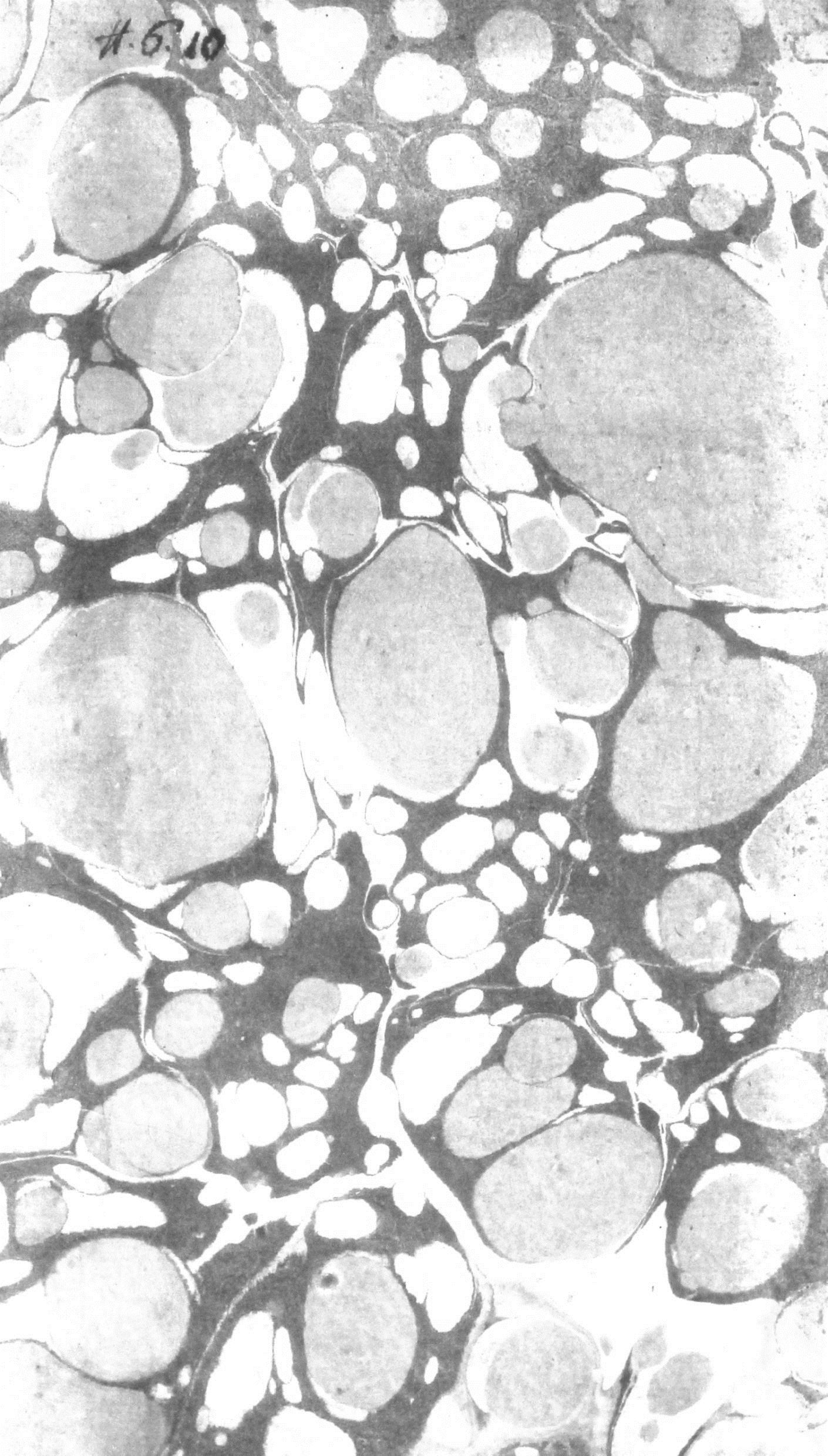
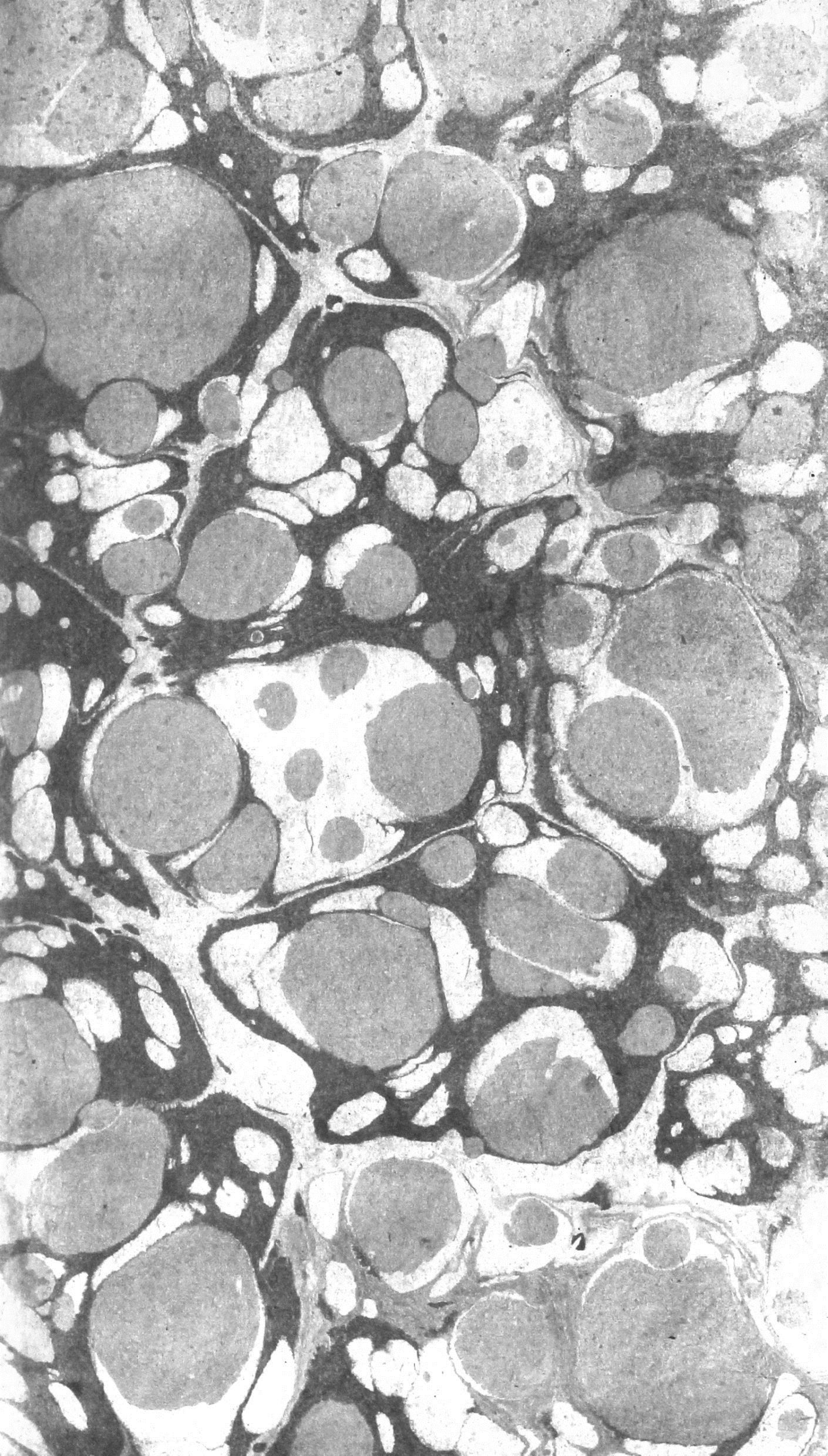

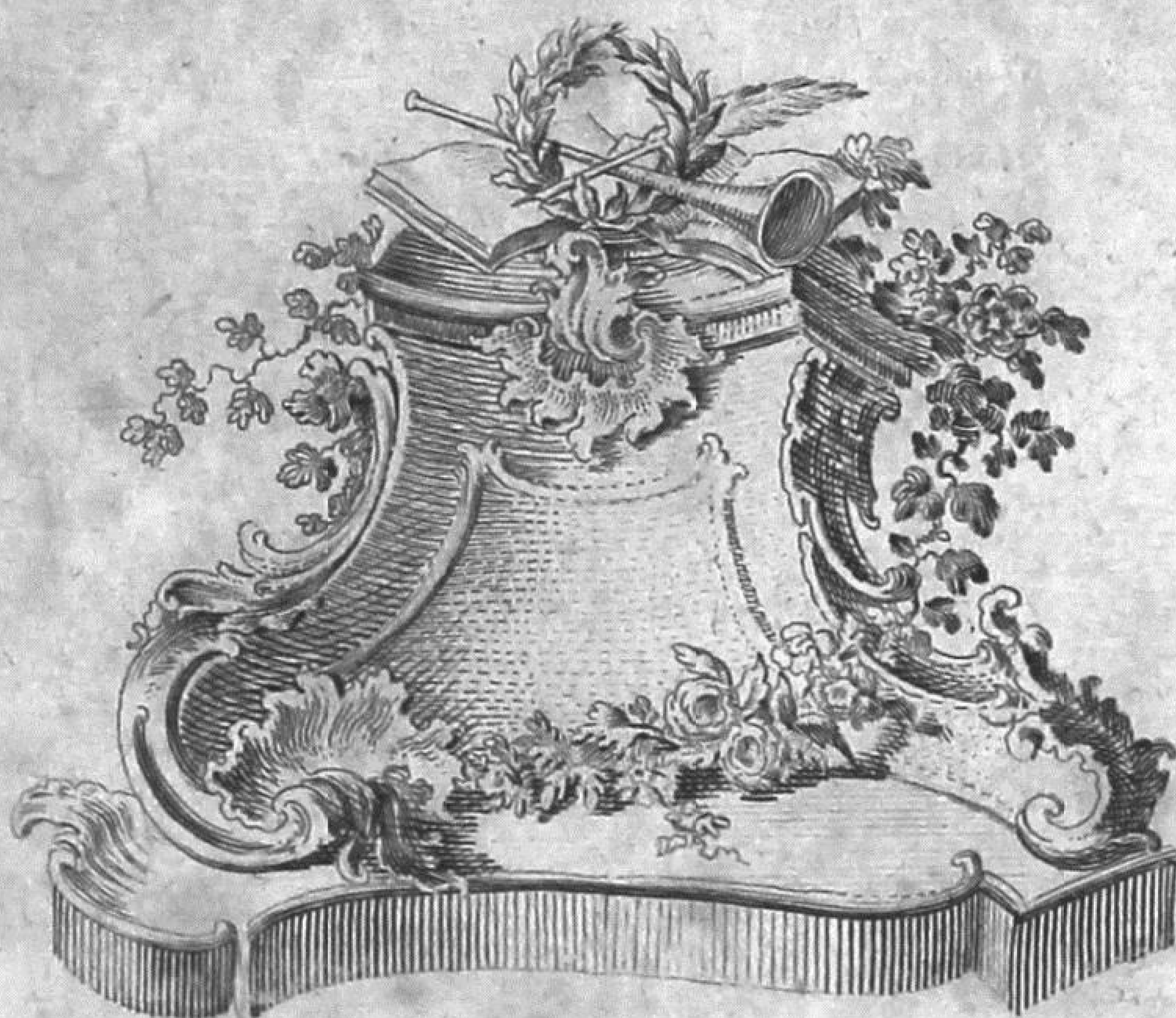
HENR. IOH. NEPOM. CRANTZ
S. C. A. MAIESTAT. CONSILIAR.
INSTITUT. MED. ET MATER. MEDIC. VINDOB.
PROFES. PUB. ORD. ACAD. IMP. NAT. CURIOS.
ET SOCIET. BOTAN. FLOR. SODAL.

MATERIÆ MEDICÆ ET CHIRURGICÆ

IUXTA
SYSTEMA NATURÆ DIGESTÆ

EDITIO SECUNDA
CORRECTA ET AUCTA.

TOMUS PRIMUS.

IMPENSIS, IOANNIS PAULI KRAUS
BIBLIOPOLÆ VIENNENSIS
MDCCLXV.

Augustin: Cipps Mediæ Stud:
delin: et sculpsit Vienna.

ILLUSTRISSIME
AC
CELEBERRIME VIR.

t hæc altera est, quam beneficiorum in me collatorum dudum TIBI decrevi, optata gratulatio! in qua nihil felicius, nihil animo meo magis accommodatum accidere posse prævidebam, quam quod

et gratus esse deberem, et palam dicere possem.

Nam etsi TU humilitate propemodum nimia, in iis, quos cumulatis arctissime TIBI devinxisti beneficiis, gratitudinis vocem continuo comprimis, et memori in mente leve facti vestigium, quod expunctum potius cuperes, superesse velis, id in mea hac causa, crudelior quam generosior contendere non potes.

Equidem neque ego, aut quae mihi aliis praeclare fecisti, quanquam deberem, in vulgus indicare unquam hic constituo, aut impudenter me amare,

re, et in capite libri TUO NOMINI ſacri licentioſius me TIBI laudare, aut demum fœde TE adulari volo aut poſſum: ut enim prius a viribus, ita poſterius a voluntate in integrum abeſt, et omni ingenuo viro, in tum maxime auſtero Luxemburgo indignum; ſed id ſolum in lucem protrahere geſtio, Paterna pene cura TE meo præfuiſſe ſtudio, Artem humanæ ſaluti ſacram non ſolum meis TE infudiſſe auribus, ſed et ita animo inſcripſiſſe, ut, quæ quidem ego hodie et limata et exquiſita proferre poſſum, TUA eſſe clare intelligantur.

Quae cum ita ſint, me, nec animi TUI gravitas prohibere voce, nec magnitudo, quo minus honoratus ſis, interpellare poſſunt, nec, ſi demum TIBI Religio cordi eſt, unquam debent.

Etenim eo ſeveritatis haud progredi TU potes, ut me et falſum, dum ſancte promiſi, me eos, qui me Artem Medicam docuerunt, in eaque inſtituerunt & promoverunt, parentum loco habiturum & honoraturum, *iuraſſe velis, et TUO labore partam gloriam intercipere cogas; hoc enim etiamſi optares, imo iuberes,*

ego

ego sane haud sustinerem, nec obedirem, cum eo semper sim iure, ut et honestæ et bonæ causæ indeclinabilem, qui nec minimum quidem de ea alteri concedat, afferam animum.

Quapropter pro summo meo iure, et honorem TIBI *a Discipulo haberi hodie, et gratias olim clanculum solum habitas, et per furtum hinc inde actas, cum pro rerum aliarum magnitudine, quas gessisti, tum pro mea imprimis institutione nunc* TIBI *persolvi etiam invitus pati debes; et æquo, crede mihi* ILLUSTRISSIME *van* SWIETEN,

)(5 *id*

id ſemel, cum et ex antiquiſſimo et candidiſſimo affectu perſolvantur, patere animo; alias etiam ego iam minus mitis, TUO ſeverus magis exemplo, pro eodem meo iure, ad capiendam qualemcunque ex hoc, quod TIBI inſcribo, opere laudem, TE cogam adigamque. Quid enim in illo eſt, et grave et ponderoſum, quod TUUM non ſit? quod non ſit ex TUIS collegiis exſcriptum, aut demum ſic inter colloquendum, a TE profectum? ut mei Diſcipuli non mihi, ſed TIBI obſtricti eſſe debeant. Sed nonne maluiſſes hæc in publicum haud efferri? et TUA

et

et mea culpa est: cur TU adeo parum laudis cupidus, ego TUÆ amans?

Postremo annuos Discipulorum, et quod egregii sint, et amari mereantur, labores TIBI plurimum commendo, non adeo me ipsum, aut meos: sive enim munus officii ad amussim exequar, nec laude aliqua, nec recommendatione maiori dignus, fidem datam solum libero; sive non exacte adimpleam, exprobrationem et odium merui; illi vero nec publici muneris vi adstricti, nec ulla lege coacti, sed ab omnibus conditionibus vacui, sua spon-

sponte, omni cura studioque in Medicarum rerum cognitionem ita rapiuntur, ut et studii Professores admoneant, et aliquando ad id etiam cogant. Non sine summa animi voluptate recordor præmaturorum in studiis progressum THA. BAYER, PHIL. MARHERR, A. KRAMMER, *quos TU* IPSE *in examinibus miratus. Maximo cum oblectamento sæpius lego illud a perspicacissimo* MARHERR *de Actione musculorum solutum problema cathedra dignum; hos si TU amore, beneficiis complectaris, ut soles et debes, ultra exspectationem mihi gratificaris.*

MATE-

MATERIAE MEDICAE
ET
CHIRURGICAE
CONSPECTUS

Tom. I.

Classis

Tom. II.

Claſſ.

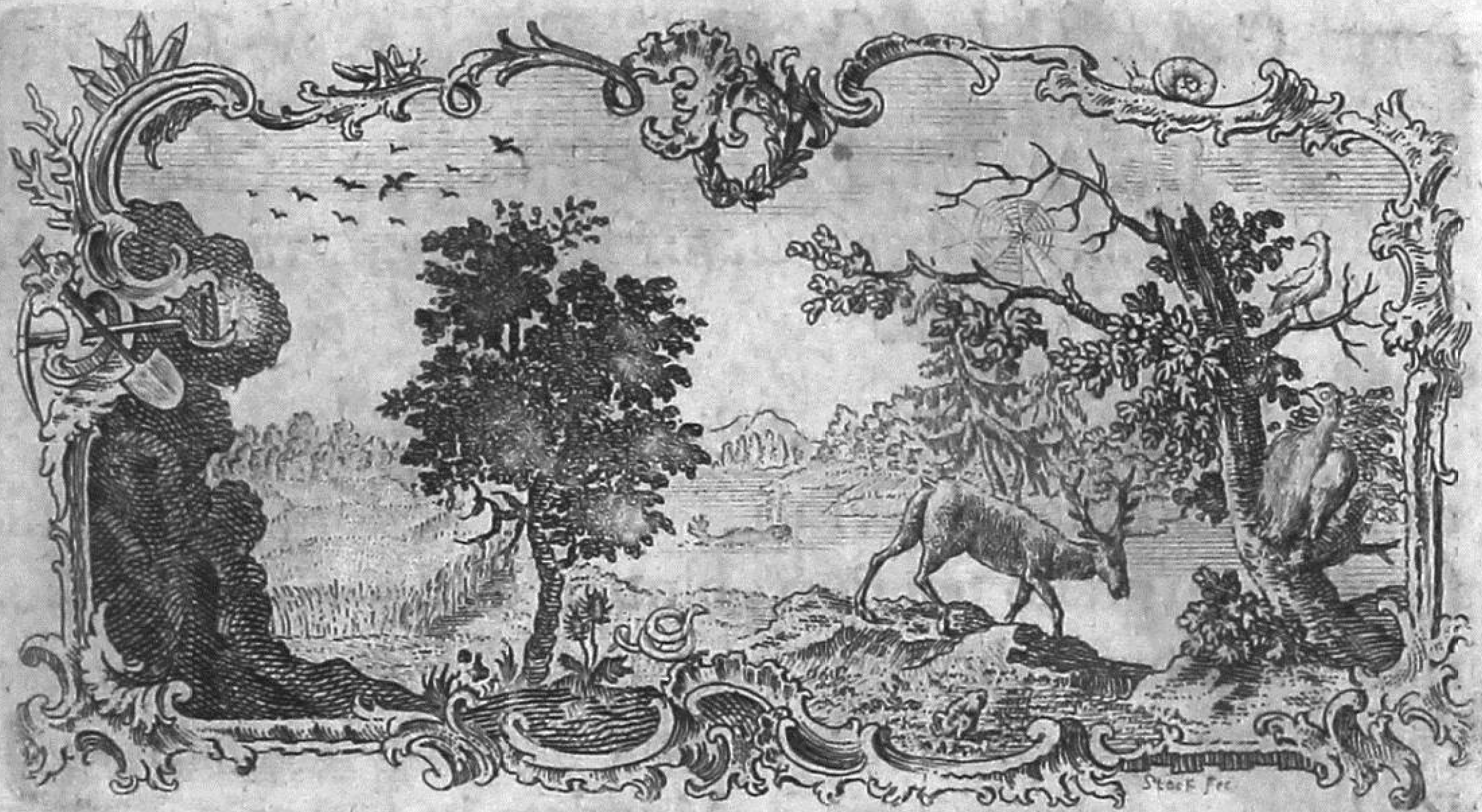
Tom. III.

MATERIAE CHIRURGICAE
CONSPECTUS.

Claſſ.

RES

RES CIBARIA

SEV

PRIMA CLASSIS

CARDIACORUM NUTRIENTIUM.

CEREALIA.

x quibus panis parari poteſt a Cerere CEREALIA vulgo Materiæ Medicæ ſcriptoribus dicuntur, quia

Prima ceres homini ad meliora alimenta vocato
Mutavit glandes utiliore cibo.

OVID. Faſtor. l. IV.

AVENA *Offic. Botan.* Classis Natur. Graminum. *Germ.* Haber. *Gallis* Avoine. *Anglis* Oats. *Italis* Biada.

AVENA *calycibus dispermis, seminibus lævibus;* culmo stramineo breviori, magis nodoso, panicula sparsa, tum grano tenuiori oblongo distinguitur. Equorum pabulum, hominibus panes, pultes, gelatinas, cerevisiam, decocta, tum alia tam sanis quam ægris saluberrima subministrat. Mundata in farinam crassiorem redacta avena GRUTUM in aqua, lacte, coquitur, in omni acrimonia utile medicamentum & alimentum. Vitiata venenum est temulentiam & amentiam inferens, FABER *Strychnomania.* De necrosi florum cerealium consule *Cl.* GLEDITSCH *Acad. de Berlin 1756. Cl.* AYMAN *Memoires de Physique & de Mathematique* T. III. 1760.

USUS MEDICUS. Decocta, juscula, avenacea, Anglis, tum ut consumtionem prævertant, tum ut præsentem curent, maxime familiaria sunt; sed & his solum acute decumbentes nutriunt, & Itali ad temperandam quorumcunque salium acrimoniam plurimum utuntur MONTI. Tussientibus & excoriatæ alvo prodesse DIOSCORIDES. Refrigerare & humectare HIPP. Farinam butyro mixtam scabiem capitis siccare ARBUTNOT *Practical Rules of Diet in the various constitutions.* Hordeo lentior avena est.

FAGOPYRUM. *Offic. Botan.* Polygonum Classis Pauci-stam. *Germ.* Heidengraupen. *Gallis* Blé sarrassin. *Anglis* Buck-Wheat.

POLYGONUM *erectum foliis cordato-sagittatis,* etiam in usus alimentares adhibitum; semina triquetra cortice nigro tecta sunt, farinam albam tritico, hordeo,

deo, ſecali, minus, milio tamen & panico plus nutrientem poſſident. Fuit hæc in panes, placentas, offas, adhibita.

USUS MEDICUS ſenibus alvo adſtricta laborantibus a PAVIO dictatur. Farina in cataplasmatibus reſolventibus & maturantibus laudatur. Succum ex recenti planta preſſum illacrymantibus oculis mederi CRATO habet.

HORDEUM. *Offic. Botan.* Claſſis Natur. Graminum. *German.* Gerſten. *Gallis* Orge. *Anglis* Barley. *Italis* Orzo.

HORDEUM *diſtichon.* Claſſicis Ordeum. Omni antiquitati celebre fuit, nam & Hebræis celebratas hordei meſſes ſacræ paginæ, & a Lacedæmoniis adhibitum in ſacris hordeum, ALEX. ab ALEXANDRO, & Græcos frugem antiquiſſimam hordeum habuiſſe, DIONYS. HALICARNASSEUS, teſtantur. Tritico minus glutinoſum hordeum, facilius in membra digeritur, digeſtum difflatur, noto jam Romanis effectu, cum ſolo hordeo veſci pœnæ loco apud illos haberetur. Ita Marcellum militibus, qui male pugnaverant, hordeum dari juſſiſſe, LIVIUS, de Auguſto SUETONIUS cohortes, ſi quæ ceſſiſſent loco, decimatas hordeo paſtas, & POLYBIUS etiam illis, qui timide ſeſe geſſiſſent, hordeum pro tritico demenſum fuiſſe, fidem faciunt.

Sola præparatione diſtinctum, hordeum triplex, quod tegmine ſuo cereali adhuc inveſtitum, INTEGRUM; quod hoc ablato nudum eſt, MUNDATUM; quod ſuſpenſa mola in minora margaritis ſimilia granula contritum, PERLATUM, audit. Ex integro cereviſia, ex mundato ptiſana, duplex dicta HIPP. *ſimplex* ſeu ſuc-

 cus

cus ptisanæ: *integra*, dum cum succo incoctum exhibetur granum.

USUS MEDICUS. Integrum hordeum plus detergit, plus demulcet mundatum. Utrumque decoctum morbis acutis, cum nitro, melle, utile. Cremor hordei in morbis ab acrimonia ortis, in hæmoptoë, erosionibus, laudatur. Farina anodina, maturans, in cataplasma recepta suppurandis commoda.

MAYS *Offic.* *Botan.* Classis Nat. Graminum. *Germ.* Türkischer Weitzen. *Gallis* Blé de Turquie. *Anglis* Indian Wheat. *Italis* Sorgo turco.

MAYS. Semina magna, nuda, subrotunda, inæqualia, coloris aurei, medullæ candidæ, suavis, dulcis, habet. Americæ incola planta ubique hodie lætissime crescit in varios adhibita usus. Edulis farina, etiam panificiis apta. Ex hoc grano, licet magis viscosum non adeo facile fermentet, ARBUTNOT *Practical. Rules of Diet*, Mexicani tamen Cerevisiam & Spiritum ardentem parant.

USUS MEDICUS apud nos vix ullus, apud Mexicanos celeberrimus, acute decumbentium communissimus, at non facillimus victus. An a lithiasi præservans, ut persuadet HERNANDEZ? Pulmentum ex ejus farina cum lacte excoctum, cui ferventi pinguedo commixta sit, in tumoribus ex odontalgia & frigore oriundis utile, KALM *Acta Suec.* vol. XIII.

MILIUM *Offic.* Panicum *Botan.* Class. Nat. Graminum. *Germ.* Hirs. *Gallis* Millet. *Anglis* Millet. *Italis* Miglio.

PANICUM *panicula laxa, flaccida, foliorum vaginis pubescentibus.* Semina exigua, ovalia, vel flavescen-

vescentia, vel albicantia, omnium frugum fertilissima planta habet. Semina hæcce multum adhibita Mæoticis in cibum, Tartaris in potum, in usus alimentares diversa forma aliis. Panis ex milio confectus aridus, friabilis, unius diei ætatem habens, ingratus, Lombardis in usu, difficilis digestionis, pauci alimenti.

USUS MEDICUS, ubi exsiccandum, in colluvie alvi serosa multum proficuus.

ORYZA. *Offic. Botan.* Class. Nat. Graminum. *Germ.* Reis. *Gallis* Ris. *Anglis* Rice. *Italis* Riso.

ORYZA. Jam decorticata ad nos ex Italia grana oblonga, striata, pellucida fere, asportantur, quæ præcipuam multis in locis alimoniam constituunt. In nonnullis regionibus ex oryza panis fit, & cerevisiam ex hac, quæ vi temulenta ex hordeo factam longe superaret, pro coloniis Batavorum confectam, novit *Illustr.* L. B. van-SWIETEN. Spiritum, qui cum Spiritu vini certare possit, ebrietatem inducentem magis durabilem, & corpori magis noxiam, parari ab Indis, BERNIER. *iter.* ARRAC hunc spiritum Indi, ut & omnes alios fermentatos, vocant, SHAW. Angli ex hoc, magis vero ex liquore vinoso, ex arbore cocco vulnerata destillante, fermentato, tum etiam spiritu ex canna saccharifera confecto, potum *Punch*, addita aqua, succo citri, momento nucis moschatæ, corticum citri, saccharo, aliquando pane tosto, componunt.

USUS MEDICUS. Oryza alimentum est medicamentosum, gratum, absque sale addito sapidum, in acrimoniis, hæmoptoë, hæmorrhagiis aliis, lacti, juscu-

lis incocta, utile. In ſcirrho, cancro ventriculi jura carnium ex oryza & molliſſimis facta oleribus, *Illuſtr.* L. B. van - SWITEN. commendat in *Comment.* In diarrhoeis & dyſenteriis DIOSCORIDES, GALENUS, laudant: & multos diarrhoea & dyſenteria tum etiam lienteria laborantes in navigatione Americana ſervavit COLUMBUS. Adhæc in maraſmo conferre, ARBUTNOT *an eſſay concerning the nature of aliments.* An ab oryza cæcitas, ut obſervat BONTIUS, & innuit TEN RHYNE? Turcæ, Itali cæci non ſunt.

PANICUM. *Offic. Botan.* Claſs. Nat. Graminum. *Germ.* Bitzweitze. *Gallis* Panis. *Anglis* Panick. *Italis* Panico.

PANICUM *germanicum panicula minore*, multis in regionibus nequidem notum, avium pabulum, milio multum ſimile, ad panificia ut alia cogi poſſet. Obſeſſos Maſſilienſes panico vixiſſe JULIUS CÆSAR, alios etiam hujus uſui aſſuetos, *Illuſtr.* L. B. van - SWIETEN reliquerunt. Milio minus nutrit.

USUS MEDICUS vix ullus, dyſentericis tamen utilis.

PHALARIS. *Offic. Botan.* Claſſis Nat. Graminum. *Germ.* Canarienfutter. *Gallis* Semence de Canaris. *Anglis* Canary Seed.

PHALARIS *panicula ſubovata, ſpiciformi, glumis carinatis;* ſemina ſplendentia, candida, vel ſubflaveſcentia, ſeminum lini forma, producit. Uſibus humanis inſervire poſſet, gratiſſimum paſſeribus Canariis pabulum.

USUS

USUS MEDICUS nullus, contra calculum tamen aliquibus laudatus, an certa fama?

SECALE *Offic. Botan.* Classis Nat. Graminum. *Germ.* Rocke. *Gallis* Segle. *Anglis* Rie. *Italis* Segala.

SECALE *glumarum ciliis scabris*; veteribus incognitum, Romanis non multum in usu, septentrionalibus gentibus admodum familiare fuit. DIOSCORIDE, Rei Rusticæ scriptoribus non relatum, PLINIO mala notatur nota, cum frumentum deterrimum & nigritiam tristem appellet. Cum Briza asiatica, de qua panes atros, graveolentes, fieri GALENUS, idem fuisse nonnulli contendunt, nondum complanata lite. Hodie satis notum omnibus cereale, spicam aristatam semper, compressiorem tritico habet, grana etiam strigosiora, nudiora nigricantia, saporis non adeo dulcis, ut grana tritici. Cæterum magis detergens est, & panis furfuribus remixtus non assuetis alvum movet.

Secale cornutum venenum est, gangrænam cito inducens, in variis Academiarum Actis infame declaratum. *Acad. des Sciences* 1710. 1748. 1752. *Memoires de Mathematique* T. II.

USUS MEDICUS. Farina secalis in cataplasmatis formam redacta locis inflammatis, ubi degeneratio in putredinem metuenda, utiliter adhibetur; emollit enim & discutit, & potentissime putredini resistit, cum longe citius, quam farina tritici aut hordei, acescat. Ob eandem rationem ex granis secalis, pane secalino, decocta parantur in febribus putridis, addito succo citri, vini momento, si res exigit, gratissima, simul etiam convenientissima. Farinam solam calefactam hi, in cata-

taplasma redactam alii, cum successu partibus podagra vexatis applicari perhibent. Flores nonnullis arcani sunt ad morbos tum alios, tum maxime ad partum difficilem mulierculis nostris; sed rara confidentia superat morbum. An adeo mirabiles aquæ panis in epilepsia vires? spiritus secalini miræ laudes dictæ TEN RHYNE? Grata aciditate in nonnulla mineralia potentius agere ipsa aqua forti, ETTMULLER. Cæterum panis secalinus vino intinctus egregie analepticus, Fr. HOFFMANN *de præstantia remed. domestic.* Hoc maritum veneris immodico usu pene exanimem viribus & vitæ reddidit *ab* HEER. Decoctum panis analepticum, BOERHAAVE, maxime vino & aromatibus conditum.

TRITICUM. *Offic. Botan.* Classis Nat. Graminum. *Germ.* Weitzen. *Gallis* Froment. *Anglis* Wheat. *Italis* Formento.

TRITICUM *hybernum radice annua, spica mutica.* Generaliter omne granum frumentaceum ex spicis tritum, ac trituratione expurgatum olim significabat Triticum. Cereris hæc grana integra comesta, ut hordeum, difficillime digeruntur, etiam sale adjecto cocta, cum in ventriculo pondus, flatus, capitis dolorem, oculorum caliginem, alvum adstrictam GALENO, sociis & aliis attulerint, ut jam recte HIPPOCRATES triticum hordeo valentius esse, monuerit.

Habemus imo. FARINAM tritici, unde panis & farina *offic.* 2do. Farinam post germinationem exsiccati tritici, unde SAPA, qua vegetabilia loco Sacchari aut mellis, non adeo durabili connubio, condiuntur. 3tio. AMYLUM, quod quia absque mola semper olim

pa-

pararetur, ita dictum, nihil aliud est, quam optimi tritici in nonnullis regionibus, corrupti tantum in aliis, aut etiam residuarum a farina crassa partium, sedimentum, in pastam albam, friabilem, magno labore lævigatum; unde dilutum amylum, pulvis cyprius, ad glutinandos libros gluten, quæ tamen ex solani tuberosi esculenti radicibus commodius utiliusque pararentur. *The Gentleman's Magazine* for sept. 1752. 1753. Habemus etiam furfures, ut & tritici flores.

Inter hæc vero omnia scitu non indigna sunt ea, quæ a *Cl.* BECCARIO capta sunt de farina optimi Tritici furfuribus probe repurgati, in *Bononiensi Scient. & Art. Instit. & Acad.* T. II. Part. I. experimenta, quibus edocemur aquam ex hac una parte solvere amylaceam dicendam naturæ quoad omnia vegetabilis, aliam vero intactam relinquere atque hanc glutinosam suam originem detrectare, & per omnia sic se præbere quasi esset ab animante quopiam profecta: nam & illa in digestione, acoris indicium nullum dare, sed intra paucos dies fœtere, corumpi cadaveris modo, tum liquari, effervescere cum acidis quibuscunque, & in cæteris alcalina omnia imitari, etiam in destillatione alcalicum genium magis commonstrare observavit; nam & spiritum urinosum olei utriusque & salis volatilis tantam vim fudit, quanta ex pari cornu cervi pondere prodire solet. An inde ratio cur ex Tritico confici Phosphorus possit? an & aliæ vegetabilium substantiæ, ex quibus confectus, eandem naturam habent?

USUS MEDICUS. Aqua decocti tritici demulcens, infantum quibusdam in regionibus potus est ordinarius; an adeo utilis, quia cito acescit? ex oryza tutius pararetur. Farina ipso grano integro minus tenax,

nax, lenta tamen, cum aqua in cataplasmatis consisten-tiam cocta ad inflammata loca laudatur, cum lacte ad movendas suppurationes Aliis: sicca, ut & amylum, ad intertrigines, loca excoriata, erysipelas, serpiginem, sudores, dum siccare consilium, cum creta, cerussa, pulvere rosarum rubrarum, utiliter adhibetur.

Amylum inviscans est acrioris seri, in pectoris & intestinorum morbis, tabellis, pastillis, clysteribus adhibitum. Gluten, si liquidius & tepidum, cochlearis mensura sorbendum, sanguinem rejicientibus commendat DIOSCORIDES. Furfures scopo demulcente in aqua pro clystere coquuntur, balneis pedum emolliente scopo adduntur. Flores ad leniendas inflammationes nonnullis laudantur.

ZEA *Offic. Botan.* Triticum. Classis Nat. Graminum. *Germ.* Speltz. *Gallis* E'peautre, *Anglis* Spelt. *Italis* Spelta.

TRITICUM *Spelta flosculis lateralibus masculis, muticis, involucro destitutis*, plus hordeo, minus tritico nutrit, ut in medio esse tritici & hordei GALENUS dixerit. Tritico viscidius ad obstructiones magis disponit, ori gratum, in panificia, cerevisiam pariter digestum. An Zea Græcorum Far sit Romanorum multi disputant.

USUS MEDICUS vix ullus, granum paucis officinis receptum, in hæmorrhagia uteri sorbendum dedit HIPP.

Ex modo recensitis Cerealibus noto artificio panis fit: ex Tritico maturo, non admodum recenti, nec vetusto, solo pingui enato, repurgato, nec vitiato, bene

bene pertritus, fermentatus, ſalitus, coctus, optimus; licet quoad diverſas farinæ partes, parandi, coquendi modum, multa hujus differentia.

USUS MEDICUS ſuadet bis coctum, ſale, aromatibus, leviter conditum, omni glutine perfecte liberum; hunc in morbis viſcerum debilium optimi nutrimenti eſſe *Illuſtr.* L. B. van-SWIETEN *Comment. I.* MICA panis in pultem cocta aptius infantibus alimentum, quam farina, quod matribus inculcandum. Cæterum veteribus adhuc alia recenſentur frugum genera, hodie nobis non certo nota, & etiamnum mortales plurimi pane CASSAVA, ex radice Jatropha *manihot* venenata, confecto vivunt, alii alio nutriuntur. Et ægris ſuis grana SAGO, ut & gelatinam de SAGO, Angli Medici in cibum concedunt, HUXHAM. *De morbo colico Damnoniorum.* Londini 1739.

LEGU-

LEGUMINA.

LEGUMINA quasi manu & sine falce lecta, ut CORRAEUS:

Agricola si quando manu cerealia capit.
Semina, & e terra sine falce legumina vellit.

Cerealibus adnumerata veteribus fuere GALENI testimonio, dum dicit: legumina ea appellant cerealia, ex quibus non fit panis. Hodie rectius distinguuntur.

Leguminum facultates mala notavit nota HIPPOCRATES, & post illum GALENUS: flatulenta, & concoctu difficillima dicunt, haud recepta sententia. Distinxere adhuc, quae cito coctione emollirentur, & vocavere τεραμνα, quæ minus, ατεραμνα, seu δυσεψανα.

CICER *Offic. Botanicor.* Classis Natur. Papilio: *Germ.* Kichern. *Gallis* Pois chiche, *Anglis* Chiche. *Italis* Cicerchia.

CICER *foliolis serratis.* Rubrum officinale magis est, album culinare, promiscue tamen usurpatur. Semen est sphæroideum rotundum fere, licet angulosum, piso majus. Veteribus inter cibos vilissimum, non tam cito in aqua emolliendum, difficilioris est digestionis.

USUS

USUS MEDICUS. Ciceris vires adeo diureticas, ut renibus, & veſicæ exulceratis nocere poſſint, DIOSCORIDES. Nigra potiſſimum vim habere abſtergentem, eamque adeo potentem, ut contractos in renibus calculos evidenter frangant, & comminuant, GALENUS; hos dein deſcribunt plurimi alii, ſed & cautior TOURNEFORTIUS ſe compertum habere, decoctum ciceris dolores atroces adferre, ſi in renibus, vel veſica calculus fuerit, pronunciavit. Ex diuturno & frequenti hujus uſu nil obſervatum *Illuſtr.* L. B. van - SWIETEN. Alii inter medicamenta calculum pellentia decoctum, cujus diutino & patienti uſu EUGENIUS veſicæ calculos comminui, expelli LAUREMBERGIUS, affirmant, laudatiſſimum habent.

ERVUM, & OROBUS *offic.* CICER. *Botan.* Claſs. Natur. Papilion: *Germ.* Orobus. Erwen. *Gallis* Ers. *Anglis* the bitter Vetch. *Italis* Ervo.

CICER *leguminibus pendulis articulatis*. Semina ex rotundis anguloſa, fuſca, ſpadicea, amara, ingrata, uti raro veteribus, ita neque nobis in uſus alimentares adhibentur. Quod ſuppeditent cibum ingratiſſimum, eumque adhuc mali ſucci, hinc a cibis hominum alienum ervum fuiſſe, monet PLINIUS, vomitiones movere, capiti ſtomachoque oneroſum eſſe, genuaque gravare affirmans, quod jam antea HIPPOCRATES obſervaverat; alia ex ervino pane infortunia alii habent.

USUS MEDICUS internus rarus, GALENO laudatur, qui ex ervo cum melle medicamentum parari, quod in iis, quæ in thorace hærerent, expectorandis, nulli eſſet ſecundum. Ervo Auguſtum curarum

tum reliquit PLINIUS. Externus frequentior, dum farina resolventibus cataplasmatibus additur. Orobi verni, seu sylvatici purpurei verni C. B. infusum, contra lumbaginem valere RITTER. *Acad.* N. C. Vol. X.

FABA *Offic. Botan.* Vicia L. Classis Nat. Papilion: *Germ.* Bohnen. *Gallis.* Féve. *Anglis* the Bean. *Italis* Fava.

VICIA *caule erecto, petiolis cirrho destitutis;* antiquissimis jam nota temporibus, & edulis, & salubris, etiam in panem coacta fuit: docent Lomentum, Fabacia, PLINII. Cruda saporem leguminosum habet, qui coctione mitescit. Forma nota est. Flores fabarum subtilissimum halitum habent, etiam caput tentantem, unde adagium. Ex his aqua florum fabarum in officinis. Stipites cum foliis combusti in cineres, dant salem stipitum fabarum, acrem, alcalinum.

USUS MEDICUS. Fabas pectori amicas ad tussim laudat DIOSCORIDES. Farina inter farinas resolventes recipitur, quae & sicca, vel in cataplasma cocta adhibetur. Aqua florum fabarum cosmeticum in scopum domicellis in usu est; aqua ex tota planta, multis aliis ex siliquis, contra calculum arcana: an satis certa fide? narrant tamen BARTHOLINUS, GESNERUS. Sal, communes salis alcalini dotes, & utiles, sulphure haud enervatus, possidet. Salis vero enixi naturam in officinis potissimum habet.

LENS. *Offic. Botanicorum* Cicer. Class. Natur. Papilion: *Germ.* Linse. *Gallis* Lentille. *Anglis* Lentils. *Italis* Lente.

CICER *foliolis integris, stipulis indivisis;* semen dat, quod ex duobus segmentis sphæricis compositum, durum, politum, obscure flavum, aut rubicundum,

aut

aut nigricans. Minutulum legumen ſolis pauperibus in antiquitate relictum fuit, licet ſemper ſummis placuerit Philoſophis. Elephantiaſim, cancrum, a diuturniori ejus uſu inducta, relinquere GALENUS, DIOSCORIDES, epilepſiam alii.

USUS MEDICUS decocti primi lentium, ab Arabum traditione ad nos, in plurimis morbis vulgo multus, præcipuus in expellendis variolis. Sunt qui rideant, ſunt qui probent. Farina, ut farina fabarum, reſolvens. Infuſionem lentis paluſtris pro infallibili contra icterum ſecreto habet RAJUS.

LUPINUS *Offic. Botan.* Claſſis Natur. Papilion. *Germ.* Feigbohnen. *Gallis* Lupin. *Anglis* the Lupin. *Italis* Lupino.

LUPINI *calycibus alternis, appendiculis lateralibus nullis:* ſemina, officinalia, majuſcula, orbiculata, non nihil anguloſa, compreſſa, una parte cava, foris albida, intus ſublutea, & perquam amara, coctione miteſcentia aliquantulum, olim edulia fuere, hodie vero e re cibaria expulſa ſolis officinis relinquuntur.

USUS MEDICUS internus multis ſuſpectus ex AVERRHOIS opinione, & obſervatione *Sim.* PAULLI. Externus multus in tumoribus, contuſionibus, farinæ cum aceto, oxymelle ſimplici, compoſito, in cataplasma coctæ. In gangræna itidem extollunt Medici, & Chirurgi in lixivio coctam, additis ſcordio, croco, aceto.

PHASEOLUS *Offic. & Botan.* Claſs. Nat. Papilion: *Germ.* Welſche Bohnen. *Gallis* Haricot. *Anglis* French Bean. *Italis* Fagivólo.

PHASEOLI *caule volubili, leguminibus pendulis, compreſſis, toroſis,* ſemen, formam fabarum, ſiliquas

quas nec adeo craſſas, nec lanugine obductas, in acumen deſinentes, habet. Nutrimentum idem, ac fabæ, concedit, & quidem mollius.

USUS MEDICUS nullus. In lithiaſi tamen LINNAEUS.

PISA. *Off. Botanic.* Claſſis Natur. Papilion: *Germ.* Erbſen. *Gallis* Pois. *Anglis* Peas. *Italis* Piſello.

PISA *Stipulis crenatis*: Subrotunda hæc ſemina in uſum alimentarem adhibita, fabis præferuntur GALENO, quod minus flatulenta ſint.

USUS MEDICUS nullus.

VICIA. *Offic. Botan.* Claſſis Natur. Papilion: *Germ.* Wicken. *Gallis* Veſſe. *Anglis* Vetch or Tare. *Italis* Vezza. s. Veccia.

VICIAE *ſiliquis ſeſſilibus, foliis retuſis, lateſcentibus*, ſemina, difformiter globoſa, nigra, ingrata, pecudum non hominum jam GALENI tempore pabulum, ni premeret annonæ caritas. Hodie in uſus alimentares nunquam adhibentur.

USUS MEDICUS vix ullus. In Anglia nutrices incoquere puerorum potui, ad variolas, & morbillos expellendos ALLEYNE.

Plurimi his adhuc Fœnum græcum, Papaver, Linum, Cannabim, Seſamum, & alia adnumerant, ſed quod in uſus alimentares non amplius adhibentur, & ex hac claſſe omnia non ſunt, ſuis dicentur capitibus.

Lathyrus tamen *eſculentus* aut Botanicis *ſativus*, melius *Cicercula* dictus Tergeſtinis, et Forojulienſibus in cibum cedit.

OLERA.

OLERA.

Ab alendo, quod oleribus alerentur homines, antequam fruges, & carnes essent. ISIDORUS, PLINIUS. Est in his incredibilis sæpe vis urinosi salis Betæ, Brassicæ, Atriplicis testimonio, in aliis tamen acidi ut in sequente.

ACETOSA *Off. Botanicorum* Rumex L. Class. Pauci-stam. *Germ.* Sauerampf. *Gallis* Oseille. *Anglis* Sorrel. *Italis* Acetosa.

LAPATHUM *acetosum, sexu distinctum, foliorum sagittatorum hamis brevibus.* HALL. Acetosa latinis, Græcis oxalis, in utraque lingua ab aciditate dicta, plures habet species, quarum tamen tantum duæ in usum culinarem & medicatum veniunt, scilicet: longifolia & rotundifolia. Juscula cum acetosa fiunt gratissima, & farcta ad manducandas carnes, pisces, ova, quæ inde gratiam acquirunt, nostris in mensis usitatissima sunt. Tota planta officinalis est; folia, radix maxime, & semen. Recentis folia grate acida, adultæ stupefacientia, senis effœta radix.

USUS MEDICUS in omnibus morbis, ubi humores soluti in putredinem vergunt, in febribus acutis, biliosis, putridis, in scorbuto putrido, diarrhœa, dysenteria, biliosis, eximius: imo in scorbuto cum dissolutione humorum putrida, rancida, sero lactis cum aliis incoctæ plantæ fere specificus. Miscendo acetosam & cochleariam etiam simul crescentes, in jusculis avenaceis, sese curare a scorbuto Grœnlandos, author est BARTHOLINUS. Scorbuticos, dum inter alimen-

ta immiſcerentur folia acetoſæ, quam plurimos curatos, *in Noſocom. Pariſ.* GEOFFROY. Folia ſub cineribus in proprio humore cocta, macerata, ad maturandos abſceſſus laudantur. Radix acetoſæ, ut etiam ſemen, non adeo acida, quam roborantia, in alias indicationes adhibentur. Exſiccatæ radicis infuſum rubellum eſt, inſtar clareti, quod multis in ſcopum diæteticum magni habetur.

PRÆPARATA. *Conſerva*, *Aqua*, *Syrupus.* Aqua proſcribi poſſet.

APIUM paluſtre *Off. Botan.* Claſſis Natur. Umbelliferarum. *Germ.* Eppich. *Gallis* Ache. *Anglis* Smallage. *Italis* Appio.

APIUM *foliis caulinis cuneiformibus*, in menſis non adhibetur, utpote jam veterum teſtimoniis ſuſpectum, ſed cultura manſuetum apium fit; id dulce, ſeu *Celeri* Italorum vocant, unde plurima veterum loca etiam pugnantia pateant. Dicit GALENUS apium inter cætera familiariſſimum eſſe, ori, ſtomachoque gratiſſimum: apio gratiam vulgo eſſe, & in condimentis gratiam habere PLINIUS; ſed & idem apium defunctorum epulis feralibus dicatum ſteriles reddere mares, fœminasque, & comitialem morbum inducere, ex aliis ſcripſit; unde plantæ laus, & infamia. An recentis radicis, ob vaporoſum principium, cerebro, & nervis inimicum, uſus internus ſuſpectus? Officinæ habent radicem inter V aperientes; ſemina quæ parva, gibba, gryſea, inter IV. calida minora.

USUS MEDICUS totius plantæ diureticus, incidens, etiam infarctis pulmonibus cum melle proficuus: Radicis idem. Succus plurimis experimentis in deter-

detergendis ulceribus mirabilis, vulneribus utilis, unguentis ad cancrum adhibitis, chirurgis multis additus. Semina radicibus magis aromatica eundem fere usum habent. Planta apoplecticis, epilepticis, vertiginosis noxia habetur LINNAEO.

BETA *Offic. Botanic.* Classis Natur. Incompletarum. *Germ.* Bete, Bisse. *Gallis* Poirée. *Anglis* Beets. *Italis* Beta v. Bieta.

Olus hoc in hortis cultum satis molle, ut alia mensis adhiberi posset, ut a veteribus etiam adhibitum fuit. Meminit GALENUS cujusdam edulii ex lente, & beta concinnati, quod non sanis modo, sed etiam ægrotantibus exhibebat HERACLIDES TARENTINUS. Hodie albæ folia, & costæ in mensas recipiuntur; rubræ cauliculi elixi condiuntur, nec ultimum locum inter bellaria habent. Cæterum plures betæ species sunt, est enim *alba*, *rubra vulgaris*, & *beta rapa* dicta.

USUS MEDICUS folius succi betæ, semper aqua temperandi, errhinnus.

BRASSICA. *Off. Botan.* Classis Naturalis Crucifor: *Germ.* Kohl. *Gallis* Chou. *Anglis* Cabbage and coleworts. *Italis* Cauli, & caolo.

BRASSICA *capitata rubra* C. B. semina officinis largitur. Inter hortensia olera principatum omnium consensu obtinens Brassica, plures, culinis usitatas & salubres species exhibet; capitatam, non capitatam, viridem, fuscam, crispam cæruleam, albam; est etiam, quæ ex florido caule cauliflora dicatur, sicut ex tumente caule, caulo-rapa.

Veteribus ſacra, & adorari ſolita, a maximis laudata Philoſophis eſt; CATONI pro univerſali medicina habita, etiam VARRONI contra peſtem auxilio fuit. Nihilominus id tenendum, omnium braſſicarum decoctum ſummopere fœtere, ſtatim putreſcere; educit etiam experimentum magnam copiam ſalis alcalini volatilis, & ex capite mortuo ſalem alcalinum fixum, ut inde, quibus conveniat, quibus exhiberi non debeat, haud obſcurum ſit. Officinæ aſſervant ſolam braſſicam rubram, & ſemina.

Ex Braſſica *radice napi* panem confici poſſe ſapidum, nullam corpori moleſtiam inducentem, dum hæ radices cortice abjecto exſiccantur, exſiccatæ in farinam moluntur & addito fermento in panem farina cogitur & excoquitur, in Vol. IV. *Collect. Francon.* 1759. docet GLASSER.

USUS MEDICUS in cauſa acida utilis. An inde intelligitur, cur laudetur in ſcorbuto? in podagra? ebrietate? cur conferat raucis, aſthmaticis, hydropicis? cur ſit vulneraria, etiam antiphthiſica? Empiricum decocto braſſicæ curaſſe ulcus ſinuoſum, quod ab aliis curari non poſſet MAUR. HOFFMANNUS. Nonne decocto admodum ſaponaceo, alcaleſcente, ſordidum depurabatur ulcus, & in conditionem vulneris redigebatur? Præterea braſſicam in ulceribus, & lepra vino incoctam admodum utiliter adhiberi reliquit CAMERARIUS. Externe folia bubonibus & anthracibus cum oleo raparum feliciter imponi DIEMERBROECKIUS. Scopo maturante, emolliente, cocta in cataplaſmatis conſiſtentiam, adhiberi poſſunt iiſdem, vel aliis tumoribus. Foliis braſſicæ infantum tinea laborantium capita teguntur; calefacta etiam folia locis cantharidibus vexatis applicantur. Hydropicam

picam potu muriæ braſſicæ conditæ curatam etiam legimus.

CHÆROPHYLLUM. *Off. Botan.* Claſſis Naturalis Umbellifer. *Germ.* Kerbelkraut. *Gallis* Cerſeuil. *Anglis* Chervil. *Italis* Cereſoglio.

CHAEROPHILLUM *ſeminibus nitidis, ovato-ſubulatis.* Olus ſuaveolens, & ſapidum, ori gratum, ventriculo conveniens, eſtur in acetariis crudum, in brodiis incoctum; exſiccatum vix multas vires retinet, ſed in prunas ardentes injectum, ut nitrum fulgurat.

USUS MEDICUS ab omni antiquitate jam multus; nam licet nec hodie certum, an chærophyllum noſtrum DIOSCORIDIS ſit Gingidium, aut Scandix, quanquam illico LINNAEUS ſcandicem nominaverit, tamen ſub ipſo jam chærophylli nomine multæ laudes inveniuntur. Chærophyllon canceratis mederi, ex aqua mulſa pituitam reſolvere, urinam, & menſtrua pellere, tritum cum axungia vetere parotidas diſcutere, adhæc ſuccum potum ſanguinem ob caſum, percuſſionem, vel contuſionem, extravaſatum, certo experimento diſcutere, dixere. Sunt qui ad tumores duros diſcutiendos, ad inveterata cutis mala, impetiginem, lentiginem, ſcabiem, laudent ſuccum ſero lactis dilutum, matutino tempore in lecto hauſtum.

Vis ſolvens in morbis hypochondriacis, & melancholicis utilis, conſtanti experimento deprehenſa eſt. Succum cum nitro, & ſyrupo V. rad. aperientium in qualibet hydropiſi maxime proficuum, quarta quaque hora aſſidue ſumptum, expertus GEOFFROY; quin addit, hoc ſi medicamento non curetur hydrops, vix alio

 ſana-

ſanari. Decoctum ad dolores puerperarum poſthumos ex grumoſo ſanguine exortos ETMÜLLERUS, & expertus laudo, & omnes puerperas juſculis ſolis ex chærophyllo tractatas nulla alia medicina indigere affirmo. Laudatur adhuc ad hæmorrhoides, obſtructiones, renum vitia, vertiginem. Sed an non tentandum, an diuturno uſu medeatur cancroſis? nullum eſt in experimento periculum.

CICHORIUM *Off. Botanic.* Claſſis Naturalis Compoſit. Semifloſculoſarum. *Germ.* Cichorienwegwart. *Gallis* Cichorée, *Anglis* Succory. *Italis* Cicoria.

CICHORIUM *foliis pinnatis, pinnis triangularibus, dentatis.* Duplex eſt, ſativum, & ſylveſtre. Prius magis culinis inſerviens, ſapidum σεϱις, poſterius acre, ſaponaceum, amarum πικϱις veteribus, magis officinis adhibetur.

USUS MEDICUS totius plantæ in hepatis, lienis, ac viſcerum abdominalium obſtructionibus eximius, ſapientum ventribus amicus. Curavit icteros ſatis pertinaces, & difficiles ſolo harum plantarum decocto meraciſſimo, larga exhibito copia, *Illuſtriſſ.* L. B. van SWIETEN. Diarrhœa bono eſt ſigno. Succo cichorei condenſato vetulam ictericam, aliis nihil proficientibus, curatam vidit a MOENICHEN; juſculis cichoraceis, in prima menſa hauſtis, melancholia hypochondriaca profligata eſt, RHODIUS; ſolo foliorum uſu, in acetariis comeſtorum, diuturnas & pertinaces febres intermittentes domitas, GEOFFROY. Radicem in febre hectica laudat CRATO. Noviſſime ſpecificum in hypochondriacis, cachecticis, hecticis & febre lenta laborantibus habet, qui omnes fru-

fructus in his damnat, ROEDDER; an casto utrimque judicio? Cichorium podagræ opponit SPIGELIUS.

PRÆPARATA. *Aqua* stillatitia cichorei non magni usus. *Extractum* tota vi plantæ gaudens. *Syrupus* de cichoreo bonus. *Syrupus* de cichoreo *cum Rheo* compositus, non adeo concinnus, pacate tamen alvum infantibus subducens, ad II. III. IV. cochlearia exhibitus. *Radix condita* non satis necessaria.

ENDIVIA, seu SCARIOLA *Offic. Botanic.* Cichorium. Classis Natur. Compositar. Semiflosculosar. *Germ.* Endiwien. *Gallis* Endive ou Scariole. *Anglis* Endive.

CICHORIUM *foliis integris*, *crenatis*, præcedentis species a nonnullis habetur, ab aliis, vt RAJO, distinguitur, & hujus adhuc tres differentiæ, latifoliæ, angustifoliæ, crispæ, recensentur. Culinis, & officinis adhibentur. Officinalia semina, similia seminibus cichorii, IV. seminibus frigidis minoribus adnumerantur.

USUS MEDICUS recentis plantæ ac cichorii idem.

PRÆPARATA. *Aqua* endiviæ inutilis, endiviæ *Syrupus* bonus.

LACTUCA *Offic. Botanic.* Classis Natur. Compositarum Semiflosculosarum. *Germ.* Salat, Lattich. *Gallis* Laitue. *Anglis* Lettice. *Italis* Lattuca.

LACTUCA *sativa* est lactuca officinarum. Lactucarum plurimæ hodie species in mensis coluntur; est enim

enim lactuca non capitata, capitata, Romana, maxima, Austriaca, variegata T. &c. In acetariis crudum, in jusculis elixum, medicis usibus salutare deprehensum hodie olus, antiquitati modo celebratum, modo vituperatum fuit. Mortuorum cibo relictum, & inferis solis usitatum, AUGUSTUM tandem percuravit. Eunuchion primo Pythagoreis dictum, tum PLINIO, RAJO; an recte confirmatum? Habemus in officinis semina parva utrinque acuminata, oblonga, compressa, coloris cinerei. Habemus etiam aquam stillat. Lactuca agrestis non est adhuc officinalis.

USUS MEDICUS ob vim solventissimam, & leniter pacantem, eximius. GALENUM multum ab hac planta beneficii in juventute, & senectute percepisse habemus; dum enim assidue os ventriculi bile effervescente doleret, se lactuca levatum; tum in senecta studiis exhaustum, & continuis laboribus maceratum, dormire non potentem, a lactucis iterum se refocillatum reliquit. Phreniticum liberaliore usu se curasse DURETUS affirmat. In ficcioribus alvi constipationibus, hypochondriacis, & melancholicis, magna copia ingestæ, ut blande alvus solvatur, magni sunt usus. Hypochondriacum malum usu lactucarum solutum in *Ephem.* N. C. habetur; & his in casibus succus expressus, vel ipsa planta ad libras in sero lactis cocta, expressa, cum motu corporis, frictionibus abdominis, hodie frequenter sumitur. Semen inter quatuor semina frigidiora numeratur. Aqua inutilis est.

MALVA *Offic. Botanicor.* Classis Natur. Columniferarum. *Germ.* Pappeln. *Gallis* Mauve. *Anglis* Mallow. *Italis* Malva.

MALVA *caule erecto, foliis fere palmatis, obsolete serratis.* In re alimentaria non exiguum olim usum

hoc

hoc olus, quod jam eviluit, habuit, ut id omnia testantur veterum monumenta, tum etiam celebratissimum apud ATHENÆUM medicamentum, sitim famemque sedans ex malva, & asphodelo compositum. Adjecta malvæ, doloris mitigativæ, omnimorbiæ, omnibonæ, epitheta usum medicum satis confirmant.

Plurimæ hujus species sunt, quæ fere promiscue in officinis usurpentur. Habemus radicem, folia, flores, semina. Flores tamen ex eadem planta vulgari non sunt, sed ex Malva arborea, seu rosea folio subrotundo C. B. exactius Alcea foliis sinuato angulatis L. Inter IV. herbas emollientes planta recensetur.

USUS MEDICUS ratione virtutis emollientis, inviscantis, & lubricantis, certus. Unde duram alvum, vel tardam movet, acrem excoriatam sopit, urinæ ardorem & acrimoniam mitigat, etiam inflammationes & spasmodicas constrictiones tollit, doloris mitigativa, per os assumpta, per anum injecta, externe etiam applicata. In constipatione, dysenteria, affectionibus urinariis, stranguria, dysuria, tum & in calculosis, ubi motus calculus est, utilis; tum in pectoris morbis, tussi sicca, acri, convulsiva, in pulmonis, renum exulcerationibus, phthisi, in intestinorum aut aliarum partium inflammationibus, prodest. Ipse FORESTUS a gravissima dysuria decocto malvæ convaluit. Dosis Manip. unus. Mulier pro iliaca desperata habita, aliis nihil juvantibus, jusculo malvæ quotidie assumto restituta est, apud *eundem*. Foliorum malvæ fervidum infusum, momento spiritus vini temperatum egregium ad erysipelas remedium est. Potest etiam instar potus Thee sumi. Dosis ad libr. aq. manip. semis.

PRÆPARATA. *Conſerva* ex floribus malvæ ſimplicis in iisdem, maxime in tuſſi, phthiſi, renum calculoſis vitiis, laudata. Conſerva malvæ arboreæ vim adſtrictoriam habet.

PETROSELINUM vide de Diureticis.

PORTULACA *Offic. Botan.* omnium. Claſſis Pauci-ſtam. *Germ.* Bortzelkraut. *Gallis* Pourpier. *Anglis* Purslain. *Italis* Porcellana.

PORTULACA *foliis cuneiformibus, ſeſſilibus*; in menſis plurimis in regionibus cognita, nobis in officinis fere tantum habetur; veteribus nota, forte tamen cum alia confuſa DIOSCORIDI, & PLINIO. Frigidi, & aquoſi temperamenti eſſe, & paucæ participem auſteritatis GALENUS rectius pronunciavit. Succulenta, & mucilaginoſa tota, ſuccum facile largitur, ſpiſſum, acidum ſpirantem, ſalinum. Ex decocto ſal nitro ſimilis eductus fuit ſæpius. Semen parvum, ex rubro nigrum, inodorum, durum, ſub dentibus crepitans, ſaporem habet leniter ſiccantem.

USUS MEDICUS in febribus æſtivis, bilioſis, inflammatoriis, cum ſero lactis decoctæ portulacæ, optimus; ad eroſiones partium cum febre, ubi acrimonia demulcenda, humorum temperandus motus, conveniens; etiam in dyſenteriis bilioſis laudatus; mucoſo enim ſuo lentore acria inviſcat, acido ſuo putredini reſiſtit. Succum in calculoſa diſpoſitione utilem, ſyrupum ſtranguriæ proficuum, multi habent. Seminis non adeo certa fama fuit, nuper tamen tum ſemen tum planta contra tineam ſpecifica inventa ſunt.

SPI-

SPINACHIA, SPINACIA. *Offic. Botan.* Claſſis Natur. Incomplet. *Germ.* Spinat. *Gallis* Epinars. *Anglis* Spinage. *Italis* Spinazo.

SPINACIA *ſemine ſpinoſo.* Molle ſed inſipidum olus, aromatibus temperatum, plurimis in regionibus multum in uſu eſt, facilis digeſtionis, pauci nutrimenti, alvum emollit.

USUS MEDICUS nullus.

His adhuc alia olera addi poſſunt, ut blitum, borrago, bugloſſa, ſummitates lupuli, pimpinella ſanguiſorba, mercurialis &c. quæ, quoniam non adeo hodie in uſu ſunt, in ſua ſingula capita digeſta ſunt.

RADI-

RADICES.

DAUCUS *Offic. Botanic.* Caucalis Classis Natur. Umbelliferarum. *Germ.* Mohr Ruben. *Gallis* Carotte. *Anglis* Carrot.

CAUCALIS *involucris pinnatifidis* duæ species sunt, sylvestris, & hortensis, prior medicinæ, posterior alimentis magis inservit. Officinalia semina ex viridi fusca, villis eminentibus, & quasi pilis circumdata, pediculorum forma, aromatica, stimulantia, subamara, fere acria, in scopum carminativum, diureticum, laudata, recensentur inter semina IV calida minora. Radix alimentis adhibita anti-acida, pinguefacit, ARBUTNOT *Practical Rules of Diet.*

VSVS MEDICVS. Radicis recentis succus melle remixtus ad aphthas extollitur; succus excoctus in tussi infantum & phthisi valet, SCHOBERVS. Seminibus vis lithontriptica a plurimis adscribitur, per casus etiam HELMONTIO, & *Ephemeridibus* N. C. confirmata. Exhibentur in pulvere ad dr. semis, I. bis, vel ter de die sumendam, infunduntur ad unc. I. II. Radicis promiscua & non limitanda dosis est, cum inter umbelliferas maxime imbecillis sit.

NAPUS, NAPUM *Offic. Botanicor.* Brassica. Classis Natur. Crucifor. *Germ.* Steck-Ruben. *Gallis* Navet. *Anglis* Navew. *Italis* Napo.

BRASSICA *radice caulescente, fusiformi.* Præcedenti dulcior, & gratior cibus, antiquitati etiam multum memoratus fuit.

USUS

USUS MEDICUS potiſſimum ſeminis eſt, quod in officinis aſſervatur. Eſtne vis in ſemine napi antidota? Napos minores, nigricantes, raſpatos, cataplasmatis forma applicatos, arthritidem fugaſſe, CHEVALIER *Recueil periodique d'obſervations de Medicine, de Chirurgie, & de Pharmacie* T. I.

PASTINACA *Offic. Botan.* Selinum Claſſis Natur. Umbelliferarum. *Germ.* Paſtinack. *Gallis* Panais. *Anglis* Parsnep.

SELINUM *foliis pinnatis, lanceolatis, baſi ſemitrilobis*, in ſylveſtrem, & ſativam a DIOSCORIDE diſtinguitur. Sylveſtris in medicina ſativa longe efficacior habetur. Radicis cortex ex fuſco flaveſcens, carne alba, odoris aromatici, ſaporis ſimilis, non ingrati. Semina etiam officinalia, magna, plana, margine foliaceo cincta, odorata.

USUS MEDICUS aliquando in juſculis medicatis ſcopo reſolvendi, abſtergendi, & diuretico, quas vires habere videtur; utiliter exhibetur infuſa, vel vaſis clauſis leniter cocta radix. Semina in eosdem uſus, ac ſemina dauci laudantur, cum ſucco glycyrrhizæ in pilulas redacta ad calculum, & veſicæ ulcera valent. Suntne annoſæ radices venenatæ? virulenta ab his ſymptomata in *Actis Phyſico-Med. N. C.* vol. VI. DAN. HOFFMANN. Sed erantne vere radices paſtinacæ?

RAPA *Offic. Botan.* Braſſica L. Claſſis Natur. Crucifor. *Germ.* Ruben. *Gallis* Rave. *Anglis* Tournep. *Italis* Rapo.

BRASSICA *radice orbiculari, carnoſa*; ab omni tempore magnum in re alimentaria, & medicina uſum ha-

habuit, vario ſub nomine deſignata. Rapum, & napum, ut ut DIOSCORIDES diſtinxit, conjunxit iterum GALENUS. Non parva raporum gloria eſt, quod unum in templo Apollinis Delphis dicatum e plumbo, beta una ex argento, & raphanus ex auro, ordine quaſi dignitatis in cibis. Ut olim, ita & hodie multum menſis adhibentur rapæ; ſed flatulentæ ſunt experimento BOYLEI; hinc alunt quidem, ſed inflationem pariunt, DIOSCORIDES. Cymæ pro menſis abjiciuntur, licet olim adhiberentur; nobis ſolæ advocantur radices.

USUS MEDICUS. Decoctum raparum non decorticatarum, etiam ſuccus expreſſus addito melle deſpumatus, incomparabile dat remedium contra omnia oris ulcera, maxime vero aphthas; tum & contra pulmonis infarctus deterſiva, & antiſcorbutica vi agens multum præſtat. Difficilem reſpirationem decocto raparum ſæpius curavit LANZONI *Acta Phyſ. Med.* N. C. Vol. I. Tuſſes pertinaciſſimas CRATO; exſiccatarum raparum brodio infantum tabem IDEM aſſerente HOFFMANNO. Externe in lacte coctas, & in emplaſticam formam redactas, locis podagricis calide applicatas, doloris ſedativas habent CRATO, FORESTUS, & alii. Decoctum in teneſmo, & diarrhœa infantum contumaci cum butyro, oleo amygdalarum dulcium, in clyſmate injectum, præſentiſſimam opem ſæpe tuliſſe Fr. HOFFMANNUS *de præſtantia remediorum domeſticor.* Aphrodiſiacæ rapæ non ſunt, licet ex DIOSCORIDE, GALENO, exſcribant multi. Oleum etiam, in quo tantillum ſacchari ſolutum eſt, cum ſyrupo convenienti ad aphthas valet.

RAPHA-

RAPHANUS *Off. Botan.* Classis Naturalis Crucifor: *Germ.* Rettich. *Gallis* Raifort. *Anglis* Radisch. *Italis* Rafano.

RAPHANUS *siliquis teretibus torosis biarticularibus.* Maximus antiquitati raphano honos fuit, MOSCHIONE, PLINIO authoribus; nam & phthisim cordis, morbum olim Ægypto familiarem, ignotum nobis, curavit, & in templo sacratus fuit.

Fabula narratur, sacros ab Apolline Delphos
 Omnibus hunc aliis præposuisse cibis.
Ex auro, ut raphanum sacrarent, pondere betam
 Argenti, plumbum rapa fuisse ferunt.

Sed & brassicam ARISTOTELES vocavit raphanum. Comeditur cruda aliquando radix & cocta: acrimonia in cortice maxima est, similis ac in aliis antiscorbuticis plantis; & licet hæc coctione multum perdatur, illud tamen sacchareum, & dulce quod rapis inest, & peculiari arte saccharum sal nativus raparum esse demonstratur, constanter deest raphano.

USUS MEDICUS, antiscorbuticus, incidens, aperiens, diureticus. In causa tenaci, frigida, mucosa, cerevisiis, vinis medicatis, injicitur in taleolas dissecta radix tota, vel solius radicis cortex; sed etiam pressus succus in scorbuto lento, acido, tussi, asthmate, raucedine, ischuria datur; ita raucedo pertinax raphani syrupo curata: asthma siccum, convulsivum, raphani esu sublatum, in *Ephem:* N. C. & de aliis morbis alia apud varios exempla sunt. Extemporaneo experimento ex radice in tenues lamellas secta, interspersо inter singulas lamellas saccharo, syrupi species habetur, ad eadem mala utilis; utilis itidem cum sale muria. Lamellæ ipsæ recenter sale aspersæ, applicatæ corpori, ru

befa

befacientes ſunt, iſchiadicis proficuæ, TABERNAEMONTANUS. Folia contuſa, cataplaſmatis forma applicata, dolores, & tumores frigidos artuum tollunt.

RAPHANUS RUSTICANUS *Off.* Cochlearia *Botan.* Claſſis Naturalis Crucifor: *Germ.* Meerrettich, Krain. *Gallis* Raifort ſauvage. *Anglis* Horſe Radiſch.

COCHLEARIA *foliis rad. lanceolatis crenatis caulinis inciſis;* pro ciborum condimento, contuſa, raſa, momento vini aceti adjecto, edendis carnibus, piſcibus, hinc inde adjungitur; præcedenti longe mordacior, radix officinis armoracea audit.

USUS MEDICUS præcedenti in iisdem morbis efficacior. Cereviſias, vina medicata antiſcorbutica, fere ſemper ingreditur: in hydrope multum laudatur; & ipſa arthritis hoc quoque curata eſt, in *Ephemer.* N. C.

RAPUNCULUS *Off. Botan.* Claſſis Naturalis Fructiflorarum. *Germ.* Rapunzel. *Gallis* Réponſe. *Anglis* Rampions. *Italis* Raponzolo.

RAPUNCULUS *foliis imis cordatis, ſuperioribus anguſtis, ſpica cylindrica, longiſſima;* in acetariis recentes radices adhibentur, cæterum non adeo magni uſus. Aliæ ſpecies plurimæ etiam edules ſunt.

USUS MEDICUS, quod nec in officinis recipiatur, vix ullus.

SCORZONERA *Off. Botanic.* Claſſis Naturalis Compos. Semifloſculoſarum. *Germ.* Schlangen-Kraut, Haberwurtz. *Gallis* Scorzonaire, Cercifi. *Anglis* Scorzonera Viper's graſs.

SCORZONERÆ *caule ramoſo, foliis amplexicaulibus, integris, ſerratis;* in alimentis multum adhibita

ta radix, magni ſemper in medicina facta eſt. Oblonga eſt, carnoſa, variæ craſſitiei, foris nigra, intus albiſſima, fracta lac fundens, cremoris lactis conſiſtentia, ſaporis ſubdulcis, cum leni adſtrictione & aromate. Nutrimentum demulcens optimum concedit incocta juſculis, condita in acetariis; non exacte ſub ſabulo aſſervata adulta, effœta eſſe ſolet.

USUS MEDICUS demulcens in morbis ex acrimonia humorum oriundis, etiam podagricis, ARBUTNOT. l. c. Decocta ex hac radice frequentiſſima unc. ſemis cum aliis, unc. unius, vel & unc. duarum doſi, dum ſola datur. Laudatur iterum ſcopo ſolvente morbis hypochondriacis utilis, ſed tunc ad lib. præſcribi debet cocta, & expreſſa. Succus expreſſus decoctioni præferendus eſt ita, *Cl.* ARBUTNOT. *Practical Rules of Diet.*

PRÆPARATA. *Aqua* ſtillatitia, *Radix condita*, ad quid?

SISER. SISARUM *Off* Sium VANROY. Claſſ. Natur. Umbellif. *Germ.* Zucker-Rüblein. *Gallis* Chervi. *Anglis* Skirrets. *Italis* Siſaro.

SII *foliis pinnatis, floralibus ternatis;* radices, exiguæ, longæ, napiformes, TIBERIO multum adamatæ, menſis adhuc hodie plurimis in locis magis, quam quidem officinis, celebrantur; aſſumuntur coctæ, in pultem redactæ, aſſatæ, etiam in acetariis conditæ. Saccharum inde tentatum MARGGRAFIO *Acad. de Berlin.*

USUS MEDICUS vix multus, aperiens, vulnerarius tamen.

TRAGOPOGON *Off. Botan.* Claſſis Naturalis Compoſitar. Semifloſculos. *Germ.* Braunbocksbart. Salſifis. *Gallis* Serfiſi. *Anglis* Goats-Beard.

TRAGOPOGON *foliis integris, strictis, calycibus florem ſuperantibus.* Scorzoneræ toto habitu ſi-

milis radix, in usum alimentarem, & medicum, eodem modo ut illa adhiberi potest, & adhibetur.

USUS MEDICUS idem.

His jam etiam radices bulbosæ addi possent, ut porrum, cepa, allium, tubera &c. Sed, & hæc in alia capita digesta sunt. Dici tamen adhuc de cicutaria debet.

CICUTARIA PANNONICA. CLUS. CHÆROPHYLLUM *Botan.* Classis Natur. Umbellif. *Viennensibus* Peperlein.

CHÆROPHYLLUM *caule lævi, geniculis tumidis, radice turbinata, carnosa:* jam olim industrius CLUSIUS in hortis, & herbidis Viennensis agri locis prodire, & novo vere succulentas radices cum novellis foliis in foro venales reperiri, coqui etiam cum oleo, aceto & sale, tum primis mensis inferri, prodidit; quam vero salubri cibo! ipse se nescire fatetur. Quin frequentem eius usum non sine noxa esse, & capitis gravedinem, doloremque sibi attulisse affirmat; suspectæ radices, hodie, tempore quadragesimæ cum oleo coctæ adduntur iusculis; coctæ vel crudæ acetariis.

USUS MEDICUS, quantum scio nullus, ni quod etiam certus noverim, hoc anno 1763. plurimam plantæ tenerioris vim officinis nonnullis divenditam, in extractum coactam fuisse, & pro Cicutæ extracto tam exteris quam nostratibus dispensatam. An jam mirabile dissonas adeo de extracti Cicutæ effectibus observationes esse? quod si etiam verum sit ex pura hac planta extracta confecta non esse alias murinum fœtorem non adeo habitura, inconcussum semper est, adulteratum illud Cicutæ fuisse, nec eam, quam adhibere intentio fuerat, medicinam morbo applicatam fuisse, sicque sæpe medicamenti alicuius laudes Pharmacopæorum ignorantia sugillari.

FRUCTUS.

FRUCTUS.

AMYGDALÆ *Off. Botanic.* Claſſis Natur. Calyciflorarum *Germ.* Mandeln. *Gallis* Amandes. *Anglis* Almond. *Italis* Mandole.

AMYGDALUS *foliis ſerratis, infimis glanduloſis;* ſuas officinis divitias largitur. Duplex amygdalus; dulcis, & amara, iam DIOSCORIDI nota fuit, dulcem enim eſui, amaram medicinæ magis aptam eſſe monuit, ut etiam hodie ex dulcibus non ſolum pulticulæ, placentæ, panes, quos marcios vel marcipanes vocant, conficiantur, ſed etiam ad temperandam aliarum rerum acrimoniam, infinita in menſis varietate intermiſceantur, ſaccharo incruſtentur. Plurimum alimenti habent. Id quod in amaris amarum, alembicum tranſcendit volatile, homini innocuum, gallinis, & omnibus fere avibus noxium, vulpibus etiam venenum eſſe DIOSCORIDES reliquit. Oleum ex amaris preſſum non amarum, ſed dulce eſt. Dulcium oleum preſſum longe citius aliis oleis preſſis ranceſcit. Rancidum venenum eſt. Furfures ad detergendas manus commode adhibentur.

USUS MEDICUS in ſcopum nutrientem obtundentem acrimoniam, relaxantem. Emulſio ex amygdalis dulcibus recentibus, decorticatis, varia ſpiſſitudine, ab unc. ſemis ad unc. unam præſcriptis, facta laudatur, acuitur aliquot amygdalis amaris ob ſaporis gratiam. Oleum recenter preſſum, inodorum, & inſipidum fere, emollientiſſimum eſt, & in illis morbis, ubi acrimonia humorum demulcenda eſt, criſpatæ, & induratæ partes ſolidæ relaxandæ, acrimonia obtundenda, ut urinæ ar-

 dore,

dore, ejus suppressione, dolore nephritico, colico, suppressa puerperis alvo, pectoris asperitatibus, per se, vel aliis junctum, varia in variis casibus dosi, ab unc. I. II. ab lib. semis lib. I. feliciter exhibetur, per os potum, per anum injectum; puerperis per se ad unc. I. sæpius datur, vel etiam jusculis calidis commiscetur; clysmate etiam injicitur.

ARMENIACA MALA *Off. Botanic.* PRUNUS. Classis Natur. Calyciflorarum. *Germ.* Apricosen. *Gallis* Abricots. *Anglis* Apricocks.

PRUNUS *floribus sessilibus*, *foliis subcordatis*. Fructus fere globosus, etiam sulcatus, intus forisque aureus, carnem magis farinosam, minus succulentam persicis, ossiculum compressum, læve, nucleum non injucundum subamarum habet. Crudus, coctus, estur fructus, etiam conditus, exsiccatus.

USUS MEDICUS vix multus; est tamen analepticus.

AVELLANÆ NUCES. *Botanic.* CORYLÆ. Classis Natur. Incompletar: *Germ.* Haselnus. *Gallis* Noisette. *Anglis* Haselnut. *Italis* Nucelle.

CORYLÆ *stipulis ovatis*, *obtusis*; in usum alimentarem magis, in medicum minus impenduntur, minus oleosæ, magis compactæ, duræ sunt.

USUS MEDICUS nullus.

AURANTIA MALA *Offic.* CITRUS *Botanic.* Classis Natur. Calyciflorarum. *Germ.* Pomerantzen. *Gallis* Orange. *Anglis* Oranges.

CITRUS *petiolis alatis.* In octona loculamenta divisibilis fructus globosus duplex est. Dulcis corticem carno-

carnosum, unam, duas lineas crassum, coloris extus crocei aurei, intus albidi, cum medulla subflava dulci vinosa habet. Amarus subtristi colore flavet, glandulosus magis, odoratior medulla acriori. Prior nostris usibus acetariis, medicis posterior potissimum dicatur, licet promiscue uterque usurpetur.

Ex Citro aurantio in officinis varia habentur; 1mo. *Flores* admodum odorati. 2do *Folia* aromatica amara etiam oleo gravida nuper nostris officinis inducta. 3tio *Cortices* oleo plurimo essentiali fœti. 4to *Caro* succo solvente detergente plena.

USUS MEDICUS hujus pomi in plurima utilis; corticis merito seu siccati, seu conditi, in aliam cardiacorum classem relata vis, stimulans, incidens, stomachica, & carminativa in causa frigida, Siccatus in pulvere sumi potest *cortex*. a scrup. semis, uno, ad drach. semis; conditus per taleolas, vel electuarii forma ad unc. unam non limitanda dosi, in morbis ventriculi a laxitate, muco, flatibus; recens cum saccharo contundi, & sic in electuario sumi, aut superfuso spir. vini forma infusi spirituosi, in easdem indicationes dari potest.

Caro aurantiorum dulcium comeditur sola, vel saccharo condita, grato æstivis caloribus refrigerio. *Succus* solvens hypochondriacis, & febrientibus utilis, his non præscripta dosi, datur illis in sero lactis, decocto hordei ad unc. II. IV. Acidorum succus ad unc. I. II. III. expressus aquæ lib I. immixtus, saccharo contemperatus, potum dat gratissimum ad sitim extinguendam, sanguinis æstum temperandum, maxime in biliosis, & febre putrida laborantibus; hinc etiam ablato

 corti-

cortice ptiſanis ſecta incoquuntur poma aurantia. Eſt præterea in ſcorbuto putrido multis probata, nec ingrata medicina. Adhæc pulvis *foliorum* aurantiorum drachmæ ſemis bis de die doſi nuper in convulſionibus, epilepſia tentatus a *Cl.* STOERCK non ſpernendos in multis effectus edidit, etiam *Illuſtr.* L. B. VAN-SWIETEN confirmavit.

PRÆPARATA etiam varia ſunt. *Flores conditi* ad tertiam cardiacorum claſſem vere ſpectant, ut etiam quæ ex his deſtillatur *Aqua Naphæ* officinis dicta. De corticibus jam dictum eſt. Eſt *oleum* expreſſum, & deſtillatum, prius poſteriori gratius, valentius; utrumque ad gutt. II. III. V. elæoſacchari forma exhibetur: eſt medicamentum ſtimulantiſſimum. Cæterum, & fricando ſaccharum ad cortices recentes aurantiorum, elæoſaccharum egregiæ virtutis, in iisdem caſibus utile conficitur. *Syrupus* corticum aurantiorum laudandus. *Eſſentia* proficua ad gutt. XX. XXX. ſola vel aliis juncta. Notari meretur, eſſentiam aurantiorum ex vini ſpiritu, ſummo ſub frigore efficaciorem, quam alio tempore, obtineri, de BERGEN *Nov. Act. Acad. N. C. Vol. I.*

CERASA *Offic. Botan.* Claſſis Natur. Calyciflorarum. *Germ.* Kirſchen. *Gallis* Ceriſes. *Anglis* Cherries. *Italis* Ceregie.

CERASUS *foliis ovato-lanceolatis.* Ceraſorum variæ ſunt differentiæ, quæ, crudæ, coctæ, diverſo modo præparatæ, in uſus alimentares adhibeantur. Laudatiſſima ſunt acidiſſima, nigra, & quaſi ſanguineo ſucco turgidula. Condiuntur pro bellariis; contunduntur pro vino ceraſa.

USUS MEDICUS in morbis chronicis, ubi obſtructiones reſolvendæ, impacta referanda, ſpecificus: melancholicis, atrabiliariis, maniacis, tanta copia, ut diarrhœam inducant non cito ſupprimendam, ſumpta plurimum proſunt, atque hæc curatio raro *Illuſtr.* L. B. van-SWIETEN fefellit. In ea vero ſcire juvat maxima doſi exhibenda eſſe, minus in libris, quam unciis peccari; matutino tempore ſumenda, jejuno ſtomacho, nec fermentescibiles liquores ſuperbibendos; dari etiam cocta poſſe. Cum jure, ptiſanis, pro potu ordinario in febribus utiliter incoquuntur; ſolvunt enim, reficiunt etiam, & ptiſanam ſapidiorem reddunt. Sed eſtne nigris vis nervina, antiſpasmodica, ſubanodyna, uti LINNÆUS contendit? Nucleus an utilis? Gummi Ceraſorum emolliens eſt, mucilaginoſum, inviſcans, in aliam indicationem utile.

PRÆPARATA. Ceraſa acida, *condita*, acute febrientibus & grata, & analeptica, & utilia, ut & *Syrupus* ceraſorum acidorum, habentur. *Aqua* ſtillatitia ceraſorum nigrorum ſatis grata, reficiens. *Spiritus* ceraſorum nigrorum ab Helvetis ad nos adfertur: multum deprædicatus, cardiacus, carminativus, is loquelam amiſſam reſtituit apud HARTMANN.

CITREA MALA *Offic. Botan.* Claſſis Natur. Calyciflorarum. *Germ.* Citronen. *Gallis* Citron. *Anglis* Citrons. *Italis* Citroni.

CITRUS *petiolis linearibus.* Fructus oblongus plerumque, raro globoſus, maturus aurei citrini coloris, odoris fragrantis, ſaporis acris, amari, pulpam habet in varia loculamenta diviſam, fibroſam, acidam. Menſis pro condimento inſerviunt, flavedo, & ipſa

ipſa pulpa, cujus ſucco carnes, piſces, & alia irrorantur. Succus aquæ fortis vegetabilis ſpecies margaritas, corallia, teſtacea ſolvit. CHAMBON; oleo inviſcatus in calculo utilis. IDEM. vide *Limonia.*

USUS MEDICUS diverſarum partium diverſus; & in diverſas cardiacorum claſſes redigendus. *Malum* ipſum certius cardiacum excitans, quam omnes lapides pretioſi officinarum. *Pulpa*, ut & ejus ſuccus, in ſcorbuto putrido, morbis bilioſis, plurimum valent. *Cortex* exterior, *flavedo* officinis dicitur, ea oleo ſtimulante gravida, vino infuſa, recens, mirum reficit & excitat, etiam in ſuſcepto miasmate laudata, ſtomachica eſt, carminativa.

PRÆPARATA. *Cortex* citri conditus. *Syrupus* de corticibus citri egregiæ virtutis. *Caro* condita non ſatis noti uſus. *Conſerva* pulpæ, ſiti, & putredini adverſa; ut & *Syrupus* de acetoſitate citri. *Aqua* ſtillatitia citri, aqua ſtillatitia totius citri utraque laudanda. *Spiritus* corticum in lethargo deprædicatur. *Oleum* citri ad ſpeculum preſſum optimum, ſed raro in officinis eſt, oleum citri *deſtillatum* ſemper, etiam bonum.

CITRULLI *Offic.* *Botanicor.* CUCURBITA. Claſſis Natur. Incompletar. *Germ.* Citrullen. *Gallis* Citrouille. *Anglis* Citrul.

CUCURBITA *foliis multipartitis.* Cucurbitarum hæc ſpecies in uſum alimentarem, & medicum eodem modo vocatur. Pulpa cruda raro, ſæpius cocta ſumitur, non multi nutrimenti.

USUS MEDICUS ac cucurbitæ idem, magis tamen ad febrium æſtum, & bilis temperandum furorem

rem laudatur. Aquam ſtillatitiam, qua tuto caremus, arcanam in cauſa nonnulli habent. Semina etiam inter IV frigida majora recenſentur.

CUCUMERES *Offic. Botan.* Claſſis Natur. Incompletar. *Germ.* Unmurcken. *Gallis* Concombre. *Anglis* Cucumber.

CUCUMIS *foliorum angulis ſubrotundis.* Noſter fructus, qui veterum melo fuiſſe videtur, fatuus eſt, aquoſus, ſubmucilaginoſus, exigui nutrimenti; exiguus, adhuc parum ventricoſus, viridis, aceto, & muria conditus acetariis, major jam flavus lactucis dicatur, etiam coquitur, atque in hac re culinarium ingenium variat.

USUM MEDICUM juſculis incocti Cucumeris ſanguinem ſpuentibus ex acrimonia aut diſſolutione humorum utilem, indicat ſuccus ſubmucilaginoſus, inſipidus, refrigerans. In febre hectica ab ulcere pulmonis probavit felici experimento MUZELL in Noſocomio Charitatis Berolini. Pulpam juſculis incoctam febrientibus ſalutarem proprio experimento docuit RAJUS, jam ante pronunciarat HIPPOCRATES, qui etiam ad ani inflammationes jubet partem cucumeris maturi tritam applicari. Semina inter IV frigida majora recenſita, varia doſi ad drach. II. unciam dimidiam, integram, in emulſionibus præſcribuntur.

CUCURBITÆ *Offic. Botanicor.* Claſſis Natur. Incompletar. *Germ.* Kürbis. *Gallis* Curges. *Anglis* the Gourd. *Italis* Zucca.

CUCURBITA *folio ſubangulato, tomentoſo, flore albo.* Sunt etiam hujus fructus multæ differentiæ,

quæ edules, fatuæ, admodum aquosæ, crudæ haud esitantur; sed variis modis, Italis notis, elixantur, assantur, frixantur, exigui cæterum nutrimenti.

VIS MEDICA demulcens, refrigerans; seminum inter IV frigida majora relatorum usus, & dosis, ut congenerum eadem.

CYDONIA MALA *Offic. Botan.* SORBUS Classis Natur. Calyciflorarum. *Germ.* Quitten-Æpfel. *Gallis* Coin. *Anglis* Quince.

SORBUS *foliis rotundis integerrimis, fructu lanato quinqueloculari.* Hesperidum hoc malum aureum, carnosum, umbilicatum, quinque loculis membranosis divisum, semina plurima oblonga, rubicunda recondit. Caro in initio alba, maturitate, & ætate magis fulva, odoratissima, cruda, austera, plerumque coquitur ad usus alimentares, tum demum gratior, ventriculo convenientior. Semina mucilaginis emollientissimæ gelatinis tum in culinis, tum in officinis, ut & mucilaginibus inserviunt.

USUS MEDICUS. Tyrocnesti rasorum immaturorum, & pressorum *succus* recens, austerus, acerbus, ventriculum subvertit; adultior hanc vim amittit, & summe roborantem acquirit, ut succus cydoniorum officinarum: idem succus saccharo inspissatus, in syrupum convertitur cydoniorum officinis dictum, in diarrhœis, dysenteriis, utilem. *Caro* cydoniorum cocta, contusa, & in pulpam per cribrum trajecta, saccharo, aliis etiam aromatibus condita, dat *mivam* cydoniorum *Offic.* egregii in laxitate faucium, ventriculi, & intestinorum, tum angina pituitosa, vomitu, diarrhœa, dysenteria, usus. Habetur etiam *oleum* pro usu externo, aliis acuandum in scopum roborantem.

Semina cydoniorum vero admodum mucilaginosa sunt, interno non nisi in his casibus usu, ubi interior oris, faucium, ventriculi, intestinorum membrana erosa; & omnis mucus obliniens detersus, dolorificum admodum sensum creat, singultum intolerabilem, dolorem &c. facit, utilia, tum forma emulsionis cum aliis, ad lib. aq. drach. I. exhiberi possunt, clysmatis in unc. aq. VI ad drach. I. Iß addito syrupo diacodio, vel alio. Externe vero in exulcerationibus saturatior mucilago valet, ut etiam in fissuris labiorum, papillarum.

CYNARA *Offic. Botan.* Classis Naturalis Compositarum Capitatarum. *Germ.* Artischock. *Gallis* Artichaux. *Anglis* Artichoack. *Italis* Archioceo.

CYNARA *foliis pinnatis, foliolis oblongis, indivisis, caule spinoso.* In mensis magis, quam in officinis usitatus fructus, tener cum sale, & pipere crudus, adultus coctus, estur; comeduntur vero ex hoc capite partes binæ, squammarum carnosi ungues, & ipse discus. Multi, sed stimulantis alimenti ARBUTNOT L. C.

USUS MEDICUS, licet urinam gravi inficiat odore, vix multus, nuper tamen remedium hydropi conveniens folia caulina Cynaræ laudavit JOURN. *Etrang. Janv.* 1761. Medicinæ vero hic modus est: succi ex foliis pressi & colati, vini Maderani ana partes æquales commisceantur & ante assumptionem concutiantur. Dosis mane & vesperi coch. III. IV. V.

DACTY-

DACTYLI *Offic. Botanicorum* PHOENICIS FRUCTUS. Classis Naturalis Palmarum. *Germ.* Datteln. *Gallis* Datte. *Anglis* Date. *Italis* Dattoli.

PHOENICIS *frondibus pinnatis, foliolis complicatis;* fructus oblongo rotundus, dactyli forma, unde & nomen habet, sed crassior, sole siccatus, ad nos adfertur. Pellicula exterior tenuis, fulva, pulpam melleam gratam, ossiculo oblongo sulco notato, includit. Mensis, & officinis noti dactyli sunt.

USUS MEDICUS in asperitate faucium, in tussi acri, demulcens, forma decocti ad unc. I. II. Ossiculorum haud certa fama est.

FICUS, seu CARICÆ PINGUES *Offic. Botan.* FICUS. Classis Incompletarum. *Germ.* Feigen. *Gallis* Figue. *Anglis* Figs. *Italis* Fico.

FICUS *foliis palmatis.* Recens furno, sole exsiccata, passa, in officinis *Carica* vocatur. Major ex flavo fusca, mellea, pinguis; minor gustus suavitate sese commendans, a loco, unde adfertur, Massiliensis simpliciter appellatur. Estur fructus maturus, crudus, ventriculo haud commodus, etiam alvum laxat majori quantitate sumtus; cæterum multum nutrit, & pinguefacit.

USUS MEDICUS demulcens, leniens, incrassans, abstergens, in colica saturnina, exulcerationibus internis, doloribus calculosis, tussi sicca, acri, forma decocti, electuarii, emulsionis. Specificas caricas in morbis hepatis habet LINNAEUS, in phtisi alii. Externe applicatæ in lacte coctæ, sub cineribus assatæ, etiam

etiam cataplasmatibus intritæ, emolliunt, & maturant; ad bubones pestilentiales jam in sacris laudantur. Gingivis inflammatis apponitur ficus, in gargarismatibus etiam utiliter præscribitur, & apozematibus demulcentibus.

FRAGA *Offic. Botanicorum* FRAGARIÆ fructus. Classis Nat. calycisflorarum *Germ.* Erdbeer. *Gallis* Fraise. *Anglis* Strawberries.

FRAGARIÆ *flagellis reptantibu* fructus ex ovato-acuminatus, carnosus, per maturitatem ruber, quandoque, raro tamen, cereus, dulci vinoso succo gratus, & odoratus, exterius multis seminibus nigricantibus exiguis conspersus est. Inter edulia usus est frequentissimi, & tum sylvestria hortensibus præferuntur.

USUS MEDICUS, & ipsius fructus & plantæ, non infimus. Ipsius *plantæ* quidem vis diuretica, & vulneraria in viis urinariis summopere laudatur: *fructus* solvens in obstructionibus cum vino, momento cinamomi, saccharo, reficiens, analepticus. *Aqua* fragorum in usum domesticum confecta, multum cardiaca, refrigerans æstivis caloribus.

JUGLANDES NUCES *Offic. Botan.* Classis Natur. Incomplet: *Germ.* Nüsse. Baumnüsse. *Gallis* Noix. *Anglis* Walnut. *Italis* Noce.

JUGLANS *foliis subæqualibus, subserratis;* fructum dat, qui Jovis glans veteribus dictus est; an quod adeo sapidus? aut quod in eum fructum tantam natura locavit operam; Præter corticem enim exteriorem satis crassum, viridem, tinctoribus inservientem, putamen ligneum durissimum habet, ut non melius in parente fœtus, quam hic fructus includatur; adhæc com-

compactili operimento bifidas putaminum carinas, nucleum in extremitatibus quadrifidum, lignea intercurſante membrana dividente, natura cinxit. Nucleus immaturus non nimis oleoſus eſt, emulſum maſticatus exhibens gratum: adultior ſiccatus flaveſcens, difflata aquoſiori parte, ranceſcit, & inflammat, & oleum largitur preſſus, pictoribus, quod nitorem diu conſervet, magis, quam oleum amygdalarum, laudatum. Quieta arboris atmoſphæra ſuſpecta eſt.

USUS MEDICUS ipſius corticis maturi fructus, aut etiam diſſepimenti hodie vix ullus, licet ex his univerſalem fere medicinam ſe habere credant multi. Succum corticis exterioris viridis vomitorium eſſe multi aſſerunt: ex hoc vitriolum vegetabile conficere docet ETMULLERUS; decoctum ad luem in *Ephem.* N. C. laudatur. Juglandes aridas comeſtas infallibili eventu tænias expellere Mediolanenſibus, *Cl.* BEREHNS reliquit. Folia tumoribus œdematoſis applicata certo diſcutere plus una vice vidi.

PRÆPARATA magis uſitata ſunt: immaturæ nuces, antequam putamen oſſeum ſub calyce craſſo viridi in lignum induruerit, odoris penetrantiſſimi aromatici, ſaporis acerbi, diſtincti, maceratæ condiuntur ſaccharo, melle, cinamomo, caryophyllis, & aliis aromatibus confixæ: ſunt hæ nuces in bellariis, & officinis *conditæ.* Ex expreſſo ſucco viridium fit *Roob dianucum* egregiæ virtutis roborantis. In nonnullis officinis etiam habetur *aqua ſtillatitia* odoris fragrantis: in noſtris non proſtat.

Oleum nucum, & vinum alicantinum debito modo ſumpta ſæpius vermem dictum ſolitarium expulere experimentis *Cl.* PASSERAT de la CHAPELLE *Journal*

nal de Medecine Vol. VI. p. 305. vidit eundem effectum BINET. ibidem Vol. XV.

LIMONIA MALA *Off.* CITRUS L. Classis. Nat. Calycisflorarum. *Germ.* Limonien. *Gallis* Limons. *Anglis* Lemons.

Varietas est CITRI: contractior fructus, remissius flavescens, & levius odoratus, citreo malo similis, copiosiorem pulpam, & succum uberiorem, acidiorem habet, in mensis multum, ut & in medicina utilem. Pulpa consperfa saccharo manditur: cortices conditi bellariis adhibentur. Abusus acerbissimi limoniorum succi colicæ pictonum Indiarum occidentalium causa est. HUXHAM *de morbo colico Damnoniorum.*

USUS MEDICUS in omni causa putrida proficuus, scorbutum, vomitum, singultum a causis putridis sanat: ulcera oris scorbutica instillatæ recentis pomi guttæ aliquot curant: aqua dilutus succus, saccharo temperatus, morbis acutis putridis duplici ex indicatione conveniens est, æstum enim compescit, & putredini resistit. An sit in calculo specificus, multi interrogant: succum unciarum trium pondere, cum unciis duabus olei amygdalini dulcis, & sacchari uncia dimidia in consistentiam mellis redactum utiliter in calculosis concretionibus exhiberi video, & nuper solius *limonadæ*, vino sæpe, ne colicam causaret, contemperatæ potu calculosum Anglum servatum. *The London Chronicle.* Nr. 705. 1761.

Limonum succum salis spiritu pari pondere remixtum, scorbuticis multis profuisse ZANICHELLII auctoritate refert *Cl.* MORGAGNI *de sedibus, et causis morborum per Anatomen indagatis, Epist. Anat. Medic.* XLVII. ita

ita cum mulier ſeptem ipſos annos uteri hæmorrhagia irritis præſidiis omnibus laboraſſet, bene ac feliciter a ſe eſſe perſanatam hoc medicamento: dediſſe autem propterea, quia certam quandam ſcorbuticam in ea ſanguinis conſtitutionem eſſe conjecerat; expertum autem antea eſſe, quam profuiſſet aliis idem illud remedium ore continere, cum ſcorbutus graviter hoc eroſiſſet. Cenſeo vero ego, non ſine magna cautela, & in os, & in ventriculum acrem hanc medicinam dari poſſe.

MELONES *Offic. Botan.* CUCUMIS L. Claſſis Natur. Incomplet. *Germ.* Melaunen. *Gallis* Melons. *Anglis* Melon.

CUCUMIS *foliorum angulis rectis*; infinita varietate, tum ratione magnitudinis, figuræ, ſaporis, coloris, carnis, & ipſius corticis, variant hi fructus, in gulæ deliciis ob fragrantiam & ſapiditatem ſemper habiti: In regionibus calidis optimi ſunt. Omnes GALENI criminatione abſolvuntur, humectantes, refrigerantes.

USUS MEDICUS cum aliis horæis communis, ſolvens, qua in re providentiæ divinæ ſigillum agnoſcit *Illuſtr.* L. B. van-SWIETEN, quod æſtate, ubi ſubtiliſſimi, & aquoſi maxime humores de corpore difflantur, & reliqui inſpiſſantur, ſimilia recte mortalibus exhibuerit, quæ grato refrigerio calidos, exoptata humiditate ſiccos, & penetrabili aromate languidos recrearent, reficerent, excitarent. Conveniunt etiam melancholicis, maniacis, nec inutiliter dantur ſcorbuticis. Semina pariter inter IV frigida majora recenſita,

ta, in emulſionibus dantur, ſcopo demulcente in morbis renum, veſicæ, refrigerante in febribus, pervigiliis.

MORA. *Offic. Botan.* Claſſis Natur. Incompletarum, *Germ.* Maulbeer. *Gallis* Meures. *Anglis* Mulberry. *Italis* Moro.

MORUS *foliis cordatis, hiſpidis.* Sapientiſſima arbor, verum thermometrum, duas habet ſpecies, colore fructus, & lævitate foliorum diſtinctas. Utriusque fructus rubo ſimilis, tamen maior, & longior eſt; hic dum maturus, atro ruber, vinoſus, alter albus, fatuus magis, & melleus; uterque alimentis, prior tamen medicinæ magis inſervit: de his, ut & aliis horæis, inique multa GALENUS, & ex illo alii ſomniarunt.

USUS MEDICUS, ut aliorum fructuum horæorum ſolvens, in iisdem morbis gratus, & efficax. Podagræ peſtem obortam ex penuria hujus fructus hyperbolice HEGESANDER: Scorbuto adverſari BARTHOLINUS.

PRÆPARATA. *Syrupus*, *Roob.*

MYRTILLI BACCÆ *Offic. Botan.* VACCINIA NIGRA. Claſſis Natur. Fructiflorarum. *Germ.* Heydelbeer. *Gallis* Airelle, Myrtille. *Anglis* Whortles.

VACCINIUM *caule angulato, foliis ſerratis, annuis.* Fructus exiguo rotundo calyce coronatus, ex cæruleo nigricans, dulcis cum ſiccitate, & ſtypticitate, edulis Botanicis.

USUS MEDICUS roborans, adſtringens. Lethalem alvi conſtipationem ex decocto, quæ tamen in diarrhœis, dyſenteriis eius uſum magis confirmet, habent BRESLAVIENSES.

PRÆPARATA. *Syrupus* egregiæ virtutis roborantis in laxitate oris, gingivarum, inteſtinorum; prodeſt etiam ſcorbuto laxo.

OLIVÆ *Offic. Botanic.* OLEA. Claſſis Natur. Pauci - ſtam: *Germ.* Oliven. *Gallis* Olives. *Anglis* Olives. *Italis* Olive.

OLEA *foliis lanceolatis.* Glandiformis, immaturus, viridis, decerpitur fructus, muria conditus ad nos adfertur, inter condimenta, & bellaria relatus: probantur turgidulæ, carnoſæ, teneræ, virides, saporis oleoſi, grati cum amaro, leni aromate; flaveſcentes iam, aut vero nigricantes, maturiores, ingratæ, & in corruptionem tendentes. Officulum ingens. Ex olivis *oleum olivarum* adeo notum. *Omphacium* etiam ex immaturis olivis olim parabatur.

USUS MEDICUS olivarum pro commendando halitu eximius, etiam ventriculo gratus. Eſt potentiſſimum ſolvens medicamentum, hinc ſpleneticas eſſe olivas ex obſervationibus reliquit BRUNNERUS. Oleum emollit, laxat, lenit, acrimoniam omnem contemperat, bonum oleo amygdalino ſemper præferendum obeſt tamen oculis illitum, SLOANE *Acad.* N. C. vol. X. Venenis reſiſtit, ut experimenta in Anglia facta docent, ſed de his, ut & de oleis, *vide* ANTIDOTA. Folia oleæ cuniculis exhibita urinam cruentarunt. MAGNOL apud SLOANE, *ibidem.*

PERSI-

PERSICA *Offic. Botanicor.* AMYGDALUS. Clafs. Natur. Calyciflorarum *Germ.* Pfirfchen. *Gallis* Peche. *Anglis* Peaches.

AMYGDALUS *foliis ferratis acutis.* Fructus globofus, admodum pulpofus, ut etiam proprio pondere fubcontundatur, fucculentus, fecundum longitudinem fulcatus, tenue involucrum, carneum, rofeo colore perfufum habet, pulpam albam, palato gratam, vinofam, ofliculum ligneum, inæquale, fulcatum, nucleum includens amarum. In ufus alimentares eftur crudus, coctus: conditus etiam fpiritu vini & aliis, per hiemem fervatur. Ex nucleis cum Spiritu vini paratur *Perfico.* Venenata hæc mala veteres jam credidere, imo, & inde mortes recenfent recentiores, an certæ fidei? monuit COLUMELLA, iam, „ oblita nocendi.

USUS MEDICUS folvens. In obftructionibus, in febre acuta biliofa, folatio & fanitati fuere multis, tefte *Illuftr.* L. B. Van - SWIETEN, decocto hordei incocta, intrita. *Nucleorum* contra vermes non certa experientia eft. *Flores* huc non fpectant utpote leniter emetici, & purgantes, hos & tenera folia aliquid fingulare habere vermibus inimicum. BOULDUC.

PRÆPARATA. *Conferva* florum perficorum virtutis purgantis ab unc. femis ad unc. I. *Syrupus* ejusdem virtutis infantibus ad unam, duas, & tres drach. *Aqua* florum perficorum.

PINEÆ, feu PINI NUCES *Offic. Botanicor.* Claffis Natur. Incompletar. *Germ.* Zirbelnüslein. *Gallis* Pignons. *Anglis* Pinkernels or Nuts. *Italis* Pignoli.

PINUS *foliis geminis, primis folitariis ciliatis.* Hoc nomine in officinis veniunt nuclei tenui mem-

brana velati, oblongi, ſemirotundi, albidi, non maculati, dulces; laudantur in uſum alimentarem, & medicum. Multo oleo abundant, ob quod etiam facile rancefcunt.

USUS MEDICUS ut piſtachiorum idem, imo antiquior, quod in Æſculapii templo marmorea reperta tabula fuerit, in qua ſanguinem rejicientibus ex pectore pinorum nuclei in medicinam præſcripti ſunt.

Oleum conulorum pini deſtillatum, quod in officinis non habetur, in ſtupore, paralyſi, arthritide tum potum, tum inunctum, cum ſpiritu lumbricorum laudat HAGENDORN *Ephem.* N. C. *Decad.* 2. *anno* 3.

PISTACHIA *Offic. Botan.* Claſſis Naturalis Incompletar. *Germ.* Pimper-Nus. *Gallis* Piſtaches. *Anglis* Fiſtichnuts. *Italis* Piſtacchi.

PISTACHIÆ *foliis impari pinnatis, foliolis ſubovatis, recurvis;* fructus amygdalis tenuiores, oblongi, duplici etiam putamine cinguntur, exteriori membranaceo, colore primum viridi, arido, cinereo fragili, altero cruſtoſo magis, quam oſſeo, ſub quo adhuc membrana coloris purpurei, quæ nucleum viridem, pinguem, dulcem, palato gratum, ſubacrem, exhibet, latet. Eundem in re alimentaria & medicina uſum, ac amygdalæ, in bellariis, & hinc inde in emulſis habent: longe vero plus oleoſi cum ſint, citius corrumpuntur, & rancefcunt: unde ponderoſi non rancidi eligendi.

USUS MEDICUS, ubi exhauſta corpora reficienda ſunt, & præſens demulcenda acrimonia eſt, ut

in

in valde tuſſientibus, hæmoptoicis, phthiſicis, in quibus ſanguis ſuo balſamo plaſtico deſtitutus, utilis; forma emulſi ad lib. I. aquæ, XII. XV. recentes fructus, ſufficiunt.

POMA *Offic. Botan.* SORBUS Claſs. Natur. Calyciflorarum. *Germ.* Apfel nicht Birn. *Gallis* Pomme. *Anglis* Apple. *Italis* Pomi.

SORBUS *foliis ſerratis, fructu ſphærico, quinque loculari.* Plurimæ ſunt horum differentiæ, ab omni ævo mortalibus gratiſſimum ſemper præbentes alimentum, licet magni nominis medici iniquius ea rejecerint. Conſidera immenſam copiam, ludentium ingentem varietatem, diuturnam horum etiam in ſeram hyemem conſtantiam, haud aſſentiri poteris ideo a ſummo Numine creata eſſe, ut amabili varietate, eximia fragrantia, blandiſſimo ſapore, adeo diu perſtantia, in perniciem mortales conſtanter ducant, ut illi quidem voluere. Flatulenta eſſe verum eſt; ſed flatulentia coctione, aſſatione corrigitur. Igitur ſic præparata debilibus, dum cruda manducantur robuſtis, exhibenda. Cæterum intemperantiæ magis, quam malæ fructus qualitati inde enata vitia rectius adſcripſeris.

Succus pomorum fermentatus *vinum* eſt, non infimum; dum eſt recens *pomaceum* dicitur *Cidre*, bis fermentatum *acetum* dat communiſſimum. A Pomaceo colicam Pictonum induci HUXHAM & BONTE viderunt.

USUS MEDICUS. Aſſatorum pulpa ophthalmiæ convenit; gelatina ſucco citri, ſaccharo, momento cinnamomi acuata, gratiſſimum exhibet etiam ægris ferculum. Matura dulcia, fragrantia, vinoſa, diſ-

secta in taleolas, hordeo, avenæ incocta, gratiorem efficiunt ptisanam in acutis, duplici satisfacientem; quæ & humorum hic densitati, ibi putredini resistat, indicationi.

PRUNA *Offic. Botan.* Classis Naturalis Calyciflorarum. *Germ.* Pflaumen. *Gallis* Prune. *Anglis* Prunes.

PRUNUS *inermis, foliis lanceolato-ovatis.* Infinita varietate ludunt, mensis, & officinis adhibita matura, siccata dulc-acida, acido-dulcia &c. pruna, seu pruneola. Brignoliensia fructum exiguum, grate acidum habent; majorem Damascena; Moravica dulcissimum, minorem. Cruda, exsiccata, farcta, in vino cocta, esitantur.

USUS MEDICUS ad primas vias humectandas, abstergendas, alvum molliorem reddendam, etiam facilitandam, utilis: decoctum vel jus prunorum alvum emollit, laxat, unde sæpe aliorum purgantium vehiculum est, & ingratum horum saporem temperat, maxime pueris accommodatum, cum sena, manna. In ore detenta acida pruna molestam hydropicorum sitim fallunt.

PRÆPARATA. *Pulpa* prunorum non adeo usitata.

PYRUS *Offic. Botanicorum* SORBUS Classis Nat. Calyciflorarum *Germ.* Biern. *Gallis* Poire. *Anglis* Pear.

SORBUS *foliis serratis fructu turbinato quinque loculari.* Ut infinitus pene pro soli, cœli, culturæ ratione, pomorum est numerus, ita non pauciores pyrorum sunt diffe-

differentiæ, ratione ſaporis, quod in re cibaria maximi momenti eſt. Sunt enim auſtera, dulcia, aquoſa, vinoſa pyra: Cocta, aſſata, condita, crudis utiliora. Advocantur etiam in uſum ſiccata. Ex maturis preſſis ſit pyraceum, ſpecies vini, Galli *Sydre* vocant.

USUS MEDICUS nullus.

RIBESIA *Offic. Botan.* Claſſis Nat. Calycifloraruin. *Germ.* Ribeſel. *Gallis* Groſeilles. *Anglis* Currans. *Italis* Veteroſſe.

RIBES etiam differentias patitur, eſt enim ribeſium fructu rubro, fructu margaritis ſimili, ſeu albo, & eſt ribeſium folio olente, fructu nigro; quisque in alimentis, & officinis notus. Hujus planta floribus planiuſculis, illius floribus oblongis definitur, & cognoſcitur. Albi, & rubri fructus magis familiares, acidi ab aliis fructibus horæis, quod minus in putredinem proni ſunt, recedunt. Nigra ribeſia ſaporem habent maxime balſamicum, odorem ſimilem, acido quidem mixtum, ſed ab aliis tamen ribeſiis diſtinctum, pellem viridem, pulpam viridem non nigram. Hæc ſpiritu vini conſervari ſolent. Recentia folia frumenti ſpiritum ita tingunt, ut ſpiritum vini æmuletur.

USUS MEDICUS rubri, & albi idem, ſolvens, putredini reſiſtens, in febribus æſtu, ſiti utilis; ſic potum æſtivum ex contuſis ribeſiis colatum, ſaccharo admixto temperatum, gratiſſimum multi parant, tedum in ℔ib. aquæ hordei, unc. II. IV. ribeſiorum teruntur non nimis valide, ne ſemina auſtera quaſſentur; adjecto ſaccharo potus febribus proficuus habetur. Nigrum ribeſium longe magis medicamentoſum eſt. Turiones laudant vi diuretica, detergente, ulceribus

 renum,

renum, vesicæ utiles: folia balsamica, vulneraria, in morbis pectoris, tussi, asthmate, infusa, multum celebrata in Gallis; in rabie, hydrophobia, dysenteria, morbis contagiosis, herbam, & stipites LINNAEUS præstantem habet medicinam. Baccæ balsamicæ sunt, diureticæ, spiritui vini infusæ elixir dant hydropicis utile, diureticum: sunt adhuc anginis utiles baccæ, quod etiam nomen anglicum indicat, & aliis non curabiles his curantur. TRANS. *Philosoph.* N. 459.

RUBI IDÆI FRUCTUS *Offic. Botanicorum.* Classis Natur. Calycisflorarum. *Germ.* Himbeer. *Gallis* Framboise. *Anglis* Hind-Berry.

RUBUS *foliis ternatis, et quinatis, costa plerumque inermi, fructu rubro, villoso.* Moris similis fructus, sed minor, odoratior, rosei coloris, etiam Rubimorum dictus, gratissimus in alimentis, & medicina est. Ex rubo hydromel gratissimum conficiunt Russi.

USUS MEDICUS. Succum fructus analepticum, cardiacum, gratum, non acidum ut ribesiorum, omnibus perlis, & gemmis in hunc scopum merito, præfert GESNERUS. Erysipelati, & ophthalmiæ flores adhibentur; folia in gargarismatibus adhibita, tumentes in gutture partes reprimunt, firmant.

PRÆPARATA. *Acetum* rubi idæi. *Aqua stillat: Spiritus, Syrupus,* quæ, si bene parata, fragrantiam habent suavissimam.

RUBUS VULGARIS FRUCTU NIGRO *Offic. Botan.* Classis, & nomina eadem.

RUBUS *foliis ternatis, et quinatis, costa spinosa, fructu nigro, lævi.* Notissimus fructus, profunde niger

niger, ab omnibus eſtur, inſantibus maxime gratus, ſubdulcis, aquoſus.

USUS MEDICUS in diverſis hujus plantæ partibus varius. Radicem aperientem, diureticam habent, hydropicis utilem, folia detergentia cum adſtrictione tamen, unde anginis aquoſis, ulceribus laxis, firmandis gingivis, accommoda; humi-rubi folia, ſpinis purgata, ſupra cineres calidos macerata, aut condita, pultem efficiunt, rebelles ſuppurationi paronychias moventem, & nonnullis arcana ſunt hæc folia.

SAMBUCI BACCÆ *Off. Botan.* Nat. Claſſis Fructiflorar: *Germ.* Holderbeer. *Gallis* Bayes de Sureau. *Anglis* Eldersberries.

SAMBUCI *arboreæ floribus umbellatis* baccæ, ſubrotundæ ſunt, in initio virides, per maturitatem nigræ, ſemina includunt tria in conum conjuncta mucronata, hinc convexa, inde concava. Baccæ guſtu ſubdulces, ſuccum præ ſaturata rubedine nigrum, manus pertinaciſſime inficientem, acido foſſili ſolum delendum, poſſident. Harum uſus veteribus non adeo familiaris. Flores rem noſtram cibariam augent, in ſartagine frixantur, & gratum cibum multis concedunt: baccæ cum melle in ſapam coquuntur.

USUS MEDICUS totius plantæ late diffuſus; vix enim ulla pars eſt, quæ non egregias partes agat. *Turiones* dum verno tempore in acetariis majori quantitate eſitantur, validiſſime purgant. *Flores* recentes alvum laxant, ſiccati dant remedium ad omnes morbos eryſipelatoſos, a perſpirabili impedito ortos, forma theiformi utile; inflammatis, eryſipelatoſis, rheumaticis,

ticis, arthriticis, podagricis locis, forma ſacculi, cataplaſmatis, multum deprædicatum: diſcutit enim, reſolvit, & lenit. Decoctum florum cum lacte calidum partibus arthriticis affuſum laudat CHEVALIER *Recueil periodique.* An quia ſiccati flores & ſpiritum urinoſum & ſalem urinoſum magna quantitate habent, dum recentes hanc vim acido temperatam poſſident? HIERNE *Tent. 3.* Maximam *adhuc* famam meruere in cancro, in quo quibusdam arcani ſunt, non quod depaſcentem hunc morbum ſanent, ſed quod exulceratum leniant, dum, quod de virulentia cancri reſorptum eſt, eluunt. *Folia* contuſa in cataplaſma redacta, tumores œdematoſos, aquoſos, certo curant; an ſcirrhoſis, inflammatoriis, ad quos laudant multi, applicandi? iis in podagra etiam utuntur haud certo experimento. *Cortex*, medianum vocant, vel vino ſolum infuſus purgat drachmarum duarum mole; *Succus* expreſſus præfocandum etiam præ aqua hydropicum emungit, ad unciam dimidiam, unam datus: eſt etiam ubi duplicari doſis debet. *Radicis* duæ drachmæ, uncia ſemis, in ſcobem raſæ infuſa, decocta, eundem effectum habet. *Seminis* etiam drachma purgat.

PRÆPARATA. Ex floribus *aqua* ſtillatitia, diſcutiens, diaphoretica: *Spiritus* in eundem ſcopum venit, ut & *acetum* ſambucinum, etiam cephalicum. Ex baccis *Roob* raro ſedule in officinis paratum, nigrum, aduſtum, empyreumaticum, quod deberet eſſe ſanguineum, ſapidum, acidulum, gratum. Medicamentum eſt cum aceto, potu theiformi certo diaphoreticum Roob, quod etiam ſal volatile in cryſtallos adamantinis gemmis artificioſe ſectis concretas dedit HIERNE, *Tent. 3.*

SILI-

SILIQUA DULCIS *Offic. Botan.* CERATONIA L. Claſſis Natur. Incompletarum. *Germ.* Bockshornlein. *Gallis* Carouge. *Anglis* Carob.

CERATONIÆ in uſum tam alimentarem quam medicatum veniunt fructus, qui & in illis, ubi abundanter creſcunt, locis, in cibum dentur porcis; & educto ex his melle radices zingiberis, & myrobolani condiuntur.

USUS MEDICUS tuſſientibus, orthopnoicis, raucis, etiam a vulgo aſſignatus in cibum, aut in decoctum: doſis ad lib. I. aquæ unc. ſemis, una.

PRÆPARATA. *Syrup:* de ſiliquis ſeu diacodium liquidum, quod in tuſſi acri, convulſiva laudandum, ut & Syrupus ſeu *diacodium crocatum*, quod ſolo addito croco diſtinguitur, parciori dandum doſi.

VITIS IDEÆ BACCÆ *Offic. Botanic.* VACCINIA RUBRA. Claſſis Naturalis Fructiflorarum. *Germ.* Rauſch. *Gallis* Aurelles rouges. *Anglis* Red Whortle.

VACCINIUM *foliis buxi perennantibus.* Fructus ruber, longe ſapidior myrtillo, acidus, nonniſi in montanis reperiendus, ſolis apud nos Botanicis gratus, in aliis regionibus communius eſtur.

USUS MEDICUS vix ullus cognitus: infuſum Theiforme foliorum, amarum, nonnulli ad catarrhales defluxiones inhibendas ſumunt. Interea vero ſcire juvat, vaccinium uliginoſum L. ſeu foliis annuis exalbidis, vitem ideam II. CLUSII p. 61. 62. ſuſpectam eſſe

esse; copiosius enim assumtæ baccæ temulentiam cum fugaci cephalalgia interdum causant. LINNÆUS.

UVA. *Botanicorum*, VITIS viniferæ fructus. Classis Naturalis Pauci - stam: *Germ.* Weinbeer. *Gallis* Raisins. *Anglis* Raysons. *Italis* Uve.

VITIS *foliis palmato angulatis*. Uvis, & ficubus inter autumnales fructus principatum merito tribuit GALENUS. Uvæ satis nutriunt assuetos, dum maturæ, dulces, vinosæ saccharini saporis sint, licet & in his multa differentia; non assuetis alvum solvunt, imo etiam diarrhœam excitant terribilem, exhaurientem, fusis per alvum, & vomitum totius corporis bonis, periculosam omnibus sanis, forte solis salutarem melancholicis & maniacis. Hoc ex recenti maturo fructu damnum est, hoc est præsidium.

Scire autem juvat, ex uvis in usus nostros plurima parari. Ex immaturis expressus succus est omphacium, ex maturis mustum. Prius vi adstringente valida, de qua alias, posterius solventissima, & periculosa gaudet: mustum fermentatum vinum est, fermentatum vinum acetum. Maturæ integræ, insolatæ, vel alio artificio difflata parte aquosiori siccatæ, uvæ passæ, vel passulæ simpliciter vocantur, & quia de his maxime nobis sermo est, eas exactius distinguemus. Inter has quæ maximæ sunt, & e vite Damascena, Syriaca, Hispanica, Hungarica, desumtæ sunt, passulæ majores, etiam cubebæ simpliciter dicuntur: quæ minores, & e vite Corinthia, Zacynthia, Cephalonia, ciceris magnitudine, parvæ, passulæ minores, seu Corinthiacæ nominantur; utræque in mensis satis notæ, ut describi non debeant.

USUS

USUS MEDICUS ad pectoris morbos, renum, vesicæ vitia, utilis. Succus uvarum passarum maiorum ablatis gigartis inspissatus, blanda vi demulcet, & simul leniter solvit, unde familiares in decoctis ad unc. semis, unam. Vinacea ab uvis expressis residua, maximam roborantem virtutem habent, ad œdemata, partes paralyticas, dolore ischiadico, arthritico vexatas roborandas, proficuam, forma balnei sicci, cataplasmatis.

PRÆPARATA. *Syrup.* de agresta; *pulpa*, quæ ex passulis minoribus per seraceum trajectis fit, laudata, cum syrupo in looch cogenda, pulvere in electuarium: decoctis ad unc. unam & plus addi potest. Passulæ purgantes, delicatioribus, medicamenta nauseantibus, exhibendæ, ad cochlearia duo, tria, vix vero multum efficaces sunt.

His jam plures alii fructus tam sanis, quam ægris utiles, ut jujubæ, sebesten, castaneæ, lazeroli acidi, biliosis utiles, tum & tuber, solanum esculentum, & alia addi possunt. De his vero omnibus videnda dissertatio LINNAEI *de plantis esculentis*. Alii fructus, quod manifeste adstringant, in adstringentium classem relati habentur.

ANI-

ANIMALIA.

Etsi experientia firmiore constet, salubriores escas, suaviores, atque multo plures præbere ANIMALIA, quam fruges, olera, & fructus, tamen in horum usu diversis diversæ palatis carnes sapiunt. Moderni Tartari equina semicruda carne vescuntur, sanguinem etiam equinum potant. In deliciis carnem, & lac cameli, Arabes habent, & septentrionalium multi, lupo, vulpe, tarando vivunt. Guineæ, & Senegal incolæ canibus delectantur, hos pinguefactos in forum pecuarium Chinenses ducunt. Africæ, & Asiæ multis populis, coriacea Rhinocerotis cutis cibus, & Afris monstra, aliis mundi plagis ignota, alimentum: in deliciis pantheras, crocodillos, leones, elephantes, serpentes, & simias habent, quin nec carne humana abstinent, inimicos cum gaudio vorant, ex religione amicos & parentes manducant, quasi honorificentius esset humano stomacho tumulari hominem, & digeri, quam terra obrui, & vermibus tradi!

Quoad animalium diversorum naturam, in genere teneri debet, hominem sanum, & viribus firmum, mammalibus plus nutriri, est enim horum caro alimenti solidioris, validioris. Aves carnem gratiorem, delicatiorem habere, flaccidiorem pisces, haud multum nutrientem; valentiorem iterum amphibia: quandoque duram, quandoque facilem testacea, etiam Mollusca: esse etiam pro diversis generibus eiusdem classis sæpe multam differentiam, in his iuventam, in illis mediam ætatem, in illis consistentem laudari: domestica sylvestribus deteriora omnium consensu, quod minus exercita; etiam pisces rapidarum aquarum salubriores, quam aquarum stagnantium. Alia apud CELSUM videri possunt.

MAM-

MAMMALIA.

Mammis præcipue MAMMALIA cognoſcuntur. Horum pleraque quadrupedia continentem inhabitant, dum vix nata pauca, ſeſe intra pelagum ſubducunt L.

BESTIÆ.

APER, SUS. *Zoologorum* SUS. Claſſis Natural. Mammalium. Ordo Beſtiarum. *Germ.* Schwein, Wildſchwein. *Gallis* Cochon, Sanglier. *Anglis* Hog.

SUS *dorſo antice ſetoſo, cauda piloſa.* Duplex eſt domeſtica, & ſylveſtris; in uſus alimentares adhibetur utraque, ut & utriusque porcellus, qui tenerior, minus viſcidus, multum in menſis expetitus: tum maialis. Domeſticæ caro flaccidior, pinguior, glutinoſior, difficilis digeſtionis, multum nutrit; ſylveſtris firmior, ſiccior, curſu magis exercita, melior, priori facilius digerenda, tamen etiam robuſta viſcera depoſcit: fortiſſima fumo induratum lardum ut & perna, quam tamen crudam nonnulli cocta ſalubriorem habent. In hac familia fœminæ non optimæ. Una tertia tranſpirationem inſenſibilem minui ab eſu carnis ſuillæ SANCTORIUS monuit, ut clarum, etiam inde morbos cutaneos generari, vel ab alia cauſa generatos intendi poſſe.

BRU-

BRUTA.

MANATI, seu VACCA MARINA. *Zoologorum* TRICHECUS. Classis Naturalis Mammalium. Ordo Brutorum. *Gallis* Lamentin. Manati *Italis*.

TRICHECUS *Manatus*. Carnem firmam bovinæ similem habet, esculentam, validam. Lapidis pulvis scrupuli dosi a nonnullis ad colicam laudatur.

GLIRES.

CASTOR *Zoologorum*. Classis Naturalis Mammalium. Ordo glirium. *Germ.* Biber.

CASTOR *cauda ovata, plana*. Validum alimentum est; cauda exquisitissima sanis. Cæterum juvenis annosiori præfertur. De castoreo medicamento alibi dicetur.

LEPUS *Zoologorum*. Classis Naturalis Mammalium. Ordo glirium. *Germ.* Has. *Gallis* Liévre. *Anglis* Hase.

LEPUS *timidus, cauda abbreviata, auribus apice nigris*. Junior 6. 7. 8. mensium facile, sed exiguum, adultior annum superans, longe difficile, itidem exiguum nutrimentum concedit. Adhæc locis humidis viventes aliis minus utiles, minus sapidi.

LEPUS CUNICULUS. *Germ.* Kaninichen. *Gallis* Lapin.

Cauda abbreviata, auriculis nudatis: præcedenti facilior cibus, plurimis nationibus, maxime Gallis in usu;

usu; ferus domestico præfertur. In illis media ætas laudabilis.

PECORA.

BOS. *Zoologorum.* Classis Naturalis Mammalium. Ordo Pecorum. *Germ.* Ochs. *Gallis* Beuf. *Anglis* Ox.

BOS *cornibus teretibus, extrorsum curvatis, palearibus laxis.* Diversis in regionibus carnem plus, minusve sapidam habet; ex Hungaria nobis advectus optimus. Omnes fere ejus partes in alimentum cedunt, caro magnam vim alibilis extracti habet, docet id usus quotidianus, & experimenta *Clariss.* GEOFFROY. *Acad. de Sciences* 1730. Bubulam carnem stomacho sano convenire, difficilius digeri, digestam tamen præbere alimentum sanitate constanti præditis conveniens, HORSTIUS *de esculentis, & potulentis.* Caro vaccina non adeo sapida: tauri vix grata, nec tam boni alimenti, ut bovis juvenis, pinguis, bene nutriti. Extremæ enim ætates, ut in aliis non paucis, ita in his quoque vitiosæ sunt, mediæ optimæ, & saluberrimæ. Vituli iuvenis caro, concoctionis facilis, & boni nutrimenti est, conducens delicatulis debilibus, assata tamen sæpius podagram provocat, *Acad. N. C. vol. IX.* juscula citissime in calore æstivo acescunt.

CAPRA *Zoologorum.* Classis Naturalis Mammalium. Ordo Pecorum. *Germ.* Ziege. *Gallis* Chévre. *Anglis* Goad.

CAPRA *hircus, cornibus carinatis, arcuatis:* ut in priori, etiam in hac familia, hædus lactans 5. 6.

 men-

menſium tenerior eſt, hircus pater difficillimæ digeſtionis, carnem habet etiam ob eximium fœtorem ingratam, raro menſis adhibitam. Etiam vilior capræ caro eſt, in Italia ſolum cognita, boni tamen eſſe alimenti Athleta THEBANUS hac ſolum vivens, & omnes robore ſuperans, ſatis ſuperque probavit.

CAPRA RUPICAPRA. *Germ.* Gamſe. *Anglis* Gazel.

Cornibus erectis, uncinatis. Laudabilis alimenti eſt.

CERVUS *Zoologorum.* Claſſis Naturalis Mammalium. Ordo pecorum. *Germ.* Hirſch. *Gallis* Cerf. *Anglis* the Hartorſtag.

CERVUS *elaphus, cornubus ramoſis, teretibus, incurvis.* Lactantes optimi, his unius anni adoleſcentes, tum duorum annorum iuvenes ſuccedunt in menſarum deliciis. In adultioribus collum cum tribus primis coſtis exquiſitum magis, aliæ magis duræ partes, & difficilis digeſtionis. Cervæ caro carne cervi deterior eſt, omnium deterrima catulientis.

CERVUS *Capreolus. Germ.* Reh. *Gallis* Chévreuil. *Anglis* Roe-buck.

CERVUS *Cornibus ramoſis, teretibus, erectis, ſummitate bifida.* Hujus caro optima, plurimi nutrimenti eſt.

CERVUS *Dama cornibus ramoſis, compreſſis, ſummitatibus palmatis.* Iuvenis boni ſucci, & alimenti, adultior durior & difficilis digeſtionis; hircum non adeo fortiter olet, capreolo inferior ſemper.

OVIS

OVIS *Zoologorum.* Claſſis Naturalis Mammalium. Ordo pecorum. *Germ.* Schaaf. *Gallis* Mouton. *Anglis* Sheep.

OVIS *cornibus compreſſis, lunatis.* In hac familia ovis, & arietis fœtus agnus, laudabilis maxime, ſi jam ætatem habet; iunioris enim caro glutinoſa, viſcoſa, mali ſucci cenſetur. Cæterum quæ mediæ ætatis eſt, omnium optime aſſumitur debilibus, humectans, reficiens, etiam acrimoniam domans; vervecina caro, prout variis infecta plantis, quas animal voravit, valens, contuſa, grata palato, & optimi & plurimi nutrimenti; deterioris & minoris ovis; duriſſima & ingratiſſima arietis.

OVIS *cornibus erectis, ſpiralibus.* Hungariæ incolæ caro dura, tenax, menſis adhibetur aliorum defectu, difficilis eſt digeſtionis, nec multi alimenti.

AVES

ACCIPITRES.

GARRULUS BOHEMICUS. *Ornithologorum* LANIUS. Claſſis Naturalis Avium. Ordo Accipitrum. *Germ.* Zuſerl.

LANIUS *garrulus, remigibus ſecundariis, apice membranaceo, colorato, cauda integra.* Delicatula avis, & expetita, boni ſucci, & alimenti.

ANSERES.

ANAS *Ornithologorum.* Claſſis Natur. Avium. Ordo Anſerum. *Germ.* Gans, Ente.

ANAS, *Anſer, roſtro ſemicylindrico, corpore ſupra cinereo, ſubtus pallidiore, collo ſtriato.* Duum eſt generum, ferus, & domeſticus, utriusque iuvenis, ſapida caro, ferina tamen domeſticæ prævalens, quod ſapidior, etiam robuſtior. Extremæ ætates in his fugiendæ ſunt.

ANAS *Boſchas. Germ.* Stokente. *Anas rectricibus intermediis,* (maris) *recurvatis, roſtro recto.* L. Etiam duum generum, fera, & domeſtica: fera domeſticæ tum ob gratiam ſaporis, tum ob facilitatem digeſtionis, præfertur, licet etiam poſterior viſcera robuſta requirat; in hac gente, ut in non paucis aliis, fœminæ maribus potiores, & iuvenes annoſis præferuntur.

ANAS *Querquedula, macula alarum viridi, linea alba ſupra oculos.* Fera avis, ſeptentrionalibus familiaris, exigua, priori præferenda.

Sunt adhuc aliæ harum ſpecies edules plures.

MERGUS *Ornithologorum.* Claſſis Naturalis Avium. Ordo Anſerum. *Germ.* Tuckantl.

MERGUS *ſubcriſtatus, fronte caſtaneo-ferruginea.* In Auſtria frequens nobis in cibum cedit.

GRAL-

GRALLÆ.

ARDEA *Ornithologorum.* Claſſis Naturalis Avium. Ordo Grallarum. *Germ.* Blauer Reiger. *Anglis* Common-heron.

ARDEA *criſta pendula, dorſo caeruleſcente*, iuvenis eſtur, delicatioribus menſis expetita, raro adhibita annoſior, durior. In Auſtria totum genus vix in uſu.

FULICA *Ornithologorum.* Claſſis Naturalis Avium. Ordo Grallarum.

FULICA *atra*, *Auſt.* Rohrhendel. Fulica *fronte calva, corpore nigro, digitis lobatis.* Caro ſucculenta, bona, paludes ſæpius ſapit, & ob id ingrata.

GALLINAGO Minor. *Ornithologorum* Scopax. Claſſis Naturalis Avium. Ordo Grallarum. Scopax *Gallinago. Germ.* Mooſſchnepf. Béccaſſine *Gallis.*

SCOPAX *roſtro recto, apice tuberculato, pedibus fuſcis, lineis frontis fuſcis quaternis.* Tenera, ſapida, excellens caro, difficilis tamen digeſtionis cenſetur.

OTIS *Ornithologorum.* Claſſis Naturalis Avium. Ordo Grallarum. Otis *tarda. Germ.* Trap. *Gallis* Otarde. *Anglis* Buſtard.

OTIS *jugulo utrinque criſtato.* Hungariæ familiaris, etiam menſis ibi eximia: iuvenis, licet tenerior, aeri exponenda, adultior nobis aceto maceratur, valens eſt, ſed plurimum dat nutrimenti.

RALLUS *Ornithologorum.* Classis Naturalis Avium. Ordo Grallarum.

Rallus *Aquaticus. Germ.* Wasser Hennl. *Gallis* Rasle d'eau.

RALLUS *alis gryseis, fusco maculatis, hypochondriis albo maculatis.* Seligi iuvenis, pinguis, odore paludoso carens, debet; satis difficulter digeritur, multum tamen nutrit.

Rallus *Crex. Germ.* Wachtel König. *Gallis* Roi de cailles.

RALLUS *alis rufo ferrugineis.* Inter regias dapes recensetur, iuvenis, pinguis, aere maceratus.

SCOLOPAX *Ornithologorum.* Classis Naturalis Avium. Ordo Grallarum.

Scolopax *Rusticola. Germ.* Waldschnepf. *Gallis* Bécalie.

SCOLOPAX *rostro recto, lævi, pedibus cinereis, femoribus tectis, fascia frontis nigra.* Carnem excellentem, nutrientem habet, palati in mensis delicias. Avis haud exenterata estur, difficilius tamen, quam carnium albarum aves, digeritur, valet in acrimonia acida in cibo.

Hujus plurimæ adhuc aliæ species usitatæ.

VANELLUS. *Ornithologorum* TRINGA. Classis Naturalis Avium. Ordo Grallarum.

TRINGA *Vanellus. Gallis* Vanneau.

TRIN-

TRINGA *pedibus rubris, crista dependente, pectore nigro.* In Galliis æstimata avis, aere macerata facile digeritur, mediocriter alit. Ova Belgis in deliciis sunt.

TRINGA *squatarola, rostro nigro, pedibus virescentibus, corpore gryseo, subtus albido.* Prior delicatior. Sunt adhuc aliæ mensis adhibitæ harum species.

GALLINÆ.

COTURNIX. *Ornithologorum* Tetrao. Classis Naturalis Avium. Ordo Gallinarum.

Tetrao *Coturnix. Germ.* Wachtel. *Gallis* Caille. *Anglis* Quail.

TETRAO *pedibus nudis, corpore gryseo, maculato, superciliis albis, margine lunulaque ferruginea.* Exquisita horum olim esca etiam hodie expetita est, facilis digestionis & boni nutrimenti.

GALLUS GALLINACEUS, & Gallina. *Ornithologorum* Phasianus. Classis Naturalis Avium. Ordo Gallinarum. *Germ.* Hahn: Henne. *Gallis* Coq. Poule.

PHASIANUS *cauda compressa, ascendente.* In hac familia fœminæ præstantiores; iuniores carnem habent sapidam, boni succi, & multi nutrimenti, reconvalescentibus utilem: annosæ jusculis nutrientibus adhibentur, caro non estur durior. Iunior pullus salubris, gallinæ præferendus. Est etiam multæ æstimationis caponis caro, nutrientissima, maxime Stirensis; nec gallus gallinaceus mensis in integrum proscriptus.

 Cristæ

Cristæ galli gallinacei ferculum largiuntur exquisitum; annosus iusculum dat nutriens.

PHASIANUS *Meleagris.* Perlhan *Germ. Vertice calloso, temporibus carunculatis.* Carnem sapidissimam largitur, dum aeri aliquantulum exponitur, ut semper id necesse.

PHASIANUS *colchicus.* *Germ.* Fasan. *Gallis* Phaisan. *Ruffus capite cæruleo.* Mas fœminæ potior, & hic iuvenis, pinguis, delicatissimus, facilis digestionis, boni succi, & plurimi alimenti.

GALLINA Corylorum. *Ornithologorum* Tetrao. Classis Naturalis Avium. Ordo Gallinarum.

TETRAO *Bonasia.* Haselhun, *pedibus hirsutis, rectricibus cinereis, punctis nigris, fascia nigra, exceptis intermediis duabus.* Optimis apposita mensis perdice delicatior, etiam facilius digerenda, plena boni & alibilis succi.

GALLOPAVO. *Ornithologorum* MELEAGRIS. Classis Naturalis Avium. Ordo Gallinarum. *Germ.* Indian. *Gallis* Coq. d'Inde.

MELEAGRIS *Gallopavo, capite caruncula frontali, crista gulari, maris pectore barbato.* Sapidam carnem habet, facilis digestionis, multi nutrimenti: attenuatis reconvalescentibus utiles, iuvenes in cibo delicatuli, annosi in iusculo melius dantur. Castrati in hac specie optimi.

LAGOPUS. *Ornithologorum* TETRAO. Classis Naturalis Avium. Ordo Gallinarum.

Tetrao *Lagopus*. *Germ.* Schneehun.

TETRAO *pedibus lanatis, remigibus albis, rectricibus nigris apice albis, intermediis totis albis.* Non infima, inter delicatas, avis.

PERDIX CINARCA. *Ornithologorum* Tetrao. Classis Naturalis Avium. Ordo Gallinarum.

Tetrao *Perdix*. *Germ.* Rebhun. *Gallis* Perdrix. *Anglis* Common partridge.

TETRAO *pedibus nudis, macula nuda coccinea pone oculos, cauda ferruginea, sterno brunneo.* Æstimatissima delicatulis mensis, bene nutrita, iuvenis, & aliquot diebus aeri exposita perdix, facilis digestionis, & multi est alimenti. Juscula ex his confecta restaurant extenuatos, & reconvalescentes, & perdicis carnem temperatam succi bonitate & concoctionis facilitate præstantem iam olim experientia GALENUS edixit.

UROGALLUS MAIOR. *Ornithologorum* Tetrao. Classis Naturalis Avium. Ordo Gallinarum.

Tetrao *Urogallus*. *Germ.* Auerhan.

Tetrao *pedibus hirsutis, rectricibus exterioribus brevibus, axillis albis.*

UROGALLUS MINOR. *Ornithologorum* Tetrao. Classis Naturalis Avium. Ordo Gallinarum.

Tetrao *Tetrix*. Birkhan.

TETRAO *pedibus hirſutis, cauda bifurca, remigibus ſecundariis baſim verſus albis.* Caligulæ in victimas olim oblatæ aves, ſapidiſſimæ ſunt, valentes tamen, duræ, aeri exponendæ ſemper, cæterum bonum dant alimentum.

PASSERES.

ALAUDA *Ornithologorum.* Claſſis Naturalis Avium. Ordo paſſerum. *Germ.* Feldlerche. *Gallis* Alouette, Mauviette. *Anglis* Common fieldlarck.

ALAUDA *rectricibus extimis duabus, extrorſum longitudinaliter albis; intermediis interiori latere ferrugineis.* Sapida, multi & facilis nutrimenti autumno eſt, tamen calculoſis noxia, LINNAEUS, etiam podagricis *Acad.* N. C.

ALAUDA capite vitta annulari alba cincto, *arborea. Germ.* Waldlerche.

ALAUDA *pectore luteſcente punctis atris*, Brein-Vogel, Schmal-Vogel *Auſtriacis.*
Priori inferiores.

AVIS NIVIS. *Ornithologorum* EMBERIZA. Claſſis Naturalis Avium. Ordo Paſſerum.

EMBERIZA *nivalis remigibus albis, primoribus extrorſum nigris, rectricibus nigris, lateralibus tribus, albis.* Sapidiſſima avis in Alpibus Lapponicis, & Spitzbergicis, invenitur.

COLUM-

COLUMBA *Ornithologorum*. Claſſis Naturalis Avium. Ordo Paſſerum. *Germ.* Haustaube. *Gallis* Pigeon privé. *Anglis* Common Pigeon. Dove.

COLUMBA *domeſtica*, iunior, optima, adultior coriacea, difficilis digeſtionis, pravi etiam ſucci, melancholicis, bilioſis vetita.

USUS MEDICUS multus, in apoplexia, lethargo, capiti, in febribus, pedibus, mediæ diſſectæ columbæ viventes applicantur. Stercus ſiccum pulveratum, rubefaciens eſt, rheumatiſmo utile, brachio melle, inuncto, inſperſum; coctum in aceto, cum farina dat cataplaſma reſolvens, diſcutiens.

COLUMBA *Turtur*. *Germ.* Turteltaube. *Gallis* Tourtorelle. *Anglis* Turtledove.

COLUMBA *turtur* eiusdem, ac domeſtica uſus, & ſylveſtris, & domeſtica habetur; utriusque caro priori tenuior, ſapidior.

COLUMBA *Palumbus*. *Germ.* Wildtaube, Ringeltaube.

COLUMBA *Palumbus torquatus*, prioribus deterior, magis coriaceus.

FICEDULA. *Ornithologorum* MOTACILLA. Claſſis Natur. Avium. Ordo paſſerum.

Motacilla *ficedula*, *Gallis* Béc-figue, *Italis* Beccafigo.

MOTACILLA *ſubfuſca*, *ſubtus alba*, *pectore cinereo*, *maculato*, alitur ficubus, & uvis. Sapida, præſtans avicula, multi alimenti, facilis digeſtionis, etiam Hortulano aliquibus præpoſita.

HOR-

HORTULANUS. *Ornithologorum* EMBERIZA. Classis Naturalis Avium. Ordo Passerum.

EMBERIZA *remigibus nigris, primis tribus margine albo, rectricibus lateribus duobus extrorsum nigris.* In migratione per Austriam capitur delicatissima avis, & mensis adhibetur sapida, nutriens. Fringillarum etiam plurimæ species, ut & motacillarum in usu mensarum haud exquisitiori habentur.

MERULA. *Ornithologorum* TURDUS. Classis Natur. Avium. Ordo Passerum.

TURDUS *Merula. Germ.* Amsel. *Gallis* Merle.

TURDUS *ater, rostro palpebrisque fulvis.* Juvenis, pinguis, non adeo facilis digestionis, multi tamen succi. Inferior in integrum turdo *pilari.*

MERULA TORQUATA. *Ornithologorum* Turdus. *Germ.* Ringel-Amsel.

TURDUS *torquatus nigricans, torque albo, rostro flavescente:* Priori non comparandus.

STURNUS *Ornithologorum.* Classis Naturalis Avium. Ordo Passerum.

Sturnus *Vulgaris. Germ.* Starl. *Gallis* Etourneau.

STURNUS *rostro flavescente, corpore nigro, maculis albis notato.* Rara in mensis avis, & nonnisi iuvenis pinguis admittenda.

TURDUS *Ornithologorum.* Classis Naturalis Avium. Ordo Passerum. *Germ.* Kranawet. *Gallis* Grive.

TURDUS *pilaris rectricibus nigris, extimis margine interiore apice albicantibus capite uropygioque cano.*

Inter

Inter ſocias delicatiſſimus, optimis expetitus menſis, iuvenis, carnoſus, tempore frigido captus, ſanis, & reconvaleſcentibus recommendatur.

TURDUS *Muſicus*. Wald-Dreſchel. *Auſtri.*

TURDUS *alis ſubtus ferrugineis, linea ſuperciliorum albicante.*

TURDUS *Viſcivorus minor.* Weis-Dreſchel. *Auſtriacis.*

Hæ inter minutulas aves recenſentur. Poſſent adhuc addi aliæ ſexcentæ.

AMPHIBIA.

Peſſima, tetraque animalia corde uniloculari, uniaurito, pulmonibus arbitrariis, pene duplici, dignoſcuntur L.

ACIPENSER *Amphibiologorum* Claſſis Naturalis Amphibiorum: Ordo Nantium.

Acipenſer *Sturio. Germ.* Schirck. *Gallis* Eſturgeon. *Anglis* Sturgeon.

ACIPENSER *cirris quatuor, ſquamis dorſalibus duobus.*

Iam SEVERI Imperatoris ævo a coronatis miniſtris præeunte tibicine ad epulas ferebatur teſte hiſtoria, hodie noſtris vix tanta ceremonia aſportatur. Validis viſceribus multi nutrimenti.

ACI-

ACIPENSER *Tucka. Germ.* Tück.

ACIPENSER *roſtro obtuſiuſculo, ordinibus quinque ſquammarum oſſearum: intermedio oſſiculis decem.* KRAM. Non ingrata caro, pinguis, multum alit. Sequenti tamen multum inferior.

HUSO. *Amphibiologorum* ACIPENSER. Claſſis Natur. Amphibiorum. Ordo Nantium.

Acipenſer *Huſo. Germ.* Hauſen. *Anglis* Iſinglaſsfiſch.

Sapidiſſimam carnem vitulinæ ſimilem menſis, Ichthyocollam œconomicis largitur.

LAMPETRA. *Amphibiologorum* PETROMYLON. Claſſis Nat. Amphibiorum. Ordo Nantium. *Gallis* Lamproye.

PETROMYLON *Marinus ore intus barbato, pinna dorſali poſteriore, a cauda diſtincta.*

PETROMYLON *fluviatilis* pinna dorſali poſteriori angulata.

Edulis uterque, anguilla minus pinguis, firmus magis, ſapit, & alit multum, iam veteribus laudatus, & nobis adhuc hodie expetitus.

RAIA *Amphibiologorum.* Claſſis Naturalis Amphibiorum. Ordo Nantium.

Raia *clavata. Gallis* Ray-bouclée.

RAIA *dentibus tuberculoſis, cartilagine transverſa ventrali.* Aliis ſpeciebus minor non ideo minus delicata. Edules raiæ aliæ, ut & hæc, aere macerandæ, ut harum molleſcat caro, quæ tunc ſapida, grata palato, diffici-

difficilis tamen eſt digeſtionis; plurimi vero nec cito difflabilis nutrimenti; diutius macerata alcalina eſt.

RANA *Amphibiologorum.* Claſſis Naturalis Amphibiorum. Ordo Reptilium.

RANA *eſculenta. Germ.* Waſſerfroſch. *Gallis* Grenouille. *Anglis* Frosh.

RANA *corpore angulato, dorſo transverſe gibbo, abdomine marginato.* Grata, non multi ſucci eſt.

TESTUDO *Amphibiologorum.* Claſſis Naturalis Amphibiorum. Ordo Reptilium.

Teſtudo *Mydas.*

TESTUDO *pedibus pinniformibus, unguibus palmarum binis, plantarum ſolitariis, teſta ovata.* Marina hæc, carnem virideſcentem eſculentam habet.

TESTUDO *Lutaria, paluſtris. Germ.* Waſſer-Schildkrott. *Gallis* Tortue d'eau douce. *Anglis* Water Tor Toiſe.

Etiam eſculenta.

TESTUDO *Terreſtris. Germ.* Erdſchildkrott. *Gallis* Tortue de terre. *Anglis* Common-land Tortoiſe.

Optima cenſetur, validi tamen, & boni nutrimenti.

Phthiſicos plures iuſculis ex teſtudinum & ranarum carnibus confectis, ſervavit *cl.* BIANCHI *diſcorſo, ſe il vitto Pythagorico.*

VIPE-

VIPERA. *Amphibiologorum* COLUBER. Claſſis Naturalis Amphibiorum. Ordo Serpentum. *Anglis* Viper.

COLUBER *Vipera:* Caro anguillæ carni par, magis ſalubris, raro tamen, & non niſi in ſcopum medicum adhibita. Alia vide de venenis.

PISCES.

Aquei elementi incolæ, veſtiti ſquammis, bronchiis reſpirantes, pinnis natantes, palpebris, auribus, collo, artubus, deſtituti cognoſcuntur.

APODES.

ANGUILLA *Ichthyologorum* MURÆNA. Claſſis Naturalis Piſcium, Ordo Apodum.

MURÆNA *Anguilla. Germ.* Aal. *Gallis* Anguille. Muræna unicolor, maxilla interiore longiore.

Deſes, & ob id pinguis, multum alit ſapida anguilla, ſed difficile digeritur delicatulis, ſedentariis.

Officinis laudata bilis anguillæ.

JUGULARES.

ASELLUS. *Ichthyologorum* GADUS. Claſſis Naturalis Piſcium. Ordo Jugularium.

Gadus *Morrhua. Germ.* Stockfiſch. *Gallis* Morue. *Anglis* Morhuan.

GADUS *dorſo tripterygio, ore cirrato, cauda ſubæquali, radio ani primo ſpinoſo.* Recens multi eſt ali-

alimenti, ſalitus, ſiccatus, difficilis digeſtionis, & pauci.

DRACO marinus. *Ichthyologorum* TRACHINUS. Claſſis Naturalis Piſcium. Ordo Jugularium.

Trachinus *Draco*. De la vive *Gallis*. Pieterman *Belgis*.

TRACHINUS Belgis, & Gallis in uſu, carnem albam ſapidam habet, GRONOVIUS *Acta Upſal* 1742. Multum nutrit, facilis etiam digeſtionis. Radios ſpinoſos in dorſo habet pungentes venenatiſſimos, quibus ſeſe contra piſcatores defendat, poſt mortem æque venenati perhibentur.

MERLANGUS. *Ichthyologorum* GADUS. Claſſis Naturalis Piſcium. Ordo Jugularium.

Gadus *Merlangus*. *Gallis* Merlan. *Anglis* Whiting.

GADUS *dorſo tripterygio, ore imberbi, maxilla ſuperiore longiore*. Sapidus facile in ſtomacho ſolvitur, & in membra digeritur.

MUSTELA fluviatilis. *Ichthyologorum* GADUS. Claſſis Naturalis Piſcium. Ordo Jugularium.

Gadus *lota Germ.* Aal-Rutte.

GADUS *dipterygius, cirratus, maxillis aequalibus*. Laxa caro facile deliqueſcens, probe nutrit.

SILURUS. *Ichthyologorum* GADUS. Classis Naturalis Piscium. Ordo Jugularium.

Gadus *Mediterraneus*. *Germ.* Schelden. *Anglis* The Shoat-Fisch.

GADUS *monopterygius*, *cirris maxillæ superioris duobus*, *inferiore unico*. Caro utilis boni alimenti, husoni succedit.

THORACICI.

AMIA. *Ichthyologorum* SCOMBER. Classis Naturalis Piscium. Ordo Thoracicorum.

Scomber *Amia*. *Gallis* Labise.

SCOMBER *dorso dypterygio, ossiculo ultimo, pinnæ dorsalis secundæ, prælongo.* Tenera, pinguis, sapida caro, boni est succi.

COTTUS *Ichthyologorum*. Classis Naturalis Piscium. Ordo Thoracicorum.

Cottus *Gobio*. Koppe *Germ.*

COTTUS *lævis*, *capite spinis duabus*. Parum carnis, non ingratæ tamen habet.

LUCIO PERCA. *Ichthyologorum* PERCA. Classis Naturalis Piscium. Ordo Thoracicorum.

Perca *Lucio perca*. *Germ.* Schill.

PERCA *pallide maculosa*, *duobus dentibus maxillaribus utrinque maioribus*. Sapidus piscis. His addi perca *Zingl*, & aliæ usitatæ possunt.

MUL-

MULLUS *Ichthyologorum.* Claſſis Naturalis Piſcium. Ordo Thoracicorum.

Mullus *barbatus.* *Gallis* Barbeau.

MULLUS *cirris geminis, corpore rubro.* Hoc nihil ſapidius jam Romanis inventum, nobis adhuc in menſis laudatur piſcis, boni ſucci, mediocris nutrimenti, facilis digeſtionis. Ova menſis amovenda, haud ſalubria GESNER.

PERCA *Ichthyologorum.* Claſſis Naturalis Piſcium. Ordo Thoracicorum.

Perca *fluviatilis.* *Germ.* Perſchling. *Gallis* Perche. *Anglis* Pearch.

PERCA *lineis utrinque ſex nigris, pinnis ventralibus rubris*; cibo ſalutaris cum petroſelino L. mediæ ætatis perca jam olim in menſarum deliciis fuit, multum alit, boni ſucci, facilis digeſtionis.

RHOMBUS. *Ichthyologorum* PLEURONACTES. Claſſis Naturalis Piſcium. Ordo Thoracicorum.

Pleuronactes *Rhombus.* *Gallis* Turbot.

PLEURONACTES *oculis ſiniſtris, corpore glabro.* De hujus piſcis bonitate iam DOMITIANI tempore conſultum. Sapidiſſimus eſt, facilis digeſtionis, boni nutrimenti.

SCOMBER *Ichthyologorum.* Claſſis Naturalis Piſcium. Ordo Thoracicorum.

Scomber *Scombrus.* *Gallis* Maquereau.

SCOMBER *pinnulis V.* Mensarum in Gallis deliciæ, difficilis digestionis, nec nimium laudabilis succi.

SOLEA. *Ichthyologorum* PLEURONACTES. Classis Naturalis Piscium. Ordo Thoracicorum.

Pleuronactes *Solea.* *Gallis* Sole.

PLEURONACTES, *maxilla superiore longiore, corpore oblongo, squammis utrinque asperis.* Exquisitus piscis, & salubris, carnem teneram, salubrem, parum viscosam tamen habet, facile digerendam & multum nutrientem. Non optimæ soleæ marinæ recentes. Etiam ægris dantur, HORSTIUS.

THYNNUS. *Ichthyologorum* SCOMBER. Classis Naturalis Piscium. Ordo Thoracicorum. Scomber *Thynnus.* *Gallis* Thon.

SCOMBER *pinnulis utrinque VIII.* In deliciis abdomen, sed indigestum. Caro multum alit robustos.

Ex hac familia adhuc plurimi, plurimum in usu: Pleuronactes, Platessa, Flesus, Limanda, Linguatula, Passer, qui omnes plurimum nutriunt, & boni sunt succi.

ABDOMINALES.

CLUPEA *Ichthyologorum.* Classis Naturalis Piscium. Ordo Abdominalium.

Clupea *alosa.* *Germ* Elsen. *Gallis* Alose. *Anglis* Shad.

CLUPEA *apice maxillæ superioris bifido, lateribus maculatis.* Delicatissimus piscis, in aquis dulcibus

cibus captus; recens non diu ſervatur, alias enim alcali ſapit, facilis eſt digeſtionis, & boni ſucci.

CLUPEA *Halex*, ſeu *Halengus*. Haring *Germ.* Harang *Gallis*.

CLUPEA *maxilla inferiore longiore, maculis nigris carens*. Recens, non ſalitus, ſapidus, delicatulus, facilis digeſtionis. Salitus difficilioris, difficillimæ fumo induratus, exſuccus. Muriam halecis in clysmate datam in iliaca paſſione valere. *Acad. N. C. Vol. IX.*

CLUPEA *Encraſiculus*. *Germ.* Sardellen. *Gallis* Anchois. *Anglis* Anchovy.

CLUPEA *maxilla ſuperiore longiore*. Recens optima, ſapidiſſima, tum abſciſſo capite exenterata, condita ſale, aliorum piſcium condimentum, multum excitandi appetitus cauſa adhibita.

COBITIS *Ichthyologorum*. Claſſis Naturalis Piſcium. Ordo Abdominalium.

Cobitis *Barbatula*. *Germ.* Grundl. *Gallis* Goujon.

COBITIS *Cirris oris 6, capite inermi, compreſſo*. Mediocriter alit ſapidus, facilis digeſtionis piſcis.

Cobitis *Taenia*. *Germ.* Steinbeisl.

COBITIS *Cirris oris 6, aculeo infra oculos bifurco*. Priori inferior.

Cobitis *foſſilis*. Nobis Pisgurn.

COBITIS *Cirris oris 8, aculeo ſupra oculos bifurco*. Carnis ſubfuſcæ, paucæ, multus in Hungaria uſus, nec adeo utilis, nec guſtu jucundus.

CYPRINUS *Ichthyologorum.* Classis Natur. Piscium. Ordo Abdominalium.

Cyprinus *Carpio.* *Germ.* Karpfe.

CYPRINUS *Cirris 4, ossiculo tertio pinnarum dorsi, axique, uncinulis armato.* In stagnis, lacubus, piscinis, multa hujus piscis educatio: Cypriorum rex, Danubii incola, ætatem consecutus, inter diversas ejus species optimus. Cæterum in hac familia mares, quod compactiorem carnem habeant, præferuntur. Facilis digestionis, mediocris nutrimenti.

Cyprinus *Brama.* *Germ.* Gareisel. *Gallis* Braime.

CYPRINUS *pinnis omnibus fuscis, pinna axi radiis 27.* Alibi lacuum, apud nos Danubii civis, 7. 8. 9. librarum ponderis delicatus piscis.

Cyprinus *Tinca.* *Germ.* Schlein. *Gallis* Tanche. *Anglis* Tensch.

CYPRINUS *axi radiis 11. cauda integra, corpore mucoso.* Vulgi solatium Tinca, satis sapida mediocriter alit; bona ex hac iuscula fiunt, externe icteri magnes dicitur, umbilico applicata, confirmante LINNAEO. Gluten hic piscis habet, ichthyocollæ non inferius BRADLEY *a Course upon the Materia Medica.* Consumptioni obnoxiis, exulceratis prodest, IDEM.

Cyprinus *Aspius.* *Germ.* Schied.

CYPRINUS *pinna axi radiis 15. 16. maxilla inferiore longiore incurva.*

Cyprinus *Cultratus.*

CYPRINUS *pinna axi radiis 30. maxilla inferiore longiore incurva,* prioribus inferiores. His ex eodem ge-

genere nobis ufitati plurimi addi poffunt: Aphia, Rutilus, Erythrophthalmus, Alburnus, Vimba.

LUCIUS *Ichthyologorum* Efox. Claffis Naturalis Pifcium. Ordo Abdominalium.

Efox *Lucius*. *Germ.* Hecht. *Gallis* Brochet. *Anglis* Pike.

ESOX *roftro depreffo, fubæquali.* Rivorum optimus, carnis foliaceæ, fapidæ, facilis digeftionis, mediocris alimenti.

MUGIL *Ichthyologorum.* Claffis Naturalis Pifcium. Ordo Abdominalium.

MUGIL *Cephalus. Gallis* Muga. Muellet *Anglis.*

Etiam edulis, magis tamen adhibentur ova, quæ fale condiuntur: ferculum *Botarfo* Itali dicunt.

SALMO *Ichthyologorum.* Claffis Naturalis Pifcium. Ordo Abdominalium.

Salmo *Salar. Germ.* Salm. Lax. *Gallis* Saumon. *Anglis* Salmon.

SALMO *roftro ultra inferiorem maxillam prominente.* Sapidus, fubpinguis brevi fatians, delicatus tamen non falitus, fed valens & multum nutriens.

Salmo *Germ.* Heuch.

SALMO *dorfo brunneo, maculis nigris lateralibus, ventreque albis.* Laudabilis eft.

Salmo *Trutta. Germ.* Laxforel.

SALMO *ocellis nigris, iridibus brunneis, pinna pectorali punctis 6.* Exquifitus pifcis.

Salmo *Fario. Germ.* Forell. *Gallis* Truitte.

SALMO *maxilla inferiore ſublongiore, maculis rubris.* Carne firma compacta, æſtate optimus, facilis digeſtionis, boni alimenti.

Salmo *Salvelinus.*

SALMO *maxilla ſuperiore longiore.* Grata ſapiditate cum Salmone Trutta, Thymallo, ad minimum certat, ſi non ſuperet, caro granulata, butyracea, facilis digeſtionis, optimi nutrimenti.

Salmo *albula. Germ.* Reinankl.

SALMO *maxillis edentulatis, inferiore longiore.* Inter congeneres infimus fere, apud nos ſolum habetur fumo induratus, exſuccus, non adeo ſapidus.

Salmo *Thymallus Germ.* Aſch. *Gallis* Ombre.

SALMO *maxilla ſuperiore longiore, pinna dorſi radiis 23.* Caro delicioſa facilis digeſtionis, boni ſucci, ut etiam ægris concedatur.

Aliæ adhuc ſpecies aliis regionibus ſapidæ, & edules.

INSECTA.

ANIMALCULA polypoda, poris lateralibus reſpirantia, cute oſſea, cataphracta, antennis mobilibus, ſenſoriis, capitis L.

CANCER *Entomologorum.* Claſſis Naturalis Inſectorum. Ordo apterorum,

Cancer *Pagurus. Germ.* Meerkrebs. *Gallis* Cancre de mer, Crabe. *Anglis* Crabbe.

CANCER *brachiurus, thorace utrinque obtuſe novemplicato, manibus apice atris.* Difficilis duraque caro

ro aromatiſari multum, & multum coqui pro ventriculo debet. Ex hoc officinæ chelas habent.

CANCER *aſtacus Germ.* Waſſer-Krebs. *Gallis* Ecreviſſe de riviere. *Anglis* Crayfiſch.

CANCER *macrourus, thorace lævi, roſtro lateribus dentato, baſi utrinque dente unico.* Delicatiſſimus lacte nutritus. Notari meretur frequentiorem huius uſum ſanguinem diſſolvere, ſæpe hæmoptoen facere et phtiſim inducere.

VERMES.
MOLLUSCA.

Tardigrada, mollia, pandentia, vivaciſſima, redintegranda, humidi animantia, acephala, apoda, androgyna tentaculis dignoſcenda.

LIMAX *Syſtematis Natur.* Claſſis Naturalis Vermium. Ordo Molluſcorum.

Limax *maximus. Germ.* Schneck. *Gallis* Eſcargot. *Anglis* Snail.

LIMAX *cinereus maculatus.* Antiphthiſicum incraſſans eorum iuſculum multis habetur. Eſt tamen maxima in his cautela opus. Vide *Illuſtr.* L. B. van SWIETEN. *Comment.* T. I.

SEPIA *Syſtematis Natur.* Claſſis Natur. Vermium. Ordo Molluſcorum. *Anglis* Skuttle-Fiſch.

SEPIA *octopoda. Corpore caudato, tentaculis nullis.* Rubentem ex ſuo condimento, quod coctione cum nitro in rubrum vertitur, apponi in cibo debere LINNAEUS. Carnem duram, coriaceam, haud exquiſiti

gustus habet, nutrit tamen multum, visceribus fortibus probe subacta, alvum adstringit, HIPPOCRATES.

Sepia *officinalis*; os sepiæ, & atramentum, quod etiam aliæ largiuntur, concedit; in osse sepiæ, subadstringens vis prædicatur.

VERMES
TESTACEA.

MYTILUS *Systematis Natur.* Classis Naturalis Vermium. Ordo Testaceorum.

Mytilus *edulis*. *Germ.* Muschel. *Gallis* Moule.

MYTILUS *testa læviuscula violacea, valvulis obliquis postice acuminatis.* Marina optima, sapida, vix multum nutriens, difficilius digerenda. EPHEMERIDUM N. C. Vol. VII. morbos contrahere mytilos mortalibus edentibus periculosos. Factum exemplis confirmatum est *ibidem*, ut magistratuum vigilantia pro salute civium interpellatur.

OSTREA *Systematis Natur.* Classis Naturalis Vermium. Ordo Testaceorum.

Ostrea *edulis*. *Germ.* Austern. *Gallis* Huitre. *Anglis* Oyster.

OSTREA *testa semiorbiculata, valva altera plana, altera elatiore.* Multorum deliciæ, differentiam magnam patiuntur; virides optimæ, in ventriculo facile deliquescunt, biliosis, quos parum nutriunt, convenientes, recommendantur etiam a medicis scorbuto, podagra laborantibus: ad ignem induratæ stomacho inimicæ, crudis deteriores GODFREY *Treasure of useful Discoveries.* Ostrocodermata egregie absorbentia sunt.

ANIMA-

ANIMALIUM PRODUCTA.

LAC univerſalem, ſeu in alimentis, ſeu in medicamentis uſum ab omni tempore habuit.

Lacte mero veteres uſi memorantur, & herbis,
Sponte ſua ſi quas terra ferebat.

ait OVID. L. 4. Faſtor.

Lacte ſolo alimento vixiſſe plures, paſſim hinc inde PLINIUS, TACITUS, IUSTINUS, CÆSAR, memorant: GALENUS *l. 5. de Sanit. tuenda Cap.* 7, exemplum excitat hominis centum conſecuti annos, & lacte maxime viventis; & hodie adhuc ad ſeptentrionem multi ſunt, quibus lac, & lactis producta, butyrum & caſeus omnia ſunt. Recte igitur VARRO omnium alimentorum lac voluit eſſe nutrientiſſimum: eſt enim lac ex ingeſtis jam elaboratus, & excoctus humor, non per modum putrefactionis, ſeu puris, veluti placuit EMPEDOCLI apud ARISTOTELEM, ſed per modum perfectionis, utpote quæ ſubſtantia optima ſit conſtituendo noſtro corpori, cum ſit conſociabilis omni naturæ.

Nec infima ſane hæc lactis laus eſt, quod omnes neo-nati tam hominum, quam fere animalium, lacte nutriantur, creſcant, & quod omnis ita dicendo homo, omne animal, proprio lacte vivat, & nutriatur, & ex eo ſolo omnia reliqua ſolida, & fluida vi vitæ per-

perficiat: eſt enim in viris æque, ac fœminis omnium animalium ſemper præſens lac, licet nunquam peperint, nunquam nutrices fuerint; ſic ex ſexagenario ſene, ſola ſuctione lac eductum narratur in *Miſcell. Natur. Curioſ. Decad. II. Anni Vti.* in Appendice; ex aliis alii.

Ex his vero, quæ hactenus de lacte dicta ſunt, intelligitur facile, lac eſſe, & ex aſſumtis, & ex admixtis humoribus animalibus, præparatum liquidum, hinc primo mediæ eſſe naturæ inter vegetabile & animale in animalibus, quæ gramine, & vegetabilibus aliis veſcuntur. Secundo pro vi & differentia aſſumtorum lac diverſum eſſe, ex illis enim chylus melior, vel deterior, dulcis, vel amarus, mitis, vel acer fit, ex hoc tale lac; qualia enim ingeſta, talis chylus, qualis chylus, tale lac, & ſanguis, aſſertum quotidiana obfirmat experientia: menſis Maji lac, ut & butyrum omnium optima ſunt, quia hoc tempore vaccæ comedunt naſcentes & novas quaſi herbas, quæ illas magis quam exſuccum gramen reficiunt; notaverat iam GALENUS caprarum lac purgare, quia hæ ſcammoneo, & tithymalis veſcerentur, neque hodie id novum eſt, infantulos purgari dato medicamento ſoli nutrici. Tertiam differentiam lac recipit, prout ex eodem animali vario tempore emulgetur, prout animal ipſum, quod hoc conficit, temperatius, & valentius eſt, tum ex multis aliis circumſtantiis alias differentias patitur.

Non ſolum ipſum lac, ut iam ante dixi, ſed etiam ejus partes a ſe invicem ſeparatæ, & in uſum alimentarem, & in medicum veniunt. Notum enim eſt lac tribus componi, parte butyroſa, caſeoſa, & ſeroſa, hæcque tria plus minus in omni lacte ſano obtinent: Buty-

tyrum ex lactis cremore, ſeu parte ejus pingui, & oleoſa fit, caſeus coagulum lactis eſt, ablato butyro, & ſero; ſerum aqua lactis. Qua mechanice hæ partes a ſe invicem ſeparentur, lac cogatur, ita elaboretur, hic loci dicere non attinet, cum hæc omnibus notiſſima ſint; hoc tantum hic volo eximium lactis, & ejus productorum, tum in alimentis tum in medicina uſum eſſe, de quo ultimo iam latius agemus.

Ab omni tempore pro uſu medico hi gradus bonitatum lactis diverſorum animalium obſervati ſunt, ita, ut primum ſemper haberetur lac humanum, huic ſuccederet aſininum, poſt caprinum, dein vaccinum. Atque tum ſemper, ubi interitura præ debilitate corpora, vellent reficere & refocillare, pro primo hoc ſcopo omnium optimum invenere lac humanum, utpote naturæ noſtræ maxime analogum, & omni lacti aliorum animalium, ſi haberi poteſt, præferendum.

Debet vero lac illud eſſe fœminæ ſanæ, quæ ſalubri motu corpus exercet, & victu laudabili utitur, & integro ætatis flore viget: omnium optimum, ſi 4 vel 5 poſt paſtum horis ducatur, tunc enim chylus in lac totus iam mutatus eſt, & alimentorum indole depoſita incipit humanum induere naturam: ingens eſt enim differentia, prout lac vario poſt ultimum paſtum tempore ducitur: quod ſtatim poſt ingeſtos cibos, & potus in mammis colligitur, crudum eſt, & multum de ingeſtorum indole retinet: quod duodecim ab ultimo paſtu horis evocatur, tenue, ſubflaveſcens, fœtorem ſuburinoſum fere, inſtar ſeri ſanguinis habet, atque hæc ratio eſt, cur primum lac nutricum ſemper purgans ſit, quia ſeroſum fit, diu in mammis hærens: unde patet intermedio hinc tempore lac optimum eſſe cæteris paribus.

Alte-

Alterum vero, & id obſervandum eſt, lac ipſum ex uberibus duci debere, aut vaſis receptum illico occludi; videntur enim lacti ineſſe ſubtiliſſimi ſpiritus, ultima concoctione in ſano corpore elaborati; docent hoc tot nervi concurrentes ad chyli, & lactis officinas, ſubtiliſſimus exhalans ex lacte recens mulcto, & adhuc calido, ros: quod jam antiquitas perſpexit, cum moneat GALENUS: „Veteres vero etiam mulierem la„ctantem illis, qui tabe decumbebant, adſtare volue„runt, quorum ſententiæ & ipſe quoque accedo, & „quod familiare id ſit, & quod, priusquam ab ambien„te aere refrigeretur, id ſumi voluerint;„ & alibi, poſteaquam ſimilia præfatus fuerat, lac comparat ſemini genitali, quod nec ipſum aliquamdiu extra propria vaſa, ſi modo ſuam virtutem ſervabit, morari poteſt, ſed vel in maris partibus contineri, vel fœminæ partes tangere debet: & ſane efficaciſſimum lac eſt ex ipſis mammis aere non refrigeratum, hauſtum. Hujus conſilii gnarus CAPIVACCIUS nobliſſimæ gentis unum heredem ſervavit, dum inter binas florentis ætatis decumbentem nutrices, ubera illarum ducere juſſit: plura de hac felici methodo nobis conſervarunt exempla authores varii; Viennenſibus illud *Illuſtr.* L. B. van SWIETEN in Regia Stirpe ſumma cum laude confectum ob oculos eſt, aliis illud quod in T. I. l. IV. obſervationum FORESTI habetur, atque id præter alia hic recenſeri meretur. Juvenis maraſmo vero correptus Bononiæ, juvenculæ nutricis pulcherrimæ ubera ducebat, & in eodem cum illa lecto dormiebat, unde ſic inſtauratum exſuccum corpus fuit, ut metuerent ne intempeſtiva venere perderet renaſcentes ex lactis uſu vires.

Secun-

Secundo: adhibent hodie lac, per medicamenta medicatum redditum in nutricum corpore Parisienses, etiam, ut dirissimam luem tollant: notum enim est iam tenellum fœtum culpam turpis matris sæpe luere, & in utero materno luem veneream contrahere; talis infans dum puræ, & sanæ nutricis ubera ducit, illi luem communicat ortis latis circa mammas ulceribus & veneno per totum corpus suscepto; ob hanc rationem sanam etiam nutricem mercurialibus impraegnant, ut communicata lacti mercurii vi, misellus servetur; quum vero raræ eæ sint, quæ sibi sanis, tale in corpore experimentum fieri velint, etiam res ad animalia translata est, & tale exemplum novi felicis successus; sic etiam alii animalia plantis antiscorbuticis nutriunt, ut sævo scorbuto laborantes lacte antiscorbutico curent.

Extra corpus lac vario modo medicatum fit; hoc modo catharticum lac delicatulis paratum exhibetur, lactis cocti libræ quatuor sumuntur, additur libra semis sacchari, parumper coquuntur, tum totum de die hauritur, multas dejectiones movet.

Ex uberibus supra ramum unum alterumve plantæ alicuius aromaticæ recentis lac etiam emulgeri solet & medicatum reddi; sic supra Mentham mulctum continuos ab assumpto veneno, & vomitorio excusso, vomendi conatus sustulit; & mictui cruento specifice medebatur supra ramum Menthæ rubræ mulctum, & syrupo Cydoniorum satis edulcoratum, calensque quotidie haustum, & spes est supra salicis grati odoris fungum, qui in phthisi vix non conclamata curanda drachmæ semis, unius dosi, ex ovo sorbili haustus, aut cum saccharo mixtus, tantopere deprædicatur, emulctum lac calensque haustum in eodem morbo multum profuturum.

Ter-

Tertio: celeberrima in arte medendi est diæta illa lactea, quæ in variis morbis, ut passione hysterica, tumido abdomine, emaciatis artubus, venere exhaustis, rheumatismo, podagra rebelli, ut id variis locis testatur SYDENHAMUS, & alii egregii viri, summi usus est: atque tunc præmisso leni purgante, si opus, nihil nisi lac assumitur; ex uberibus tepidum optimum est. A minori dosi in initio incipiendum est, & videndum an ventriculus ferat; Ubi fert, libra una mane, dimidia a meridie dari potest, tum etiam loco alimenti, & medicamenti vario modo præparatum exhiberi; si lacte solo vivere ægrum conveniens non videatur medico, etiam juscula ex carnibus gallinarum contusis cum aliis herbis coctis, illi permittere potest, hoc observando, ut ab omnibus acidis abstineat, cerevisia, vino, & loco huius potus, decocto hordei, scorzoneræ, additis leviter aromaticis, aniso stellato, æger utatur. Secundo, ut lactis coagulum in ventriculo certo certius nociturum impediatur addito sacchari, sic V. G. ad libram unam lactis additur uncia una, vel etiam omni vesperi datur blandum absorbens. Tertio: ut si lac alvum fluidam nimis reddat, roborante medicamento non acido sistatur; si nimis adstrictam, interposito purgante ex rheo laxetur, aut si nimia ventriculi debilitas usum lactis non ferat, lac virtute roborante florum rosarum rubrarum siccatarum, balaustiorum, Cinnamomi imprægnetur, MEAD. *in monit. pract.* & in hanc rem aliquot cochlearia fortis infusionis menthæ aut etiam ex extracto aquoso chinæ & mastiche confecta pilulæ faciant, lactis enim corruptelam & damna præcavent TYSSOT *de manustuprat.* notandum tamen, licet diversi casus probent, in morbis supra memoratis lactis egregium fuisse usum, in iisdem etiam sæpius nihil præstitisse certum. Unde prudenter notavit

FON-

FONSECA in morbis a caufa calida biliofa prodeffe, a frigida minus. Exactius *Cl.* BROWNE LANGRISH *The Modern Theory and practice of phyfic. London. 1738.* fi a pulmonum tuberculis febris hectica fit, inutilem lactis afinini ufum effe, cui fere omnes alii adftipulantur lac ebutyratum tum magis recommendantes, quod calorem hecticum temperet.

Quarto demum etiam lac in aquis medicatis exhibetur, ut etiam in hordei aqua diluitur, quod *lait coupé* vocant Galli, quod in labe purulenta vifcerum, in fpasmodicis affect bus, convulfionibus, miros fæpe effectus præftat; dum nempe aquis felteranis varia dofi lac admifcetur, fic quandoque libræ uni aquarum felteranarum libra femis lactis; quandoque duæ partes lactis cum una aquarum variis etiam aliis dofibus, & proportione varia, mifcentur, pro variis circumftantiis, & ægri temperamento, de quibus legi poteft de *connubio lactis cum aquis medicatis Cel.* HOFFMANNUS. In horum autem ufu id, quod in lactis ufu, cavendum: tum etiam id tenendum, lac tepens vel calefactum his aquis femper addi, aquasque aliquantutulum effe calidas debere, licet tamen & frigidas aliqui affumant.

Cæterum in variis adhuc aliis cafibus magnus lactis ufus eft, tam interna exhibitione quam externa applicatione; fic dum venenum affumptum eft, lac maxima copia fæpe exhibetur fcopo diluente, & demulcente: Cantharidum veneno vafa urinalia certo afficiente plerumque medetur: tum etiam in clysmatibus per fe, vel aliis gravidum, cum fructu injicitur; externo ufu emolliente, & molliffimo adhibetur, fic cataplasmata ex fapone veneto in lacte foluto ad lateris dolorem bono cum fucceffu applicantur; fiunt etiam ex lacte balnea.

Fomentis ex lacte ſaccharato femora variolis infectorum fovere in Suecia receptum, & obſervatum, femora puſtulis quaſi aſſata evadere, dum aliæ corporis partes minori variolarum multitudine afficerentur. LINNÆUS *Amœnit. Acad.* Vol. V. *exanth. viva.*

Hæc de lactis ipſius virtutibus, jam de vi medicata ſingulorum illorum productorum, quæ lac largitur, aliquid dicendum: primo enim lac dat *cremorem*, ſeu florem lactis, præſtantiſſimam nempe lactis partem, pinguedinem ejus, ex qua *butyrum*, quod nihil aliud quam cremoris, ſeu floris coagulatio ſeu coactio in pinguem, & ductilem albam ſubſtantiam: butyrum enim ex pinguiſſima cremoris parte fit: tum eſt lac defloratum: lac ſecundarium, deflorati ſerum; lac *ebutyratum*, *ſeroſum*, idem *acidum*, lac *ſchiſton*, nempe ejus pars caſeoſa a ſero ſeparata, ex qua caſeus; tum demum lactis ſerum.

Quem uſum diverſæ hæ partes in uſu communi habeant, ut & in pharmacia, medicina, chirurgia, omnibus notum eſt; cremor enim, & butyrum balſamorum vim habent, & oleis blandis comparari poſſunt, unde etiam iisdem uſibus adhiberi. Cremor recens lactis cum vitello ovi & ſyrupo violarum mixti aliqua aquæ ſtillatitiæ roſarum copia dilutus inflammatis gingivis prodeſt, van SWIETEN.

Graminis autem digeſti & elaborati ſuccus, *ſerum*, omnium fere lactis partium, maximum in medicina uſum habet, eſt enim ſubſtantia delibatiſſima lactis, a rudiori, craſſiori, caſeoſa, ut & omni pingui craſſiori ſeparata. Unde patet tum demum ab hoc maximas eſſe exſpectandas vires, dum recenti gramine, & propullulantibus aliis herbis, læte in pratis animalia paſcun-

cuntur, minores longe, dum in ſtabulis incluſa exſuccum gramen manducant; unde etiam ineunte, & adulto iam vere maior huius, quam in hyeme uſus, licet tamen omni tempore ſit non exiguus.

Coagulandi lactis, & parandi ſeri, ſunt variæ apud varios methodi; ſic Florentinis floribus cynaræ lac coagulatur, qua ratione, & præſtantiorem caſeum fieri aſſerunt, nec nullo alio coagulo quam floribus cynaræ utuntur: coagulant etiam lac alii galio flore aut albo aut flavo prædito, quod tum vel maxime faciendum ubi lactis ſerum acidum non poſtulatur; cæterum extemporaneo experimento alii, coloſtro vitulino, acido quocunque vegetabili, ſucco citri, cremore tartari, vino Rhenano, ſucco acetoſæ, & acetoſellæ, tamarindis, ſerum lactis parant; in officinis id quandoque negligentius fit, & acido foſſili cogitur, quod forte non adeo probandum: debet vero lac prius calefieri, tum demum acidum addi, ſic V. G. lactis vaccini recentis menſura una cum dimidia igni admovetur leniſſimo, ut ebulliat, tum additur ſucci citri cochlear haud exiguum, iterum ebulliant, donec coaguletur, quo facto percolatur; ſi acidum nimis fuerit, una circiter oculorum cancrorum drachma ad temperandam aciditatem ſub levi agitatione adiicitur: ſi non ſatis clarum, ſub finem coctionis albumen ovorum additur; ſi palato gratum, ventriculo amicum, magis expetatur, elæoſaccharum citri, aurantiorum &c. additur.

Serum hoc dat pulcherrimum in morbis acutis inflammatoriis refrigerans, diluens, reſolvens, in morbis melancholicis, hypochondriacis, incoctis ad libras aliis herbis fundentibus, cichoreo, taraxaco &c. tum etiam bilioſis, cum tamarindis optimum medicamentum: exhibetur vel ſolum vel cum aliis, calidum,

 fri-

frigidum, varia nec facile limitanda dosi, pro potu ordinario, medicamentoso.

Paratur adhuc aliud *serum* lactis, quod *artificiosum* vocant, aut *serum* lactis *dulce*, id vero hac ratione fit; sumitur lac recens, sub continua agitatione ad leniorem ignem, ne aduratur, ad pulveris fere consistentiam coquitur, tum demum affusa aqua totum ebullire curant, ut dissolvatur iterum in hac aqua, quo caseosa portio remaneat; dein percolatur, & exhibetur; laudatur vel maxime in omni acrimonia.

SERUM LACTIS VINOSUM paratur, dum lactis libræ aliquot cum vini albi acidi unciis IV. ebulliunt, ut separato collostro purum obtineatur serum. Valet in morbis continuis putridis affatim haustum, & in febri castrensi verminosa vinum imprimis vero serum lactis vinosum larga copia potatum, profuisse novit van SWIETEN *Comment.* T. IV.

Saccharum lactis, quod ex sero lactis aliquoties cocto, ut omnis pars caseosa eo melius a sero separetur, fit, dum nempe serum sæpius inspissatum, & aqua dilutum in crystallos coactum fuit; nihil aliud est, quam extractum inspissatum seri sal essentiale lactis ab ipso sero ratione principiorum multum diversum; optimæ fiunt ex sero lactis cum vitello ovorum, non acido, parato.

OVA alimentum non extemporaneum præbent, ob id multum a lactis usu deficiunt; albuminis liquor antequam nutriat pullum, eius vasorum & viscerum actionem experiri debet. Lac vero iam habet humores subtilissimos animali fabrica separatos, & præparatos: sunt tamen etiam pulcherrimi nutrimenti & reficientis ova, quod albumen ovi sero sanguinis humani plu-

pluribus dotibus conveniat, & in ſe habeat materiem, quæ calore incubatus mutata, intra viginti, & unum dies, in ſacculo colliquamenti latens vitale ſtamen pulli in tantam molem fecit excreſcere; nec tamen quis credere debet ex vitello aliquid pullo acceſſiſſe; ille enim notante poſt ARISTOTELEM HARVAEO intra pulli abdomen concluſus, intactus manet; & hoc ſolum pro nutrimento utitur, dum excluſus eſt, donec firmato roſtro durioribus veſci poſſit.

Ex hoc ſolo in tenellis pullis obſervato naturæ ordine, clare diſcimus, vitello facilius in nutrimentum converti, & optimum eſſe alimentum albumen: vitellum quidem optimum nutrimentum dare, ſed iam firmiorem viſcerum fabricam poſtulare, quæ quoniam tamen in nobis iam adultis valida ſit, patet hæc non tantam ratione noſtri differentiam pati. Dixit HIPPOCRATES: „Volucrum ova *validum* quid, & nu„triens, & inflans habent, validum quidem, quia ani„malis generatio eſt; *nutriens*, quia lac eſt pulli; *in„flans*, quia ex parva mole in multum diffunduntur.„ Ex his rationibus eſt, quare ad nutriendos debiles homines ab omni tempore ova recommendarint medici, & quare in quibusdam regionibus, ut in Gallia, Italia, in quadrageſima ovorum eſum inhibeant, quia tantum reficiunt.

Celebratiſſima apud nos ſunt Gallinarum ova: Afri ſtrutio-cameli ova, crocodillorum ova alii manducant, quæ id inconveniens habere dicuntur, quod odorem moſchi adeo fortem, qui caput tentet, habeant; tum, & teſtudinum maris ovis veſcuntur Angli, Galli, & alii Europæi: alii aliis.

Ova vero omnia quæ in ſcopum nutrientem adhibentur, debent eſſe recentia, ſorbilia, id eſt, per coctionem non nihil inſpiſſata, ita ut in cortice ſuo videantur tremere; ſunt enim ſic multi nutrimenti, probæ, & facilis digeſtionis, convaleſcentibus, ſenibus, debilibus apprimis convenientia; indurata in teſta, aut etiam in pingui frixa, etſi robuſtioribus viſceribus non noceant, debiliora tamen offendunt, molliſſimo albumine in cornu mutato; unde optime monuit GALENUS, eo plus nutrire ova, quo minus induruerint, hinc variis præparationibus in iuſculis diluta, in hæc integre effracta, tremula ſumuntur.

Hoc tamen ova habent, quod cito putreſcant: hinc & in febribus ſumma cum cautela præſcribenda ſunt, licet tamen in his exhibuerit HIPPOCRATES L. 3. *de morbis*; albumina enim aliquot aqua fontana conquaſſata pro potu humectante, & refrigerante exhibuit.

Ovi omnes partes ſatis raros, eosque varios in medicina uſus habent:

Albumen ovorum ad varias decoctiones depurandas in officinis inſervit; iterum ex albumine ovi inſpiſſato oleum myrrhæ per deliquium paratur, quæ alias acerrimis etiam aliis menſtruis reſiſtit, & quæ hoc modo ſoluta præſtantiſſimum dat medicamentum alio loco dicendum.

Vitellus olea, & reſinas, aquæ miſcibilia reddit, tum, & oleum ovorum, quod ex vitellis induratis coctione, ſequente exſiccatione & preſſione elicitur, largitur, in fiſſuris labiorum, papillæ mammarum, recom-

commendatum. Quinquaginta vitelli olei uncias quinque subministrant.

Testæ etiam in usu medico absorbenti non deteriores margaritis & aliis pretiosioribus. Dum calcinatæ sunt, magis sunt bibulæ, sed simul etiam acriores. Præcipuum constituunt ingrediens lithontriptici illius Anglicani. In harum exhibitione id cavendum, ne in pollinem tenuissimum tritæ exhibeantur; alias enim cum aqueis concrescerent in glebas, & pondus in ventriculo facerent, & sic plus nocerent, quam prodessent.

Ultimo demum, quæ fracta testa albumen continet tenuis *pellicula*, & suum in arte medendi usum invenit, in vulneribus præcipue recentibus, a quibus, ne corrumperentur, arcendus aer erat; hoc incommodi habet, quod exsiccetur, & durior fiat, sed tunc aqua tepida, aut saliva aut halitu oris, emolliri potest. Specifica vero nulla in hac vis est: aerem a vulnere arcet, sic naturam iuvat, & ob hanc rationem de rara deligatione vulnerum tam pulchra scripsit MAGATI. Cæterum recens, humida pellicula glandi penis imposita, effluere non potentem urinam evocat, certo experimento.

MEL. Dicetur alibi.

POTUS.

De his pauca dicere constitui, cum pleraque peculiaribus tractatibus scripta habeantur.

AQUA sincera cursu exercita omnium optima. Vide *Antidota.*

CEREVISIA fermentata defœcata etiam multum nutrit: dulcior, sapidior, tabidis utilior: tenuior vim diureticam habet, liberatque a calculo, & abstergit bilem in primis viis collectam: amara hypochondriacis, atque scorbuticis conducit; nec enim acescit facile, itaque nec male agunt, qui absynthium ei adiiciunt, quando fermentat, in gratiam febricitantium, vel scolopendrium pro lienosis, & hepatis obstructione laborantibus; vel rorem marinum, atque salviam adversus asthma, phthisim, & sic porro. AUG. QUIRINI RIVINI *Disput. VI. de Medicina in alimentis optima.*

VINUM ex uvis factum multam differentiam patitur; fit etiam ex melle hydromel, ex pomis pomaceum, ex pyris pyraceum. Sunt adhuc plurimæ ex aliis vinorum species; vires alibi dicentur. Ex omni specie mustea affatim hausta dolores colicos & rheumaticos creant & arthritidis paroxysmum maturant, *Cl.* HUXHAM. *de morbo colico Damnoniorum.*

Perspectis itaque esculentis, & potulentis, horum principiis, dotibus, materiei imbecillitate aut validitate, omnino facile erit (cognitis naturæ, vel in sano, vel in ægro viribus) ea subministrare, quæ magis conveniant; nam etiam si acute decumbentes alimenta fere omnia respuant, solis nutriantur iusculis, & sani nulla lege adstrin-

ſtringi debeant, eſt tamen, ut acuti morbi ex decidentia longiores facti, & humanam beatitudinem ardenter exoptantes ſani diætam poſcant; primum quidem per totam medicinam demonſtratum eſt, alterum ex natura temperamentorum etiam clare deducitur.

Igitur *ſanguineo temperamento* fermentata Cerealia, facile digerenda Olera, carnes animalium iuniorum magis conveniunt, cum aquoſo potu, vini auſteri non calefacientis parco uſu. Obſunt vero illi cruda glutinoſa, mucilaginoſa. ſpirituoſa.

Pituitoſum facile fert, & fermentata Cerealia, & bis coctum etiam aromatibus conditum panem, olera vel alcalina vel acida vel aromatica, animalium aliis animalibus viventium carnes, etiam ſale conditas alias, & potus fermentatos cereviſiam, vina; quibus ſimul vis roborans inſit, ut Burgundica, Italica, auſtera, Hiſpanica: conveniunt quoque ſpirituoſa liquida; glutinoſa omnia, mucilaginoſa, pinguia, huic obſunt.

Bilioſo diæta eſſe debet ex oleribus aceſcentibus, ſaponaceis multa, carnis potiſſimum vero ferinæ, aut illorum, quæ aliis vivunt animalium parca, parca quoque piſcium. Potus aqua, cereviſia tenuis, tenuia pariter & acidula vina, ut ſunt Rhenana, Moſelana, Auſtriaca; non ferunt pinguia, nec ſpirituoſos potus.

Melancholico concedes panem bene fermentatum, olera, & fructus ſaponacæos cocta, carnes juniorum animalium herbis paſtorum. Potus aqua eſſe poteſt, cereviſia tenuis, vina aquoſa. Obſunt legumina farinoſa alia non fermentata, olera cito alcaleſcentia, liquores ſpirituoſi, qui tamen parce quandoque concedendi. Et

hæc quidem ad temperamenta ſpectant, ſed & ſua ætati, & anni tempori, & Climati regula eſt.

Infantibus primam ex lacte diætam natura conſtituit, dein omnino mollem & nullo aromate vitiatam indicavit; his non convenit potus fermentatus ullus, ſed mollis, aqua, lac.

Pubertas lege caret.

Virilis ætas temperamentorum regimine ſervatur.

Senectus nova infantia eſt, igitur & huic lac, mollia omnia, panatellæ, decoctum fabarum cacao in lacte, Chiocolada, vinum parcum, his tenue, illis generoſum, aliis petulcum concedenda.

Anni temporibus ea potiſſimum conveniunt, quæ his natura offert; & *Veri* teneræ & iuvenes plantæ ſaponacea ſolventes, carnes digeſtu faciles, vina tenuia. *Æſtati* aquoſorum ſaponaceorum acidulorum olerum, tum fructuum horæorum major uſus, carnium minor: Potus convenit diluens aceſcens, fermentatus quidem ſed non multum ſpirituoſus; vitanda aromata ſunt & omnia calidiora. *Autumnus*, magis vero *Hyems* aromatica & ſpirituoſa poſtulant.

Climatibus fere eadem diæta eſt, quæ tamen temperamento in hac ætate aut anni tempore conſtituto accommodari debeat.

CLAS-

CLASSIS SECUNDA

CARDIACORUM NERVEORUM.

Quæ vires infundunt nervis roborantes, & spirituum vividiorem efficiunt motum, NERVEA recte dicuntur.

Indicantur, quando cognoscuntur vires deficere, simulque apparent evidentia signa languoris ad omnes motus musculares, etiam ubi valde impediuntur exercitia sensuum, inprimis vero, si tum simul cernuntur signa clara humorum crassorum per reliqua vasa. BOERHAAVE. L. B. van-SWIETEN.

VIS ELECTRICA.

Suspendebat adhuc Physicorum omnium animos ignota Electri Vis, & timorem, quem terribile CUNEI experimentum incussit, nondum MUSCHENBROECKIUS abiecerat, cum audax Iapeti genus in eo salutem confidentet quæreret, in quo mortem adinvenire facile potuisset; ita demum homines sumus! scilicet spes erat fore, ut vel electricus ignis illis in partibus calorem suscitaturus esset, in quibus diu deficeret, vel validior commotio motum, qui jam dudum abesset; quapropter grave & audax auxilium in medicinam traducitur, eoque Paralysis diversis in regionibus tentatur.

Sa-

Sapienter vero factum est, quod inter primos 1746 Parisiis in periculum paralyticos deduceret NOLLETTUS, vir doctus, & horum experimentorum apprime gnarus, qui, etsi electrica commotione nullum curaret, quod curari amplius non possent, in eo tamen magni officium exegit viri, quod commotionis patefaceret periculum, & illos, qui huius operationis manipulationibus non ex asse imbuti essent, circumspectos esse iuberet. *Acad. des Sciences.* 1746. 1749.

Interea D. LOUIS Chirurgiæ Parisinæ decus, paralysim scintillarum evocatione tentare intentus, mutato ex NOLLETTI exemplo, consilio, duas paralyticas commotione frustra vexavit: tandem, & commotione haud sollicitandam curationem esse nervoso sermone reliquit, *Observat. sur l'electricité*, Paris 1747. Philosophiæ Genevæ Professor *Cl.* IALLABERTUS tam scintillarum evocatione, quam commotione paralyticum restituit *Iournal des Scavans* 1748, gelu vitiatam partem in eodem correxit *ibidem*, & tumores scrophulosos emendavit *propria* ad *Cl.* SAUVAGES *epistola.* *Cl.* Monspeliensis Medicus SAUVAGES hemiplecticum pulmone exulceratum hoc remedii genere ex hæmiplegia restitui quidem, ex ulcere pulmonis vero rapi vidit: tum electricitate paralyticos melius habere, tumores oedematosos percurari, suppurationem accelerari *Lettre à Mr.* BRUHIER; ultimo compulsis experimentis Illustri Academiæ Upsaliensi Commentarium misit de usu electricitatis in rheumatismo novem successibus felicem, ut etiam in eo ultimo concludat in acuendo visu nullum electricitati medicamentum anteponendum, & nemini electricitatem nocere nisi phthisico, hinc terrorem a NOLLETTO, aliorumque panicum habendum.

Hæc

Hæc in Galliis aguntur, dum in diverſis Italiæ partibus *Cl.* Viri PIVATI, BIANCHI, VERATTI plurimum & diverſimode electricitate utuntur; & quidem *Cl.* PIVATI Venetiis electricitatem medicamentoſam tantum (ſcilicet incluſis ipſis tubis varii generis remediis) adhibet, dum & ſimplici electro & medicamentoſo VERATI mederetur. Iamque malum iſchiaticum pertinax, a ſcabie curata ſuperſtes brachii dolor, gravis in aure dextra auditus, rheumatici, & catharrales effectus tumoribus arthriticis ſtipati, involuntarium lacrymarum profluvium, nervorum debilitas, curantur: etiam in uno tentamine electricitatis medicamentoſæ dolores arthritici profligantur. Fuit Auguſtæ-Taurinorum purgantis, dum electrizandorum manibus medicamenta purgantia inderet BIANCHI, electricitatis novæ auctor. Sed quantum eſt in plurimis experimentis inane! in Italiam iter ſuſcipit NOLLETTUS, adit *Cl.* hos Italos, ut per hos, de veritate illorum, quæ de electricitate medicamentoſa ſcripſerant, convinceretur, & mirum viſu! nullus facto rem comprobare potuit. *Hiſtoire de l'Acad. des Sciences* 1749.

Pragæ paralyticos quatuor curatos, ſolatum rheumatiſmo dolorifico laborantem, etiam podagricos reſolvi nodos vidit *Cl* BOHADSCH *in Theſi de elect.* 1751. Lipſiæ Th. QUELMALZ hæmiplegiam cum aphonia electricitate fere ſuſtulit, rheumatiſmum in ſene octagenario lenivit, chiragram cum carpi tumore profligavit, & inter ſeptem partim paralyticos, partim rheumaticos ſex curavit *Cl.* SCHEFFER Ratisbonæ; & mirabiles electricitatis in aphonia, in reſolutione labii inferioris oris a tonſillarum tumore, effectus vidit PAULSOHN in Livonia: & alios in Suecia

STROE-

STROEMERUS etiam non Medicus: & malum hystericum convulsivum electricitate curatum in *Tent. & Comment. Societ.* N. I. *Gedanens.* T. II. de LA MOTTE, & affectum paralytico spasmodicum sublatum ALLAMAND & GAUBIUS *part. I. Comment. Societ. Scientiar. Harlemens.* & insultum convulsivo hystericum Philadelphiæ CADWALLADER EVANS *Medical. observ.* T. I. & brachium paralyticum CHENEY. HART. *Philosoph. Transact.* Vol. XLIX. & paralysim WHYTT iisdem Vol. L. p. I. & hæmiplegiarum duarum curationem ZVINGER. *Act. Helv. phys. math.* Vol. II. & paralysim linguæ singularem ALLAMAND, & dentium dolorem & surditatem LEROY *Histoire de l'Acad. des Sciences.* 1757. & palpebrarum superiorum lapsum *Act. Acad. Elect. Mog* T. I. BAUMER, possent adhuc addi alia pericula plurima.

Hodie tamen post tot observationes vix unus alterve hinc inde adhuc electricitatis in corpus humanum effectus extollit. Commotionem electricam percussionis & verberum efficaciam solum habere D. LOUIS demonstravit; partes solum rubefacere, & minimam omnibus de ea factis jactationibus fidem adhibendam esse *Cl.* KUHN in *Act. phys. med.* T. I. Item post varia tentamina in variis hominibus vario morborum genere laborantibus instituta, certos & indubitatos effectus ab electricitate hactenus exspectandos non esse *Cl.* ZETZELL. *Recueil. Period.* T. V. & *Cl.* LEROY post capta alia tam in hæmiplegia, gutta serena, quam surditate experimenta, quid de viribus medicis electricitatis statuere possit, se adhucdum ignorare fatetur: & non nisi in rheumatismis curandis fluidi electrici usum sibi esse perspectum. *Acad. des Sciences* 1761. Ultimo demum etiam *Cl.* TYSSOT intervenit,

&

& peſſime pro paralyſeos ſpecifico electricitatem venditari contendit: dum ipſa & febrim, & convulſiones, & plethoram inducit, ſanguinemque ad caput cogit, & caſu paralyſim facit; & auget *de Apoplexia.*

Revera audax, & anceps remedium eſt electrica commotio. Subitas huius martyres aves NOLLETTUS, IALABERTUS, & alii plurimi recenſent; nec hodie mortalium ullus ignorat hac etiam homines occidi; Sic proſtratus *Cl.* dum viveret Profeſſor DOPPELMAIER, & inter media experimenta exſpirat ſæviori fulmine tactus *Cl.* Petropolitanus Academicus RICHMANNUS.

Nec ſimplex electricitatis vis ſemper tuta eſt, in virgine menſtrua ſuppreſſit, ex ulcere venereo effluxum cohibuit, dum ſimul ulcus inflammaret LOUIS, & ægrum hic Viennæ occidit. Nuper an inoculatio per DEUM liceret quæſitum eſt, & de electricitate nihil quæritur.

ANIMALIUM. EXHALATIONES.

Effœta, & præ languore interitura corpora, animali exhalatione refici iam antiquitati notum fuiſſe, DAVIDIS que exemplo confirmatum, & hodie familiare eſſe, vide *Illuſtr.* L. B. van SWIETEN *Comment.* Nec tamen aut his, aut aliis evidentioribus exemplis, iuvenilis vigoris bona, in ſenis corpus attracta accubitu, ita deduci, ut iam hoc elanguidum ſenſim depereat, probatum, quanquam & id plurimis pronunciatum ſit. Nam etſi id ipſum verum, ægritudines contagioſas

ſas eſſe poſſe, & accumbenti corpori communicari: ita ex impuro lecti ſocio multos tabidos factos olim ſaniſſimos probe meminit *Cl.* HUXHAM *de conſtitut. Aeris & morbis Epidemicis;* ita de canum in podagra uſu plurimus BORELLUS, factum alii confirmant, & ultimo de cane podagræ magnete, obſ. dedit in *Acad.* N. C. Vol. VI. van WOENSEL; hæc tamen id non ſatis demonſtrant.

Sed quid eſt in perſpirabili reficientis? etſi ſua cuique animali atmoſphæra eſt, a propria individuorum fabrica dependens, eſt tamen omni ſubtiliſſimum odoratum principium ab eadem; docet inquirendis aliis, animalium ſagacitas; hoc ſuſcipi, ſuſceptum refocillare exhauſtum poſſe, maxime ſi e iuvenili vegeto corpore emanet tanta copia, ut calculo docuit SANCTORIUS, haud mirum. AUGUSTI Cæſaris ſuaveolens corporis atmoſphæra, ni adulatoribus ſcripta, inſolita: ſed etiam ſudorem axillæ ſiniſtræ tempore æſtivo moſchum redoluiſſe, alias hoc odore liberum, PRAECEPTOR meminit.

TERRAE EXHALATIONES.

Nec ſolum animalia, aut vegetabilia perſpirant exhalantque, ſed & foſſilia id ipſum faciunt, ſuntque, ut in prioribus, aut ſalubria, aut inſalubria horum effluvia; de ſalubribus non dicam, de inſalubribus venenatis Tom. III.

Et imprimis habet aliquid fragrantis terrei, patens ex humo aratro verſa ſulcus, habet ipſa, poſt meſſem in cam-

campis, per ſicca ſtramina, tanquam nova exhalantia vaſa perſpirans terra, habet id eadem ſemper ex decidua pluvia madefacta; hoc vero fragrans ex ſuo ſinu non ex vegetabilibus exſuccis nunc imbre refectis & exhalantibus, mutuatur, REAUMURII experimentis *Acad. des Sciences* 1730. licet non eam inficias, vegetabilium exhalationes, puris crudæ terræ exhalationibus iungi poſſe ſicque aerem gratiorem reddi & obſervari.

Sed nunc certum eſt, eſſe in ea ſingulari terræ fragrantia aliquid reficientis recreantisque animalia corpora, quod & ſani maxime poſt pluvias in campis experiantur, quod & Epilepticis deambulantibus tribus quatuorve horis quotidie, per integram ſeptimanam vel diutius, in ſulco immediate poſt aratrum humum verſans, aut in agello annis aliquot feriato, laudatur MEZA *armament. med. Hafn.* 1761. quod et lithanthracum vapore in fodinis carbonariis oberrante mulctatis effoſſo e terra ceſpite hauſtum ſaluti ſit TRIEWALD. *Act. Upſal.* 1740; quod totius externæ corporis ſuperficiei quaſi forma balnei communicatum & reſorptum, phthiſicis proſit van SWIETEN. *Commentar.* T. IV. p. 101.

VEGETABILIUM GRATI VAPORES.

AURANTII flores *Offic.* p. 36.

CITRII flores *Offic.* p. 37.

CROCUS *Offic. Botanicorum.* Claſſis Naturalis Liliorum. *Germ.* Saffran. *Gallis* Safran. *Anglis* Saffron.

CROCUS, *floribus fructui impoſitis, tubo longiſſimo.* Crocus *officinarum*, eſt piſtillum ovarii in tres lacinias fiſſum, non ipſe flos. Mira ſpecies materiæ, ad oleoſum ſpirituoſum pertinens: recens fragranti odore prædita, coloris rutili, pinguis, flexilis, tritu difficilis, manus fricantis inficiens, probatur: talis eſt crocus Auſtriacus non ſolum in ſpiritu vini rectificatiſſimo totus ſolubilis, ſed etiam in ſpiritu vini rectificato, imo etiam totus in aqua. Ad varia olim, ut etiam hodie adhibetur, docet epicrocium, crocorancis, opera aurichalcea, *migniature* &c. itidem condimenti loco multis uſurpatur nationibus.

USUS MEDICUS externus, odorati moderate croci ad animales ſpiritus excitandos eximius, BOERHAAVE. In Pulmonibus affectis peculiare quid præſtat. FR. HOFFMANN *de Medic. Selectioribus.* Immoderate caput gravans, mentem turbans, ſardonicus, apoplecticus, lethalis, GALENUS, FABER LYNCÆUS, BORELLUS, L. B. van SWIETEN. Internus iisdem conditionibus idem, minori doſi exhilarans, maiori ſenſus omnes ſopiens, ut vinum, & opium; etiam virgines pro provocandis menſtruis maiori cro-

ci

ci doſi indulgentes in immoderatos riſus ſolutas RIVERIUS vidit, & alios caſus alii habent, ut recte de ſalubri, vel noxia croci doſi quæratur: In hac audaces multi, multi timidi; liberalior nec ſequendus LINNÆUS, dum croci Orientalis, & Britannici drachmam dimidiam, tincturæ croci tantumdem, extracti croci grana XV. pro doſi exhibet. Duæ tertiæ eiusdem convenientiſſima doſis eſt, non aſſuetis.

Difficulter recens, pinguis, pulveriſatur, maſſæ pillulari, electuario, incorporari integer poteſt, etiam in præparatis dari in melancholia, triſtitia involuntaria, paſſione hyſterica, in ſuſcepto miaſmate, languente natura in expulſione exanthematis: etiam laudatur ſcopo ſudorifero, emmenagogo: externe crocum abdomini applicatum vomitus ſiſtere LINNÆUS.

PRÆPARATA. *Extractum* croci. *Eſſentia* croci, quæ cum ſpiritu croci in noſtris officinis extrahitur ditior, minori doſi a guttis V ad X pro doſi danda, alia paulo maiori.

IASMINI Flores *Offic. Botan.* Claſſis Naturalis Pauci-ſtam: *Germ.* Iasmin. *Gallis* Iasmins. *Anglis* Ieſſamy.

Variæ huius plantæ ſpecies ſunt; IASMINUM *foliis, oppoſitis, pinnatis*; album vel maxime nobis officinale eſt, ut inde paretur oleum odoratum.

USUS MEDICUS veteribus haud cognitus, recentioribus inter illa, quæ grato odore languentes ſpiritus reficiant, & moveant, maxime floris, qui etiam infundi poſſit, gratus.

PRÆPARATUM. *Oleum* iasmini, quod diverſis modis multis paratur, per infuſionem his, per ex-

pressionem cum amygdalis, cum gossypio, oleo Ben imbuto, instratis iasmini foliis, aliis: unguentis &c. odoris gratia additur.

LILII ALBI flores. *Offic. Botanicor.* Classis Naturalis Liliorum. *Germ.* Weisse Lilien. *Gallis* Lis blanche. *Anglis* The White Lilly.

LILIUM *foliolis sparsis, corollis campanulatis, intus glabris.* Flores pulcherrimi candidi campanulam seu calathum efformantes admodum odorati sunt, caput, ut iasminum, tentantes naribus diutius suppositi. Quod vero illis inest volatile odoratum, nec facile elici, nec coerceri potest, cito evanidum: præter flores, antheræ excitantes, radix emolliens aliis classibus inferendæ sunt.

USUS MEDICUS florum, ubi humoribus bonis spirituum languor, utilis, odoratu, infusione, fotu. Antherarum, in vino infusarum lætificans. Bulborum mucilaginosorum externus, maturans, unde frequenter cataplasmatibus suppurantibus recipiuntur.

PRÆPARATA. *Aqua* stillatitia florum liliorum alborum, odoris vinosi semper laudanda. *Oleum* vel insolatione vel coctione paratum, utrumque raro bonum, postremum officinarum inutile. Bene paratum externum paregoricum, emolliens, dolorificis, & emolliendis partibus applicatur.

LILII CONVALLII flores *Offic. Botanic.* Polygonati flores. Convallariæ flores. Classis Naturalis Liliorum. *Germ.* Thal-Lilien. *Gallis* Muguet. *Anglis* Lillies of the Valley.

POLYGONATUM *bifolium, scapo florigero, aphyllo.* Etsi huius plantæ plurimæ species sint, tamen

men bi-folio, ſcapo florigero, facile cognoſcitur omnibus. Odor florum gratus, ſuavis, caput non tentans, durabilis magis quam liliorum alborum. Baccæ, radix, folia, amariſſima raro adhibentur, licet hinc inde deprædicata; ex foliis cum calce fit pulcher, durabilis color viridis.

USUS MEDICUS florum in languidis excitandis ſpiritibus utilis, licet ſuſpectam vim L. habeat, quam cum illa baccarum absque dubio confundit. Flores pulveriſati ſternutatorii.

PRÆPARATA. *Aqua* ſtillatitia grata. *Spiritus* liliorum convallium laudatus, *conſerva* cephalica.

MELISSA *Offic. Botanicorum.* Claſſis Naturalis Ringentium. *Germ.* Hertzkraut. *Gallis* Meliſſe. *Anglis* Balm.

MELISSA *floribus ex axillis inferioribus, ſubſeſſilibus*, maxime officinalis, licet alias plures meliſſæ ſpecies adhuc officinæ aſſervent, non æque utiles omnes. Meliſſa *Turcica* odorem quidem aromaticum, ſed, ſi ita loqui licet, fatuum, ingratum, nauſeoſum, & magis debilitantem, quam erigentem, habet. *Canarienſis* fragrantiſſima eſt, non ubique diſpenſata. Meliſſa vero hortenſis *citrina* officinarum gratiſſima, maxime uſualis, & laudata eſt. Siccata de aromate ſuo perdit nihil.

Eſtne meliſſa noſtra mellitæna DIOSCORIDIS? Apiaſtrum PLINII quod in confeſſa damnatione venenatum in Sardinia? Aliis ad morſus venenatorum animalium laudatur, nobis tale nihil obſervatum.

USUS MEDICUS excitandi ſcopo olfactæ plantæ, etiam in vino frigide infuſæ recentis, in in-

ſolita triſtitia, maxime hypochondriaca, ſenſuum a cauſa frigida eclipſi, utilis, ut & in omni caſu exhauſtarum virium, ut poſt partum, proficuus: adhæc in morbis frigidis, languente humorum motu, in polypoſis ſanguinis concretionibus, affectionibus paralyticis, ſoporoſis, laudatur; valet etiam ad dolores rheumaticos, podagricos in potu, & fotu.

PRÆPARATA egregia ſunt. *Aqua* ſtillatitia meliſſæ vires plantæ habet, habet & has *Spiritus* ſed longe efficaciores. *Aqua* meliſſæ *compoſita* Carmelitarum in Apoplexia frigida, paralyſi, lethargo, epilepſia, paſſione hyſterica, palpitatione cordis, colica flatulenta, celebrata eſt, doſi drach. I. II. unc. ſemis, unius. *Oleum eſſentiale* ingens cardiacum forma elæoſacchari. *Conſerva*, *Syrupus* ſuis viribus gaudent.

OCYMUM. BASILICUM *Offic. Botanicor.* Claſſis Naturalis Ringentium. *Germ.* Citronen Baſilien. *Gallis* Baſilic. *Anglis* Baſil.

OCYMUM *foliis ovatis*, *glabris*, ſuaveolens fragrans, gratiſſimi aromatis planta, per excellentiam regia dicta eſt. Ex infinita ſpecierum varietate caryophyllata officinis electa; hæc, ut etiam aliæ culinis uſitatæ. Scorpionum fabula imprudentior, quam verior.

VIRES MEDICÆ inter illas, quæ grata fragrantia debiles, & languidos reficiunt, excitant ſpiritus, plantas, principes: infuſio frigida vinoſa laudatiſſima, doſis Manip. ſemis, libra vini una.

PRÆPARATA. *Aqua* Baſilici.

PA-

PARALYSEOS flores *Offic. Botan.* PRIMULÆ. Claſſis Natural. Pauci-ſtam: *Germ.* Schlüſſelblum. *Gallis* Primevere. *Anglis* Prim roſe.

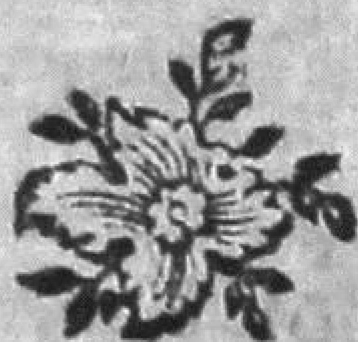
PRIMULA *foliis rugoſis, hirſutis, ſpica inclinata, flore odorato.* Flores prioribus minus odorati, aroma ſubtile tamen, melleum, reficiens habent; adeſt etiam radix, herba, non earundem virium..

VIRES MEDICÆ florum in excitandis ſpiritibus, tremulis, paralyticis etiam membris, laudatæ, totius plantæ podagram lenientes fotu; radicis amaræ ſunt.

PRÆPARATA. *Aqua* ſtillatitia ad capitis dolores pota. *Spiritus, conſerva.*

His etiam aliarum plantarum aromaticarum grati odores, ut & odores ſingulares aliarum rerum addi poſſunt, ſed hæc in altera claſſe dicentur omnia.

In his tamen omnibus id rite tenendum, ſubtilem & volatilem horum medicamentorum vim non ſolo odoratu in corpus ægrum deduci, ſed etiam per vaſa reſorbentia, per ipſam inſpirationem communicari & in id ſuſcipi poſſe, multiplicem igitur patere modum, quo nervea illi ſubminiſtrari queant: inde explicari actionem balneorum, emplaſtrorum, fomentorum, ſacculorum, amuletorum: inde intelligi uſum æolipylæ in *theatro tabidorum* BENEDICTI olim adhibitæ & nuper in phthiſi pulmonali a *Cl.* MUZEL feliciter advocatæ aliorumque medicamentorum quocunque modo corpori applicatorum actionem.

CLASSIS TERTIA
CARDIACORUM STIMULANTIUM.

Quæ partium ſolidarum vividiorem addito robore actionem efficiunt, STIMULANTIA dicuntur.

Sciuntur neceſſaria a defectu motus circularis liquidorum, orto ex ſola inertia fibrarum, una cum humoribus blandis, vaſisque transmittendo aptis; cum vero hæc multiplex ſit claſſis, quænam ſingularis ſpecies eligenda, docemur conſiderata indole mali peccantis, & cardiaci adhibendi.

STIMULANTIA SIMUL NUTRIENTIA.

AURANTIORUM acidorum
Dulcium
Curaſſavicorum ſucci. vide p. 36. 37.
GRANATORUM maturor. ſuccus, vide adſtring.
POMORUM fragrantium
vinoſorum ſucci, pulpa. vide p. 53.

ANA-

ANANAS *Offic. Botanicorum* BROMELIA Claſſis Naturalis Liliorum.

Aliquot huius plantæ ſpecies ſunt, odoris etiam fragrantia, & ſaporis excellentia diſcrepantes. Maturi fructus fragrantiſſimi, aromate etiam per totum conclave diffuſo, ſaporem inimitabilem, & ſuavitatem omnibus expetitam habent. Rari, magnatum menſis ſolum adhibiti, non ſatis certo experimento multis culpantur.

VIS MEDICA nutriens, cardiaca, grato ſtimulans aromate, hypochondriacis, melancholicis, vel inde etiam ob vim fundentem maxime utilis. Succus fructus nondum penitus maturi ſpecificus ad calculum habetur in *Iournal de Scavans. Mem. Trev.*

ARMENIACA. p. 36.
CERASORUM ſapidiſſimorum caro p. 38. 39. Aqua reficiens.
FRAGA p. 45.
MELONUM caro p. 48.
MORA. p. 49.
PERSICA. p. 51.
PRUNA acidula. p. 54.
RIBESIORUM nigrorum baccæ. p. 55. 56.
RUBI IDÆI BACCÆ. p. 56.
UVÆ odoratæ moſchatæ dictæ p. 60.

Quæ omnia in ſicca, & calida debilitate optima ſtimulantia ſunt, cum plurimum aquoſa, aliquantulum reficientia, nutrientia, etiam leni aromate ſtimulent. Venit etiam in hanc claſſem

TUBER *Offic.* LYCOPERDON *Botanicorum.* Claſſis Naturalis Fungorum. *Germ* Erdmorcheln. *Gallis* Truffles. *Anglis* Tuſsball.

LYCOPERDON *ſolidum*, *muricatum*, *radice deſtitutum*, virulenti odoris, in vino generoſo coctum

 eſtur,

estur, difficilioris tamen digestionis est in aqua non facile solubile & solutum in gluten tenax degenerans, tum in spiritu vini induratur GEOFFROY iunior *Acad. des Sciences* 1711. Destillatum statim alcalinam indolem prodit, & habet magnam vim alcali volatilis, dum caput mortuum non spernendam fixi suppeditat, & tinctura etiam aromatica & alcalina est, IDEM.

VIS aromatica. Addit languidis stimulos quotidiano experimento, & lactantibus lac. *Acta Phys. Med.* N. C. *Vol. VIII.* An compescit motus hystericos?

STIMULANTIA

EXCITANTIA

SUBTILIA.

BORAGINIS flores *Offic. Botan.* Classis Naturalis Pauci-stam: *Germ.* Hertzblümlein. *Gallis* Bourrache. *Anglis* Borrage.

BORAGO *foliis alternis, calycibus patulis.* Flores iam veteribus in usum cardiacum noti, inter IV flores cordiales maiori forte encomio quam iure recensentur; ego aromatici odorati parum invenio.

USUS MEDICUS florum frequentior quam utilior. Totius plantæ certo solvens, saponaceus, inflammatis, & obstructis summopere utilis, in decocto, sero

ſero lactis, ſucco, non adeo limitata ubi reſolvendum eſt doſi. Cæterum ob ſalia quæ illi inſunt efficax eſt, examen enim triplicis ſalis, BOLDOUC educti, *Acad. de Scienc.* experientia confirmat. Succus adhuc ad calculum laudatur.

PRÆPARATA. *Conſerva* florum vix multi uſus. *Aqua* vix magnæ virtutis. *Syrupus* lege artis paratus.

BUGLOSSI flores *Offic. Botanicorum.* Claſſis Naturalis Pauci-ſtam: *Germ.* Ochſenzung. *Gallis* Bugloſſe. *Anglis* Bugloſe.

BUGLOSSUM *floribus longe ſpicatis* HAL: Præcedentibus haud magis cardiaci etiam inter IV flores cordiales recipiuntur. Tota planta uſualis, utilior floribus.

VIRES MEDICÆ cum præcedentibus eædem, hypochondriacis, melancholicis, etiam inflammatione vexatis conveniunt. Decocti, ſucci, doſis in obſtructis non adeo facile limitanda, inflammatis Manip. unus, duo, in libra aquæ ſufficiunt. Succi unc. VI. in lib. ſeri lactis, decocti avenæ, hordei, dantur.

BETONICÆ flores *Offic. Botanicorum.* Claſſis Naturalis Ringentium. *Germ.* Betonien. *Gallis* Betoine. *Anglis* Betony.

BETONICA *foliis, inter verticillos in vertice congeſtos, breviſſimis, integris.* Mirum quondam laudata planta, parum odorata, aromatica, tota in officinas medicas recipitur. Herba tamen & flores frequentiores. Radix nauſeoſa, ingrata, incidens, rarius.

VI-

VIRES MEDICÆ florum debiles, nervinæ, herbæ ad capitis dolores frigidos, ſic & arthriticos, podagricos, infuſione calida continuo ſumtæ, laudatæ: ad ulcera pulmonum, renum cum melle edulcoratæ decoctum lene vaſis clauſis, vulnerarium. Doſis unc. una, libra aquæ una.

PRÆPARATA. *Conſerva* florum multum adhibita, parum aromatica, ſic etiam *aqua*. *Syrupus* ex ſucco expreſſo depuratus eiusdem notæ. *Emplaſtrum* compoſitum medicamentum eſt, ex vi betonicæ vix multum activum, ad capitis dolores laudatur.

BOTRYS *Offic.* *Botanicorum.* CHENOPODIUM. Claſſis Incompletarum. *Germ.* Trauben-Kraut, Motten-Saamen. *Gallis* Piment. *Anglis* Oack of Ieruſalem.

CHENOPODIUM *foliis dentato-lineatis, racemis nudis, multifidis*, dicitur etiam Chenopodium *ambroſioides, folio ſinuato* T. Oblivioni fere tradita planta, tota odorata eſt, non inſuaviter graveolens, ſaporis ſubacris, reſinoſi, aromatici, amari. Vires promittit & habet.

USUS MEDICUS in labe purulenta viſcerum in pulmonum infarctu, phthiſi, orthopnœa, tuſſi convulſiva, præſtans plurimis confirmatur obſervationibus: purulenta ſpuentibus in lacte infuſa MATHIOLO, in aqua decocta addito ſyrupo violato HEURNIO, feliciter ceſſit. Alii adhuc looch, alii ſyrupum laudant. Doſis unc. dimidia ad libram lactis, aquæ, melle temperandæ.

PRÆ-

PRÆPARATA balſamicæ præſtantis plantæ deſiderantur.

CROCUS *Offic.* vide p. 113.

HYACINTHI TUBEROSI. *Botanicorum* Polyanthes admodum odorati flores officinales non ſunt.

IASMINI flores. vide p 115.

LILIORUM ALBORUM flores vide p. 115. 116.

LADANUM *Offic.* *Botanicorum* CISTUS. Claſſis Multi-ſtam. *Germ.* Ciſten-Röslein. *Gallis* Ladanum.

CISTUS *ladanifera flore purpureo.* Etſi hinc inde in hortis botanicis colantur ciſtorum ladaniferarum ſpecies, non tamen adeo communes ſunt, ut magnam quantitatem ladani ſuppeditare poſſint: officinale ladanum eſt exſtillans ex frutice lacryma reſinoſa, & hæc adhuc duplex, vel in maſſas grandiores compacta præſtantior, altera in panes contorta, arena intrita vitiata, deterior: probatur valide odoratum, accenſum ſuave, multi odoris, calore molleſcens, purum, ladanum.

USUS MEDICUS internus rarior. Externus in ſuffimigiis multus, & gratus, & ad laxas partes roborandas utilis: ex ladano extrahi ſpiritu vini reſina poteſt, quæ in ſolidam formam redacta, admodum nervina, contumacioribus cephalalgiis efficax, HOFFMANN *Diſſert. de Balſ.*

Compoſitum *Emplaſtrum* de ladano in morbis capitis, pectoris, ubi humores extra alliciendi, magnæ efficaciæ.

MELIS-

MELISSA *Offic.* vide p. 117.

PHILADELPHIÆ flores officinales non ſunt.

ROSARUM RUBRARUM flores vide adſtringent.

RHODIA RADIX *Offic. Botanicorum* Claſſis Incomplet: *Germ.* Roſenwurtz. *Gallis* Racine ſentant la Roſe. *Anglis* Roſe-root.

Anacampſeros radice roſam ſpirante. T. Alpium incola gratum, & iucundum odorem reſicientem habet: probatur recens odorata radix.

VIRES odoratas pulchras habet, interne etiam adſtringentes: recentem ad cephalalgiam ſpecificam L. habet.

RHODIUM LIGNUM *Offic.* planta ignoratur, & Claſſis. *Germ.* Rodieſer-Holtz. *Gallis* Bois de Rhode. *Anglis* Roſe-Wood.

Veterumne Aſpalathum ſit lignum noſtrum rhodium, nec ne? lite hodie nondum compoſita, iam dudum diſceptatur. Officinale varias formas habet, iam radici, iam ſegmento ex arbore exſecto ſimilius, etiam colore variat flavo, palleſcente, per vetuſtatem rufeſcente. Exterior pars ſæpe non multum fragrans eſt, dum interior raro roſarum odore deſtituitur, cum ſapore aromatico acri, amaro, reſinoſo. Ut ex hac deſtillatione oleum evocetur, ruberrimum lignum eligendum, albidum vix aliquid largitur. GODFREY *Treaſure of diſcoveries.*

USUS MEDICUS vix multus internus: tamen non negandum, eſſentiam radicis ligni, tum decoctum in aqua, in lymphæ vitiis, in ipſa lue venerea, & inti-

ma

ma humorum corruptione, eximium præſtare effectum, HOFFMANN *de Balſ.*

PRÆPARATUM. Ex ligno per aquam diu cum ſale marino macerato deſtillationis ope parca copia *oleum* habetur fragrantiſſimum, quod pro oleo eſſentiali roſarum ſæpe adhibetur; guttæ aliquot ſaccharo inſtillatæ elæoſaccharum dant cardiacum, egregium.

SAMBUCI flores vide p. 57.

SASSAFRAS Lignum, Cortex *Off. Botanicorum* LAURUS. Claſſis Pauci-ſtam. *Germ.* Fenchelholtz. *Gallis* Saſſafras. *Anglis* Saſſafras.

LAURUS *foliis integris trilobisque.* Hujus arboris lignum, cortex, forte & radix in uſum trahuntur: an enim lignum trunci, an radicis habeamus, nondum determinatum. In cortice recenti maior fragrantia, ſapor calidior, odor fugacior, quam in ligno eius, præeminentiam teſtantur.

VIRES MEDICÆ aromaticæ, ſtimulantes, ubi augendus humorum motus ad corporis peripheriam, præſtantes; ita in morbis catarrhoſis, frigidis, articularibus, rheumaticis, podagricis, ſine magna febre, morbis cutaneis, tunc ubi languens ſtimulanda & excitanda natura eſt, cocta materie in febrium fine. Laudavere pariter in lue venerea, non tamen ſatis efficax tanto malo debellando medicamentum, in fluore albo, cachexia, ſcorbuto lento: ultimo invenere etiam in ulcere, abſceſſu balſamicum, & hydropis remedium; fruſtra enim omnibus tentatis decoctum urinam evocavit *Ephemerid.* N. C. Doſis pro varia intentione diverſa. Infunditur aquæ, vini, lib. I. a drach. II. unc. dimidia ad unc. integram. Coquitur nunquam, licet decoctum

in

in paralyſi ex colica, tum podagricis, multum prodeſſe obſervatum ſit.

PRÆPARATA. *Extractum* vires ſimplicis non habet omnes, cortici peruviano analogas tamen credit HOFFMANNUS. *Aqua* ſtillatitia egregia. *Eſſentia* ſpiritu vini tartariſato facta, vi ſimplicis ditiſſima, confortans, carminativa. *Oleum* eſſentiale penetrantiſſimum, actuoſiſſimum.

VINA, ACETA, SPIRITUS, ſimilibus impraegnata.

STIMULANTIA
EXCITANTIA
FIXIORA ACRIA.

ABROTANUM *Offic. Botanicorum* ARTEMISIA L. Claſſis Compoſitarum Nudar. *Germ.* Gartheil. *Gallis* Aurone. *Anglis* Sothern-wood.

ARTEMISIA *foliis ramoſiſſimis, ſetaceis, caule erecto, fruticoſo.* Odoris fragrantiſſimi ingrati, ſaporis acris, amari planta, exſiccationem patitur absque adeo magna virium jactura, licet decoqui non debeat, ſed tantum infundi. Recentis infuſio frigida jam ſumme actuoſa eſt.

VIRES MEDICÆ incitantes, ſtimulantes, calefacientes, in cauſa frigida utiles; lethargo, tuſſi, fluo-

ſluori albo medentur. Doſis uncia dimidia, libra una aq. vini. Externe contrita recens ſugillationibus ſubvenit; ad balnea uterina etiam recipitur.

PRÆPARATA. *Aqua* abrotani vires habet ſimplicis, *oleum* coctum nullas.

ABSYNTHIUM *Offic. Botanicorum.* ARTEMISIA L. Claſſis Compoſitarum Nudar. *Germ.* Wermuth. *Gallis* Abſinthe. *Anglis* Wormwood.

Quanquam plures ſint Abſynthiorum ſpecies, elegere tamen ſolum officinæ vulgaris, & Pontici herbam: prima definitur artemiſia *foliis compoſitis, multifidis, floribus ſubgloboſis, pendulis, receptaculo papposo.* Amariſſima planta eſt, ſimul fragrans, aromatica. In uſum officinalem vocantur folia, & ſummitates. Nota in uſu communi cereviſia abſynthiaca, vinum abſynthites.

Altera *foliis compoſitis, multifidis, ſubtus tomentoſis, floribus ſubrotundis, nutantibus, receptaculo nudo* determinatur; præcedenti fragrantior, & minus amara habetur.

VIRES MEDICÆ in morbis frigidis ſtimulantes, glutinoſis incidentes, languidis excitantes, laudantur. Hydropem incipientem ſæpe perfectiſſime planta tollit, adultum iuvat. Cachexiæ ſenili frigidæ, & mucoſæ diatheſi, medetur: ventriculi a muco languentis vitia corrigit, & languorem poſt febres intermittentes pellit, defectui bilis ſubvenit, etiam acido reſiſtens extemporaneo experimento. Datur forma pulveris ad drach. ſemis, infuſi unc. ſemis, unam, in

libra una aquæ, vini. Succus coctione purgatus, intense amarus, ingratus.

Externe absynthium aquæ marinæ incoctum, remedium ad gangrænam euphoriston plurimis experimentis BARTHOLINUS habet.

PRÆPARATA. *Conserva* vulgaris, & pontici, vires plantæ totas habet. Dosis drach. una. *Extractum* de fragrantia plurimum amisit, dum totum amarorem habet. Dosis gran. X. XX. forma boli, electuarii: aut cum liquoris terræ foliatæ tartari, cum vino paratæ, sufficienti quantitate, vel alio, tincturæ forma, ad gutt. triginta, quadraginta. *Syrupus* amaritiem plantæ habet. *Aqua* stillatitia fragrans, parum amara est. *Essentia* tam simplex, quam composita, valida deprehenditur, dosis guttæ viginti, triginta. Simplicem contra calculum specificam LINNAEUS habet, sumendo cochlear unum omni mane per sex septimanas, dein singula septimana per dimidium annum cochlear, vitando vina, potus, cibos acidos.

Spiritus absynthii validus etiam, essentia simplici debilior tamen, dosi paulo maiori dari posset. *Oleum* essentiale non omnes officinæ habent, viride, amarum est, cuius drachma una soluta in spiritus vini rectificatissimi & liquoris mineralis ana uncia semis, aut una, mixturam constituit concentratam in vomitu & componendis spasmodicis harum partium contractionibus, perutilem dosi guttarum decem viginti & ultra. Oleum *coctum* parum de planta possidet. *Sal* absynthii nomen, non vires plantæ habet: pro diversa præparatione alcalinus, vel medius est.

ACO-

ACORUS *Off. Botanicorum.* Claſſis Palmarum. *Germ.* Calmus. *Gallis* Acorus. *Anglis* Acorus.

ACORUS *verus*, ſeu Calamus aromaticus officinarum radicem nobis ſuppeditat, quæ absque iactura virium exſiccari poſſit, ſiccam, etiam conditam gratiorem, ſed magis effœtam.

VIRES acres, admodum calefacientes, in morbis frigidis, mucoſis, inſignes; ita in proſtrato appetitu, mala digeſtione &c. ex hac cauſa glutinoſo ſpontaneo, in taleolas ſecta radix aliquoties de die deglutita ſæpe auxilio fuit; convenit etiam hydropi, catarrho ſenili, in hoc quam alio corpore magis pertinaci, tum aliis mucoſis pectoris morbis melle remixta. Iuvit etiam paralyticos; & infinitos lotii ſuppreſſione laborantes, decocto ex vino tenui facto, ſe reſtituiſſe teſtatur FALLOPIUS. Acre, ſtimulantiſſimum medicamentum, aromatis fixioris, inflammantis fere, in febribus exanthematicis, malignis, laudat LINNAEUS. Heu quale medicamentum! Datur in taleolas ſecta recens, ſiccata in pulvere a granis quinque ad decem, duodecim, in infuſo ad unc. dimidiam; decoqui non debet.

PRÆPARATA. *Radix condita* pro delicatulis: *Extractum* egregiarum adhuc virium ad ſcrupulum ſemis datur.

AGALLOCHUM, ſeu ALOES lignum *Off. Botan.* Claſſis ignoratur. *Germ.* Aloes-Holtz. *Gallis* Bois d'aloe. *Anglis* Wood of aloes.

Inter thymiamata in templis deorum & palatiis in regum adhuc hodie in oriente comburitur pretioſo ſuffitu. *Calambac* æſtimatiſſimus eiusdem ligni nodus,

 quod

quod maxime resinosus, in Europa raro visitur: resinam sudans in cymeliis Regiæ Societatis Londinensis servatur.

VIRES MEDICÆ anthelminticæ, roborantes, BONTIO confirmantur: in cholera, paralysi, podagra alii laudant. Dosis in pulvere scrupuli unius: in infuso aquoso, vel vinoso unc. dimidiæ. Hodie non multum in usu est. Venenati quid subesse L. testatur; sed FR. HOFFMANNUS resinam spiritu vini rectificatissimo extractam dandam, essentiam resinosam cum tinctura martis permixtam ad debilitatem viscerum in hypochondriacis magno pretio haberi: *Dissertatione de Bals.* tum destillatione elici oleum æthereum frigore instar camphoræ concretum, quod in spiritu vini rectificatissimo solutum, essentiam magnarum virium in roborando cerebro, nervorumque debilitate emendanda, probabat. IDEM *ibid.* ad alvi fluxus specificum nonnulli deprædicant.

AMOMUM *Off. Botanicorum* MYRTUS. Classis Calyciflorarum. *Germ.* Amomlein. *Gallis* Amome. *Anglis* All-spice. Iamaica Pepper.

MYRTUS *foliis alternis.* Celebratissimum antiquitati amomum hodie in integrum ignoratur. Baccæ quæ hoc nomine in officinis vocitantur, ex Iamaica ad nos deferuntur, rotundæ, scabræ, fusco nigricantes, umbilicatæ. Odoris, & saporis caryophyllæi, non tamen adeo acris, quasi ex plurimis aromatibus mixti. Condimentorum numero in Anglia adscriptæ sunt.

VIRES MEDICÆ odoratæ, calefacientes, stomachicæ.

ANE-

ANETHUM *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Dyll. *Gallis* Anet. *Anglis* Dill.

ANETHUM *fructu compresso*; dum recens est, odorem habet fragrantissimum, qui in exsiccata perit, hinc recens tantum adhibetur; & dum haberi non potest, eius semen, flores, aut præparata in usum vocantur. Flores inter IV. carminantes recipiuntur.

VIRES huic plantæ aromaticæ, stimulantes, carminativæ specificæ, laudantur in singultu, torminibus, flatibus, a causa frigida exortis; valet itidem ad mucosos pulmonis infarctus, unciæ dimidiæ, etiam unius pondere, in infuso melle edulcorato. Genituram restinguere iam DIOSCORIDES prodidit; in *Ephem.* N. C. confirmatio habetur. Externe contusum ad tumores frigidos valet, coctum etiam in enemate carminativo.

PRÆPARATA. *Aqua* stillatitia efficax: *oleum* destillatum validum: *coctum* inutile.

ANGELICA *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Engelwurtz. *Gallis* Angelique. *Anglis* Angellica.

ANGELICÆ *foliorum impari lobato*; neglectis foliis radix, & semina tantum officinalia sunt, tum etiam radicis usus præ semine, longe maior est. Mirum saporem aromaticum, amarum, acrem, radix habet, penetrabilissimum quidem, non tamen inflammantem: datur in pulvere ad grana quindecim, viginti, in infuso ad unc. semis in lib. aquæ. Semina iisdem dosibus, & formis.

VIRES MEDICÆ alexipharmacæ, dum susceptum venenum, miasma, nondum insedit, sed quasi adhuc vagum in humorum massa errat, certæ sunt, in infuso addito aceto; tum ubi sub finem acutorum exstimulanda natura est, ut per corporis peripheriam cocta expellat, valet; est adhuc pectoralis, carminativa, emmenagoga frigidis. Angelicam Canadensem purpuream indomabile esse venenum, quod præstantissima antidota eludat, autopta est KALM.

PRÆPARATA. *Extractum* non ignobile: *Aqua* stillatitia: egregia. *Spiritus* non ubique habetur.

ANISUM *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Anis. *Gallis* Anis. *Anglis* Anise.

ANISUM *foliis radicalibus simplicibus*, nihil nisi semen officinis largitur; olim etiam inter condimenta relatum, ut hodie pani aspersum: inter IV. semina calida maiora refertur.

VIRES in vitiis primarum viarum, tum pulmonum frigidis, egregiæ: inde stomachicum, carminativum, anticolicum, bechicum. Etiam comitiales infantes iuvat, PLINIUS, quos scrupulus unus grosso modo pulverisatus primo pultis cochleari commixtus purgat, HEURNIUS. Forma pulveris a scrupulo ad drachmam: infusi ab uncia semis ad integram datur.

PRÆPARATA. *Confectio* anisi simplex, semen est saccharo incrustatum laudandum delicatulis. *Confectio* anisi *laxativa*, acidulas sumentibus præscripta. Utraque non in omnibus officinis habetur: *Species* dianisi laudandæ in primarum viarum cruditatibus, compositæ aliis calidioribus sunt. *Aqua* stillatitia virtutis plan-

plantæ. *Spiritus* anisi saccharo, syrupo temperatus, cochlearis mensura carminativus, stomachicus; linguæ tremorem spiritu anisi, & serpilli curatum vidit DECKER. *Oleum* stillatitium butyraceum, album, penetrabilissimum, nutricis lac odore anisi infecit, etiam enchymosibus illitum utile. *Oleum pressum* viride seminis vires habet, sed destillato inferius est.

COMPOSITA. *Balsamus* sulphuris anisatus egregie pectoralis; alia scire vix opus.

ANISUM STELLATUM *Off. Germ.* Indianischer Anis. *Gallis* Badiane.

Botanici nec de nomine, nec de classe conveniunt, quæ ab uno vocatur *Zingi,* nescio, quo iure ab alio dicatur *Badanifera,* nonne a tertio *Ciegerdeckia* maiori adhuc iure vocari posset. Fructus fraxinellæ simili, stellatus, saporis medii est, inter anisum, & fœniculum, longe gratioris, suavioris tamen.

USUS MEDICUS in iisdem casibus ac Europæum, in infusis theiformibus frequens. Masticatum fœtorem oris emendat.

ARTEMISIA *Offic. Botanicorum.* Classis Compositarum Nudar. *Germ.* Beyfus. *Gallis* Armoise. *Anglis* Mugwort.

ARTEMISIA *foliis planis, semipinnatis, pinnis rariter dentatis, floribus erectis, dense spicatis* HALLER. Officinis herbam suam offert, summitates, flores, radices: absynthio minus amara est.

VIRES MEDICÆ ab omni tempore uterinæ recognitæ, hinc ad mala virginum, mulierum, puerperarum, ex retentis menſtruis, vel lochiis laudant, potû, fotu, inſeſſu: partes podagricas herba fotas dolore abſolvi, & ſclopetorum ictus, vulnera, hac percurari multi aſſerunt: accenſæ ſuffitus ab œdemate liberat; doſis abſynthii.

PRÆPARATA. *Aqua* ſtillatitia, *ſyrupus*, egregii uſus. *Moxa* celebre illud in Aſia remedium cauteriſans, ſtupa artemiſiæ albæ eſt, concipiendo igni aptiſſima, qua accenſa ignis moderate gliſcit, ſcintilla minus conſpicua, ardore temperato, progreſſu lento, donec in favillam tota depaſta ſit. Medicis Europæis vix in uſu, aliis heroicum, vide KÆMPFERUM. A podagra non abſolvit. L. B. van SWIETEN.

AURANTIORUM recentes cortices. Oleum p. 37. 38.

CITRIORUM recentes cortices. Oleum p. 40.

CALAMINTHA *Offic. Botanicorum.* Claſſis Naturalis Ringentium. *Germ.* Berg-Münze. *Gallis* Calament. *Anglis* Calamint.

CALAMINTHA vulgaris, ſeu officinarum, botanicis Calamintha *floribus ex alis ſuperioribus pediculo communi confertis*, definitur. Grate aromatica hæc; alia Calaminthæ ſpecies etiam uſitata officinis, quæ Calamintha foliis ovatis, obtuſis, caule procumbente, audit HALL. & BLACHW. Tab. 176. delineata, validior, ingratior eſt.

VIRES MEDICÆ in cauſis frigidis cephalicæ, pectorales, nervinæ, uterinæ, calefacientes, in ulceribus

bus internis balſamicæ, detergentes, externos tumores fotu diſcutientes. Vaſis clauſis infunditur ad Manip. unum.

PRÆPARATA. *Aqua* ſtillatitia calaminthæ *vulgaris*, *aqua* ſtillatitia calaminthæ *montanae*, utraque egregia eſt, licet ſaporis non adeo grati. *Species* diacalaminthes GALENI non habemus.

CARDAMOMUM *Offic. Botanicorum.* Claſſis Naturalis ignota. *Germ.* Cardamomlein. *Gallis* Cardamome. *Anglis* Cardamom.

Tres cardamomi ſpecies nobis exhibent officinæ; eſt enim cardamomum ſimpliciter, & per excellentiam, & hoc *minus* eſt: eſt cardamomum *medium*: tum *maius*, quod eſt ſub nomine *granorum paradyſi*, præſcribitur, & priori ſæpe ſubſtituitur.

Cardamomum *minus*, cur dixerit LINNÆUS amomum, dum amomi veterum, quam cardamomi notio, haud certior, non perſpicitur ſatis; ſemen eſt anguloſum, rufum, odoratum, acre, aromaticum. *Medii* ſemen oblongum, preſſum, anguloſum, canaliculo diviſum, ex albo rufeſcens. *Maioris* ſemen nitidum, anguloſum, pipere minus, ſpadiceum, guſtu acre, fervidum, ut piper, & zingiber eſſe ſolent. Semina hæc omnia ſiliquis variis incluſa eſſe ſolent.

VIRES MEDICÆ cardamomi *minoris* in cruditatibus primarum viarum, anorexia, dyſpepſia, cardialgia, & colica flatulenta a frigidis cauſis, efficaces, incidentes ſunt, in pulvere, trageis, vel aliis formis. Pulveris doſis a ſcrup. ſemis ad integrum. Cardamomum *maius* odoratiſſimum, ubi excitandum, & ſpiri-

I 5 tuum

tuum adaugendus motus, magis conveniens, eadem, etiam maiori præscribi dosi potest, ut in soporosis, lethargicis.

PRÆPARATA. Hinc inde in officinis habetur, ex cardamomo *medio*, in Indiis paratum *oleum*, CAIAPUT vocant, magnum nervinum, & anodinum, in linguæ paralysi, catalepsi, chorea Sti Viti, gravioribus aliis motibus convulsivis, summopere laudatum, etiam in cardialgia proficuum MARTINI. Dosis gutt. duarum, trium, quatuor, vino, ovo sorbili, saccharo, subactarum.

CARVUM *Offic. Botanicorum* CARUM. Classis Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Feld-Kümmel. *Gallis* Carvi. *Anglis* Carraways.

Semina quæ etiam inter IV calida maiora numerantur, sola officinis, etiam culinis, in plurimis regionibus nota planta largitur; omni forma carvum præscribitur; valet in iisdem casibus ac cuminum, de quo infra dicetur.

VIRES MEDICÆ. Os commendare, stomacho utile esse carvum, & concoctionem adiuvare, reliquit DIOSCORIDES.

PRÆPARATA. *Oleum* stillatitium nec dulcedinem, nec gratiam olei stillatitii anisi habet, satis acre; in tympanitide auxilio fuisse HARTMANN.

CARYOPHYLLUS *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Fructiflorar. *Germ.* Näglein. *Gallis* Clous de Gerofles. *Anglis* Cloves.

Flos est clavatus, fumigatione niger, insolatione exsiccatus, oleosum fervidissimum aroma habens, ex

Insu-

Insula Ternata ad nos devectus, culinis, & officinis notus.

VIRES MEDICÆ fervidissimæ, pertinaces, oleo irretitæ, ubi stimulo valido acri opus, proficuæ, ut in paralysi linguæ, ubi integri mandendi, in paralysi aliarum partium, laxitate ventriculi, intestinorum, horum cruditate, exolutione, distensione, flatibus &c. ubi raro forma pulveris, sed semper vini medicati dantur. Pulveris dosis scrup. semis, infusi drach. tres in lib. vini I.

Externe pulverati sacculis stomachicis, pani tosto in imbecillitate fœtus, in singultu a causa frigida, adduntur.

PRÆPARATA. *Oleum* stillatitium caryophyllorum ignitum penitus & causticum, gossipio instillatum, denti cavo inditum, si nervum contingit, certo destruit, & a dolore dentium liberat; cariem ossium, sphacelum, instar ignis actualis inhibet; interne raro adhibetur.

Scire convenit novum aromatis genus quod Culilawan appellant & ex insulis Moluccensibus in Belgium advehunt destillari; destillatumque eius essentiale oleum in Hollandia pro oleo essentiali Caryophyllorum divendi.

CASSIA LIGNEA *Offic. Botanicis* LAURUS. Classis Pauci-stam. *Germ.* Cassien-Holtz, Mutter-Zimmet. *Gallis* Cassia lignea. *Anglis* Cassia lignea.

LAURI *foliis lanceolatis, trinerviis, nervis supra basim unitis*, cortex, est cinnamomo satis similis, colore,

lore, odore, & ſapore: guſtus tamen diſtinguit debilius aroma, & glutinoſum, quod cinnamomo non ineſt.

VIRES MEDICÆ cinnamomo debiliores, tamen adhuc in diarrhœis ob glutinoſam, & roborantem, utiles.

PRÆPARATA. *Eſſentia* caſſiæ ligneæ cum ſpiritu vini tartariſato facta, laudabilis.

CHAMÆPITYS *Offic. Botanicorum* BUGULA. TEUCRIUM L. Claſſis Natur. Ringentium. *Germ.* Schlagkräutlein. *Gallis* Ivete. *Anglis* Ground Pine.

BUGULA *foliis trifidis*, *floribus ſparſis in alis foliorum* HALL. Teucrium foliis linearibus trifidis integerrimis L. Reſinoſa, amara plantula, plurimum aromatis habet. Herba præſcribitur.

VIRES MEDICÆ in rheumatismo, arthritide, malo iſchiadico, incipiente podagra, nervorum morbis longo uſu laudabiles. Laudant etiam in arthritide & doloribus rheumaticis PARISIENSES.

PRÆPARATA. *Aqua* ſtillatitia egregiæ virtutis: *extractum* multum adhuc medicatum, quia reſinoſum.

CINNAMOMUM *Offic. Botanicorum* LAURUS. Claſſis Pauci - ſtam. *Germ.* Zimmet. *Gallis* Canelle. *Anglis* Cinnamon.

LAURI *foliis ovato - oblongis*, *trinerviis*, *baſi nervos unientibus*, cortex, eſt tenuis, in cannulas convolutus,

lutus, coloris ex flavo dilute rubescentis, odoratus, aromaticus, saporis cum suavitate acuti, evanido aromate adstringentis, & hic optimus probatissimusque: vis in interiori corticis pellicula praecipua.

VIRES MEDICÆ, ubi domandum venit frigus a flaccida vasorum diathesi, humorumque inertia mucosa, & aquosa, stimulantes, roborantes, in exhaustis recreantes, sapidae; tum & carminativae, stomachicae. Forma pulveris drach. semis, electuarii, vini medicati unc. semis, una, cum aliis praescribitur, tum ad gratiam, tum indicationem.

PRÆPARATA, & COMPOSITA varia sunt: *Aqua* cinnamomi *buglossata* in involuntariis tristitiis utilis. *Aqua* cinnamomi *cydoniata* inutilis. *Aqua* cinnamomi *spirituosa* lactea, optimum analepticum, & cardiacum, non dosi aquarum stillatitiarum, sed spirituum, praescribenda. *Aqua* cinnamomi *cum vino*, quae zingiberis stimulum adhuc habet. Cur multa vitra crystallina aquam cinnamomi albescere, etiam flavescere faciunt?

Syrupus satis male unam ebullitionem sustinet, caeterum egregius. *Oleum* stillatitium ex diversis plantae partibus varium, hoc camphoratum, illud aquae innatans, aliud fundum petens, postremum nostris officinis frequens, saepe adulteratum: genuinum ratione virtutis instaurantis; in collapsis gravidarum, parturientium, puerperarum viribus, ubi nulla subest febris, hucusque cognitorum princeps, in ovo sorbili, vino, saccharo, duarum, trium guttarum pondere exhibendum, tum in violento ventriculi spasmo podagra dolentes vexante guttam unam alteram huius olei aut ma-

cis

cis e cochleari vini hiſpanici cum effectu aliqui præſcribunt. Externe in oſſium carie potentiſſimum. Sic ad ſeparandas partes oſſium carioſas, frequenti præſcriptione ſe nihil vidiſſe, aut legiſſe convenientius, teſtatur TULPIUS. Tincturam in hœmorrhagia lochiali cum aqua meliſſæ datam proficuam invenit van SWIETEN.

CORTEX WINTERANUS *Offic. Botanicorum* LAURUS, Claſſis Pauci-ſtam. *Germ.* Magellaniſcher Zimmet. *Gallis* Canelle blanche. *Anglis* Wild-Cinnamon.

LAURI *foliis enerviis, obverſe ovatis, obtuſis*, cortex, canella alba officinarum, eſt etiam in oblongos convoluta tubulos, exalbidos, cinnamomo craſſiores, saporis ex plurimis aromatibus mixti, acris, pungentis ſimul.

VIRES MEDICÆ præcedentibus calidiores, ſtomachicæ, carminativæ, incidentes, in mucoſitate primarum viarum, in catarrhoſis, & paralyticis affectionibus. Pulveris doſis ſcrup. ſemis ad ſcrupulum unum, vini medicati unc. ſemis.

CASCARILLA *Offic. Botanicorum* CROTON. Claſſis Naturalis Incompletar. *Germ.* Schackarille. *Anglis* Cascarilla.

CROTON *foliis lanceolatis acutis integerrimis petiolatis, ſubtus tomentoſis, caule arboreo.* Ricinoides æleagni folio, ſeu Hathera CATESBEO, qui etiam eius iconem cum deſcriptione dedit, dicitur. Plantam omnibus Bahamæ inſulis, maxime illa Elatheria, aliis Eleutheria dicta creſcentem, multi cum Clu-

Clutia Eluteria confundunt. Convolutus hoc nomine in officinis cortex externa facie albidus, inodorus, insipidusque, interna fuscoferrugineus, grati odoris, saporis amariusculi, aromatici. Eius rasura primo herbæ nicotianæ commixta, fumo per fistulam tabacariam attracta, multo sese recommendabat sapore, dein etiam cortici peruviano substituta eius vis fuit, in plurimis casibus laudata.

USUS MEDICUS Cascarillæ in dysenteria epidemica probatus *Acad. des Sciences* 1719. Calefaciens, roborans, stomachica vis in morbis frigidis, ventriculi, intestinorum, pectoris, uteri, hodie in Germania nota est. Iungitur cortici peruviano in intermittentium curationem. Datur a granis quindecim ad triginta in pulvere, unciæ semis dosi infusione aquosa, aut vinosa.

PRÆPARATA. *Extractum* simplici non comparandum. *Essentia* spiritu vini tartarisato facta laudabilis.

CORIANDRUM *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Coriander. *Gallis* Coriandre. *Anglis* Coriander.

CORIANDRUM *fructibus globosis*, solum semen officinis concedit. Recens graveolens, ingratum, cum floribus sambuci conciliat tamen vino fragrantiam moschatam. De eius virulentia experimenta desunt, quidquid commentatores in MESUEN Monachi opponant.

VIRES MEDICÆ stomachicæ, carminativæ.

CUMINUM *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Kümmel. *Gallis* Cumin. *Anglis* Cummin.

Sola officinalia semina, sunt inter IV calida maiora recensita: odorem habent gravem, vehementem, saporem aromaticum, subamarum, acrem, ingratum tamen; ob digestionis vitia & flatus, edulia hinc inde facta sunt. Omni forma dari possunt.

VIRES MEDICAE carminativæ præstantes, in causa frigida certæ; tum in glutinosis primarum viarum morbis, in colica flatulenta, tympanitide auxilio est; conducit etiam anhelatoribus, orthopnoicis; externus frequentissimus forma fumi, cataplasmatis, fomenti, pulveris sicci, discutiens in tumoribus aquosis scroti, aliarumque partium, usus.

PRÆPARATA. *Oleum* stillatitium, carminans. Dosis aliorum stillatitiorum.

COMPOSITA. *Ceratum* de cumino, adultum parum efficax.

CYPERUS LONGUS / ROTUNDUS } *Off. Botanicorum.* Classis Naturalis Graminum. *Germ.* Cyper-Wurtz. *Gallis* Souchet. *Anglis* Cyperus.

CYPERUS *longus culmo triquetro, folioso, panicula foliosa, supradecomposita, pedunculis nudis, spiculis alternis gaudet,* dum rotundus *culmo triquetro, subnudo, umbella decomposita, spiculis alternis, linearibus* instruitur; utriusque plantæ fragrans aromatica radix in usu est, quæ datur in substantia, in taleolas

las dissecta, in pulvere ad drach. semis, infuso ad unc. semis, integram.

USUS MEDICUS hodie vix multus. Plurimi ad ulcera interna uteri, vesicæ, oris, ex HIPPOCRATE, HOFFMANNO, SIM. PAULI, laudant. Prodest etiam, paralyticis, & stimulo aromatico egentibus.

DICTAMNUS ALBUS *Offic. Botanicorum.* FRAXINELLA. Classis Pauci-stam: *Germ.* Weisser Dictam. *Gallis* Fraxinelle. *Anglis* White Dittany.

Ex hac in officinis solius radicis cortex, licet vires capsulæ seminales longe maiores, quam radix promittant: hæ fragrantissimæ balsamo nativo terebinthinaceo turgidæ, etiam manus odore non ingrato afficiunt, quod & de caule notum; siquidem æstivis diebus candela plantæ supposita, flammam capit, quæ totam plantam lambat; odor graveolens a vermiculis per microscopium in floribus observatis GEIER: quo experimento! ablatis floribus odor in cortice caulis idem, etiam antequam flos erumpat. Radix recens odorem virosum habet, saporem amarissimum.

VIRES MEDICÆ cardiacæ, antipestilentiales, antihystericæ, anthelminticæ, a multis enixe commendantur.

DICTAMNUS CRETICUS *Offic. Botanicorum* ORIGANUM. Classis Naturalis Ringentium. *Germ.* Cretischer Dictam. *Gallis* Dictame de Crete. *Anglis* Dittany of Candy.

ORIGANUM *foliis tomentosis, spicis nutantibus,* definitur botanicis. In usum officinalem sola vocantur folia, iam antiquitati celebria.

VIRES MEDICÆ ſtimulantes, fragrantes, balſamicæ, mucoſis, lethargicis, etiam ulceratis utiles; In partu difficili non ſatis rationales, in ſola debilitate parturientis, dato poſitu infantis naturali, proficuæ. Forma pulveris a ſcrup. drach. ſemis ad ſcrupulos duos, in vino medicato manip. I.

ENULA *Off. Botanicorum* INULA. Claſſis Naturalis Compoſitarum Radiatarum. *Germ.* Alantwurtz. *Gallis* L'aunée. *Anglis* Elecampane.

INULÆ *foliis ovatis*, *ſubtus tomentoſis*, *calycum ſquamis ovatis*, radix, acris, aromatica, alexiteria, ſudorifera, pellens, eximia vi, incidendi glutinoſa, & ſtimulandi ſolida, in aſthmate, fluore albo, morbis ventriculi, cutis, utili gaudet; dicitur etiam valere ad tremorem a mercurialibus relictum, & a calculo præſervare infuſum aquoſum per XIII. dies potum, *Commerc. litt. Norimberg.* & prunis iniectum pulverem pulices & muſcas abigere. In decocto unc. ſemis, in pulvere ſcrupulus, drachma una.

PRÆPARATA. *Extractum* egregium. *Syrupus* itidem bonus.

GALANGA MAIOR } MINOR } *Offic.* Claſſis Natur. ignoratur. *Germ.* Galgan. *Gallis* Galanga. *Anglis* Galangal.

Radices tuberoſæ, nodoſæ ſunt: eſt vero galangæ *maioris* radix ignavior, & colore dilutior, *minoris* fortior, coloratior, odoratior, iam monente MATHIOLO. Iavanenſibus in ciborum condimentis inſtar zingiberis, quo valentior, adhibita, recens etiam acetariis advocata.

VIRES

VIRES MEDICÆ admodum fervidæ, acres, in cruditate ventriculi, morbis pituitosis utiles. An vero sint in singultu, vertigine, specificæ, ut L. prodit? multum dubitari debet; in colica lochiali, in qua idem author laudat, periculosæ sunt. Calidi aromatis recentis dosis, in substantia scrupuli semis, gran. quindecim, in insuso aquoso vel vinoso drach. trium, unciæ semis.

COMPOSITA. *Species* diagalangæ ad morbos ab inertia mucosa ortos valent.

GENTIANA *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Pauci-stam. *Germ.* Enzian. *Gallis* Gentiane. *Anglis* Gentian.

GENTIANÆ *corollis rotatis, verticillatis*, amarissima radix, bili succedanea, in febribus intermittentibus, horum languore, bilis defectu, inertia, egregiæ efficaciæ. Unicum, & præstantissimum est podagræ remedium, HALLERUS, calculi, LINNAEUS. Est etiam stomachicum, & anthelminticum. Externe decoctum cum melle ulcera, & fistulas depurat, radix cava fistulas ampliat. Forma pulveris, decocti, rarior: in hoc scrupulus unus, in illo drachmæ tres. Extracti in catapotia redacti frequentior, gran. duodecim, dosim dein augendo.

HYPERICON *Off. Botanicorum.* Classis Naturalis Multi-stam. *Germ.* S. Iohannes-Kraut. *Gallis* Mill-Pertuis. *Anglis* St. Iohn's-wort.

HYPERICON *foliis punctatis, obtusis:* vim vulnerariam, & anthelminticam specificam habet, LINNAEUS. In dispositione phthisica utiles flores HOFFMANN. *de præstantia Remed. Domesticorum.*

HYSSOPUS *Off. Botanicorum.* Classis Naturalis Ringentium. *Germ.* Isop. *Gallis* Hissope. *Anglis* Hyssop.

HYSSOPUS *spicis secundis Botan.* herbam nobis largitur, saporis acris, amari, aromatici, stimulantis, odoris similis.

VIRES aromaticæ stimulantes, incidentes, in pituitosis pulmonum morbis multum probatæ sunt: in tussi, catarrhis, asthmate utiles: ad libram unam aquæ, unc. semis, unam damus. Externe ad partes contusas sugillatas recentis hyssopi coma, etiam planta cum vino, aceto, contusa valet, tumoribus aquosis faucium colluta medetur.

PRÆPARATA. *Conserva* ex summitatibus floridis egregia. *Syrupus* compositus, est laudandus tamen. *Aqua* stillatitia virtutis plantæ.

IMPERATORIA *Off. Botanicorum.* SELINUM. Classis Natur. Umbelliferarum. *Germ.* Meister-Wurtz. *Gallis* Imperatoire. *Anglis* Mastor-Wort.

SELINUM *foliis tripartito-divisis, & sub-divisis.* Radix sola officinalis, licet non ignobiles in reliquis plantæ partibus vires sint; discissa folliculos balsamo odorato igneo plenos exhibet; exsiccationem fert, sed brevi cariosa fit. Recens ob acrimoniam etiam purgat.

VIRES calidissimæ, diureticæ, sudoriferæ, etiam alexipharmacæ, in morbis frigidis ex mucosa humorum diathesi, ut leucophlegmatia, suppressis menstruis, hydrope incipiente, multum incidentes, etiam in paralysi stimulantes. Sumitur in taleolas dissecta in morbis

bis ventriculi, in pulvere ad ſcrupulum unum: ad unciam ſemis in infuſo vinoſo, aut aquoſo. Externe ad tumores colli ſtrumoſos, contuſa folia, cum ſale & aceto trita, laudantur. Radix in paralyſi linguæ ore volvitur, eſt enim apophlegmatiſans.

IUNIPERUS *Offic. Botanicorum.* Claſſis Naturalis Incomplet. *Germ.* Wachholderſtaud. *Gallis* Genevre. *Anglis* The Iuniper-tree.

IUNIPERUS *foliis ſeſſilibus, patentibus;* inter triſtes arbores recenſita PLINIO, dat diverſas officinis partes; baccas, quæ balſamorum nativorum terebinthinaceum quaſi ſaporem habent; lignum, quod ſapore balſamico debili, præditum, accenſum odoratum eſt; ſandaracam, ſeu gummi Iuniperi, quæ lacryma reſinoſa, odoris balſamici, non ingrati, deprehenditur.

VIRES diureticæ, diſcutientes flatus, attenuantes mucoſa, in morbis ventriculi, pectoris, absque magno calore eximiæ; ad hydropem per vias urinarias curandum arcanum medicamentum habuit HELMONTIUS, ex iuniperi baccis, aqua ſtillatitia iuniperi, addito roob iuniperi, confectum, cochleatim exhibitum. Septentrionales populi univerſalis remedii loco utuntur infuſo, etiam in nephritide pituitoſa, ſabuloſa, utili, non ſemper tamen in calculo, licet ab hoc præſervet; nam etiam urinam cruentavit, & huius frequentior, & maior uſus lethalem diabetem induxit. *Acad.* N. C. *Vol. X.*

BACCÆ vel per ſe manducantur: cum aliis in pulverem rediguntur: doſis drach. ſemis: unciæ ſemis, integræ pondere contuſæ, infunduntur lib. I. aquæ. *Lignum* accenſum gravem, halitibus infectum aera, luſtrat:

ſtrat: infuſum unciæ pondere in aqua calente in ſcabie, lue venerea, ligno quaiaci, ſaſſafras, exoticis, non cedit: decoctum non infimæ ad expugnandum ſcorbutum utilitatis HOFFMANN *de Balſamis.*

PRÆPARATA. *Aqua* ſtillatitia actuoſa. *Spiritus* ex baccis validus. *Oleum* deſtillatum duplex, ex baccis, & ligno; utrumque forte, externe magis, quam interne exhibitum: licet forma elæoſacchari, guttarum duarum, trium numero, dari poſſit in liquido. *Roob*, quod etiam Germanorum theriaca dicitur, ob uſum diaphoreticum, oleo deſtillato præfertur in renum morbis HOFFMANNO, a drach. duabus ad unc. ſemis, vel per ſe exhibetur, vel in theato Iuniperi. *Sal* diureticus in vino iuniperino ad drach. duas, tres ſolvi poteſt pro hydropico.

LAVENDULA *Off. Botanicorum.* Claſſis Naturalis Ringentium. *Germ.* Lawendel. *Gallis* Lavande. *Anglis* Lavender.

LAVENDULA *foliis lanceolatis integris, ſpicis nudis.* Botanicis definitur planta: etiam ab aliis in latifoliam, & anguſtifoliam diſtincta, non adeo utiliter, cum promiſcue utramque officinæ uſurpent. Habemus herbam & eius flores. Penetrabile aroma etiam tineas arcet veſtibus conceptum.

VIRES in morbis pituitoſis, & languore frigido, cephalicæ, nervinæ, uterinæ eximiæ: in debilitate ſenili, languore viſus, imminutione auditus, lethargo, artuum tremoribus, paralyſi, præſtantes: in aphonia, balbutie, multum laudat RULANDUS infuſum. Doſis manip. ſemis, integer, additis etiam floribus ad pugillos

gillos aliquot. Externe in ſacculos nervinos paralyticorum, diſcutientes recipitur.

PRÆPARATA. *Aqua* ſtillatitia *cum*, & *ſine vino* egregia. *Spiritus* lavendulæ laudabilis. *Oleum* ſtillatitium lavendulæ efficaciſſimum, in convulſionibus a vulnere, aut punctura obortis, ſpecificum tam externe quam interne habetur, BARBETTE.

Oleum ſtillatitium *Spicae* etiam habetur ex congenere planta, genuinum & ſincerum in noſtris officinis admodum rarum, cum ſemper adulteratum ſit etiam aliis conflatum, ut demonſtravit GEOFFROY iunior *Acad. des Sciences* 1715: adulterari vero dicit ſpiritu vini & Terebinthinæ oleo; & oleum ſpicæ Terebinthinæ eſſe oleum petroleo tinctum contendit ALLEYNE a *New. Engliſh. Diſpenſ. Balſamus* lavendulæ inunctionibus etiam utilis. *Conſerva* ex floribus drachmæ unius, vel duarum mole, vacuo ventriculo aſſumenda, cum aqua ſtillatitia lavendulæ vitiis ſenilibus pulchre opitulatur.

LAURUS *Offic. Botanicorum.* Claſſis Naturalis Pauci - ſtam. *Germ.* Lorberbaum. *Gallis* Laurier. *Anglis* The Bay Tree.

LAURUS *foliis lanceolatis*, *perennantibus*, *corollis quadrifidis*, definita, folia & baccas officinis, culinis folia maxime offert. Celebratiſſima omni antiquitati planta, honoris, & lætitiæ ſigno fuit, nobis ob aroma potiſſimum laudata.

VIRES. Baccarum foliis magis excalefacientes, & pertinaces, ad roborandas a muco languentes partes, utiles, ut inappetentia, mala digeſtione, colica, flatibus, morbis pallidis virginum, etiam incipiente hydrope; in colica lochiali raro tutæ; & ad difflanda vene-

na in initio, ubi hæc adhuc vaga nulli parti insedere, proficuæ. Tumorem manuum, & pedum subitaneum ab assumptis baccis lauri in chlorotica habet MATERNI de Cilano *Acad.* N. C. *Vol. X.* an geometrico iudicio, ab his esse, evictum? Baccarum, & foliorum forma eadem fere, eaque varia. Commodius tamen forma pulveris folia, quam baccæ dantur, quod hæ pinguiores. Dosis ad scrup. semis; in vinis medicatis baccarum contusarum unc. semis, etiam una pro hydropicis.

PRÆPARATA. *Oleum* coctum, tumoribus frigidis inungitur, etiam carminativo scopo clysmatibus additur, ad unciam unam. *Oleum* stillatitium unguentis discutientibus roborantibus, nervinis admiscetur.

COMPOSITA, *Electuarium* de baccis lauri, quo carere possemus. *Emplastrum* de baccis lauri, quod in doloribus colicis, flatulentis, in diarrhœa, quandoque cum levamine abdomini applicatur.

LIMONIORUM recentes cortices, oleum p. 47.

MAIORANA *Offic. Botanicor.* ORIGANUM. Classis Naturalis Ringentium. *Germ.* Meiran. *Gallis* Mariolaine. *Anglis* Sweet Marioram.

ORIGANUM *foliis ovatis, obtusis, spicis confertis, compactis, pubescentibus*, definitur. Sitne maiorana sampsuchus DIOSCORIDIS? nondum finita lis est. Habent officinæ herbam, & præparata.

VIRES in inerti fibra, glutinosis humoribus, & spirituum languore summæ, stimulantes, incidentes, moventes, cephalicæ, & nervinæ, pertinaciter fragrantes sunt; hinc in vertigine, aurium tinnitu, lethargo, paralysi, artuum tremore, apoplexia, dum mala

hæc

hæc ſenile corpus, aut etiam mediæ ætatis leucophlegmaticum habent, eminent. In morbis catarrhoſis frigidis, morbis pectoris glutinoſis, cum ſpirituum languore, inertia, duplici ex capite herba valet; tum quod potenter glutinoſum dividit, incidit, tum quod vim nervis infundit, ſpiritus excitat. Doſis in pulvere gran. triginta; in libra una aquæ, vini, infunduntur herbæ drach. tres, quatuor. Externe additur ſacculis cephalicis, cordialibus, adhibetur balneis antiparalyticis. Pulvis, aqua ſtillatitia, aut etiam infuſum, naribus attracta, errhina ſunt.

PRÆPARATA. *Conſerva*, *aqua* ſtillatitia, *oleum* deſtillatum, iisdem in caſibus actuoſa medicamenta ſunt. Oleum interne elæoſacchari forma datur, externe in unguentis antiparalyticis adhibetur: peculiare hoc habet, quod rectificatum in corpus ſalinum concreſcat. *Oleum coctum* inutile. *Balſamus* maioranæ externo uſui dicatus eſt.

MARUM VERUM *Off. Botanicor.* TEUCRIUM. Claſſis Natur. Ringentium. *Germ.* Edel-maioran. *Gallis* Marum. *Anglis* Syrian Maſtich. Thyme.

TEUCRIUM definitur *foliis lanceolatis, integerrimis, floribus ſolitariis, laxe ſpicatis,* quod vulgo marum CORTUSI B. Rarum ſatis, feles hac planta allici, hanc ſalutare, mordere, quandoque manducare, unde temulentæ furentes ſint. Ex officinis herba, odoris fragrantiſſimi, acutiſſimi.

VIRES maioranæ, vehementiores tamen, in iisdem caſibus laudatæ, adhuc in hydrope, aſthmate ſpecificæ LINNAEO habentur. Pulverem ut inſigne errhinum

extollit QUINCY, & ex foliis ſal volatile oleoſum cephalicum præſtantiſſimum paravit.

MASTICHINA. Marum Maſtich. *Offic.* *Botanicorum* THYMUS. Claſſis Naturalis Ringentium. *Germ.* Maſtichkraut. *Anglis.* Maſtich.

THYMUS *verticillis lanuginoſis, dentibus calycinis ſetaceis, piloſis*, cognoſcitur; non omnibus tamen officinis habetur, quod marum verum huic vulgari præferant.

VIRES aromaticæ fragrantes, nervinæ egregiæ, ſed maiorana, & maro vero mitiores, non ideo tamen ſpernendæ, ſpecificæ non notæ.

MENTHA *Offic. Botanicorum.* Claſſis Natur. Ringentium. *Germ.* Müntzbalſam. *Gallis* Mente. *Anglis* Mint.

Plures MENTHAE ſpecies hinc inde officinis inſunt: omnes facile ſuperat mentha *criſpa,* exiguo epitheto ab aliis ſatis diſtincta. De mentharum temperamento ex DIOSCORIDE, qui calefaciens, ex PLINIO, qui venerem exſtinguens, pronunciarunt, inutiliter aliqui diſputant; ex fabula PLINIUS dixit.

VIRES calefacientes, ſtomachicæ, carminativæ, uterinæ in cauſis frigidis certæ, vomitum, ſingultum, mirum in modum compeſcunt, tuſſi etiam convulſivæ, obveniunt: etiam vulneraria, balſamica mentha eſt. In pulvere ad drach. ſemis datur, in infuſo ad unciam ſemis, integram. Externe diſcutiente, & roboran-

borante ſcopo in aquoſis defluxionibus, antiſeptico in contuſionibus, chirurgis multum utile quaſſum recentis plantæ folium.

PRÆPARATA. *Conſerva* egregiæ virtutis. *Aquae* ſtillatitiæ *cum vino*, *ſine vino*, etiam per fermentationem paratæ, non ignobiles. *Eſſentia* menthæ efficax. *Syrupus* utilis; *Oleum* eſſentiale calidum, multum fragrans, ſtomacho utile. Totius menthæ medicina in vomitu, ſingultu, cholera, adiecto laudano commoda, & felix, ſi inflammatio abſit. Eſt adhuc *balſamus* menthæ.

NUX MOSCHATA, MYRISTICA. *Off. Botanicorum.* Claſſis Naturalis ignota. *Germ.* Moſchatt-Nus. *Gallis* Muſcade. *Anglis* Nutmegs.

NUX MOSCHATA tam culinis, quam officinis notiſſima, ut & medius huius nucis cortex, Macis. Ut ad nos transportentur, præparantur diverſimode. Quæ nuces rotundæ ſunt, ponderoſæ, optimæ; deterrimæ oblongæ, quadratæ, ſaporis ingrati, odoris vix ullius.

VIRES in recentibus narcoticæ, ſtupefacientes, plurimis obſervatæ, certæ; caro homines corripi, & jacere mutos, etiam improvido uſu ſtuporem, & levem apoplexiam induci BONTIUS, temulentas ab harum uſu concidere aves THEVENOTUS, gravidam, recentium eſu capite tentatam, & ebriam, LOBELIUS, habent. Puella pluſculum macis ad movendos menſes aſſumens, delirio per aliquot horas tentata eſt, apud FR. HOFFMANNUM. Cæterum in laxis vires ſtomachicæ, anticolicæ, excalefacientes, etiam emmenago-

nagogæ, ex oleo copioso pertinaces, in paralysi stimulantes. Dosis & nucis moschatæ, & macis eadem fere a granis quinque ad decem, forma pulveris; in infusi vinosi libra una ad drachmas duas recipi, & ultra potest.

PRÆPARATA. Nux recens in Indiis *condita* per se exhibenda, scrup. drach. semis pondere, etiam aliis formis immiscenda maiori. *Oleum destillatum* nucis moschatæ, odoratum, pretiosum, carminans stomachicum, sed multum calidum, externe etiam balsamis, unguentis nervinis adhibitum. *Oleum* nucistæ *pressum* per se vix multum odorum, spiritu tamen rectore olei essentialis aliquatenus inficitur instar butyri consistens, non facile rancescens, balsamorum basis, morbis externis frigidis articulorum persanandis, litu utile, etiam interne in vomitionibus, diarrhœis, aliis additum, vel forma elæosacchari usurpatum. *Essentia* macis egregia. *Oleum destillatum* macis eiusdem ac nucis usus.

PIMPINELLA ALBA. *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Bibernel. *Gallis* Pimprenelle blanche. *Anglis* White Saxifrage.

PIMPINELLA *foliolis subrotundis*; calida, acris, in Germania a STAHLII asseclis multum laudata in morbis pituitosis, ventriculi, pulmonis, febribus intermittentibus. Dosis pulv. a granis sex, ad octo. Etiam masticata sialagoga est. *Essentiam* stimulantem ad mercurium e corpore eliminandum laudat SCHULZ. *Dispensat. Brandeburgico.*

PULE-

PULEGIUM *Offic. Botanicorum*, nonnullorum Mentha. Classis Naturalis Ringentium. *Germ.* Herzpoley. *Gallis* Pouliot. *Anglis* Penny-royal.

PULEGIUM *foliis subrotundis, verticillis nudis*, HALL. ut olim, ita etiam hodie, inter condimenta relatum in culinis, herbam suam largitur officinis.

VIRES acriter stimulantes languidas fibras, potenter incidentes mucosos humores, omnes tribuunt; etiam ab his causis emmenagogas, pectorales laudant, in asthmate, tussi, utiles, dum infusum cum melle potatur. Dosis unc. semis infundenda libr. uni aquæ calidæ, addendo mellis, vel oxymellis squillitici unc. I. In hunc usum etiam pulegium cum hyssopo certat.

PRÆPARATA. *Aqua* stillatitia, egregia. *Extractum* non adeo laudabile, licet non inefficax. *Oleum* stillatitium validum.

RUTA *Off. Botanicorum.* Classis Pauci-stam: *Germ.* Weinraute. *Gallis* Rue. *Anglis* Garden-Rue.

RUTA *foliis decompositis*; est proprie hortensis latifolia, dum ruta foliis incisis, lobulis linearibus, acutis, est sylvestris.

Veteribus modo ruta, modo peganum, modo harmala dicta est, magnæ, & adversus fascinum, & venena laudis. Sic mustum rutatum comitiis peractis a CORNELIO CETHEGO datum populo PLINIUS; HERACLEOTAS esu rutæ a CLEARCHO tyranno sibi

ſibi caviſſe THEOPOMPUS CHIUS; nec ignoratur Regis Ponti antidotum. Odorem penetrabiliſſimum, ingratum, graveolentem, planta habet, ſaporem ingratum, cum amaritie, ſubacidum: ſanguinem dilutiorem fluidiorem facit, SCHWENCKE, & contuſa externe applicata rubefacit.

VIRES, vago in ſanguine ſubtili miasmate, nec adhuc parti infixo, antipeſtilentiales proficuæ, in paſſione hyſterica, epilepſia, multæ. Scopo ſudorifero emmenagogo, felices. Familiare eſt infuſum vinoſum aut aquoſum. Doſis manip. ſemis ad libram unam liquidi. Externe contuſa cum ſale recens planta, addito vino, aceto, ad contuſas, & emortuas partes, tum quod putredinem cohibeat, ſolida exſtimulet, extravaſatum ſanguinem fluidiorem reddat, non ſatis laudandum cataplasma conſtituit. Eſt etiam rubefaciens ſanis partibus applicata, hinc vel ſola, vel fermento panis miſta, contuſa, in convulſionibus, locis ſubpopliteis applicatur. Ruta in vino rhenano infuſa addito marino ſale utiliter foveri pedes illorum, qui a podagra non revertente alia mala metuunt van SWIETEN perhibet.

PRÆPARATA. *Conſerva*, laudabile medicamentum drach. ſemis, unius pondere exhiberi poteſt. *Aqua* ſtillatitia, *Eſſentia* rutæ, pulcherrimarum virium. *Acetum* rutaceum magnum diaphoreticum. *Oleum* ſtillatitium efficaciſſimum, *infuſum* vix non inutile.

SABINA *Off. Botanicorum* IUNIPERUS. Claſſis Naturalis Incompletar. *Germ.* Sevenbaum. *Gallis* Sabine. *Anglis* Savine.

IUNIPERUS *foliis inferne adnatis, oppoſitionibus concatenatis*; hæc planta botanicis vocatur. Cæterum

terum etiam folio cupressi, & odore gravi, facile cognoscitur, perpetuo virens, fruticosa planta. Magnarum virium sabina, quid singulare habet, & inter aromatica vix ulla alia est, quæ tantam olei essentialis quantitatem largiatur. Ex libra una olei stillatitii unc. tres HOFFMANN. L. B. van SWIETEN, uncias duas cum semisse CARTHEUSERUS. Sanguinem etiam fluidiorem, & magis rubicundum reddit, SCHWENCKE.

VIRES MEDICÆ, ex ingenti olei essentialis copia, moventes, uterinæ, emmenagogæ specificæ, omnibus notæ, sed in causis frigidis tantum utiles; Sabina scelestæ conceptus tentant mulieres, vix unquam tuto, plerumque oborto sanguinis profluvio, lethali usu; non minus improbo, partum difficilem, retentas secundinas hac aggreditur, consilio medicus. Periculosa medicina est. In paralysi, ubi languidæ exstimulandæ partes, motus per collapsa, & obstructa vasa minima adaugendus, impactum solvendum, plurimum utilis: Dosis in diversis casibus varia: In infuso, vel etiam decocto pugilli unius, alteriusve pondere ad libram unam liquidi, etiam manip. semis. Externe in suffimigia, balnea, adhibetur.

PRÆPARATA. *Aqua* stillatitia efficax. *Oleum* stillatitium interno, & externo usu validum in paralyticis. *Extractum* magnarum adhuc virium, licet multas in operatione perdat.

SALVIA *Off. Botanicorum.* Classis Naturalis Ringentium. *Germ.* Salbey. *Gallis* Sauge. *Anglis* Sage.

SALVIA *foliis oblongis, retorridis, calycibus acutis tubo minoribus.* Sacra veteribus habita, multis,

ex

ex fabula forte vituperata eſt. Sanguini pulcherrimum colorem rutilantem conciliat, SCHWENCKE; decoctum cum vitriolo martis atramentum facit; adhæc camphoram largitur.

VIRES aromaticas nervinas ex penetrabili aromate magnas habet, inde diaphoretica, diſcutiens, exacuandis ſenſibus languidis, & confortandæ memoriæ dicata, & quia ſimul roborantes, tonicas poſſidet, ideo tremori ſenili, paralyſi, fluori albo, & in caſu frequentis ex laxitate abortus, plurimum utilis, nec in hydrope ſpernenda. Teſtatur *Illuſtr.* L. B. van SWIETEN, quod ad ſudores nocturnos, poſt morbos ex ſolidorum laxitate ortos, ſalvia ſpiritu vini infuſa, vel alio modo adminiſtrata, nihil invenerit efficacius. Doſis, uncia una libræ uni liquidi infunditur. Coctione maior vis roborans, minor aromatica habetur, influxu ſeroſo mammarum etiam poſt ablactationem permanente & emaciante, ſalviæ forte infuſum omni trihorio ad uncias duas datum, ultimum remedium invenit *Illuſtr.* van SWIETEN. Externe ad roborandas partes laxas, ſalvia, cum baccis lauri, iunip eri, multum utuntur. Vetula apud FORESTUM curavit cancrum ſalvia maſticata appoſita.

PRÆPARATA. *Aqua* ſtillatitia, ſi cohobata, camphoram Aſiaticam redolet, efficax. *Spiritus* egregiarum virium. *Oleum* eſſentiale parca manu ſtillatitium, aquæ innatans, virtutis plantæ ditiſſimum. *Conſerva* ex floribus, ſenibus utilis.

SERPILLUM *Offic. Botanicor.* THYMUS.
Claſſis Natur. Ringentium. *Germ.* Wilder Thymian. *Gallis* Serpolet. *Anglis* Mother of Time.

THYMUS *verticillis in ſummis ramis congeſtis, foliis ovalibus, baſi ciliatis, flore minore.* HALL.

Tum

Tum officinis, tum culinis, ſua folia largitur, penetrabiliſſimum aroma habet, cum congeneribus, viribus corporis viventis indomitum, etiam ſanguinem, & carnes inficiens, & ſuaviores reddens. Mel etiam has plantas ſapit ex his confectum.

VIRES calidæ, ſtimulantes, attenuantes, a ſequenti ſola ſtypticitate diſtinctæ, ut ſerpilli tonicæ magis, thymi magis odoratæ. Infunditur in libra una liquidi ad unciam ſemis. Externe etiam in fomentis, balneis nervinis adhibetur.

PRÆPARATA. *Aqua* ſtillatitia balbutientibus pueris proficua. *Spiritus* multum ſtimulans, in linguæ paralyſi utilis; *oleum* ſtillatitium.

THYMUS *Offic. Botanicorum.* Claſſis Naturalis Ringentium. *Germ.* Thymian. *Gallis* Thym. *Anglis* Thyme.

THYMUS *erectus*, *foliis ovatis*, *reflexis*, *floribus verticillato-ſpeciatis* L. tum officinis, tum culinis, ſuas largitur divitias, fragrantes, aromaticas. Ex hoc certa encheireſi camphora elici poteſt.

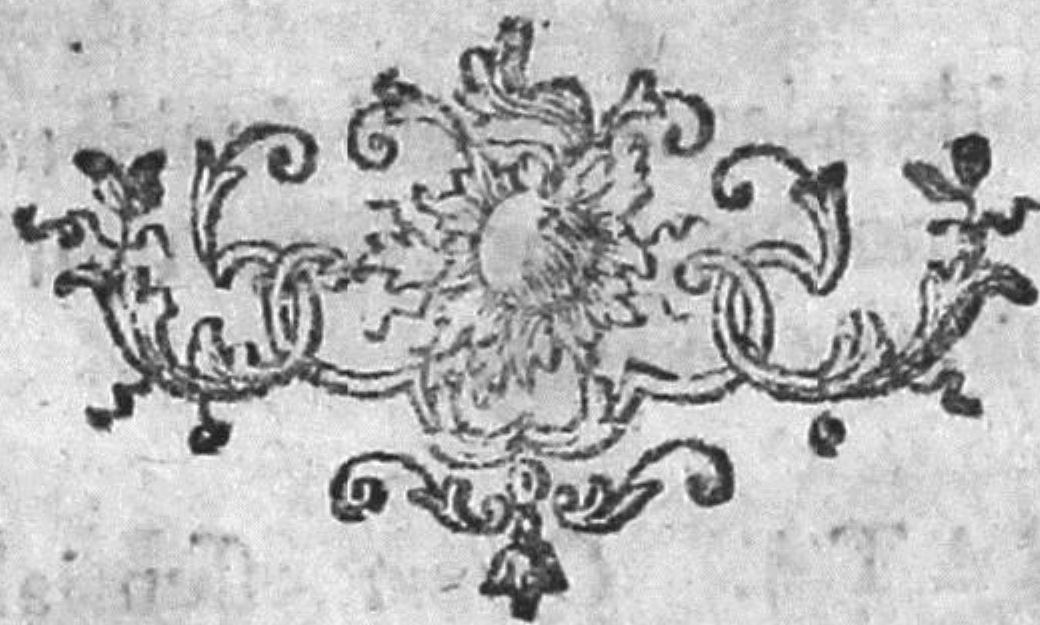
USUS calidæ plantæ, ubi incidendum mucoſum, ut in pectoris morbis, egregius, tum nervinus, emmenagogus, ſimilis ſerpillo.

PRÆPARATA. *Oleum* eſſentiale thymi, quod tantæ eſt acrimoniæ, ut non ſolum omnia olea eſſentialia Europæa ſuperet, ſed etiam Americana æquet.

ZINGIBER *Offic.* BOERH. Classis Naturalis Palmarum. *Germ.* Imber. *Gallis* Gingembre. *Anglis* Zinger.

ZINGIBER *scapo nudo*, *spica ovata.* Iam veteribus cognitae, quae officinales sunt radices, etiam illis, ut nobis, condiebantur, hac diversitate, ut olim muria, hodie saccharo serventur; saporis sunt acerrimi, fervidi piperini, aromatici, discissae odoris fragrantissimi. Habemus radicem zingiberis communis, intus nigricantem, aliam zingiberis albi, albam longe fervidiorem, etiam culinarem.

VIRES fervidae, admodum acres. Conditarum radicum clementiores, siccarum pertinaciores: in exolutione fibrarum ventriculi, intestinorum, in languore pituitoso & harum, & aliarum partium, in morbis pallidis virginum, fluore albo, lethargo, hydrope, non spernendae. Siccata radix rarius in pulvere datur ob nimiam acrimoniam, cum aliis dosis est gran. decem, duodecim; vinis medicatis ad unc. semis adjicitur. Condita ad drach. semis, integram exhibetur.

STIMU-

STIMULANTIA.

GUMMI-RESINÆ.

Succus vegetabilis concretus, igne vix ardens, aqua solubilis GUMMI: Succus vero vegetabilis concretus, igne continuo flagrans, ſpiritu vini ſolubilis RESINA: & quod ex utroque conflatur corpus, ſiquidem & in utroque menſtruo ſolvatur GUMMI-RESINA vulgo definitur. Quantumcunque vero hæ notiones iam dudum apud multos receptæ ſint, ne ideo aut evidentiores, aut veriores ipſa ætas effecit; dum et igne accenditur, & ſpiritu vini Gummi ſolvitur: & Reſina etiam in aqua ſoluta viſitur.

Primum eſt in experimento admoti ad flammam Gummi arabici, quod etiamſi inflammatum pelluciditatem amittat, cum Reſina maiorem non acquirat, & inflammata opaca magis fiat, diſcrimen in pelluciditate quæſitum valde imbecillum eſt, ſed nonne etiam verum in Ammoniaco Gummi in flammam ardet?

Poſteriora ſunt in tentamine extractionis partium Aloes, aut Gummi reſinoſi alterius corporis argumenta; dum enim ſumerentur pulveratæ Aloes hepaticæ HERM. unciæ duæ, una aquæ altera ſpiritui vini rectificato immitteretur, deprehenſum eſt unciam Aloes aquæ infuſam, digeſtam, totam pœne ſolutam fuiſſe exceptis fœcibus & granis reſinæ circiter quadraginta *Pharmacien Moderne experiment* 1 *de Aloe &* 2 *Calculo*; unciam vero alteram alcohole maceratam in integrum exceptis fœcibus ſolutam *experiment*. 2. EIUS-

DEM, ut perſpicuum inconcuſſumque ſit, id quod reſinoſum non eſt in Aloe et in aqua ſola ſolubile, licet maxima pars ſit huius corporis æque bene in alcohole ſolvi totum, ac quidem id, quod vere reſinoſum eſt, & in alcohole ſolum, non in aqua ſolubile ſit, licet minima pars ſit eiusdem.

Et hæc quidem probatio non in ſola Aloe conſiſtit, ſed etiam per omnia Gummi reſinoſa corpora extenditur, & iam a longo tempore perſpexere Germani, tum Chemici, tum Pharmacopæi, menſtruum primo loco adhibitum, Alcohol aut aqua fuerit, poſteriori advocato ſemper ditius eſſe, & ipſa gummea extracta ſolutioni in ſpiritu vini obedire, infuſa vehiculo aquoſo facta plurima, licet pellucida, magnam reſinæ vim ſolutam ſuſtinere, & extracta aquoſa eandem poſſidere; ut omnino laxe nimis omne id gummi dicatur, quod ex ſucco concreto in aqua ſolvitur, aut reſina quod in ſpiritu vini.

Et nunc certum eſt ſolius ætheris interventu, etiam ex plantis inodoris, Parietaria, Mercuriali, Viola, Carduo benedicto, & aliis, reſinam extrahi, quæ ſpiritu vini non obtineatur BAUME *Elemens de Pharmacie*: itidem eiusdem ætheris adminiculo ex impura Ialappæ reſina minorem eius quantitatem extrahi, dum ſpiritus vini auxilio maior ſemper obtinetur, dum tamen puriſſimas reſinas æther plus, quam ſpiritus vini ſolvit, IDEM; adde, neque id reſinoſum eſſe, quod vel Crocus & Cochinella in ſpiritum vini dimittit, dum ex his tincturæ fiunt, aut quod ex oleo preſſo olivarum, amygdalarum in ſpiritu vini ſolvitur, dum hæc commiſcentur, etenim aliquid ſemper ſolvi in experimentis ſuis adinvenit induſtrius Vir MEYERS *im Chemiſchen Verſuch des ungelöſchten Kalchs. Hannover* 1764.

Nec

Nec ſane huc usque demonſtratum eſt, aut unam candemque eſſe Gummatibus, aut reſinis naturam, quin in diverſis ſubiectis ratione diverſæ proportionis principiorum contrarium luculenter pateſcat: ſimpliciſſimum Gummi, & hoc nomine proprie inſigniendum ex plantis minime aromaticis rupto cortice ſtillans Gummi Ceraſorum, Gummi Arabicum, ipſum guſtu inſulſum eſt, in aqua ſolutum, hanc viſcidiorem, & ſpiſſiorem facit, deſtillatione acidum, & exiguam olei quantitatem largitur: quod vero ex plantis aromaticis, vel inciſo de induſtria vel caſu rupto cortice ſtillat iam reſinæ commixtum, & nuptum Gummi ammoniacum, id ſapidum, & aromaticum, in aqua lacteſcit emulſum, in analyſi maiorem olei, & acidi quantitatem ſuppeditat. Reſina contra vix non tota oleoſa & acida, verus eſt balſamus inſpiſſatus, ut igitur differentia, quæ inter hæcce corpora intercedit, pateſcat: in gummi enim mucilagine, inflammabilis oleoſa ſubſtantia acido ſubtili remixta, adeo mucilagine plantarum ſaponacea contemperata ſubactaque eſſe videtur, ut oleum haud amplius, & nonniſi in ultima analyſi ſiſtatur; in gummi oleaginoſo vero corpore oleum illud ſpiritu rectore dives ſaponis mucilaginoſi quantitatem longe excedat, hinc etiam ſtatim in experimento offeratur, & in puro reſinoſo corpore maxima quantitas olei, & quidem ætherei plerumque maxima, pariter acidi minima, mucilaginis obſervetur: & hæc quidem omnia etiam artificialis horum corporum confectio commonſtrat.

I. Cuiuscunque vegetabilis mucilago ad ignem lente inſpiſſata gummi exhibet *Pharm. modern. Exper.* I.

II. hoc gummi mollius Terebinthina vulgari adiecta ſubactum induratum, gummi oleaginoſum. IDEM. *Exper.* II.

III. quin & ſolutio gummi arabici inſpiſſata denuo aliquantulum, rite cum Terebinthina mixta exſiccata gummi oleaginoſa. *Exper.* IV.

IV. et adhuc amygdalinum mucilagini gummi arabici incorporatum, Gummi oleaginoſi phœnomena exhibet, addita enim aqua emulſionem conſtituit. IDEM. *Exper.* V. & alii in aliis.

Reſinam vegetabilem hucusque nemo produxit per ſyncriſin, & per diacriſin ex Terebinthina vulgari obtinetur, & hæc eo potiſſimum conſilio diffuſius a me propoſita ſunt, ut intelligeretur, quibus quæquæ menſtruis felicius extrahi poſſint, aut formis commodioribus exhiberi debeant, in quam rem multi graviter peccant, dum corporis, quod reſerare volunt, naturam deſtruunt: mucilaginis gummi arabici interventu olea preſſa balſama, & alia corpora plura, Benzoinum, Myrrha, Styrax, Camphora, Moſchus, ſperma ceti in aqua ſuſpenſa tenentur, & ſoluta Experimentis BOGLE FRENCH. *Medical obſervations and inquiries* T. I. p. 412. ſequent. &c. nec opus eſt ſpirituoſo menſtruo.

Gummi-oleaginoſa corpora. quæ & gummi reſinoſa alii vocant plurima, aqua ſimplici ſola, vel etiam menſtruo leviter ſpirituoſo, ut dum aquæ ſpiritum vini addis, actuata felicius longe reſerantur, quam aliis tædioſis artibus: lac myrrhatum omni Myrrhæ tinctura ſpirituoſa efficacius eſt in experimento; & inconceptibile eſt, quare ſalis tartari interventu, & hæc reſinoſa pura tentarint plurimi; ſi enim absque acido reſina nulla ſit, & reſinæ vis in tinctura quæritur, ad quid tartari ſale acidum reſinæ perditur, & ipſa reſina invertitur? ad quid tot evaporationes, exſiccationes, non exiguam ſpiritus rectoris vim perdentes? ita malo conſilio Tinctura Myrrhæ ſpirituoſa paratur.

AM-

AMMONIACUM GUMMI *Off. Botan.* Classis ignoratur. *Germ.* Gummi Ammoniac. *Gallis* Gomme Ammoniac. *Anglis* Gum-Ammoniacum.

Quod iuxta Hammonis templum in aridis Lybiæ arenis colligeretur, *ammoniacum* dictum, iam veteribus in sincerum, thrausma, & minus probum, phyrama, distinctum fuit; utrumque adhuc nostræ officinæ habent. Probatur sordium expers, splendens, candidum thuris similitudine. Succus odoris fragrantis, galbano virosioris, saporis dulcis, dein amaricantis, mire aromatici, pertinacis, acris, carbonibus iniectus in flammam ardet. Aceto, & aqua calida solvitur totus, saliva diluitur. Incredibile est, quantum fragrantiæ perdat, dum depuratur in officinis.

VIRES MEDICÆ. Anhelatoribus, orthopnoicis, comitialibus, laudat DIOSCORIDES; item, quibus humor in pectore coit, si cum melle delingatur, aut cum ptisanæ succo sorbeatur. Asthmati specifice obvenit, iuvat multum hypochondriacos, & hystericas. Forma commodissima est pilularis, dosis gran. decem omni quadrihorio: vitello ovi soluti drach. semis cum aqua stillatitia, & syrupo pro haustu. Externe summum resolvens, indurationi glandulosæ, etiam articulari tumori conveniens; in aliis etiam magnum emolliens, maturans, prout diversis iungitur: priori in casu vitello ovorum, aceto scillitico solutum, posteriori melle, aliis subactum applicatur. Unguentis, emplastris frequenter commiscetur.

ASA FOETIDA *Off. Botanicor.* FERULA. Classis Natur. Umbelliferarum. *Germ.* Teufelsdrek. *Gallis* Assa fœtida. *Anglis* Devel's-dung.

FERULA *foliolis alternatim sinuatis, obtusis*, L. gummi-resinam Persicam, quam asam fœtidam offici-

næ vocant, ex incisa radice stillat. Est hæc lacryma candida, pinguis, cremori lactis in initio similis, ad aeris vero, ut & solis contactum coit, lentescit, fit consistens, subfusca, pinguis, variis grumis splendentibus, albis, flavis intercurrentibus variegata. Recentis fœtor vehementissimus, ut drachma una centum libras vetustioris superet, KAEMPFERUS; saporem allii habet, sed hoc ingratiorem, calidum, amarum penetrantem. Quis crederet æneum esse Persis guttur, & condimenti loco adhiberi! salivam lacteo colore inficit, licet in hac tota non solvatur. Loca suo fœtore plurima adimplet, & in pondere non minuitur, BOYLEUS. Phosphorus hic naturalis, ut opium, agit, absque eo, ut huius incommoda habeat, CHEYNE *Biblioth. Britan.* T. III. Anno 1734. etiam transpirationem auget. IDEM.

VIRES præcedentibus stimulantiores, & in compescendis spirituum animalium irregularibus motibus potentiores, in phlegmaticis, quibus solum convenit. Dosis non, sed forma præcedentium, eadem, pilularis: datur ad grana quatuor, sex, octo. In paralysi, ubi stimulandum, artificialis etiam febris inducenda, scrupuli unius, imo drachmæ semis pondere exhibetur; ut interno, ita externo usu plurimum utilis: inde fiunt poma, noduli, antihysterica, suffimigia uterina, emplastra. Vis antihysterica eximia iam HOFFMANNO. L. B. van SWIETEN probata, ut specifica antidota vermibus laudata, *Acta Phys. Med. Vol.* IX. gr. V. bis ter de die dosi.

BDELLIUM *Off. Botan.* Classis Natur. ignoratur. *Germ.* Bdellium. *Gallis* Bdellium. *Anglis* Gum Bdellium.

Massa coloris ex fusco rubentis, utcunque pellucida, odoris vix validi, non ingrati tamen, minimo calore ductilis,

ctilis, ſaporis in initio vix multi, dein ſubtiliſſimi, amaricantis, acris, ſub hoc nomine habetur. Probatur ſordis expers, translucidum, ſuffitu odoratum.

VIRES MEDICÆ calefacientes, emollientes, diſcutientes, omni puncto ammoniaco inferiores, cuius caliditatem, amaritiem, facilem ſolubilitatem non habet; ſæpe tamen aliis iungitur. Doſis prioris eadem, etiam maior.

GALBANUM GUMMI *Offic. Botanicorum* FERULA. BUBON L. Claſſis Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Mutter-Hartz. *Gallis* Galbanum. *Anglis* Gum Galbanum.

BUBON *foliis rhomboideis, ſerratis, glabris, umbellis paucis,* definit LINNÆUS plantam, quæ gummireſinam in Æthiopia largitur. Maſſa eſt, granulis tum albicantibus pellucidis, tum flaveſcentibus, etiam rufis variegata, lenteſcens, digitis calentibus ductilis, ſaporis amaricantis, ſubacris, proprii, odoris miri, medicati, penetrabiliſſimi, ammoniaco intenſioris. Spiritu vini ſolvitur, etiam in aquoſis diluitur, & pro parte ſolvitur; igne accenditur. Multum impurum etiam depuratur, cum deperditione aromatis. Methodus DIOSCORIDI præſcripta inculcanda pharmacopæis.

VIRES calefacientes, reſolventes, diſcutientes, omnibus notæ, ad ſuppreſſos menſes reſtituendos, album fluorem percurandum, & obſtructiones tollendas, utiles. Vires odoratæ, ſubtiles, penetrantiſſimæ, ubi perturbatus ſpirituum motus corpus exagitat, ut in paſſione hyſterica, tum aliis, ab eadem excitatis

 mor-

morbis convulsivis, etiam epilepsia, admodum proficuæ. Forma, & dosis præcedentium. Externe etiam in eadem indicatione umbilico, forma emplastri, pulvere castorei insperso, applicatur, tum potenter incidit, emollit, maturat: etiam ad resolvendos bubones, & anthraces adhibetur.

GUMMI LACCA *Offic.* Classis Natur. ignota *Germ.* Lacca. *Gallis* Lacque.

Mirum corpus! gummi non est, licet vulgo sic vocetur; quia in aqua non solvitur, NEUMANN. At nec cera est, ut contendit NEUMANN, quod oleis non pateat, LEMERY *Acad. des Sciences* 1710. quod vitreæ duritiei sit, BOERHAAVE. Sed neque resina est, LEMERY. *ibid.* at mixta inter gummi, & resinam media substantia, IDEM.

A formicis volantibus Indiæ ex arboribus colligitur, GEOFFROY. *Acad. des Sciences* 1714. cum & formicarum crysalides in hac inveniantur, GEOFFROY, *Illustr.* L. B. van SWIETEN, in experimentis; accensa odorem gratum, dein fœtidum, animalis substantiæ spargat, GEOFFROY, NEUMANN. A chrysalidum exuviis rubris laccæ color, GEOFFROY.

Gummi lacca duplex est. In granulis deterior, lota, insecto orba, in ramulis optima, subamara, adstringens, salivam colore purpureo tingens. Varias laccæ solutiones tentavit LEMERY *Acad. des Sciences* 1710. Oleum olivarum parum, oleum terebinthinæ, spiritus vini, leniter tingebantur. Aqua aluminosa ad satietatem impregnabatur, & acida debilia multum, fortiora fossilia parum, mutabantur, oleum tar-

tartari efficaciam satis magnam in laccam habuit, *ibidem*, ut etiam nunc Tincturæ cum alcali factæ efficacia patescat.

USUS MEDICUS simplicis vix ullus; tincturæ cum alumine factæ, in laxis ulceribus, scorbuticis, gingivarum laxitate, multus, & egregius: Tincturæ spirituosæ, in arthritide, rheumatismo, hydrope, scorbuto lento, gutt. quadraginta, bis, ter die dosi, BOERHAAVE laudatus.

MYRRHA *Offic. Botanicorum.* Classis desideratur. *Germ.* Myrrhe. *Gallis* Myrrhe. *Anglis* Myrrh.

Sitne myrrha nostra myrrha veterum, nondum definitum est. Raram olim fuisse, multiplicem, etiam adulteratam opocarpaso, succo venenato, strangulante, GALENUS reliquit. Nostra glebis figuræ irregularis, variæ etiam magnitudinis, asperis, subpellucidis, coloris flavi, rufi, aut etiam ferruginei, odoris grati, saporis amari, subacris, balsamici, deprehenditur, sæpe etiam admixtione aliorum vitiata. Solvitur tota fere in saliva, cui etiam suas divitias largitur, ita tamen, ut non perfecte reseretur, nec in aquosis, nec in spiritu vini, nec oleaginosis, quod triplici constet principio, gummoso pro maxima parte, dein resinoso satis parco, tum oleoso; hinc flammam etiam myrrha concipit.

VIRES in glutinoso spontaneo, in inerti fibra, eximiæ: unde laudavere in morbis ventriculi, intestinorum, uteri, frigidis, laxis, quibus non immerito dicata myrrha est. Vis balsamica, & antiputredinosa, iam

iam veteribus cognita Ægyptiis, hodie pariter celebratiſſima eſt, in gangræna, putridis ulceribus proficua. Interne raro in pulvere exhiberi ſolet, ob inſignem amaritiem, tamen datur cum ſaccharo cando, et ſomni quadrihorio grana novem exhiberi poſſunt. Lac ſeu emulſum myrrhatum aqua aut vino factum, eius tinctura efficacius, etiam interne dari poteſt, ſed forma pilularis aptior eſt.

Externus pulvis uſitatior, ulceribus, oſſibus carioſis inſpergitur, etiam ſuffimigio utilis. Cæterum & in decoctis, emplaſtris, unguentis, adplicatur.

PRÆPARATA. *Tinctura* myrrhæ BOERHAAVE optima, officinarum, quæ *eſſentia* vocatur, haud adeo ſedule præparata, in caſibus recenſitis a guttis quindecim, viginti, triginta, interno uſu utilis: externe in ulceribus ſinuoſis ſæpe, tamen non ſemper, tum ob ſalem alcalinum, tum ob ſpiritum, corrugantem partes ſolidas, proficua; quibus rebus pro re nata prior, aut alia ſine ſale alcalino facta, aut vinoſa, aquoſa, chirurgis in uſu eſſe debet. *Oleum deſtillatum* in chronicis pectoris vitiis, tuſſi inveterata, aſthmate humido, magnæ laudis, forma elæoſacchari ſumptum, etiam reficiens, & recreans, miasma arcens, teſte FR. HOFFMANNO. *Oleum* myrrhæ *per deliquium*, rectius liquamen myrrhæ ab alcohole ob albumen coagulandum fiſſuris labiorum, papillarum in mammis, excoriationibus aliis, etiam ulceribus medetur, cum balſamo peruviano, vitello ovorum, in linimentum coactum, ſed ſemper præſtat extemporaneo experimento confectum, cum adultum etiam corrumpatur.

COM-

COMPOSITA multa sunt. *Elixir proprietatis.* &c.

OPOPANAX. *Offic. Botanicor.* SELINUM PASTINACA L. Classis Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Heilwurtz Gummi. *Gallis* Opopanax. *Anglis* Gum Opopanax.

PASTINACA *foliis decomposito-pinnatis.* Plantam Italiæ, Siciliæ, hanc gummi-resinam fundentem, ita definit L. licet non videatur immutandum nomen DIOSCORIDIS fuisse, qui panacem vocavit heracleum, & succum exacte descripsit. Lacryma pisi magnitudinis, in summa cute rufum, vel croceum colorem, interne album, aut subflavum habet, pinguis est, fragilis tamen, odoris gravis, saporis amari, salivam lacteo colore inficiens. In saliva solvitur, in aqua & solvitur, & deliquescit, & hanc turbat; flammam etiam concipit; ut partim gummeo, partim oleoso, & resinoso principio constet. Mala encheiresi depuratur.

VIRES ad incidenda viscida, stimulanda languida solida, compescendum inordinatum spirituum motum, forma pilulari cum gummi ammoniaco, vel galbano, non inefficaces. Externe ut præcedentia, emollit, discutit, resolvit, ulcera mundat, firmat, & his carnem superducit.

SAGAPENUM *Offic. Botanicorum.* Classis desideratur. *Germ.* Serapin-Saft. *Gallis* Sagapenum. *Anglis* Sagapenum.

SAGAPENUM colorem habet fuscum, multis parvis granis, albi & flavi coloris, variegatum; attactum

tactum lentescit, odoris gravis, virosi, alliati compositi, saporis amari, acris, mordacis; flammam concipit; aqua, vino, aceto coctum solvitur. Gummiresina est pertinacis stimuli, sub exigua mole copiosissimi, depuratione enervandi.

VIRES emmenagogas specificas L. habet; in morbis mucosis pulmonum, in obstructionibus viscerum abdominalium egregias, ALII. In spirituum ataxia, nervorum morbis, spasmo, tremore, paralysi, palmam galbano præripere videtur, acrius, pertinacius, virosius, ex allio, asa fœtida, galbano, quasi compositum medicamentum. Dosis, & forma præcedentium eadem. Externus pariter idem, ac præcedentium usus.

THUS, *seu* OLIBANUM *Offic. Botanicorum* IUNIPERUS. Classis Naturalis Incompletar. *Germ.* Weyrauch. *Gallis* Encens. *Anglis* White Frankincense.

IUNIPERUS *foliis undique imbricatis, ovatis, obtusis*, definitur arbor, quæ olibanum, vel thus masculum, lacrymam gummi-resinosam, flavescentem, amaram largitur. Gummi oleaginosum olibanum nostrum dici debere contendit *Le pharmacien Moderne traduit de L'Anglois.* Paris 1750.

USUS MEDICUS vulnerarius in ulceribus, siccans, roborans in catarrhosis defluxionibus; dosis scrup. unus, duo, bis ter de die. Externe suffimigiis additur, etiam aliis.

RESI-

RESINÆ.

Olea eſſentialia diſſlata liquidiori parte magis conſiſtentia *Balſami*, concreta iam & ſolidiora RESINÆ dicuntur. Reſinæ a gummatibus differunt:

I. Inflammabilitate.

II. Indiſſolubilitate in aqua, ſi pura fuerint.

III. Faciliori in ſpiritu vini ſolubilitate.

IV. Odore aromatico.

A balſamis fluidis differunt maiori copia acidi, ut ex his oleum eſſentiale ſeorſim ſiſti non poſſit. MACQUER.

BENZOINUM *Offic. Botanicorum.* LAURUS. Claſſis Pauci - ſtam. *Germ.* Benzoe. *Gallis* Benjoin. *Anglis* Benjamin.

LAURUS *foliis enerviis, obverſe ovatis, utrinque acutis, integris, annuis;* definitur planta, quæ hanc reſinam officinis largitur.

Eſt hæc arida, fragilis, varii coloris, ex fuſco flaveſcens, amygdalodes optima, odoris in ſuffitu ſuaviſſimi, ſaporis excitantis, pinguis, balſamici, balſami peruviani. Inflammabilis eſt, ſpiritu vini rectificatiſſimo ſolubilis, aquæ calidæ etiam ſuas vires odoratas, ſalinas largiens, tum in decocto inſpiſſato, flores ſuos in fundo exhibens ſplendentes, elegantiſſimos, HOFFMANN *de Balſ.* ut adeo conſtet parte reſinoſa, oleoſa, ſalina. Infuſum aquæ calidæ aliquot horis Benzoinum, brevi ſuum ſalem dimittit,

GEOFFROY. *Acad. des Sciences* 1758. refrigerata aqua concrescentem in acus, MACQUER.

Ordinaria vero methodo caloris, quam sit aquæ ebullientis, paulo maiori gradu sublimantur flores Benzoes acidi & cum alcalinis effervescentes, tum in aqua calida, tum in spiritu vini solubiles sunt, verumque constituunt salem essentialem, in eo diversum a sale essentiali aliarum plantarum:

I Quod sit inflammabilis.

II Quod odorem habeat simplicis.

III Quod sit admodum volatilis.

IV Quod sit in omnibus liquidis inflammabilibus solubilis, ob oleum quod illi inest, attenuatissimum acido vegetabili nuptum.

Hoc vitii hi flores habent, quod, etiam scrupulosa attentione obtenti, nivei, diuturnitate temporis flavescant, & vasis clausis quidem citius quam apertis; ratio antea dicta est.

Peracta sublimatione residuum paulo maiori ignis gradu actum largitur

I Oleum tenue, clarum, odorum, in initio vix coloratum, quod tamen sensim magis consistat & coloretur.

II Spiritum acidum paucum.

USUS ipsius simplicis internus rarus. Externus tum in aliis, tum suffimigiis ad partes laxas roborandas, frequens; in pulmonum affectibus tamen, quia acres, stimulantes, sublimantur flores, suspectus, quod hi

hi maiorem tuſſim inducant; eſt tamen ubi etiam eadem hac medicina proficue inducatur, ſcilicet ubi pulmonis vomicæ aquae vapore prius emollitæ rumpendæ ſunt.

PRÆPARATA. *Flores* ſublimatione parati, optimi, nivei, primo ſapidi, grati, dein fauces ignea acrimonia urentes, multum ſtimulantes, incidentes, in infarctu pulmonum, aſthmate, efficaces, gran. trium, quatuor, ſex, etiam decem doſi, forma pilulari cum olibano, maſtiche, aliis.

Tinctura flavo rubicunda, temperate balſamica, etiam virtute roborante, reſolvente pectorali dives, ſyrupo convenienti, aut alio menſtruo, ad guttas viginti, triginta exhibenda, etiam in externum uſum aquæ mixta, quam lacteſcere facit, cosmetica, & ob id *lac virginale* dicta. Magiſterium ſatis inutile eſt.

ELEMI GUMMI *Offic. Botanicorum.* Claſſis ignoratur. *Germ.* Gummi Elemi. *Gallis* Gomme Elemi. *Anglis* Gum Elemi.

Quæ hunc ſuccum reſinoſum in nova Hiſpania fert arbor, elemifera dicta recte a PLUCKNETIO fuit. Reſina ipſa pellucida, ex albo viridis, lenta, odorata, leni calore ductilis, ſaporis balſamici, utcunque terebinthinacei, foliis arundinaceis tecta advehitur: principia balſamorum habet.

USUS externus chirurgis maximus, vulnerarius, mundans, detergens, incarnans, in vulneribus capitis, etiam tendinum puncturis; tum in tumoribus diſcutiens.

LADANUM. vide p. 125.

MASTIX *Offic. Botanicorum* PISTACHIA. Classis Naturalis Incomplet. *Germ.* Mastix. *Gallis* Mastic. *Anglis* Gum. Mastic.

PISTACHIA *foliis abrupte pinnatis*; resinosam hanc lacrymam, pallidam, aromaticam, masticatam nivis instar albescentem, fundit.

USUS MEDICUS internus scopo roborante multus; in catarrhis mucosis, ventriculi laxitate, fluore albo; potam veteri tussi mederi DIOSCORIDES. In pulverem contrita, aut in catapotia redacta datur drachmæ semis dosi; denti etiam carioso intruditur; & pro corpore masticandorum adhibetur, huic etiam commode piper, pyrethrum, alia acria, incorporantur. Chirurgi puluerem ossibus denudatis inspergunt, ut eo citius coeant, & compleantur, tum spatula calida in emplastrum extendunt, odontalgiis utile; adhæc soluta spiritu vini resina, super alutam extensa, ischiaticis solatio est, multiplici experimento.

SANDARACA *Offic. Botanicor.* IUNIPERUS. Classis Natur. Incomplet. *Germ.* Wachholder-Gummi. *Gallis* Gomme de Genévrier. *Anglis* Gum Sandaracha.

IUNIPERUS *foliis sessilibus patentibus*: lacrymam officinis sandaracam dictam fundit, multum carminativam, & adeo, ut urinam violaceo colore inficiat, diureticam. Dosis scrupulus unus, bis ter de die in calculo, morbis pituitosis; suffitus ad catarrhos laudatur.

STYRAX SOLIDA *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Pauci-stam. *Germ.* Styrax. *Gallis* Storax. *Anglis* Storax.

Lacryma resinosa in calamis, seu cannulæ fistulis olim advecta, calamita officinis dicta est; purior hodie, & sincerior hoc nomine intelligitur, eaque est admodum rara; in massas rubras, fere fuscas, odoris iucundi, balsamici, saporis resinosi, dulcis, non adeo acris, compacta vulgaris visitur.

In saliva non solvitur, sed ductilis fit, prunis iniecta liquatur, flamma admota ardet, & claro incendio lucet, odoris fragrantissimi: Inde resinam duplici modo, vel per expressionem, quando prius cum vini pauxillo maceratur ad humectationem, vel per extractionem cum spiritu vini rectificatissimo, parabat HOFFMANN *de Balsamis.*

Resina pura Benzoino analoga dum quandoque etiam coctione in aqua flores largitur, & eosdem uberius sine addito destillata largitur.

VIRES balsamicas laudant, ad suppuratos renum, vesicæ morbos: tum tussi, destillationibus, raucedini, gravedini, & interceptæ voci, asthmati, mederi affirmant. Interne raro, & non nisi forma pilulari datur. Externe suffimigiis nervinis, balsamis, emplastris, unguentis recipitur. Sunt qui a gr. XV. ad XXX. pro dosi præscribant.

PRÆPARATA, COMPOSITA. *Oleum* stillatitium. *Pilulæ* de styrace opio nimis gravidæ, ut vis styracis nulla sit. Dosis gr. III. IV.

TACAMAHACA *Offic.* POPULUS *Botanicorum.* Classis Naturalis Incomplet. *Gallis* Gomme Tacamahaque. *Anglis* Gum Tacamahaca.

POPULUS *foliis oblongis, acutis*, hanc odoris fragrantissimi resinam, discutientem frigida, dolentia lenientem, in vomitu, passione hysterica, in suffitu, & emplastro laudatam, concedit, hanc spiritus vini in integrum solvit, dum aqua solum odorem & saporem extrahit.

BITUMINA.

BITUMEN *Offic. Mineralog.* Classis Naturalis Minerarum, Ordo Inflammabilium. *Germ.* Erdt-Harz. *Anglis* Bitumen. *Gallis* Bitume.

BITUMINA mineralia sunt corpora facile inflammabilia, & pro parte tota combustibilia, cum denso fumo, & odore gravi. Hæc duplicia sunt, vel *liquida*, ut Naphtha Petroleum, vel *solida*, ut Asphaltum, Gagates, Succinum &c. Ambo quamquam concretis sulphureis, imo ipsi minerali sulphuri in plurimis conveniant, ab his tamen in gravioribus aliis recedunt, ut docet in *Hydrolog. Cl.* CARTHEUSER.

I. Odorem specificum habent, ab odore sulphuris diversum.

II. Cum salibus alcalinis fixis hepar sulphuris non producunt.

III. Nec cum Mercurio vivo in æthiopem mineralem ac Cinnabarim abeunt.

IV. Mo-

IV. Metalla ſub deflagratione intacta relinquunt; quæ tamen omnia ſulphuri minerali competunt.

De Bituminum principiis multum & diu quæſitum eſt, corpora vegetabilia reſinoſa eſſe acido minerali ſpecificata, hodie plurimi celeberrimi viri putant, quam ſententiam minime *Cl.* LEHMANN probet & dubitandi non infimum in eo fundamentum eſt.

I. Quod ex acido vitrioli, ſociato cuilibet materiæ inflammabili, ut oleo terebinthinæ, aliis oleis, imo ipſis Reſinis, verum ſulphur produci viderint, BOYLEUS, GEOFFROY, et VOGEL ex oleo. Nunc vero ſulphur a Bitumine diverſum eſt.

II. Quod oleum Bituminum oleum minerale ſit, diſtinctum a reſinarum oleo; dici adhuc alia poſſent.

Cæterum Bitumina ſpiritu vini non ſolvuntur per omnium experimenta, & ſi ſolvantur aliqua, ut de illa bituminoſa materie *Nidel bad* Helvetiæ experimenta habet SCHEVCHZERUS *Hydrograph. helv.* in aliis quæ inſunt, ratio quærenda eſt; nec in oleo ſolvuntur ut de bitumine iudaico exſtat. Acidum Nitri bitumen ſolvere, quod ſalis acidum intactum relinqueret, MALOUIN *Acad. des Sciences* 1746. perhibuit.

Aquæ marinæ amaritiem a bitumine dependere WALLERIUS *Hydrolog.* p. 71. reliquit, poſt comitem MARSILIUM tamen *Hiſt. de l' Acad. des Scienc.* 1710 qui evidenti experimento, artificialem aquam marinam fecit, dum viginti tribus unc & duabus drachmis aquæ ciſterninæ ſex drachm. ſalis communis adderet, & ſpiritus Lithanthracum quadraginta octo grana; qui pariter vidit deſtillatione chemica, aquæ marinæ amarorem non tolli, dum ſolari aufferretur & inde aquæ marinæ, maioris in fundo ma-

ris, quam in ſuperficie eiusdem amaritiei rationem redderet. Nuper tamen nec ſulphur, nec bitumen, nec unctuoſam aliquam materiem, in aquæ marinæ experimento adinveniri, contra omnes edixit, LUCAS *in eſſay on Waters*, ſed an aqua marina amara non eſſet in Anglia? an ſolo ſoluto communi in aqua ſale ſtatim vera aqua marina producitur, ſal tamen marinum ex aqua marina excoctum, amarum eſt.

PETROLEUM *Off.* BITUMEN *Mineral.* Claſſis Naturalis Minerarum. Ordo Sulphurear. aut Inflammab. *Germ.* Berg-öhl. *Gallis* Petrole. *Anglis* Rock-oil.

BITUMEN *liquidum album, & rufum:* prius Naphta, *fluidiſſimum, album, facile inflammabile:* poſterius Petroleum, *craſſius fluidum obſcure brunnum;* utrumque Italia habet, unum, vel alterum etiam in aliis regnis, ſcaturientibus fontibus ſupernatat: in Gallis ex fonte Gabiano habetur puriſſimum, brunnum, tum ex fonte Rattwick Dalekarliæ, ex fonte Ozzanenſi, Parmenſi.

Raro ſincerum in officinis habetur: Batavis arte fieri NEUMANNUS voluit, & iam in Italia oleo terebinthinæ adulterari *Hiſt. de l' Acad. des Sciences.* 1715. Criterium ſinceri eſt, indiſſolubilitas in ſpiritu vini; eſt enim oleum minerale; factitium, in hoc, ut omne vegetabile, ſolvitur. Cæterum principia bituminum eadem.

Quod Proprietates ſpectat, tenendum eſt Petroleum violarum tincturam viridi colore inficere, experimento MALOUIN *Acad. des Sciences* 1746. ſpiritu vini non ſolvi, nec eo, etiam longioris digeſtionis beneficio, quidpiam educi *Hiſt. de l' Acad.* d. ſc. 1715. Neque aut phleg-

phlegma aut ſpiritum deſtillatione vel in balneo marinæ vel arena obtineri, ſed fere totum tranſire, hinc in medicina, naturali, non deſtillato utendum eſſe, BOULDUC *ibidem.* Ad hæc flammam candelæ attrahere, accendi, in aqua inflammari. Naphtham omnibus liquidis ſupernatare etiam ſpiritui vini rectificato, cui $\frac{1}{7}$ levior ſit BOULDUC *ibidem;* oleo eſſentiali thymi, lavendulæ, terebinthinæ perfecte commiſceri, & agitatum multis aëreis bullulis intumeſcere, citiſſime vero prius volumen recuperare, immenſum ſe ſuper aquam extendere, ut gutta una orgeam aquæ tegat & filamenta eius priſmatica videantur BOULDUC *ibidem* reliquit; adhæc nec frigore cogi, nec concentratis acidis inflammari, & mercurium in acido nitri ſolutum colore in violaceum declinante præcipitare, GEOFFROY Iunior *Acad. des Sciences* 1726.

USUS MEDICUS ad promovendam expectorationem utilis, ad colicam pictonum ſpecificus, LINNÆUS: tum etiam ad dolores oſteocopos, tæniam valet, IDEM, ad vermes gutt. triginta aſſumptæ in iuſculo, vel alio vehiculo, ad vomitum ſiſtendum, febres curandas, idem pondus die paroxyſmi: iuvat etiam temporibus, naribus inunctum, lethargicos, apoplecticos, colicos abdomini, maxillis dentium doloribus laborantes. *Scheda dell' olio di ſaſſo in parma* 1746. Eſt adhuc petroleum napelli antidotum; ſi enim ſanguini a ſucco napelli coagulato petroleum affundatur, reſolvitur. *Ephem.* N. C. BLAW. Ad exuſta gelu membra ſummopere laudatur, WALLERIUS *Mineralogiæ* p. 253. & ſola certa eſt contra tæniam adeo Cairi frequentem Cairenſibus medicina, HASSELQUIST *Reiſe nach Palæſtina.*

Rubrum ſeu brunnum externe tantum adhibetur, & valet inunctum Rheumatiſmo vexatis partibus.

SUCCINUM *Offic. Mineralog.* Claſſis Naturalis Minerarum, Ordo Sulphurearum. *Germ.* Bernſtein. *Gallis* Carabé. *Anglis* Amber.

SUCCINUM *pellucidum* W. & tale album & citrinum officinarum, e mari baltico collectum, marinum, vel hauſtile, e terra excuſſum, foſſile audit. Eſt vero ſuccinum ſubſtantia bituminoſa, pellucida, arida, fragilis, electrica, ſaporis acris, odoris ſpecifici fragrantis accenſa: liquida primo, dein magis conſiſtit, unde ſuccino varia incluſa. Corpus non ſatis notum, vegetabile reſinoſum productum, acido minerali ſpecificatum FOTHERGILL. *Transact. Philoſ.* Nro. 472. aſſeruit. Hanc ſententiam a clariſſimis chemicis aſſumptam dudum MACQUER habet, quam tamen LEHMANN non probat.

PRINCIPIA habere bituminum omnes reliquere; acidum eius vitriolicum HOFFMANN. acidum ſalis marini, BOURDELIN. *Acad. des Scienc.* 1742. multo experimento probavit, cum non modo Argentum in aqua forti ſolutum præcipitet, ſed ipſe quoque ſuccini ſpiritus aquæ forti commixtus, aquam regiam conſtituat, ut acidum ſalis ſolet.

Acidum ſalis volatilis ſuccini, vegetabile eſſe, POTT. *Acad. de Berlin*, 1753. Sed nec acido aceti, nec acido nitri, nec acido ſalis ſuccinum patet, ex aſſe vero oleo vitrioli diſſolvitur, ſolutione etiam omnibus aliis acidis præcipitata, *Cl.* STOCHARD: nec etiam cum alcali producit tartarum ſolubilem, tartarum tartariſatum, IDEM. Solvi ſpiritu vini reliquit *Cl.* GEOFFROY,

con-

contraria ſunt experimenta, *Cl.* STOCHARD. *Diſſertatione de ſuccino*, in eo veritas eſt, ſuccinum etiam ſupra porphyritem in alcohol redactum parum, & difficulter ſpiritu vini reſerari, docet tinctura officinarum. Abunde vero in tinctura cauſtica ex cauſtico calcis, & ſale tartari facta. MEYERS. l. c.

Solvi vero omnibus balſamis vegetabilium, oleis maxime preſſis, nil ſolvi in oleis ſtillatitiis, nec ipſo ſuccini oleo, STOCHARD. In analyſi ægerrime ſuum deſtillatione largitur oleum, tumque adhuc empyreumaticum: in eo arcanum eſſe hi volunt, ut ſuccinum cum ſale tartari probe calcinato teratur, & affuſo ſpiritu vini rectificatiſſimo deſtilletur, tumque obtinere aiunt ſpiritum fragrantem in nervorum debilitatibus magni faciendum HOFFMANN. Alii vero ſolum amplum vas, & moderatum & ſenſim augendum caloris gradum requirunt, ut omnia eius principia rite evolvantur. Ex torrefacto ſuccino, calcinato alumine, mixtis parari pyrophorus poteſt, flammæ cæruleæ, STOCHARD.

VIS MEDICA ad externa, tum in ſuffimigiis ad corrigendum aerem, tum in rheumaticis ad roborandas partes laxas, multis tantum utilis habetur, quod in ſubſtantia aſſumtum in corpore noſtro non ſolvatur; hinc etiam inutile FOTHERGILL habet. Alii virtute roborante, nervina, in frigidis cerebri morbis, catarrhis, fluore albo, hyſterica paſſione, multum laudant, doſi gran. decem ad triginta in ovo ſorbili, conſerva; priores pro ſe chemiam, poſteriores naturam habent; ſed etiam priores chemico examine decepti videntur, ſiquidem etiam in pulvere medicamentoſum eſſe BOURDELIN *Acad. de Sciences* 1742. & ſuccinum in alcohol redactum, aquæ calidæ infuſum, non ſolum

illi ſaporem aromaticum acidum conciliare, ſed etiam evaporatum liquidum cryſtallos dimittere, verum ſal ſuccini, GEOFFROY *Acad. des Sciences* 1738. ſatis ſuperque probarunt.

Quod ſi etiam hæc experimenta non ſupereſſent, ut conteſtantur a *Cl.* STOCHARD, de medicamentorum viribus ex officina humana potius, quam chemica, dicendum, docet effectus, & ſulphuris crudi noſtris humoribus non facile ſolvendi in corpore noſtro vis, quod partita & repetita crebro doſi morbos cutaneos, verminoſos, metallicos, minerales efficaciter ſanat BOERHAAVE *Chem.* & fæces olidiſſimas facit L. B. van SWIETEN. T. IV. *Comment.*

PRÆPARATA. *Eſſentia* ſuccini cum ſpiritu vini tartariſato præparata, multum antihyſterica, reſolvens, pituitoſis utilis: datur a guttis decem, ad triginta.

Oleum rectificatum ſuccini, magnum movens, paralyticis, epilepticis, hemiplecticis, illinitum: etiam interne datum, multis morbis utile, CURVI SEMMEO *pug. Rerum Indicarum.*

Sal ſuccini volatile acidum, ſeroſis morbis proficuum, lethargicis, apoplecticis a cauſa frigida conducens, doſi gran. quatuor ad duodecim. At vix alius in officinis ſal adeo ſophiſticatus! ſale crudo ammoniaco cum oleo brunniori ſuccini, GODFREY, *Uſeful diſcoveries*, ſale marino cum cremore tartari, etiam ſale volatili C. C. BOURDELIN. *Acad. des Sciences* 1742. Detegitur vero fraus ſpiritu vini, etiam aqua tepida. Rectificandi ſuccini ſalis methodum dedit CARTHEUSER *Act. Mog.* T. I. Liquor cornu cervi ſuccinatus eſt ſal ſuccini ſpiritu cornu cervi ſolutus, quaſi neuter factus, HOFFMANN, *de Selectioribus Medicamentis*, ad eadem utilis: valet in convulſionibus.

ODO-

ODORES SUBSTANTIARUM SINGULARES.

AMBRA GRYSEA *Offic. Histor. Naturalis.* Regnum ignotum. *Germ.* Ambra. *Gallis* Ambre Grise. *Anglis* Ambre Gris.

De eius historia plurimum controvertitur: vegetabile productum post SERAPIONEM acutissimus SCALIGER. Animale, excrementum avium, vitulorum marinorum plurimi asserunt, balænarum productum, *Cl.* ATKINS *philosoph. Transactions* Nro. 387. productum apum, ita *Clariss.* LEMERY. FORMEY. Minerale, bitumen omnes orientales, chemicorum cohors, & materiæ medicæ scriptores, sustinent, & quod non solvatur in spiritu vini rectificatissimo, confirmant *Transact. philosoph.* Nro. 433. Capturæ modus certior; post prægressam enim fortem pelagi agitationem, in mari Indico ad partem Africæ, & vicinas insulas a Mozambicis usque ad mare rubrum, modo prorsus singulari, odoratu piscatur; forma massæ, variæ magnitudinis, centum, ducentarum librarum ponderis iam capta est.

Magna est huius substantiæ differentia; optima grysea, cinerea foris, intus miculis albis splendida, liquefacta colore acus ignitæ pinguis, odorata, candicanti laminæ imposita paucos cineres relinquens, quod nationum ultra Gangem sitarum criterium; aquæ ebullienti vase clauso rapsata immissa æquabiliter liquata, & sese in superficie extendens, quod Chinensium.

Postre-

Poſtremæ notæ extus albida, debilis odoris. Omnium abiectiſſima nigrior eſt, vel ex balænæ corpore deſumpta, vel pice, cera, reſina, ſtorace, & aliis adulterata.

Quoad uſum ſcire iuvat in ſuperiori India, Perſia, Arabia, in conditis, ut nos ſaccharo, uti, Chinenſes, Iaponenſes, aromatibus miſcere, ut horum odor acuatur: ipſa enim per ſe non adeo odorata eſt, moſcho, zibetho acuanda. Analyſi chemica drachma una, dedit ſcrupulos duos cum ſemiſſe olei, aquæ grana quinque, ſalis grana duo, pulv. circiter granum unum. NEUMANN. *Tranſact. philoſoph.* Nro. 439. in ſuis experimentis ſalem alii non obtinuere. *Ibidem p.* 437. obtinetur tamen acidus.

USUS MEDICUS. Ad vitam producendam multum conferre, orientales, & VERULAMIUS credunt. Vires nervinas, ſpiritus languentes excitantes, non ſpernendas poſſidet, experimento BOSWEL, cui a granis decem nihil mutatum, a triginta vero pulſus fortior, plenior, celerior, placidus non moleſtus per omnes nervos artuum tremor, robur, lætitia, firmius ad omnes mentis actiones cerebrum, acutior auditus, perſpicacior viſus, etiam veneris ſtimulus, per horam durarunt. Vires in paralyſi promittit, ſed drachmæ ſemis ad minimum pondere; nonne, & moſcho, zibetho acuari vis poteſt? Cur non tentaretur in tetano cum ſpe ſucceſſus? Ambra plenarie in corpore ſolvi a multis negatur, id vero parum intereſt, modo cognita doſis corpus mutet, ut mutat. Ambra ex balænis nigra, effœta eſt: eſtne alio argumento opus? Ad longævitatem facere exemplis LINNÆUS probat, odore nobiles in Barbaria longævos reddi, & pharma-

macopœum Calecutiæ annos 160. vixiſſe ex ſolo ambræ odoratu, perhibet.

PRÆPARATA. *Eſſentia* ambræ *liquida* efficax, difficilis paratu: officinæ quidem conficiunt. Optimæ, quæ in Hollandia, & Portugallia parantur, habentur. Docet *in philoſoph. Transact.* Nro. 433. & *ſequentibus*, methodum omnibus ignotam NEUMANNUS conficiendæ tincturæ cum ſpiritu vini rectificatiſſimo, ad ebullitionem fervido, in quo, quæ cæterum etiam in eodem, vel ſimplici, vel tartariſato, non penitus ſolvebatur ambra, tota fere ſolveretur; peculiari etiam ſe menſtruo præparaſſe FR. HOFFMANN, quæ vires proſtratas potenter erigeret, & dolores demulceret, & placidum ſomnum induceret *Diſſert. de Balſamis* habet, & nuper ad experiendum natus induſtrius Pharmacopœus MEYERS chemicos docuit Tinctura ſpiritus vini cauſtica efficaciter ambram, ſuccinum, balſamum peruvianum ſolvi, ſicque ſpiritus balſamicos efficaces præparari poſſe; *Eſſentia* ambræ *ſicca,* moſcho acuata, non ignobilis.

CAMPHORA *Offic. Botanicorum* LAURUS. Claſſis Pauci-ſtam. *Germ.* Kampfer. *Gallis* Camphre. *Anglis* Camphor.

LAURUS *foliis lanceolato-ovatis, trinerviis, nervis ſupra baſim unitis* L. Illa potiſſimum arbor eſt, quæ nobis camphoram, vel camphuram officinarum largitur, licet aliæ adhuc plures ſint, ex quibus elici poſſet: ut ex cinnamomo, zedoaria, mentha, ſchœnantho, abrotano, millefolio, bellide, cardamomo, iunipero, regionum calidarum; imo etiam ex plantis balſamicis noſtrarum, ut rore marino, ſalvia, hyſſopo,

po, lavendula, hormino, agerato, maiorana, thymo &c. Iaponensis, aut Sinensis *Off.* camphora est; Borneensis enim, & Sumatrana in loco natali pretiosissima, nobis invisa, admodum rara.

Quid sit camphora? non facile dictu: succus vegetabilis, inflammabilis, in aere calido volatilis, gummi non est, quia non solvitur perfecte in aqua. Non esse tamen solutionem camphoræ in aqua impossibilem, licet perfecta non detur, *Acad.* N. C. *Novis Actis* T. I. asseritur. Licet flagret in igne, in spiritu vini solvatur, & oleis, resina tamen non est, quod liquetur spiritu nitri, & aqua regis, ab oleo vitrioli concentrato solvatur sine motu aut aucto calore, MACQUER, liquetur, & sublimetur spiritu salis, quod principia resinarum in hac demonstrari non possint, cineres nullos relinquat, tota sublimetur. Sed nec sal dici potest, quia in aqua non solvitur, & accensa flagrat.

Videtur esse corpus specificum, quo nec ullum volatilius, aut inflammabilius, licet igne vitri ægerrime accendatur, de BERGEN *Acad.* N. C. *Novis Actis* T. I. nec purius, cum ex centenario camphoræ sublimato caput mortuum esset solum unciarum duarum, GODFREY. *Treassure of Discoveries.* Cujus proprietates sint, in aere aperto in integrum fere avolare, in aqua frigida non solvi, in calida in oleum resolvi, facile accendi, flamma lucidissima nulla fœce excepta, etiam in aqua, & nive comburi, in oleis tam pressis, quam stillatitiis, spiritibus fermentatis solvi, non vero in spiritibus urinosis, nec cum siccis alcalinis salibus, nec acidis debilioribus, contra vero in fortioribus licet diversis, cum puro vitrioli oleo, & concentrata aqua forti, phœnomenis. Acido nitri liquata camphora

oleum

oleum camphoræ audit; hoc camphoræ oleum aquæ instillatum decomponitur iterum & supernatantem camphoram exhibet, nullo modo ab acido nitri alteratam.

PRINCIPIA camphoræ hucusque ars non detexit, terra patefacta non est, acidum non demonstratum, licet his constare velit NEUMANN. Ex oleo flavo vini, & spiritu acido vinoso, camphoræ speciem produxit *Cl.* HELLOT. Sitne camphora æther solidus, forma concreta *Cl.* MACQUER interrogat?

Quæ in officinis habetur camphora, non lacryma est, sed arte educta ex hac arbore, sublimata substantia, subpinguis, candida, pellucida, in panes coacta, odoris fragrantissimi, & penetrabilissimi, saporis acris, amaricantis. Hæc demum arcana Batavis methodo purificatur, NEUMANN, in ea tamen arcani nihil est, MARGGRAF, cum tres, quatuorve partes crudæ camphoræ, uni parti extinctæ calcis mixtæ, sublimatæ, camphoram elegantissimam exhibeant, IDEM.

Hanc substantiam fervidum aroma habere, non solum ingens vis aromatica, sed & aromatis tenuitas, volatilitas, amarities, & assumptæ camphoræ in corpore humano effectus, ipse camphoram spirans sudor, loquuntur; exanthemata sæpe produxit, quod Viennæ nimium vidimus, & Tubingæ *D.* MAUCHARD.

VIRES calefacientes admodum, stimulantes, penetrantes, in miasmate subtili suscepto, adhuc in corpore vago, miræ, dum granorum duorum, trium dosi in substantia, vel cum pauxillo spiritus vinosi trita, sacchari quantitate perfecte mixta, affuso aceto

ca-

calefacto datur camphora, MEAD: ubi vero iam malum insedit, & inflammatio partem adurit, praepostere. In arcendis inflammationibus tamen FR. HOFFMANN laudat *de Selectioribus Medicamentis, & specificis*, in iisdem *Acad.* N. C. Vol. V. & in inflammationibus erisipelaceis internis, quae puerperas plurimum aggrediuntur, larga dosi intra breve temporis spatium gr. XXX datam laudat camphoram D. POUTEAU *Melanges de Chirurgie* 1760. Iterum in exanthemate, scabie, aut alia quacunque materie ab aliis partibus retropulsa, efficaces habentur, etiam spasmis, convulsionibus, morbis nervorum, teste *Davide* KINNEIR *Bibl. Britan.* T. I. Anno 1733. utiles camphorae vires: adhaec in gangraena partium internarum laudatae, dosi, gran. quinque, decem, ut & in mania drachmae semis pondere, bis de die, mane, & vesperi, maximo cum successu *Philosoph. Transact.* Nro. 400. etiam scrup. duorum pondere in nosocomio regio Edimburgensi: eadem in Hispanico Viennensi gummi tragacantha subacta datur maniacis, non aequali in omnibus successu, observante expertissimo huius nosocomii medico AUENBRUKER, de quo observationes exspectamus, idem Berolini animadvertente *Cl.* MUTZEL, qui melancholico unciam semis de die idque per 15 dies absque ulla aut pulsus aut morbi mutatione subministravit.

Forma pulveris sine aliis terreis non facilis: mixturae, vitello ovi aut amygdalis subigenda camphora, addito syrupo, utcunque apta, pilularum aptissima: inconcinne in emulsionibus datur, etiam saccharo difficulter unita manens. Accensa saepius in aquam proiecta vim multam aquae, quae potu puerperis admodum utilis, aristolochica, communicat. Camphoram feliciter

ter mercurio dulci uniri, & aliis remediis mercurialibus addi, mercurialium acrimoniam infringere, eam minima vaſa penetrare, ſalivationem etiam impedire, QUINCY, quod tum aliis, tum *Cl.* TILLOLOY obſirmatum, *Recueil periodique &c.* T. VII. at hæc dudum iam novit BATEUS, negat tamen *Cl.* ASTRUC. *Lettres.* Camphoram ſalivationem impedire. Expendi caſus merentur forte raris tantum avibus obſervavit ASTRUC. Turbithum minerale, medicamentum violentiſſimum, camphora pacatum fit, & diaphoreticum.

In chirurgia ad diſſolvendos tum frigidos, tum a ſanguine extravaſato ſanguineos ſine inflammatione tumores, ad impediendam putredinem ulcerum, cariem oſſium, uſus maximus, in ſuffitibus, ſacculis, fomentis, pulvere &c. Adhæc contra ambuſta præſens medicina camphora ſpiritu lumbricorum ſoluta, *Biblioth. Britan.* T. VI. 1735. Formicas a camphora perturbari, commoveri, varia ex accenſa camphora inſecta mori, etiam tineas necari, experimenta ſunt *Bononienſ. ſcient. & Artium Inſtituti*, & camphoram egregie anthelminticam eſſe *Cl.* BALDINGER *de militum morbis* 1763. Variolarum miasma inſitioni deſtinatum deſtruxiſſe camphoram, *The Gentleman's Magazine*, *for September*, *December* 1752. 1753. An ex hoc caſu fortuito aliquid exſpectandum?

PRÆPARATA, COMPOSITA. *Spiritus vini Camphoratus* externo uſu chirurgis admodum frequens, non tamen ſemper ulceribus utilis, humores cogens, ſolida criſpans, aquæ haud miſcibilis; unde paravere, cum ſale tartari deſtillando, ſpiritum camphoræ ditiſſimum, aquæ miſcibilem, inique NEU-

MANNO censuratum. *Oleum* stillatitium validum, *oleum per solutionem* factum, quod est camphora in oleo amygdalino soluta, ad inunctiones, & externum usum utile. Eodem modo cum essentia myrrhæ, tinctura aloes, camphora solvi potest, & concinnari ad proserpentem gangrænam, ossium cariem, remedium efficacissimum.

CASTOREUM *Off. Zoologorum* CASTOR. Classis Mammalium. Ordo Glirium. *Germ.* Biebergeil. *Gallis* Castoreum. *Anglis* Castor.

FIBER, vel CASTOR *cauda ovata, plana*, nuncupatur animal, quod castoreum officinaeum suppeditat. Est vero hæc substantia humor pinguis oleaginosus, in folliculis propriis, iuxta anum huius animalis sitis, secretus, ut mel flavus, & ut sevum unctuosus, instar terebinthinæ combustibilis, in camino inspissatus, siccatus. Quem usum in animali habeat hic liquor, zoographi disceptant.

Castoreum pro regione diversum est: æstumatur Dantiscanum, Prussicum, Polonicum, dein Russicum, & Americanum, infimum Canadense est. Sæpe etiam corrumpitur ammoniaco, opopanace, sagapeno, arenis, melle; odore, & solutione fraus detegitur. Opii correctorium esse multi asserunt, nemo probat.

VIRES calefacientes, inordinatos spirituum motus in hystericis & hypochondriacis compescentes, maxime si a causa frigida exorti, omnibus laudatæ: antispasmodicas, nervinas, alii deprædicant. Forma licet varia esse possit, pilularum commodissima cum gummatibus, ita, ut omni trihorio quatuor, sex grana, exhibita suo viroso odore omnes humores intestinorum

norum impraegnent constanter. Externe inter odoramenta hysterica, & crudum, & accensum locum habet, tum etiam admiscetur emplastris, unguentis nervinis, & aliis. Solvitur pariter in clysmatibus colicæ hystericæ opponendis, quibus quandoque etiam præparata loco simplicis addantur.

PRÆPARATA. *Essentia* Castorei sale tartari parata, in iisdem casibus utilis, a guttis decem ad viginti, triginta, exhibenda bis, ter de die. *Extractum* Castorei laudabilis virtutis. *Oleum* Castorei per infusionem, dein coctionem, paratum, oleum est maxime compositum, inter eius præparata haud recensendum, membris paralyticis, convulsis, inunctione subveniens.

MOSCHUS *Offic. Zoologorum.* Classis Naturalis Mammalium. Ordo Pecorum. *Germ.* Biesam. *Gallis* Musc. *Anglis* Musk.

MOSCHUS liquor pinguis est, unctuosus, subacris, odoris miri, caput tentantis, vesicula, sub umbilico animalis moschiferi latente, secretus, siccatus.

An verus semper moschus, qui ad nos adfertur? multa dubitatio; immensa copia per totum terrarum orbem dispensata, in China æquali argenti pondere empta, tum, ne genuina extra regionem divendatur sanies, publica lex, omnem dubitationem diluunt: aromatariorum etiam, fibras carneas in moscho manifeste demonstrantium, experimenta, magis adhuc confirmant, ut clarum sit moschum nostrum officinarum ex sanguine, & carne huius animalis contritis, cum exigua huius saniei portione remixtis, factitium esse.

Cæterum mirabile satis, quod ex miscela diversorum similis fragrantia: ex Galbano, Sagapeno, Bitumine

iudaico, Opopanace mixtis obſervavit LEMERY, *Acta Pariſ.* 1706. ex miſcela olei ſuccini rectificati & ſpiritus acidi nitri concentrati, *Cl.* MARGGRAF *ſcript. Chemic.* Berol. 1761. In nonnullorum corruptione idem odor; in examine bilis iam ſemiputridæ *Illuſtr.* L. B. van SWIETEN; ſic etiam vidit hominem cuius axilla ſiniſtra in calore æſtivo moſchum oleret, dextra hoc odore libera. Aliud eſt exemplum presbyteri anima fœtida laborantis, & dum morbus immineret, moſchum ſpirantis. Sunt etiam piſces, qui moſchum ſpirant, ita truttarum ſpecies ſæpe, obſervantur & plantæ, ita Carduus Mollior I. CLUS.

Triplicis ſpeciei moſchum facere Chinenſes ſolent. Nobis optimus eſt *Tunquinius*, ordine bonitatis ſuccedit *Bengalenſis*, tum eſt *Moſcoviticus*. Odoratiſſima ſubſtantia indelebili odore, ſolo igne deſtruendo, omnia inficit. Acida plurimum, ſpirituoſa minus odorem moſchi exaltant. LINNÆUS.

USUS MEDICUS, olim, ubi ſtimulandum erat, exigua doſi rarus: Medicamento, uti Chinenſes docuere, a granis decem ad quadraginta octo. In Hydrophobia ad grana ſedecim, cum cinnabaris nativæ, & factitiæ ana granis viginti, datur pro doſi: in Convulſionibus a tribus ad decem grana, L. B. van SWIETEN propria praxi proficua: etiam *Inſtitut. Bononienſ.* T. III. GALEATI, ubi tamen, & caſus excitat, ſalute non exceptos ab eadem. Adhæc profuit minori, aut maiori doſi, pro vi morbi, & corporis conſtitutione: profuit Maniacis poſt aquarum ſubmerſionem: maiori doſi etiam retrocedentia exanthemata repellit, & nervos liberat, per totum corpus penetrabiliſſimum medicamentum. Conveniatne Hyſtericis? magna quæſtio: validum eſt, corpus turbans, & caput tentans; merentur

tamen

tamen confirmari obſervationes D. GARCIN, qui ſeptentrionalibus olim frequentem moſchum, hodie exulem habet, ſed etiam plures hodie Hyſtericas ibi, quam olim numerat.

Nec ignobile penitus id argumentum eſt, quod hodie in locis meridionalibus, uti etiam Indiis, ubi maximus huius uſus, Hyſtericarum minor numerus, quin mulieres Batavæ natali ſolo admodum hyſtericæ, ubi Bataviam veniunt, negotiorum cauſa, tota vita his paſſionibus, licet omnes plateæ moſchi odore infectæ ſint, immunes degentes, adhuc magis urgent. Quodſi & peregrinationi aliquid datur, medicamento non omnia derogari poſſunt. Externus in pulveribus, ſaponibus, unguentis, emplaſtris, odoris gratia, moſchi uſus multus. Dum variolæ Upſaliæ funeſtiſſimæ, omnes in vicinio abriperent pueros, moſchum liberorum ſuorum collis *Cl.* LINNÆUS appendit, quo id impetravit, ut peſtifero hoc malo intacti permanſerint. *Amoenit. Acad.* Vol. V. *exanth. viva.*

ZIBETHUM *Offic. Zoologorum* VIVERRA. Claſſis Mammalium, ordo ferarum. *Germ.* Ziebeth. *Gallis* Civette. *Anglis* Civet.

VIVERRA *cauda annulata, dorſo cinereo nigroque, undatim ſtriato*, L. definitur animal, quod ex folliculo magno, inter anum, & genitalia ſito, in utroque animali, tam mare quam fœmina, largitur ſubſtantiam, unguinoſam, ambroſiacam.

Quod nec nimis molle eſt, nec nimis conſiſtens, album, ſuavis, at fortis odoris, probatur: flaveſcens iam ætatem habet, annoſum fuſcum eſt.

USUS MEDICUS nobis rarus, septentrionalibus frequens, ob vires diaphoreticas, nervinas, soporiferas, & exanthemata pellentes, ut etiam laudetur in Variolis, Morbillis, Scabie, Colica, LINNÆO.

His etiam iungi rerum subtilium, arte chemica præparatarum, odores possunt. Ut:

SALIUM VOLATILIUM, OLEOSORUM,
SPIRITUUM: SALIS AMMONIACI
C. C.
ALIORUM.

BALSAMA LIQUIDA.

Quæ suavissima fragrantia sese recommendarent, putredinis, & corruptionis vim tam externo, quam interno usu prohiberent, veteribus BALSAMA dicta sunt; corpora oleosa, odorifera, linimenti, vel unguenti consistentia, quæ vel natura, vel arte, ex vegetabilium partibus stillant, vel proliciuntur, hodie vocantur. Hæc in nativa, & arte facta dividuntur, priora adhuc in liquida, & sicca. Liquida naturalia, sunt balsamus Toletanus, Peruvianus, Copaivæ, Palmæ, Terebinthina &c. Sicca, Benzoe, Styrax, Calamita, Ladanum, Myrrha, Mastiche, &c.

PRINCIPIA CONSTITUTIVA aqua, spiritus acidus, subpinguis, salinus, oleum multiplex, BOERHAAVE. *Chem.* T. II.

USUS

USUS. Antisepticus, vulnerarius. Vide BOERHAAVE.

AMBARUM LIQUIDUM. Duplex, incisionis, & coctionis: vix in usu est, tamen fistulis cum successu infundi perhibetur.

BALSAMUS de COPAIVA itidem duplex, albicans, odoris gratissimi potior; aureus, consistens magis, deterior; uterque Peruviano calidior, & quidem non solum urinam violaceo odore, ut alii solent, inficit, sed etiam sapore amaro imbuit, ut ob vim abundantioris stimuli in gonorrhœa maiori dosi periculosus sit. Cæterum vis aliis par, sed quia leviori pretio habetur, frequentiori in usu & quia stimulantior, multo circumspectiori esse debet: datur a guttis aliquot ad decem, quindecim; cum tinctura tartari, antimonii, in essentiam redigitur, in nervorum affectibus frigidis, in glandularum infarctibus, in fluore albo præsertim, si cum vino Hispanico sumatur, præstantissimam. HOFFMANN *de Balsamis*. Resinam radicis Angelicæ hocce balsamum referre, & huic substitui posse, SCHMIDELIUS contendit.

BALSAMUS PERUVIANUS duplex, albus, seu incisionis pretiosissimus: niger, seu lotionis vel coctionis, vilior, nobis familiaris, multum aliis acrior.

Est nervorum, tendinum, periostei læsionibus, puncturis, contusionibus, exulcerationibus, parum calefactus, instillatus admodum utilis, etiam unguentis, linimentis, emplastris mixtus, ad alios morbos chirurgicos adhibetur. Internum usum in colica pictonum,

 aliis

aliis incaſſum adhibitis, drachmæ ſemis pondere pro doſi efficacem SYDENHAM, ad paralyſim HOFFMANNUS, experti; ad ulcera interna pulmonum, veſicæ, renum, ſaccharo, ſyrupo, vitello ovorum ſubactum, olibano, ſarcocolla mixtum, laudabilem ALII, dum infuſo vulnerario, ut vis aromatica, quæ febrim hecticam magis ſemper exacerbat, temperetur, excipitur; in aſthmate etiam LINNÆUS laudat, & in ſpiritu roſarum rectificatiſſimo nobiliſſimarum virium eſſentiam conſtituere FR. HOFFMANNUS *de Balſamis;* huius balſami portionem æquali pondere ſalis tartari probe mixtam, & tritam, addito ſpiritu roſarum rectificatiſſimo, & facta dein in arena deſtillatione, tam fragrantem, & delicatulum largiri ſpiritum, quo non alia medicina, maxime ſi ad ſolutionem ambræ, vel moſchi adhibeatur, præſtantior ſit, interno uſu mire fovendo, & recreando fractas vires & genus nervoſum. IDEM *ibidem.*

Doſis gutt. quatuor, ſex, bis, ter de die: in ſyrupo exhibetur, vel commode cum aquis vitæ ſtomachicis, nervinis miſcetur. Oleum eius aquæ ſupernatat, prompte ſpiritum vini in ſe recipit, HOFFMANN *de Balſamis;* huic balſamo populi albæ vis ſubſtitui poteſt, SCHMIDELIUS.

BALSAMUM TOLETANUM in America ex arbuſculæ vulnere ſtillans, colorem aureum, odorem limoniorum habet, ſiccum, & fragile ad nos adfertur, calore molleſcens. Ad tumores œdematoſos, ſcrophulas, parotides, valere CLUSIUS. Raro apud nos, frequentiſſime apud Anglos in phthiſi, & internarum partium ulceribus, datur. Hoc balſamum in ſpiritu vini tartariſato rectificatiſſimo ſolutum, gratiſſi-

tissimam non minus quam efficacissimam, ad plures internos, & externos usus, essentiam suppeditat. FR. HOFFMANN *de Balsamis*.

OPOBALSAMUM triplex: incisionis rarissimum, primæ coctionis etiam admodum rarum, ultimæ, Europæis officinis familiare: non submergitur in aqua, sed in eius superficie instar telæ aranearum diffunditur, & hæc castitatis nota est.

Vires aliis consimiles habet; specifice diureticas, LINNÆUS, item in asthmate, nephritide, podagra, stranguria, efficacissimas NICOLAI, *de Balsamo de Mecha*. Cum parte una huius balsami, duabus olei amygdalini, aquæ q. s. fit unguentum ad perniones, loca frigore exusta, utile. Rami huius arboris Xylobalsamum: baccæ carpobalsamum dicuntur: vix præscribuntur. Abietis, pinique resinam huic balsamo substitui posse, SCHMIDELIUS.

OLEUM PALMÆ ex contusis fructuum nucleis paratur, in loco patrio eduliis, coloris & odoris gratia, mixtum. Butyri balsamici apud nos consistentia, ad rachitidem, paralyticas partes, multum recommendatur unctum. Cæterum etiam iniectionibus anatomicis aptissimum habet QUELMALZ, ea proportione, ut ceræ, pro maioribus vasis explendis, olei huius tertiam partem, pro minoribus, quartam adderet.

STYRAX LIQUIDA. *Offic. Botanicorum.* Liquidambarum, Classis ignoratur. *Germ.* Weicher Styrax. *Gallis* Storax liquide. *Anglis* liquid Storax.

BALSAMUS liquidus est, terebinthinaceæ consistentiæ, semipellucidus, coloris plumbei, cinereo

fusci, odoris validi styracis, saporis multi aromatici. Quid proprie sit? disceptatur. Arte factam, ex specie visci aucuparii, habet PETIVER, in *Transact. Philosoph.* In saliva non solvitur, digitis, ut terebinthina, tenaciter adhæret &c. Estne distincta a liquidambaro officinarum? etiam disceptatur, ut nonnulli sub diversis capitibus recenseant ambo, alii sub uno cogant.

USUS internus rarus, externus frequentior, TOURNEFORTIO in *Actis Parisinis* laudatus in gangræna, quod & unguentum de styrace in nosocomiis Parisiensibus confirmat. Cæterum inter odoramenta adhuc recipitur.

TEREBINTHINA. *Offic. Botanicis* diversa nomina habet. *Germ.* Terpentin. *Gallis* Terebenthine. *Anglis* Turpentine.

TEREBINTHINA ex diversis effluens arboribus diversa, officinis triplex est. Cyprina antiquissima, suppeditatur ex Pistachia *foliis impari pinnatis, foliolis ovato-lanceolatis.* Hæc vulneraria, diuretica, gonorrhoeæ, & ulceribus utilis. Vera admodum rara, DUHAMEL.

VENETA ex Larice *folio deciduo*, HAL. circa Brigantionem, & in Alpibus Italicis paratur, vulneraria diuretica, etiam antiseptica, habetur. Ex hac spiritus, oleum. Terebinthina Veneta cum polio montano ad consistentiam massæ pilularis cocta, per septemdecim menses adhibita, drachmæ unius singulo mane dosi, lenire podagram GODOFR. HAHN in *Historia*

ſtoria podagræ, curavit etiam in aliis hunc morbum. *ibidem.*

COMMUNIS. Ex Pinu *foliis geminis, primordialibus ſolitariis*, L. deſtillat, magis viſcoſa, minus pellucida, albicans, odoris ingrati, ſaporis nauſeoſi, hinc in ſubſtantia medicis non adhibetur. Ex hac ſpiritus, oleum deſtillatur; terebinthina etiam coquitur, diuretica, mundificans. Per anum in inteſtinorum exulcerationibus, diarrhœa phthiſim ſequente, colliquativa, vitello ovorum ſoluta drachma una addita uncia ſeminis theriacæ Andromachi lactis recentis unc. quatuor, iniicitur feliciter. Van SWIETEN; in ulcera ſcopo digeſtivo mundificante, quæ etiam digerit, datur. Laudat etiam in ſcorbuto LINNÆUS. Suffitus ano exceptus hæmorrhoides cæcas, dolentes lenit, *Ephem.* N. C.

ARGENTORATENSIS paucis recepta officinis ex Abiete, *foliorum apice bifido*, HAL. ſtillat. Hanc Venetæ præfert QUINCY. Terebinthinæ balſamis Americanis non cedunt, & urinam etiam, quandoque ſalivam, violaceo colore inficiunt; quin urinæ difficultatem, & teneſmum a nimia venere, ſuperavit hoc balſamo in *Ephem.* N. C. MAUCHART.

PRÆPARATA.

OLEUM ÆTHEREUM, male ſpiritus terebinthinæ, membranis, nervis, tendinibus, laceratis, punctis, ſectis, calide infuſum incomparabile anodinum, antiſpaſticum, BOERHAAVE. Arteriis, venis, in magnam hæmorhagiam læſis, multum calidum, ſpleniis appreſſum, promtiſſimum ſtypticum, IDEM. Tumores frigidos, lentos, mucoſos, calidum affrictum diſcu-

diſcutit, partes etiam a frigore defendit, IDEM. *Oleum* terebinthinæ *ſpiſſius* etiam anodinum, ſed magis emolliens, interne ſumtum in melle, vel alio ſyrupo, iſchiadicis, & rheumatiſmo laborantibus, auxilio eſt, minori doſi; alias enim diabetem, ſtranguriam, urinam cruentam, febrem inducit, ut oleum eſſentiale; STEDMANN *Society of Edimbourgh* T. II.

TEREBINTHINA cocta forma pilulari interne dari poteſt, hæc, non cocta imbecillior, non tamen effœta.

COLOPHONIA oſſibus denudatis, perioſteo, tendinibus læſis, cum effectu inſpergitur, etiam fluxui ſeroſo articulari, pulvis inſperſus medetur, prodeſt etiam in ani procidentia in ſuffitu.

RESINA ABIETINA diverſo in diverſis regionibus artificio obtinetur, vulgo ex vulneratis tædis, exſtillans reſinoſus humor in conſiſtentiam ſiccam in aqua coctus, ſub nomine huius reſinæ in officinis habetur; atque hæc ratio eſt, cur flammæ candelæ admota etiam non continuo ardeat, ſed difficulter, & cum aquoſarum partium deiectione, & exploſione inflammetur.

USUS MEDICUS LINNÆO in ſcorbuto & arthritide laudatur, & nuper aquam medicamentoſam, aquæ picis æmulam ex ea præparavit *Cl.* LANGHANS; dum Reſinam abietinam albam in mortario ferreo in pulvere tenuiſſimo redactam ſenſim curaret emulgeri aqua, donec eadem lacteum contraxiſſet colorem, tumque in lagenas infunderetur in uſus ſervanda. Vitrum omni bihorio in doſim dedit in tuſſi etiam perti-

pertinacissima phthisica: in casu vero ubi sputa essent tenaciora, libram huius aquæ superfundebat manipulo scordii, quam sic aliquot diebus, vel in sole, vel in loco calidiori digereret, digestam propinaret. Aqua hæc non adeo nauseosa est, ut aqua Picis, terebinthinaceum saporem, non tamen ingratum habet. Observavi siccare nimium, & sputa supprimere, etsi solum unciam unam sumerem, ad tres ænophori quadrantes.

PIX LIQUIDA quæ & CEDRIA liquida dicitur, ex Pini, Abietisve radicibus, & pinguioribus aliis harum arborum partibus, per ignem eliquata resinosa materies, maxime ex Suecia, Norvegia, & Thuringia nobis adfertur. De Suecica retulit *Illustr.* ACAD. N. C. *Cl.* Vir WALLERIUS, in *Vol.* IX. duplicem esse, viliorem unam, nobiliorem aliam, viliorem per destillationem largiri.

I. Aquam instar aceti acidam, quæ simul amara sit.

II. Oleum album sapore igneum, & quod in recessu adstrictionem aluminosam habeat, & cum spiritu flammifico nitri placide uniatur, expulsis fumis rubris, & relicto in fundo coagulo; cum oleo Vitrioli maiorem efficiat fumum, & calorem, & maius coagulum; cum spiritu salis ammoniaci prompte se commisceat, supernatante cuticula; cum oleo tartari per deliquium effervescat, ac rubeat.

III. Oleum rubicundum, quod recens tenue successu temporis spissescat, in igne prompte & fortiter deflagret, aquæ destillatæ innatet, concussione vero in globulos rotundos minores secedat, qui in aqua tarde fundum petant, in alcoho-

cohole brevi, nulla tamen tinctura alcoholi communicata, oleo etiam in posteriori hoc liquido resinoso facto.

IV. Caput mortuum durum fragile lithantraci æmulum ignescens quidem carbonibus iniectum, sed nec fumans nec flagrans. Constituit hocce fere $\frac{1}{10}$ partem Picis vilioris.

Nobilioris vero nec Suecis venalis, nec exportatæ picis, aliis etiam artificiis elicitæ analysi obtinetur

I. Oleum tenue pellucidum flavo - fuscum odoris grati, supernatans; huic grumosum coagulatum, albescens aliud immiscetur. Ex hoc OLEUM TEMPLINUM destillatur, oleo terebinthinæ de resina abietina destillato, longe præstantius; a destillatione resina, odore & sapore Balsamo de Meccha conveniens, residua est.

II. Aqua acida, quæ duplex fere fit: hæc nigro viridis, alia fusca; acidæ ambæ, oleosæ ambæ, & commiscibiles.

III. Ipsa Pix vulgari præstantior, clara, pura, tenuis, consistentiæ vernicis ex oleo lini parati.

IV. Sub hac pice quiescente deponitur oleum fuscum acidum, odore fere carens, & vix ignem concipiens.

Aqua cedriata more Barkleyano ex vilioris cedriæ & aquæ puræ anaticis portionibus rite confecta in experimentis sequenti modo se gessit; coagulabatur & præcipitationem producebat cum liquore vini probatorio, syrupum violarum viridi colore tingebat, solutionem Lacmus rubescente; admoto sale tartari soluto,

to, nec movebatur nec mutabatur; evaporatæ unciæ duæ dedere extracti aquosi drachmam, saporis instar aceti acidi, & amygdalarum amararum, amari, quod tamen oleum tartari per deliquium non moveret, sed solum colore flavo rubente tingeret. IDEM *Vol. eodem.*

Tum etiam in Volumine X. eidem *Acad.* N. C. per multa experimenta, examen & differentias picis norvegicæ & thuringicæ proposuit *Cl.* Vir BREUNER; norvegicam minus simplicem & sinceram, actuosiorem tamen ob oleum ætherum, & magis medicamentosam ob salem acidum, oleoso-resinosam vero magis thuringicam nec adeo efficacem adinvenit, ut & posterioris infusum debilioris odoris, saporis paululum tantum acidi esset.

USUS PICIS internus Suecis domesticus, ut in Variolis antiquissimus: externus in erysipelate vulneribus, ulceribus etiam receptus. Aqua Picis in America omnium primo in usus medicatos deducta est, dein celebritatem in plurimis casibus in Anglia habuit Auctore BERCKELEY Episcopo Hiberno. Confectionis modus sequens est: Picis liquidæ pars una cum aquæ puræ partibus duabus cochleari ferreo quatuor sexve minutis agitatur, & commiscetur, commixta per quadraginta octo & ultra horas in quiete reponuntur, donec omnis pix in fundo consederit, quo facto aqua despumatur, decantatur, lagenis clausis servanda. Dosis pro ratione morbi libræ I. II. nyctimeri spatio etiam libra una omni hora. Sed nimium laudavit BERCKELEY. In asthmate, ab hydrope pectoris dependente, funestum eventum notat *Cl.* WALLERIUS *Acad.* N. C. *Vol.* IX.

Cæterum balsamica est in morbis cutaneis, lepra egregia & in lue venerea adhibent Cairi HASSELQUIST, exter-

externe in ulceribus & ſiſtulis utilem deprehendit LEBEAV. *Recueil periodique &c.* T. VII.

ESSENTIA picis liquidæ HOMPSWOOD adeo celebrata, nihil aliud eſt, quam ſimplex extractio picis liquidæ Norvegicæ, cum ſpiritu vini tartariſato parata, BREVRERI teſtimonio *Acad.* N. C. *Vol.* X.

PIX SICCA artis potius, quam naturæ productum inter dropaciſmos Chirurgis olim tantum uſurpatum.

BALSAMA ARTIFICIALIA.

Infinita tam ſimplicia, quam compoſita: ſimplicia acido nutrita conflantur, compoſita variis ad ſe commixtis exurgunt.

BALSAMUS ARCÆI ſevo cervino, terebinthina, gummi elemi, & axungia porcina confectus, mundificans, digeſtivus.

FINIS TOMI I.

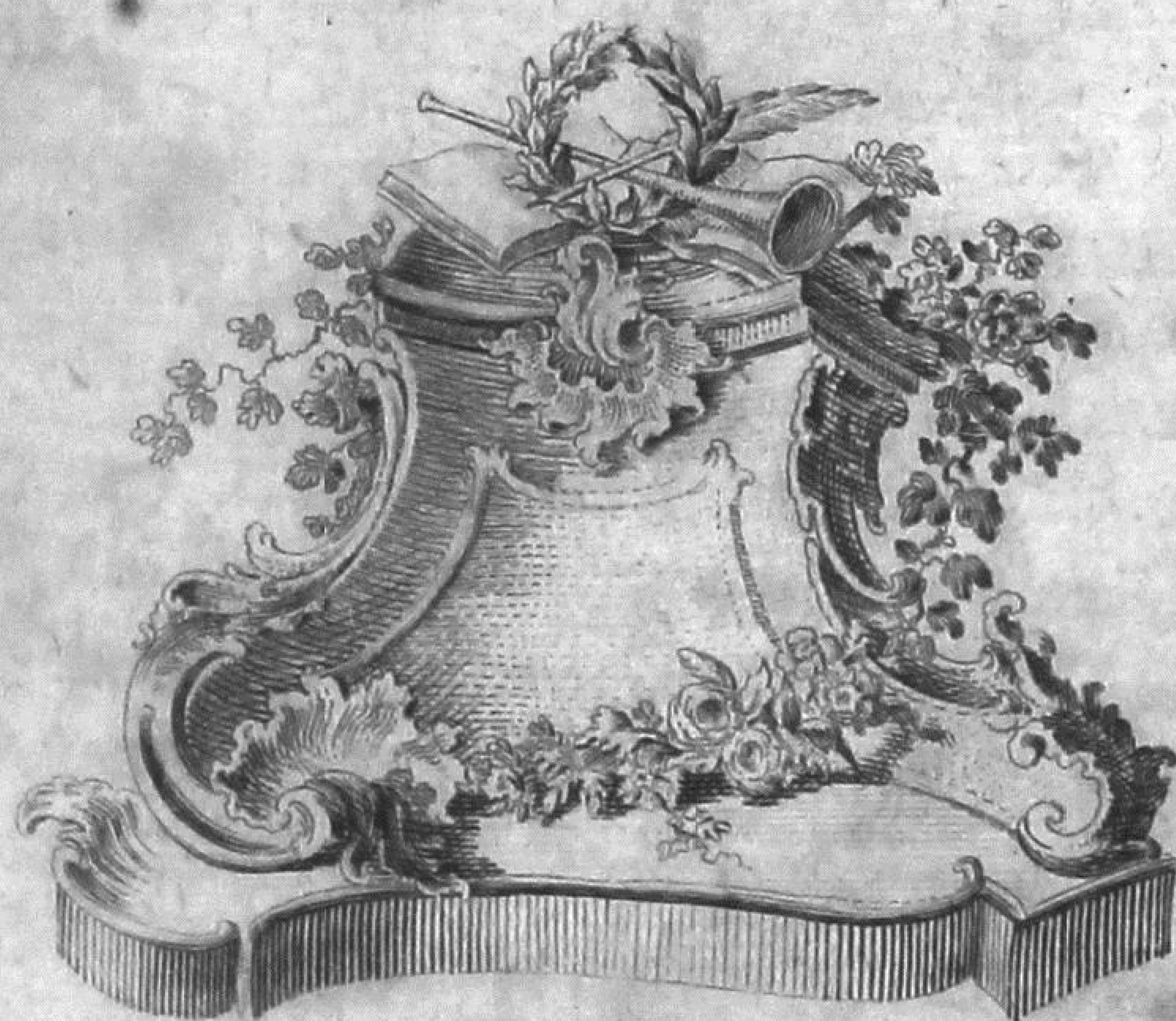
HENR. IOH. NEPOM. CRANTZ
S. C. A. MAIESTAT. CONSILIAR.
INSTITUT. MED. ET MATER. MEDIC. VINDOB.
PROFES. PUB. ORD. ACAD. IMP. NAT. CURIOS.
ET. SOCIET. BOTAN. FLOR. SODAL.

MATERIÆ MEDICÆ ET CHIRURGICÆ

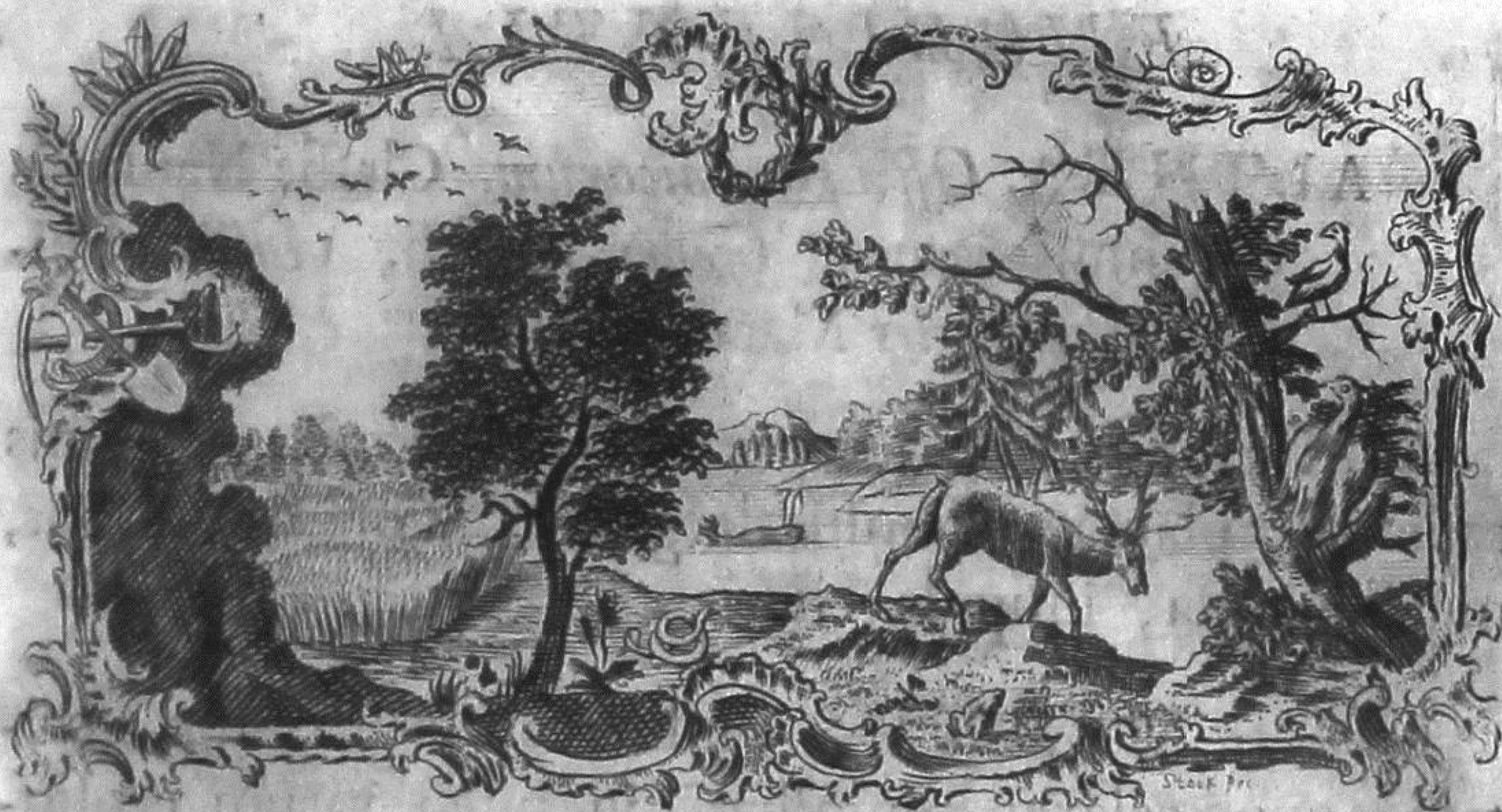
IUXTA
SYSTEMA NATURÆ DIGESTÆ.

EDITIO SECUNDA
CORRECTA ET AUCTA.

TOMUS SECUNDUS.

IMPENSIS, IOANNIS PAULI KRAUS,
BIBLIOPOLÆ VIENNENSIS,
MDCCLXV.

CLASSIS QUARTA
EMOLLIENTIUM.

MOLLIENTIA habentur, quæ stri-ctas nimis solidas partes laxant, molliunt rigidas, exsuccas humectant, fotu, balneo, potu, iniectione, vapore.

Locum habent, ubi macies, ariditas, contractio, in toto corpore, vel in quadam parte adsunt, BOERHAAVE.

Tota fere gens columniferarum emolliens est, LINNÆUS. Emollientia omnia inspissata, gummata arte facta sunt, MACQUER, cum gummata naturalia sint succi mucilaginosi insolatione inspissati, GREW. *of the generation of liquors in the vegetation, of Trunks §. V.*

ALTHÆA *Off. Botanicorum.* Classis Naturalis Columniferarum. *Germ.* Ebisch. *Gallis* Guimauve. *Anglis* Marsh Mallow.

ALTHÆA *foliis simplicibus tomentosis*, officinis radicem, plantam, semina largitur. Tota demulcens, mucilaginosa, insipida est.

USUS MEDICUS multus in ardentium siccitate, quod relaxet, emolliat, in intestinorum erosione, dysenteria, stranguria, nephritico dolore, pleuritide sicca, raucedine, tussi aspera, acri, quod acrimoniam demulceat, inviscet, vias obliniat, liquida inspisset. Datur etiam, ubi rumpenda vomica est. Externe, ubi lenienda inflammata, maturandi abscessus, dolores sedandi, excoriatæ partes demulcendæ, stillicidium acre corrigendum, ut in ophthalmia serosa, acri, & morbis articularibus, plurimum familiaris. Ad libram aquæ pro usu interno radicis unc. semis, vel foliorum manipulus, sufficiunt, externa præscriptio saturatior esse potest.

PRÆPARATA. *Mucilago* althææ ex radicibus coctis, per setaceum pressis paratur. *Syrupus* de althæa *simplex* habetur, ut & *compositus*, tum *unguentum*.

ALCEA *Off.* MALVA *Botanicorum.* Classis Naturalis Columniferarum. *Germ.* Fell-Ris. *Gallis* Mauve Sauvage. *Anglis* Vervain-Mallow.

MALVA *caule erecto*, *foliis multipartitis*, suam nostris officinis emollientem herbam, non magni usus, largitur.

ADEPS.

ADEPS.

AXUNGIÆ omnes.

BOMBAX *Offic. Botanicorum* GOSSYPIUM. Classis Natur. Columniferarum. *Germ.* Baumwolle. *Gallis* Cotton. *Anglis* Cotton.

GOSSYPIUM *foliis quinquelobis*, exoletum, semina, & lanam officinis subministrat.

BRANCA URSINA *Off.* ACANTHUS *Botan.* Classis Naturalis Ringentium. *Germ.* Bernklau. *Gallis* Branche ursine. *Anglis* Bear's breech.

ACANTHUS *foliis sinuatis, inermibus*: Rariori in nostris officinis plantæ, male sphondylium substituitur, suis in viribus haud exacte probatum, licet inter quinque emollientes plantas multis numeretur.

CANNABIS *Off. Botanicorum.* Classis Naturalis Incompletar. *Germ.* Hanff. *Gallis* Chanvre. *Anglis* Hemp.

CANNABIS *foliis digitatis*, fere narcotica, inebrians visa, GALENO, KÆMPFFERO, & aliis, RAIO suspecta est.

Semina mollia emulsa, lubricant, pinguefaciunt, in gonorrhœa utilia sunt. Viri religiosi experimentum erat, ad coxæ dolores oleum cannabis expressum, calide appositum, VELSCH. Seminum dosis in substantia scrupulus, drachma semis, in emulsionibus drachmæ duæ, uncia semis. Fila cum cineribus cocta, abdomini, & pubi apposita, fortissime emmenagoga, RODERICUS a CASTRO.

CERA *Offic.* Classis artefactorum. *Germ.* Wax. *Gallis* Cire. *Anglis* Bees Wax.

Vegetabilis ex florum staminibus forte, & nectariis ab apibus collecta, & elaborata substantia *Ceram* officinis nostris suppeditat; non enim omnis ab apibus elaboratur, in Lusiana enim, ut & Florida, Carolina, Americæ septemtrionalis provinciis, ex fructu arboris cera excoquitur, & in China e vermibus niveo candore præstantissima. Quæ nobis usitata est, expresso prius omni ex favis melle, igne liquatur, adiecta aqua lavatur, tum demum in panes funditur glutinosa *flava* venalis Cera; hæc dein repetita ad ignem fusione, purificata, lota, aere, sole, etiam aliis artificiis dealbata Cera *alba* est.

PROPRIETATES, quod spectat specificas, habet non paucas; nam præter saporem lentum, oleosum, odorem debilem non ingratum possidet, & consistens gravitatem specificam maiorem, quam dum ad ignem fluit *Acad. des Sciences* 1726; adhæc pura nec aqua nec spiritu vini solvitur, frigore densatur, fragilis fit, & in loco fracturæ metallo, quam resinosæ, aut gummosæ vegetabilis substantiæ similior est. Calore mollescit, igne funditur, tota inflammabilis volatilitatem fere camphoræ habet. Ultimo admixta rubescit cinnabari, cum viridi æris viridescit, nigrescit cum fuligine, & cum tenuissimo Gummi arabici pulvere exacte mixta, saponacea fit, aquæ patens; absque intermedio destillata in spiritum acidum & butyrum resolvitur, utrumque odoris penetrantis & ingrati: ipsum butyrum ceræ rectificatum sæpius in oleorum fluiditatem evehitur amisso omni fere in rectificatione acido. Cum arena, aut alio quocunque ter-

terreo corpore destillata, aquam dat primo acidulam ingratissimo nidore foetentem, & hanc dat una cum spiritu foetido, tum mutato recipiente, & aucto igne butyrum, quod nec summo quidem frigore in ceram amplius cogatur, BOERHAAVE, & praecedenti methodo praeparato butyro semper deterius sit LEMERY *Chymie*, & iterata destillatione in oleum convertatur, citissime vero cum calce IDEM *ibid.*

PRINCIPIA. I. Oleum. II. Acidum. III. Aqua. sedecim cerae unciae suppeditant uncias tres cum dimidia olei, duodecim cum dimidia aquae acidulae LEMERY *Chymie*, & in alio experimento, dederunt cerae unciae octo olei unciam unam & drachmas sex. *Hist. de l'Acad. des Sciences* 1708. Acidum ad succini acidum accedere visum LEMERY *Chymie.*

USUS cerae citrinae, quae albae praefertur ad Unguenta, Emplastra, Balsama, Cerata, in officinis multus; generalis emolliens. *Butyrum* cerae emolliens anodynum, neuroticum, asperis haemorrhoidum doloribus utile. *Oleum* repetitis destillationibus limpidum in curandis labiorum tam oris quam vulvae, papillarum mammarum fissuris, digitorum manuumque ragadibus incomparabile. Simplex cera in alveolum evulsi dentis vel aperturam in paracentesi factam intrusa harum partium haemorrhagiam compescuit *Acad. de Chirurgie* T. III.

PRÆPARATA, COMPOSITA non omnes officinae habent. Pulvis testaceus ceratus in dysenteriis laudatur.

CYDONIORUM, Semen, mucilago. vide I. p. 42. 43.

FOENU GRÆCUM *Off.* TRIGONELLA *Botanicorum.* Classis Naturalis Papilion: *Germ.* Bockshorn. *Gallis* Senegre, ou fenugrec. *Anglis* Fenugreech.

TRIGONELLA *leguminibus sessilibus*, semina dat officinis, unde farina, oleum.

Mucilaginosa, emollientia semina, in clysmate decoquuntur ad tenesmum: etiam ex his mucilago extrahitur, asperis palpebris utilis. Farina cataplasmatibus emollientibus, anodynis, ut & oleum, adduntur.

FICUS. vide I. p. 44.

GUMMATA.

LINUM *Offic. Botanicorum.* Classis Pauci-stam. *Germ.* Flachs. *Gallis* Lin. *Anglis* Flax. *Italis* Lino.

LINI *sativi, annui*, semina officinaliă sunt, emollientia, admodum glutinosa, in acrimonia, stranguriă, nephritide, calculo, dysenteria, & omnibus excoriationibus, doloribus, laudata; Interno usu raro usurpantur, licet drachmæ unius, duarum pondere, emulgeri possent, etiam decoqui ad tussim, raucedinem, pleuritidem, empyema; clysmatibus frequentius incoquuntur, pugillorum duorum, trium, mensura, in tenesmo, & intestini recti inflammatione. Farina âdmodum emollit, maturat, cataplasmatibus incocta, vel addita. Oleum multis affectibus perutile, non cito rancescens, etiam in febribus convenit: datur in ileo, colica nephritica, calculo, magna dosi, ad uncias quatuor, sex, decem.

Exter-

Externe etiam ſcopo emolliente adhibetur, & fila lini non præparata, in lacte cocta, calida, circa herniam circumpoſita, huic mederi RELATIONES *ab amicorum ſocietate factæ Hamburg. 1753. germanice ſcriptae*, fidem faciunt: & linum in aqua, ut fieri ſolet, maceratum, huic odorem, & ſaporem, piſcibus lethalem, hominibus gravem, conciliare, *Cl.* RITTER *Acad.* N. C. Vol. X. obſervavit.

MALVA dicta eſt I. p. 24. 25.

MERCURIALIS *Offic. Botanicorum.* Claſſis Naturalis Incompletar. *Germ.* Bingelkraut. *Italis* Mercorella. *Gallis* Mercuriale. *Anglis* English Mercury.

MERCURIALIS *caule brachiato, foliis glabris*, non ſatis certo emolliens, aquoſa, ſubſalſa, eccoprotica eſt, clysmatibus adhibita: Interne hodie raro datur ſola; doſis manipulus ſemis, unus, cum aliis ſolventibus in obſtructionibus, tum aliorum viſcerum, maxime uteri. Subvenenata LINNÆO cenſetur, & iuniorem ovibus lethalem, adultiori theriacam antidotum eſſe, *Acad.* N. C. Vol. X. Mercurialis perennis, repens, cynocrambe dicta I. R. H. venenatos effectus exeruit in pueris & adultis. SLOAN *philoſoph. Transact.* Nro. 203.

MEDULLÆ omnes animalium.

MUCILAGO omnis, utpote quæ ex emollienti ſubiecto potiſſimum, vel fuſione, vel coctione elicitur, vimque emollientem habet, recte huic claſſi inſcribitur. Eſt vero in hoc argumento id memoratu

ratu non indignum, diversas emollientium stirpes, earundem, & aliarum stirpium diversas partes, variam mucilaginis quantitatem largiri, tum pro viscidæ in aqua solubilis, quæ eis inest materiæ vi, tum pro encheiresis adhibitæ violentia, & diuturnitate, & de hac quidem re quid quodque emolliens siccæ suppeditet facta evaporatione mucilaginis exstant novissima *Claris.* SPIELMANNI *in Instit. Chem. Argent.* 1763 experimenta.

Rad. ALTHEÆ } sui ponderis dimidium.
SYMPHYTI }
MALVAE quartam partem.
SALEP. subquintuplum concedunt.
Unc. I. sem. CYDON. dedit drachmas tres.
LINI scrupulos quatuor.

OLEA, omnia, mollia, qualia vel pressione, vel coctione ex subiectis blandis, subdulcibus eliciuntur. Habent vero etiam hæ encheireses, suas non spernendas animadversiones, dum pressio, & puriorem, et uberiorem olei quantitatem, quam coctio suppeditet, ut in ipsa pressione, ratione præviæ præparationis multis multa, licet inutilis cura adhibeatur; malo enim consilio in calidæ maceratione amygdalas excorticare, excorticatas molendina frangere, & prælo subjicere nonnulli satagunt, dum hoc labore obtentum amygdalarum oleum longe citius rancescit. Quæ alia ipsum prælo subjiciendum subiectum spectant, scilicet eius ætatem, humidam aut siccam naturam Pharmacopæis notissima sunt, ut dici non debeant; quo vero quodque suum oleum fœnore ploret

id

id quidem non adeo tritum est: & vidit *Cl.* SPIELMANNUS l. c.

	AMYGD. / Nuc. AVELL.	dimidium sui ponderis
Lib. I.	Nuc. PINEAR. / Sem. IV. FRIG. MAI.	uncias V olei largiri.
	Sem. PAPAV. ALB.	uncias IV.
	Sem. CANNAB.	uncias III.
	Sem. LINI / Nuc. BEHEN	uncias duas cum dimidia.

OVI VITELLUS olei denarios duos dedit.

Oleum ovorum dolorem arthriticum, inunctum lenivit, *Act. Physico Med.* N. C. Vol. I. & ab eadem methodo hydropico salus hic Viennæ. Oleum, quo acetaria condiuntur, recens inunctum, tres hydropicos sanavit. OLIVIER *Trans. philosoph.* T. XLIX.

PARIETARIA *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Incompletarum. *Germ.* Mauerkraut. *Gallis* Parietaire. *Anglis* Pellitory. *Italis* Parietaria.

PARIETARIÆ *foliis lanceolato-ovatis*, est sapor aqueus, vis solvens, non mucilaginosa, nec certo emolliens, ad urinam pellendam laudata, quam succus ad tres uncias cito movet, CAMMERARIUS, quod & ante illum alii etiam observaverant: sed & hic succus a lapillis vindicat, VARIGNAN; & planta cum butyro cocta, externe applicata, & urinam & lapillos movet. *Commentat. varii argumenti germanice editae* *Fran-*

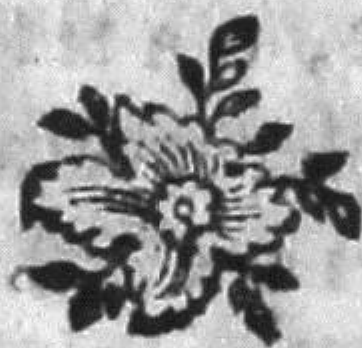
Francofourti. 1759. & decoctum cutis vitiis, & podagræ mederi dicitur. Dosis pro decocto manipulus unus, duo: succus depuratus ab uncia una ad tres, quatuor, administratur.

PSYLLII Semina. vide *Venena.*

VERBASCUM *Offic. Botanicorum* Classis Naturalis Pauci-stam: *Germ.* Wullkraut. *Italis* Verbasco. *Gallis* Bouillon blanc. *Anglis* Moth mullein.

VERBASCUM *foliis tomentosis, decurrentibus*; præter vim emollientem, mucilaginosam, adhuc anodinam habet: decoctum foliorum ad dysenteriam, hæmoptoen ab acri, clysmata ad tenesmum valent. Coquitur etiam in lacte ad fovendas hæmorrhoides, & alias partes dolentes, excoriatas, rigidas, maiori, in hac vel illa indicatione, pondere, protractiore etiam coctione.

An flores ad phthisim vere valent? interne, scabie laborantibus certo prodesse, HAMNERIN. Dosis foliorum manipulus semis, unus: florum pugilli duo, ad libram aquæ. Occidere pisces, & temulentos reddere, ut manu capi possint, LINNÆUS; ut ex hoc experimento ratione interni usus cautiores medicos esse velit. IDEM *Dissertatio: de viribus plantarum.*

CLAS-

CLASSIS QUINTA
ADSTRINGENTIUM.

FRUCTUS.

Immaturi omnes, acerbi, vel etiam ex ſua indole auſteriuſculi, auſteri fructus, ad hanc claſſem revocantur. Cum enim illa, quæ fibrillis nimis flaccidis, requiſitam conciliant elaſticitatem, maiorem ſeſe contrahendi potentiam, roboratis & fortibus vero rigiditatem inducunt nimiam, ADSTRINGENTIA dicantur, patet hos huius claſſis eſſe.

USUS MEDICUS roborans, compingens: ſylveſtrium fructuum decoctorum gargariſma, relaxatæ uvulæ medetur, ut & tumentibus a muco faucibus, maxime melle dilutum: immoderatam etiam compeſcunt alvum, & ſolida omnia relaxata firmant.

ACACIÆ Germanicæ fructus *Offic.* Pruni Sylveſtris *Botanicorum.* Claſſis Naturalis Calycifiorarum. *Germ.* Heckſchlehen. *Gallis* Prunelles. *Anglis* Sloe.

PRUNUS *ſpinoſa foliis lanceolatis.* Fructus ovatus, ex cæruleo nigricans, acidiſſimus, ſubauſterus, nonnullis melle conditur, in officinis exſiccatur. Decocto radicis curatam vidit febrem quartanam, cortici Peruviano non obedientem NEBEL *Act.* N C. Vol. X. Florum acaciæ pleniorem, & ſaturatiorem infuſio-

ſionem in ſero lactis, alvum leniter ducere, & in ſubiectis tenuioribus magnæ laudis eſſe, HOFFMANN, *de praeſt. Med. Domeſt.* Cortex radicis ſpiritui vini infuſus, calculoſis mirabiliter medetur, ſi bis de die pro una doſi cochlear unum ſumatur, IDEM *ibid.*

USUS MEDICUS fructuum, ſeu recentium, ſeu exſiccatorum, etiam vino infuſorum, in laxitate primarum viarum, dyſenteriis bilioſis, præſtans. Folia amara, ſtyptica, ad unciam dimidiam cocta, gargarisma, in vacillatione dentium, in angina aquoſa, addito melle efficax, concedunt. Flos laxans alibi dicetur.

PRÆPARATA. *Succus* acaciæ noſtratis *inſpiſſatus*, drachmæ dimidiæ, vel unius pondere, ſumitur interne: externe chirurgis multum ad plurima utilis. *Aquae* acaciæ ex floribus, alvum laxat, ita & *Syrupus.*

ARBUTI *Offic. Botanicor.* Claſſis Pauci-ſtam: *Germ.* Arbuſen. *Gallis.* Arboux. *Anglis* Strawberry.

ARBUTUS *caule erecto*, *foliis glabris*, *ſerratis*, *baccis polyſpermis.* Frago fere ſimilis fructus, craſſior, ſphæricus, carnoſus, ante maturitatem flavus, dein rubens, in quinque loculamenta, fœta ſeminibus oblongis, dividitur. Nec in cibum in menſis, nec in medicamentum in officinis, hodie recipitur, primus mortalium cibus. Auſteram tamen virtutem habet, & ad eadem, ad quæ priora, valere poſſet.

USUS MEDICUS vix ullus.

BERBERIS *Off. Botanicorum.* Claſſis Pauciſtam: *Germ.* Wein-ſchädling. *Gallis* Epine vinette. *Anglis* Barberry.

BERBERIS *ſpinis triplicibus*; baccæ, rubentes, longe ovales, ſaporem acidiſſimum habent, adſtrictione exceptum. Menſis baccæ, fruticis cortex tinctoriis operibus, adhibentur.

USUS MEDICUS in omnibus morbis, ubi putredo, & diſſolutio humorum metuitur, vel iam adeſt, eximius; quum enim tunc acida conveniant, quæ illud compingens, & inſpiſſans ſimul habeant, & hoc in baccis adſit, ratio præſcriptionis evidens. PROSPER ALPINUS febre maligna cum diarrhœa bilioſa periculoſiſſime decumbens, decocto, SIMON PAULI ab acri febre, & enormi diarrhœa, ſyrupo aqua diluto, convaluere; eodem exemplo in diarrhœis, dyſenteriis, cholera, putridis, in quibus quaſi homo emungitur, & in putrilaginem ſoluti humores, inteſtinorum vi deſtructa haud coerciti, quaſi continuo perpluunt, exemptis ſeminibus in pulpam redacti, vel in potum cocti fructus, feliciter exhibentur, non adeo facile limitanda doſi. Cortex, radix, amara ſunt; folia intenſe acida, omnia roborantia. Cortex medianus, viridis, ad aquas hydropicorum educendas CLUSIO pro arcano datur, etiam *Illuſtr.* L. B. van SWIETEN probatur. Ligno propior cortex, flavus, amarus, deterſivus, aperiens, eximii Anglis uſus habetur, in ictero.

PRÆPARATA. *Succus, ſyrupus* berberum, laudati. *Rotulae* in caloribus gratæ, & utiles.

COR-

CORNI *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Fructiflorar. *Germ.* Cornell-Kirschen. *Gallis* Cornouilles. *Anglis* Cornells.

CORNI *umbellis involucro multo longioribus*, oblongi, olivæformes, sed graciliores, parum carnosi fructus, primum virides, dein rubri, officula recondunt similia, qualia fere in olivis, durissima. Saporem acerbum, amarum, immaturi, non ingratum, acido-dulcem, cum quadam semper adstrictione, maturi possident, olim etiam in ciborum honore habiti.

USUS MEDICUS in alvi profluviis, & intestinorum laxitate, forma electuarii, & decocti, ad unciam unam, duas, utilis.

CYDONIA *Offic.* vide P. I. p. 42. 43.

Hoc malum, excepto semine mucilaginoso, emolliente, totum roborat, & adstringit, convenientissimum plurimis, quia sapidum adhuc, & gratum. *Succus, syrupus, miva,* prostant pro interno usu, in usum externum *oleum* habetur.

CYNOSBATI fructus *Offic. Botanicorum.* Rosæ Sylvestris. Classis Naturalis Calycifloratum. *Germ.* Hetschepetsch. *Gallis* Gratecu. *Anglis* Heps.

ROSA *foliis, & fructu rotundo, laevibus, calycis foliolis divisis.* Fructus ex rotundo conicus, glaber, intensius rubens, corallinus, saporis non ingrati, lapillis durioribus, multa lanugine vestitis, farctus, exemptis lapillis ad mensas vario modo præparari solet, edulis.

USUS

USUS MEDICUS in diarrhoeis, dyſenteriis utilis: decocto diarrhoea mitigatur, *Acad.* N. C. Vol. VII. An adeo prodeſt calculoſis? conſerva ex floribus, ut etiam fructu, in conſumptione, & morbis pectoris, tum defluxionibus catarrhalibus, Anglis frequens, ALLEYNE. In fungo, inſecti nido, eſtne vis medicata poſt tot laudes?

GLANDES QUERCINÆ *Offic. Botanicor.* Claſſis Naturalis Incompletar. *Germ.* Eicheln. *Gallis* Gland du chene. *Anglis* Acorns.

QUERCUS *foliis annuis, oblongis, ſuperne latioribus, ſinubus acutioribus, angulis obtuſis.* Omnia in hac arbore adſtringentia ſunt, cæteris tamen partibus ipſa glans minus, quæ & in ciborum honore veteribus haberetur.

USUS MEDICUS, ubi adſtringendum, præſtans. *Folia* ad balnea adſtringentia, ut & *cortex*, vocantur. *Lignum* a quibusdam magni habetur, ut etiam Guaiacum Germanorum dicatur, ad peſtem accenſum valens. *Cinerum lixivium* ad hydropem, pedes œdematoſos, commendatur. *Succus* ex quercu terebrata fluens mictui cruento auxiliatur, *Philoſoph. Transact.* *Cupula*, involucrum fructus, ipſe fructus, pulverata, inteſtinorum laxitatem tollunt. Eſt etiam adſtringens *fungus*, & qui ligno adnaſcitur *muſcus*; ſed gemmæ & folia recentia pecori noxia ſunt.

MESPILI *Offic. Botanicorum.* Claſſis Naturalis Calycifloraruin. *Germ.* Neſpeln. *Gallis* Neffle. *Anglis* Medlars. *Italis* Neſpolo.

MESPILI *foliis lanceolatis*, integerrimis, ſubtus tomentoſis, calycibus prominentibus, globoſi, calyce co-

coronati, carnoſi fructus, immaturi ex albo flavi, duri, acerbi: maturi molleſcunt, & rubiginoſi fiunt, tum magis grati, vinoſi; oſſicula habent quinque oblonga dura.

USUS MEDICUS, in ſiſtendis alvi immodicis fluxibus, celebris, exemplo FORESTI, qui plurimos hoc medicamento curavit.

MORA *Off.* immatura *vide* P. I. p. 49.
Roob mororum immaturorum eſt in officinis.

MYRTILLI *Off. vide* P. I. p. 49.
Syrupus myrtillorum.

MYROBALANI. *Offic. Botanicorum.* Claſſis ignoratur. *Germ.* Myrobalanen. *Gallis* Myrobalans. *Anglis* Myrobalans.

Ex Indiis ad nos allati fructus conditi, in quinque ſpecies officinis dividebantur, in Belliricas, Chebulas, Emblicas, Citrinas, Indas; botanicis nonnullis in totidem genera, an maiori certitudine? veteres officinæ ſingulis illarum ſpeciebus, vim ſingularem, & ſpecificum ducendi corporis humorem adſcripſere, recentiores omnibus eandem virtutem tribuere, an rectius? in ſapore, & reliquis attributis horum fructuum manifeſtam differentiam invenias.

USUS MEDICUS in decocto aquoſo, vinoſo, quam in pulvere, convenientior, ubi ex inteſtinali tubo acria irritantia expellere, & vaſa firmare conſilium, drachmarum duarum, trium, quatuor, unciæ unius, exemptis prius oſſiculis, pondere, laudatur. Exoptatum, in procidentia ani infantibus familiari, concedere

dere Belliricas, infusas, vel decoctas remedium, & ea dosi, ut purgare non possint, datum, asserit *Illustr.* L. B. van SWIETEN.

COMPOSITUM. *Roob* myrobalanorum, non spernendum, ad unciam unam sumptum.

MYRTI BACCÆ *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Calyciflorarum. *Germ.* Myrten-Beerlein. *Gallis* Bayes de Myrte. *Anglis* Myrte Berries.

MYRTUS *floribus solitariis, calyce fructus diphyllo.* Baccæ exiguæ, in initio virides, ætate nigrescentes, oblongæ, rugosæ, in tria loculamenta seminibus auricularibus fœta dividuntur.

USUS MEDICUS omnium myrti partium non spernendus. Foliorum, & baccarum duplex vis, & adstringens, & aromatica balsamica, multum promittit; sed cur neglecta? in omnibus morbis, ubi utraque virtute opus, ut primarum viarum simplici laxitate, fluore albo, morbis virgineis, eximius usus, seu in substantia ad drachmam dimidiam, seu in infuso, vinis medicatis, ad unciam unam, exhibeantur. Ad manantia capitis ulcera, si siccare expedit, ad articulos a nimia laxitate ligamentorum distractos, decoctum myrti chirurgis familiare, & utile.

POMA immatura, vel matura austeriuscula, P. I. p. 53.

PUNICA, seu GRANATA *Off. Botan.* PUNICA. Classis Natur. Calyciflorarum. *Germ.* Granat-äpfel. *Gallis* Grenade. *Anglis* Pome-Granates. *Italis* Pomi Granati.

PUNICA fructum habent globosum, umbilicatum, sub cortice aspero, duro, coriaceo, rugoso, coloris

loris ex luteo punicei, medullam ſucculentam, innumeris granulis anguloſis, rubris, farctam; iam veteribus exacte notus fructus, ratione ſaporis etiam diſtinctus fuit, in *dulcem*, *acidum*, & *acido-dulcem*, ſeu *vinoſum*. Punicorum flos *balauſtia*, cortex *malicorium* officinis vocatur.

USUS MEDICUS, pulpæ ſolius, vel ſaccharo remixtæ, acidulæ, ſubauſteræ, in morbis bilioſis, putridis, diarrhœis, dyſenteriis, valens; etiam ipſius ſucci admodum felix; ita in diarrhœis, & dyſenteriis a bile motis, præmiſſo leni purgante, ſuccum acido-dulcium affatim ſumendum exhibuit *Illuſtr.* L. B. van SWIETEN, & curavit quam plurimos.

In febribus putridis, decocto avenæ fervido eluta pulpa, potum dat ſaluberrimum, omni putredini adverſum, egregie cardiacum. Mali punici ſuccum in cardialgia etiam adhibuit HIPPOCRATES: mulier cardialgia torquebatur, nec prius malum eſt ſedatum, quam polenta, ſucco punici mali aſperſa, ſemel de die uteretur. De *corticibus*, & *floribus* ſuo loco.

PRÆPARATA *ſuccus*, & *ſyrupus* Granatorum.

PYRA immatura vel matura auſteriuſcula, acerba. P. I. p. 54.

SORBI BACCÆ *Offic. Botanicorum.* Claſſis Natur. Calycifiorarum. *Germ.* Arlasbeer. *Gallis* Corme. *Anglis* Sorbs. *Italis* Sorbo.

SORBUS *folio ſeptangulo, fructu ovato-biloculari.* Baccæ turbinatæ, umbilicatæ, parvæ, pyriformes, immaturæ, ut meſpili acerbæ, etiam ut hi in ſtramine molleſcunt. Huius ſorbi, Torminalis, baccæ preſſæ potum dant ſapidum, ſiccatæ parum ſalubres ſunt.

USUS MEDICUS, ut meſpilorum idem: poſſunt in pultem contundi, & addito ſaccharo in conditum præparari: poſſunt decoqui, haud ſcrupuloſa doſi, cum nobis in alimentum cedant ſanis.

SORBI DOMESTICÆ BACCÆ *Offic. Botanicorum.* Claſſis Natur. Calycifloraruin. *Germ.* Sperben. *Auſtr.* Aſcheritz, Speirling.

SORBUS *foliis pinnatis fructu pyriformi quinquelocülari.* Baccæ maturæ edules, acidæ, immaturæ adſtringentes.

UVA *Offic.* immatura. vide P. I. p. 60. *Syrupus* de agreſta.

HERBÆ, ET RADICES.

ACORUS PALUSTRIS, *Offic. Botanicorum* IRIS. Claſſis Naturalis Palmarum. *Germ.* Gelbe Schwertel. *Gallis* Flamb baſtarde. *Anglis* Gladdon.

Iris *corollis imberbibus, petalis internis ſtigmate brevioribus, foliis enſiformibus*, non imbecilliter adſtringit, in ſcorbuto laxo utilis. In infuſo vinoſo ad unciam ſemis, unam, datur.

ALCHIMILLA *Offic. Botanicorum.* Claſſis Naturalis Incompletarum. *Germ.* Löwenfus. *Gallis* Pied de Lion. *Anglis* Laidies Mantle.

Plures huius plantæ pariter ſpecies ſunt, ſtypticæ omnes. Officinis eſt, alchimilla *foliis lobatis*, familiaris, & de ea, herba, & radix uſitatæ ſunt.

VIRES MEDICÆ insigniter adstringentes, vulnerariæ, in laxitate intestinorum, & exulceratione utiles; ad ulcera pulmonum, ramices, etiam laudatæ.

BISTORTA *Offic. Botanic.* POLYGONUM. Classis Pauci-stam. *Germ.* Naterwurtz. *Gallis* Bistorte. *Anglis* Bistort.

POLYGONI *foliis imis appendiculatis, semine triquetro*, radix, officinis frequens, acido austera, adstringens.

USUS MEDICUS in parte laxa firmanda multus; valet radix ad vacillantes dentes, etiam dentium dolores, ad reprimendas defluxiones, si consilium: dosis in decocto unc. unius. In pulvere gran. decem, viginti, triginta, bis, ter de die.

CAPILLUS VENERIS. *Offic. Botanicorum* ADIANTHUM. Classis Naturalis Cryptantherarum. Ordo filicum. *Germ.* Venus-Haar. *Gallis* Capillaire. *Anglis* Maiden Haire. *Italis* Capel Venere.

ADIANTHUM *foliis coriandri* C. B. vim roborantem habet: syrupus Monspelii, & Parisiis factus, ad tussim, & morbos pectoris pituitosos multum effertur; vix multum efficax.

CETERACH *Offic. Botanicorum* ASPLENIUM. Classis Naturalis Cryptantherarum. Ordo filicum. *Germ.* Kleinmiltzkraut. *Anglis* Spleenwort.

ASPLENIUM *frondibus pinnatifidis, laciniis alternis, adnatis;* huic vis eadem roborans, & deobstruens tribuitur. Nuper etiam diuretica eius vis detecta

cta est, nec alia medicina ad depellendum ex renibus sabulum aptior, dum matutino tempore forma Thee cum floribus papaveris rhœados aut alia quacunque planta in casum præsentem coindicata sumitur.

RUTA MURARIA *Offic. Botan.* ASPLENIUM. Classis Natur. Cryptantherarum, Ordo filicum. *Germ.* Mauerkraut.

ASPLENIUM *frondibus alterne decompositis, foliolis cuneiformibus, crenulatis:* etiam roborans in rachitide utile; in hydromelle infusum, pectorale.

SCOLOPENDRIA. *Offic.* ASPLENIUM *Botanicorum.* Classis Naturalis Cryptantherarum. Ordo filicum. *Germ.* Hirschzung. *Anglis* Spleenwort.

ASPLENIUM *frondibus ensiformibus integris, basi cordato-inflexis, petiolis hirsutis:* præcedentibus magis adstringens, rachiticis datur.

EQUISETUM *Offic. Botanicorum.* Classis Natur. Cryptantherarum. *Germ.* Rossschwantz. *Gallis* Queue de cheval. *Anglis* Horse-tail.

In officinis maius, & minus promiscue usurpatur, *arvense* frequentius adhibetur, cognoscitur, *scapo fructificante nudo, caule sterili, ramis compositis.*

USUS MEDICUS huius herbæ admodum adstringentis, in sanguinis profluviis, sputo, mictu cruento, in quo HELWICH nunquam fefellit *Ephem.* N. C. tum in alvi profluviis, anginis aquosis, specificus habetur. Specificus itidem diureticus L. Ulceribus internis, pulmonis, renum, vesicæ, urethræ, admodum proficua multiplici experientia planta, in pulvere, sic-

cata, a ſcrupulo ad drachmam ſemis, in decocto ad unciam ſemis, recens in ſucco ad uncias duas, cochleatim ſumendo, datur. Externe etiam contuſa recens ſanguinem in vulneribus illico cohibet.

His iam omnes plantæ coriariæ dictæ, addi poſſunt, quæ quoniam vita deſtitutas animalium pelles cogunt, coarctant, condenſant, vivas partes longe magis indurare debent, ut ſunt, *Rhus*, *Abies*, *Cotinus*, *Betula*, *ſalix* &c. ex quibus remedia heroica.

GNAPHALIUM *Offic. Botanicorum.* Claſſis Naturalis Compoſitarum floribus nudis. *Germ.* Ruhrkraut. *Gallis* Immortelle. *Anglis* Dowueweet.

GNAPHALIUM *caule ſimpliciſſimo, corymbo ſimplici, terminatrici, ſarmentis procumbentibus:* exſiccans, adſtringens eſt.

In dyſenteria valere nomen Germanicum indicat; contuſum contra panaritia eſſe, & in decocto potum doloribus reſiſtere GMELIN *Floræ Sibiricæ* T. II. An in arthritide, tuſſi convulſiva, valeat? LINNÆUS interrogat. In pulmonum ulceribus efficax plurimorum experimenta comprobarunt.

HEDERA ARBOREA *Offic. Botanicorum.* Claſſis Naturalis fructiflor. *Germ.* Epheu. *Gallis* Lierre. *Anglis* the Ivy-Tree. *Italis* Hedera.

HEDERA *foliis ovatis, lobatis*; folia, baccas, reſinam, officinis exhibet: folia vulnerarium, roborantem, antiſepticum uſum habent, in ulceribus, ozœna, fonticulis, vel eluendis, vel tegendis, etiam ad tumores mammarum reſolvendos, HAMNERIN *de viribus planta-*

plantarum indigenarum. In pulvere data laudantur ſpecifica in atrophia infantum. *Act.* N. C. vol. V. *Baccas* contra peſtem valere, & ſudorem movere BOYLEUS. *Reſina* ſubadſtringens, leniter aromatica, in viſcerum debilitate interne utilis, raro adhibita.

LAPATHUM *Offic. Botanicorum.* Rumex C. Claſſis Naturalis Incompletarum. *Germ.* Mengolt. *Gallis* Parelle. *Anglis* Dock.

Inter varias lapathorum ſpecies LAPATHUM *acutum*, ſeu *oxylapathum* C. B. officinæ frequentius, raro, folio acuto rubente EIUSDEM, maxime *aquaticum*, folio cubitali, cordato-lanceolato, recipiunt: ex priori radicem, herbam, ſemen, media radicem, ſuccum, ſemina, poſteriori herbam, radicem, adhibemus. Radices amaræ, auſteræ magis ſunt, folia levem etiam aciditatem habent.

USUS MEDICUS primæ, & ſecundæ plantæ hucusque non ſatis diſtinctus, prioris tamen frequentior, adſtringens, ſiccans: decoctum ad ſcabiem habetur ſpecificum, etiam in ſcorbuto utile; ad podagræ prophylaxim laudatur MUNTINGIO. Externe humida ulcera compeſcit lotio, aut fomentum, unguentum, ex his parata.

Tertia, ſeu herba Britannica ad unciam unam, duas in iuſculis, apozematibus, contra oris vitia, cacoethem, ſcelotyrben, ſpecifica, ad eruptiones chronicas in cute, aliasque puſtulas, dolores rheumaticos, arthriticos, iſchiadicos, ſummopere a ſuis recommendatur authoribus, longo ſemper tempore ſumta. Semen ex lapatho folio acuto rubente C. B. miraculi loco ſopit alvi fluxum dolentem, ſcrup. unius, vel drachmæ ſemis doſi contu-

ſum, & in vino ſumtum, facit id etiam colatus liquor, *Cl.* VOLKAMERUS. *Ephem. Dec.* 2. *Anno primo.*

LYSIMACHIA *Offic. Botanicorum* Salicaria. Lythrum L. Claſſis Calyciflor. *Germ.* Weiderich. *Gallis* Lyſimachie. *Anglis* Looſe-ſtriſe.

LYSIMACHIÆ, olim officinis familiares, a materiæ medicæ ſcriptoribus fere omnibus, adhuc recenſitæ, varias patiuntur differentias, licet congeneres fere virtutes habeant omnes. Ipſe Pater DIOSCORIDES lyſimachiam *luteam*, & *purpuream*, eiusdem efficaciæ eſſe enunciavit, licet ad diverſa genera plantæ raptæ, hodie etiam diverſis nominibus inſignitæ ſint; *lutea* enim nomen lyſimachiæ retinuit, & eſt prima MATHIOLI in DIOSCORIDEM; altera ſalicaria authore TOURNEF. HALL. bene dicta eſt, lythrum etiam L. & hæc ſecunda MATHIOLI eſt. Itaque planta, de qua hic loci agitur, definitur Salicaria *floribus ſpicatis, foliis coniugatis.*

USUS MEDICUS voluit omnes adſcribere vires purpureæ, licet de rufa & aurea ita DIOSCORIDES: foliorum ſuccus adſtringente ſua vi ſanguinis reiectionem ſupprimit, dyſentericis potui datur, aut infunditur, menſium abundantiam ſiſtit in peſſo, ſanguinis profluvio ſubvenit, ſi nares ea obturentur, vulnerum cruorem cohibet. GALENUS vero: lyſimachia ſuperantem habet qualitatem adſtrictoriam, per quam & vulnera glutinat, erumpentem e naribus ſanguinem emplaſtri modo illita compeſcit, quin & reliquas ſanguinis eruptiones ſiſtere poteſt, cum ipſa, tum ſuccus eius multo magis. Pota dyſenterias, ſanguinis reiectiones, ac muliebre profluvium ſanat. Ex his fontibus dein omnes alii dixere, rari qui quidquam addidere; lien-

teriæ,

teriæ, gonorrhœæ mederi ZORN, ad inflammationes oculorum laudari, HALLERUS.

Purpurea novo tentamini adhibita alvum ſiſtere, & a laxitate ortas dyſenterias, diarrhœas curare, ut olim viſa; præ aliis nil detectum; cæterum iam hoc encomio ornata HAMNERIN, *de viribus plantarum Upſaliae* 1737. ad qualemcunque hæmorrhagiam, diarrhœam, dyſenteriam ſiſtendam, profluviumque muliebre ſupprimendum, mirabiliter conferre ſuccum, vel decoctum herbæ interne hauſtum; præſtare in dyſenteria clyſteres ex herba paratos injicere. Ad vulnera & contuſiones oculorum etiam aquam ſtillatitiam enixe a PARKINSONO laudari video, an certa ſatis fama?

PENTAPHYLLUM *Off. Botanicor.* FRAGARIA. Claſſis Natur. Calycifloraruin. *Germ.* Finf - finger - Kraut. *Gallis* Quinte feuille. *Anglis* Cinck-foil.

FRAGARIA *foliis digitatis pedunculis unifloris, caule repente;* multas differentias patitur, nec forte adeo ſcrupuloſe ratione virtutis adſtringentis diſquirendas; quod uſuale eſt pentaphyllum, eſt maius repens C. B. Tota in uſum venit herba, etiam ſola præſcribitur: radix herba valentior.

USUS MEDICUS in ſolidorum laxitate, humorum diſſolutione, utilis, ad dolores dentium, ulcera oris putrida, decoctum radicis laudat DIOSCORIDES: in nimio menſium, vel lochiorum fluxu, in diarrhœis, dyſenteriis, ALII. Datur in ſubſtantia drachmæ dimidiæ, etiam unius; unciæ ſemis, integræ pondere in de-

decocto. Recentis plantæ ſuccus quatuor, ſex unciarum menſura, in iuſculo datus, fluxum album feliciter ſuſtulit, apud TOURNEFORTIUM. Quid valeat in intermittente, hodie ſcimus, ſed quid in epilepſia poſſit, poſt AVICENNÆ, I. CAMERARII, obſervationes, ignoramus.

PLANTAGO *Off. Botanicorum.* Claſſis Pauci-ſtamin. *Germ.* Wegerich. *Gallis* Plantain. *Anglis* Plantain.

PLANTAGO *foliis ovatis*, ut etiam eius differentiæ, promiſcue in officinis uſurpantur. Tota præſcribitur planta, vel ſola radix, aut ſemen.

USUS MEDICUS eam inter adſtringentia leniora conſecravit; decoctum plantæ in hæmorrhagiis laudatur: vino adſtringenti chalybeato herba infuſa, in fluore albo, dum ex ſola relaxatione catarrhoſus eſt uterus, extollitur; ad ſanguinis ſputum contuſa, cum radice conſolidæ maioris, BOYLEO deprædicatur; & duæ mulieres phthiſicæ omni mane ſumpſere per octiduum ſucci plantaginis recenter preſſi cochlear unum, dein per menſem duo cochlearia, elixir autem proprietatis ſemel, vel bis de die, & convaluere *Ephem.* N. C. vol. IV. Externe macerata, ut molleſcant folia, ulceribus antiquis, ſordidis, applicantur; Veſparum morſibus contuſa planta ut & ſuccus medentur. Dadur contuſa in conſervam recen planta, in infuſo, decocto, non facile limitanda doſi. Semina innocua, virtute ſtyptica vix gaudent.

PRÆPARATA. *Aqua* plantaginis inutilis, ***extractum*** vires habet; doſis a ſcrupulo uno ad drachmam

ſe-

ſemis, unam. *Succus* ex virente planta exprimendus, laudabilis.

PIMPINELLA SANGUISORBA *Off. Botanicorum.* Claſſis Naturalis fructiflorarum. *Germ.* Blutverzehrende Bibernell. *Gallis* Pimprenelle. *Anglis* Burnet.

SANGUISORBA *foliis ſubrotundis.* Tota planta medicis adhibetur; radix enim, quæ in officinis habetur, eſt ſaxifragæ, aromatica, ſtimulans, haud in hac claſſe recenſenda, ſecus ut alii putarunt. Cæterum in lactucis, & acetariis ſatis nota planta eſt.

USUS MEDICUS leniter adſtringens, vulnerarius, ad ſanguinis profluvia, vulnera, fluxum hæmorrhoidalem, laudatus.

PORTULACA vide P. I. p. 26.

RUBIA TINCTORUM *Offic. Botanicorum.* Claſſis Naturalis fructiflorarum. *Germ.* Färber - Röthe. *Gallis* Garance. *Anglis* Madder. *Italis* Robbia.

RUBIÆ *aſperae, radice rubra*, radix, tinctoria, adſtringens, roborans, diuretica, in officinis accipitur. Aſſumpta oſſa inficit; gallinarum infici primus vidit BELCHIER *Philoſoph. Transact.* Nro. 443. Tum BAZANUS *Inſtit. Bonon.* T. II. etiam oſſa duriſſima tingi, iuniorum tamen citius, rubrum oſſium colorem dein iterum evaneſcere, DUHAMEL *Acad. des Sciences* 1739. etiam dentes tingi LOESEKE: oſſis fracti callus tamen non erat ruber, BOEHMER, nec um-

unquam caro, nervus, tendo, ligamentum, aut alia pars, quæ ossea non sit, inficiebatur. DEHTLEFF. *dissert.* Sed neque rubia solum ossa inficit, GUETTARD *Acad. des Sciences* 1746. sed etiam *Gallia* tam flore albo, quam flavo, ut & *Asperula.* IDEM. Kermes rubrum tamen non tingit eadem, IDEM, nec alia in re tinctoria usitata, ut Indicum, Alcanna, Curcuma, Fernambucum, Tantalum rubrum, Lignum Brasilianum, BOEHMER l. c. nec ossa inficit Isatis, nec tingit Carthamus, NONNIUS *Act. Acad. Mogunt.* T. I, nec ea aut Opuntiæ fructus, aut plantæ Indigophoræ penetrat succus, licet in vaccis lac cæruleo, in nutrice rubro, & urinam in infantibus itidem rubro colore inficiat GARDEN. *Philosoph. Transact.* Vol. V.

USUS MEDICUS. Firmandis rachiticorum ossibus primus adhibuit LEVRETUS, plurimis curis felix. In pulvere dari potest scrupuli unius, bis, ter de die, dosi: unciæ unius in infuso, vel decocto. Radix inter quinque aperientes minores dudum recepta est, & nuper iterum in quæstione medica contra rachitidem laudata COSNIER, & cum absorbentibus omnem curam absolvit.

SANICULA *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Sanickel. *Gallis* Sanicle. *Anglis* Sanicle.

SANICULA subinsipida, habet saporem exsiccantem, & adstringentem: ad vulnera, ulcera mali moris cacoethes, iam dudum laudata, in lavamento: in decocto contra hæmoptoen, dosis unc. una.

TORMEN-

TORMENTILLA *Offic. Botanicorum.* FRAGARIA. Claſſis Naturalis Calycifloraruın. *Germ.* Roth-heilwurtzel. *Gallis* Tormentille. *Anglis* Tormentill. *Italis* Tormentilla.

FRAGARIA *foliis quinatis, calyce octofido, flore tetrapetalo*, radix, potiſſimum in officinis recepta, nodoſa; vis ei acerba, adſtringens ſpecifica.

USUS MEDICUS ſpecificus in dolore dentium cum aceto coctæ, addito opio, PARACELSUS: in diarrhœis, dyſenteriis, metu abortus a laxitate, decoctum gratum, & proficuum. Etiam externe ad ulcera mucoſa humida utile, SALA expertus. Doſis in decocto ad libram aquæ, uncia ſemis, una: in pulvere a granis decem ad viginti, triginta, bis, ter de die.

UVA URSI *Offic. Botanicor.* ARBUTUS. Claſſis Pauci-ſtam.

ARBUTUS *cauliculis procumbentibus, foliis integerrimis*, an veteribus cognita, & adhibita, multum dubium? paucæ pharmacopœæ, & hæ inter vaccinia habent; gallicæ, ſuecicæ ſub nomine uvæ urſi utuntur.

USUS MEDICUS adſtringentem, ut iam ſapor indicabat, probavit. Foliorum pulverem, quantum novi, primus L. laudavit præſtantem in calculo: multi levantur ſopito dolore, alii adiecto diacodiato tantum: in viarum urinariarum ſuppurationibus utilis comperta, adſtringens, vulneraria eſt. Sed eſtne certa quædam in vias easdem adſtringentium vis? contra cal-

calculoſas renum, veſicæ, concretiones, iam dudum alia adſtringentia laudantur: præſens eſſe, drachmæ radicis pentaphylli pondus, vino epotum, ad calculum remedium, ZAMAR expertus, ita etiam recommendatur Agrimonia, adſtringens & terrea: de adſtringentium uſu in calculo integram diſſertationem olim HEUSCHERUS. Experimenta, in noſocomio practico hic Viennæ inſtituta, uvam urſi his in malis multum aliquando deprædicarunt, hodie tacent; & de uvæ urſi virtute nuper dubitavit in disquiſitione Chemica & Medica huius plantæ GERHARD *Berol. germ.* 1764.

FLORES.

BALAUSTIA, *ſeu* flores Granatorum *Offic.* vide p. 19. 20.

BALAUSTIUM ſylveſtris punicæ florem, cytinum ſativæ vocavere veteres. Hodie punicæ flore pleno maiore, flos, balauſtium ſeu balauſtia officinis audit.

USUS MEDICUS inferiora longe malicorio, balauſtia probat, in morbis omnibus laxis internis, & externis laudata, forma pulveris ad drachmam unam; infuſi, decocti aquoſi, aut vinoſi, ad unciam unam: unde decocta, gargariſmata, collyria, clyſmata, fomenta, fiant appropriata.

MALVÆ ROSEÆ flores *Offic.* vide P. I. p. 24. 25.

ROSARUM RUBRARUM flores *Offic. Botanicorum.* Claſſis Naturalis Calycifloraruin. *Germ.* Rothe Roſen. *Gallis* Roſes Rouges. *Anglis* Red Roſe.

Inter roſas adſtringentes rubras, eliguntur adhuc illæ, quæ pleno flore gaudentes, *provinciales* audiunt, odoratiſſimæ, & ſtypticæ, ſiccatæ, non adeo adultæ, optimæ.

VIRES MEDICÆ adſtringentes, balauſtis minores, gratæ ſimul odoratæ. Exſiccatæ ſe pulveriſari patiuntur: forma pulveris exhibendæ: aquæ infuſæ vim adſtringentem, odoratam, cum pulchro colore conciliant, cui ſi aliquot guttæ ſpiritus acidi foſſilis addantur, ſaccharum ad maiorem gratiam commiſceatur, claretum habetur in morbis calidis, putridis, diſſolutione humorum, etiam diarrhœa ſtipatis, magnæ efficaciæ.

PRÆPARATA officinalia plurima ſunt, duplex imprimis *conſerva*, hæc *ſimplex*, altera ſpiritu vitrioli addito ad gratam aciditatem, *vitriolata*; utraque efficax, & egregia ad drachmam dimidiam, integram, per ſe exhibenda, maiori electuariis ad unciam doſi: prior phthiſicis, & hecticis dicata, HOFFMANN *de Praeſtant. Remed. domeſticorum*, & ubi roborandum; altera, ubi & putredo ſimul oppugnanda, convenit.

Ex infuſo roſarum rubrarum cum melle cocto, fit *mel roſatum* officinarum, ulcera ſordida laxa depurans, roborans, ſeu gingivarum, buccarum ea fuerint, ſeu aliarum partium; collutoriis, clyſmatibus, unguentis, additur a chirurgis.

Infusum expressum, saccharo inspissatum, dat *syrupum* de rosis siccis, iisdem casibus utilem, interne tamen magis usitatum, aphthis, faucium incipienti inflammationi, convenientem.

Florum facta in aceto infusio *acetum rosatum* est, cuius elegans in mensis, & medicina usus in nodulis odoramentalibus, quæ vis ad aliam iam classem spectat, ut & *aquae* stillatitiæ rosarum rubrarum, non adstringens, sed cardiaca, excitans.

CORTICES.

CAPPARIDIS Cortex *Offic. Botanicorum.* Classis Multi-stam. *Germ.* Capern. *Gallis* Caprier. *Anglis* the Bark of the caper plant.

CAPPARIS *aculeata.* Est radicis, quæ officinalis est, cortex. Radicibus quinque aperientibus minoribus adnumeratur. Gemmæ florum in mensis magis quam nobis notæ, licet & multum medicatæ.

USUS MEDICUS eandem huius corticis, ac sequentis vim confirmavit, in malo hypochondriaco, paralysi etiam laudatus L. est: gemmarum vero vis aromatica, solvens, longe magis certa; desperatos spleneticos, solo usu capparum, adiuncto potu aquæ ferrariorum, fuisse curatos, iam plura exempla sunt.

PRÆPARATA. *Oleum* capparum satis inutile.

FRAXI-

FRAXINI Cortex. *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Incomplet. *Germ.* Efese. *Gallis* Fresne. *Anglis* Asch-tree.

FRAXINUS *floribus nudis*, adstringens est, vim diureticam, & diaphoreticam etiam alii illi adscribunt; dosis drachma semis in pulvere. Semen aperitivum, stimulans, dicitur, quod spiritui Iuniperi infusum in Hydrope laudat *Illustr.* van SWIETEN. Corticis Fraxini albi cinerem, aceto in cataplasmatis consistentiam actum, rabidorum animalium morsibus inducto vulneri cum fructu adhiberi, ab agrestibus septemtrionalis Americæ populis exstat, *in Iournal. Etranger. Ianv.* 1761.

GRANATORUM Cortex, *seu* MALICORIUM *Off.* vide p. 19. 20.

Cum ex adstringenti hoc, & duro pomi cortice olim firmarentur coria, *Malicorium* dictus fuit, quod nomen officinis remansit.

VIRES MEDICÆ *balaustiis* longe violentiores, ob id minori dosi exhibendus cortex. Forma pulveris ad scrupulum unum, drachmam semis, in diarrhœis, dysenteriis, infusi, decocti, ad unciam semis datur. Inde & egregia in laxitate uvulæ, anginis aquosis, gargarismata.

PERUVIANUS CORTEX. CHINA CHINA. *Offic. Botanicorum* QUINQUINA. Classis Naturalis ignoratur. *Germ.* Fieber-Rinde. *Gallis* Quinquina. *Anglis* the Iesuits barck.

QUINQUINÆ e regno Peruano ad nos advectus cortex, aridus, unam, duasve lineas crassus, foris

ſcaber, ferrugineus, & non nihil caneſcens, intus levis, rufeſcens, cinnamomi colore viſitur. Odor debilem, mucidum, aromaticum, ſapor amarum, ingratum, auſterum iudicat.

Optimus, qui ex ramulis, denſus, gravis, a ligno repurgatus, fractu ſplendens, piſtilli ictibus volatilis reddendus, in decoctione ſpumeſcens, & ora vaſis tranſcendens habetur.

USUS MEDICUS, ad debellandas febres intermittentes, & continuas remittentes, conditionibus ab *Illuſtr.* L. B. van SWIETEN *in Commentariis* præſcriptis, ſpecificus: etiam in continua cum delirio, ex intermittente nata, utilis, SUMEIRE; & in febri hydropicum aggrediente *Act. nova Phyſ. Med.* N. C. Voſ. V. & in febre petechiali maligna, HUXHAM *de aere, & morbis epidemicis*, in eadem cum hæmorrhagiis, *eſſai ſur les fievres* IDEM. in varioloſa petechiali nigra cum acidis foſſilibus *ibidem*. Pulveris unciæ unius pondus, in duodecim doſes diviſum, imperatur. Formas alii mutant, & oppoſitæ indolis alia, non æque felici ſemper ſucceſſu, commiſcent; eadem quantitate in electuarium cogi poteſt, infundi etiam, decoqui, in ſyrupum inſpiſſari, imo & clysmate ſubminiſtrari infantibus delicatulis, aliis, ut res exigit, drachmarum duarum his, unciæ ſemis doſi illis, ſemel, bisve die intercalari, BUCHWALD. *Prod. Act. Havniens.* Scire enim iuvat decoctionem ferre, & longam requirere, octavüm ſuper affuſa aqua decoctum adhuc amaricaſſe, FULLERUS. Colata infuſa, decocta, imbecilliora eſſe: turbida quidem nauſeoſa magis, ſed & magis efficacia, ALLEYNE.

In

In gangræna, & ſphacelo iterum ſpecificus, drachmæ dimidiæ omni quadrihorio doſi, proſerpens malum figit, & excitata ſuppuratione mortuum a vivo ſeparat; hic etiam fomenta ex cortice utilia. Notari tamen meretur in angina gangrænoſa incaſſum datum. *Medical obſervations and inquiries by a Society of phyſicians in London.* Vol. I. Tum corticem in ſubſtantia non tantum profuiſſe, ac in tinctura parva doſi datum, HUXHAM. *Recueil periodique d'obſervations de Medecine &c.* T. VII, & in omni gangræna ſicca inutilem corticem eſſe denuo SHARP. *Recherches Critiques ſur l'Etat preſent de la Chirurgie,* & BAGIEU *Examen de pluſieurs parties de la Chirurgie.* 1757. Alias tamen etiam cancrum lenit, & dexterrima operatione ſeparat. *Illuſtr.* L. B. van SWIETEN, ſed vulnus non conſolidat. IDEM. Cancer mammæ exulceratus, cortice peruviano ſanatus, Clariſſimo RITTER recenſetur *Nov. Act. Acad.* N. C. Vol. X. rarum exemplum! hodie cicuta id fit certius. Dedit etiam de uſu corticis in cancro mammæ exulcerato obſervationes *Cl.* DIETERICHS Ratisbonæ 1746.

Iterum periodicas convulſiones a vomitione compeſcit, BORNAINVILLE, dolores periodicos hemicraniarum *Vol.* I. *Act.* N. C. artuum mitigat, febres topicas tollit, ſpasmos, motus uteri, ventriculi, inteſtinorum compeſcit: in podagra etiam SYDENHAMO auxilio fuit, & ſpecificum in podagra laudat HELDIUS *Ephem.* N. C. cent. IV, nuper etiam in Anglia probatum, & multiplici experientia compertum, dum cum vino rubro aliquot diebus ſumeretur, prodeſſe. *Gentleman's Magazine for Septembre.* 1762. & ataxiæ ſpirituum cum aquis Pyrmontanis feliciter ſubvenit; & in phthiſi pulmonali iam dudum lau-

davit MORTONUS & probavit TORTI. Hæmorrhagiis nimiis etiam medetur. An vi narcotica? ita plures. Corticem coctum filtratum in pilulas coactum, opii vires in ſedando quovis immodico fluxu, impetu cordis, & febre ſuſpendenda, ſtrenue æmulari, LINDER *de Venenis*.

Adhæc in caſibus ſcrophuloſis, ad reſolvendos, ex laxitate colli, parotidis, aliarumque glandularum tumores, multum recentiſſimis obſervatis laudant FORDYCE, FOTHERGILL: tum inveteratis ophthalmiis, ulceribus cutis ab exanthematibus relictis, decoctum mederi, poſterior multis obſervationibus evincit; ſed ſufficienti doſi continuato uſu exhibendum, *Medical obſervations*. Ignorari ultimo non debet, quod ETTMULLERUS habet, cortice curatas febres, ſpiritu ſalis ammoniaci brevi renovari; & epilepticum puerum quatuordecim annorum, cortice ſanatum, vidiſſe RITTER *Acad.* N. C. Vol. X. etiam iſchuriam ex laxitate ortam curaſſe, MACKENZIE, *Medical obſervations and inquiries by a ſociety of phyſicians in London* Vol. I. utique roborat!

PRÆPARATA. *Extractum* chinæ chinæ validum; pulvere debilior tamen *eſſentia* corticis peruviani.

SIMARUBA *Offic. Botanicorum.* Claſſis Naturalis deſideratur.

Arboris nondum notæ, ſatis affinis iuglandi, vel piſtachiæ, cortex, odore nullo præditus, ſaporis ſubamari eſt, decoctus in aqua lacteſcens, ſpumeſcens. Ad nos primo 1713. ex Guiana, ubi in dyſenteriis famoſus, translatus, 1718. in dyſenteriis epidemicis probatus IUSSIÆO,

ea,

ea, qua in Guiana dosi, non adeo feliciter cessit; movit enim vomitus, sudores incommodos, etiam sanguinis profluvia; correctis vero dosibus, & experientia rerum magistra, salubritatis punctum attigit; adstringens cortex non est, GRASHUIS *Acad.* N C. & in fluxibus alvi sanguinolentis tantum convenit, DEGNER. *Acad.* N. C.

VIRES MEDICÆ in dysenteria specificæ, si drachmarum duarum pondere in libris aquæ, vel cerevisiæ duabus, ad tertiæ partis remanentiam coquatur, residuum in doses quatuor, una tertia quaque hora propinandum, dividatur: Vel drachmæ semis pondere in pulvere detur. In colica habituali, & dysenterica, drachmam unam, in sex doses dividendam, quarum omni bihorio una daretur, præscripsit feliciter GRASHUIS *Act. phys. Med.* N. C. Vol. VIII, & BONEKEN *eorundem Actorum* Vol. II. hoc remedio dysenterias sex & fluxum hepaticum chronicum & lienteriam sustulit.

TAMARISCI Cortex *Off. Botanicorum.* Classis Pauci-stam. *Germ.* Tamarisken. *Gallis* Tamaris. *Anglis* Tamarisk.

TAMARISCUS *floribus decandris*: Quibusdam in officinis cortex ramorum, in aliis radicis, in usu est, non adeo periculosa, ut videtur, substitutione; fruticis enim cortex recens, grate balsamicus, adstringens, exsiccans est; præter corticem ipsa adhuc radix in usu est.

USUS MEDICUS egregium invenit remedium roborans, adstringens, etiam solvens diureticum, in decocto ab uncia dimidia, ad integram cum dimidia: in pulvere ad drachmam unam in rachitide laudatur; ligno sassafras comparandum putat ETTMULLERUS.

SUCCI.

ACACIÆ Germanicæ Succus *Off.* vide p. 13. 14.

ACACIÆ veræ ſuccus *Offic. Botanicorum* MIMOSÆ L. Claſſis Naturalis Incompletarum. *Germ.* Ægyptiſcher Schlehen-Saft. *Gallis* Acacia. *Anglis* Acacia.

MIMOSA *aculeata, floribus ſpicatis, legumine laevi, elliptico, compreſſo:* In maſſulas coactus, veſicis incluſus ſuccus, non ipſe fructus, ex Ægypto ad nos adfertur. Extus fuſcus, aut nigricans, intus ſubfulvus, conſiſtentiæ firmioris, fortem acerbum ſaporem, ſaliva quaſi coagulata, ore ſicco, arido, exerit. Eiusdem arboris productum eſt gummi arabicum emollientiſſimum.

USUS MEDICUS in illis caſibus, ubi adſtringenda vaſa, figenda fluida, ut diarrhœis, dyſenteriis, ſanguinis profluviis, hæmoptyſi, anginis aquoſis, utilis; forma, & doſis diverſæ ſunt: pilularis omni trihorio quatuor quinque granorum: poteſt etiam pro electuario ſolvi, mixturis dilui, ad drachmam ſemis, unam. Externe ad loca laxa firmanda multus chirurgis uſus.

CATECHU. TERRA IAPONICA *Offic.* Caunga RHEED MALAB. Claſſis Naturalis Palmarum. *Germ.* Catechu. *Gallis* Cachou. *Anglis* Catechu.

CATECHU gummoſo-reſinoſus, & inſpiſſatus ſuccus eſt, ex fructu arboris *Caungæ*, non terra ut in

Acad.

Acad. Reg. 1709. demonſtravit BOULDUC; an purus, an mixtus, & quibus conflatus? adhuc multi diſputant; purum eſſe *Cl.* IUSSIEU *Acad. des Sciences* 1720. contendit. Foris e rufo nigricans, intus e rubro fuſcus, inodorus, ſaporis primo eſt adſtringentis, tum ſubamari, ultimo dulcis. Probatur ponderoſus, ruber, ſplendens, non combuſtus.

USUS MEDICUS in gingivarum laxitate, catarrhalibus defluxionibus inhibendis, compeſcendis alvi profluviis, utilis. In ſubſtantia in ore volvitur, ſolutus deglutitur in gratiam halitus, & beneficium digeſtionis, atque id hodie Pariſiis familiare. In tabellas, ut gratior ſit, cogitur, linctibus admiſcetur, additur & electuariis: In nulla forma ſcrupuloſa doſis; in ſubſtantia a ſcrupulo ſemis, ad drachmam ſemis, unam, ſucceſſive datur. Extemporaneus habetur potus, viſui & guſtui gratus, proficuus diarrhœa, etiam febre bilioſa laborantibus, maxime ſi alias ægri ptiſanas reſpuunt, ſi drachmæ duæ catechu in unciis quindecim aquæ ſolvantur.

HYPOCISTIDIS Succus *Off. Botan.* ASARUM. Claſſis Naturalis Incompletarum.

ASARI foliis ſeſſilibus, imbricatis, floribus quadrifidis, ſuccus inſpiſſatus, ex Turcia, Creta, Gallia Narbonenſi, nobis advectus, ſiccus, niger, ſplendens, aliquid odorati habet, intenſe amarus, os adſtringens, exſiccans eſt.

VIRES MEDICAS adſtringentes acaciæ ſucco maiores habet; ſi partem roborare conſilium ſit, inquit GALENUS, quæ videlicet pluſculo humore exoluta fuerit, robur, & firmitatem illi non imbecilliter addit; doſis, & exhibendi modus, ut in ſucco acaciæ, eadem.

OMPHACIUM *Offic.* vide P. I. p. 60.

Eſt acerbæ uvæ expreſſus ſuccus, in rubro ære, donec cogeretur, inſolatus olim DIOSCORIDI, hodie liquidior, colatus tantum, & in doliolis aſſervatus, menſis magis in Galliis, quam officinis notus.

VIRES MEDICÆ ad ulcera oris humida, ſcorbutica, partes relaxatas firmandas, egregiæ: In navibus contra ſcorbutum maximus uſus eſt.

SANGUIS DRACONIS *Offic.* DRACO arbor indica, COMMEL: Claſſis ignota. *Germ.* Drachen-Blut. *Gallis* Sang-dragon. *Anglis* the Dragon's-Blood.

SANGUINIS *draconis* duplex ſpecies habetur; una profundiſſime rubeſcens, dura, plurimis non reſeranda menſtruis, in ſpiritu vini rectificato pro maxima parte ſolubilis, profundo colore & durabili ſpiritum vini imbuens; hæc vilior pigmentis inſervit. Alia in arundinibus allata, ſaporis eſt exſiccantis, adſtringentis, ſalivam rubro colore inficiens, & hæc medica eſt.

VIRES MEDICAS conſtanti traditione adſtringentes, ad ſanguinis profluvia, lochia nimia, hæmoptoen, dyſenteriam, utiles laudavere. Specifice adſtringere adhuc hodie LINNÆUS affirmat, alii innocuum corpus habent; reiteranda igitur experimenta. Dari in pulvere a ſcrupulo ad drachmam dimidiam, in mixturis ad integram, duas, dilui poteſt. Multus eſt ad vulnera externus chirurgis uſus. Recentiſſime aliud gummi adſtringens, multum mucilaginoſum tamen, & gratum, ex Gambia allatum, externa facie ſanguini draconis ſimile, deſcribit FOTHERGILL. *Medical obſervations and inquiries by a Society of phyſicians in London.* T. I.

FUN-

FUNGI MUSCI.

AURICULA IUDÆ *Offic. Botanicor.* TREMELLA. Claſſis Naturalis Fungorum. *Germ.* Holderſchwamm. *Gallis* Oreille de Iudas. *Anglis* Iews-ear.

TREMELLA *cyathiformis labio altero inflexo, repando:* ex lignis antiquis, præſertim vero ſambucinis, hic excreſcit fungus, officinis ſervatus, licet non multum adhibitus.

VIRES MEDICAS exſiccantes, adſtringentes, in ophthalmia, incipiente inflammatione, angina, eximias de eo prædicat hodiedum LINNÆUS. Præſcribitur in decocto unciæ dimidiæ pondere.

CREPITUS LUPI *Offic.* LYCOPERDON. *Botanicorum.* Claſſis Natur. Fungorum. *Gallis* veſſe de Loup. *Germ.* Poſiſt. *Anglis* Bullfiſt.

LYCOPERDON *ſubrotundum, laceratum, dehiſcens*, iam antiqui in Germania ad ſanguinis eruptiones uſus, externe diſſectis arteriis, ruptis vaſis, felici cum ſucceſſu applicatur, experimentis de novo in *Tranſ. Philoſoph.* T. XLIX. tentatis.

FUNGUS IGNIARIUS *Offic.* BOLETUS *Botanicorum.* Claſſis Naturalis Fungorum. *Germ.* Zunderſchwamm. *Gallis* Agaric. *Anglis* Agaric.

BOLETUS *acaulis, pulvinatus, laevis, poris tenuiſſimis:* BROSSARDI Chirurgi Galli, ad compeſcendas in anevriſmatibus, & amputationibus hæmorrhagias,

gias, arcanum, LUDOVICO XV. emptum. Colligendus hic Boletus mensibus augusto & septembri, siccandus: caro dura filamentosa a cortice villoso separanda, mallei ictibus mollissima reddenda, sic demum vulneri superponenda; huius remedii laudem vide *in Acad. de Chirurgie* T. II. III. *Transf. Philosoph.* Tom. XLIX. p. 28. Vituperium apud *Cl.* NEALE. Nosocomii Londinensis Chirurgum, in opere *Some observations on the use of the Agarici and its insufficiency in stopping hemorrhages after capital operations. London.* 1757. Tamen etiam scire iuvat, curiosius in vase vitreo clauso asservandum fungum esse, MORAND. *Acad. de Chirurgie* T. III. & fungum vinosum eiusdem virtutis esse *Transf. Philosoph.* T. XLIX. experiente chirurgo FORD.

FUNGUS MELITENSIS *Offic. Botanicorum* CYNOMORIUM. Classis Naturalis Fungorum.

CYNOMORIUM. Non omnibus adhuc receptus officinis hic fungus, est parasiticus, lentisci, myrti, halimi, radicibus enascitur, in illis maxime regionibus, ubi hæ arbores felicissime vigent, ut in Melita, Sicilia. Planta siccata rubra est, ut etiam ex recenti expressus succus. Sapor amaricans, stypticus, linguam adstringens, cum austeritate mucilaginosa. BOCCONE *Mus. di Pianti.*

VIRES MEDICÆ adstringentes roborantes eximiæ, in pulvere scrupuli unius, ad drachmam, pondere exhibitæ laudantur: in hæmorrhagiis, & aliis omnibus profluviis sanguineis sistendis, specificæ L. sunt, *Institut. Bononiens.* etiam confirmatæ; in venereis urethræ ulceribus decocto usus DEIDIER, in dysenteria syrupo vel pulvere, vix unquam fallente successu alii,

LIN-

LINNÆUS *de fungo Melitensi. Amoenitatum Acad.* Vol. IV.

LYCOPODII ſemen *Offic. Botanicorum* LYCOPODIUM. Claſſis Naturalis Cryptantherarum, Ordo Muſcorum. *Germ.* Löwenfus-Saamen. *Gallis* Pied de Loup.

LYCOPODIUM *caule repente, foliis patulis, pedunculis ſpina gemina terminatis.* Ipſum leniter roborat, & adſtringit, pectoris morbis utile, etiam calculoſis, plica polonica laborantibus.

Pulvis tenuiſſimus, æquabilis, ad involvendas pilulas commodus, etiam aliquibus antihecticus habetur, ETTMUL. tum diureticus, antiepilepticus, *Ephem.* N. C. Anno III. Intertrigini, ulceribus madidis, etiam medetur inſperſus, valet etiam ad eryſipelas.

MUSCUS CANINUS *Offic. Botanicorum* LICHEN. Claſſis Naturalis Cryptantherarum. Ordo Algarum. *Anglis* Ashcoloured ground liverwort.

LICHEN *foliaceus, repens, lobatus, obtuſus, planus, ſubtus venoſus, pelta marginali aſcendente:* in hydrophobia, & rabie ſpecificus, divulgante HANS-SLOAN. Anglis inde multum in uſu in pulvere antilyſſo MEAD, qui DAMPIERI præſcriptionem vitiavit *Transact. Philoſoph.* Nro. 443. dum partes inæquales ſumeret, ſcilicet huius lichenis partes duas, piperis unam: doſim MEAD facit drachmam, unciam ſemis HARTLEY, ſolius lichenis pulverati doſim ſcrupulos quatuor HANS-SLOANE. *Phil. Tranſ.* Nro. 237. ſed ſæpe feſellit.

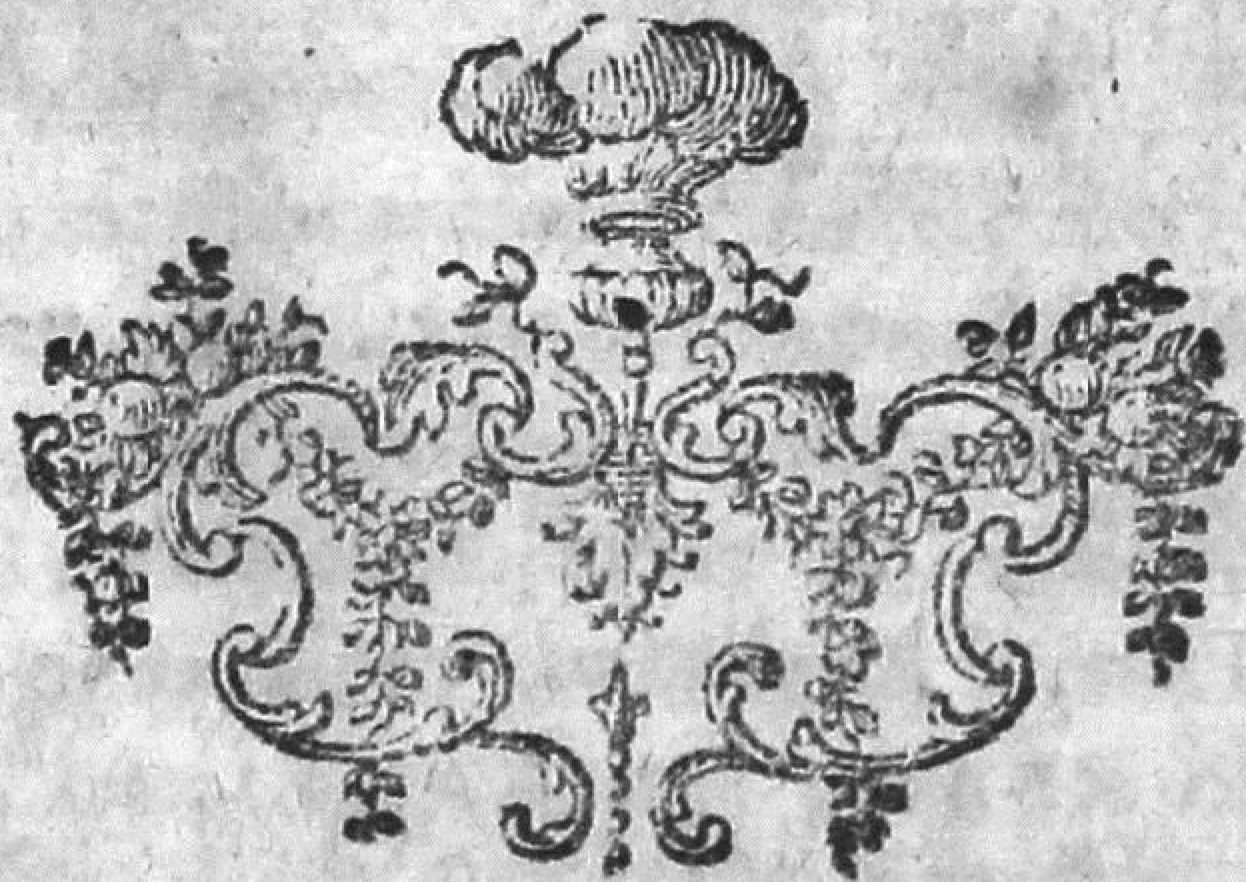
MUSCUS

MUSCUS CUMATILIS *Offic. Botanicorum* LICHEN. Classis Naturalis Cryptantherarum. Ordó Algarum.

LICHEN *foliaceus, repens, lobatus, obtusus, planus, verrucis sparsis, pelta marginali ascendente;* drasticam vim habere, & aphthis, & vermibus mederi, plurimis locis LINNÆUS, dosim non addens.

PULMONARIA ARBOREA *Offic. Botanicorum* LICHEN. Classis Naturalis Cryptantherarum. Ordo Algarum. *Germ.* Lungen-Kraut. *Anglis* spotted Lungwort.

LICHEN *foliis oblongis, divisis, superficie reticulato-punctata,* in fagis, & quercu habitans, thoracicus est; in phthisi curanda usum præstasse LINNÆUS, qui & in ictero, & tussi laudat.

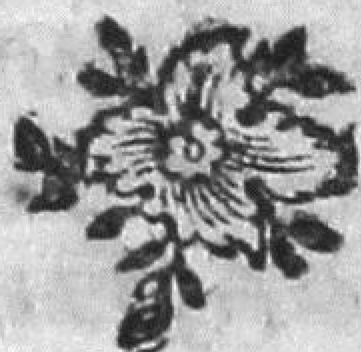
EX MINERALIBUS

PETRIFICATA.

OSTEOCOLLA *Offic. Mineral.* RHIZOLITHUS. Claſſis Petrificatorum. Ordo Vegetabilium. *Germ.* Beinbruchſtein. *Gallis* Oſteocolle. *Anglis* Bone-Binder.

OSTEOCOLLAM eſſe radices arborum putrefactas, terra calcarea, ſabulo, mediante aqua imprægnatas, GLEDITSCH: caules, ſcapos plantarum, marga & arena incruſtatos, GUETTARD. *Acad. des Sciences* 1754. contendunt. Terra ipſa calcarea alba cum acidis efferveſcit MARGGRAF *Acad. de Berlin.* dat cum acido nitri phoſphorum Balduini, IDEM, tum deſtillata, liquorem omnes proprietates liquoris urinoſi habentem, IDEM, nec inventa ſunt in oſteocolla ea, quæ NEUMANNUS prodidit principia, nec oſteocollæ oleum petroleo ſimile ineſſe deprehenſum. Eſt verus ſtalactites margaceus, GUETTARD. l. c.

VIS MEDICA adſtringens LINNÆO, alia aliis haud repetitis experimentis, adſcripta, tamen ſpecifica dicitur ad fluorem album.

TER-

TERRÆ.

BOLUS *Offic. Mineralogiae.* Classis Naturalis Terrarum. Ordo terrarum pinguium. *Germ.* Fett-thon. *Gallis* Bolus. *Anglis* Bole.

BOLUS, Terra sigillata, eadem historiæ naturalis scriptoribus significant, & est argilla pinguis, ore liquescens.

PROPRIETATES quod spectat, est ad attactum mollis, attenuata, pinguis, igne lapidescens, in vitrum redigenda, acido vitriolico, & substantia pingui minerali constans, terra martialis: Ita fere omnes dixere: nuper vero, quod hæ terræ nec destillatione, nec decoctione cum aqua, acidi vestigium præberent, neque cum lixivio alcalino coctæ, aut cum siccis salibus alcalinis mixtæ, & per aliquod tempus in crucibulo ignitæ, elixiviatæ, tartarum vitriolatum exhiberent, an coloratæ terræ bolares acidum vitriolicum continerent, dubitatum fuit, *Comment. varii Argumenti germ.* 1759. Addi adhuc posset adstrictionis sensum, quem in os assumptæ facere solent, vi absorbenti potius terræ, quam adstringenti alteri acido principio deberi.

Cæterum huius multæ species sunt, ut bolus *alba,* qualis moravica, *rubra*, qualis armena, bohemica, *carnea*, ut terra lemnia &c. *cinerea*, *flava*, quæ & axungiæ lunæ, & solis dicuntur.

Veteribus æstimatissima fuit terra lemnia; hodie dubitari merito potest, an nostra terra lemnia sit terra lemnia veterum, cum lemnia sphragis impense rufescere debeat GALENI testimonio, nostra tantum carnea sit. Estne bolus

bolus armena, quæ nobis hodie maxime laudatur, terra lemnia veterum?

VIRES MEDICÆ boli armenæ vel terræ ſigillatæ rubræ, exſiccantes ſunt, plaſticæ, in diarrhœis, dyſenteriis putridis, phthiſi pulmonali, humorum diſſolutionibus, catarrhoſis defluxionibus, admodum utiles. Corpus, medicamentum hoc, non turbat, unde ſcrupuloſe doſis definiri non debet, in pulvere drachmæ ſemis, unius, pondere, unius, vel duarum in mixtura, unciæ etiam unius aquæ libra una emulſæ, addito ſyrupo cochleatim exhiberri poteſt. Non minor externus eius uſus eſt: locis excoriatis, ulceribus humidis manantibus aſpergitur, adhæc additur unguentis, emplaſtris &c.

CRETA *Off. Mineralogorum.* Claſſis Naturalis Terrarum. Ordo Terrarum Macrarum. *Germ.* Kreiden. *Gallis* Craye. *Anglis* Chalk.

CRETA cohærens ſolida W. Farinoſa, & ſicca ſubſtantia, calx foſſilis & nativa fere, cum ſale ammoniaco trita, & deſtillata, calcis vivæ proprietates habet; cum tartaro, qui vix, & in aqua ebulliente tantum ſolubilis, cocta, illi ſalium alcalinorum ſolubilitatem conciliat. Adhæc inflammabile quoddam in ſe principium habet, quod etiam boracem colore flavo tingat, & ex vitro Antimonii & Plumbi, Antimonium, & Plumbum reducat, POTT. *Lithog.* ſed & urinoſi non parum continet HIERNE *Tent.* IV.

Cæterum Creta acido vitriolico non ſolvitur, ſed ab hoc in aliis acidis ſoluta præcipitatur, valida igne calcinata in calcem redigitur, cum vitreſcibili fluxu fuſa in vitrum cogitur. Ope cretæ aquam marinam potabilem redde-

reddere, docuit in *Comment. Societ. scient. Harlement.* P. II. *Cl.* ALLEMAND, quatuor pintis aquæ marinæ, cretæ unciam unam addendo, obtinuit quatuor quintas aquæ potabilis, melioris ea, quæ calce pararetur.

USUS MEDICUS cretæ internus, quod in pastam irresolubilem cum tenaci ventriculi muco concrescat, vix multus, tamen ubi acidum peccat certus, maxime vero in Dysenteria acida, quam domat, dum alvum simul adstringit, utilis vel forma pulveris vel mixturæ, vel demum decocti.

Externus vero maior est, in ulceribus laxis, humidis, quæ siccat, stringit absumpto humido, puncta contactuum fibrarum solidarum augendo.

RUBRICA FABRILIS. vide *Venena.*

TERRA SIGILLATA alba *Off.* quæ plerumque melitensis, turcica, licet forte moravica nostra huic haud inferior sit, etiam bolus alba vocatur.

USUS MEDICUS boli idem.

MINERÆ.

Substantiæ terreæ, lapideæ, sale, sulphure, semimetallo, vel metallo imprægnatæ, MINERÆ dicuntur: unde etiam in quatuor has classes: primo Salia, secundo Sulphura, tertio Semimetalla, quarto Metalla, vere distribuuntur. Quibus unius quam alterius principii plus inest, ea ad classem potioris relegantur.

ALU-

ALUMEN CRUDUM *Off. Mineralogorum.* Classis Minerarum. Ordo Salinarum. *Germ.* Alaun-Schiefer. *Gallis* Alun. *Anglis* Alun.

ALUMEN lapide fissili mineralisatum W. Confusa admodum apud veteres aluminum historia nostro satis evidens ævo est, quod a vitriolis repurgata. Alumen, quo utimur in communi usu, duplex est, idque, vel album penitus, vel colore rosaceo conspicuum, utrumque factitium, artificiis Actis Gallicis, & Anglicis rite descriptis; hoc alumen crudum, illud alumen Romanum, rochæ, rupeum, quod ex marmore rubicundo factum, vocatur.

Primum aluminis principium manifestum, vitriolo, sulphuri, idem acidum vagum esse, quotidiana in Anglia experimenta docent, chemica confirmant, & Suecicæ mineræ demonstrant: Ita ex uno & eodem lapide Sueciæ, alumen, vitriolum, sulphur, minium, ex alio Angliæ, alumen, vitriolum, sulphur, *Philosoph. Trans.* Nro. 21. Quomodo vero facili experimento terra aluminis, in vitriolum converti possit, docet *Mem. de l'Acad. des Sciences* 1744. GEOFFROY. Alterum obscurum magis, adhuc hodie disceptatum, cur? quod simplex, & unicum velint; quo fundamento? ipsi ignorant. Non esse pure calcareum, nec cretaceum NEUMANNUS, bolo simile BOERHAAVE, ex fistulis tabacariis, ut & lapide calaminari BERRI alumen fieri GEOFFROY Iunior, ex schisto marmore rubicundo L. Terram hanc nec cretaceam, nec calcaream, post longos labores MARGGRAF *Acad. de Berlin* 1754. pronunciavit. Sed specificam alcalinam argillaceam. *Script. Chem. Germ. edita Berolini* 1761.

Ut in officinis eſt alumen informis maſſæ, cryſtallos ſuas non exhibet, quas octoedras nonnulli dicunt, dum alii aliter inveniunt: alumen cryſtallos albas ad hunc modum figuratas LISTERO & aliis dedit; nimirum bis figura paululum compreſſa eſt, ex altera parte, quaſi vertice dicas, planum ſexangulum habet, ex altera & oppoſita parte, ſive baſi, plano ſimiliter ſexangulo inſidet; cuius autem latera claudunt tria ſexangula plana, quibus alternatim bina plana quadrangula interponuntur; ita quælibet integra aluminis cryſtallus, ex undecim planis conficitur, quinque ſexangulis, & ſenis quadrangulis.

Alias aluminis proprietates quod ſpectat, ſi peculiares quorundam locorum excipias, Romanum enim plus de ſale marino, Suecicum, Anglicum plus de vitriolo participant, *Acad. des Scienc.* adſtringentiſſimum alumen, guſtu glaciale, in aere aperto ſiccum manet, decies quater aquæ pondus, ut ſolvatur, requirit, ſolutum terram indiſſolubilem relinquit, igne liqueſcit, ſpumat ut nitrum, lac, ſanguinem, coagulat, ſed ſyrupum violarum non mutat.

USUS in vita humana multifarius: marmor, fimbrias aureas, argenteas, dealbat, colores lanarum, ſericorum firmat, Morvas piſces durat, Chartariis, ſcriniariis, anatomicis, hiſtoriæ naturalis ſtudioſis, multum in uſu, adhibetur etiam pigmentis, magiſteriis, clarificandi ſcopo in officinis; eſt etiam ex alumine pyrophorus pulvis.

USUS MEDICUS non ſpernendus, ubi a maiori humorum affluxu debilitatæ partes contrahendæ; ita in initio inflammationis oculorum, cum albumine ovi probe agitatum, addito aquæ roſarum momento laudatur,

datur, confirmato malo proſcribendum: tum & ad putreſcentia ulcera, tenui ichore madida, ulcera alia mala carne luxuriantia, vi ſtypteria prodeſt. Sic & medetur vulneribus ſanguinem fundentibus copioſius. Maximus externus uſus eſt, isque in dentifriciis adhuc malus. Interne alumen draconiſatum, aluminis unciis duabus, ſanguinis draconis ſubtiliſſime pulveriſati uncia una, aqua cardui benedicti ſolutis, cryſtalliſatum, ſcrupuli unius pondere ad omnia ſanguinis profluvia, maxime muliebria, exhibuit feliciter MYNSICHTUS.

Alumen cum ſanguine draconis in cochleari ferreo fuſum, in pilulas redactum, in iisdem caſibus HELVETIUM non fefellit: in pulverem redegit ultimo THOMSON, & in maximis hæmorrhagiis omni hora drachmam ſemis exhibuit, quin etiam in fluore albo enixe laudat. *Society of Edimburgh* T. IV. Cur hodie abſtinetur? nauſeas moleſtas fecit, quas exigua cinnabaris portio medicamento addita compeſcit, MALOUIN, anodyna ipſe HELVETIUS miſcuit. In colica pictonum, ubi motus inteſtinorum periſtalticus admodum debilis eſt, vel etiam deficit, expertus laudat *Cl.* GRASHUIS. Serum lactis aluminoſum in hæmorrhagia uteri & in diabete valet.

Alumen *uſtum* difflata per ignem parte aquea acrius, ad erodendam luxuriantem carnem chirurgis utile.

VITRIOLUM *Off. Mineralogorum.* Claſſis Minerarum. Ordo Salinarum. *Germ.* Vitriol. *Gallis* Vitriol. *Anglis* Vitriol.

VITRIOLUM, ſeu CHALCANTHUM, quaſi æris efflorescentia, atramentum ſutorium, quod eo

nigro colore coria inficerentur, latinis dictum, duum praecipue generum est, *Ferri*, & id viride, *Cupri*, & id caeruleum, licet etiam a Cupro vitrioli ferri color sit KUNCHEL: datur tamen & album, & id utrumque metallum, saepe & plumbum, zincum, & terram calcariam continet. Quod ex minera plumbi montis Rammelii habetur album, utrumque metallum, copiosam terram zinci, plumbi nihil, habet *Cl.* POTT. *Miscell. Berolin.* T. VII. Sunt adhuc aliae ratione colorum, huius differentiae: Ferri *viride, cubicum*, Cupri *caeruleum*, *dodecaedrum* LINNAEO, album *oblongum* definitur. De alumine, vitriolo, sulphure, vide experimenta *Transact. Philosoph.* Nro. 103.

Primum Vitriolorum principium *acidum vagum*, secundum *glebam metallicam*, tertium *aquam*, omnia experimenta, ut sint notissima, evincunt; diversa tamen horum in diversis proportio deprehenditur, maxima semper aquae, & quae ut videtur absque destructione ipsius vitrioli minui non possit; vitriolum ferri, hypocausto calido expositum, calcinatur, suamque destructionem, subtilissimo acido totum replente locum, etiam experimenti ignaro, indicat. Quin quasi sitiens aquam, hac orbatum corpus, salium alcalinorum in morem attrahit, & bibit. Caput mortuum, destillatum oleum vitrioli, aquae vel maxime bibula sunt. Ex colcothare siccissimo, aeri exposito, rursus phlegma, spiritus obtinentur: iterum oleum vitrioli concentratissimum, ut in crystallos concrescat priori sali similes, in aere brevi liquescit, LEMERY, vulgare aeri expositum libero, triplo plus quam ante ponderat, HOFFMANNUS. Sed & id acidum omnium cognitorum ponderosissimum, licet etiam in sinu terrae; & in aere iam fluidum reperiatur tum omnium efficacissimum, licet

licet aqua non dilutum non agat: oleum glaciale vitrioli, ferrum non ſolvit. Sed cur ex calcinato, calore ſolis, vel cubiculi, vitriolo, ſpiritus longe ſubtilior? GELLERT: cur aqua in colcothar ex aere rapitur? cur hac oleum per furtum impraegnatur? Hodie ratio inventa eſt, & cauſtico debetur.

Et nunc quidem, hoc invento, merito quaeritur, an vitrioli acidum, quod & acidum *vagum*, *univerſale*, *catholicum*, *primigenium* ſit, de quo recentiorum nemo dubium iniecit, donec ad arcana naturae natus egregius Vir MEYERS quaeſtionem detecta acidi pinguis, ſeu cauſtici natura proponeret, inque contrariam ſententiam, argumentis non paucis, nec debilibus impulſus inclinaret,

I quidem copiam acidi vitriolici, aut ſulphurei non ſufficere.

II oleum tartari aeri expoſitum etiam cauſticum ex aere attrahere.

III acidum pingue de omnibus proprietatibus trium acidorum mineralium participare, aut potius ipſam acidi pinguis naturam tribus mineralibus acidis impreſſum eſſe;

Quae quidem omnia in ipſo Auctore latius deducta, legi merentur, dum ad demonſtrationem ſecundi in vitriolo principii tranſeo.

De exiſtentia vero glebae metallicae in vitriolo, res adeo plana eſt, ut experimentum dici non debeat, quin in ipſo vitrioli oleo claro tentamine HIERNE evicta ſit; dum enim ſumpſiſſet vitrioli venerei ſpiritum, huncque minio ſuperfudiſſet, addidiſſetque ultimo ſpiritum urinae, vidit vitrioli ſpiritum, caeruleum illico induere

 colo-

colorem, & ſimilis coloris ſedimentum ſupra minium deponi; in alio experimento ferrum ſupra minii ſuperficiem nigro colore præcipitatum, dum ſpiritum vitrioli martis adhibuiſſet. Teſtis quoque eſt *Cl.* HELLOT *Acad. des Sciences 1738*, vitrioli glaciale oleum in aqua deſtillata ſolutum, ſeptem, octove dierum ſpatio digeſtum, ſedimentum floccoſum dimittere, quod magno calcinatum igne a magnete demum traheretur, & quod cum cera vel inflammabili alia ſubſtantia recalcinatum, purum exhiberet ferrum MACQUER *Chymie.* An inde datur ratio, cur longe fortiori igne vitrioli oleum ſolum obtineatur? cur id ponderoſiſſimum ſit? cur ſpiritui vitrioli nunquam ſubſtitui debeat etiam aqua dilutum? hic enim, ut volatilior ſic purius continet acidum leviori vi expulſum: an inde quoque ratio patet, cur ſpiritui potius ſubſtituendum ſit vitrioli phlegma? quod & volatile ſit, & fugaciſſimam acidi portionem, minime metallica vitiatam habeat: an inde adeo celebratus recentis vitrioli phlegmatis in mania, Epilepſia uſus CNOEFFELIO? ſpiritus vitrioli volatilis in morbo herculeo, PARACELSO? debet vero odore eſſe volatili, nares inſtar ſpiritus ſalis ammoniaci ferire, non fixatus eſſe, qualis in officinis invenitur.

PROPRIETATES quod ſpectat, vitriola cryſtallos habent ſiccas, polyedras, & quidem vitriolum ferri cubicam, ſtypticam, cupri dodecaedram, rhomboidalem depreſſam, ſaporis horrendi: igne inſtar aquæ funditur, calcinatur demum vitriolum. Solutio ſyrupum violarum ſubviridi colore inficit, ſublimati corroſivi ſolutionem non turbat, gallarum infuſionem in atramentum commutat. Acidi eius etiam ſingulares dotes ſunt; fluidorum ponderoſiſſimum, aquæ vel maxime bibulum, viciſſitudinibus

nibus aeris mobile ut ſpiritus vini, frigore condenſatur, calore liqueſcit, omnia alia acida ex aliis corporibus expellit, &c.

USUS MEDICUS, vitrioli *martis* artificialis, non naturalis, ne illi cuprum commixtum ſit, interne rarus, ad vermes, tum ubi auſtera roborans vis ferri requiritur, laudatus, drachmam dimidiam, unam, in libra aquæ dilutam, cavendo omnem acrimoniam alcalinam, aut alcalium, & adſtringentium aſſumptionem, imperat. Externus, ubi adſtringendum, cohibendus pruritus, in pulvere, fomentis, linimentis, frequentior.

Album ad compeſcendas vulnerum hæmorrhagias utile, vel in globulos, qui vulneri intrudantur, fingitur, vel meraca ſolutione applicatur, repellentis ſcopo etiam collyriis parca doſi iungitur; interne drachmæ ſemis pondere vomitorium eſt certum, in caſu aſſumpti veneni ſolum adminiſtrandum.

Caeruleum etiam minima doſi efficax, & ſi non ita contemperatum, ut nocere non poſſit, ventriculum rodit, eſt enim verus lapis infernalis, quo cancros venereos chirurgi etiam exurunt; ubi vero ita dilutum eſt, ut ſtimulo ſuo nocere non poſſit, in manu periti, heroicum contra epilepſias, manias &c. remedium *Illuſtr.* L. B. van SWIETEN habetur, & ſpecificum tale antiepilepticum hac præſcriptione conficitur, *in novis Actis* Acad. N. C. T. I, vitriolum cupri aqua pluvia ſolvatur, filtrato adde ſpiritum ſalis ammoniaci aquoſum, concentratum, cum ſale tartari factum, ad punctum ſaturationis: poſt tempus adde ſpiritum vini rectificatiſs: cryſtalli ſaphirinæ, mediante

charta bibula ſeparandæ, ſerventur ab aere, in vitro bene clauſo: doſis granorum duorum, trium, infantibus, quatuor; quinque, adultis; quandoque vomitus, quandoque ſequitur ſeceſſus. Spiritus vitrioli veneris, inunctus clavis pedum, bis ter de die, ſuperpoſito poſt duodecim horas emplaſtro de gummi ammoniaco cum euphorbio, eos tollit, *Ephem. Decad.* 3. anno 7. 8.

PRÆPARATA varia ſunt, ex vitriolo martis omnia. Deſtillationis beneficio, primo, quod facile dimittitur, *Phlegma* vitrioli obtinetur, in morbis putridis, bilioſis, ad gratam aciditatem, potulentis, mixturis additum. Tum *Spiritus*, in eandem indicationem laudatus, in diſſolutione humorum, variolis confluentibus, dilutus utiliter datur, non ſolum usque ad plenam puſtularum eruptionem, ſed & in febre ſecundaria, *Cl.* TYSSOT *de variolis*, nec exigua doſi, ſiquidem drachmas duas larga aquæ quantitate dilutas, & ſyrupo edulcoratas intra trihorium, etiam uncias duas intra quadraginta horas exhiberet. Oleum vitrioli ſeu dephlegmatus vitrioli ſpiritus, cauſticum externum, minori doſi interne dandum, atque tum adhuc in aquoſis ſuſpectum CARTHEUSER. *Comment. varii Argumenti germ.* quod iam dudum HIERNE contra KUNCHELIUM monuerat. Poſt deſtillationem relictum caput mortuum, *Colcothar* vocant, chirurgis multum in uſu, adſtringens eſt, ſunt qui etiam antiſepticum habent. Ex colcothare ſal elicitur ſubviridis, emeticus, *Gilla* THEOPHRASTI, hodie non amplius adhibita, reſiduum *terra* vitrioli dulcis eſt. Vitriolum Romanum ſub cane radiis ſolaribus calcinatum, pulvis ſympatheticus DYGBAEI habetur: Item ex terra aluminis & particulis metallicis vitrioli viridis, per ſal alcali, cui

cui principium inflammabile ope ignis iunctum fuit, præcipitatis, fit *Caeruleum Prussicum.* MENON, *Memoires de Mathematique, & de Physique par divers scavans 1750. Paris.*

COMPOSITA. Calcanthi acidum diversa alcoholi proportione, iunctum, diversisque encheiresibus dulcificatum, nomina omnino diversa habuit, & quidem

I. AQUA RABELLII quam & alii sub nomine liquoris DEMOCRITI cognoscunt, nonnulli etiam acidum DIPPELLII vocant, nihil aliud est quam simplex partis unius olei vitrioli purissimi, & Partium trium alcoholis optimi, digestionis & circulationis interveniente beneficio, mixtura, ita LEMERY *Chymie*, MACQUER *Chymie;* licet non consentiant TOURNEFOR *in Laborat.* SNAT *Cour de Chymie*, ASTRUC *de morbis venereis:* & hi quidem duo posteriores RABELLII aquam elicitum destillatione liquorem esse volunt, hinc spiritum vitrioli dulcem, qualis est nostris in officinis prostans liquor anodynus mineralis.

Nunc vero clarum est discriminandas virtutes medicatas esse, quas diversis his liquoribus *Cl.* viri adscripsere, nec eas uni convenire aquæ Rabellianæ posse. Mixturam simplicem non destillatam diuresin movere, vomitum & alvum sistere, etiam hæmoptoicis convenire dosi guttarum quatuor ad decem LEMERY *Chymie. Cl.* CARL in podagra, arthritide, nephritide summopere recommendat, ut & SCHULZE *in dissert.* an dentur medicamenta, quæ calculum in vesica confringant? 1734. & HUMMEL *in dissert.* de arthritide

tide tam tartarea quam ſcorbutica 1734. Hi viri vero Part. IV. VI. VIII. ſpiritus vini rectificatiſſimi immiſcebant olei vitrioli Part. I. additis ſimul diverſis vegetabilibus reſolventibus, balſamicis, diureticis egregiarum virium POTT *de acido vitrioli vinoſo.*

Mixturam vero aliam ex priore ſimplice, deſtillatione obtentam & quæ non eſt proprie aqua RABELLII priorum, ſed SNAT, ASTRUC, hic laudat ſtipticam in hæmorrhagiis, & hæmoptyſi, paregoricam, diureticam, tum in febribus ardentibus & intermittentibus egregiam; adhæc in vomitu & ructu mirabiliter operari ait, ſiſtere etiam gonorrhæas ptiſana cum ea acidulata. Eadem fere ASTRUCIUS repetiit, & laudat in hæmorrhagiis quibuscunque, febribus ardentibus, inſtillatam vehiculo ad gratam aciditatem, & ptiſanis refrigerantibus, quæ in initio gonorrhææ præſcribuntur, maxime ſi dischuria nimis diſcruciat. Sed an hæc acida eſt? an refrigerat ſpiritus vitrioli dulcis?

II. SPIRITUS VITRIOLI DULCIS, ſeu LIQUOR ANODYNUS MINERALIS multarum officinarum ex prioris mixturæ deſtillatione confectus exurgit ex duobus liquoribus prima ſeſe deſtillatione excipientibus ſcilicet ſpiritu vini aromatico vix non puro & ſpiritu vini gratiori fragrantiori acido vitrioli iam aliquantulum alterato commixtis; ita fere omnes officinæ parant, & quæ non exacte attendunt hos adhuc acida & ſulphurei odoris aqua tertio demum loco prodeunte plurimum debilitant. Inde eſt quod vitrioli dulcis ſpiritus ſeu liquor anodynus mineralis manifeſtam aciditatem aliquibus in officinis habens fragrantiam minorem, minime ſit probandus, & ſuper alcali rectificandus aut quod melius eſt poſt ali-

quot

quot dierum cum alcali digestiones, concussiones, cohobandus: sic enim iterum purior spiritus odore eleganti aromatico & fragranti prodit POTT.

Quanquam vero prima vice summa exactitudine paratus sit, nec saporem manifeste acidum habeat, occultam tamen suam aciditatem docent, florum Cyani ab hoc rubor, Mercurii ex spiritu nitroso in flavum turpethum præcipitatio, & cum salis ammoniaci vinoso spiritu exurgens sal ammoniacum secretum, cuius tamen ne vestigium quidem obtineas cum eodem vitrioli dulci spiritu prius cum alcali digesto, abstracto cohobato POTT. Cæterum corpora resinosa & alia compactiora, quæ soli spiritui vini alias pertinacius resistunt, huic victas dare manus coguntur: & solvit Gummi Copoal, Myrrham, Ambram etiam bituminosum succinum.

VIM MEDICAM si spectes, est spiritus fragrans, aromaticus, calidus, carminativus, anodynus in doloribus spasticis ventriculi intestinorum a causa frigida utilis, speciatim in nausea & vomitu: in convulsionibus, hysterica passione, epilepsia a dentitione & plurimis aliis. Infantibus ad guttas sex datur a viginti ad triginta adultis; cum Balsamo vitæ mixtus singultum momentanee aufferre solet, si inflammatio nulla subsit; sunt qui etiam cum spiritu salis ammoniaci vinosi, sunt qui cum spiritu tartari in alias indicationes miscent cum aliis medicinis. Ambra, quam probe in calida digestione solvit gravidum, in gonorrhæa habituali & contumaci dosi IV. VI. VIII. X guttarum datum prodesse ASTRUCIUS dicit, succino vero, quod etiam totum solvit divitem in fluore albo dosi guttarum viginti triginta.

III. SPIRITUS NAPHTAE est proprie secundum destillationis productum vini nempe spiritus gratior fragrantiorque vitrioli acido alteratus; praecedenti quidem subtilior, cum æthere tamen non componendus. Spiritum acidum vitriolicum vinosum POTTIUS vocat.

USUS prioris dosi guttarum X, XX.

IV. AETHER quem & alii Naphtam simpliciter vocant aut etiam Phlogiston FROBENII, tertium est destillationis productum limpidissimum fragrantissimumque admodum inflammabile & volatile.

PROPRIETATES quod spectat eæ omnino mirabiles sunt; rerum omnium cognitarum levissimus æther se ad alcohol habet :: 1 : 1,002 & ad aquam :: 1 : 1,114; fugacissimus manui instillatus frigoris sensum imprimit & illico in aera absque ullo humiditatis relicto vestigio rapitur, spiritui vini inflammabilior electrico igne inflammatur & flammam e vicinia eripiens fere absque fuligine deflagrat; Resinosarum unicum & adæquatum menstruum, verum eos colorem, odorem, saporem ex vegetabilibus extrahit, nec aquæ nec spiritibus acidis vel fossilibus vel vegetabilibus miscetur, hinc etiam aquæ instillatus & accensus super eam ardet.

USUS in morbis vasorum minimorum ut in Epilepsia, Hysterica passione, Paralysi, Rheumatismo, Podagra, etiam hodie plurimum laudatus, dosi guttarum III ad VIII.

V. NAPHTA VITRIOLI seu OLEUM VITRIOLI DULCE etiam Quinta Essentia vegetabilis

bilis aliis dicta, Oleum æthereum est ex eadem mixtura destillatione post phlegma acidum sulphureum, elicitum, quod modo aquæ supernatat & limpidum est, modo fundum petit, & diversi coloris aut flavescentis, aut viridiusculi visitur.

PROPRIETATES. Est oleum hoc penetrantissimum, sulphureum, fragrans, fugacissimum admodum inflammabile in spiritu vini solubile, aquæ non miscibile: diutius asservatum diaphaneitatem amittit, rubedinem contrahit, & acidum corrosivum evadit, quod cum alcali commixtum aperte effervescat, ab eo vero abstractum nec amplius rubescat nec acidum evadat nec mercurium, aut argentum rodat. POTT.

VIRES anodynæ summæ in doloribus spasticis & arthriticis, eas in medendo sibi notissimas fuisse testatur HOFFMANNUS, ut inde multi suspicentur verum & genuinum liquorem anodynum mineralem EIUSDEM viri hoc divitem oleo fuisse, constare igitur spiritu vitrioli dulci, vitrioli dulci oleo liquorem anodynum mineralem. Veniunt etiam in hunc censum

VI. GUTTÆ Generalis de LAMOTTE antipodagricæ. Constituuntur spiritu naphtæ solutum tenente aurum. Dosis spiritus naphæ.

VII. LIQUOR MANCHINI. Sub hoc nomine habetur spiritus naphtæ solus vel supra remanens caput mortuum prioris destillationis digestus, abstractus, coloratus; nonnulli etiam simplicem liquorem anodynum cum portione capitis mortui digerunt denuo distillant: alii alia addunt. Dosis ex præcedentibus facilis.

Cæ-

Cæterum *Cl.* BAUME qui & optimam dissertationem de æthere conscripsit, hoc ordine destillationis producta recenset: *I.* Spiritum vini non alteratum. *II.* Spiritum vini aromaticum acido vitriolico alteratum. *III.* Ætherem. *IV.* Phlegma acidulum. *V.* Primum acidum sulphureum volatile. *VI.* Oleum dulce Nro. IV & V supernatans. *VII.* Oleum citrinum ponderosius fundum petens. *VIII.* Secundum acidum sulphureum. *IX.* Oleum vitrioli nigrum spissum sulphureum. *X.* Sublimatum sulphur. *XI.* In fundo cucurbitæ bitumen.

VIII. TARTARUS VITRIOLATUS vel ex sale alcalino, & spiritu vitrioli, vel ex alcali puro, & vitrioli martis paratur, secundus Tachenianus dicitur: Sal medius est, satis vehementer movens, incidens, a granis decem, quindecim, ad triginta pro dosi exhibendus.

IX. ARCANUM DUPLICATUM acido vitrioli, & basi fixa alcalina nitri, operatione non semper exacta conficitur. Notabile est discrimen inter arcanum duplicatum, quod ex nitri destillatione cum vitriolo fit & illud, quod cum oleo vitrioli conficitur; docet in crystallis observanda diversitas. Dosis præcedentis eadem, vel paulo maior.

SEMI-

SEMIMETALLA.

FLORES ZINCI *Offic. Mineralogiae.* Classis Præparator: Ordo semimetallicorum.

ZINCUM sulphure, plumbo, ferro, mineralisatum, particulis micantibus, fuscum, arsenici vix aliquid continens POTT contra IUSTI *in Send-Schreiben Berlin. 1760.* hos flores largitur, fixos, non volatiles amplius, SCHWEDENBORG, interne nunquam, externe sæpe præscriptos, in ulceribus, lippitudine; in posteriori casu in aqua rosarum pro collyrio adstringente dat *Illustr.* L. B. van SWIETEN, in intertrigine specificos habet LINNÆUS, in excoriationibus, fissuris papillarum, laudat BARBETTE.

METALLA.

FERRUM. CHALYBS. *Offic. Mineralogiae.* Classis Minerarum Metallicarum. Ordo ferrearum præparatarum. *Germ.* Stahl. *Gallis* Acier. *Anglis* Steel.

FERRUM *durissimum & purissimum, ad silicem scintillans*, W. acies, stomoma, chalybs. An detur naturale, malleabile, Historiæ Naturalis scriptores multum disputarunt, hodie res plana est. Tamen in usus nostros omne, præter id, quod in aquis medicatis natura exhibet, præparatum est, præparatum in aciem verti potest, omnium optime docente de REAUMUR. Cur multis plantarum succis, vegetabilium cineribus, coralliis, ipsis animalium partibus, ossibus, sanguini, castoreo, & extracto subtilissimo florum melli, inest ferrum magnete conspicuum? Experimenta adsunt, ratio deest.

Tentamina vero, quibus præsentia Ferri in corporibus latitantis expiſcatur, vel magnete inſtituuntur in ſiccis pulveratis, quæ attrahit, vel gallarum, aut alio adſtringente pulvere, aut decocto, etiam alcalina fixa animali ſolutione, in fluidis, quæ colore tentat. Eſt vero in hoc negotio id non infimæ conſiderationis, quod ferrum quocunque foſſili acido in aquis ſolutum, non perinde gallarum, aut adſtringentium vi mutetur, quam dum vitrioli interveniente acido ſuſpenſum eſt: proin gallarum, aut adſtringentium adminicula, tutiſſima in omni caſu eſſe non poſſe Ferri criteria; contra vero, cum ſolutio cærulei Boruſſici alcalino fixo lixivio, etiam volatili alcalino ſpiritu facta determinati acidi foſſilis præſentiam nec poſtulet, nec exſpectet, eam unicum verum, & certum Ferri criterium eſſe in propatulo videri.

Quanquam vero adſtringentium vis ferratis aquis atramenti nigredinem communiter conciliare ſoleat, ut illis alcalica fixa animalia cæruleum colorem inducunt, eſt tamen etiam, ubi gallarum pulvis, aut cæruleum, aut purpureum iisdem colorem in experimento inducit; atque primum fieri obſervatur, dum his vitriolum martis purum ineſt, alterum dum hæ aquæ, aut natro, aut ſale alcalino minerali, aut alio alcalino impraegnatæ ſunt.

PRINCIPIA Ferri quod concernit, id ex principio communi inflammabili, & terra vitreſcibili metallica exurgit.

Primum quidem putridus, ſulphureus, inflammabilis, limaturæ martis, ab oleo vitrioli ſolutæ halitus, ex ſedimento nigricante in eadem operatione, eductum verum cum mercurio in cinnabarim ſublimandum ſulphur, calcinatio ferri in crocum, croci in ferrum reductio, addito omni phlogiſto, excepto ſulphure, & Arſenico, quæ metalla omnia præter Aurum

rum forma metallica exuunt, demonstrant. De altero principio non dubitatur, & utrumque docet Ferri genesis, ex abstractione olei unguinosi a terra vitrescibili exsurgens, etiam magnete exploranda.

Cæterum ex parte terrea omnia Physices cum magnete phœnomena vix non dependent, a sulphure illi, qui a ferro in experimentis chemicis, & in corpore humano sequuntur effectus. HOMBERGIUS secretum invenit primus, quo sulphuream a terrea separaret partem in *iisdem*, & e ferro cum aliis, cæruleum Berolinense ALII: est enim hoc nihil aliud, quam ferrum valde subtilisatum, quod ope alcali fixi, cum phlogistica animalium parte coniuncti, in pulverem, plus minus cæruleum, præcipitatur, prout portio terræ aluminosæ adhibitæ sese habet.

PROPRIETATES ferri sunt, magnete attrahi, quanquam aliorum plurimorum corporum metallicorum non exiguam in se contineat vim, magnetis virtute infici, & ferrum attrahere, minime inter metalla malleabile, maxime elasticum esse, igne, tritu, candescere, difficulter fundi, scintillas projicere, adhæc igne consumi, speculo caustico semivitrificari, & subjectis carbonibus in scintillas totum diffundi, & evanescere: in aere, aqua, rodi in crocum, dissolvi ab acidis, cum vehementi effervescentia in spiritu salis, & vitrioli. Solutionum colores diversos esse pro diversis menstruis, flavam ex acido salis, viridem ex acido vitrioli, fuscam ex aqua forti &c. hoc metallum bilance hydrostatica ponderatum fere octavam sui ponderis partem perdit.

USUS MEDICUS iam veteribus notus, & multus: vinum aut aquam, in qua candens ferrum restinctum sit, potu cæliacis, dysentericis, lienosis, chole-

ra laborantibus, & dissolutis stomacho, auxiliari, tum & restringere, sistere fœminarum profluvia, DIOSCORIDES reliquit. IPHICLUM improlem eandem ab oraculo in remedium accepisse, ex historiis adhuc novimus. Recentioribus, in iisdem morbis, usus non minor est, adhuc in corpore laxo pallido roborans, hæmatopœticus & emmenagogus: docent id auctus ab eius usu cum respiratione pulsus, diffusus maior per totum corpus calor, subsidentia laxi corporis, absque ulla prædominantis viscosi evacuatione, habitus, & amœnus oculis, labiis, gingivis, genis, subnascens purpureus color. An igitur, quia menstrua nimia sistit, deficientia restituit, restituta expellit, opposita vi adstringendi, & aperiendi ferrum gaudet? vera physiologia semper negavit.

Est tamen quibus etiam obsit: non dandum phthisicis, scirrho affectis, plethoricis, biliosis, imo ipsis phlegmaticis, ni manifesta acidi signa in primis viis sint, vix in substantia, sed in acido vegetabili solutum exhibendum. Sub eius usu abstinendum alcalinis, acidis fossilibus: iniungendus, qui iuvat, corporis motus.

Limatura ferri ea chalybis potior omnium consensu, in alcohol attenuatissima, si acidum in primis viis, in substantia datur, optime in bolo, electuario, pilulis, quinque, decem, granorum dosi; ructus sulphurei ovi quasi putrefacti, soluti in acido ventriculi testimonium præbent; anxietas, spasmi obvenientes, opio solvuntur: fæces nigræ bonum signum habent. Cæterum in succis vegetabilium acidulorum, fructuum horæorum, vinis acidis, acetis &c. solvi potest, unciæ dimidiæ pondere in libra una liquidi, & bis de die unciæ duæ sumi.

Ex-

Externe adhuc magni usus martialis in fontibus medicatis fæx, roborandi scopo. Neque inutile est nigrum stratorum sabulum, ferro ditissimum, experimento MALAVAL *Acad. de Chirurg.* T. III.

PRÆPARATA. *Croci* martis varii: ablato sulphure pars metallica ferri, in spiritibus acidis fortissimis non adeo dissolubilis, ipso semper deterior ferro: rejiciendi. *Tincturae* simplices meliores: martis cum succo pomorum in casibus recensitis laudabilis. Aliæ, ut martis *adstringens*, *aperitiva*, *helleborata*, suis authoribus placent. Ultimo etiam dici debet rubiginem ferri destillatam ad urinosum sal vergere. HIERNE, NEUMANN &c.

LAPIS HÆMATITES *Off.* Ferrum Mineralisatum minera figurata rubra, aut tritura rubente W. Classis Minerarum. Ordo ferrearum. *Germ.* Blutstein. *Gallis* Pierre hæmatide.

HÆMATITIS martialis minera est, coloris obscure rubentis, etiam ferruginei, nigricantis, fibris instar ligni longis, tenuibus, & acuum in morem acutis constans, saporis vero terrei, adstringentis, addito phlogisto ferri naturam consequens. Principia eadem sunt, sunt & eædem proprietates, ab acidis, ut ferrum, dissolvitur &c.

VIRES MEDICÆ adstringentes, siccantes, roborantes, sunt in sputo sanguinis cruento, ulcere pulmonum, aliis hæmorrhagiis, alvi fluxibus etiam moderandis, fluore albo &c. proficuæ. Huius quam ferri maior dosis est, forma pulveris a scrupulo semis ad scrupulum unum, ita proportione habita in electuariis,

riis, & aliis formis datur: Externe plurima ingreditur emplastra.

PRÆPARATA. *Flores* salis ammoniaci martiales

AQUÆ FERRATÆ.

THERMÆ MARTIALES.

SULPHUREÆ etiam in hanc classem revocandæ.

ANIMALIA.

CHERMES *Offic. Entomologorum* COCCUS. Classis Naturalis Insectorum. Ordo Hemipterorum.

COCCUS quercus cocciferæ, aceto immersus, supra lintea exsiccatus, nostris divenditur officinis: Recens sanguineum colorem habet, qui expressus basis est confectionis alkermes, quæ in Gallo-provincia optime paratur, & divenditur.

VIM adstringentem docet factum cum solutione vitrioli atramentum, Comes MARSILLI, roborantem in præcavendo abortu LINNÆUS, tum præstantem in profluviis sanguinis, etiam diarrhœa, dysenteria, alii habent; in memoriæ imbecillitate, epilepsia idiopathica, aliisque convulsionibus, hæmorrhagiis, adhuc laudat CARTHEUSERUS *in Commentationibus varii argumenti Germanice scriptis 1759.* An adeo analeptica confectio, ut etiam aphrodisiaca? Sal alcali volatile examine chemico demonstravit MARSILLIUS *de Granis Kermes Act. Phys. Med. Acad.* N. C. T. III.

T. III. Sumuntur in substantia ad scrup. unum, duos, succo recenti, vel per se, vel cum syrupo cochleatim: etiam in decocto ad unciam unam, duas, datur succus: tinctura ex his, mediante spiritu nitri dulci parata, praestantissimae virtutis esse dicitur, CARTHEUSER l. c.

In hanc classem, quae maiorem fibris cohaesionem, & elasticitatem conciliare possunt, ex animalibus ossa, eaque adhuc acriter calcinata numerantur luculentius, quod haec superfluam, quae fibras macerat, relaxat, humiditatem absorbendo, eis maiorem in mutuum nisum occasionem concedant. Externe vero applicari solum ea solent, quod resorpto liquido concrescentia, cohaerentem admodum pastam constituant. Neque ex animalibus solum ea parari possunt, sed etiam ex terreis. Similis terra bolaris *Memoir. de l'Acad. des Sciences 1669.* descripta est, qua lymphae stillicidium, vitriolo, alumine, non compescendum, siluit, & quae, abrupto ad umbilicum fune umbilicali, lethalem haemorrhagiam praevertere posset.

CLASSIS SEXTA
ATTENUANTIUM.

ATTENUANTIA dicuntur illa, quæ fluidorum nimiam tenacitatem tollunt. Locum habent, ubi ſigna docent æquabilem humorum per vaſa motum ob nimium lentorem in toto, vel in parte, impediri. Laſſitudines ſpontaneæ, dolores inflammatorii, acuti, vel & alii obtuſiores, hæc indicant; licet ex his alia in acutis, in lentis alia, ſeligere medicus debeat, tum & pro genio materiæ attenuandæ diverſa.

I. ABSTERSIVA, RESOLVENTIA.

BARDANA *Offic.* ARCTIUM *Botanicorum.* Claſſis Naturalis Compoſitarum Capitatarum. *Germ.* Kletten-Kraut. *Anglis* Burdock.

ARCTIUM DIOSCORIDIS, radices, & ſemina officinis exhibet. Radices lene aroma, amarum, reſolvens, aperiens, habent, absque ſtimulo, ut in acutis absque metu adhiberi poſſint, HALLER; in cereviſia cocta arthritidem ſuperavit, FORESTUS, ad luem veneream, & mercurii in corpore deliteſcentis ægritudines, arcanæ habentur: In decocto ab uncia ſemis, ad unam, radicis doſis eſt. Seminis amariſſimi,

mi, diuretici, drachma: uncia ſemis in emulſis: drachma ſemis, una, in pulvere: in nephritide iu aqua laudatur. Folia recepta non ſunt, tamen in lacte cocta externe ad arthritidem valere ETTMULLER. Succus recens preſſus, defæcatus, diureticus; doſis unciæ unius, bis ter de die.

CICHORIUM. *vide* P. I. p. 22. 23.

CICUTA *vide* venena.

EBULUS *Offic. Botanicor.* SAMBUCUS Claſſis Naturalis fructiflorarum. *Germ.* Niederholder. *Gallis* Yeble. *Anglis* Dwarb-Elder.

SAMBUCUS *herbacea floribus umbellatis.* In uſu alimentari non adeo familiares hæ baccæ, amariores, acriores, quam ſambuci. Plantæ cæterum omnia habent ſimilia, niſi quod Ebulus Sambuco valentior.

USUS MEDICUS ac Sambuci idem, ſed efficacior, hydragogus, diureticus, ſolvens, diſcutiens, ſtimulans. Radix tota infuſa ad drach. duas, unciam ſemis, exteriori cortice pulverato ad drach. dimidiam, nimio menſium fluxui roborando obvenit. Corticis mediani ſuccus validiſſimus, hydropicis unciæ dimidiæ vel integræ menſura datur: pulvis radicis drach. ſemis, unius doſi, ut & ſemen, quod ex chamæpityos decocto podagricis, iſchiadicis potum, multum prodeſt. Cataplasma ex foliis extravaſata ſolvit, diſcutit, maxime ſanguinea, ſeroſa. An non pleuritico lateri utilius veſicatorio, rubefaciente alio? utique adhuc ſolvit?

vit? Flores vi diaphoretica etiam laudantur, semina purgante.

PRÆPARATA. *Roob* ebuli validum purgans unciæ dimidiæ, aut integræ pondere. *Aqua* stillatitia ebuli discutiens, etiam purgans ab aliquibus habetur. Unc. IV. dosi exhibitam singulis diebus, ieiuno ventriculo, in ascite & tympanitide utilem, TABERNÆMONTANUS dixit. *Sal* etiam non nullis habetur officinis, haud specificæ virtutis plantæ.

ENDIVIA *vide* P. I. p. 23.

FUMARIA *Offic. Botanicor.* Classis Naturalis Papilion. *Germ.* Erd-rauch. *Anglis* Fumitory, *Gallis.* Fume-terre.

FUMARIÆ *pericarpiis monospermis,* herba, amarissima, solvens, sanguinem depurans, HOFFMANN, obstructionibus, ictero utilis, RIVERIUS, pruritui, SIMEON PAULI, lepræ FR. HOFFMANN, scorbuto, arthritidi LINNÆUS. Datur in cerevisiæ pinta, manipulus unus, duo: vel in conserva, extracto, dosi drachmæ semis, unius: Etiam *syrupus*, *essentia*, prostant.

HIERACIUM.

LACTUCA *vide* P. I. p. 23.

MANNA *vide Purgantia.*

MEL *vide* antidota.

SACCHARUM.

SAPO-

SAPONARIA *Offic. Botanicorum.* Classis Pauci-stam. *Germ.* Seiffen-kraut. *Anglis* Soap-wort. *Gallis* Saponaire.

SAPONARIA *foliis trinerviis, floribus umbellatis,* efficaciter abstergit, coagula bilis, viscerum abdominalium infarctus resolvit, etiam ictericis, & scorbuticis proficua, tum purulentis utilis: An debellat luem veneream? Semen ad epilepsiam laudat HOFFMANN. In lib. IV. aquæ manipulum unum viridis plantæ, incoquit SEPTALIUS cum passulis, pro potu: pro lavamento vel fomento manipulum unum in libra una: seminum dosis gran. quindecim, viginti, triginta, quam contra Epilepsiam laudant.

SCORZONERA *vide* P. I. p. 32. 33.

SEDUM MINUS *Offic. Botanicorum.* Classis Pauci-stam. *Germ.* Mauer-pfeffer. *Anglis* Wall-Pepper. *Gallis* Tete de Souris.

SEDUM *foliis subovatis, adnato-sessilibus, alternis, racemo triplici;* acre, alcalinum, BURGHARD. Succus eius, æquali quantitati spiritus vini rectificati commixtus, coagulum album constituit, volatile, faciei cosmeticum non utile, IDEM. *Satyr. Silesiac.* Flore albo multum contra cancrum, ubi etiam inutilis cicuta fuit, extollit ex observatione QUESNAY, atque id ipsum est sedum *minus, teretifolium, album,* C. B. non sedum *parvum, acre, flore luteo* I. B.

SEDUM

SEDUM MAIUS *seu* SEMPERVIVUM *Offic. Botan.* Classis Pauci-stam. *Germ.* Hauswurzel. *Gallis* Ioubarbe. *Anglis* Great Houseleck.

SEMPERVIVUM *foliis radicalibus carnosis, caulinis imbricatis, corymbo racemoso, reflexo:* acido-austerum, etiam acre, aphthis utile, ad alvi profluvia, maxime putrida, insigne, externe ambusta coercet, & refrigerat, ulcera calida temperat, laxa curat. Succum papillis mammarum inflammatis & dolentibus, ut & dolentibus & inflammatis gingivis lactis cremore & syrupo violarum mixtum applicat van SWIETEN.

SONCHUS *Off. Botanicorum.* Classis Naturalis Compositarum Semiflosculosarum. *Germ.* Glatt - Leber - Distel. *Anglis* Sow - thistle. *Gallis* Palais de Lievre.

SONCHUS *foliis laevibus, & teneris, calycibus glabris*, ut tota tribus, succulentus, saponaceus, amarus, viscerum obstructionibus, ictero utilis, etiam cichoreo præfertur SYLVATICO. Succus in pleuritide salutaris, BOCCONE.

TARAXACON.

TRAGOPOGON, *vide* P. I. p. 33. 34.

SAPONES.

BILIS ANIMALIUM, lucii piscis, anguillarum, tauri &c. adeo magni usus in glutinoso spontaneo L. B. van SWIETEN.

LAPIS PORCINUS, PEDRA del PORCO *Off.* Forte bili suam efficaciam æque, ac originem debet, L. B. van SWIETEN. Vix magnæ laudis capax, bili animalium non præferendus.

SAPO VENETUS, *vide* antidota.

SAPO HISPANICUS *seu* ALICANTHINUS, qui drachmæ semis pondere in drachmis tribus lactis coctus, triginta diebus ante epilepsiæ insultum haustus, dirum hunc morbum sustulit.

SAPONES alii medici. *vide* antidota.

GUMMI AROMATICA.

GUMMI AMMONIACUM.

BDELIUM.

GALBANUM.

OPOPANAX.

SAGAPENUM. *vide* P. I. p. 163. ad 174.

II. ALCA-

II. ALCALESCENTIA, ANTISCORBUTICA.

ALLIUM *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Liliorum. *Germ.* Knoblauch. *Gallis* Ail. *Anglis* Garlick.

ALLIUM *sativum*, seu *vulgare*, *staminibus alterne trifidis*, *foliis gramineis*, *capite bulbifero*, *radicibus in unum bulbum congruentibus.* HAL. *Philosoph. Transact.* Hoc graveolens, acre, subcausticum, salem volatilem concretum continere NEUMANN, penetrabilissimum esse, ex ulcere olens KERKRINGIUS, ex sudore PAULIN observarunt; ad hæc infusum obstructam urinam solvere BLAIR, prodesse calculosis omnium fere experientia, etiam in prophylaxin sumptum *Ephem. N. C.* HOYERUS, specifice podagræ mederi, TILEMAN, a causa acida; ad vermes expertus laudat BINNINGERUS: Est etiam in hydrope diureticum potens, quo etiam hic morbus sæpe percuratur, in colica carminans, in hysterica passione naribus suppositum excitans: Ut spiritu frumenti, cui allium infusum, se perfricet æger in tympanitide, author est BORRICHIUS *de usu plantarum indigenarum.*

ALLIARIA *Offic.* ERYSIMUM *Botanicorum.* Classis Naturalis Cruciform. *Germ.* Knoblauch-kraut. *Anglis* Iack by the Hedge.

ALLIARIA *foliis cordatis*, interno raro usu, externo ad gangrænam plurima, non omnibus recepta officinis est.

BEC-

BECCABUNGA *Off.* VERONICA *Botanicorum.* Claſſis Naturalis Ringentium. *Germ.* Bachbungen. *Anglis* Brooklime.

VERONICA *aquatica, foliis ovatis, racemis lateralibus;* ſucco ſaponaceo aliis antiſcorbuticis mitiori, plena, multum in reſerandis viſcerum obſtructionibus utilis, etiam in morbis cutaneis, ictero, laudata, in ſcorbuto maxime deprædicatur, ſero lactis ad manipulum unum, duos, quatuor, decocta, etiam in ſucco expreſſo, defæcato, ſumpta unciarum duarum menſura, bis ter de die: Adhæc iuvat ab acido ortam podagram diu adhibita.

Proſtat *conſerva.*

BRASSICA *vide* P. I. p. 19. 20.

CEPA *Offic.* ALLIUM *Botanicorum.* Claſſis Naturalis Liliorum. *Germ.* Zwiebel. *Gallis* Oignon. *Anglis* Onyon.

ALLIUM *ſtaminibus alterne trifidis, caule ad terram ventricoſo.* HALL. Aquæ ſeptem octavas partes, & plurimum ſalis volatilis concreti, deſtillatum largitur, NEUMANN, ut magna vis in aqua ſtillatitia ſit. IDEM. Cepæ vires calculum confringendi a plurimis adſcriptæ, an veræ? Cocti, in cataplasma redacti bulbi, admodum maturant, etiam bubones KRAMER. *Commerc. Litterar. Norimberg.*

COCHLEARIA *Offic. Botanicor.* Claſſis Natur. Cruciform. *Germ.* Leffelkraut. *Gallis* Herbe aux Cuilliers. *Anglis* Scurvy-graſs.

COCHLEARIA *folio radicali ſubrotundo;* ſcorbuticis ſacra, acrior quandoque, aliis temperanda.

Grœn-

Grœnlandis ex acetosa, & cochlearia simul crescentibus, in scorbuto salus, BARTHOLINUS. Valet etiam in scelotyrbe, hydrope, asthmate, orthopnœa; specifice diureticam LINNÆUS habet. Manipulus semis infunditur seri lactis libræ uni: succus per chartam bibulam defæcatus, datur cochleatim, solus, vel sero lactis permixtus, ab uncia semis ad unam pro dosi. Succus cochleariæ cum vino pressus, præsentaneo ischuriæ remedio fuit, *Ephem.* N. C. *Conserva* recens utilis: Egregia *aqua* stillatitia, bona in cancro oris aquatico, ut & *Spiritus*.

DRABA *Off.* Lepidium *Botanicorum*, Classis Naturalis Cruciform.

LEPIDIUM *foliis lanceolatis*, *amplexicaulibus*, *dentatis*, in Austria adeo frequens, nondum officinis recepta, an non tanta copia nascitur, ut a vinis acidis, ortis malis medeatur?

ERUCA *Offic.* Brassica *Botanicorum.* Classis Naturalis Cruciform. *Germ.* weisser garten Rauckensenff. *Anglis* Rocket. *Gallis* Roquette.

BRASSICA *foliis lyratis*, *caule hirsuto*, *siliquis glabris*, acris, graveolens, acetariis stimuli loco additur; viscidos humores incidit, solida stimulat, in asthmate, lethargo, paralysi, hydrope, apoplexia serosa, laudanda in vino infusa: semen masticatum apophlegmatisans. In infuso vinoso, seroso, pugilli tres, Manip. Semis. Pulvis seminum a granis decem, ad quindecim pro dosi, etiam liberalius frigidis, datur.

ERY-

ERYSIMUM *Offic. Botanicorum.* Claſſis Naturalis Cruciform. *Germ.* Wegſenff. *Gallis* Velar. *Anglis* Hedgemuſtard. *Italis* Eryſimo.

ERYSIMUM *ſiliquis cauli appreſſis*, guſtu acre, urens, pituitam potenter incidens, morbis pituitoſis pulmonum abs febre, plurimum utile. Pulverem ſeminum contra calculum, drachmæ unius portione, in albo vino valere, FONTANUS.

Syrupus de Eryſimo in aſthmate, & lentore acido, egregius.

NASTURTIUM HORTENSE *Offic.* LEPIDIUM *Botanicorum.* Claſſis Natur. Cruciform. *Germ.* Garten Kreſſe. *Anglis* Garden creſſes. *Gallis* Creſſon alenois.

LEPIDIUM *foliis oblongis, multifidis, inciſis.* Acris diuretica planta, valet in iisdem caſibus: adſunt etiam præter herbam in officinis ſemina. Doſes priorum. *Aqua* ſtillatitia ad veſicæ calculos mire præſtans habetur. HARTMANN. *Praxi Chymiatr.*

NASTURTIUM AQUATICUM *Offic. Botanicorum* Siſymbrium. Claſſis Naturalis Cruciform. *Germ.* Waſſer-Kreſſe. *Anglis* Water-Creſſes. *Gallis* Creſſon.

SISYMBRIUM foliis pinnatis, anguloſis, floribus ſuper folia vix elatis, minus acre cochlearia, omni laude in ſcorbuto lento maius, EUGALENUS, viſcidos humores incidit, & per diureſim eliminat, in ſucco potum, per ſe cochleatim ſumptum, aut ſero, aut vino dilutum, unciæ ſemis, unius pondere: Infunditur etiam ad manipulum unum in libra aquæ. Phthiſicos

etiam curatos esse nasturtii aquatici, & lactis ebutyrati potu, N. C. *Ephem. Decad.* 2. Anno 8. Iterum ad calculum renum, lapid. Cancrorum drachmam unam, in aquæ nasturtii e succo destillatæ unciis duabus cum semisse, probatæ virtutis remedium esse, *Ephem. Decad.* 3. Anno 7. 8. habetur. Dum cerevisiæ dolio aliquot brassicas rubras capitatas, minutim conscissas, cum duodecim manipulis nasturtii aquatici, vel cochleariæ, & libra recentis raphani rusticani, infunderent, integras familias a scorbuto curatas, hoc potu ordinario diu utentes, vidit *Illustr.* L. B. van SWIETEN. *Comment.* T. III.

Conserva egregia est, *essentia*, *spiritus* laudabilis.

PORRUM *Off. Botanic.* ALLIUM. Classis Naturalis Liliorum. *Germ.* Lauch. *Gallis* Pourreau. *Anglis* Leek. *Italis* Porro. Praso.

ALLIUM *staminibus alterne trifidis*, *foliis gramineis*, *floribus sphærice congestis*, *radice tunicata*, *cauli circumnata.* HAL. Culinaris potissimum, medicis usibus raro adhibetur, tamen decoctum porri ex potentissimis solventibus calculi, LOBB. habetur.

PIPER INDICUM *Off.* CAPSICUM *Botanicorum.* Classis Naturalis Pauci stam. *Germ.* Indianischer Pfeffer. *Gallis* Poivre d'inde.

CAPSICUM *annuum*, igneum, rarius datur, hydropicis solum & asthmaticis utile, etiam glutinosum spontaneum domat. Dosis scrupulosa, ad grana quatuor. Hominum respirationi noxium est, suffocat vapor omnes cimices, araneam, apes, panorpes, MARTINET de *Respiratione insectorum.* Piper muscis lethale.

SCIL-

SCILLA *Offic. Botanicorum.* Claſſis Naturalis Liliorum. *Germ.* Meer Zwibel. *Gallis* Squille. *Anglis* Sea onions.

SCILLA *radice tunicata*, acris admodum & corroſiva, recens viſcidos humores potenter incidens, & ſolida exſtimulans. Pura ad grana duo, tria, cum ſaccharo trita, horrendas ſæpe in pectoris hydrope anxietates citiſſime, etiam inſomnes noctes, orthopnœam ſuſtulit, TYSSOT *de Hydrope.* Cæterum præparata in aſthmate, orthopnœa, Lethargo, hydropis tum alia ſpecie, tum illa pectoris multum in uſu eſt doſi granorum quinque, ad decem. Infunditur pariter a drachma una, ad drachmas duas in vino, quod tamen vomendi conatus excitat, quo caſu aliis corrigendum eſt, ut aqua Cinnamomi lactea Baccis iuniperi, aut iuniperi ſpiritus, corticis peruviani virtute.

Cæterum acre, & penetrans remedium ſæpe in toto corpore ſævos dolores ciet, imo & mobiles in convulſiones agit, utrumque tamen incommodum camphoram auferre HALLERUS apud TYSSOTTUM teſtatur. Ventriculi vires deiicit, quos cortex erigit, & ſanguinem ſolvit, ut in diſſolutione humorum cum eo caute mercandum ſit, & ubi ſcirrhus cum febricula, cancer periculo non caret. TYSSOT *de Hydrope.*

Acetum ſquilliticum, & *oxymel* ſquilliticum heroica medicamenta ſunt, vel per ſe cochleatim exhibita, vel aliis ad unciam mixta; mane & veſperi bina cochlearia aceti ſquillitici calculoſus hauſit, & multos calculos excrevit. *Acta* N. C. Vol. III. Sæpe tamen & hoc intolerabiles anxietates excitat TYSSOT l. c. Terræ foliatæ iunctum egregium eſt Hydrope remedium & a cauſa frigida mucoſa ſingultientibus plus una vice auxilio fuit.

SINAPI *Offic. Botanicorum.* Claſſis Naturalis Cruciform. *Germ.* Senff. *Gallis* Muſtard. *Anglis* Muſtard. *Italis* Senape.

SINAPIS *ſiliquis glabris, tetragonis*, ſemen, maxime officinis receptum, acerrimum, corroſivum, externe corpori applicatum rubefaciens, utile, interne raro datur. Datur tamen in prophylaxim apoplexiæ pituitoſæ, HOFFMANN, in curationem lethargi, paralyſis. Ante paroxysmum febris intermittentis, maior doſis ſpiritu iuniperi diluta, aſſumpta, lethalis. L. B. van SWIETEN. Tamen ſcorbuticis prodeſt, CHOMEL. Externe in rubefacientibus, ſinapiſmis, princeps, mollioribus, ut unguento de Althæa, pulpa ceparum dilutum, intritum, tineam, & impetiginem ſanat, FORESTUS. An tuto, emplaſtro ſubactum, faciei, ut hæc a variolis immunis præſtetur, imponitur? ut id quidem fieri *Cl.* ROSEN reliquit.

TRIFOLIUM FIBRINUM *Offic.* MENYANTHES *Botanicorum.* Claſſis Naturalis Pauci-ſtam. *Germ.* Biberklee. *Anglis* Buch-bean.

MENYANTHES *foliis ternatis*, multum ſaponacea, amara, antiſcorbutica, & anti-arthritica, per excellentiam dicta, SIMON PAULI, SCHULTZ. Arthritidi præſentanea medicina, BOKELMANN, FRANCI, rheumatiſmo, podagræ utilis, etiam in nephritide laudatur, L. in obſtructionibus, ictero ſummum remedium eſt, BOKELMANN, & aſthmati hypochondriaco præſens ſubſidium, IDEM; cochlearia, naſturtio, in ſcorbuto efficacius, IDEM. Notari meretur, antiſcorbuticarum vim in humido, & ſapido eſſe, perire ſiccatis plantis, hinc in ſucco dandas, uſum harum in hypochondriacis, melancholicis utilem. Pulvis

vis radicis acrioris purgat drachmæ pondere. Plantæ manipulus femis infunditur in libra una feri lactis recentis, etiam fuccus in eodem datur, unciæ femis, unius dofi.

VICTORIALIS *Offic.* ALLIUM *Botanicorum.* Claffis Naturalis Liliorum. *Germ.* Siegwurtz.

ALLIUM *radice oblonga, reticulo obducta*, ad fpafmos abdominales gravidarum ex amuleto fufpenfum, laudat HALLERUS. Cæterum ad ufus magicos plurimum adhibetur.

III. INCIDENTIA SALINA.

SALIA dicuntur corpora linguæ faporem imprimentia, aqua folubilia igne vel fluentia vel volatilia; hæc quidem omnia acida funt vel alcalica vel media, poffent etiam addi terrea. Quæ ad hanc Claffem Attenuantium fpectant, potiffimum media funt & alcalica: de prioribus hic, de pofterioribus Tomo III. potiffimum dicam.

Sunt vero falia media, alias & Neutra, & Enixa dicta, ea falia, quæ intimiori & faturatiori acidi & alcali connubio exfurgunt; criteria igitur horum exactiffima, eorundem principia fola effe poffunt, docent fyncrifis, diacrifis minime fyrupus violarum ut contendere Pharmacopæi poffent vide NEUMANNI *Commentat. de fyrupi violarum commiftione ad probanda liquida infufficienti & fallaci Mifcel. Berolin.* T. III. IV. infertam. CARTHEUSERI *Hydrologiam*, aquarum medi-

medicatarum Angliæ examen ALEX. SUTHERLAND. Sed & inde patet terreas acido ſaturatas ſubſtantias ſalia neutra dici non poſſe. Inter ea quæ hic recenſere convenit, ſunt ſequentia:

AMMONIACUS SAL. *Offic. Mineralogiae.* Claſſis Minerarum. Ordo Salinarum: an artefactarum? *Germ.* Salmiack. *Gallis* Sel ammoniac. *Anglis* Sal ammoniac.

SAL AMMONIACUM in glebas igne ſubterraneo concretum, WALLERIUS. In Italia, & in Anglia naturale eſſe creditur, etiam in Calmuccarum regionibus, rupibus accretum inveniri MODEL *experimenta & tentamina ſuper nativo ſale ammoniaco. German: Lipſiae* 1758. Figuræ indeterminatæ eſſe, nec duas ſibi ſimiles glebas, friabiles, aqua in integrum ſolubiles. IDEM.

Ammoniacum *artificiale, vulgare,* ſolum ex Ægypto ad nos adfertur, ex ſtercorum animalium, & ſtraminis fuligine ſublimata, paratum: docent LEMAIRE & GRANGER *Acad. des Sciences* 1735. ut fruſtra fuligini arcana addi ſalem marinum encheireſi, NEUMANN, CARTHEUSER, POTT, ſuſpicentur.

At unde acidum ſalis in ſale ammoniaco? facile dictu; terra Ægypti ſale communi abunde impraegnata eſt LEHMANN, & plantæ & ſtercora animalium eodem gravida ſunt IDEM, tum animalibus, & vegetabilibus ineſt, BOERHAAVE, in fuliginis noſtrarum regionum analyſi, magnam ſatis ſalis ammoniaci quantitatem obtinuit IDEM, ſed neque acidum ſalis iunctum fuligini, maiorem ſuppeditat ſalis ammoniaci copiam, DU HAMEL *Acad. des Sciences* 1735. Calcis vero ſiccæ pulvis, additus, maiorem volatilis ſalis copiam producit, quam

quam non additus, IDEM. At ſalis marini acidum non facile volatile fit, CARTHEUSER; id de acido ſalis marini per ſe adhibiti manifeſtum, volatilibus animalium, & vegetabilium partibus incorporati, horum fabrica mutati, non adeo luculentum, quin contrarium evidentiſſimum in ſale noſtrorum humorum: adhæc plantæ ſale marino plurimo gaudentes combuſtæ, in cineribus ſalis marini nihil relinquunt. q. e. d. Adde etiamnum omnium acidorum ponderoſiſſimum vitrioli acidum ex levi cauſa volatile fieri, & ipſum ſalis acidum ſæpe ſua baſi liberum, in terræ viſceribus inveniri. LEHMANN l. c.

PRINCIPIA igitur huius ſalis: *primo* acidum: *ſecundo* alcali volatile urinoſum: *tertio* inflammabile. Primum, quod aliud, præter ſalis acidum, ſalem ammoniacum verum nunquam efformet, docet ſal ammoniacum ſecretum GLAUBERI, acido vitriolico, & alcali urinoſo factum: docet nitrum flammans, acido nitri & alcali urinoſo exurgens: tartarus ſolubilis ſale urinoſo, & acido vegetabili factus: contra vero ſpiritus ſalis ſali volatili animali iunctus perfecte ammoniacalis eſt in omni experimento, adde quod ſal ammoniacus in aere liqueſcat, ſalis acidum in hoc demonſtretur. Secundum odor urinoſus, dum cum ſale tartari vel calce teritur, & ſpiritus urinoſus in deſtillatione, manifeſtius evincunt. Tertium, quatuor partium nitri cum una ſalis ammoniaci, perfecta detonatio, ſuadere videtur. Eſt vero una circiter pars acidi ſalis communis ad duas vel tres partes alcali urinoſi, alii alias proportiones habent: in Tentaminibus GEOFFROY Iunioris in libra una ſalis ammoniaci ſalis volatilis uncias quindecim, acidi marini unam invenit *Acad. des Sciences* 1723.

 Cæte-

Cæterum, quod proprietates eius ſpectat, in eadem fere, ac ſal gemmæ, aquæ quantitate ſolvitur, vulgare aqua ſolutum ſpiritu vini non præcipitatur: irregularis, non facile determinandæ figuræ, cryſtallos habet, lanugini ſimiles: cum oleo tartari, aqua calcis, odorem penetrantiſſimum exhalat; mixtum cum vitrioli oleo vehementem efferveſcentiam, frigidam tamen, init; cum ſpiritu nitri, aut aqua forti, aurum non adeo ſolvit, quam volatiliſat, licet aquam fortem in Regiam commutet; Igne avolat, maiori tamen, quam ad aquæ ebullitionem requiratur; vaſe clauſo per ſe ſublimatur: deguſtatum linguæ frigoris ſenſum imprimit, maxima ſua penetrabilitate omnia pervadit, nec acidus, nec alcalinus; ſali noſtrorum humorum ſimillimus. Sal ammoniacum fixum ex calce viva, & acido ſalis communis conflatur.

USUS MEDICUS, ubicunque in fluidis tarditas, in ſolidis inertia, eximius; in morbis lentis, pituitoſis, incidendi, attenuandi ſcopo; tum etiam ad diaphoreſim augendam, egregius. Doſis a granis quinque ad duodecim, quindecim, vel in pulvere vel cum vehiculo, bis, ter, de die. In febribus intermittentibus pro puerulis doſis granorum quinque ad quindecim, in aquæ ſtillatitiæ ſambuci uncia una, vel potu Theiformi, dimidia ante paroxyſmum hora; adultis drachma una multum multis laudatur. *Nova Acta Acad.* N. C. vol. I.

Externus chirurgis celebratiſſimus, & in ſuffimigiis, & fomentis ad tumores frigidos. In gargariſmatibus, collutoriis etiam, in angina aquoſa, tumore glandularum ſalivalium, linguæ paralyſi familiaris. Drachmam unam ſalis ammoniaci crudi, in duabus drachmis ſucci limoniorum ſolutam, ad dolores dentium goſſipio hac

hac solutione madido, denti immisso, arcanam fuisse, GODFREY *Treasure.* &c.

PRÆPARATA.

SPIRITUS SALIS AMMONIACI intermedio corpore alcalino destillatione liberatus, addita solum aqua, *Simplex Urinosus*, affuso simul spiritu vini *Vinosus* audit. Prior etiamnum duplex, vel enim cum sale tartari solum paratur, vel interveniente viva calce expellitur; & in his adhuc magnum discrimen quoad proportiones salis ammoniaci, salis tartari, aquæ, tum quoad easdem calcis observes:

In genere dici potest, spiritum salis ammoniaci *urinosum* cum sale tartari solum paratum, longe diversum esse a spiritu salis ammoniaci cum calce viva facto. Est enim posterior priori non solum volatilior, sed & magis causticus, ut ob hanc rationem *spiritus volatilis causticus*, seu *spiritus salis ammoniaci cum calce* vocetur; præterea adhuc proprietates plures possidet, quas alter non habet.

I. Quod sal volatile forma sicca salina haud appareat, nec hyeme crystallisetur hic spiritus.

II. Quod cum spiritu vini offam Hellmontianam haud constituat, contra cum spiritu vini rectificatissimo amice se gerat, & huic iungatur.

III. Quod bene præparatus, sive puncto saturationis salis ammoniaci volatilis cum sale caustico calcis obtentus, cum nullo acido effervescat.

IV. Quod sit spiritus salinus perfecte medius, quod multi hinc inde negaverant, posteriores vero Chemici clarius perspexerant, & iam BOERHAAVE

 bene

bene monuerat, licet hodie iniuste in lyceo nostro ob id culpetur.

Cæterum inter efficacissima stimulantia spiritus salis ammoniaci urinosus recensetur, aqua dilutus tantum exhibendus a guttis quinque ad viginti; externe linimentis, & unguentis insignem penetrandi vim conciliare solet.

Spiritus salis ammoniaci *cum calce* paratus, priori volatilior ad excitandum animo lapsos naribus solum admovetur, etiam extemporanee fieri potest immissa in spiritum salis ammoniaci calce. Interne raro datur, neque tamen sine ratione, cum causticum ignis in se possideat; cum vero menstruum egregium habeatur plurimarum vegetabilium substantiarum, ut v. g. corticis peruviani, a quo simplex urinosus parum extrahit, posterior vero integram efficaciam, nonnulli interne aliarum tincturarum more hunc vegetabili substantia imprægnatum exhibere solent.

Vinosus dulcificatus interno usu multum laudatur, simplici urinoso calidior, eadem tamen fere dosi datur diluendus vehiculo.

Est etiam addita anisi vi *Anisatus*, in pituitosis pectoris morbis, asthmate commendatus; tum succini *Succinatus*, in lethargicis & apoplecticis affectibus a causa frigida utilis. A capite mortuo vero, a destillatione spiritus salis ammoniaci, tam urinosi caustici, quam vinosi, residuo, *Sal digestivum* SYLVII paratur, acido salis communis, & alcali fixo, urinoso constans, egregium incidens: Dosis a granis decem ad triginta. In capite mortuo vero spiritus caustici habetur sal ammoniacum fixum acido salis, & terra calcis constans.

FLO-

FLORES SALIS AMMONIACI SIMPLICES. Qui cum ſale communi ſublimantur, inutili in officinis labore, verum ſunt ſal ammoniacum purum.

FLORES SALIS AMMONIACI MARTIALES. Cum limatura martis, vel lapide hæmatitide facti, multum laudantur in pertinaci menſium ſuppreſſione a cauſa frigida, fluore albo, viſcerum obſtructionibus. Doſis a granis tribus, ad decem, bis, ter, de die.

SAL VOLATILE SALIS AMMONAICI SICCUM, ANGLICANUM vulgo dictum, valde activum, externo tantum uſui dicatum una parte Salis ammoniaci duabus calcis valido igne ſublimatum. Siccum cum oleis aromaticis ſtillatitiis etiam oleoſum, varium a variis concinnatur: ita familiare eſt & ſolenne ſal volatile ammoniaci ſalis ſiccum, cum oleo maioranæ, vel florum aurantiorum, aut cedrino, probe imbuere, & naribus crebrius offerre, quod mire mucoſitatem colliquat, & vigorem ſenſibus affert. FR. HOFFMANN *de Selectioribus Medicamentis.*

BORAX *Offic. Mineralogiæ.* Claſſis Naturalis Minerarum. Ordo Salinarum: an arteſactarum? *Germ.* Borax. *Gallis* Borax. *Anglis* Borax.

BORAX non depurata. *Tincar* offic. ut ad nos allata, plurimis compacta eſt, & tantam terræ gryſeæ a ſpiritu ſalis ſolubilis, ab alcali præcipitandæ quantitatem habet, quanta eſt 11 ad 12. Centenarii BRAND *Acad. Reg. Suec.* Vol. XVII. Depurata alba octangularis, ſemi-pellucida eſt, ſaporis ſalſi lixivioſi nauſeoſi, non alcalini, in aere in farinam fatiſcit in igne funditur, fuſa ut Alumen intumeſcit & in vitrum commutatur,

maſſa

massa ad dimidium fere ponderis reducta GEOFFROY *Acad. des Sciences* 1732. in aqua calida solubili (licet ipsa Borace aliquantulum difficilius) & denuo in veram Boracem crystallisabili LEMERY. *Acad. des Sciences* 1728.

Borax salium alcalinorum multas dotes habens, & volatile ex sale ammoniaco, alcali excutiens, dotes specificas plurimas habet; & primo naturam Vitriolorum & Aluminum contra omnis salis alcalini indolem in eo sectatur, quod in eius compositionem notabilis adeo aquæ quantitas recipiatur ut dimidium sui ponderis fere aqua sit, notabilis itidem requiratur ut in ea solvatur. Cæterum in frigida difficilius, citius longe in calida solvitur, ita tamen ut semper X imo XII partes requirantur aquæ ut soluta maneat; sex unciæ aquæ ebullientis unciam semis Boracis solum solvere in experimento LEMERY *Acad. des Sciences* 1729; atque tum adhuc post aliquot dies aliqua præcipitabatur salis portio IDEM *ibidem*. Nuper tamen in aqua ebulliente etiam plus Boracis quam alterius cuiusvis salis solvi vidit *Cl.* BRAND *Acad. Reg. Suec.* Vol. XVII. an est in Borace diversitas?

Sunt adhuc inter specificas Boracis dotes, aliæ plures haud præter videndæ, scilicet quod in oleo tartari per deliquium facillime solvatur, huic uniatur, & instituta evaporatione in crystallos denuo concrescat iam in aere humescentes *Cl.* BARON *Mem. de Mathematique* Tom I. Tum quod in acidis maxime vegetabilibus longe facilius quam aqua solvatur, cum etiam difficiles cæteroquin acidorum nonnullorum solutiones promoveat; unciæ duæ Boracis pulveratæ cum duplo comminutarum crystallorum tartari pulvere mixta in una fere sexta parte illius aquæ quantitatis solvuntur, qua ad horum

rum duorum corporum ſeparatam ſolutionem fuiſſet neceſſaria, & per quadrantem horæ coctæ formam ſolidam non amplius induunt continuo in aere deliqueſcentes. Idem cum tartaro crudo phænomenon Borax exhibet, & tam acidis mineralibus quam vegetabilibus ſecreta, non conſpicua unione nubi LEMERY *Acad. des Sciences* 1729 prodidit, etiam igne fixam alas addere & vitrioli & nitri & ſalis acido, non vero acido aceti IDEM aſſeruit.

Borax officinalis, encheiriſi Venetis, & Hollandis arcana præparata, ſal eſt medium, quod nec cum acidis nec cum alcalinis conflictum ineat, violarum ſyrupum non mutet ex LEMERY & NEUMANNI teſtimonio; ſed alii aliter cenſuerunt: alcalinum pronunciatum eſt a *Cl.* GEOFFROY *Acad des Sciences* 1732 ſiquidem præcipitet terram metallicam vitriolorum, eam aluminis & aquæ calcis, viridem etiam ſucco florum violarum colorem conciliet, præcipitet ſolutionem Mercurii in ſpiritu nitri factam colore citrino, ſolutionem ſublimati corroſivi colore aurantio. Et nuper unico, in tanta Chemiæ germanicæ luce, ſyrupi violarum *bene praeparati*, operoſo ſi ſuperis placet experimento, alcalina boracis natura, proclamata eſt, ut vix opus ſit, conſecrata *Acad. Reg. Suec.* Vol. XVII. *Cl.* BRAND experimenta adducere, ſcilicet I. Quod ſaturata Boracis in aqua ebulliente ſolutio cum acidis ſenſibiliter efferveſcat. II. Quod ex Boracis & acidi vitriolici mixtura, ſal producatur mirabile. III. Quod ex ſale ammoniaco & Borace ſpiritus deſtilletur ſalis ammoniaci. IV. Demum, quod Borax tam cum oleis preſſis, quam pinguedine ſaponem conſtituat, ut ſalia alcalina ſolent. Nunc tamen poſt omnia non liquet, an de uno eodemque ſubiecto, *Cl.* Viri diſputent, an Borax LEMERY

et

& NEUMANNI fuerit Borax GEOFFROY? an Borax Veneta eadem ſit ac Batava? an encheireſes Venetiis adhibitæ ſemper eædem, nullo peccato obnoxiæ? & ultimo certum eſt, Boracem ſimplicem ſalem non eſſe, nec purum, ſed commixtum compoſitumque, nec videtur tanta eſſe huius a ſale communi quoad compoſitionem diverſitas, utpote quod non ſpernendam portionem alcali mineralis contineat, acido non adeo exacte ſaturatam. Nuper egregius BEAUME *Manuel. 1763.* compulſis & penſitatis omnibus, Boracem ſalem medium particularem, qui ſale ſedativo perfecte quidem neutro tamen hic baſim ſalis marini ſaturante conflatus, ſaporis ſalſi & ſalis medii ſit, pronunciavit; & hæc quidem ſententia non imbecilliter probatur, ex vitro Boracis in aqua cocto, ſoluto, & in veras denuo Boracis cryſtallos, absque ulla mutatione, evaporatione redacto.

Cum vero acidum Borax habeat principium, merito quæritur cuius naturæ id acidum ſit, quod in eius compoſitionem recipitur. Acidum ſalis eſſe omnium primus *Cl.* NEUMANNUS edixit, hunc pauci ſecuti ſunt, ultimo tamen poſt varia de Borace tentamina in *Acad. des Scienc.* BOURDELINUS acceſſit. Eſſe acidum vitriolicum plurimis POTTIUS probavit, tum vitreſcentia, tum tranſitu ſpiritus ſalis, in deſtillatione ſalis compoſiti ex borace & fixo ſale ammoniaco, tranſitu ſpiritus nitri in deſtillatione eiusdem cum nitro, mercurii ex aqua forti in pulverem nigrum præcipitatione, POTT, in brunnum MODEL; ut igitur borax, acido vitriolico, terra alcalina vitreſcibili, viſcido parco inflammabili commixto, tum demum aqua conſtare POTTIO videatur, quod tamen *Cl.* BRAND negat, etiam multum impugnavit BARON. *Mem. de Mathematique* T. I.

Quoad

Quoad basim duplex alcali, refractarium unum, alterum minerale MODEL statuit; terram vitrificabilem unam, alteram salis marini GEOFFROY *Acad. des Sciences 1732.* Prior cum acido vitrioli facit sal sedativum, altera cum eodem sal mirabile GLAUBERI, ut inde sal commune, vel saltem eius terram boraci inhærere contendat THUE *prod. Act. Havniens.* Unde etiam borax cum carbonibus, aut alio inflammabili fusa non reddit hepar sulphuris, IDEM, quin cum sale communi, & aliis simplicibus, arte produxit boracem, *ibidem*, a POTTIO alienus. Nuper ex borace cupri, & arsenici regulum produxit CADET.

Mechanicus, & chemicus boracis usus multus, non parcior medicus, scopo resolvendi, attenuandi viscidos tenaces humores, emmenagogus, antiparalyticus, granorum decem, viginti dosi, gummatibus, aut aliis stimulantibus iunctis. Pro expellendo fœtu mortuo specificum admodum ridiculum est. Externus usus cosmeticus.

PRÆPARATA.

SAL SEDATIVUS HOMBERGII ab authore sublimatione ex Borace cum acido vitrioli factus. *Acad. des Sciences de Paris 1702.* difficulter in aqua solvitur, MACQUER, tepida facile, CARTHEUSER, etiam in spiritu vini calefacto, cui flammam viridem conciliat; ut & Borax solet.

Hic sal, licet sublimatus, non tamen volatilis est, dum siccus maximo igni resistit, funditur, vitrificatur. Nec credere fas est, acidum vitriolicum purum semper requiri, siquidem & aluminis spiritu, & sulphuris

phuris quoque obtineatur LEMERY. *Acad. des Sciences 1728.* imo alio, etiam acido, nitri, ſalis conficiatur GEOFFROY *Acad. des Sciences 1732.* Quid quod etiam exurgat vegetabili BARON. l. c. imo fieri poſſit nullo interveniente in integrum acido IDEM, neque etiam ſublimatione ſemper ſed ſola cryſtalliſatione opus, ut igitur ſal ſedativus ex coniunctione ſola acidi vitriolici & parte urinoſa Boracis ſublimatione naſci dici non poſſit.

Tam ſublimatione, quam cryſtalliſatione etiam cum diverſiſſimis acidis paratus ſal ſedativus, idem ſemper eſt ſal medius GEOFFROY, BARON, leviſſimus omnium & aquæ ſupernatans, acidis mineralibus non decomponendus, ex parte tamen ſolvendus, dum volatili ſalis ammoniaci ſpiritu nullatenus ſolvitur, licet in illo illico liqueſcat, & huic miſceatur BOURDELIN. *Acad. des Sciences 1755.* Quanquam vero ſedativus ſal nec ipſo calcanthi acido alteretur, is tamen acidum nitri, & ſalis expellit, BARON. At neque inde natura huius planior, aut eſt evidentior, dum etiam ſal ſedativus acido vegetabili obtentus ex ſuis habitationibus acida foſſilia expellit. Cæterum vix ſapidus, in aere non humeſcit, cæruleos vegetabilium colores non tentat, in crucibulo absque intumeſcentia vitrificatur; vitrum aqua ſolutum evaporatione denuo in cryſtallos easdem, non mutatas ducitur; & ſi ſodæ cryſtalli ſali ſedativo iungantur, denuo regeneratur Borax.

Anodynum præſtantiſſimum, nulla præſente inflammatione, laudatur etiam in febribus malignis, in acrimonia acalina volatili, quam domat, CARTHEUSER. Datur forma pulveris a granis tribus ad decem,

in

in mixturis aquosis ad scrupulum, concentratis solutus sal, ad guttas quadraginta, quinquaginta, sed tum febris abesse debet. Sal hic omnibus in officinis non habetur.

KERMES MINERALE. vide P. III.

NITRUM *Offic. Mineralogorum.* Classis Naturalis Minerarum. Ordo Salinarum. *Germ.* Salpeter. *Gallis* Salpetre. *Anglis* Salt Petre.

NITRUM *prismaticum hexaedrum, in igne flagrans*, non evidentius cognoscitur quam a crystallorum detonatione cum inflammabili materie. Nostrum a nitro vel natro veterum, quod erat sal acalinum, distinctum, cognitum non fuit veteribus. An in aere nitri matrix? experimenta MARIOTTE, LEMERY, *Acad. des Sciences* dudum repugnant. At oleum tartari per deliquium aeri expositum, in salem medium, tartarum vitriolatum concrescit (quod multi negaverant) PIETSCH, & loco expositum, in quo corporum putrefactio sales volatiles urinosos producit, in verum nitrum convertitur, IDEM, quid? quod ex aquæ pluviæ maiori quantitate spiritus vitrioli omni dote præditus eliciatur, IDEM, tum *Cl.* MARGGRAF, l. c. p. 297. & ante hos viros aquam procellosam mense augusto 1735 vasis terreis loco elato positis collectam, sulphur redoluisse & oleum calcis in simile coagulum, in quod dilutior vitrioli spiritus hoc agere solet, præcipitasse HELLOTTUS vidit; & soluto tartari sale in aqua procellosa 1724 tartarum vitriolatum natum GROSSE *Acad. des Sciences* 1737.

Tam naturæ, quam artis productum hocce ſal, generatur. dum terram calcaream impraegnat acidum vitriolicum, tum vel vegetabilibus, vel animalibus nubit, & per putrefactionem inflammabili, & urinoſo principio ita mutatur, ut ſit iam particulare nitroſum. Et primo quidem, quod acidum nitri acidum vitriolicum ſit, hæc argumenta ſunt: maxima ſimilitudo acidi nitri & ſpiritus ſulphurei volatilis; ex ſpiritu enim nitri cum oleo terebinthinæ obtinetur balſamus ſulphuris, & ex duabus partibus nitri crudi, aqua ſoluti, una vitrioli, ſpiritus ſulphuris per campanam, *Clariſ.* PIETSCH *Diſſert. ſur la generation du Nitre, qui a remporté le prix de l'Academie de Berlin.* Secundo, quod huic inflammabile principium inſit, docet nitri puri inflammabilitas, ſpiritus nitri exhalatio, ſalis urinoſi exhalationem contingens, in flammam erumpens, accenſio eiusdem cum oleis ſtillatitiis &c. IDEM.

Utrumque principium nitro ineſſe hæc demonſtrant: quod verum nitrum ex ſpiritus vitrioli, urinæ putrefactæ, calcis vivæ, miſcela generetur, IDEM, etiam ex permixtis lixiviis ab antimonio diaphoretico, antihectico POTERII, & ceruſſa antimonii, elotis, reſiduis adiecto ſpiritu vini; nitrum obtinuiſſe BRENDELIUM, alii addunt, haud convincente experimento. Verum inflammabile hoc principium ab acido ſeparari poſſe, ſeparato, acidum ſupereſſe ſalis communis, KUHNST. *Act.* N. C. *Obſerv.* 138. Vol. VI. notavit; veritas adhuc latet.

Acidum nitri ſal minerale non eſſe, nec eius veſtigium in terræ viſceribus deprehendi, BOURDELIN *Acad. des Sciences 1742.* & ſemper ex nitro educi arte debere LEHMANN *Conſpec. mineral.* teſtantur. Addidit quoque principiorum in depurato, & cryſtalliſato

to hoc ſale obſervatorum proportiones *Cl.* GEOFFROY *Acad. des Sciences 1717*, & libram unam nitri, dimidium aquæ, terræ quartam partem, quartam itidem acidi continere dixit.

PRINCIPIA igitur nitri quod ſpectat: I. Acidum vitrioli debilitatum phlogiſto ſalium alcalinorum. II. Terra calcarea alcalina copioſa. III. Aqua. Ex parte phlogiſtica uniente terream acidæ, eſt, quod acidi nitri debilioris, non facilis etiam a fortiori acido vitrioli, expulſio: ab aliis alia, *Cl.* PIETSCH l. c. Acidum nitri non expellit acidum ſalis, quod tota chemia aſſumpſerat, SCHULZE. Dum duæ unciæ ſalis marini ſumuntur, & ſpiritus nitri fumantis uncia una, facto proceſſu ſpiritus nitri obtinetur, omni dote præditus, & in retorta merum ſal commune habetur, IDEM, non nitrum cubicum; & in tentamine ſuo *Cl.* MODEL guttas aliquot puri acidi ſalis obtinere non potuit, licet inde productus ſpiritus hoc eſſet mixtus, quod argentum non aggrederetur, IDEM. An hic ſpiritus ex utroque acido conſtans, erat aqua regia? omnino: licet enim aurum non ſolviſſe illico viſum MODELIO, ſolviſſe tamen aliis obſervatum, & HOMBERGIO *Acad. des Sciences 1706.* & BRAND *Acad. Reg. Suec.* & GMELINO *in Praefat.*

Limitanda vero SCHULZII, & aliorum virorum experimenta eſſe, nuperrime novis tentaminibus docuit *Cl.* MARGGRAF *Script. Chem. Germ. Berolini 1761.* & acido nitri certo expelli acidum ſalis, & nitrum cubicum obtineri, modo debitæ proportiones ſerventur, p. 147. 149. & contra, acido ſalis tam ex nitro cubico, quam prismatico, acidum nitri expelli. p. 160.

PROPRIETATES. Nitrum purum leviſſimum ſalium, marino liberum in aere ſiccum manet, in aqua ſolvitur, totum leni igne funditur, & per crucibulum tranſit, cum carbonibus fulgurat, parum carbonum relinquit, ſponte tamen non inflammatur: non eſt acidum, nec alcalinum, licet utrumque elici poſſit: deguſtatum frigiditatis ſenſum cum amarore linguæ imprimit. Acidi maximam quantitatem poſt vitriolum in ſinu ſuo fovet, illud vaporum cæruleorum forma prodit mediante arſenico, rubrorum vero interveniente vitrioli oleo tanta quantitate, ut dimidia fere nitri adhibiti obtineatur.

Quanquam vero vaporum horum ratione intervenientis corporis alia aliquantulum ratio ſit, ii etiam alba aſcendant forma, dum fumantis nitri acidum vitriolico coniungitur acori, eſt tamen hæc vaporum rubrorum natura nitro adeo individua, ut in nullo alio acido, quam in hoc obſervetur; & certum eſt in miſcela, aut deſtillatione acidorum foſſilium, aſcendentes rubros vapores, aut admixti nitri, aut generati indolem teſtari, quæ res probe tenenda eſt, exempli gratia: ſublimatum absque acido nitroſo factum, nitroſi quid rubrorum vaporum forma dimittit in phænomeno: & hic acidum ſalis in acidum nitri converti debuit, ut ſublimatum rubros vapores dimitteret; equidem, ſi in eo adfuiſſet verum nitri acidum, id cum ſalis acido debuiſſet conſtituere aquam regis aurum ſolventem, quod non eſt in experimento &c. POTT. *Send-Schreiben.* Habet adhuc nitri acidum alias longe diverſas, argentum ſeu purum, ſeu cupro permixtum ſolvit.

Con-

Concentratum nitri acidum cum multis oleis ſtillatitiis, multis etiam preſſis luculenter ardet; cum ſtillatitiis quidem graviſſimis per ſe, cum preſſis vero vitrioli acuatum acido. Sunt etiam olea cum quibus ſolum fumat, & eſt in diverſis harum ſubſtantiarum experimentis, ſucceſſus, tum ratione acidi nitroſi, tum ratione admixtionis modi, tum ratione temporis diverſus, ut teſtatur ROUELLE *Acad. des Sciences.*

Et primo quidem thermometro glaciem denotante, & datis ampliſſimis vaſis, tum inflammatur terebinthinæ oleum, dum ex commixtis liquoribus exorto fungo acidum nitri ſuperfunditur ſatis concentratum, cuius pondus ad eandem aquæ menſuram hoc complexum calculo, ut ad

Aquæ	- -	unc. I.
I. Acid. nitroſum	- -	unc. I. drach. III. ſcrupulos duos habeat.
II. Acid. nitroſum	- -	unc. I. ſemis minus XII. grana poſſideat.
III. Acid. nitroſum	- -	unc. I. ſemis, & duos ſcrupulos.

Hac acidi nitri activitate diverſa, vidit inflammari oleum Terebinthinæ, Cedrinum, Iuniperinum, Lavendulæ; fuere pariter in flammam concitata olea preſſa, oleum lini preſſum a ſecundo acido nitri magis adhuc a tertio, oleum nucum, cannabinum ſolum a tertio. Nitri ſolo acido vix inflammari potuit oleum olivarum, amygdalarum, raparum, ſed hic vitrioli oleum ſuppetias ferre debuit, ut etiam obſcuriori & partito incendio hæc olea flagrarent, quanquam id

 ipſum

ipſum oleum eadem, cum phlogiſto deſtituatur nunquam inflammet, & ſi pulverem pyrium oleum glaciale unquam accendit, id ex phlogiſto pulveris pyrii pendebat. Cæterum, ut ex lixivio nitri, addito oleo vitrioli, catharticum ſal confici poſſit, docuit *Cl.* PIETSCH *diſſert. citat.*

Vis nitri attenuans, ſolvens, in inflammationibus proficua, utique & ſanguinem fluidiorem, & rubicundiorem reddit! SCHWENKE: etiam æſtum antiphlogiſtica compeſcit, BOERHAAVE: adhæc diuretica aquoſis mixta, ut aquis medicatis in corpore reſtitantibus addatur. Doſis in libra aquæ drachma ſemis, una.

PRÆPARATA.

ARCANUM DUPLICATUM acido vitrioli & parte alcalina nitri conflatum, ſal commune plerumque recondit; docet ſpiritus per additionem arenæ elicitus, mercurium ſublimatum colore albo præcipitans, & aurum foliatum ſolvens, aquæ forti mixtus. Cæterum eiusdem, ac præcedens, uſus, nec ipſa doſis diverſa eſt.

MAGNESIA ALBA NITRI. Ex lixivio a nitri cryſtalliſatione reſiduo, evaporato, calcinato, parata, calx eſt in acidis ſoluta amara purgans; ſicca cretæ ſimilis, nullius odoris, nullius ſaporis, albiſſima, ſerum tamen corporis movens, & lympham ſolvens, certo experimento, HUNDERTMARK *de Saccharo Saturni.* Sunt, qui inutilem dicant, haud certa authoritate NEUMANNI, IDEM. Abſorbens eſt, acido laborantibus utilis, cathartica, etiam pueris, a granis

nis quinque, ad decem, in lacte datur: adultis a drachma ſemis ad drachmas duas, unciam ſemis, HUNDERTMARK, etiam a drachma ſemis ad unam, cum aliis ſcopo abſorbente, eſt etiam diuretica, ſudorifera, in humorum acrimonia, minori doſi ſcrupuli unius, bis, ter, de die ſumta, HUNDERTMARK l. c.

NITRUM ANTIMONIATUM, acido vitriolico, & parte nitri alcalina pro maxima parte conſtans, eſt arcanum duplicatum, nitro, & regulo inquinatum. Uſus priorum.

SAL PRUNELLÆ, ſeu nitrum tabulatum, cum exigua ſulphuris quantitate paratum, minus nitro refrigerat, ad anginas inflammatorias, gargariſmatibus drachmæ ſemis vel unius doſi additum, valet.

SAL POLYCHRESTUS. Acido ſulphuris, & baſi nitri conſtans, ſal enixum, reſolvendi, & abſtergendi, ſcopo datur, a granis decem ad viginti in pulvere: A granis viginti ad drachmam in libra decocti ſolventis.

SPIRITUS NITRI ACIDUS, omnium mineralium maxime cauſticus, corroſivus, dilutus dandus. Vide *Venena*.

SPIRITUS NITRI DULCIS. Ad ſui dulcificationem maiorem alcoholis vim depoſcit, quia acrior. Ad minimum quinque partes addi ſolent: bene cuſtodiendus vaſe clauſo, temporis ſucceſſu etiam acrior evadit, ut ſæpe de novo dulcificari debeat. Criterium, perfecte dulcificatorum ſalium acidorum, eſt

 ho-

horum ab additis ſalibus alcalinis quies. Doſis a guttis decem ad triginta, de viribus alibi.

SAL GEMMÆ, MARINUS, FONTIUM *Offic.* MURIA *Mineralogiae.* Claſſis Naturalis Minerarum. Ordo Salinarum. *German.* Berg-Saltz, Seė-Saltz, Brunnen-Saltz. *Gallis* Sel gemme, Sel commun, Sel de Fontaine.

Muria foſſilis pura, SAL GEMMÆ, *muria marina*, SAL MARINUM, *muria fontana*, SAL FONTIUM, definitur. Sitne ſal marinum cum ſale gemmæ idem, ut in *Actis Regiis Pariſ. 1702.* HOMBERGIUS? magna dubitatio. Sal marinum non a montibus ſalinis provenire, ſed in mari continuo generari, iam dudum HIERNE monuerat.

SAL GEMMÆ purum, cubicum, ſemi diaphanum, aqua non facile ſolubile, ab alcali, fixo, aut volatili non præcipitatur; contra marinum, & fontanum, quod aqua illico reſerandum, alcali fixo, & volatili, ejicitur ex ſolutione alba: An quia hæc magnam vim alcali natura rudiori, & terrea præditi in ſe continent, dum proportionata magis in ſale Gemmæ principia ſunt, etiam intimius coniuncta? res ſane plana eſt. Sal gemmæ ſolidum, modo album, cinereum, quale Polonicum, Tranſylvanicum, Hungaricum, modo rubrum, cæruleum, quale Hiſpanicum, ex fodinis, ſaxorum in morem, ferro exſcinditur. Coloratum omne metallicis partibus inquinatum eſt.

USUS eius in clysmatibus apoplecticorum, lethargicorum, ubi excitandum, ſtimulandum, revellendum,

ſa-

ſatis efficax; a drachma una ad unciam ſemis, unam præſcribitur.

SAL MARINUS per maria ubique diſtributus, maiori quantitate ſub æquatore, minori ſub polis reperiundus, triplici artificio, ex aqua marina, ſole, igne, frigore, chemicam evaporationis operationem abſolventibus, obtinetur. Prima Hiſpanis, Portugallis, Cretenſibus, Gallis, familiaris methodus; altera ſolis Gallis, tertia ſeptentrionalibus populis propria. Sal in lacubus, foſſis, ſole vel frigore chemicis, concretum, ſapidius, & ad uſum culinarium, & medicum excellentius habetur, excoctum igne deterius, amarius, quale etiam illud eſt, quod ex profundis puteis extrahitur, & tam nitroſa, quam bituminoſa, & terrea materie inquinatum difficilius depuratur.

Sal Marinum modo antea dicto præparatum, etiam aliis additis deſpumatum, in cryſtallos albicantes cubicas concreſcit, tumque depuratum officinis vocatur; ſunt vero, & in eadem hac quæſtione ſequentia momenta tenenda: ſcilicet depuratum hoc ſal non adeo caſtum eſſe, ut non infectum adhuc aliis deprehendatur, ut frequenti puræ ſolutionis ſalis tartari fixi, quæ huius criterium, experimento MARGGRAFIUS docuit; & cubicam his ſalibus conſtantiorem figuram eſſe, licet tamen non perpetuam, nec eſſentialem. Sal Polonicum quod *Iarka* dicitur longis nitro ſimillimis cryſtallis conflari & quod *Schibier* vocant rhomboidalibus coire LEHMANNUS auctor eſt, Sibiricum quod *Zagan Ijus* appellant cryſtallis nitro ſimillimis conſtare GMELINUS obſervat: eſſe etiam, ubi ſubinde figuram regularem cryſtallinam ſal commune aſſumere renuat, CARTHEUSER habet.

Cæterum aqua marina diversis Sueciæ locis diversam quantitatem salis largitur, modo unam trigesimam, modo unam decimam sextam, modo unam decimam, SWEDENBORGII *Miscell.* vix maiorem ad littora Hollandica, ad Hispanica spectabilem. WALLERIUS *Hydrolog.* Cæterum increscit salsedo maris pro ratione decrescentiæ longitudinis dierum, & vicissim decrescit pro ratione crescentiæ longitudinis diei; siquidem in solstitio hyemali salsedo maris in sinu bothnico ea deprehendatur, ut ex 50 tonnis aquæ, una salis obtineatur; in æquinoctio vero sive vernali, sive autumnali 150 tonnæ aquæ, in solstitio æstivali 300 aquæ, ad unam salis excoquendam vix sufficiant. Est pariter salsedo maris sub fluxu maior, quam sub refluxu, est etiam in alto mari maior, quam prope littora, WALLERIUS; & aquam ex superficie desumptam 35 sui ponderis partem, e fundo vero haustam 29 in salem largiri MARSIGLI *Hist. de l'Acad. des Sciences 1710*, testatur. Nec ea semper imprægnata est aqua marina salis quantitate quam solvere valeat, vidit enim modo laudatus Comes MARSIGLI, aquæ marinæ eam copiam, quæ salis drachmas sex continere debuisset, adhuc alias quatuor cum dimidia solvisse.

PRINCIPIA. I^um^ acidum salis, quod aliqui simplex, alii vero duplex non exigua opinionum varietate pronunciant, subtilius hoc, aliud fixius statuentes. At certum est in sale marino depurato, & genuino unum solum, & simplex acidum deprehendi, & exemplum terræ virgultis, in ædibus gradatoriis, adhærentis non suppeditare acidi volatilioris argumentum, sed solum acidi marini basi terreæ laxe iuncti. II^um^ alcali minerale est, in depurato sale marino simplex; sunt etiam qui duplex statuunt genus alcali, unum terreum, aliud

sa-

salinum, quod cum acido vitrioli tartarum vitriolatum, cum acido nitri nitrum cubicum efformet, dum simplex terra alcalina id nunquam facit. *Cl.* PIETSCH *Dissertation du Nitre qui a remporté le prix.* Est tamen in sale solum unum genus alcali, idque salinum. Experimenta MARGGRAF decretoria vide l. c. p. 167. seq. & est sal hoc alcali minerale distinctum ab omni sale alcalino fixo, IDEM, & a terra, quæ illi in non depurato sale marino fuerat coniuncta. Unde etiam crystalli cubicæ, hac eadem ablata adeo magnæ obtineri non possunt, quam hac præsente, & est posterior, seu depuratus sal marinus perfecte neuter, qui nec igne ipso videatur decomponi posse. BAUME *Manuel de Chymie.*

Cæterum sunt, qui sali communi aliquid terræ inflammabilis adhuc inesse, non absque fundamento suspicantur, referente THUE *Prod. Act. Havniens.* quod tamen alii minime perspiciunt. Fixum acidum an vitriolicum? an specificum? multa in utramque partem argumenta sunt POTT. MACQUER. Aliud magnæ teneritatis, & volatilitatis acidum est, cum iterata solutione sal commune cadaver terreum in experimento exhibeat, igni expositum sal commune per se acidum brevi dimittat, & sic omnem suum spiritum repetito opere largiatur. POTT, *Observ. Chem.* coll. I. p. 9. MACQUER. *Memoir de l'Acad. des Sciences 1738.*

PROPRIETATES eius quod spectat, in aere humescit, nitro etiam, quo plerumque inquinatur, promptius in aqua solvitur, in igne dissilit, crepitat cum fragore, & in pulverem gryseum fatiscit, tum sal decrepitatus dicitur: fortiori igne funditur, absque sui im-

imminutione diu ſuperſtes, alia fluida reddit, & illa in fluore conſervat. Cum borace non ut alia ſalia ſpumat, quod magnam affinitatem indicat: alia prius dicta ſunt. In corpore animali perſtat immutatus, in urina demum demonſtrabilis, tum, & in illis reperitur, qui nunquam aſſumpſere, POTT, valide tamen corpus mutat, rigidiori ſtimulo febrim excitans, etiam acrimoniam muriaticam ponens.

USUS antiſepticus, condiens, in œconomia humana, & medica multus, gangrænam figit, ſugillatas, contuſas, quaſſas partes ſtimulat, extravaſatos humores reſolvit in fomento: additur adhuc ſtimulandi, & diſcutiendi ſcopo pulveribus includendis ſacculis, cataplasmatibus &c. Eſt etiam apophlegmatiſan. Sale hoc imprægnata aqua, fere ad eadem valet, ad morbos glandularum perſanandos eximia inventa. RUSSEL proprio libro *de aqua Marina*.

PRÆPARATA.

SAL DECREPITATUS aquæ vel maxime bibulus, cruribus hydropicorum calide applicatus utilis, ſed uſus eius cautus eſſe debet, quod facile exulceret; ſacculis Cephalicis plantis confectis cum ſucceſſu additur in Hydrocephalo.

SPIRITUS SALIS MARINI acido vitrioli expulſus, acidiſſimus, omni ſpiritu foſſili acido ſubtilior, & penetrantior, putredini potenter reſiſtit, in ſcorbuto aquatico oris, ſpecificus, tripla aquæ quantitate dilutus, aut etiam purus pennicillo puſtulis gangrænoſis applicatus, L. B. van SWIETEN. Ad hernias olim in Galliis laudatus vino rubro ſumtus,

GEOF-

GEOFFROY *Mat. Med.* effectus hodie non respondet; tum ad calculum renum dissolvendum & expellendum, in vehiculo convenienti, IDEM *ibid.* datur efficaciter in diarrhoeis, dysenteriis biliosis, putridis, dilutus in vehiculo ad gratam aciditatem.

Mixtura ex unciis duabus salis cum una olei vitrioli facta, superfusis duabus unciis olei terebinthinæ, destillata dat spiritum salis oleo terebinthinæ mixtum, qui ab aqua purus redditus laudatur ut optimum topicum, quod arthritidem fixam, paralysim, & alios morbos sæpe curasse, & tumores duros calcarea materie refertos resolvisse fertur. *The Gentlemans Magazine for Sept. Decemb. 1752. 1753.* Cæterum pulmonibus plurimum infensum hunc spiritum FR. HOFFMANN *de Medicamentis Selectioribus* habet, & ad urinæ fluxum ciendum eo non præstantius aliud medicamentum. Spiritus salis pernionibus applicatus laudatur. *Recueil periodique &c.*

SPIRITUS SALIS DULCIS non eo cum alcohole coniugio, ac alia acida fossilia vitrioli, Nitri iunctus in doloribus, spasmis, flatibus, egregie anodynus, etiam diureticus, a guttis decem ad triginta dandus, saccharo instillatus, vehiculo dilutus. Cum charta emporetica caute cuti applicatus hirsutiem tollit, crines exstirpat *Illust.* ROSEN.

SAL MIRABILE GLAUBERI; Sal enixum est, acido vitrioli iuncto basi salis communis decrepitati constans. Sal hoc minerale in acidulis martialibus reperitur STAHL *Spec. Becher.* In aquis mineralibus aliis HOFFMANN, HENCKEL, etiam naturaliter in sinu terræ est BOULDUC *Acad. des Sciences*

ces & in Tamarisco Narbonensi MONTE *Acad. des Sciences.*

Naturale, vel factitium, semper a Tartaro vitriolato diversum est, primo figura crystallorum oblongorum sexlaterum MACQUER, quadrilaterum & aliquando pentagonorum BOULDUC *Acad. des Sciences 1724.* in aere aperto facile fatiscentium IDEM, & alii omnes; secundo faciliori in aqua solubilitate, vide scalam solutionum salium. Tertio etiam aliis GLAUBERO recensitis proprietatibus discrepat.

PRINCIPIA eius patent: Sal mirabile GLAUBERI, ut alia taceam, eas omnes substantias metallicas præcipitat, quas oleum vitrioli solum dejicit, ut acidum vitriolicum adsit. Solutio basis huius salis cum spiritu nitri, dat nitrum cubicum, quod supra carbones, ut nitrum fundatur, BOULDUC *Acad. des Sciences* a. c. Cum spiritu salis, sal marinum verum IDEM.

Incidens hic sal est, datur a granis XX ad XXX & ultra adultis.

SAL DIGESTIVUS SYLVII. Falso sal commune regeneratum, ex acido salis in sale ammoniaco præsente, iuncto alcali lixivioso tartari exurgit, distinctus est ab ipso sale communi ratione baseos, distinctione non adeo spernenda, ut credidere NEUMANN *praelect. Chem.* GEOFFROY *Acad. des Sciences 1720*, MACQUER *Chymie*; nam quamvis crystalli elixiviatione & coagulatione obtentæ cubicæ, in igne ut sal marinum decrepitent, tamen etiam a sale marino discrepant, quod sublimati corrosivi sublimationem albidam præcipitent, & violarum tincturam viridi colore inficiant, acriori sint sapore, fluxu etiam

in

in igne celeriori, & aliis POTTIO *de ſale communi* dictis dotibus.

Acidum, quod huic ſali communi regenerato ineſt, ab acido nitri certo expellitur, quod tamen non expellebatur ex ſale communi, adeo facile in experimento *Cl.* MODEL, quippe acidum nitri, ardentius in amplexum alcali fixi vegetabilis, acidum ſalis in coniunctionem alcali mineralis ruit, IDEM. *de Borace* p. 18. ſed etiam in hoc experimento paucum obtinetur nitrum cubicum IDEM, miro ſane ſpectaculo! Experimenta *Cl.* MARGGRAF de ſale communi regenerato, fere eadem ſunt: ab acido nitroſo obtinuit nitrum prismaticum, ab acido vitrioli tartarum vitriolatum, non ſal mirabile, quod falſo edixerat NEUMANN; tum & clara huius viri experimenta eam *Cl.* MODEL ſententiam, ſcilicet acidum ſalis in coniunctionem alcali mineralis promptius, quam alterius cuiuscunque rapi, luculentius confirmant: dum enim ſali communi calcareum commisceret lapidem, & huic calcem vivam adderet, inſtituta operatione nunquam potuit ſalis acidum in hæc, quæ cæterum amat corpora, deducere.

Quoad uſum medicum ſal hic multum laudatur in primarum viarum glutinoſa ſaburra incidenda, etiam in febribus intermittentibus, ſumptum bihorio ante paroxyſmum, calefacto per theiformia corpore: doſis drachma una.

Ultimo demum nec id ignorari debet, plurima ſalia adhuc naturalia ex acri, ſulphureo, lixivio, reſiduo in ahenis poſt coctionem, & cryſtalliſationem ſalis communis, educi poſſe. Et quidem,

1. Sal mirabile nativum.
2. Sal ebshamense nativum.
3. Sal quoddam, quod refert boracem & sal gemmæ.
4. Tartarus vitriolatus nativus.
5. Sal commune, cuius crystalli fulgore ipsos æmulantur adamantes.
6. Sal commune referens sal ammoniacum.
7. Bona portio spiritus salis sulphurei.
8. Sal seleniticum cum terra calcarea cruda.

THUE *Prod. Act. Havniens.*

Ad hanc Classem pariter spectant

SALES ALCALINI FIXI. *Vide Venena.*

SAL TARTARI *Ibidem.*

SALES ALCALINI VOLATILES. *vide Venena.*

SALES VEGETANTIUM USTULATORUM.

ABSYNTHII.

STIPIT. FABARUM.

GENISTÆ.

SULPHUR ANTIMONII AURATUM *vide antim.*

TARTARUS VITRIOLATUS. p. 64.

TERRA FOLIATA TARTARI ex acido oleoso aceti, & alcali lixivioso constans, alias etiam

etiam *Tartarus regeneratus*, *Arcanum tartari*, & *Sal essentiale tartari* dicta, saponis mirabilis species est, qui omnibus liquoribus miscetur promtissime, vel in ipso alcohole vini facile dissolubilis: qui omnia gummata resinosa, oleosa, viscosa, sive animalia, vegetabilia, solvit optime, imo laccam, succinum, myrrham, tenacissima certe corpora, HUXHAM *de constitut. aeris;* qui brevi in aere deliquescit in liquorem terræ foliatæ tartari.

Sal hic medius, optimus habetur, albus, foliatus, instar Talci splendens, ad attactum levis, unctuosus, saporis quidem pungentis, non tamen prædominans acidum aut alcali detegentis; qui alias dotes habet, male paratus est, brunnus, oleum aceti ustum testatur, unde pessimus CADET *dans un Memoire lu à l' Acad.* Sunt vero notabiliora, rectæ huius salis cæterum difficilis, præparationis momenta:

I. ut purum sal tartari in aqua frigida solvatur.

II. ut collatura ad punctum saturationis, acido ex vasis vitreis, aut terreis destillato, saturetur; cuprea enim cupro acetum inficere possent, & hinc malæ qualitatis progenerare salem.

III. ut collaturæ iam saturatæ acidum adhuc superaddatur.

IV. ut leni igne absque ebullitione evaporatio ad pelliculam fiat.

V. ut ulterior in balneo mariæ suscipiatur, eburnea spatula massam agitando, donec in spumam albam concesserit, quæ in furno calido magis exsiccanda veniat CADET *ibidem*.

Cæterum non adeo volatilis est, ut multi credunt, imo eousque igni resistit, donec omne fere acidum evaporetur tandem, sale solum alcalino fixo manente, HUXHAM.

Ultimo & id notari meretur, Arcanum tartari a Tartaro regenerato non distinctum plurimos contendere, imo ipsum iam id edixisse TACHENIUM; horum tamen diversam naturam patefecit in processu cum oleo vitrioli instituto *Cl.* Vir POTTIUS *disq. unionis acidi Vitriol. & acid. tartari germ. Berolini 1761.* Equidem illico vehementem cum arcano tartari conflictum iniit oleum vitrioli, & aperto fumo in aera rapiebatur, tum instituta destillatione maxime concentratum cum albidis vaporibus acetum destillatum transiit, oleo bruno in fine sæpe exceptum, quæ tamen in tartaro regenerato non observantur.

USUS MEDICUS. Multum multis deprædicatus ad lentos pituitosos humores dissolvendos, obstructiones reserandas. Dosis a granis quindecim ad triginta in haustu decocti solventis; vix ullam habet acrimoniam hoc remedium, æque tuto pleuriticis, ac hydropicis exhibendum, HUXHAM. Huc etiam revoca lapides cancrorum aceto, vino solutos, speciem salis medii facientes.

TARTARUS TARTARISATUS ex acido tartari, & sale lixivioso factus, parum a terra foliata tartari diversus, in aqua, & spiritu vini solubilis, salibus mediis aliis tenerior, hæc etiam virtute superat, in ictero, viscerum obstructionibus, eadem dosi; huius medicamenti egregium multiplici experimento effectum, omnibus aliis incassum adhibitis in melancholia invenit *Cl.* Vir MUTZEL.

SAL

SAL SEGNETTI ex acido tartari, & alcali sodæ cryſtalliſatum in aqua facillime ſolvitur, etiam frigida in pulverem redactum; carbonibus ardentibus inſperſum funditur, & ebullit demiſſo tartari uſti odore; in aqua calida ſoluto, ſi paucum olei vitrioli affundatur, cremor tartari cryſtalliſati, & ſal mirabile GLAUBERI obtinentur, BOULDUC *Acad. des Sciences 1731.*

USUS & doſis præcedentium.

SAL VEGETABILE ex acido tartari, & baſi ſalis marini, alcali minerali, cryſtalliſatum, MACQUER, cryſtallis parallelepipedis planis, in Gallia multum in uſu: doſis eadem.

TARTARUS SOLUBILIS ex acido tartari, & ſale urinoſo conflatus, cum ſale ſecreto GLAUBERI multam affinitatem habet, facile in aere diffluit, in ipſo ſpiritu vini ſolubilis, etiam in igne ſemi volatilis eſt.

Aliæ adhuc ſpecies tartarorum ſolubilium aliis factæ, ex acido tartari & alcali Boracis, LE FEVRE, LEMERY *Acad. des Sciences.* Cum calce, creta, oſtracodermatis calcinatis, non calcinatis, DU HAMEL, BOULDUC, GROSSE. Omnes vero ſolubiles tartari, facti cryſtallis tartari & ſale alcalino, omnibus acidis decomponuntur, nequidem acido aceti excepto, & reſuſcitantur cryſtalli tartari, manifeſto argumento baſi adoptivæ laxius cohærere acidum tartari, propriæ, quam nunquam in totum deſerit arctius. Ex his intelligitur, hæc ſalia cum aliis acidis, tamarindis, aceto &c. nec in mixturis, nec in decoctis præſcribi debere, cum adeo facile decomponantur.

Hac vero facilitate ſolubiles tartari etiam aceto decomponuntur, ut docetur in *Act. Acad. Scienc. 1733.* & omnium quidem facillime

I. Tartarus ſolubilis cum cineribus factus.
II. - - - cum Creta compoſitus.
III. - - - oſtrocodermatis non calcinatis.
IV. - - - cum calce.
V. - - - oſtrocod. calcinatis.
VI. - - - ſale tartari.
VII. - - - cum ſoda.
VIII. - - - cum Borace.

Cæterum ſunt etiam ex his, qui in aere liqueſcant, ut numero V, VI, *ibidem.*

TINCTURÆ horum *Simplices & Compoſitae.*

TINCTURA TARTARI ſale tartari, & ſpiritu vini conſtans, antacida, aperiens: doſis a guttis decem, ad triginta in vehiculo.

TINCTURA MARTIS TARTARISATA.

TINCTURA ANTIMONII cum liquore nitri fixi vide *antimon.*

MERCURIUS. Varia eius præparata. vide *Sialagoga.*

AQUÆ MEDICATÆ SALINÆ. vide *purgant.*

EX

EX ANIMALIBUS.

FORMICÆ *Off. Entomologorum.* Claſſis Naturalis Inſectorum. Ordo Hymenopterorum. *Germ.* Ameiſen. *Gallis* Fourmis. *Anglis* Pismire.

FORMICA *thorace compreſſo, ferrugineo, capite, & abdomine nigris*, contrita odorem penetrantem ſpirat, examine chemico inter omnia animalia maximam acidi vim largitur HOMBERG. *Acad. des Scienc. 1712.* licet duplex ſal habeat, acidum unum, alcalinum aliud, HIERNE.

Unciæ tres formicarum mundarum 1mo. unciam dimidiam liquoris aciduli. 2do unciam dimidiam liquoris pellucidioris, magis acidi. 3tio tres drachmas liquoris clarioris, etiam magis acidi. 4to ſpiritum minus acidum, cui iam olei, & ſalis volatilis aliqua pars admixta erat. 5to Sal copioſum in collo retortæ, largiuntur. Oleum æthereum ineſſe NEUMANN, etiam MARGGRAF, *Acad. de Berlin 1749.* ſpiritu vini tartariſato ſolum ſolubile, phosphorum ſolvens, non acidum: etiam aliud unguinoſum, preſſione eliciendum, omni dote aliis oleis preſſis ſimile. Acidum harum ſali alcalino mixtum, ſalem medium conſtituit. Cæterum formicarum ova fere matura, ut etiam iuniores formicæ acidum non largiuntur NEUMANN.

USUS MEDICUS, totius nidi cum insecto, in paralysi, artuum tremore, atrophia, in balneo utilis, interne spiritus formicarum acidus magnum stimulans iisdem morbis, & ubi in parte, vel toto motus augendus, valens, gutt: viginti, ad quadraginta dosi. Externe etiam dolentibus a rheumatismo, arthritide partibus in declinatione illinitur.

LUMBRICI.

MILLEPEDES.

Huc refer ex diversis naturæ Regnis petita olea empyreumatica, quorum nonnulla interne, & externe administrari possunt; talia sunt

OLEUM SUCCINI.
LIGNI GUAIACI.
BENSOINI.
EBORIS.
UNGULÆ ALCIS.
CORNU CERVI.
SANGUINIS.
ANIMALE DIPPELII.

Atque hoc quidem ultimum, oleum est sanguinis vel cuiuscunque animalis partis empyreumaticum, destillatione solitaria duodecies abstractum, ad spiritus propemodum subtilitatem deductum.

Multum olim laudavit Author in epilepsia, arthritide vaga, podagra; utile in iisdem morbis etiam recentiores com-

comprobarunt; ita in tuberculis post morbos arthriticos, in exostosibus, tophis, induratis glandulis, epilepsia symptomatica, & morbis spasticis, tam interno, quam externo usu BAUMER *Act. Acad. Mogunt.* T. I. Oculi suffusionem incipientem, eo curatam, confirmatam imminutam, IDEM *Ibid.* Anodynum esse, & placidum somnum, etiam per viginti quatuor horas inducere cum euphoria, HOFFMANN *Observ. Physic. Chemic.* Post hos anodynum, antispasmodicum, discutiens, diaphoreticum, tam interne a XV. ad XXX. guttas datum, quam externe spinæ dorsi inunctum. *Cl.* VENEL *in Quaestione IV. pro Cathedra Medica vacante Monspeliensi*, dixit.

CLASSIS SEPTIMA
INSPISSANTIUM.

Quæ nimiam humorum fluiditatem, tenuitatem emendant, INSPISSANTIA, seu INCRASSANTIA dicuntur, quæ horum acrimoniam involvunt, OBVOLVENTIA, seu OBTUNDENTIA: quæ vero siccos nimium solidorum parietes, & asperos lubricant, LUBRICANTIA, seu OBLINIENTIA proprie dicuntur.

Usum prima habent, ubi signa docent humores adeo tenues esse, ut vasis suis coerceri nequeant, quales sunt hæmorrhagiarum, sudorum profusiorum, Diabetis casus; Alia indicantur, ubi humorum acrimonia solutionem fluidorum facit, & vasorum erosionem minatur; alia in aliis circumstantiis requiruntur.

Triplicis huius Classis auxilia pro re nata ex diversis petuntur, & I quidem

EX PLASTICIS

ALTHEÆ *Rad. Decoctum* p. 4.

AVENÆ *Decoctum* P. I. p. 2.

CACAO *Off.* THEOBROMA *Botan.* Classis Naturalis Pauci-stam. *omnibus* Cacao.

THEOBROMA *foliis integerrimis*, fructum largitur multum oleaginosum, nunquam rancescentem,

tem, tostum nutrientem, acrimonia laborantibus, tabidis, senibus, utilem. Inde butyrum, & cocholada: butyrum ebullitione ex fructu tosto elicitur, raro rancescit & præ reliquis oleis pinguibus, id habet, quod consistentiam non amittat, etiam magis album fiat.

Recens anodynum acrimoniam involvens, morbis pectoris asperis utile, cum saccharo in formam tabularum redactum. Cocholadæ compositio nota est, ipsa reficiens, nutriens, restaurans.

CANNABIS *Semen* p. 5.

CYDONIORUM *Semen, Mucilago,* P. I. p. 42.

DACTYLI P. I. p. 44.

EMULSIONES *saturatæ.*

FICUS P. I. p. 44.

FARINOSORUM *decocta.*

AVENÆ.

CICERUM.

FABARUM.

HORDEI.

LENTIS.

OROBI.

SECALIS.

TRITICI P. I. vid. *cereal. legum.*

GELATINÆ ANIMALIUM.

CORNU CERVI.

EBORIS.

PEDUM VITULINORUM.

GELAT. VEGETABILIUM FRUCTUUM.

GLYCYRRHIZÆ *Radicis Decoctum* vide p. 124.

GUMMI ARABICUM *Offic.* MIMOSÆ *Botanicorum.* Claſſis Natur. Incomplet. *Germ.* Arabiſch Gummi. *Anglis* Gum Arabic. *Gallis* Gomme Arabic.

GUMMI ARABICUM arboris adſtringentis, mollis ſuccus, pellucidus, ex albo flaveſcens, aqua totus ſolubilis, oleis & ſpiritu vini non ſolvendus, prorſus mucilaginoſus, inſipidus, tenues humores inſpiſſat, acres involvit, abraſum oris, œſophagi, ventriculi, inteſtinorum, mucum reſtituit, ob id in omni acrimonia valet, præprimis in tuſſi acri, cardialgia, ſingultu, colica, diarrhœa, dyſenteria ab eroſione muci, & acri, itidem in ardore urinæ, vel in pulverem contuſus, vel in vehiculo ſolutus; drachmæ ſemis, unius pondere.

Notari meretur, induſtrium virum BOGLE FRENCH Pharmacopœum Londinenſem nuper artificia, olea, reſinas, & pingues alias ſubſtantias aquæ miſcendi, ope mucilaginis gummi arabici, tum ſola agitatione commixtorum in phiala, tum trituratione, docuiſſe, horumque unionem pertinacem ſatis eſſe, adiecto ſyrupo. *Medical obſervations and inquiries &c.* T. I.

Eſt vero rerum harum talis modus, ut ſi mucilaginis gummi arabici drachmam unam, olei olivarum, vel amygdalarum dulcium, vel lini drachmas duas ſumpſeris, & in mortario commixtis ſenſim aquæ unciam unam affuderis, emulſionem veram obtineas; item ſi par-

partes æquales mucilaginis & balſami copaivæ ſumpſeris, trictis ſubactis aquæ unciam unam addideris, emulſionem etiam obtineas. Camphora, & Moſchus eadem methodo facile ſubiguntur & forma liquida exhibentur. Cæterum non aliud gummi æque efficax obſervatum ac gummi arabicum, ſiquidem cum gummi tragacantha non ſucceſſerit experimentum; & notari adhuc meretur mixtionem aut acido aut medio ſale non turbari, turbari vero adiecto alcalino.

GUMMI CERASORUM *Offic. Botanicorum.* Claſſis Naturalis Calycifloraruin. *Germ.* Kirſchenbaum Glibber.

Ex Ceraſo *foliis ovato lanceolatis*, ſtillans rubellum, inſipidum, eiusdem, ac præcedens gummi, virtutis eſt. Notari ea meretur ab HASSELQUIST facta obſervatio, plus centum homines obſidione cinctos, per duos fere menſes absque alio cibo, ſolo hoc gummi in ore liquefacto & deglutito vitam ſuſtentaſſe. Gummatum analyſis exhibuit multum aquæ, acidi, paucum olei, aliquid alcali volatilis, & in carbone alcali fixum. MACQUER.

GUMMI TRAGACANTHÆ *Offic.* ASTRAGALI *Botanicorum.* Claſſis Naturalis Leguminoſarum. *Germ.* Tragacanth Gummi. *Anglis* Gum Tragacanth. *Gallis* Gomm Tragacanthe.

ASTRAGALUS caudice arboreſcente, petiolis ſpineſcentibus, vermiculatum hoc gummi, flavum, quod puriſſimum, album, quod aliis commixtum exhibet, in iisdem ac priora laudatum, eadem doſi. Collyriis etiam additur ſolutum, forma mucilaginis.

HORDEI *Decoctum*, *Cremor* P.I. p. 3.

ICHTHYOCOLLA *Offic.* Classis Artefactorum ex Piscibus. *Germ.* Hausen-blasen. *Anglis* Isinglas.

Ex Acipenseris *tuberculis carentis*, pinnis, intestinis, corio, excoctum gluten est, quod refrigeratum in pelliculas deductum, & in spiras coactum prostat.

Admodum glutinans & inviscans, tenues, & acres humores est; in dysenteria, tum præsente acri, tum abraso muco, utile, solutum per os potum, per anum pauca quantitate iniectum: ex ovis huius amphibii nantis, *Garum* conficitur.

IUIUBÆ.

LIQUIRITIA *Offic.* GLYCYRRHIZA *Botanicorum.* Classis Naturalis Papilion. *Germ.* Süssholtz. *Gallis* Reglisse. *Anglis* Licorice. *Italis* Regolitia.

GLYCYRRHIZÆ *leguminibus glabris*, radix lubricans, mucilaginosa, grata, acrimoniam omnem contemperat, humores inspissat, & exasperatas partes lenit, demulcet; unde in tussi acri, tenui, utilis, in stranguria, nephritide valens, etiam rheumatismo laborantibus recommendata. Mixtum pulpæ cassiæ, vel etiam terebinthinæ coctæ glycyrrhizæ pulverem, in calculo multum laudat SIMON PAULI. Decocta amarescit. In filamenta divisa, vel rasa, unciæ semis, unius dosi, infunditur sæpius, drachmarum duarum pondere aliis adiicitur: dosis pulveris, scrupulus, drachma periculosa haud est.

MALVA P. I. p. 24. 25.

OVORUM ALBUMEN, præterquam quod gelatinosum, adhuc nutriens est, conquassatum aqua dilutum, in acrimonia, dissolutione humorum, interne dari potest: illinitum externe acrimoniam, & ardores compescit: inungere conquassato albumine manus & brachia obstetricantes solent, dum venereis opitulantur, ne lue afficiantur. Albumen conquassatum in spumam, aqua graminis commixtum, mane & vesperi ad uncias quatuor assumptum, insigne arcanum ad icterum, millies probatum LANZONUS *Ephem. Decad.* 3. Anno II.

OVORUM VITELLUS. Saponaceus, pinguis magis, acrimoniam involvit, interne datus: digerit, & maturat, externe cum terebinthina, balsamis, & resinis subactus, dein applicatus, hæc enim corpora omnia solvere solet.

PINI NUCES. P. I. p. 51.

PISTACHIA P. I. p. 52.

SARSAPARILLA. *Offic.* SMILAX *Botanicorum.* Classis Naturalis Incompletarum. *Germ.* Steckende Winde. *Anglis* Scharpe - Smilax. *Gallis* Liseron epineux.

SMILAX *caule aculeato, angulato, foliis inermibus, ovatis, retuso-mucronatis;* saponacea, involvens, glutinosa, morbis arthriticis, rheumaticis utilis, etiam in lue venerea deprædicatur. Experimenta dissentiunt. Radicis dosis in decocto uncia semis, una, in pulvere drachma semis, una. Experimenta nuper repetiit FORDYCE *Medical Observations and Inquiries* T. I. & hanc ad dolores capitis venereos, & nocturnos laudat.

dat. Tum in ſcabie venerea, ſimilibusque ulceribus cum mercurio iuvare, valere in emaciatione venerea, & luem, quæ mercurio, & aliis ſanari non potuiſſet, hac curatam, etiam a mercurio relicta mala eadem auferri, obſervavit. Eſt vero hic Clariſ. Viro, medicamenti exhibendi modus: Radicis recentis ſucculentæ uncias tres infundit tribus menſuris aquæ fluviatilis, coquit ad libras duas, addito ſub finem radicis glycyrrhizæ momento, exhibet calide, vel frigide per duas, tresve vices intra viginti quatuor horas; cæterum nihil niſi abſtinentiam a vino imperans p. 149.

SCORZONERA. P. I. p. 32.

SEBESTEN *Offic.* MYXIS *Veterum*, Claſſis Naturalis . . . *Germ.* Schwartze Bruſt-Beerlein. *Anglis* Sebeſten.

MYXIS *foliis ſubovatis*, *ſerrato-dentatis*. Drupa, officinalis, mucilaginoſa, acrimoniam obvolvens, morbis pectoris dicata, valet in raucedine, tuſſi. Præſcribuntur Nro ſex, duodecim, viginti, etiam maiori quantitate, vel ſoli, vel cum iuiubis forma thee, vel decocti. Laudant etiam aliqui in ſtranguria.

SILIQUÆ DULCES. P. I. p. 59.

SPERMA CETI *Off. Hiſt. Natur.* PHYSETER. Claſſis Naturalis Mammalium. Ordo Cete. *Gallis* Blanc de Baleine. *Anglis* Parmaſitty. *Germ.* Wallrath.

PHYSETER *Macrocephalus dorſo impenni*, *fiſtula in cervice*, ex cerebri ventriculis hoc medicamentum largitur, multum olim conteſtatum, omnium optime deſcriptum Illuſtri DUDLEY *Philoſoph. Trans.* Nro. 387. p. 258.

p. 258. adeps, ſeu oleum cerebrale eſt huius animalis: adiecto lixivio alcalino parari, ANDERSON. Sincerum album, dulce, recens, flavum rancidum eſt.

USUS MEDICUS demulcens, balſamicus, ſarcoticus, in morbis aſperis pectoris, inteſtinorum, viarum urinariarum, aliarum partium exulcerationibus: datur lactantibus grani unius, duorum, quatuor, octo, doſi, adultis a ſcrupulo ſemis ad quatuor, forma boli, electuarii, cum conſervis &c. forma linctus, eclegmatis, cum ſyrupis, forma mixturæ cum vitello ovi, mucilagine gummi arabici, additis ſyrupis; in ultima autem hac præſcriptione, id tenendum eſt, ſubactionem ſpermatis ceti cum mucilagine gummi arabici, & longe gratiorem ea eſſe, quæ cum vitello ovorum fiat, & minus ranciditati ſubiectam eſſe, cum & ipſe ovorum vitellus ranceſcat. Cæterum poteſt adhuc ſperma ceti cum mucilagine gummi arabici ſubactum in paſtam cogi, ſicque deinde aqua ſolutum emulgeri.

Externe ſolutum in oleo amygdalarum dulcium ſperma ceti, cruſtis varioloſis exſuccis inunctum, emollit, & a cicatricibus præſervat. QUINCY.

II. COA-

II. COAGULANTIA.

ACACIÆ GERMANICÆ *Fructus* p. 13.

VERÆ *Succus* p. 40.

ALCOHOL nihil aliud eſt, quam oleum eſſentiale, ex vegetabili fermentatione generatum, attenuatiſſimum intime aquæ nuptum, & nova deſtillatione ſuperflua dephlegmatum. Eſt tamen ſæpe etiam poſt multas curas adhuc aquoſum, quod ex octo unciis alcoholis, uncias quatuor, drachmas tres phlegmatis adhuc obtinuerit GEOFFROY. *Acad. des Sciences* 1718. In ſpiritu frumenti novem aquæ partes ad quinque ſpiritus, in ſpiritu vini gallici ſeptem aquæ ad novem ſpiritus habentur, SHORT. Libra una ſpiritus vini ordinarii uncias novem aquæ, & libra una ſpiritus vini *a preuve d'Huile* quinque, PEYRE. *Aſſemblé publique de la Societé Royale des Sciences de Montpellier* 1749. qui etiam docet ibidem e vino, absque ignis adminiculo, ſpiritum educere. Quanquam vero variis modis rectificari ſpiritus vini poſſit, ignorari non debet, etiam antliæ pneumaticæ beneficio, eius rectiſicationem obtineri, & educto aere ſpirituoſum maxime vini ſpiritum in vas recipiens depluere.

Cæterum ſpiritus vini alcoholis uſus Pharmaceuticus multus: reſinoſorum, & oleoſorum corporum familiare menſtruum: non tamen ſolvit olea preſſa, ſi non deſtillata, & quo magis cohobata, eo etiam ſolvit facilius, perfectiusve, MACQUER *Acad. des Sciences* 1745. contra olea ſtillatitia, quo magis rectiſicantur, eo difficilius in ſpiritu vini ſolvuntur, IDEM.

Ad-

Adhæc alcohol arsenicum recipit BRAND, plurima salia media deiicit, causticum ex calce & salibus alcalinis suscipit, quo coloretur, suscipit etiam ipsam alcali vim mediante caustico, quo ultimo tandem destruatur, ut in tinctura Antimonii, & tinctura tartari officinarum id observatur, dum temporis successu, & ad fundum, & ad latera vasis, in extractiformem substantiam decompositum alcohol deponitur, quod facile in aqua, difficulter in spiritu vini solvatur, & extractum gummosum potius, quam resinosum habeatur. MEYERS. l. c.

USUS ALCOHOLIS MEDICUS internus rarus, serosos tamen humores coagulat, solida crispat, etiam a putrefactione præservat. Externus chirurgis plurimus, ad stillicidia lymphatica, vasa humores perpluentia, corruganda, hæmorrhagias sistendas. Rara est in *Actis Anglicanis* 598. Nro. observatio, spiritum vini forma enematis datum inebriare longe magis, quam per os potum.

ALUMINA: horum solutio. p. 51. 52. 53.

CYDONIA. P. I. p. 42. 43.

Adde his omnes alios fructus immaturos.

FERRUM acido solutum.

HÆMATITES LAPIS p. 69.

HYPOCISTIDIS SUCCUS p. 41.

LACCA GUMMI. P. I. p. 170. Tinctura cum alumine ad ulcera laxa, vacillantes dentes, utilis.

MALICORIUM p. 20.

QUERCUS, *Folia*, *Glandes*, *Cupulæ*. p. 17.

SULPHURIS SPIRITUS. p. 143.

VINA AUSTERA.

VITRIOLUM MARTIS, SPIRITUS. p. 53. seq.

ANTACIDA.

Quæ acrimoniam acidam corrigunt, talia habentur. Acidum infantum his corrigitur, maxime vero diæta animali nutricis.

VICTUS sit ex ovis, carnibus, piscibus, cancris, cammaris, maxime vero cancrorum & cammarorum iusculis, de quibus in Bononiens. scientiar. & Art. Institut. T. 2. P. I. *Cl.* viri BECCARIUS & MONTIUS experimentis institutis reliquere, ab his syrupum violarum viridescere magis, quam ab aliis; hinc crustaceorum iura ad sales acidos emendandos esse aptissima. Est præterea in hac acrimonia in usu plantarum antiscorbuticarum, vel similium, asparagi, brassicæ, naporum vis.

POTUS optimus aqua.

ABSORBENTIA.

DENTALIUM TESTÆ *Off.* Obsoletæ.

CANCRORUM CHELÆ *Off. Entomologorum.* Classis Natur. Insectorum, Ordo Apterorum. *Germ.* Krebs Klauen. *Anglis* Crabs elaios.

CANCER *brachiurus*, *manuum digitis atris*, suas officinis chelas, quas præparant, concedit, insipidas, calcareas, absorbentes, lapidibus cancrorum inferiores. Dosis a granis quindecim ad quadraginta.

CAN-

CANCRORUM LAPIDES *Off. Entomologorum.* Claſſis Naturalis Inſectorum. Ordo apterorum. *Germ.* Krebs-Augen. *Anglis* Crabs eyes.

CANCER *macrourus, roſtro ſupra ſerrato, baſi utrinque dente ſimplici*, lapides hos, quos vulgo oculos eſſe credebant, ventriculo accretos habet. Inter illa, quæ acidum abſorbent, pulverati principes, omnibus aliis, quibus facile carere poſſumus, palmam præripiunt; acido ſaturati ſalis enixi ſolubilis vires conſequuntur, potenter reſolventes, ut etiam indurati teſtes, & alii tumores, his vino acido ſolutis reſoluti L. B. van SWIETEN, viſi. Diureſim augent omnium obſervatione, alvum nonnullis, ſi vel acido in primis viis hærenti occurrant, vel in acido ſumantur, movent. In mixtura HOFFMANNI acido aceti ſoluti, temperantem, blande reſolventem vim exerunt, in febribus non tantum ſane, quantum drachma nitri, vel alterius ſalis medii, movent. Aceto ſaturati, vitrioli ſuperaddito oleo, in deſtillatione dant ſpiritum acidum, fugaciſſimum, nares ferientem penetrabiliſſimo odore L. B. van SWIETEN Tom. I. Dantur præſente acido in corpore per ſe, a ſcrupulo uno ad duos, quandoque etiam acido citri ſaturati, aceto, vino ſoluti, in aliam indicationem reſolventem, in actu efferveſcentiæ cum ſucco citri ſumpti vomitum compeſcunt, HEISTERUS. Supra porphyritem in impalpabilem pollinem redacti, non ſemper tuti, cum glutinoſis enim in maſſas difficulter reſolubiles abeunt L. B. van SWIETEN T. I. Sæpiſſime rachiticis proſunt, quin etiam hunc morbum ſuperant continuo uſu, quod & oſtracodermata faciunt.

COCHLEÆ TESTÆ reiiciendæ, dari tamen in pulvere possunt pro præservatione calculi renalis; hoc aliquoties in septimana dato, nihil deprehenditur præstantius, HOFFMANN. Nec hoc loco prætereundum est *Hieronymi* ZANICHELLII, quod *Cl.* MORGAGNI concredidit arcanum, & quod *Epist. Anat. Medic.* XLVII. *Artic.* 7. ita describit: Cochleas ex parvulis istis, & albicantibus, quæ super Carduo stellato inveniuntur, exacte una cum testis in mortario contundi iubebat, additaque modica portione conservæ violarum in linteo suspendebat, liquorem, compressionis etiam ope, descendentem excipiens. Huius liquoris satis recentis uncias tres mane, totidem meridie ante prandium, totidemque vesperi ante cœnam propinabat, cum a dissoluto sanguine, & irritantibus particulis fœto nimium ipsius ex utero cursum fieri censebat. Ea autem felicitate, confirmabat sibi hunc, liquorem respondisse, ut ad sanguinis etiam expectorationem, si ab iisdem causis fieret, compescendam transtulisset.

CONCHÆ. OSTRACODERMATA *Offic.* *Hist. Natur.* Classis Vermium. Ordo Testaceorum. *Germ.* Austerschalen.

OSTREA testa semi orbiculata, valva altera plana, altera elatiore, suam officinis domum largitur, calcaream, absorbentem, rapsatam cum succo citri effervescentem; in eandem indicationem dantur pulverisata, etiam præparata, granorum viginti triginta dosi contra acidum. Calcinata acriora, omnis humidi magis bibula, lithontriptica habentur. A calce e vino sumpta hydrophobia curata. *Acad. des Sciences* 1749.

CO-

CORALLIA ALBA *Offic. Hist. Natur.* MADREPORA. Classis Vermium. Ordo Lithophytorum. *Germ.* Weisse Corallen.

MADREPORA *alba, oculata, stellis distiche alternis*, lenem absorbentem, & adstringentem vim habet: calx usta magis bibula.

CORALLIA RUBRA *Offic. Histor. Natur.* MADREPORA. Classis Vermium. Ordo Lithophytorum. *Germ.* Rothe Corallen. *Anglis* Red Coral.

MADREPORA *rubra, stellis parvis, obsoletis, lateralibus*, quandoque in maioribus ramis corticalem substantiam dimittit; etiam calcarea, absorbens, martialis aliquid habet, GEOFFROY *Acad. des Sciences* 1708. Magisterium & syrupus abesse possunt, dum præparatione vis infringitur *Hist. de l' Acad. des Sciences 1710.* Spiritus Ceræ, spiritus mellis rectificati, crudus citri succus coralliorum tincturam extrahunt, quod spiritus vini non potest. Recentium coralliorum succus lacteus alcalinus est, cum acido salis & nitri vehementer effervescens *Hist. l' Acad. des Sciences 1710.*

CORALLINA *Offic. Hist. Natur.* Classis Vermium. Ordo Zoophytorum. *Anglis* Coralline.

CORALLINA *trichotoma, articulis cylindricis, terminali-ovato.* Salsa, absorbens, subadstringens, anthelminthica habetur. Datur a granis viginti ad drachmam, vel in aqua, vel in lacte.

CRETA.

LAPIS HÆMATITES, absorbens, magis tamen adstringens p. 69.

MATER PERLARUM lapidibus cancrorum non utilior.

MARGARITÆ repudiandæ: nulla docuit observatio pretiosas margaritas ad usum absorbentem præferri debere vilibus cancrorum lapidibus, L. B. van SWIETEN *Tom.* I.

OLEA mollissima infantibus acido laborantibus prosunt, L. B. van SWIETEN *Tom.* I.

OSTRACITES *Histor. Natur.* Classis Concretorum. Ordo Conchyliorum fossilium. *Germ.* Versteinerte Austerschalen.

OSTRACITES, sabulo, lapillulis nephriticis, drachmæ semis, unius dosi, in vino albo cum floribus chamomillæ sæpius profuit, HOME *Trans. Philosoph.* Nro. 250. In nephritide sabulosa, cum semine saxifragæ expulit multos, exiguos, calculos, cum dolorum levamine, Dr. CAY, *ibidem.*

OSSA animalium calcinata.

Piscium, mandibula lucii piscis &c. reiicienda.

OS SEPIÆ *Offic. Histor. Naturalis.* Classis Vermium. Ordo Molluscorum. *Anglis* Skuttle-fish. *Germ.* Weisses Fischbein.

Ex sepia *corpore ecaudato marginato, tentaculis duobus,* os & atramentum habemus. Os saporis terreo salsi, calcinatum omnis humidi, hinc & acidi bibulum, absorbens, & adstringens est, in gonorrhœa, & fluore albo laudatum.

SANGUIS DRACONIS p. 42.

SALES ALCALINI fixi, & volatiles. Vide *Venen.* Acidulorum vinorum abusus podagram fecit, alcalino-

linorum parco, & repetito sæpius usu, sanatam, L. B. van SWIETEN. *Tom.* I.

SAPO VENETUS. Vide *antidota.*

His omnibus iungendus moderatus corporis motus.

ACRIMONIÆ ALCALINÆ CONTRARIA.

Quæ vel alcali assumptum, vel vitæ vi generatum, invertunt; talia dicuntur. His per sua signa cognitis, indicatur

Victus ex acescentibus, lacte, sero lactis, fructibus horæis, farinosis acescentibus, potulentis similibus, cerevisia, vinis acidiusculis, imprimis vero lacte, sero lactis, de quo testatur MOLLENBROCCIUS, agrestes Frisios, & Batavos, quotidiano seri lactis usu, a scorbuto patrio sese munire & liberare.

EX VEGETABILIBUS.

ACACIÆ Succus p. 40.

ACETOSA *Offic.* P. I. p. 17.

ACETOSELLA *Offic.* OXYS *Botanicorum.* Classis Pauci-stam. *Germ.* Sauer-klee. *Gallis* Petit Oseille. *Anglis* Wood-Sorrel.

OXYS *trifolia, radice articulata, scapo unifloro*, acidula, refrigerans, sale essentiali acido prægnat, acetosa gratior, minus austera, manipulo uno, duobus, in libra seri lactis infunditur, vel leniter decoquitur, utilis in acrimonia alcalina, febribus putridis: datur

etiam succus unciæ semis, unius dosi. Sal essentiale acetosellæ acidum, ad drachmam semis. Hoc sal etiam acida fossilia separat a sua basi, unde nitrum antimoniatum cum sale acetosellæ, haud præscribendum. *Commentat. varii Argumenti, Germ.*

ACETUM vide *antidota.*

AURANTIORUM ACIDORUM *Succus* P. I. p. 36. sq.

BERBERIS *fructus, Decoctum* p. 15.

CERASA ACIDA P. I. p. 38.

CITRI *Succus* P. I. p. 39.

OMPHACIUM P. I. p. 60.

PICIS AQUA P. I. p. 205. hic indicatissima.

TAMARINDI vide *purgantia.*

TARTARUS *Offic. Historiæ Naturalis.* Classis Salium Essentialium. Ordo natura productorum. *Germ.* Weinstein. *Gallis* Tartre. *Anglis* Tartar.

TARTARUS sal acidus essentialis vini, parte terrestri, & oleosa inquinatus, duplex, vel albus, vel rubellus, e vinis acore præditis maxima copia ad latera dolii deponitur.

Acidum tartarum est, tum sapor indicat tum solutio depurati tartari cum solutione lacmus rubescens, & cum alcali fixo effervescens, ut id præparatio tartari tartarisati evincit. Aliud eius terreum principium evidens est; & tertium, quod in igne flagret, facile patescit oleosum. Sed an non est constitutivum tartari principium

pium aër? hic illi incredibili ſemper quantitate ineſt & impetuoſos illos vapores ſub deſtillatione tartari aſcendentes, rarefactus efficit, quos ab actione acidi in terram & oleum deduxit NEUMANNUS.

Qui per deſtillationem tartari per ſe obtinetur ſpiritus, manifeſte acidus non eſt, quia oleo eiusdem dulcificatus; rectificatus vero omnia acidi ſigna habet, cum calce viva tractatus etiam urinoſum largitur nova combinatione productum ut in ſale tartari exemplum: cum ſpiritu tartari fumat ſpiritus Nitri ob particulas oleoſas in ſpiritu tartari præſentes WALLERIUS in HIERNE.

Cæterum omnis tartarus ut figuram cryſtallinam acquirat, ſolvitur; filtratur, evaporatur. Datur a ſcrupulo ſemis, ad unum, in acrimonia alcalina, bilis putredine &c.

PRÆPARATA.

CREMOR, & CRYSTALLI TARTARI, eadem operatione ex tartaro depurato fiunt; Cremor ſola coctione, ex ſupernatante pellicula ſalina colligitur, Cryſtalli colato, & refrigerato liquido concreſcunt: utrumque igitur ſal eſſentiale acidum, tartarus purificatus, figura differens. Tartarus crudus communis tres quintas ſui ponderis in cremorem & cryſtallos concedit, albus vero cryſtallinus electus duas tertias *Cl.* FIZES *Acad. des Sciences 1725.*

In acrimonia alcalina ſæpius de die datur ſcrupulus ſemis, purgantibus pulveribus iungitur drachmæ ſemis, electuariis unciæ doſi; cæterum uncia ſemis, una, ſumptus etiam per ſe alvum ſollicitat: In omni hydrope utile remedium invenit, ad minimum unciæ ſemis doſi omni die, *Vinc.* MENGHINI in *Acad. Bononien.* T. IV.

Et nuper in Leucophlegmacia pertinaci huius viri obſervationes felici ſucceſſu confirmavit TROGHER *Gazette Salut.* Nro. XVIII. 1762.

Cæterum cryſtalli in aqua difficulter ſolvuntur; ſeptem drachmæ vix in unciis duodecim aquæ ſolvebantur LEMERY *Acad des Sciences 1728.* ſolutæ in calida in frigida iterum concreſcunt, quare varia tentavere Cl. Viri, ut vel ſolutum tartarum vel cryſtallos in aqua obtinerent, fecere vero experimenta frequentium rerum fidem, addita ſoda etiam in aqua frigida ſolutum manere tartarum, ſale tartari in eadem ſuſpenſas & ſolutas teneri cryſtallos GROSSE, DUHAMEL *Acad. des Sciences* 1732: ſolvere etiam Boracem has cryſtallos LEFEVRE *ibidem.* Non vero ut præcedentes ſales alcalinos acidum eius invertere.

Sunt adhuc nonnullæ aliæ haud ignobiles, licet noſtris officinis non uſitatæ præparationes; ita ex ſimplici miſcela ſpiritus vitrioli & tartari depurati digeſtionis & concentrationis in balneo, artificio, cryſtallos acidas, cum fermentantibus vegetabilium ſuccis adverſas, tum febribus acutis utiles, conficere docuere LANGIUS, LEMORTIUS *Collect. Chem. Leydenſ.* Ex una parte tartari duabus vitrioli crudi, vel etiam anaticis utrinque portionibus, obtinetur deſtillatione ſpiritus vitrioli tartariſatus, Tincturæ coralliorum, quæ colore defraudat adhibitus, antihydropicus MOUFFETO viſus & tranſpiratione & ſudore auctis proficuus *Cl.* POTT *de unione acidi vitriolici & acidi tartari. 1761.* de aliis tartaris ſolubilibus ut tartari præparatis iam antea dictum fuit. Cæterum ad hanc Claſſem adhuc ſpectant

VINA AUSTRIACA.
MOSELLANA.
RHENANA.
ACIDA *omnia.*

EX

EX FOSSILIBUS.

BOLUS ARMENA p. 48. seq.

SULPHUR *Offic. Mineralogiae.* Classis Naturalis Minerarum. Ordo Sulphurum inflammabilium. *Germ.* Schwefel. *Gallis* Soufre. *Anglis* Sulphur.

SULPHUR *nativum*, *purum*, *flavum*, WALLERIO, sulphur vivum officinis dicitur; hoc aut purum est, aut impurum. At præter fossile illud datur etiam factitium; sulphur vulgare officinarum factitium ex pyrite ferreo, scintillante, amorpho, sublimationis, vel fusionis beneficio separatur. Inter factitii species sunt *stillatitium*, aut citrini, aut ex flavo viridescentis coloris; sulphur *vulgare* officinarum, flavum, vel ex flavo-viridescens: sulphur *caballinum* grisei coloris quasi præcedentis caput mortuum. Sunt adhuc aliæ sulphurum differentiæ, & sulphuris eliciendi modi.

PRINCIPIA sulphuris duo: acidum vitriolicum, & substantia inflammabilis. Utrumque docet sulphur inflammatum. Ardente enim, & flammante sulphure pars inflammabilis patula est, & sub campana collecti vapores acidum exhibent. Adhæc ex acido vitriolico, & phlogisto sulphur emergit; ita ex oleo vitrioli, & antimonii regulo, ex oleo vitrioli & stanno, ex oleo vitrioli & oleo terebinthinæ, ex oleo vitrioli & aliis oleis, resinis BOYLEUS, GEOFFROY &c. ex alumine, & phlogisto experimentis Anglicanis. Cæterum terra simplex, aut etiam metallica, non est sulphuris

ris principium tertium, ut contendit in *Acad. des Sciences 1703.* HOMBERGIUS, & nunc post illum hinc inde alter, ut inter terras sulphur ordinare posset, quanquam & hoc verum sit, nunquam adeo purum adinveniri sulphur, ut de metallicis particulis, sive cupreis, sive ferreis nihil commixtum gerat, ut evidens est in spiritu sulphuris per campanam his gravido instantia HIERNE *Tentamine* VII. sulphuris depurandi optima via sublimatoria est, leni instituta igne per vasa aludel WALLERIUS *ibidem*.

Cæterum duorum horum sulphuris mineralis principiorum dispar multum proportio est. Integra enim libra vix duas habet phlogisti drachmas, dum ultra uncias quindecim, & drachmas sex, acidi, NEUMANN, & ratio acidi vitriolici ad principium inflammabile :: 50 : 3. visa BRAND. *Acad. Reg. Suec. 1756.* Tamen sulphur facile, & accenditur, & ardet, & consumitur totum in experimento. Ex libra integra sulphuris accensi, vix unciam unam spiritus sulphuris per campanam obtines.

PROPRIETATES sulphuris quod spectat, tenendum est, nec in aqua, nec in spiritu vini sulphur per se solvi, licet spirituosum liquidum leni odorato impraegnet principio CARTHEUSERUS; sed patere salibus, non adeo quidem acidis, quam alcalinis, quibus amico tam infusione quam incoctione iunctum vinculo, iam prioribus in liquidis facile solvatur: an ille effectus caustico, seu acido pingui debetur? quanquam vero hæc ita sese habeant, est tamen ubi sulphur concentratis lixiviosis salibus vix multum reseratur IDEM; est igitur aliquis horum ad se invicem, cuius nondum inventa ratio sit, singularis modus, & forte

adin-

adinvenit industrius vir MEYERS, dum demonstraret, caustico calcis impraegnatam solutionem alcalinam citissime sulphur solvere: causticum hoc, & in aquam, & in spiritum trahi, & aliis in haec ingressum conciliare: alcali minerale non eam in solvendo sulphure exerere efficaciam, quam vegetabile, priusque minori quantitate sulphur semper solvere, an forte & inde ratio habetur? cur vitrioli acidum aliquam sulphuris quantitatem solvat? etenim in experimento acidi vitriolici albi adhibiti, ipsum coloratur acidum, & sulphur olivarum colorem induit BAUME *Manuel de Chymie. Paris 1763.*

Caeterum sulphur adhuc oleis tam pressis, quam stillatitiis auscultat, reseraturque; pressis quidem citius, & saturatius in consistentiam balsami: Coques florum sulphuris partem unam in unciis olei olivarum quatuor, quinque facile ad consistentiam balsami sulphuris: succedet etiam operatio cum Petroleo, difficilius vero cum oleis stillatitiis, ut in balsamo sulphuris anisato, terebinthinato instantia est, in quibus totum sulphur raro dissolutum adinveniatur. Ad haec valde inflammabile sulphur est, accensum flamma caerulea ardet, cum halitu sulphureo suffocante, igne liquescit, & funditur, dein vero inspissatur; destillatione non resolvitur, licet contendat SEEHL Anglus, addito sale tartari, & calce viva obtineri spiritum sulphuris, qui potius tamen urinosus sit, VOGEL.

USUS MEDICUS internus inutilis, quod in nostris humoribus sulphur non solvatur, etiam in secundas vias non transeat, CARTHEUSER. Experimenta tamen efficacem enunciant. In acrimonia alcalina obvolvens, demulcens sulphur, BOERHAAVE, in

mor-

morbis cutaneis, rheumaticis, arthriticis, diaphoreticum, incidens, alii conſpicuo effectu deprehendunt. Vim addidit *in Quaeſt. octava* pro vacante cathedra medica Monſpelienſi *Cl.* ESTEVE. Sulphure aſſumpto perſpiratio fœtida eſt, ſulphur ſolutum olens, & argentum nigro colore inficiens. Agit etiam cinnabaris, IDEM. *ibidem.* Præterea aſſumptum ſulphur olidiſſimas fœces facere COMMENT. Tom. IV. teſtatur *Illuſtr.* van SWIETEN, an noſtris humoribus ſulphur non ſolvitur?

Externe in ſcabie, cutis defœdatione repercutiens, noxium ſæpe: forma balnei a *Magnif.* archiatrorum olim Comite de SORBAIT multum laudatum in arthriticis omnibus malis, articulorum nodis &c. Eſt vero thermalis huius balnei hæc præſcriptio. ℞. Calcis vivæ, ſulphuris apyreti, ana libram unam, aquæ dulcis, vel Danubianæ libras triginta, præmiſſa unica ebullitione, extrahatur per noctem lixivium, altera die fiat balneum plenum cum aqua fluente, ad cuius refrigerium lixivium factum decantetur, remanente in fundo pulvere, & ſic balneum factum eſt, in quo pro regula ordinaria balneare poteſt æger. His ſpeciebus, ſcilicet huic in ollæ fundo relicto pulveri, denuo ſuperaffundatur aqua ex balneo, & calefacto reliquo, pro refrigerio reaffundatur, atque ita idem balneum quater uſurpari poteſt ante ſpecierum renovationem. Hoc balneum naturali vix cedit, quin imo ſecundum indicationes, pro hoc, vel illo infirmo augeri, vel diminui poteſt, ſecus in altero, tantæque virtutis eſt, ut expertum nunquam fefellerit, quo tot paralytici iterum ſe movere potuerunt, tot claudi ligati, & nodoſi ambulare didicere, tot arenoſi, calculoſi, & nephritici a ſuis malis liberati, tot hyſtericæ mulieres

ſa-

ſanatæ &c. GREISEL in tractatu *de cura lactis Viennae Auſtriae 1670.* Quæ cum ita ſint, facile iudicatu eſt, an recte ad quæſtionem ſecundam, *an ex Sulphure cum calce & ſalibus alcalinis fixis elici poſſit aliquid, quod aquarum thermalium vim referat, aut ei lucem aliquam affundat?* pro regia cathedra medica in univerſitate Monſpelienſi vacante propoſitam, reſponſum, dum negando reſolveretur? tamen ſimile iam balneum etiam recommendatum legimus ab Archiatro Regis Poloniæ CHAMBON, in ulceribus, ſcabie, rheumatiſmo, tumoribus ſcrophuloſis &c. *Traité des Metaux & des Mineraux & des Remedes qu'on en peut tirer. Paris 1750.*

PRÆPARATA.

FLORES SULPHURIS nihil aliud ſunt, quam ſulphur commune depuratum ſublimatione, tenerius: doſis a granis ſex ad quindecim.

MAGISTERIUM SULPHURIS inutile, ni ob maiorem, quam etiam præ floribus poſſidet, ſubtilitatem, vaſa facilius permeare minima velis, & adhuc ſale inſtructum dicas. Magiſterium ſulphuris, in vitro ad ignem fuſum, in verum redit ſulphur, priori, ex quo confectum fuit, ſimillimum, ſed impurius MEYERS, qui etiam optimam medicamenti præparandi methodum aſſignat.

SPIRITUS SULPHURIS per Camp. accenſo ſulphure in aere aperto ſub campana vitrea collectus, acrimoniæ alcalinæ, morbis putridis, diſſolutioni humorum, adverſus, additur potulentis, mixturis, ad gratam

tam aciditatem; etiam in artuum tremore nonnullis laudatur, & in Tympanitide COMBALUSIER *Pneumat. path.* Externe purus applicatus urit, verrucas cum cautela applicatus destruit. Ultimo etiam recensendum illud *Cl.* CLUTTON novum febrium acutarum specificum, quod recipit oleorum, sulphuris per campanam, vitrioli rectificati, salis, anaticas portiones, quibus spiritus vini rectificatissimi triplum additur, per mensem digeruntur, ad siccitatem destillantur, tum duabus libris, rad. angelicæ, serpentariæ virginianæ, seminum cardamomi, ana drachmæ sex, adduntur, ut tinctura extrahatur, quæ ad gratam aciditatem aquæ instillatur, pro potu ordinario: sex libræ intra viginti quatuor horas sufficiunt, ut æger sudoribus a febre liberetur. *Method. of curing continued fevres 1729.*

SULPHURIS BALSAMI.

ANISATUS.

IUNIPERATUS.

Cum oleo nucum.

TEREBINTHINAT.

Nihil aliud sunt, quam flores sulphuris oleis pressis, stillatitiis, soluti, redacti in consistentiam balsami: pro indole olei diversis in casibus laudantur, ita *anisatus*, carminativus, anticolicus; *iuniperatus*, etiam diureticus; *terebinthinatus* abstersivus, in ulceribus renum, vesicæ; sed calidi sunt, unde scrupulose dandi, a guttis

tis tribus ad ſex pro doſi. His addi poſſunt alii ſpiritus acidi.

SPIRITUS NITRI Acidus.
Dulcis p. 103.
SALIS Acidus.
Dulcis p. 109.
VITRIOLI p. 58.
LIQUOR ANODYNUS MINERALIS
SPIRITUS FORMICARUM Acidus.

ACRIMONIÆ MURIATICÆ CONTRARIA.

VICTUS Inſulſus. Iuſcula ex oryza cocta.
POTUS Aquoſus.
MEDICAMENTA Emollientia omnia p. 3. ſq.
Inviſcantia.
Lixivioſa.

CALX VIVA *Offic. Mineralogiae.* Claſſis Naturalis Artefactorum. Ordo Terreorum. *Germ.* Kalch. *Gallis* Chaux. *Anglis* Lime.

Licet nomen genericum Calx, multis ſubſtantiis datum chemicis, hic loci pro producto calcinationis lapidum, & terrarum calcarearum maxime ſumitur, quanquam tamen adhuc ex partibus animalium, & vegetabilium, ut oſſibus, cornu, conchyliis, plantis ſub-

ſubmarinis, lythophytis, calx paretur. Corpus eſt friabile album, aut gryſeum, leve, ſiccum, ſaporis acris, cauſtici, ex lapide calcareo, aut alio quocunque corpore mediante igne productum, in aqua efferveſcens, cum hac, & ſabulo, unione ſatis tenaci concreſcens.

Habet calx dotes alcalinorum fixorum: docet eius fixitas, ſolubilitas per acida, quanquam ea ſpecialis, & viſcedinis particeps, ſapor urens, avida aquoſi indoles, partium animalium exuſtio, actio in materies ſulphureas, oleoſas, pingues, reſinoſas, bituminoſas, mercurii ſublimati flava præcipitatió, præcipitatio ſubſtantiarum metallicarum, acidis ſuſpenſarum.

Habet dotes calx alcalium terreorum: docet fuſionis difficultas, opacitas, lacteus, quem vitris conciliat, color, calcis per ſalia alcalina tam fixa, quam volatilia præcipitatio, qualitas illa ſingularis *Cl.* POTT detecta, qua regulum antimonii calce paratum diſponit, ut amalgama ſolidum cum mercurio conſtituat: adhæc alcalina volatilia præcipitat, & ab his præcipitatur, quæ reciproca actio ordinem affinitatum alcalinorum cum acidis *Cl.* GEOFFROY, deſtruit. Habet dotes proprias, quod cum aqua, aliis liquidis plus minuſve efferveſcat, vapores dimittat cauſticos, cum vino, & vini aceto ſulphureos, in aere exſtinguatur, ſales alcalinos cauſticos magis reddat, ut a plurimis ſubſtantia, inter terras abſorbentes, & alcalina fixa, media dicta ſit, & inde famoſum illud de ſale calcis, adeo chemicis exagitatum problema natum.

Neque ultimo id ignorandum, ſimpliciſſima operatione ope calcis vivæ oleum aceti propelli, dum hæc aceto deſtillato ſaturata igni admovetur GEOFFROY

Acad.

Acad. des Sciences 1746, & ex lixivio nitri fixi tartaro parati calce viva corrosivo magis facto, evaporatione salem obtineri transparentem, causticum minimo calore liquescentem, animales absumentem & liquantem partes, & cum his saponis liquidi constituentem speciem, quae in spiritu vini instar saponis vulgaris solubilis sit, IDEM ibidem; adhaec calcem in aere exstinctam non eodem modo agere in salem ammoniacum, ac vivam, priore salem ammoniacum semper sublimari, posteriore id nunquam fieri: ipsam calcem vivam rectisicandis spiritibus ardentibus nunquam adhibendam, quod igneis calcis vivae partibus pars oleosa horum amburatur, & sic empyreuma semper sapiant, IDEM *ibidem*. Id etiam in aquis stillatitiis obvenire IDEM. Tum etiam calcem sive vivam, sive delapsam cum sulphure in hepar abire, quod nec creta nec aliae terrae, quas alcalinis adscribunt, faciant, SPIELMANN.

Aqua calci vivae superfusa quia lactescit, lac calcis dicitur, eadem tamen brevi clarescit crystallina, iterum praecipitata ad fundum calce, & supernatante pellicula opaca salina; haec cremor calcis dicitur, difficulter in aqua solubilis, ablata renascens pertinaciter; in hac sal calcis quaesitus, qui compulsis omnibus experimentis naturae mediae, qualis in selenite est, affirmatus MALOUIN: acidus, naturae salis marini basi terreae iuncti, DU HAMEL: nitrosus NAUDOT. Repetitis vero experimentis, etiam novis institutis, sal nullus in calce est, MACQUER, & indolem salinam solum acquirit aquae iuncta calx, STAHL. Difficilis conceptus!

Nunc vero absoluto de calce viva tractatu, demonstravit industrius vir MEYERS, pelliculam hanc nec gypsum, nec selenitem esse, cum spiritu salis in integrum solvatur, quod gypsum non facit, sed terram calcaream tenuissimam aqua saturatam, ipsumque lapidem calcareum Osnabrugensem, nec in se alumen, nec sulphur, nec vitriolum, nec horum acida in se continere, nec illud nitri, aut salis, neque etiam hæc calci vivæ inesse: sed calcem vivam præcipue constare

I Terra calcarea.

II caustico, seu acido pingui.

A secundo hoc principio potissimum, tum etiam a primo quandoque pendere ait omnes adeo mirabiles calcis proprietates, eas scilicet, quas cum alcalinis communes habet, tum etiam eas, quas proprie possidet; indeque explicat phœnomena chemica plurima, quorum pauci mentionem injecere. Quare librum hunc summopere meis recommendo discipulis, ut veram per experimenta captam multarum rerum explicationem hauriant, viri ingenium, viresque merentur, & nunc, licet id plurimis forte displiceat, aperte dicam, nec academicorum ullum, nec ullum medicorum, adeo solide, adeo geometrice aliquod pertractasse argumentum, ut quidem laboriosissimus Vir suum.

Aqua calcis in usum medicum adhibita primaria, vel secundaria est, posterior priori non imbecillior *Essays d'Edimburg* T. I. etiam decimæ, 20. 30. infusionis, eiusdem virtutis est, ac primæ, *Cl.* ALSTON *Dissert. sur la chaux vive*, & calcis in aqua solubilis pars una 1500. etiam 1800. partes aquæ imprægnare

re valet, IDEM, & 30. grana calcis vivæ tanto fœnore aquam calcis largiuntur, ut hæc 92. vicibus pondus calcis ſuperaret, licet eſſent ſolum 10. grana calcis ſolutæ in eadem hac aqua, IDEM.

Centum quinquaginta menſuræ aquæ calcis, circiter libram unam terræ largiuntur, hinc uncia una aquæ habet 1 $\frac{1}{4}$ granum, quod tamen adhuc aqua imprægnatum ſit; notatu enim dignum eſt, ponderis non exiguum augmentum calcem vivam in aqua ſuſcipere, quod iterum experimentis induſtrii MEYERS debetur; dum enim uncias calcis ſedecim, quater conſecutive coqueret cum aquæ menſuris ſex, tum demum ſiccaret remanentem a viginti quatuor menſuris aquæ, ad pulveris ſiccitatem calcem, invenit eam, quæ reſidua eſſet, viginti uncias cum dimidia habere. At unde hoc ponderis augmentum, dum tamen viginti quatuor menſurarum decocta calcis vi ſaturata fuere? ab aqua eſt IDEM, idque confirmat exſiccati pulveris calcinatio. Cæterum ipſa decocta vix non eandem calcis quantitatem ſuſpenſam tenebant; primum nempe drachmam cum granis quindecim habebat, ſecundum, tertium, quartum aliquot ſolum granis deſtituebantur, cuius rei comprobationem dabat præcipitatio oleo tartari per deliquium facta.

Eſt vero ſequens aquæ calcis vivæ conficiundæ optimus modus. Calcis vivæ libra una in octo, decem aquæ pluviæ menſuris, continua agitatione, ut tota deliqueſcat, exſtinguitur; colata vaſis plenis obturandis infuſa ſervatur ad uſus; in aere aperto ſervata imbecillis eſt, hinc etiam minus plenæ lagenæ inefficaces ſunt, quæ tamen cito animentur admixta nova nondum exſtincta calce.

VIS MEDICA ad plurima utilis: laudatur in acido ventriculi, fluore albo, dysenteria, BURLET, ulcere interno, MORTON, acrimonia muriatica, scorbuto ab eadem causa, BOERHAAVE, lacte, syrupis, herbis mucilaginosis aliis, contemperata; etiam ad scrophulas aquam calcis vivæ, aqua fontana, in qua pugillus summitatum roris marini decoctus fuit, paratam, laudat FAVNE. *Recueil des pieces qui ont concourru pour le prix de l'Acad. de Chirurg.* T. III. Si maciem inducit, alvum exsiccat, parcius utendum, contemperanda magis; datur ad uncias quatuor, quinque, unam, duas libras de die, idque per menses, cum æquali portione, etiam maiori, lactis, prout æger facilius fert; dari adhuc in potum ordinarium potest.

Laudatur etiam in calculo, tum ea, quæ ex lapide calcareo confecta est, tum quæ ex ostracodermatum calce præcedenti duplo efficacior est, sive per os assumpta sit, aut in vesicam iniecta, de qua re legi merentur pulcherrima tentamina BROWNE LANGRISH *Physical experiments upon Brutes in order to discover a Safe and lasy method of dissolving the stone in the Bladder by iniections, London 1756.* & WILLIAM BUTTER *a Method of Cure for the stone chieffly by iniections.* Verum repetitis experimentis, thermis Carolinis prærogativam in dissolvendo calculo, præ aqua calcis vivæ tribuit SPRINGSFELD. Cæterum adhuc ad febres intermittentes valere ALSTON, MENZIES apud *eundem*, diureticam esse, etiam anthelminticam, alios reliquisse tenendum.

Externe aquam calcis ita temperatam, ne exulceret, contra vitiliginem, & lepram HIPPOCRATES,

ad

ad ulcera plorantia, fiſtulas, tineam, ſirones, forma lavamenti chirurgi feliciter adhibent, adhuc nuper ulcus ſcorbuticum rebelle percuratum hac, *Medical obſervations.* Cum oleo olivarum, amygdalarum, ſubacta linimentum conſtituit, contra ulcera plorantia & ambuſta laudatum; cum ſapone veneto, & lixivio calcis vivæ factum linimentum, ad ſcrophulas clauſas calide applicatum, egregium, FAVNE *l. c.* cum mercurio ſublimato aquam phagedænicam facit, flavam, exſiccantem, quæ ſpiritu vini camphorato impræguata vulneraria habetur LEMERY. Aqua calcis ſpiritu vitrioli dives, antiſeptica dicitur GEOFFROY; Vitriolo veneris infecta, ſaphirina, collyriis, ſaccharo ſaturni impræguata lacteſcens, eryſipelati, ſcabiei, ulceribus malignis, fotu utilis habetur. Laudat adhuc linimentum ex calce viva, & melle paratum, ad dolores ſcorbuticos, & arthriticos FULLERUS. Simile exſiccans, cum calce lota, quæ non amplius rodit, alii extollunt. Viva venenum eſt, quod vel ædificia recenter exſtructa docent, ut inde paralyſis, rheumatismi, apoplexia, mors.

Calx teſtarum ovorum princeps ingrediens eſt lithontriptici illius anglicani; ex hac cum ſapone maſſam lithontripticam gratiorem conficit HARTLEY *Gentleman's Magazine 1752. 1753.* ℞. Saponis Hiſpanici raſi libras quinque, oſtrearum calcis unam, ſuperfunde aquæ menſuras quinque, coque in vaſe ſtanneo ad ſaponis ſolutionem, effundantur in vas terreum cruſta vitrea obductum, aeri libero exponantur, agitentur, donec ſapo lenis ſit, & conſiſtat forma, ad pilulas apta; ubi conſiſtentiam non habet, inſpiſſari in vaſe ſtanneo ad ignem poteſt; ubi acrior eſt, aqua lenire debet: ſumi ad unciam unam, & ultra de die

 poteſt.

poteſt. Vix vero adeo liberaliter procedendum poſt monitum ÆSCULAPII *Angli* HUXHAM, dum phthiſin, ſcorbutum liberalius aſſumpta ſimilia inducunt.

SALIA ALCALINA VOLATILIA oleoſis inquinata partibus a nonnullis in hanc indicationem plurimum laudantur.

ACRIMONIÆ OLEOSÆ, BILIOSÆ PUTRIDÆ CONTRARIA.

VICTUS ex farinoſis, aceſcentibus plantis.

POTUS ex iisdem, vel ex fructibus horæis decoctis.

CASSIA FISTULA vide *Purgantia*.

MANNA vide *Purgantia*.

MEL vide *Antidota*.

SACCHARUM *Off.* Claſſis Arte productorum. Ordo Vegetabilium gramineorum. *Germ.* Zucker. *Gallis* Sucre, *Anglis* Sugar.

Ex ărundine ſaccharifera preſſus, coctus, mediante lixivio ex cineribus & calce viva facto, ſæpius deſpumatus, inſpiſſatus, inſolatus ſuccus, ſaccharum dicitur, licet etiam ex aliis paratum tale vocetur: ita ex betæ albæ, rubræ, dauci, ſiſari, radicibus, ſaccharum paratum, MARGGRAF *Acad. de Berlin* 1747. Ex Apocyni ſpecie *Acad. des Sciences* 1703. ex acere Ame-

Americano, *Memoires, de Mathematique & Physique presentées a l'Acad. Royale des Sciences* T. II. cuius vis bechica, demulcens, in tussi, raucedine, utilis. GAUTIER. *ibid.* ex acere campestri GRUNER. *Franconica collect.* Vol. IV. Adhæc ex lacte saccharum lactis officinis receptum, acrimoniis utile, conficitur.

Sacchari variæ species sunt, variis etiam dotibus præditæ. Est vero saccharum sal essentiale inflammabile oleo acido & terra conflatum.

SACCHARUM CRUDUM, etiam THOMÆUM nonnullis vocatum, oleosum, pingue, in aere humescens, impurum, omni acrimoniæ, præterquam oleosæ conveniens. Interne raro datur, in clysmatibus, solvendi, & demulcendi scopo præscribitur vilissimum, ab uncia una, ad duas.

SACCHARUM *Pyramidale*, niveum, læve, sæpius rafinatum, in aere siccum manens, aqua statim solubile, salis alcalini acido temperati magnam vim in se recondit, docet sal ammoniacum saccharo hocce tritum. Id saponaceum magis, olea aquis miscibilia reddit, magis abstergit, ut in hac acrimonia oleosa princeps; hinc in febribus acutis, ubi plethora oleosa pessima mala minatur, adeo utile, L. B. van SWIETEN maxima dosi exhibitum. Etiam acre dentes exedit, oculorum pannos absumit pulveratum, calamo inflatum; a corruptione plantas, succos harum præservat, artificio in conservis, & syrupis noto: adhæc antidotum est veneni, quo Americani tela sua impraegnant, & valens in scorbuto medicamentum habetur, BISSET. *Treatise on the*

Scurvy 1755, & in incipiente hydrope oxi ſaccharum, quo alimenta præſertim animalis generis condiantur, egregium TYSSOT *de hydrope.*

SACCHARUM *Candum* ad funiculos cryſtalliſatum, anguloſum, album, & flavum eſt, præcedenti demulcens magis, magis oleoſum, in potibus theiformibus ad morbos pectoris aſperos priori præferendum. BOERHAAVE.

SACCHARUM *Roſaceum* in phthiſi pulmonali ab omni tempore proficuum fuit aſſiduo uſu.

CLAS-

CLASSIS OCTAVA
EVACUANTIUM.

I. SUDORIFERA.

Quæ insensibilem perspirationem, visibilem, aquosam, efficiunt, talia dicuntur.

Usum hæc habent in miasmate quocunque maligno suscepto, pestifero, venenato, venereo subtiliori nondum fixato, in constitutione epidemica cognita, in morbis subcutaneis, scabie, psora, lepra, lue Gallica, ulcerosa, tum in incipiente sudore critico; non tamen omnia promiscue adhiberi debent, his enim casibus, aliis alia magis præferuntur.

Contra indicantur vero I. a crassitie sanguinis, ab inflammatione obstructione graviori. II A nimia humorum solutione corporis debilitate, ut in hectica &c.

Cæterum disposito corpore sudorifera petuntur

1. Ex potu aquoso calido.
2. Acidis. Aceto simplici
   destillato, quæ optima.
3. Ex antimonialibus, ut stibio diaphoretico non abluto &c.
4. Ex stimulantibus P. I.

5. Ex

5. Ex aromatibus, acri, & ſubtili acrimonia prææditis. In hanc claſſem veniunt

ABSYNTHII *infuſio calida* P. I. p. 129. ſeq.
ABROTANI *infuſio calida* P. I. p. 128.
AGERATUM exoletum.
ALLII omnes ſpecies.
ANISUM P.I. p. 134.
ANGELICA P. I. p. 133.

CALENDULA *Offic. Botanicorum.* Claſſis Naturalis Compoſitarum Radiatarum. *Germ.* Ringel-Blümlein. *Gallis* Souci. *Anglis* Marygold.

CALENDULÆ *ſeminibus radii cymbiformibus, echinatis, diſci bicornibus*, flores nobis ſolum officinales, acre, amarum, aroma habent, in potum calidum elicitum, ſudoriferum: acetum calendulæ egregium, alexipharmacum. DIEMERBROEK.

CALAMINTHA P. I. p. 136.

CARDIACA, tanto nomine indigna, exoleta.

CARDUUS BENEDICTUS *Offic. Botanicorum.* CNICUS. Claſſis Naturalis Compoſitarum Capitatarum. *Germ.* Cardobenedict. *Gallis* Chardon benit. *Italis* Cardo beneditto. *Anglis* Holy thiſtle.

CNICUS *caule diffuſo, foliis dentato-ſinuatis.* Amariſſima planta, ſale communi dives, *Acad. de Ber-*

Berlin, 1747. tartaro ammoniacali GEOFFROY, officinis herbam, flores, semina, largitur.

In decocto calido, scopo sudorifero, quem certo attingit, datur convenientissime manipulus semis, unus: In peste recommendat PALMARIUS, addito aceto. Pulvis ad drachmam semis datur languenti ventriculo, quem roborat. Succus subemeticus, unciæ unius, duarum dosi, decocto, aqua stillatitia dilutus, febribus intermittentibus, viscerum obstructionibus, ictero utilis. Externe ad sugillata fomentum ex hac planta, aut ex contusa planta cataplasma, aqua marina dives, valet. Inestne plantæ vis antipleuritica?

PRÆPARATA.

Conserva cardui benedicti, drach. I. aliquoties de die egregii usus. *Extractum* valens, scrupuli unius mole, quod cum laudani opiati momento potissimum sudoriferum, ETTMÜLLER habet. *Syrupus* bonus. *Aqua* stillatitia aliis laudata; *Sal* essentiale, & fixum, digestivum, incidens.

CARDUUS MARIÆ *Offic. Botanicorum.*
Classis Naturalis Compositarum Capitatarum.
Germ. Mariendistel. *Anglis* Milk-Thistle.
Gallis Chardon de notre Dame.

CARDUUS *squamis calycinis margine apiceque spinosis*, in amarore præcedenti remissior, ad eadem fere laudatur: salem enixum in planta suspicatur TOURNEFORTIUS, speciem tartari *Acad. de Berlin* 1747. Sudores, urinas movet, viscerum infarctus solvit. Semen in hydrophobia specificum proposuit LINDANUS, experimento nondum obfirmatum; an in pleuritide pro-

prodest? ut certum etiam hodie proponit UNZERUS *Promptu. Hamburgicum* XI. *Tom.* Externe decoctum, aqua stillatitia, ulceribus erodentibus utilia dicuntur.

CARLINA *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Compositarum Capitatarum. *Germ.* Eberwurtz. *Gallis* Carline. *Anglis* Carline Thistle. *Italis* Carlina.

CARLINÆ *caule unifloro*, graveolens, amara radix, sola adhibetur. Datur in pulvere a scrupulo uno, ad drachmam semis, in infuso ad unciam semis, scopo sudorifero, alexiterio. Ad magicos usus alii valere volunt, in hysterica passione, scabie, LINNÆUS.

CARYOPHYLLATA *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis, Calyciflorarum. *Germ.* Benedictenwurtzel. *Gallis* Galiot. *Anglis* Avens.

CARYOPHYLLATÆ *pinnis paucioribus, rhomboideis, tubarum fine uncinato*, radix, & folia, officinalia sunt. Radix caryophyllorum saporem cum adstrictione habet: vis totius plantæ balsamica, roborans, in vinum elicita, ad ulcera scorbutica, aquosa, ichore diffluentia, ad fistulas, gingivas scorbuticorum laxas, præstans: foliorum recentium in podagra infusum commendatur, quod sub debito regimine sudoriferum. Dosis non est limitata. Aphrodisiacam radicem observavit OVELGRUN. *Act. Phys. Med. Acad. N. C. Vol. V.*

CENTAURIUM MINUS *Offic. Botanicorum.* GENTIANA Classis Naturalis Paucistam. *Germ.* Tausend-Gulden-Kraut. *Gallis* petite Centaurée. *Anglis* Lesser Centaury.

GENTIANA *foliis trinerviis, ovatis, floribus umbellatis, tubo strictissimo;* amarissima planta, stomachi vitia emendat, febres intermittentes pellit, sudorem movet: præscribitur ipsa herba, vel eius summitates infundendæ: plantæ unc. semis, vel summitatum pugilli duo, tres, in infuso semivinoso ob amarorem: pulveris scrupulus, dosis. Decoctum externe traumaticum familiare.

PRÆPARATA.

Conserva non multum in usu. *Extractum* efficax, *aqua* stillatitia vix laudabilis, *sal* inutile.

CHINÆ RADIX *Offic.* SMILACIS *Botanicorum.* Classis Naturalis Incompletarum. *Germ.* Pockenwurtz. *Anglis* China.

SMILACIS *caule aculeato, foliis orbiculato-ovatis, inermibus, quinquenerviis;* radix, sola officinalis, decoctum dat demulcens, saponaceum tamen, in acrimoniis laudatum, adhæc sanguinem mundificat, lui venereæ, arthriticis, rheumaticis, & podagricis affectibus prodest: in decocto insipidæ uncia semis, in substantia drachma semis, una, datur. In dispositis calidæ plantæ sorbitio sudorem movet.

CON-

CONTRAYERVÆ RADIX *Offic. Botanicorum* DRAKENA. Classis Naturalis . . . *Germ.* Giftwurtz. *Gallis* Contrajerva. *Anglis* Counterpoison.

DRAKENA *scapis radicatis*, alexiteria, sudorifera, ubi exstimulanda natura in febribus, magni usus: laudatur etiam in peste, miasmate in sanguine vago, nondum fixato, ut alia sudorifera: adhæc stomachica est, carminans. In infuso dosis uncia semis, in pulvere scrupulus. Tinctura spirituosa multum movet.

COSTUS dicetur inter *Diuretica.*

DICTAMNUS CRETICUS P. I. p. 145.

ALBUS P. I. p. 145.

ENULA CAMPANA. P. I. p. 146.

EUPATORIUM vide *Diuretica*

HYSSOPUS P. I. p. 148.

LAURUS P. I. p. 151.

LEVISTICUM *Offic. Botanicorum* LIGUSTICUM. Classis Naturalis umbelliferarum. *Germ.* Liebstöckel. *Gallis* Levesche. *Anglis* Lovage.

LIGUSTICI *foliis multipartitis*, *foliolis superne incisis*, herba, radix, semina, officinalia habentur: vis plantæ grata, alexiteria, sudorifera; in infuso foliorum manipulus semis, seminis vel radicis uncia semis; dari etiam in pulvere possunt radix, & semen, gran:

gran: quindecim dosi ad viginti, scopo eodem, vel carminante. Succum foliorum recentium ad scopum emmenagogum suppressis menstruis specificum habuit FORESTUS, ad uncias tres exhibitum. Est etiam succus radicis sumine solvens, ut gummi-resinosis non cedat, BOERHAAVE. Semen masticatum, deglutitum, vel cum foliis aqua, & vino coctum, potenter iuvat suffocatione hysterica correptas, HAMNERIN *Dissert. C.*

MARRUBIUM ALBUM. *Vide Emmenagoga.*

MELISSA. P. I. p.117.

MENTHA. P. I. p. 154.

NASTURTIA & omnes antiscorbuticæ p. 81. seq.

ORIGANUM VULGARE *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Ringentium. *Germ.* Wilder-Majoran. *Gallis* Origan. *Anglis* Origane.

ORIGAANUM *spicis foliosis coloratis, umbellatis*, odorata, subacris, sudorifera est, etiam morbis pituitosis pectoris dicata, incidens, melle diluta.

Forma infusi vel electuarii. Infunditur manipulus semis, vel ut thea usurpatur cum melle.

ORIGANUM CRETICUM *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Ringentium.

ORIGANUM *spicis tetragonis*, præcedenti calidior, odoratior, etiam stimulantior est, majorum vi-

rium, minori dosi danda. Oleum stillatitium gossypio exceptum, denti carioso inditum, odontalgiæ medetur destructione nervi; at in hac re nihil peculiare est, faciunt id alia calida plurima.

PETASITIS *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Compositarum Radiatarum. *Germ.* Pestilentz-Wurtz. *Gallis* Herbe aux Tigneux. *Anglis* Butterbürre.

PETASITIDIS *floribus spicatis, flosculis omnibus androgynis* HALLERI, radix acris, aromatica, amara, exsiccata carbonibus iniecta scintillat, & inflammatur, HILL *de Diaphoreticis*, etiam destillata oleum, & spiritum inflammabilem largitur, IDEM. Sic etiam extractum resinosum totum comburitur, IDEM. Radix sudorem pellit, alexipharmaca: unciæ semis pondere in anaticis partibus aceti, & vini infusa calide cochleatim sumpta, vix fallit; adhæc stimulans, potenter incidens, in asthmate BUCHWALD, etiam in epilepsia L. B. van SWIETEN, unciæ pondere in hydromellis libra una infusa, & aliquot unciis matutino tempore ieiuno stomacho diu sumpta, dato bis terve in mense purgante. Externe valet ad bubones in peste adhibitum cataplasma, HALLERUS. Podagram etiam idem superavit. WOOD.

PEUCEDANUM *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Saufenchel. *Gallis* Queue de porceaux. *Anglis* Sovvfennel.

PEUCEDANI *pinnis duplicatis pinnatis, foliis latiusculis, longe trifidis*, radix, calida, acris, ad asthma mucosum, difficilem expectorationem, paralysin, strangulatum uteri, commendatur, unciæ semis, unius dosi

dosi in infuso. Vulneratum peucedanum lacrymam stillat aromaticam, nondum probatam.

POEONIA *Offic. Botanicorum.* Classis Multi-stam. *Germ.* Gichtwurtz. *Gallis* Pivaine. *Anglis* Peanie.

POEONIA quoad varias partes, variis celebrata etiam multis officinis recepta, non tamen omnibus habetur. Flores soporiferi plurimis desiderantur: radix antispastica, antiepileptica multis, sudorifera aliis, veneni suspicionem incurrit apud HALLERUM. Semina eadem vi gaudent. Datur radix in pulvere a granis decem ad triginta, in decocto a drachmis duabus ad unciam semis. Seminis eadem dosis in pulvere, emulsione, infuso.

ROSMARINUS *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Ringentium. *Germ.* Rosmarin. *Gallis* Rosmarin. *Anglis* Rosemary. *Italis* Rosmarino.

ROSMARINUS gravi, & penetrante est odore, sapore acri, subamaro. Totus excitans, nervinus, in syncope, passione hysterica, vertigine senili, apoplexia, paralysi, lethargo, & aliis morbis frigidis, instar thee sumptus, etiam vinis medicatis ad manipulum semis infusus, aut pulvere ad grana quindecim datus. Flores per excellentiam *anthos* dicuntur, ex his conserva seni ob debilitatem drachmæ unius, duarum pondere, semper matutino tempore sumpta, superpota aqua stillatitia, conveniens.

Aqua stillatitia, spiritus vulgo aqua Reginæ Hungariæ dictus, oleum stillatitium, efficacia remedia: Oleo

roris marini in immani coccygis dolore, parti illito, æger convaluit HANNÆUS *Ephem.* N. C.

RUTA P. I. p. 157.

SABINA 158.

SAMBUCI *Flores* P. I. *Roob.* p. 58.

SANTALUM *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Fructiflor. *Germ.* Sandelholtz. *Anglis* Sanders. *Gallis* Santal.

SANTALA tria sunt; *citrinum*, *album*, *rubrum*; citrinum fragrantissimum, odore ex moscho, & rosis composito, ob oleum essentiale plurimum, sapore amaro, multum resinoso, ut inde principia pateant calida. Album in omnibus debilius est: rubrum utroque potentius adstringens: his etiam alia ligna substitui solent.

VIS MEDICA stimulans, balsamica, sudorifera, citrini, & albi rasorum, in infusis drachmarum trium, unciæ semis pondere, non spernenda. Rubri fixioris adstringens, roborans vis, coctione elicitur, sudores, hæmorrhagias compescit, unciæ semis dosi in libra una aquæ; sed cur in his subvenenatam vim, & ut novis nominibus loqui amat, synochizantem culpat LINNÆUS? An ex BONTIO? Gratum, reficiens, ex santalo citrino destillatione obtinetur, oleum nempe quod paucis notum. GODFREY.

SASSAFRAS P. I. p. 127.

SCABIOSA *Off. Botanicorum.* Classis Naturalis Comp. Aggregatarum. *Germ.* Grind-Kraut. *Gallis* Scabieuse. *Anglis* Scabious. *Italis* Scabiosa.

SCABIOSA *corollulis quadrifidis*, *corollis radiatis*, *caule hispido*, amara, & bechica multum recommen-

mendatur BOERHAAVE, seu in decocto, seu in succo sumpta. Multum saponacea absque multo motu resolvens, in ulceribus venereis etiam utilis, BUCHWALD. *Extractum* probandum: *aqua* stillatitia haud laudabilis. Nec plantæ, nec præparatorum scrupulosa dosis est.

SCORDIUM *Offic. Botanicorum.* CHAMÆDRIS. Classis Naturalis Ringentium. *Germ.* Lachen-Knoblauch. *Gallis* Germandre d'eau. *Anglis* Garleke mandoc.

CHAMÆDRIS *foliis ellipticis, mollibus, verticillis inter folia paucifloris*, odore alliato, gravi, sapore amaro, acri, inter alexiteria, & antigangrænosa primaria, BOERHAAVE. Ad manipulum semis pro usu interno infusa, manipulum unum, unum semis pro fomento, vel cataplasmate cocta. Sudorem certo movet, etiam ad pestem laudata, morbos ischiadicos, rheumaticos tollit, potu, & fotu.

PRÆPARATA.

Aqua scordii composita, efficax, sudorifera, *conserva*, *extractum*, valentia, *electuarium* diascordium opio dives, in dysenteria laudatum. *Syrupus*.

SERPENTARIA VIRGINIANA *Off.* ARISTOLOCHIA *Botanicorum.* Classis Naturalis fructiflorarum. *Germ.* Spanisch-Schlangen-Kraut. *Gallis* Viperine. *Anglis* Snake-root.

ARISTOLOCHIA *caule anguloso, floribus solitariis, recurvis*, sudorifera omnium observatione, antiseptica, PRINGEL *Philosoph. Transact.* antifebrilis SYDENHAM, etiam contra pestem laudatur, & in fine

ne morborum acutorum, ubi materia cocta per sudorem expellenda, in convulsivis motibus, WILLIS. Purgantium vim infringere HARTMANN. Datur in infuso a drachmis duabus ad unciam dimidiam, in pulvere a scrupulo ad drachmam semis.

SERPENTUM RADIX *Off.* OPHIORRHIZA L. Classis Pauci-stam.

OPHIORRHIZA vix multis officinis recepta, nec iis, quibus recepta, sincera, DARELLUS: colubrini ligni optima & præstantissima species, ad febres intermittentes, morsus serpentum, & vermes valet, IDEM. Dosis uncia semis ad summum in decoctis, vel drachma semis in essentiis: ligna enim rarissime in substantia propinari debent, IDEM. Ex hoc cum aliis fit lapis de GOA, LOCHNERUS. Ad hydrophobiam etiam laudat LINNÆUS. Cæterum sudoriferum est egregium, ut & lignum colubrinum vulgare.

SILER *Off. Botanic.* TORDYLIUM Classis Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Sesel. *Gallis* Sermontaine. *Anglis* Siler.

TORDYLIUM *involucris partialibus longitudine petalorum, foliolis ovatis, laciniatis;* semen creticum inter sudorifera, carminantia, laudatur scrupuli, vel drachmæ semis dosi.

TANACETUM *Off. Botanicorum.* Classis Naturalis Compositarum Nudarum. *Germ.* Wurm-Kraut. *Gallis* Tanaise. *Anglis* Tansy.

TANACETI *foliis pinnatis, pinnis pinnatifidis, serratis*, herba, flores, semina, omnia balsamica, sudorifera, stomachica, anthelmintica, emmenagoga sunt,

ſunt, hydropicis, & hyſtericis utilia, LINNÆUS. Flores pulveriſatos drachmæ pondere, pro egregio antihyſterico, alii recommendant. Herbæ doſis in infuſo manipulus ſemis, florum pugilli tres, qui & inſtar thee ſumi poſſunt. Seminum in pulvere doſis drachma ſemis, una. *Aqua* ſtillatitia laudabilis, *oleum* deſtillatum potens.

VALERIANA. vide *diuretica*.

VERONICA *Off. Botanicorum*. Claſſis Naturalis Ringentium. *Germ.* Ehrenpreis. *Gallis* Veronique. *Anglis* Speedwel.

VERONICA *ſpicis lateralibus pedunculatis, caule procumbente*, calide inſtar thee pota, multis ſudorifera habetur, licet hanc vim nec eminentem, nec certam habeat: blande adſtringens eſt, in ulceribus viſcerum internorum conveniens, etiam in phthiſi, BRESLAV. Cæterum & ſuccum ad uncias duas de die potum podagræ mederi, BOERHAAVE; in infuſo manipulus ſemis, ad libram unam aquæ.

VINCETOXICUM *Off. Botan.* ASCLEPIAS. Claſſis Pauci-ſtam. *Germ.* Schwalben-Wurtz. *Gallis* Domte venin. *Anglis* Swallow-wort.

ASCLEPIAS *foliis ex ovato lanceolatis, glabris, floribus racemoſis, albis*. HAL. Recens veneni criminatur ob familiam, aliis alexipharmaca cenſetur, externe ad glandulas induratas, ulcera ſordida, tumores mammarum. TOURNEFORT. Doſis in decocto unciæ ſemis, unius: in pulvere ſcrupulus unus, etiam duo, dantur.

VIRGA AUREA vide *Diuretica*.

ARTEFACTA COMPOSITA.

FULIGO *Off.* Combuſtibilium omnium, ignis aperti ope, vernicis ſpecie caminis inhærens, productum, ingrati odoris, ſaporis nauſeoſi amari, deſtillatum dat primo aquam pellucidam, fœtidam tamen, tum copioſam lacteam, pinguem, tum ſalem flavum volatilem, alcalinum, oleoſum, atrum craſſum cauſticum oleum in collo retortæ, ſal ammoniacum. Fuligo omnibus patet menſtruis tam aquoſis quam ſpirituoſis.

USUS MEDICUS ipſius fuliginis ſatis rarus, licet potenter incidat, & ſtimulet in frigidiſſimis morbis; optato ſæpe ſucceſſu in catapotia cogi BOERHAAVE. Sunt qui etiam fuliginem in ſcabie retropulſa magnarum virium habent, hi ſolam præſcribunt, alii momento camphoræ actuatam. Tinctura fuliginis non in omnibus officinis habetur, gutt: quadraginta doſi, bis terve in die, in Noſocomio Regio Edimburgenſi, exhibetur.

MITHRIDATIUM & omnia Theriacalia.

SALIA VOLATILIA rectificata, vel ſola, vel mutata, in ſalem medium.

SPIRITUOSA STIMULANTIA vehiculo calido excepta.

OLEA EMPYREUMATICA. Ita oleum animale DIPPELII, quod ad guttas tres infuſum unciæ dimidiæ ſpiritus vini, quatuor hominibus datum, uberrimum ſudorem provocavit. HOFFMANN. CARTHEUSER.

SPI-

SPIRITUS VINI VAPOR nudo corpore linteo cerato undique tecto susceptus, profusissimos sudores facit, robustissimis etiam periculosos si nimis protrahantur.

PHOSPHORUS *Offic.* Classis arte productorum.

PHOSPHORUS glaciale est ex urina præparatum, quod expositum aeri in tenebris lucet, & ardet: Hoc ex urina putrefacta primo, dein etiam ex aliis substantiis productum; ita ex seminibus sinapi albi, & nigri, ex seminibus Nasturtii hortensis, ALBINUS, ex secali tritico, aliis POTTIUS vidit, quæ omnia etiam MARGGRAFIUS obfirmavit, qui insuper quibus ex substantiis parari vere possit, quibus non liceret, reliquit, optimamque methodum parandi phosphori communicavit.

De Noctilucæ huius aereæ ex urina paratæ PRINCIPIIS non unus omnino est omnium consensus: de Phlogisto quidem dubia haud sententia est, sed præcipua de Natura acidi eius controversia est; Nam & huic salis inesse acidum HELLOT, MACQUER, & duplici acido, hoc vitrioli, illo salis cum terra vitrescibili & phlogisto exurgere Phosphorum MULTI ALII. Ex Acido urinæ proprio & inflammabili constare principio HANCKEWITZ *Phil. Transact. abbridged.* Vol. IX. MARGGRAF *Scriptis Chemicis*, & qui illos hodie sequuntur non pauci dicunt. Expendenda Argumenta sunt.

Ea sunt HELLOTII quæ primo probent destillati Phosphori omnia producta, acidi salis manifesta habere indicia; Nam & Sal ammoniacus, paulo antequam

prodeat Phosphorus, in collo sublimatur, etiam evaporata ampullæ aqua a tartari adiecto sale habetur, nares volatili urinoso odore feriens, qui in alio experimento sublimari possit: Caput mortuum elixiviatum, inspissatum calcinatum nihil nisi salem marinum exhibet, & idem caput mortuum methodo *glauberiana* oleo vitrioli concentrato tractatum salis dat spiritum volatilem, calidum aurum solventem: Adhæc Phosphori in aere deliquescentis acidum liquorem non præcipitare Calcis oleum, argentum vero spiritu nitri solutum in veram lunam cornuam agere plurimis *in Acad. Reg. Scient.* 1737. probavit.

Sunt vero non pauca alia, quæ ex ipso MARGGRAFIO adiici momenta possunt. Sal urinæ fusibile quod Phosphori in se continet Acidum, destillatione ammoniacale largiri sublimatum in Eiusdem viri experimento p. 86. æquales salis ammoniaci & fusibilis salis portiones destillatas nullo modo tentari aut mutari in alio p. 105. urinæ salem in spiritu nitri solutum præcipitare argentum p. 107. nec adeo vehementer aut certo salis in sale marino acidum expelli a Phosphori acido ut non plurimum in crystallos cubicas denuo concrescens supersit p. 104. & etiamnum certum est sine salis acido, nunquam Phosphorum in compendioso & fructuoso, quem adeo laudat, processu parasse MARGGRAFIVM, quin massæ ex inspissatis urinæ libris decem pulveratorum carbonum libræ dimidiæ compositæ semper addiderit saturni cornui *acido salis bene saturati* libras tres p. 62. & ex aliis Eiusdem viri experimentis evidens est solam urinam absque acidi salis interventu minorem semper Phosphori quantitatem dedisse, salis addito acore maiorem p. 72. Cæterum *Cl.* MARGGRAFII & experimenta & contrariæ expendendæ rationes sunt

qui-

quibus tamen compulsis omnibus ultimo elucescat Phosphori acidum salis quidem esse posse, sed in hoc multum immutatum p. 74. ut ultimo sit fere unus omnium consensus.

PROPRIETATES lucidi huius corporis sunt in aere libero deliquescere, accendi flamma in loco obscuro conspicua caerulescente, in vacuo non extinguenda, quae contra vividior in ratione educti aeris increscat SLARE *Philos. Transact. abbridged.* Vol. III. solvi leviter in aqua & spiritu vini HOMBERG. *Acad. des Sciences* 1711. & solum post multos annos, exigua in superficie mutatione animadversa HELLOT *Acad. des Sciences*, ita tamen ut liquida haecce acida sint HOMBERG l. c. solvi in omnibus oleis pressis interveniente calore, etiam in ipso Petrae oleo & aethereis: Aquam in qua coctus est Phosphorus luminosam reddere ut & olea in quibus solutus est. In aere aperto combustum, caput mortuum relinquere, rubrum, tenax, cerae simillimum SLARE l. c. FROBENIUS HANCKEWITZ Vol. IX. adeo acidum, ut stupefaciat dentes, ferrum dissolvat SLARE l. c. Vase calido exceptam unciam Phosphori & sub campana deflagrantem in flores sublimari albissimos drachmarum decem ponderis, ut igitur duarum drachmarum ponderis accesserit augmentum HANCKEWITZ l. c. Aeri expositos flores resolvi in liquamen oleo sulphuris per Campanam simillimum uncias quatuor cum duabus drachmis ponderans IDEM: crudum caute rasum orbi vitreo impositum in aere humido in liquamen resolvi ter superans primitivum pondus SLARE l. c. fere octies HANCKEWITZ l. c. Gustu spiritum sulphuris aut salis referens SLARE & priori liquori florum simillimum, qui etiam vitrificari possit in vitrum caeruleo viride duritiei fere adaman-

amantinæ HANCKEWITZ l. c. Cæterum cum sulphure communia multa Phosphorus habet, qui etiam in id sublimari possit IDEM, est tamen in aliis multis distinctus a sulphure Phosphorus.

USUS MEDICUS gr. II. III. dosi diaphoreticus, analepticus, vel solus, vel theriacæ iunctus. Sunt etiam qui ad dolores Rheumaticos laudent & Miliaria, & Morbillos & Inflammationes. Sal essentiale urinæ maxime diureticum habet BOERHAAVE, in asthmate, fluore albo alii recommendant dosi gr. V. X. aliquoties de die. Sed officinæ non habent. An liquamen Phosphori calculos solvit?

SUDOREM NIMIUM INHIBENTIA.

1. Aer frigidior.
2. Incrassantia.
3. Adstringentia, & roborantia.

CORTEX PERUVIANUS p. 35. sq.
SALVIA in spiritu vini infusa P. I. p. 159. sq.

CLAS-

CLASSIS NONA.

EVACUANTIUM

II. DIURETICA.

Quæ medicamenta efficiunt, ut lotium maiori reddatur copia, quam cæterum absque horum auxilio reddita fuisset, DIURETICA vocantur. Hæcce vero vel aquosi laticis copiam augent, & maiorem quantitatem humorum subministrant, vel motum humorum in has partes, manente eadem laticis aquosi quantitate determinant, vel demum obstacula, aut secretionem ipsam, aut secreti humoris effusionem impedientia, tollunt, quo casu, Incidentia, Anodyna &c. sæpe Diuretica habentur.

Indicantur

1. a signis coctionis.
2. a fluxu critico.
3. a materie peccante salina, saponacea, scorbutica, purulenta. BOERHAAVE, exanthematica MAUCHARD ex *Cl.* SIGWARD, cum optima purpuram tractandi methodus sit diuretica nitrosa, non calefaciens IDEM.
4. a loco affecto.
5. a constitutione epidemica.
6. a temperie ægri auscultante huic evacuationi, vel assueta.

Inter

Inter hæc primaria aqua, & omnia aquoſa, maxime ſalibus alcalinis, neutris, actuata. Serum lactis, lac acidum, ebutyratum &c. cum regimine frigido.

VEGETABILIA.

ALKEKENGI *Offic. Botanicorum.* PHYSALIS Claſſis Pauci - ſtam. *Germ.* Iudenkirſchen-Kraut. *Gallis* Coqueret. *Anglis* Winter-Cherry.

PHYSALIS *foliis cordatis*, *calyce rubente*, baccæ ſubamaræ, vi diuretica iam olim laudatæ; contra calculum renum in ſe ipſo probavit CRUGERUS *Ephem.* N. C. *Decad.* 3. Anno 7. 8. unciarum duarum contuſarum pondere, in libra una vini, & aquæ fragorum, addita roob cynosbati, ſyrupi fragorum uncia una, ſpiritus ſalis drachma ſemis, & iam recommendavit RAIUS.

ANTISCORBUTICA omnia. LINNÆUS.

APIUM P. I. p. 18.

ASPARAGUS *Offic. Botanicorum.* Claſſis Naturalis Liliorum. *Germ.* Spargen. *Gallis* Aſperge. *Anglis* Aſpargus. *Italis* Sparagi.

ASPARAGUS *foliis ſetaceis*, *caule herbaceo*, ſaponacea eſt, plurimum diuretica, ut inde urina ſemper fœteat. Ex turionum liberaliori uſu mictus cruentus, SCHULTZ. An inde aliquid in calculo ab hoc medicamento ſperari poteſt?

ASA-

ASARUM diu coctum. vide *Emetica*.

BALSAMA liquida P. I.

BARDANÆ semen.

BETULA *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Incomplet. *Germ.* Birkenbaum. *Gallis* Bouleau. *Anglis* Birch-Tree.

BETULA *foliis acuminatis*, *serratis*, incisa vere, magnam vim succi fundit, multum diureticam, HELMONT. etiam posterioribus experimentis, SPIES, ut diabetem fecerit; valet etiam ad morbos cutaneos, dosis unc. quatuor, sex, matutino tempore succi in media arboris altitudine stillantis, qui enim ex vulnere inflicto parti radicis propiori stillat, minus efficax est, tumque continuatur eius per aliquas septimanas usus, & id potissimum regimen adhibetur, quod in curatorium scopum collimet.

CURCUMA *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Palmarum. *Germ.* Gilbwurtz. *Anglis* Turmerike.

CURCUMÆ *foliis lanceolatis*, *utrinque acuminatis*, *nervis lateralibus*, *numerosissimis*, amara radix, incidens & resolvens, in ictero specifica LINNÆO: Urinam etiam, quam luteo colore tingit, pellit, hydropicis multum utilis. Dosis in pulvere drachma semis, bis de die, in infuso uncia.

DAUCUS *Vulgaris* P. I. p. 28.
Creticus

EQUISETUM. Specificum diureticum vide p. 23.

ERYNGIUM *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Manstreu. *Gallis* Panicaut. *Anglis* Sea Holly. *Italis* Iringio.

ERYNGII *ramosissimi, pinnis foliorum alatis pinnatis*, herba, & radix habentur diureticæ, ad præcavendum calculum BAGLIVIO laudatæ. Radix aphrodisiaca magni hodie in Anglia usus ALLEYNE: cur in gonorrhœa demulcens, & prostatæ erosionem impediens, EIDEM? Radicis recentis dosis in decocto uncia semis, una, conditæ drachma una, duæ.

EUPATORIUM *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Compositarum Nudarum. *Germ.* Odermenig. *Gallis* Aigremoine. *Anglis* Waterhemp.

EUPATORII *foliis digitatis*, amara cum aromate folia, saponacea, nauseosa sunt: vis ad obstructiones viscerum, icterum, morbos cutaneos, in serum lactis tracta, haud debilis, etiam ex febribus intermittentibus hydropicis efficax cum eryngio. Dosis manipulus unus, duo. Radix purgans specificum LINNÆO habetur, quod negat CHOMEL. Repetenda experimenta.

FOENICULUM *Offic. Botanicorum* ANETHUM. Classis Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Fenchel. *Gallis* Fenouil. *Anglis* Fenkel.

ANETHUM *fructu ovato*, admodum aromaticum, gratum, in omnibus partibus præstans, maxime inter carminantia, resolventia, interno usu laudatur, etiam inter diuretica militat: dantur semina in pulvere ad scru-

ſcrupulum, drachmam ſemis; radix in infuſo ad unciam unam.

PRÆPARATA. *Confectio* ex ſeminibus. *Extractum* inutile, *aqua* ſtillatitia. *Oleum* ſtillatitium. *Spiritus*.

FRUCTUS horæi P. I.

HERNIARIA *Offic. Botanicorum.* Claſſis Naturalis Incompletarum. *German.* Harnkraut. *Gallis* Turquette. *Anglis* Rupture-wort.

HERNIARIA *calycibus bractea nudis*, ob herniarum curationem nominata, ſubſalſa, vim diureticam promittit. Diureſin etiam vehementer ciere, idque cum noxa, CHOMEL: Ad urinam propellendam, & promovendas in renibus arenulas, inſtar thee aſſumi poteſt: etiam preſſæ ſuccus ad unciam unam. Ocalariam, quod hebetatam lectione viſus aciem redderet, dici debere, contendit GRUHLMANN.

IRIS NOSTRAS *Offic. Botanicorum.* Claſſis Naturalis Palmarum. *Germ.* Beilwurtz. *Gallis* Flambe. *Anglis* Flour de luce.

IRIS *corollis barbatis, caule foliis longiore, multifloro.* Acris eſt, quandoque ventriculum ſubvertit, quandoque alvum ducit, absque his effectibus urinam movet, unde hydropicis commoda, quibus LINNÆO habetur ſpecifica. Datur ſucci uncia, etiam plus in ſyrupo purgante. Succus radicis iridis paluſtris ad guttas octuaginta omni hora, tum bihorio, in ſyrupo rhamni cathartici datus, hydropico mirum profuit, RAMSAY *Society of Edimburgh* T. V. Ad quinqua-

 gin-

ginta, ſexaginta dies, radices comedendas ſtrumoſis præbuit ZAPATA in certiſſimam curationem.

MEUM *Offic. Botanicorum* LIGUSTICUM. Claſſis Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Beerwurtz. *Gallis* Fenouil Sauvage. *Anglis* Spignel.

LIGUSTICUM *foliis capillaribus.* Planta, fœniculo longe valentior, acrior, in omnibus morbis frigidis efficax, etiam emmenagoga eſt. Semine ad febres intermittentes utuntur Angli, BLAIR, radice ad aſthma humorale, mucum ventriculi, alii. Doſis in pulvere ſcrupulus, drachma ſemis, radicis in infuſo uncia ſemis, ſcopo diuretico.

ONONIS *Offic. Botanicorum.* Claſſis Naturalis Papilion. *Germ.* Hauwſeeſel. *Gallis* Areſte bœuf. *Anglis* Camoſche.

ONONIS *floribus ſubſeſſilibus, ramis in ſpinam terminatis*, ſpecifice diuretica LINNÆO, hydropicis & calculoſis convenit in decocto data: doſis uncia ſemis, una, in libra aquæ, pulveris, drachma ſemis.

PAREIRÆ BRAVÆ Radix *Offic. Botanicorum* CISSAMPELOS. Claſſis Naturalis. *Germ.* Americaniſche Grieſswurtzel.

CISSAMPELOS *foliis peltatis, emarginatis*, radicem officinis largitur multum diureticam, quam adhuc ſpecificam in calculo habet LINNÆUS: contradicit GEOFFROY, & ſolum in dolore nephritico, & urinæ ſuppreſſione a cauſa frigida prodeſſe vidit: etiam in aſthmate humorali cum ſucceſſu probavit

IDEM,

IDEM, tum & in podagra, gonorrhœa adhiberi LINNÆUS. Specificam quoque in fluore albo CARLIUS deprædicavit; itidem icterus felleus hac superatus habetur in *Acad. des Sciences 1710*, quem hoc medicamento a scirrhoso hepate curare non potuit GEOFFROY. Cæterum tam blande, tam leniter vires suas exerit, ut sine omni metu in omni morbi occasione exhiberi possit, LOCHNERUS *Ephem.* N. C. Dosis drachmæ tres, uncia semis, una, in decocto, in pulvere a granis quindecim ad triginta.

PRÆPARATA. *Essentia* laudabilis.

PETROSELINUM *Offic.* APIUM *Botanicorum.* Classis Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Petersill. *Gallis* Persil. *Anglis* Parsley.

APIUM *foliis caulinis linearibus*, venenum avibus SAUVAGES *Acad. des Sciences 1739.* Culinis ob gratum odorem, & saporem, notum, plurimum medicamentosum, resolvens, discutiens, diureticum. Folia in cataplasma contusa, cum urina cocta, luxationibus conducunt, & tumoribus a casu, ictu; etiam sanguinem extravasatum dividunt. Succus pellendis pediculis polychrestus *Act.* N. C. adhæc vulnerarius, morsibus apum, vesparum utilis, etiam diureticus cochlearium aliquot dosi. In officinis radix habetur; sunt etiam semina. Inter præparata *aqua* stillatitia numeratur.

POLYGALA *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Papilion. *Germ.* Kreutzblume. *Anglis* Milkwort.

I. POLYGALA *senega, floribus imberbibus spicatis, caule erecto herbaceo simplicissimo, foliis lato-*

lanceolatis, definitur planta in Virginia, Pensylvania, Marilandia crescens, cuius radix ab aliquot hinc annis in usum in nonnullis officinis trahi cœpit, quæ tamen nostris adhuc invisa sit. Radix ipsa acris, urensque, acido singulari temperata evacuationes fere omnes adaugere solet, maxime vero diuresin & expectorationem, quandoque etiam vomitum, aut alvinam purgationem ciere.

USUS MEDICUS in ictu crotalophori specificus Americanis inventus, spem facit in nostrarum viperarum morsibus prodesse posse; deinde TENNENTIO specifica inventa radix in Pleuritide, & Peripneumonia, tum aliis in Hydrope, Arthritide, Podagra, Rheumatismo, incipiente Phthisi non sine successu probata est. Dabatur medicamentum forma pulveris granorum XXXV. dosi; forma tincturæ vinosæ, dum unciæ IV. infunderentur libræ I vini canariensis, starentque per tres dies in digestione in loco calido, & colaturæ darentur cochlearia III pro dosi; forma decocti, dum unciæ III in libris II aquæ fontanæ coquerentur ad tertiæ partis consumptionem, & colaturæ cum expressione factæ, cochlearia III exhiberentur tepide.

II. POLYGALA *vulgaris, floribus cristatis racemosis, caulibus herbaceis simplicibus procumbentibus, foliis lineari-lanceolatis*, nostrarum regionum incola planta, priori ab aliquibus substituta fuit; sed imbecillior deprehensa est, & cum bono effectu data in Pleuritide *Acad. des Sciences 1740.* & nuper non sine successu phthisi opposita fuit in nosocomiis nostris. Eadem est ac prioris forma, & dosis, tum etiam in alias formas facile cogi potest.

POR-

PORRUM p. 82. Quod, ut & ſuccus promptiſſimum eſt diureticum. *Ephem.* N. C.

RIBIUM *baccae nigrae* P. I. p. 55.

RUBIA tinctorum p. 29.

RUSCUS *Offic. Botanicorum.* Claſſis Naturalis Incompletarum. *Italis* Bruſco. *German.* Bruſchken. *Gallis* Bruſc du Fricon. *Anglis* Kneeholly.

RUSCUS *foliis ſupine floriferis, nudis, mucronatis*, ſucco acri, amaro, ſtyptico gaudet. Radix diuretica, emmenagoga, in decocto rarioris eſt uſus, militat inter radices quinque aperientes maiores; efficax medicina radix in urinæ difficultate, nephriticis ſymptomatibus, veſicæ calculis, ZANNICHELLI *de Ruſco.* Baccas inſtar Coffe uſtas, & ſimili potu ſumptas, urinam multum movere IDEM, qui hanc præparationem baccarum aliis præfert.

SAXIFRAGIA *Offic. Botanicor.* SAXIFRAGA Claſſis Pauci-ſtam. *Germ.* Weiſſer Stein-Brech. *Anglis* White Saxifrage.

SAXIFRAGA *radice granuloſa, foliis reniformibus, lobatis*, acris, multum diuretica habetur, ſed quod infida, exoleta. LINNÆUS.

SCILLA. p. 83.

SUCCI Acidi *Citri* P. I. p. 39.

Limoniorum P. I. p. 47.

Ribeſiorum P. I. p. 55.

VALERIANA *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Fructiflorarum. *Germ.* Baldrian. *Gallis* Valeriane. *Anglis* Valerian. *Italis* Valeriana.

VALERIANÆ *floribus triandriis, foliis omnibus pinnatis*, ut & Valerianæ *floribus triandriis, foliis caulinis pinnatis, radicalibus indivisis*, radices officinis receptæ sunt: prioris præstantiores, LINNÆUS, posterioris *Phu* dictæ, exoletæ.

Succus expressus evaporatus dat sal crystallinum. HILL *de Diaphoreticis.* Aliquid narcotici habet, cum aromate penetranti, in epilepsia maxime laudata olim, etiam hodiernis experimentis comprobata est CRUGERO. *Ephem.* N. C. *Decad.* 2. Anno 7. in epilepsia ab ira, & alia a terrore, drachmæ dosi in aqua cardui benedicti, theriaca divite, sumpta. In epilepsia ex retentione mensium, LENTILLIUS *Ephem. Decad.* 3. Anno 3. etiam in inveterata epilepsia drachmæ unius, unius semis, duarum dosi probata MARCHANTIO *Acad. des Sciences.* Ad unciam semis, bis, ter in die datur in Nosocomio Regio Edimburgensi. In convulsionibus, passione hysterica, etiam laudatur, BRADLEY *a Course of lectures upon the Materia Medica*, tum demum peculiariter in debilitate visus EIDEM extollitur.

VINA tenuia acida

Austriaca
Mosellana
Rhenana.

VIR-

VIRGA AUREA *Offic. Botanicorum* SOLIDAGO. Classis Naturalis Compositarum Radiatarum. *Germ.* Gulden-Wunderkraut. *Gallis* Verge d'or. *Anglis* Golden-rod.

SOLIDAGO *caule erecto, racemis alternis erectis*, balsamica planta, inter vulnerarias princeps, PARACELSUS, RAIUS, BUXBAUM, PONTEDERA. Ad viscerum ulcera, maxime renum, vesicæ, urethræ, quod has vias affectet, laudatur omnium consensu, quin etiam in febre hectica, NENTERUS. In experimento adhuc deprehenditur diuretica, ut ob hanc vim calculo adhibita, BEVEROVIC. GRULING. Trium drachmarum pondere, intervallo octo horarum, sumpta calculum pepulit GERLI, & unam drachmam per triduum in vino sumptam supra fidem acerbissimum morbum fefellisse iam BERCLAIUS, tum integra capita cocta specifice ad aquam inter cutem valere PONTEDERA; etiam faucium ulceribus SCHWENCKFELD, laceratæ in partu vesicæ mederi TETTELBACHIUS; extractum, quod in officinis desideratur, in ischuria, calculo, ulcere renum, & vesicæ, multum valere, ZORN.

URTICA *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Incompletarum. *Germ.* Nessel. *Gallis* Ortie. *Anglis* Nettles.

URTICA *foliis oblongo-cordatis*, urinas pellit, & præstans est remedium antinephriticum in decocto SPIES, ad rupturas vasorum internorum etiam hodie in succo adhibetur, in hæmoptysi LASERME probavit. Porro externe rubefaciendi vim habet, urens tactu

tactu planta, & notæ ſunt familiares veteribus paralyticorum membrorum urticationes, quarum ſucceſſum in paralyſi *Acad. des Sciences* 1741. recentiſſime hauſit.

ANIMALIA ET ALIA.

LAPIDES Cancrorum
OSTRACODERMATA } acido ſoluta. p. 131. ſq.

MILLEPEDES *Offic. Hiſtor. Natur.* ONISCUS. Claſſis Inſectorum. Ordo Apterorum. *Anglis* Sow-Bugs. *Germ.* Keller-Würme.

ONISCUS *cauda obtuſa, bifurca*, multo ſale volatili gaudet, diuretico, ſtimulante, incidente, in incipiente cataracta plurimum laudato, ſive in ſucco, ſive in pulvere: etiam inventus in ſuppreſſione urinæ a cauſa mucoſa, in ipſo calculo utilis, LAUREMBERGII propria experientia. Doſis pulveris ſcrupulus unus, drachma ſemis, aliquoties de die. Numero decem ad centum in mortario cum vino contunduntur, ut inde ſuccus proliciatur, qui pulvere efficacior ſit. Examen chemicum ex Millepedibus etiam alia producit ſic Millepedum libra una, ſpiritus alcalini uncias tres, olei empyreumatici unciam, ſalis volatilis drachmas quatuor cum dimidia præbuit, carbo uncias decem æquans calcinatus, edidit drachmas tres ſalis alcalini fixi, levis, ſuavi odore nares ferientis. SPIELMANN. l. c.

Huc etiam faciunt

SUCCUS *Conchyliorum.*
Oſtreorum.
Millepedum.

His

His omnino & ex fossili materie addi plurima possunt, & salia pæne omnia & aquæ medicatæ plurimæ; his in casibus admodum familiares, & acidi

SPIRITUS *Vitrioli*
Salis
Nitri.

DIURESIM SISTENTIA.

1. Adstringentia, Roborantia p. 13. sq.
2. Mucilaginosa p. 9. &c.
3. Opiata alibi dicenda.
4. Sudorifera. p. 155. &c. cum Regimine calido.

CLASSIS DECIMA

EVACUANTIUM.

III. EMMENAGOGA, ET ARISTOLOCHICA.

Quæ menstrua movent, EMMENAGOGA, quæ lochia, ARISTOLOCHICA dicuntur. Horum varia est pro varietate causæ materia: si enim in fibram maior rigiditas, tensio, elasticitas, spasmus, refundi possit, Emollientia, Laxantia, Antihysterica, tum Emmenagoga, & Aristolochica sunt; si sanguinis adsit penuria, hæmatopoiesin augentia; si abundantis tenacitas, spissitudo peccet, Diluentia, Saponacea; si demum mucosi viscitditas culpari potest, Incidentia, Stimulantia, auxilio sunt.

Indicantur 1mo ab ætate,
2do a Plethora,
3tio a morbo hinc pendente.

Præter illa, quæ inter cardiaca stimulantia dicta, etiam inter sudorifera relata varia forma sumpta, potu, vapore, fotu, incessu speciatim huc spectant

ARISTOLOCHIA *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Fructiflorarum. *Germ.* Osterlucey. *Gallis* Aristoloche. *Anglis* Birthwort.

ARISTOLOCHIA *caule ramoso, floribus solitariis, erectis.* Duas una definitione, officina aristolochias

chias complectitur, *rotundam* nempe, & *longam*: utraque aromatica, amara, acris eſt, rotunda tamen efficacior longa, morbis uteri frigidis dicata, ut etiam epilepſiæ ab utero proſit, SCHONBORN, FERNEL, ſuppreſſioni menſium a mucoſitate medeatur, aſthmati humorali, orthopnœæ obveniat, FERNEL. Specificum in podagra medicamen alii voluere, ſed experimenta non reſpondent; antiarthritica tamen adhuc video laudari tincturam, & extractum, granorum quindecim doſi *Ephemerid.* N. C. Externe carnem mortuam corrodit pulvis, ſive in ulcere, ſive fiſtula, FALLOPIUS, & hodie ubique adhibetur. Pulvere ariſtolochiæ longæ in aqua veronicæ cocto, & cum petiis applicato, ulcus tibiarum cacoethes, quod anni ſpatio fruſtra chirurgus obligarat, paucorum dierum ſpatio conſolidavit SIM. PAULI, & ad genitalium ulcera laudat TRAGUS. Interne utraque in pulvere datur, a ſcrupulo ad drachmam ſemis, in decocto drachmarum duarum, trium pondere, ſed amarum eſt: in uſum externum unciæ ſemis doſi præſcribitur. Ariſtolochia vulgaris hodie non eſt magni uſus.

ARTEMISIA P. I. p. 128.

CHAMÆMELUM *Offic. Botanicorum* MATRICARIA. Claſſis Naturalis Compoſitarum Radiatarum.

MATRICARIA *foliis pinnatis*, *pinnis latis*, *capillaribus*, *multifidis*, odorata, amara eſt, uterina, carminans, antinephritica, in balneis, clyſteribus, ſæpius recepta.

CHAMOMILLA *Offic. Botanicorum* CHAMÆMELUM. Classis Naturalis Compositarum Radiatarum. *Germ.* Camillen. *Gallis* Camomille. *Anglis* Cammomile.

CHAMÆMELUM *foliis lanuginosis, pinnatis, pinnis capillariter multifidis*, præcedenti efficacius, menses pellit, dolores uteri spurios, intestinorum colicos, sopit. Externe potenter resolvit, discutit, lenit, tumoribus applicatum: familiari in usu est. In pulvere scrupulus unus, drachma semis datur, in infuso manipulus semis præscribitur, maiorem quantitatem cataplasma deposcit.

CANCRORUM LAPIDES aceto saturati.

CROCUS P. I. p. 114.

DICTAMNUS P. I. p. 154.

GUMMI RESINOSA Corpora & his affinia.

ASA foetida.

AMMONIACUM.

BDELIUM.

OPOPANAX.

MYRRHA.

SAGAPENUM.

FERRUM p. 65. sq.

MARRUBIUM album *Offic. Botanicor.* Classis Naturalis Ringentium. *Germ.* Andorn. *Gallis* Marrubin. *Anglis* Horehound.

MARRUBIUM *denticulis calycinis setaceis, uncinatis*, in decocto sanguini mixtum, hunc rubicundiorem,

rem, & fluidiorem, quam ſpiritus ſalis ammoniaci reddit, SCHWENKE, ut deobſtruens, attenuans egregium in infarctu viſcerum, hæmorrhoidibus: prodeſſe in eductione puris tenacis cum melle incoctum, imo etiam valere expreſſum ſuccum, BOERHAAVE probavit, confirmavit LOESEKE. Scirrhum hepatis etiam diſſolvere poſſe, CHOMEL. Cæterum inter emmenagoga non infimum locum habet BORELLO, & aliis. Ptyalismum mercurialem iuvare LINNÆUS.

Proſtat aliquibus in officinis *Syrupus* de praſio.

MATRICARIA *Offic. Botanicorum.* Claſſis Naturalis Compoſitarum Radiatarum. *Germ.* Mutter-Kraut. *Gallis* Matricaire. *Anglis* Feverfew.

MATRICARIA *foliis pinnatis, ovato-inciſis, pedunculis ramoſis*, multi aromatis, ſingularis tamen planta, ictero dicata eſt, menſes evocat, uterum purgat, dolores a partu ſopit, potu, fotu, clysmate. Datur in pulvere ad ſcrupulum, drachmam ſemis; ſuccus etiam ad unciam unam: ad libram aquæ herbæ manipulus ſemis infunditur, etiam inſtar Thee comæ, ſeu ſummitates ſumuntur. Debilior chamæmelo eſt HALLERO. Scopo carminante clyſteribus etiam ſæpius recipitur.

PRÆPARATA. *Aqua* ſtillatitia, *oleum* ſtillatitium.

MELISSA P. I. p. 117.
MENTHA. P. I. p. 154.
MERCURIUS ſexies ſublimatus.
MEUM. p. 178.
PULEGIUM. *P.* I. p. 157.

PUR-

PURGANTIA ita inter purgantia uterina primum locum occupat Aloe ſed refracta doſi & ſæpius data ad grana tria vel quatuor vel mixta cum gummi aromaticis. Valent etiam in eandem rem eius Compoſita ut Elixir proprietatis vel maſſa pilularum Ruffi refracta doſi data. Iuvant pariter Bryonia & Colocynthis & horum compoſita cauſa frigida ſuppreſſionem Menſium faciente, maxime vero Hellebori nigri vis; & imperatur tincturæ Hellebori nigri cochleare minimum ex aquæ tepefactæ hauſtulo aut alio modo medicamentis aliis mixta.

ROSMARINUS p. 163.

RUTA P. I. p. 157.

SABINA. P. I. p. 158.

SALIA ut Borax alia.

Hæc vero medicamenta plurima adiuvant adminicula & motus & frictio & Cucurbitæ & admiſſi in genitalia vapores &c.

ANTI-EMMENAGOGA, ET ANTI-ARISTOLOCHICA.

1. Revellentia Chirurgica.
2. Adſtringentia.
3. Inviſcantia.
4. Opiata.
5. Repercutientia frigida.

CLAS-

CLASSIS UNDECIMA.

EVACUANTIUM

IV. APOPHLEGMATISONTA SIVE ERRHINNA, & PTARMICA.

Quæ in nares immiſſa, vel hauſta, medicamenta mucum maiori copia eliciunt, ſternutationem movent, talia habentur. Hæc petuntur

I. Ex aromaticis ſtimulantibus, ut

MAIORANA. P. I. p. 152.
MARUM. P. I. p. 153.
SALVIA P. I. p. 159.

II. Ex antiſcorbuticis. p. 78. ſeq.

III. Ex acribus.

ASARI pulvis ad grana tria, quatuor, in Cephalalgia prodeſt, PITT. SCHULZE. In caſu materiæ purulentæ in capite collectæ DESMARS *Recueil periodique d'obſervations*. T. VII.

NIGELLA *Offic. Botanicorum* Claſſis Multiſtam. *Germ.* Narden-Saamen. *Gallis* Nieſle. *Anglis* Nigella. Fennelflower.

NIGELLÆ *petalis ſubtricuspidatis*, *foliis ſubpiloſis*, ſemen, acre, aromaticum, ſuaveolens, interno vix

vix receptum usu, licet ad lochia promovenda laudetur, inter sternutatoria acriora reponitur pulveratum. An rabiem caninam tollit? Confirmatio deest.

TABACUM *Offic. Botanicorum* NICOTIANA Classis Pauci-stam. *Germ.* Tabac. *Gallis* Tabac.

NICOTIANÆ *foliis lanceolatis*, solum naribus admotæ, sternutatoria omnibus nota efficacia est, attracti pulveris notior. Venenatam plantam experimenta probant, ventriculum subvertentem, vomitoriam, etiam externe in cataplasmate applicatam epigastrio, STEDMANN *Soceity of Edimburgh* T. II. in fomento, brachiis, cruribusque, impositam MARRIGUES *Recueil periodique d' observations* Tom. VII. etiam narcoticam aliorum pericula habent. Repetita coctione ex emetica purgans fit, tum demum diaphoretica, diuretica, etiam pectoralis, IENSENIUS *Prod. Act. Havniens.* Decoctum aquosum ulcera mundat, cataplasma tumores aquosos potenter discutit, alios simul rubefacit; fumus hystericas movet, licet in corrigendo miasmate pestifero utilis.

Tabacæ fumus per fistulam in anum iniectus, in pertinacissimis alvi constipationibus, ileo, colica, herniis incarceratis, etiam tympanitide efficax, reseratione alvi; masticatio, fumi suctio, multis in usu sialagogo utilis, maxime vero laxis & udis corporibus. Profuit asthmaticis, hinc inde etiam quos extenuavit obesis. Est tamen quotidianus usus tantum non semper damnosus, & ex fumi suctione Tabes, Apoplexiæ, Epilepsiæ, Pectoris, Hepatis, Ventriculi vitia plures observarunt: nec qui senuerit fumiphilum meminit TYSSOTUS *de Apoplexia.*

PTAR-

PTARMICA *Offic. Botanicorum* ACHILLEA Classis Naturalis Compositarum Floribus Radiatis. *Germ.* Wild-Bertram. *Anglis* Sneere-wort.

ACHILLEA *foliis integris, minutissime serratis,* ubique fere obvia, acris, errhinna, sternutatoria est. Tota herba una cum radice contra mictum cruentum, aut uteri profluvium, in decocto in Sibiria assumitur. *Clar.* GMELIN. *Fl. Sibiricæ* T. II.

IV. Ex Fortissimis.

Pulvis Rad. HELLEBORI albi. vide *Venena.*

EUPHORBII. *ibid.*

STERNUTATIONEM INHIBENTIA.

LAC tepidum naribus attractum.

DECOCTA, vapores plantarum emollientium.

MUCILAGINUM Usus.

SEMINIS CYDONIORUM.

GUMMI TRAGACANTHÆ &c.

Suffimigia, quæ debilitatas ab acribus partes firmant.

FLORUM BALAUSTIORUM.

MASTICHIS.

OLIBANI.

SIALAGOGA.

Quæ ſalivam maiori quantitate eliciunt, SIALAGOGA dicuntur.

Indicantur in lue Venerea & morbis ab ea dependentibus ut Scabie, Lepra venereis &c.

Contra indicantur vero a leviori gradu luis a temperamento ſicco & calido, a viribus ægri conſumptis ſeu ab ipſa lue, ſeu ab aliis morbis. Gravidis non niſi artis Magiſtri mercurialia ſialagoga exhibere debent.

Cæterum in tres Claſſes commode revocantur

I. Ea, quæ ſanguinem ad hanc excretionem diſponunt, qualia

Decocta attenuantia p. 72.

Diluentia imprimis

SCABIOSÆ p. 164.

BARDANÆ p. 72.

CHINÆ p. 159.

PARIETARIÆ p. 11.

Decocta SARSAPARILLÆ p. 125.

SASSAFRAS. P. I. p. 127.

SANTALORUM p. 164.

II. Ea

II. Ea, quæ organa ſalivalia magis irritant ad excretionem ſalivæ. Quo ſpectant

Collutiones ex acribus, vel vapores ex iisdem.

MAIORANÆ.
NIGELLÆ.
ROSMARINI.
SALVIÆ.
SERPILLI.
TABACI.
THYMI.

Maſticatio, ASARI p. 191.
PIPERIS. p. 82.

PYRETHRUM *Offic. Botanicorum* BUPHTHALMUM. Claſſis Naturalis Compoſitarum Floribus Radiatis. *Germ.* Bertram. *Gallis* Pyrethre. *Anglis* Berthram.

BUPHTHALMUM *caulibus ſimpliciſſimis, unifloris, foliis pinnato-multifidis*, acrem, igneam, officinis radicem exhibet.

USUS MEDICUS, radicis, in aceto coctæ, denti carioſo inditæ, in odontalgia non infimus, ab omni tempore laudatus, etiam nuper a *Cl.* DELAITRE forma elixir, dum radici pyrethri ſuperfunderetur aqua vitæ, lavendulæ, adderet urque aliquid ſalis ammoniaci, datum remedium, in humorum in gingivas decubitu dolente, deprædicatus *Recueil periodique* &c.

T. VIII. Cæterum maſticata radix vel ſola, vel aliis intrita, ſialagoga, multum etiam linguæ paralyſi proficua, inventa fuit.

Maſticatio ZINGIBERIS, aliorum, maſtiche exceptorum.

III. Ea, quæ proprie *Sialagoga* dicuntur.

MERCURIUS *Offic. Mineralogiæ* HYDRARGYRUM. Claſſis Naturalis Minerarum. Ordo Semimetallorum fluidorum. *Germ.* Queckſilber. *Gallis* Mercure. *Anglis.* Quickſilver.

HYDRARGYRUM *nativum* W. fluidum, maxime diviſibile, colore argenteo, in igne volatile, eodem nec calcinabile, nec vitrificabile, licet per ſe calcinatum in lentis maioris foco vitreſcat, GEOFFROY. Metalla attrahit, & ſolvit, maxime aurum, argentum, plumbum, ſtannum, zincum &c. a ſpiritu nitri facile ſolvitur.

PRINCIPIA mercurii difficilia dictu, nec patuere magno BOERHAAVE, 500. vicibus materiem vexanti; terra vitreſcibili, volatili, GEOFFROY, ſeu principio mercuriali mercurificante conſtare BAS. VALENTINUS.

VIS MEDICA, in morbis manifeſte venereis, ut & huius proſapiæ larvatis, magnæ famæ; inunctus in Galliis, in aliis regionibus præparatus, per os ſumptus mercurius, utroque modo humores ſolvens, & per glandulas ſalivales fœtidos educens. Sed an per ſalivationem venenum mercurius expellit? an iam in corpore domat? Quæſtio hæcce exagitari in Galliis cœpit

pit poſt viſa experimenta TORRES, qui venereos omnes absque ſalivatione reſtituit. Experimenta huius viri decretoria ſunt; ſalivatio ad curationem contribuit nihil, quin haud periculo, minus adhuc incommodo vacat, ut ſanis & venereis ſalivam Mercurius ſolvit, acrem, rodentem exulcerantem facit. Ut demum ultimo in arcanam mercurium præparandi TORREANAM methodum ſudatum, & ſtatutum, depuratum artificiis BOERHAAVIO deſcriptis mercurium, tum demum extinctum, inunctum ſalivationem amplius non movere, hanc vel TORREANAM methodum eſſe, vel illi analogam. Experimenta ipſe vidi, tum etiam mercurium dulcem camphora nuptum ſalivationem non movere QUINCY; etiam decem uncias mercurii camphorati venereo, quem reſtituere, exhibitas absque ſalivatione, recentiſſime teſtatur RAISIN *Recueil periodique* &c. Tom. V. & mercurium luem veneream per diureſim curaſſe, GMELIN *iter per Sibiriam.*

Sed etiam contraria experimenta monenda ſunt, teſtatur repetitis de induſtria experimentis conſtare *Cl.* ASTRUCIUS *Traité des Tumeurs* Paris 1759. Reſuſcitatum ex æthiope antimonii Mercurium, dein lotum & in aceto deſtillato coctum, extinctum, affrictum æque ſalivationem ac alium excitaſſe: & unguentum mercuriale camphoratum hanc æque ac non camphoratum movere.

Ultima demum in hanc rem Quæſtio: an mercurii extincti inunctio, an præparati per os aſſumptio potior, diſcutienda eſt; utraque ſuos fautores habet. Eſt tamen mercurii depurati, ſalivationem non excitantis, inunctio præferenda, aut demum ſuffitus, hoc enim feliciorem & tutiorem quam inunctione mercuriali ſalivante,

vante, morbi venerei curationem tentari posse Parisiensium Medicorum plurimi nuper statuere, imprimis THIEVLLIER *in sua de hac re thesi* 1752. Parisiis defensa.

Mercurio nec scirrhus, nec carcinoma, ni a causa venerea orta sint, unquam curatur, DARAN. *Acad. de Chirurgie* T. III. Canibus rabidis ad salivationem usque datus profuit ROB. IAMES *Biblioth. Britan.* T. XIV. p. 238. datus etiam hominibus a canibus demorsis, prodest. IDEM. Adhæc etiam mercurii alkalizati dotes probavit nuper in aliis morbis tutissimas HUXHAM *de morbo colico Damnoniorum.*

Cæterum crudus purus etiam aliis morbis adhibitus: Ad enecandos vermes *aqua decocti mercurii* laudata, cuius effectum anthelminticum repetitis experimentis BURSERIUS observare non potuit in praxi, nec in aqua solvi Mercurium in experimento physico *Cl.* MENGHINUS *in Bononiens. Scient. & Art. Instit. & Acad.* T. II. P. I. tamen ita epilepsiam a vermibus sanavit HEISTER, febres, pestem ab iisdem SCHREIBER. Ad pertinaces alvi constipationes, intestinorum intus susceptiones, ileum, quotidiano usu unciarum sex, octo, decem pondere, in oleo datur. In aliis casibus non semper tuta experimenta sunt, noxas enim post se relinquit sæpius assumptus. Calamo coercitum, e collo suspensum, lac abigere puerperis, plurimorum testimonia affirmant; hac methodo ad abigendum ex mammis lac feliciter usus DEGNERUS *Acad.* N. C. *Vol. V.* Terebinthina extinctum purgantibus, Rheo, Agarico, Aloe succotrinæ mixtum, & in formam pilularum redactum Epilepsiæ feliciter opposuere TROGHER, BORSIERI *Gazzette Salut.* 1762. N. XVII.

Un-

Unguentum mercuriale vulneri a rabido animali illato affrictum, cum interno usu turpethi mineralis, multos ab hydrophobia servavit, DARLUE *Recueil periodique* T. III. casus alios iterum, T. IV. & T. XV. 1761 *mens. August.* hac methodo aliquos servavit HOIN, licet tamen alii interierint pacati, paralytici, imo unguentum diu absque interruptione africandum ad salivationem usque, quam etiam fovendam aliquo tempore monet, *ibidem* & eadem se, qua alios servarat methodo, curavit; ab initio vero statim hæc medicina adhibenda est, cum indurato malo sero paretur, IDEM, *Iournal de Medeci...* T. XIV. Avril 1761.

Cæterum in Gallia primus malo hoc remedium adhibuit DESSAUT; tumque cum thurbito minerali in canibus fecerat experimenta, evulgavit in Anglia IAMES, ultimo etiam commentarium Academiæ Tolosanæ de veris remediis antidotis mercurialibus misit *Cl.* SAUVAGES. Sed iam dudum ante clarissimum hunc medicum tum purgationibus, tum inunctionibus mercurialium, trecentos restituit Frater DU CHOISEL S. I. vide *Nouvelle Methode sure courte & facile pour le Traitément des Personnes attaquées de la Rage par le frere Claude* du CHOISEL *de la Comp. de Iesus Apothicaire de la mission de Pontichery. Paris* 1756. Et quia in gravissimo hoc morbo non satis ea recenseri possunt, quæ hinc inde laudantur, illud etiam dicam, quo 500. vel 600. curati, in *Iournal Encyclopedique T. II. Part. II. Mars.* 1757. quod recipit pulveris reginæ prati, polypodii quercini, centaurei minoris, absynthii, hyperici, plantaginis, rutæ, betonicæ, artemisiæ, melissæ, botrios ambrosioidis, salviæ, verbenæ, menthæ, ana partes æquales, pulv. ostra-

ostracodermatum calcinatorum triplum. Dosis drachma una in vini albi vitro.

Unguentum mercuriale aliud morbis cutaneis rebellibus inunctione utile nuper MALOUIN confecit, dum æquales mercurii, spiritus nitri, olei olivarum partes, puta unciam semis aut unam calidis digereret cineribus, donec mercurius solveretur.

PRÆPARATA.

CINNABARIS ANTIMONII, fit ex sulphure antimonii, & argento vivo, dum acidum mercurii sublimati mercurium relinquens regulum rodit, & derelictus mercurius cum sulphure antimonii combinatur.

VIRES magnas habet, lenientes, & nervorum tremori medentes, HUNDERTMARCK *de Saccharo Saturni.* Datur a granis quinque ad scrupulum unum. An cinnabari vulgari præstantior? multi affirmant, multi negant.

CINNABARIS FACTITIA vulgaris ex æthiope minerali, vel sine igne, vel cum igne confecto, sublimationis beneficio obtinetur, non caste, quod sulphuris quantitas in æthiope maior operationi impedimenti, & sublimato nigredinis causa, MACQUER. Sulphuris quantitas in cinnabari ad quantitatem mercurii est ut 1. ad 7. LEMERY. Factitiam hanc vulgarem a nativa haud distinctam fere omnes consentiunt; fit tamen alia etiam tenerior longe, farinosa, pulchrior hoc modo, via humida, dictante SCHULZIO. ℞ Mercurii currentis optime depurati q. v. puta drachmam semis,

semis, huic in vitro angustissimi orificii affunde tincturam sulphuris volatilis, sive liquoris permeantis BOYLEY, vitroque, quod ultra medietatem repletum esse non debet, bene munito, creberrima agitatione sæpius de die reiterata, mercurium in atomos redige, sic ipse primo nigrescet, continuata vero per vices conquassatione, leni caloris digestione accedente, intra dies aliquot in pulverem rubicundissimum convertetur, *Ephem.* N. C. *decad.* 2. Anno 6. An ab hac aliquid in usum medicum sperari possit? Experimenta desunt.

CINNABARIS NATIVA *Offic.* HYDRARGYRUM *Mineralogiae.* Classis Naturalis Minerarum. Ordo Semimetallicarum. *Germ.* Cinnober. *Gallis* Cinabre. *Anglis* Cinnabar.

HYDRARGYRUM, *sulphure mineralisatum, minera rubra* WALLERIO definitum, purum, unam septimam sulphuris, sex vero, etiam plures partes mercurii habet, IDEM; septem octavæ mercurius sunt, MACQUER. Unde & gravis, & volatilis cinnabaris, sublimationis beneficio a mercurio absque intermedio non facile separatur, IDEM, quo tamen in minera Almadensi Hispaniæ non opus, IDEM. Optima cinnabaris nativa Hungarica, QUINCY.

USUS MEDICUS ab omni tempore multus, improbatus *Cl.* CARTHEUSERO, quod nostris humoribus non solvatur, an convincente argumento? an non idem de mercurio, activo tamen, dici potest? Contra epilepsiam, obstructis minimis vasis, expertus laudat CRATO, physicam in hoc casu actionem illustravit QUINCY, ALLEYNE. Valet etiam in morbis

venereis certissimo experimento, QUINCY, ALLEYNE; hac nihil efficacius in morbis cutaneis, lepra, IIDEM: ad alia alii laudant. Dosis a granis quinque, ad decem, viginti.

ÆTHIOPS MINERALIS, trito cum sulphure mercurio fit. Pulvis primo fuscus, dein nigerrimus, duplici methodo obtinetur, vel simplici, non interveniente igne, triturationis connubio, *apyros* dictus, vel dum fuso ad ignem sulphuri in pluviam mercurius immittitur, & ut dispareat interitur: sunt qui hanc adhuc pastam, ut totum in auras disperdatur sulphur, accendant, alii vero sine ulla nova combustione iam servant.

Virtutem medicatam quod spectat, non unus est, idemque omnium consensus, dum iners medicamentum, & forte solum ad vermes utile habent post BOERHAAVE, HUNDERTMARCK & pauci hinc inde alii, quod LEMERY observare non potuit, & multum negat SCHULZIUS *Praelect. in Dispen. Brandeb.* est quidem ad usum internum apyros, igne parato imbecillior IDEM & LEMERY, & *Act. Acad.* N. C. Vol. I. non ideo tamen iners æthiops, sed solum maiori dosi dandus a gr. X ad XXX. Pro usu externo vero in suffitu hic aptior, dum nempe æthiopis mineralis, ex una Hydrargyri libra & florum sulphuris unciis quatuor, trituratione per undeviginti horas in mortario vitreo instituta, confecti drachmam carbonibus iniectam, vaporis forma, ore, & oculis clausis, suscipit venereus pallio ad hanc rem apto bene tectus, ut valide sudet; deprehensum enim est & tutam hanc curandi rationem esse & multis profuisse.

Æthiops

Æthiops mineralis igne paratus, & in Asthmate, & in Scrophulis, & in Rheumatismis, LEMERY laudatus, in glandularum Colli, Maxillarum, Parotidumque tumore inveterato, & fistula SCHULZ efficax visus, & in quartanis & in glandularum intestinorum, Mesenterii, morbis aliis, contra vermes, & humorum acrimoniam infallibile habet BRADLEY *a Course of Lectures upon de Materia Medica. London 1730.* dosis gr. X. XV. XX. Cæterum ipsi viderint, qui cinnabari vires nullas tribuentes, æthiopi minerali concedunt, ut sibi constent, dum sua ipsi argumenta enervant, an in aqua solubilis æthiops? an non cum fæcibus & hic, ut cinnabaris excernitur? citius actum per intestina facere utrumque, & æthiopem, & cinnabarim, iam *Cl.* BOERHAAVE vidit, & tamen hæc sola contra cinnabarim momenta sunt: sed æthiopem mineralem ptyalismum quandoque excitasse hi viderunt, & cinnabarim factitiam alii.

MERCURIUS PRÆCIPITATUS RUBER. Est calx mercurii spiritu nitri abstracto superstes, externis tantum usibus, absumendis excrescentiis, dicata.

MERCURIUS PRÆCIPITATUS ALBUS. Est mercurius spiritu nitri igne solutus, solutione salis communis, vel spiritu salis, vel salis ammoniaci, præcipitatus, edulcoratus, siccatus. Non semper tutum medicamentum est, salivationem etiam movens assiduo usu, a granis duobus ad decem; externe pomatis miscetur ad morbos cutaneos; cum subtilissimo auri croco permiscebatur FR. HOFFMANNO, & enixe laudabatur in lue venerea, & lymphæ, & glandularum morbis in *Dissert. de Selectioribus Medicamentis.* Etiam

Etiam in carie ossium laudavit RUYSCHIUS; & nuper grani unius saccharo permixti, per unum mensem, dein duorum per alterum, dosi, cariem ossis sanatam vidit *Clar.* FUUN *Comment. Societ. Scient. Harlemens.* P. II.

MERCURIUS PRÆCIPITATUS FLAVUS seu TURBITH minerale, est massa flavescens, oleo vitrioli ab hydrargyro abstracto, residua, & tum valentior; debilior, si fiat præcipitatione cum oleo tartari per deliquium: utraque rari usus. Dosis grani unius, duorum. Laudatur turpethum minerale tam canibus, quam hominibus rabidis utile maiori dosi, in hydrophobia *Philosoph. Transact.* Nro. 441. dato, & interposito sæpe vomitorio, si a medicamento vomitus nullus. Hæc formula præfertur. ℞. Turpethi mineralis grana duodecim, rad. contraiervæ drachmam unam, theriacæ Androm. q. s. ut fiat bolus. Fiant tales tres, & unus sumatur semper ad noctem, superbibendo sudorifera. Turbith mineral. gr. VII, micæ panis q. s. alii imperant, & inde vomuisse canes & abundanter salivasse testatur TYSSOT, etiam multos evasisse dum tribus diebus consecutivis, dein per septimanam bis sumerent *Avis aux peuple.*

MERCURIUS PRÆCIPITATUS VIRIDIS. Ex mercurio, & cupro in spiritu nitri solutis, evaporatione, & digestione cum aceto paratur, periculosum per superiora, & inferiora movens medicamentum.

MERCURIUS SUBLIMATUS CORROSIVUS. Nihil aliud est, quam mercurius acido salis concentrato dives, sublimatus. Ob id diversis modis para-

paratur, vel ex mercurio vivo, ſale communi, nitro, ſpiritu nitri; vel ex præcipitato rubro, & ſale communi, ſpiritu ſalis; vel ex eodem ſale communi, vitriolo calcinato, oleo vitrioli. Vix intereſt, quæ intermedia ſint acida fortiora, cum eius compoſitionem non ingrediantur, nam ſi in ſublimatione mercurii corroſivi etiam duplices quantitates ſalis marini & vitrioli ſumantur, næ ideo mercurius maiorem quantitatem acidi ſuſcipit *Acad. des Sciences 1754.*

Non exiguam tamen in his differentiam eſſe pro præparandi mercurii ſublimati corroſivi facilitate iam dudum BOULDUCIUS *Acad. des Sciences 1730* monuerat, & tam in his acidis quam in Encheireſibus artificium, quo maiore ſalis acidi quantitate impraegnari mercurius poſſit, nuper MALOUIN *Chymie*, ſed etiam ante hos commonſtravit *Acad. des Sciences 1709* LEMERY, cum ſale decrepitato ſolo, & mercurio, ſublimatum corroſivum obtineri mitius. Cæterum terribile venenum eſt, a cuius interno uſu fere ſemper abſtinuere medici, licet iam olim in Germania magna ſatis doſi in aqua ſolutum exhiberent alii; ſublimati corroſivi ut in officinis habetur granum dimidium in uncia una ſpiritus frumenti, hinc grana duodecim in unciis viginti quatuor ſolvit L. B. van SWIETEN; dedit de die unum, duo, tria etiam cochlearia, ſuperpotando decoctum hordei, bardanæ, maxima copia, & pertinaciſſimos morbos venereos, etiam alios, perſanare docuit. Confirmantur curationes *Medical obſervations and inquiries by a Society of phyſicians in London* Vol. I. etiam *Iournal de Medecine Chirurgie & Pharmacie.* T. XIV. 1761. a *Cl.* MARTEAU. Quoniam vero adeo ingratum medicamentum ſpiritus frumenti eſt, an non liceret id adhibere artificium, quod *Act. Acad. Mogunt.* Tom. I.

pro-

proponitur, ſcilicet, ut ſpiritus frumenti a cineribus clavellatis rectificatus, cumque edulcorata atra illa, a deſtillatione liquoris anodyni mineralis maſſa reſidua, junctus, per viginti quatuor horas digeratur, tum demum deſtilletur, quo ſpiritus ille, odore, & ſapore, gallico ſimilis redditur, & æquali puræ aquæ quantitate permixtus potari poſſit. Aliquam mercurii ſublimati partem, cum pinguedine coctam, in ſummo luis gradu a Sibiriæ incolis ſumi cum lethali eventu GMELIN *Florae* T. 2. Sublimatus corroſivus in lacte feli datus intra quinque horæ minuta animal rapuit, cani, quod ſæpius evomuerit, non obfuit SPROEGEL. Funeſtæ tragœdiæ a mercurio ſublimato recenſentur WEDELIO, FR. HOFFMANNO, ubi legi poſſunt. Salus in alcalinis tam fixis quam volatilibus; ita decocto albo SYDENHAMI, aquis deſtillatis anodynis oleo tartari remixtis, ſymptomata graviſſima profligavit KRAMMERUS *Commer. Litt. Norimb. 1735*; quid quod etiam butyrum antimonii cum alcali medicina fiat. Cæterum adhuc ſal commune aqua ſolutum epotum in hoc caſu laudant Medici Angli.

In mortario marmoreo teri nunquam debet mercurius ſublimatus, quod pharmacopoeis inculcandum.

MERCURIUS DULCIS, ſeu CALOMEL Anglorum, ex mercurio ſublimato, & mercurio vivo intritis, & ſublimatis ſæpius, exurgens, maxime familiare eſt mercurii præparatum, in 1100. partibus aquæ ferventis ſolum ſolubile, ROUELLE *Acad. des Sciences 1754.* tam ad luem veneream, quam alios rebelles morbos per ſalivationem, vel etiam ſine hac exſtirpandos valet. In obſtructione viſcerum abdominalium, glandularum, BRUNNERUS, in febribus quar-

quartanis curandis, SCHULZE, in aliis rebellibus corporis humani morbis FR. HOFFMANN, refracta dosi, ut salivationem non excitaret, multum usi sunt, qui etiam ad scrophulosos tumores, & ulcera, multum laudant, & adhibent: In hac vero curatione ab acidis cavendum, corrosivus enim evadit acido occurrens, VESTI. Cavendum a salibus, maxime ammoniacalibus, & alcalinis, quibus commixtus salivationem & alia pessima symptomata facit. FR. HOFFMANN. Neque cum salibus neutris facile maritandus, WEDELIUS. Mercurium dulcem cum camphora mixtum, in angina gangrænosa, cortice peruviano non curanda, feliciter adhibuisse DOUGLAS, *Medical observations and inquiries &c.* legimus.

Est adhuc id tenendum, huius parcum usum alvum solvere, frequentiorem salivam movere, sæpius sublimati sudorem facere. Cæterum salivandi scopo continuæ doses dantur, granorum quatuor, sex, per aliquot dies, cum æquali quantitate pulveris absorbentis, sensim augendo dosim mercurii grano uno. Infantibus recens natis lue infectis, grana tria in lacte cum saccharo, per viginti, triginta dies, exhibentur. Externe cum saturni saccharo coniunctus, ulcera penis venerea, titillatione, pruritu, dolore stipata feliciter percurare solet; ignorari tamen non debet mercurialia præparata longo usu externe applicata inducendo scorbuto aptissima esse.

PANACEA mercurii, est mercurius dulcis sæpius sublimatus, & ad ultimum cum spiritu vini rectificatissimo abstractus.

Cæ-

Cæterum etiam contra luem veneream a KALMIO, tum LINNÆO laudatæ radices, Lobeliæ, Ceanothus, & Diervillæ: ulteriora tentamina desunt, exspectantur.

SALIVATIONEM INHIBENTIA.

Decocta blanda inviscantia

ALTHEÆ

MALVÆ

LIQUIRITIÆ.

Emulsiones blandæ oleosæ, anodynæ.

Purgantia per os assumpta, per anum injecta.

Vesicatoria, ubi suffocatio timenda etiam nonnullis in usu sunt.

V. EME-

V. EMETICA.

Quæ medicamenta ventriculum ſubvertunt, & in eo contenta per os expellunt, VOMITORIA dicuntur.

Indicantur

1. In caſu aſſumpti veneni, in ventriculo adhuc hærentis.

2. ab amarore oris, ructu, nauſea, ventriculi morſu.

3. a ſpontaneo, eoque facili vomitu.

4. a ſaburra mobili.

5. a natura generali morbi, vel epidemica: ita in febre varioloſa, ubi puſtulæ ſtato tempore non apparent, vel ſub cute depreſſæ manent, emetico nihil melius. HUXHAM *eſſais ſur les fievres*.

PRÆPARATIO fit per ſalia digeſtiva, per lubricationem viarum, per venæ ſectionem in plethorico.

Excitatur 1. Mechanica irritatione faucium.

2. Idea ingrata.

3. Agitatione non conſueta, ut in mari &c.

4. Tepidis aquoſis, oleoſis, per obſervationes.

ASARUM *Offic. Botanicorum.* Classis Natur. Incompletar. *Gallis* Cabaret. *Germ.* Haselwurtz. *Anglis* Asarabacca.

ASARI *foliis petiolatis, subcordatis floribus trifidis*, acris, amari, tam radix, quam folia, vomitum, & secessum movent. Radix quidem pulverata drachmæ semis, infusa unius pondere, folia infusa Nro quinque, sex, septem. Est vero in hanc rem attentione dignum, infusiones aquosas vix emeticas, aut purgantes, solum alterantes, in febribus intermittentibus utiles, HELMONT, vinosas ventriculum, & alvum sollicitare constantius. De aliis viribus alibi dictum inter diuretica.

CATAPUTIÆ minoris
maioris *semen*. Vide *Venena*.

EBULI *Cortex* p. 73.

ELATERIUM vide *Venena*.

ESULA vide *Venena*.

EUPATORII *Radix* p. 176.

EUPHORBIUM vide *Venena*.

GENISTA *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Papilion. *Germ.* Ginster. *Gallis* Genest. *Anglis* Broom. *Italis* Genestra.

GENISTÆ *foliis lanceolatis, ramis teretibus, striatis*, femina, gustu ingrata, nauseosa, vomitum sæpe & alvum, neque tamen id semper, movent. Planta in vino cocta utilis hydropicis, GEOFFROY, MOEHRING, pulvis seminum in hydromellite, RA-

IUS.

ius. Ad calculum valere obſervavi drachmæ ſemis doſi, bis ter de die, cum leni plantæ decocto.

HELLEBORUS vide *Venena*.

SPECIFICA EMETICA.

IPECACUANHA *Offic.* LONICERA *Botanicorum.* Claſſis Naturalis Fructiflorarum. *Germ.* Gold-Ertz.

LONICERA *caule procumbente, repente, foliis obverſe ovatis, acutis, ſcabris,* radicem exhibet, familiare, & tutum emeticum, vix fallens, operationem ſuam citius tartaro emetico expediens, FR. HOFFMANN. *de Selectior. Medic.* nec maiori doſi moleſtum L. B. van SWIETEN. Praxis ſcopo emetico in pulvere ſcrupulum unum, duos, adulto imperat: Infantibus cum ſaccharo grana tria, quatuor dantur, in infuſo adultis drachma una, duæ. Ea formula, quæ huius radicis, ut & rhabarbari electi ana grana octo recipit, laudatiſſima, ſemper ſatisfacit SPIERLING, BUCHWALD, IENSENIUS *Prod. Act. Havnienſium*, & nuper *Cl.* Vir SAMUEL PYE minimas ipecacuanhæ, doſes exhibendas eſſe commentario monuit, adiectis plurimarum obſervationum tabulis, quibus comprobaret, grana II aut demum IV illi conſtanter ſuffeciſſe. *Medical obſervations and inquiries by a Society of phyſicians in London* Vol. I. Quondam in dyſenteria habebatur ſpecificum, ſed præ aliis emeticis nihil habet, & dyſenteriam emetica ideo tantum tollunt, quod morbi fomitem ex ventriculo evacuent, & motum antiperiſtalticum augeant. Sed eſt etiam adhuc roborans ipecacuanha, & minori doſi data multum incidens pituitam. Cocta parum purgat, magis diuretica, ſudorifera,

ra, emmenagoga evadit, LINNÆUS *differt.* circa *Vires plantarum* fcribens.

SYRUPUS emeticus }
TARTARUS emeticus } vide *Antimonium.*
VINUM emeticum }

VITRIOLUM album p. 57.

VOMITUM SEDANTIA.

1. Diluentia.
2. Saponacea.
3. Oleofa.
4. Acida.
5. Opiata.
6. Specifica. Mentha, & eius præparationes.

VI. PURGANTIA.

Quæ in ventriculo, & inteſtinis contenta, ut etiam corporis humores per alvum educunt, PURGANTIA ſunt.

Indicantur

1. a fluxu alvi non colliquativo.
2. a ſaburra ibi loci.
3. a natura ſingulari, generali epidemica morbi.
4. a coctione.
5. a revulſione.
6. In colica pictonum cum anodynis, GRASHUIS, HUXHAM.
7. In vermibus.

Petuntur hæcce ex diluentibus, ſimul leniter ſtimulantibus, magna copia, ieiuno ſtomacho, in frigore moderato hauſtis.

AQUÆ MEDICATÆ *Offic. Hydrolog.* Sapidæ. Claſſis Naturalis Aquarum terreſtrium Ordo Sapidarum. *Germ.* Geſundbrunn, Bäder. *Gallis* Eaux medicinales. *Anglis* The medicinal or mineral waters.

AQUÆ hæ a connubio mineralium minerales, a ſalutari effectu ſoteriæ, & ab acido acidulæ dictæ, ratione interni, vel externi uſus in aquas medicatas, vel thermas dividuntur. Quod harum dotes ſpectat, ſunt aliis potabilibus aquis graviores, quanquam ſimul ſpi-

rituoſiores exiſtant, ſcaturientes diriſſimo frigore in glaciem difficilius concedunt, multa cura aſſervatæ corruptioni reſiſtunt, neglectæ vero maiorem quam aliiæ concipiunt, quam acidum foſſile minima quantitate additum prævertit. Hæ principiis variis conſtant, in omnibus eminentia dicam.

AQUÆ ANTONIANÆ ſpirituoſæ, ſpiritu & ſapore & odore acidulo mobiliſſimo inſtructæ, gratæ, temperatæ, nec alvum nec urinam nimium movent, præter ſpiritum mineralem, alcalinam terram, & ſal commune continent. Hyſtericis, & hypochondriacis cum effectu dantur, etiam acute decumbentibus porriguntur.

AQUÆ EGRANÆ, ſale mediæ naturæ vero GLAUBERI imprægnatæ, magis purgantes, infarctus viſcerum multum levant.

AQUÆ CAROLINÆ ſal medium cum magna quantitate alcali & terra calcarea poſſident, alvum & diureſim movent, in ſaburra atrabiliaria pulchre proſunt, L. B. van SWIETEN.

AQUÆ PIPERINÆ. Simpliciſſimæ, ſpirituoſæ, in ſimplici humorum dilutione, etiam acrimoniæ muriaticæ e ſanguine elutione, conveniunt.

AQUÆ PYRMONTANÆ, ſpirituoſæ, ferratæ, penetrantes ſpecie ſalis mirabilis GLAUBERI & plurimis aliis conſtantes, maximam vim habent in morbis chronicis & rebellibus.

AQUÆ ROITSCHENSES, ferratæ. Labefactata poſt febres intermittentes, præmiſſis præmittendis, viſcera firmant.

AQUÆ

AQUÆ SELTERANÆ ſale alcalino divites, lixivioſæ mites, diureſim magis quam alvum ſollicitant, in phthiſi incipiente cum lacte utiles ZAFFIUS, in cacochymia purulenta L. B. van SWIETEN, item in acido auſtero in corpore prædominante IDEM *Comment.* T. III. Tum in Mania, & dementia repetito experimento probavit BONEKEN *Gazette Salut.* Nro. I. 1762.

AQUÆ SCHWALBACENSES ferratæ, inter Egranas, & Pyrmontanas quaſi mediæ, licet Egranis magis ſpirituoſæ hypochondriacis, & hyſtericis ſuadentur.

AQUÆ SEDLICENSES ſalem neutrum, alvum ſollicitantem, habent.

AQUÆ SPADANÆ, martiales, cum ſpiritu minerali acido ſulphureo & ſpirituoſo, leviſſimæ, alvum adſtringentes, DE PRESSEUX in roborando venere exhauſtos reliquis omnibus palmam præripiunt multiplici experimento TYSSOT. Fons *Geronſterimus*, paralyſi, atrophiæ a colica pictonum utilis, IDEM; in ſcorbuto *Savenirium* laudat, in ulceribus ex *Pouhontio* lotionem, clysmata etiam ex *Pouhontio* in vermibus utilia habet, IDEM; & quod mirum! omnia inſecta, ranæ, piſces, hos fontes nunquam attingunt, attingentes moriuntur. Potantur in chloroſi, menſium defectu, & exceſſu, licet cæterum inſtantibus, vel etiam fluentibus non ſumendæ. Non utilis hypochondriacis, ſcirrhoſis, fons *Geronſterinus*, ZAFFIUS; neque plethoricis, morbis capitis laborantibus, DE PRESSEUX. Convenit e contra pallidis, pituitoſis, ad motus convulſivos, & leipothymiam proclivibus, IDEM: aliis *Savenerius*, & *Pouhontius* prodeſt.

Sub harum vero aquarum acidularum usu, tum ab alimentis alcalinis, tum ab eiusdem indolis medicamentis, etiam a saponibus abstinere convenit; contra vero indulgere motu. Assumuntur unius, duarum, trium, quatuorve librarum mensura per diem, oportet enim his ventriculum assuescere, summa enim illico dosis periculosa foret.

EX SALINIS SEU NATRIS.

NATRUM improprie quidem nonnulli hodie vocant, ex soteriis fontibus eductum sal medium, quod in longas quadratas & compressas crystallos coit, amarum sit, igne facile fundatur, & multa facilitate ad æquales fere portiones etiam in aqua frigida solvatur. Acidum eius vitriolicum est, basis terrea, aut illi magnesiæ similis, aut terreæ salis communis. Ex hisce vero clarum fit, Natrum hocce, Natrum veterum non esse. Cæterum illius species sequentes sunt.

SAL CATHARTICUM AMARUM, s.

SAL ANGLICUM, aut EPSOMENSE, quondam ex fonte, ad lapidis ab urbe Epson distantia, factum ex muria aquæ marinæ, post marini salis crystallisationem residuo hodie potissimum paratur, & in omnibus aliis regionibus æque parari ac in Anglia posset. Hic dicitur constare acido vitriolico, & basi magnesiæ simili; illis iisdem ac Sal Glauberi principiis, dum perhibent ex sale Epsomensi fieri sola dissolutione in aqua, & nova crystallisatione salem Glauberi, & vicissim ex soluto Glauberi sale, interrupta crystallisationis regularitate, salem obtineri Epsomensem. Cæterum in exigua aquæ quantitate hic sal facile solvitur.

SAL

SAL SEDLIZENSE quod ex libra vulgari aquæ II. drach. pondere elicitur.

SEIDSCHUTZENSE.

ELSTERANUM.

EGRANUM.

THERMARUM Carolinarum.

Scopo purgandi a drachmis duabus ad drachmas ſex, unciam unam, exhibentur in libra ſemis, una aquæ, adiecta quæ palato grata ſit aqua aliqua ſtillatitia. Scopo diuretico vero aut minor ſalis, aut maior aquæ ſumitur quantitas, imperato ſimul regimine. His addi poſſunt

MAGNESIA alba. Terra calcarea eſt, acido nitri parum impraegnata, dicta p. 102.

SAL MIRABILE GLAUBERI.

EX LUBRICANTIBUS LENITER ACRIBUS SIMUL.

CASSIA FISTULA. *Offic. Botanicor.* Claſſis Pauci-ſtam. *Germ.* Caſien-Röslein. *Gallis* Caſſe. *Anglis* Caſſia.

CASSIA *foliis quinque pinnis*, in ſiliqua pulpam demulcentem, leniter eccoproticam habet, multum laudatam, per ſetaceum traiectam puram, mundatam, etiam infantibus a drachma ſemis ad ſcrupulos duos, adultis a drachmis duabus ad unciam unam ſemis, cui & alia purgantia addi poſſunt: In decocto tota ab uncia una ad tres datur, in clyſtere pulpa ad uncias duas

præſcribitur: cum pulpa tamarindorum, ſale medio, purgans antiphlogiſticum concinnari ſolet, in initio morborum acutorum utile: optimum pariter gravidarum purgans eſt. Iam olim ad nephritidem calculoſam, calculum, laudata caſſia, multis adhuc in uſu, & urinam viridi colore tingit.

MANNA *Offic. Botanicorum* FRAXINI ſuccus. Claſſis Naturalis Incomplet. *Germ.* Manna. *Gallis* Manne. *Anglis* Manna.

FRAXINUS *floribus completis*, ſponte, vel per vulnus lacrymam melleam, ſubdiaphanam fundit. Optima alba eſt, Calabrina. Hæc in aere humido liqueſcit, in aqua ſolvitur, & interveniente caloris beneficio etiam in ſpiritu vini; in aqua ſoluta, & in priorem conſiſtentiam redacta, obſcurioris coloris eſt, unde haud depuranda.

Cæterum ſpecificum eccoproticum eſt hoc medicamentum iunioribus unius, duarum drachmarum pondere ſolutum, adultioribus etiam duarum, imo trium unciarum mole exhibendum per ſe, minori vero doſi additis aliis, uti tartaro ſolubili, ſale polychreſto, cremore tartari, caſſiæ, ut & Tamarindorum pulpa, quibus fatua mannæ dulcedo corrigatur; hocque modo conficitur remedium purgans antiphlogiſticum nulli grave. Ipſa manna etiam in aſthmate humorali, & in morbis hypochondriacis, utilis habetur; contra calculum in ſe ipſo expertus SYDENHAM.

PRÆPARATUM. *Syrupus* Mannatus.

MEL vide *antidota*.

MYROBALANI p. 18.

PO-

POLYPODIUM *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Cryptantherarum. Ordo filicum. *German.* Engelsfüs. *Gallis* Polipode. *Anglis* Polypodie. *Italis* Polipodio.

POLYPODIUM *fronde pinnata, pinnis lanceolatis, alternis, connato-sessilibus*, radicem dulcem, subnauseosam, alvum leniter moventem, infusis laxantibus plerumque addendam, officinis subministrat: unciæ semis, unius dosi, purgandi, drachmæ unius in infuso, reserandi, aperiendi scopo utilis dicitur, ut etiam efficacissima in podagra, arthritide habeatur, & in mania MALOUIN *Acad. de Paris* 1751. laudet.

SACCHARUM p. 152. sq.

SYRUPUS Rosarum solutivus.

RHABARBARUM MONACHORUM *Offic. Botanicorum* RUMEX. Classis Natur. Pauci-stam. *Germ.* Mönch-Rabarber.

RUMICIS *floribus hermaphroditis, valvulis integerrimis, tunica granulo notata*, amaricans, austera radix, eccoprotica, raro hodie interno dicatur usui; decoctum ulcera mundat, adstringit, unciæ unius, unius semis dosi.

RHAPONTICUM *Off. Botanic.* RHEUM. Classis Pauci-stam. *Germ.* Rapontik. *Gallis* Rapontic.

RHAPONTICUM *foliis glabris* radicem amaram, subadstringentem, purgantem, largitur, hodie exoletam.

RHABARBARUM Verum *Off.* RHEUM *Botanicorum.* Classis Pauci-stam. *Germ.* Rhabarber. *Gallis* Rhubarbe. *Anglis* Rhubarbe.

RHEUM *foliis subvillosis*, usitatissimum, etiam innocuum purgans, pueris, ob muci copiam, quam detrahit, & fibrarum robur, quod addit, maxime conveniens: datur a granis octo ad quindecim in pulvere, in infuso ad drachmas duas: cæterum minori dosi datum, & aliis junctum, roborantem virtutem habet, non tamen ullam ad alios morbos specificam. Torretur etiam in alvi fluxibus, ut magis roboret, minus purget.

PRÆPARATA. *Extractum* Rhabarbari: dosis scrupulus, drachma semis. *Tinctura* rhei aquosa. Dosis unc. duæ, tres, cochleatim sumendæ, guttis XXX, XL. liquoris anodyni mineralis remixtæ.

TAMARINDI *Offic. Botanicorum* Classis Pauci-stam. *Germ.* Tamarinden. *Gallis* Tamarins. *Anglis* Tamarind.

TAMARINDUS TOUR. SLOAN. fera utriusque Indiæ, Ægypti, Arabiæ arbor, fructus siliquosos pulpa, cui semina insint, farctos gignit. Pulpa ipsa in Medicinam adhibetur, alia abiiciuntur. Est vero pulpa, grata plurimis fermentatione perdenda aciditate prædita, non exigua salis essentialis & mucilaginis vi temperata, docet experimentum; nam & salem essentialem colore rufum, sapore acidum ex Tamarindis primus extraxit BAUME *Pharm.* hic sal aqua frigida lotus saporem fere omnem & aciditatem amittit, calida solutus crystallisatus albus insipidus est, miræ tamen adhuc naturæ phœnomena tartari exhibens plurima

rima & acidi ſalis; nam & in igne ut tartarus ardet, halitum etiam eundem fundit, ſolutionem Mercurii acido Nitri factam albo coagulo præcipitat, dum nec ſalium tyrannus, nec vitrioli concentratus aut dilutus acor illum minime mutat aut thalamo ſuo diſſolvit, IDEM, inaudito fidelitatis exemplo.

USUS MEDICUS ad alvum laxandam multus, tum alias tum maxime in Saburra alcalina bilioſa, quam pariter invertit utilis; quare & ructibus nidoroſis & colicæ bilioſæ, & diarrhœæ & dyſenteriæ, & aliis ab eadem cauſa exortis morbis Tamarindi auxilio ſunt. Decoquuntur unciæ ſemis unius doſi ut forma hauſtus, apozematis adiecto tartaro vini vel ſale acetoſellæ vel Anglicano, aut Sedlizenſi exhibeantur; alias etiam coctis in aqua Tamarindis ſenna Rheumve infunditur, ut inde vis purgans actuetur. Datur pariter pulpa Tamarindorum drachmarum trium unciæ ſemis pondere cum ſalibus modo memoratis in lactis ſero diluta. Cæterum electuarii commoda forma eſt nec gravidis nec iuvenibus exoſa aut periculoſa, dum Caſſiæ & Tamarindorum iunctæ pulpæ Rheo & ſale impraegnantur.

EX ACRIBUS.

GUMMI AMMONIACUM.
GALBANUM.
OPOPANAX.
SAGAPENUM, maiori aſſumpta doſi.

ALOE *Offic. Botanicorum* Claſſis Naturalis Liliorum. *Germ.* Aloe. *Gallis* Aloe. *Anglis* Aloe.

ALOE *foliis ſpinoſis, confertis, dentatis, vaginantibus, planis, maculatis*, tres ſub ſe varietates complecti-

plectitur, vulgarem *Hepaticam* officinis, floribus suave rubentibus, *Succotrinam* officinis, Guinensem maculatam, *caballinam* demum officinis. Rarioris usus caballina, nigrior, impurior, frequentioris hepatica, & succotrina puriores, purissima ex succotrina lucida facta.

Est vero Aloe officinarum expressus & inspissatus succus aloes, odoris nauseosi, saporis amarissimi, calidi, mirum corpus absque multa resina tenacissimum maximeque glutinosum, septimam sui ponderis partem vix resinosam habens, tamen omnium optime in spiritu vini rectificato, tum in spiritu vini, aqua, minime vero in vino albo solubile *Pharmacien moderne* l. c. tum ad ignem paulo longius decoctum enervatur & plane inefficax sit, ni dosis eius intendatur HOFFMANN *Observat. Physico-Chem.* ut & inde de insuccatis Aloes præparatis facilis sit censura.

VIS MEDICA alvum movens, purgans nota, granorum quindecim, viginti, triginta dosi; aperiens, obstructiones, icterum solvens, a granis quatuor ad decem non infima. Notari meretur crebriorem eius usum ad hæmorrhoides disponere, & hæmorrhoides suppressas hoc medicamento revocari, tum non per se solam exhibendam Aloem esse, sed continuo cum aliis tenacitatem eius dividentibus præscribendam, quæ res nonnullis arcana est; & inde encomia pilularum Francofurtensium aloeticarum, ut & anglicarum. Corpora vero, quæ aloes gluten dividant, sunt sal tartari, sapo venetus, saccharum, Manna, Mel, Bilis, ovorum vitellus: omnium optime Aloe cum bile animalium, & sapone veneto præscribitur. Anthelmintica non est, ex experimentis RHEDI, quibus constat, aloen, Colocyn-

cynthidem, pluraque alia amara hac destitui efficacia, absynthium tamen, & corticem peruvianum hac haud carere. IDEM. Cæterum noxia dicitur Aloe biliosis & ad Hemoptoen dispositis.

Externe vis balsamica in multa utilis, in conditu-ras cadaverum, in abstersionem sordidorum ulcerum, ossium cariosorum curationem, adhuc ulceribus sinuosis, fistulis, soluta iniicitur. Multi exigua dosi collyriis etiam addunt.

PRÆPARATA esse possunt *Tincturae* aloes aquosæ, vel spirituosæ extemporaneæ, fistulis utiles; *Elixir* proprietatis PARACELSI, aloen, crocum, myrrham, recipiens. *Pilulæ* RUFFI elixir proprietatis siccum: alia præparata aloes insuccatæ suis placent Autoribus.

MERCURIUS dulcis grosso modo tritus. Lactantibus grana quinque, decem, pueris scrupulus datur.

EX ACRIORIBUS.

AGARICUS *Offic. Botanicorum* FUNGUS. Classis Naturalis Fungorum. *Germ.* Lerchenschwam. *Gallis* Agaric. *Anglis* Agarike.

FUNGUS *laricis*, acer, nauseosus, vim eximiam eccoproticam habet, drachmæ semis, unius dosi, in pulvere, drachmarum duarum ad quatuor in infuso.

ASARUM p. 210.
CARTHAMI semina
HERMODACTYLI vide *Venena*.

IALAPPA *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis fructiflor. *Germ.* Ialappen-wurtz. *Anglis* Ialap. *Gallis* Ialap.

IALAPPA *floribus congestis terminalibus erectis*, familiare purgans; infantibus grana duo, tria, quatuor, pueris debilibus grana sex, decem, adultis dimidia drachma, scrupuli duo conveniunt. Ialappa nulla indiget emendatione, GEOFFROY *Mat. Med.* & nulla huius medicamentis præparatio melior, quam ipsamet eius substantia, IDEM. BOULDUC. QUINCY. L. B. van SWIETEN T. IV. maxime si saccharo teratur ut eius tenacitas resinosa, a qua imprimis metuendum videtur frangatur. Tutum est anthelminticum. Nec resina uberius evacuat, imo sæpe minus, & semper cum molestia & torminibus GEOFFROY, ut in plurimis Chemica arte carere medicina possit & debeat *Pharm. moder.* l. c. dum enim in extractionem resinæ impensa cura fuit, in correctionem eiusdem nova impendi debet QUINCY.

PRÆPARATA. *Extractum* ad scrupulum. *Resina*, quam copiosam largitur, ad grana decem, duodecim, cujus tenacitas amygdalis dividenda, vel forma pulveris, vel emulsi dari potest, etiam spiritu vini soluta cum syrupo violarum: vis resinæ salibus multum acuitur; viginti alvi deiectiones, a semi drachma cremoris tartari, & duobus resinæ ialappæ granis PECHLINUS habet, haud familiari eventu.

MECHOACANNA *Off. Botan.* CONVOLVULUS. Classis Pauci-stam. *Germ.* Mechoacan. *Gallis* Mechoacan. *Anglis* Mechoacan.

CONVOLVULUS *Mechoacan*, subinsipidus, inodorus, eccoproticus, infantibus haud incommodus grano-

granorum quinque ad decem, adultis drachmæ unius in pulvere, in infuſo vero drachmæ unius ad quatuor pondere. Decoctione eius vis purgans perit. Hæc purgatio plurimum laudatur in catarrhoſis, & frigidis affectibus epilepſiæ, aſthmatis, arthritidis, ſtrumarum.

SCAMMONEUM *Offic. Botanicorum* CONVOLVULUS. Claſſis Pauci-ſtam. *Germ.* Scammonien. *Gallis* Scammonee. *Anglis* Scammonye.

CONVOLVULI, *foliis ſagittatis, poſtice truncatis, pedunculis ramoſis, biſloris*, gummoſo-reſinoſus ſuccus, amarus eſt, purgans, ſanguinem ſolvens, exiguis doſibus venenatus. L. B. van SWIETEN. Purgandi ſcopo a granis quinque ad quindecim exhibetur ſaccharo ſubactum ſcammonium. Diagrydium, & aliæ correctiones, inutiles. Reſina laudabilis, a granis quinque ad decem in ſpiritu vini exhibenda. Cæterum acuendi intentione aliis purgantibus grana duo, tria adiiciuntur. Sincerum habetur, quod cito ſolvitur in aqua, quam lacteſcere cum virore facit. RUSSEL *Medical obſervations and inquiries by a Society of phyſicians in London* Vol. I.

SENNA *Offic. Botanicorum* CASSIA. Claſſis Pauci-ſtam. *Germ.* Senes-Blætter. *Anglis* Sene. *Gallis* Senné.

CASSIA *foliolis ſubovatis*, trium quatuor parium, & Sennam Alexandrinam, & Italicam ſpecies, complectitur. Alexandrina folia & folliculos, Italica ſola folia largitur. Sintne folia ſennæ Italicæ Alexandrinis

inferiora? LINNÆUS negat, ut folia Alexandrina per excellentiam male præſcribantur, & frequentius adhibeantur. An ſtipites tormina faciunt? L. B. van SWIETEN obſervare non potuit. Id decoctio efficit, ut etiam hypercatharſin excitent, HEISTER, ſed etiam pulvis hæc facit, GEOFFROY. Cæterum antiquiſſimum purgans, datur forma pulveris a ſcrupulo ad drachmam ſemis, in infuſo a drachmis duabus ad unciam ſemis, vel ſolum, vel cum aliis. Ingratum ſennæ ſaporem folia ſcrophulariæ corrigunt, MARCHAND. *Acad. des Sciences.* Doſis dimidium ponderis ſennæ ad hanc correctionem adæquata eſt, maior enim laxantem vim frangit *Acad.* N. C. Vol. X. *Cl.* RITTER. Senna decoqui non debet, nec Rheum nec Myrobalani, nec alia purgantia non acida, cæterum roboratura magis, purgatura minus.

SOLDANELLA *Offic. Botanicorum.* CONVOLVULUS. Claſſis Pauci-ſtam. *Germ.* Meerwinde. *Gallis* Chaux de Mer. *Anglis* Seecoole.

CONVOLVULUS *foliis reniformibus*, draſticum, hydragogum medicamentum eſt, hydropicis utile, tam in ſucco lacteo ad ſemi unciam, unam, dato hydropicis, quam in decocto, infuſo, aut pulvere. Folia quinque in infuſo theiformi dedit puellæ L. B. van SWIETEN, vigeſies quinquies purgata eſt. Cæterum ſoldanellæ pulvis a ſcrupulo ſemis ad ſcrupulos duos, in infuſo a drachma ſemis ad drachmas duas datur. Recentia folia œdemati applicata ſaluti ſunt.

SYRU-

SYRUPUS, infusum florum Persicorum P. I. p. 51.

TURPETHUM *Offic. Botanicorum* CONVOLVULUS. Classis Pauci-stam. *Germ.* Turbith. *Gallis* Turbith. *Anglis* Turbith.

CONVOLVULUS *foliis cordatis, angulatis, caule membranaceo, quadrangulo*, gummosus est, tardius purgat, in hydrope, arthritide utilis: pro purgante a granis septem ad decem, triginta, quadraginta, in pulvere, a drachma semis, ad tres in infuso datur. Rarioris est usus.

TURIONES SAMBUCI P. I. p. 57. sq.

EBULI p. 73.

EX ACERRIMIS.

BRYONIA *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Incompletarum. *Germ.* Stickwurtz. *Gallis* Colovrée. *Anglis* Bryonie.

BRYONIA *foliis quinquangulis, scabris*, acris, amara, nauseosa, saporem, & odorem opio analogum habet, ut instar opii agere videatur, NICOLAI. Tamen valide corpus mutat, acriter purgat, ut hydropicum etiam emungat, & maniæ opposuerit SYDENHAM, epilepsiæ alii. Parca quantitate emmenagogis additum mire eorum actionem iuvare solet. Radix pulverata ad scrupulum, drachmam semis, pro dosi sumitur: drachmæ unius, duarum pondere, in vino

 pro

pro haustu coquitur. Succus raro datur; qui drachmæ unius dosi syrupo immisceri pro haustu posset. Extracti dosim drachmæ unius facit LINNÆUS. Externe potenter discutit cataplasma radicis recentis crudum, siccatæ coctum, addito vino etiam sale ammoniaco, & tum pariter strumis utile. Fœcula inutilis.

COLOCYNTHIS *Offic. Botanicorum* CUCUMIS. Classis Naturalis Incompletarum. *Germ.* Coloquinte. *Gallis* Coloquinte. *Anglis* The bitter Gourde.

CUCUMERIS *foliis multifidis*, *pomis globosis*, *glabris*, amarissima pulpa, maxime drastica, ut etiam inflammet, exulceret, epilepsiæ opposita, LINNÆUS. Interno usu cautissime danda, & monet *Illustr.* van SWIETEN parcissima dosi datam pulpam egregium emmenagogum esse; dum V. G. illius pulvis aliis pulveribus ita additur, ut omni trihorio vel quadrihorio grani octava pars assumatur, aut etiam alia ratione pilulas ingrediatur.

Externe clysmatibus ad lethargum, apoplexiam serosam, maxime adhibetur hodie, ad drachmam unam. Præparata multis magis usitata sunt, ut

TROCHISCI ALHANDAL. Colocynthidis pulpa gummi arabico temperata, securior est simplici. Dosis a granis duobus ad decem; loco stimuli a grano uno, ad tria. *Extractum* habetur: est etiam *oleum*.

ELA-

ELATERIUM. vide *Venena.*

ESULA. vide *Venena.*

EUPHORBIUM. vide *Venena.*

GRATIOLA *Off. Botanicorum.* Claſſis Naturalis Ringentium. *Germ.* Wild-Aurin. *Gallis* Gratiole. *Anglis* Hedge-Hyſſope.

GRATIOLA *floribus pedunculatis, foliis lanceolatis, ſerratis;* amara planta non ſolum alvum, ſed etiam vomitum movet. Hydropicis convenit, & datur pro purgante in pulvere a granis quindecim ad triginta, in infuſo a drachma una, ad duas, ſed validum corpus requirit, CHOMEL. Eſt etiam purgans radix, quam pulveriſatam a ſcrupulo ſemis ad drachmam ſemis MORELLUS exhibet, & idem præſtare in dyſenteria ac ipecacuanham, BOULDUC affirmat, qui etiam inſignem vim anthelminticam in ea lacti infuſa invenit *Acad. des Sciences 1705.* Extractum non proſtat.

GOMMI GOTTÆ *Offic.* CAMBOGIA *Botanicorum.* Claſſis Multi-ſtam. *Gallis* Gommegutte. *Anglis* Gamboge.

CAMBOGIA ſuccum fundit reſinoſo-gummoſum, hydropicis utilem, ſcopo purgandi, a granis duobus ad quatuor, a quatuor ad decem; ſæpe etiam vomitum movet; in hoc medicamento id tenendum, quod licet emeticum, bis tamen lotum purgans placidum fiat, IENSENIUS *Prod. Act. Med. Havnienſium,* & a granis quinque incipiendo, ſenſim aſcen-

 den-

dendo ad grana quindecim, exhibendo alternis diebus, hydropicos curaverit. *Ibidem Observat.* V. licet dosi minori etiam sufficere NICOLAI reliquerit, scilicet gr. quatuor cum pulvere radicis squillæ & vincetoxici. Sed forma pulveris haud adeo conveniens ALLEYNE, nec sine lixivioso sale vel saccharo facilis, IDEM, optima pilularis vel boli. Multum salis habet hoc medicamentum, qui diureticus sit. BOULDUC *Acad. des Sciences.*

HELLEBORUS niger vide *Venena*.

IRIS p. 177.

MERCURIUS præcip. Albus
Flavus
Ruber p. 196. sq.

ROSÆ PALLIDÆ

SYRUPUS Rosarum solutivus.

SPINA CERVINA *Offic. Botanicorum.* RHAMNUS. Classis Naturalis Incompletarum. *Germ.* Creutz - Beer. *Gallis* Neprun. *Anglis* Buck - thorn.

RHAMNUS *spinosus, foliis ovatis, acuminatis, serratis*, baccas habet nauseosas, amaras, purgantes, in arthritide utiles. Baccæ viginti, triginta numero, succus a drachmis duabus ad unciam semis, & syrupus unciæ dosi, alvum satis movent. Usitatissimus est syrupus inde confectus, de *spina cervina*, vel etiam *domesticus* dictus, qui & infantibus datur drachmæ unius,

unius, duarum pondere, adultis unciæ unius, duarum mole.

VERATRUM vide *Venena*.

PURGATIONEM INHIBENTIA.

1. Oleosa.
2. Acida.
3. Adstringentia. Simarouba.
4. Opiata.
5. Vomitoria.

CLASSIS DUODECIMA

ANODYNA ET NARCOTICA.

Quæ dolorem in toto vel parte leniunt, demulcent, mutando, vel tollendo causam, ANODYNA, atque hæc quidem varia ex materie peti possunt. Quæ vero solam animam captivant, & quasi inebriant, insensilem reddunt, NARCOTICA, & maiori gradu STUPEFACIENTIA dicuntur.

Indicantur ad mitigationem symptomatum

1. Doloris.
2. Vigiliarum nimiarum a nimio motu spirituum.
3. In excretionibus nimiis.
4. In convulsionibus.

LENIORA.

CHAMOMILLA Nostras

Romana p. 187. sq.

CHAMOMILLÆ Romanæ flores decocti, decoctum admodum salsum efficiunt, adeo quidem, ac

si

si sal culinare decocto infusum, SIMON PAULI. Oleum stillatitium, ut millefolii, saphirinum.

MILLEFOLIUM *Offic. Botanicorum.* ACHILLEA. Classis Naturalis Compositarum Radiatarum. *Germ.* Tausend-Blatt. *Gallis* Millefeuille. *Anglis* Yarrow.

ACHILLEÆ *foliis duplicato-pinnatis, glabris, laciniis linearibus, acute laciniatis,* flores destillati oleum dant saphirini coloris, sedans, antispasmodicum. Infusum florum in spasmis, doloribus post partum, cardialgicis, colicis, hæmorrhoidalibus utile FR. HOFFMANN *de Praestant. Medic. Domestic.* tum, & sanguinis eiectionibus, hæmorrhagiis maioribus, a spasticis viscerum contractionibus eximium, IDEM *ibidem*, etiam in anxietate hypochondriaca, STAHL, in nephritide calculosa, ZIMARA. Succus multum vulnerarius ad uncias tres, quatuor, datur, flores ad manipulum semis infunduntur, ad unum herba.

TILIA *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Multi-stam. *Germ.* Linde. *Gallis* Tilleul. *Anglis* Linden-Tree.

TILIÆ flores suaveolentes, anodyni sunt; chronicam epilepsiam infuso florum sublatam HOFFMANN habet, *de Praestant. Remed. Domesticor.* Cortex itidem medius cum aqua in mucilaginem redactus, ambustionibus, podagricis, & arthriticis doloribus,

præsentissime medetur, IDEM. Decocto vinoso corticis cachecticam in integrum sanatam vidit SCHRODERUS.

PRÆPARATA.

Aqua stillatitia, antispasmodica, antiepileptica, pueris datur.

VIOLÆ flores *Off. Botanicorum.* Classis Pauci-stam. *Germ.* Violen. *Gallis* Violette. *Anglis* Violets.

VIOLÆ *acaulis, stolonibus teretibus, reptantibus, pedunculis radicatis*, flores, suaveolentes, vim anodynam possident, ut etiam ad morbos convulsivos specificos habeat BAGLIVIUS; in infuso theiformi sumi possunt. *Conserva* itidem drachmæ unius, duarum pondere, *Syrupus* haud limitata dosi. Notari meretur, semina vomitum, & diuresin movere, ideo nonnullis ad calculum laudari.

F O R T I A.

PAPAVERIS Capita, DIACODIUM.

Albi succus, vide *antidota.*

Vulnusculi a pungente ape facti dolorem mitigavit, & incommoda prævertit succo, DELISTRE *Recueil periodique* Tom. IV.

CYNOGLOSSUM *Offic. Botanicorum.* Classis Pauci-stam. *Germ.* Hunds-Zung. *Gallis* Langue de chien. *Anglis* Houndstongue.

CYNOGLOSSI *foliis amplexicaulibus, lingulatis, mollibus, hirsutis;* suspectam vim plurimi evulgant, negat FULLERUS, cum adstrictione anodynam ad hæmorrhagias, & alvi fluxus laudat GEOFFROY. Repetenda experimenta sunt. Radix ad soporem conciliandum inefficax, HAMNERIN *de viribus plantarum indigenarum.* Massæ pilularum de cynoglosso dosis gran. quinque, ad octo, non ratione cynoglossi, sed opii scrupulosa.

FORTISSIMA.

Tum ex animalium partibus sedativis, tum ex vegetabilibus petita.

CASTOREUM P. I. p. 194.
MOSCHUS P. I. p. 195.
CROCUS P. I. p. 114.
HYOSCIAMUS vide *Venena.*
OPIUM laud. liquidum.
SOLANA vide *Venena.*
STRAMONEUM vide *Venena.*
TABABUM p. 192.

His

His adnumerari merentur magnæ confectiones opiatæ.

DIASCORDIUM.

MITHRIDATIUM.

PHILONIUM.

REQUIES NICOLAI.

THERIACA.

FINIS TOMI II.

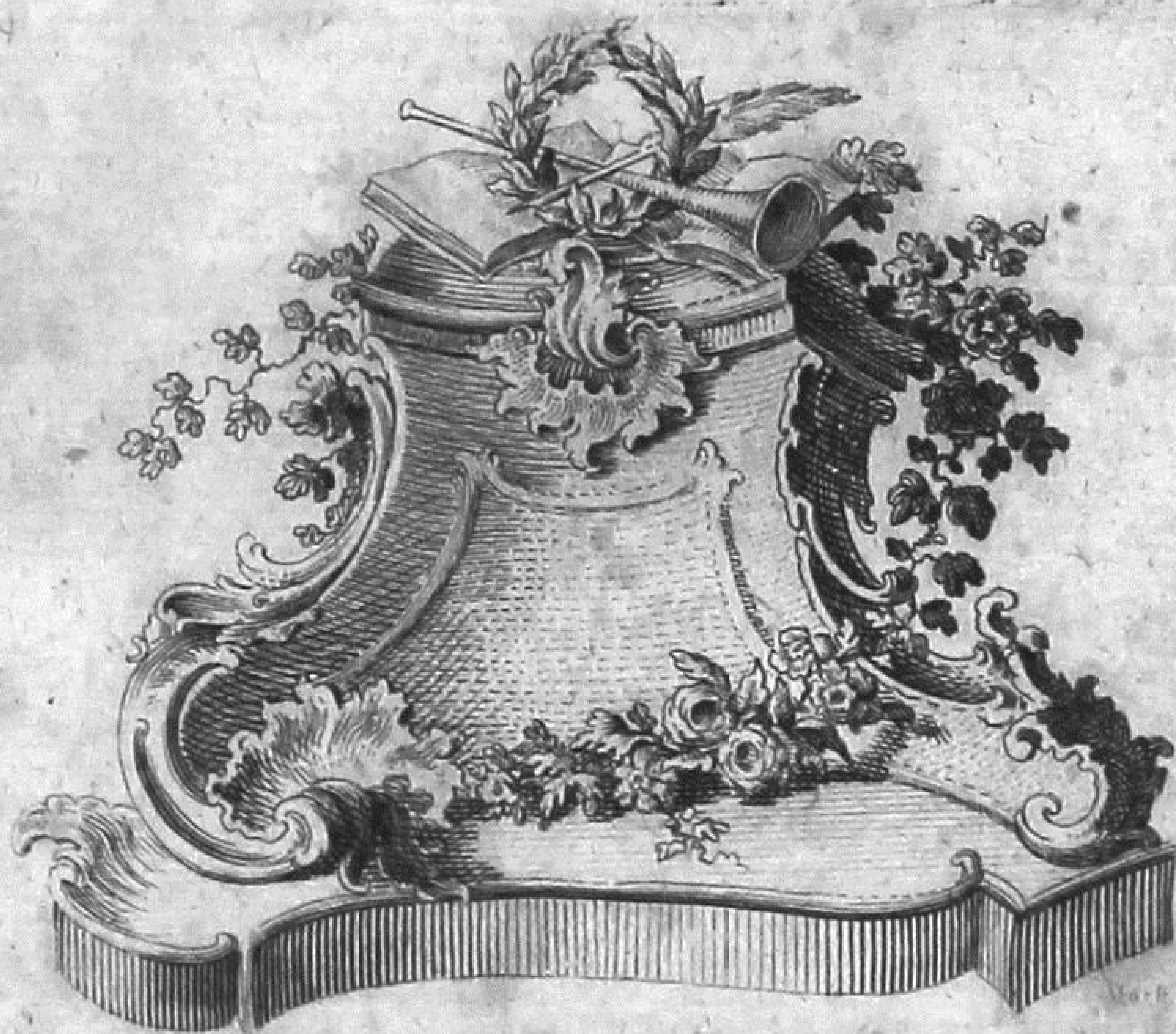
HENR. IOH. NEPOM. CRANTZ
S. C. A. MAIESTAT. CONSILIAR.
INSTITUT. MED. ET MATER. MEDIC. VINDOB.
PROFES. PUB. ORD. ACAD. IMP. NAT. CURIOS.
ET SOCIET. BOTAN. FLOR. SODAL.

MATERIÆ MEDICÆ
ET
CHIRURGICÆ

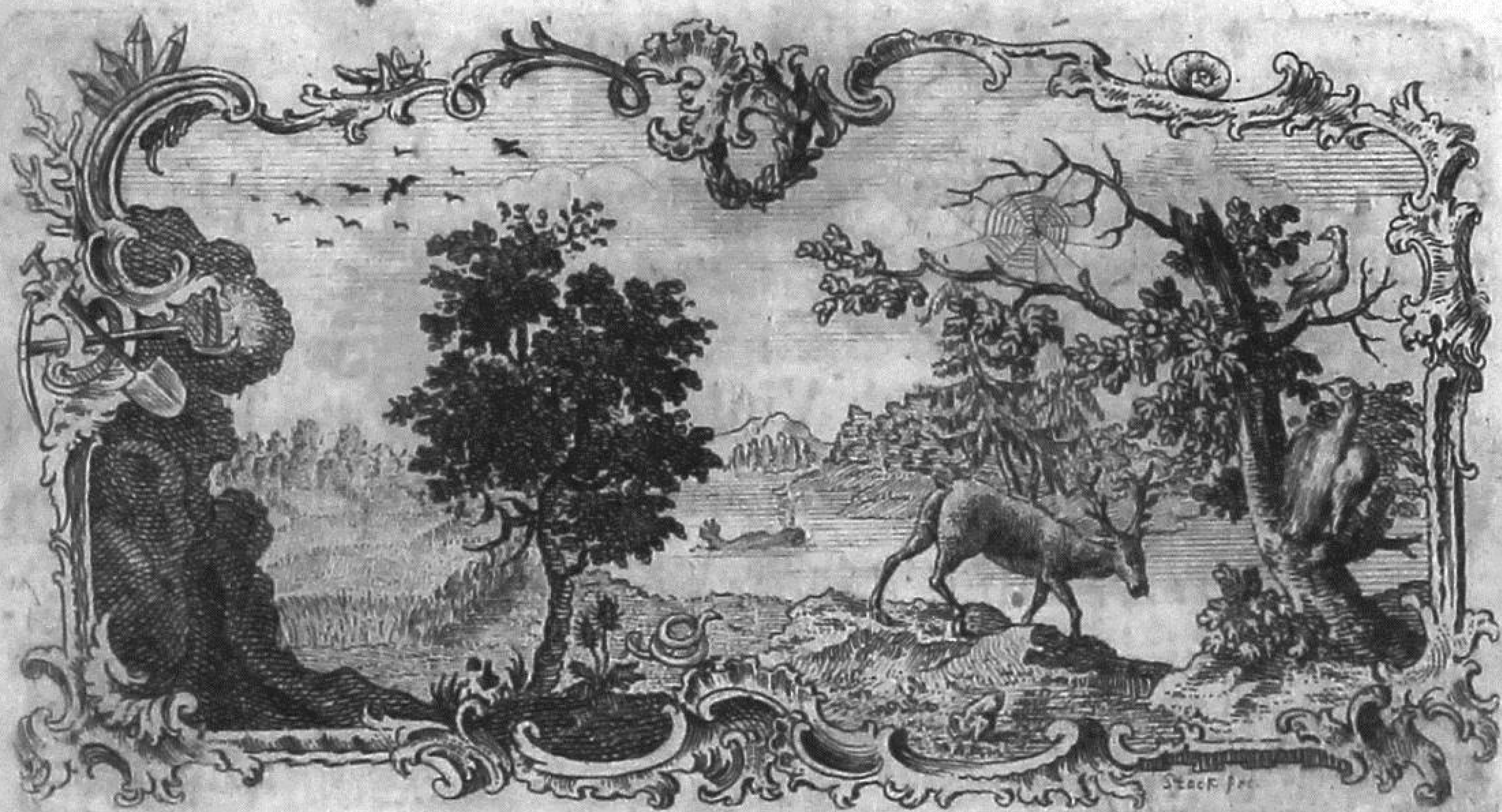
IUXTA
SYSTEMA NATURÆ DIGESTÆ

EDITIO SECUNDA
CORRECTA ET AUCTA.

TOMUS TERTIUS.

IMPENSIS, IOANNIS PAULI KRAUS
BIBLIOPOLÆ VIENNENSIS
MDCCLXV.

ANTIDOTA GENERALIA.

a, quæ contra venena dantur remedia, generali nomine ANTIDOTA vocantur. Quæ contra venenatos ferarum morsus valent, ALEXITERIA, etiam THERIACA dicuntur, quæ arcent, depellunt venena, ALEXIPHARMACA appellantur &c.

Venenum vero omne illud vocatur, quod corpori animali applicatum illud constanter destruit, aut saltem in eo funestos effectus producit; quod quia non semper cognitum, ideo etiam ea primo loco recensentur Antidota, quæ omnibus subvenire possunt, non qui-

dem specifica quadam vi, sed generali, ex ipsa natura assumpti fluente.

ACETUM tam Vini, quam aliorum succorum vegetabilium vinosorum, ad Præparata spectat. *Germ.* Essig. *Gallis* Vinaigre. *Anglis* Vinegar.

Liquor vinosus, nova fermentatione calida corruptus, ACETUM dicitur, & fit, quando acidum vini exaltatum subigit, atque figit partem propriam oleosam, seu spirituosam, qua subacta acetum est, ut bene ETTMULLERUS: contra vero dum vino subrepens aciditas tollitur, acetum non fit, SHAW; tollitur autem spiritu vini tartarisato vino commixto, IDEM, imo & duraturum semper & incorruptibile vinum reddi potest solius aquosæ partis dissipatione, IDEM *Leçons de chymie traduites de l'Anglois*, *Paris*.

Ars faciens de vinis aceta fermentationem acetosam variis modis inducere solet, estque in hac re magna diversitas, maxima itidem in ipsis subiectis, ut inde coloris, saporis, imbecillitatis, vel efficaciæ, differentiæ innotescant. Etsi vero in usum communem varia adhibeantur aceta, acetum tamen vini aliis fragrantius solum medici adhibent, unde & de hoc maxime agam.

Principia igitur Aceti inde facile intelliguntur: Constat nempe præter aquam, acido vini fixiori, spiritibus ardentibus, tum & vini tartaro. Spiritus inflammabiles aceto inesse experimenta BOERHAAVE, & Parisiensium clare demonstrant: acetum post congelationem concentratum, destillatum, rectificatum, dedit spiritum ardentem. Tartari vini in aceto præsentiam firmissimo argumento probat TACHENIUS, dum

dum alcalino ſali, ex fæce poſt deſtillationem aceti remanente combuſta, acetum deſtillatum ſuper affundit, ut ſaturetur, & phlegma avocando, exhibet tartarum naturæ eiusdem vini, de quo acetum fuerat, deſumptum; non ignobiliori idem confirmat FEVRE, de forti aceto ad mellis conſiſtentiam inſpiſſato, cryſtalliſato, Tartareas cryſtallos producens.

Acidum hoc acetoſum diſtinctum eſt ab omni acido minerali, docet id eius vappescentia & putrida corruptio, volatilitas & penetrabilitas ab aliis huic conciliata, natura ſalis medii acido acetoſo facti & acido minerali brevi deſtructa &c. Cæterum plurimorum corporum tam foſſilium quam vegetabilium menſtruum, ut in diverſarum ſubſtantiarum hiſtoria patebit.

VIRES antiputredinoſæ maximæ, ut in febribus putridis exanthematicis, & aliis omnibus, in quibus aut a ſtimulo acrioris bilis, aut alcaleſcentia ſalis, aut putridi cuiuscunque, incendium ortum eſt, medici nihil habeant commendatius, BOERHAAVE: ad corruptionem mortiferam, gangrænoſos reptatus, putrida ulcera, chirurgi nihil pulchrius, IDEM. Ad cancrum nondum apertum in fotu acetum non eſt ſpernendum. Vires excitantes, & ſubtili ſuo ſale nervos vellicantes in debilibus, languentibus, lethargicis, ſoporoſis, ſyncopticis proficuæ, etiam ſubveniunt convulſis, hypochondriacis, & hyſtericis, temulentis: ſudoriferæ ob eius penetrabilitatem certæ, unde acetum in omnibus morbis malignis tantum laudatum, antipeſtilentiale, etiam theriacale audit: morſui curando virulentorum animalium aliud non eſſe poſca efficacius BOERHAAVE, & nuper hauſtum caſu acetum Hydrophobum Udinæ ſervavit & repetitum Paduæ experimentum confirmatum fuit *The London Chronicle* Nro. 1170 Iune 19. Ad-

Adhæc aceti vapor Orthnopœæ variolosæ ex inflammatione Pulmonum ortæ præ omnibus aliis cito medetur TYSSOT *de Variol.* & oxycratum in inflammatione mammarum iam olim laudatum etiam hodie probatur.

Cæterum sunt etiam, qui acetum contra obesitatem nimiam, epotum laudent, & porrigant, tum nautis contra scorbutum exhiberi debere contendant; in fungis venenatis antidotum non satis probavit HATTE *Recueil periodique* T. III. Melius commendavit ad infringendam hyosciami, plantarum aliarum narcoticarum vim *Cl.* VANDERMONDE T. IV. Notari meretur salia volatilia animalia, ex oleo combusto fœtidissima, affuso aceto digesta, destillata, grata fieri, ROG. BACON. *Cl.* HUXHAM, experimentis. Quantum non inde officinis lumen!

PRÆPARATA. *Acetum destillatum*, spiritus nempe aceti, maxime acetosus, in iisdem casibus utilis, interne minori dosi propinandus. Tum adsunt adhuc aceta multa simplicium plantarum, officinis dicta simplicia, ut rutæ, sambuci, scilliticum &c. Sunt & composita Bezoardica, Theriacalia & alia.

Componi demum & alia adhuc Medicamenta possunt pluribus in morbis efficacia, dum acetum substantiis aut terrestribus aut alcalinis saturatur, ut lapidibus cancrorum, Magnesia alba, sale tartari, hæc enim minori dosi data aperientia evadunt egregia, maiori aut diuretica aut purgantia, atque hæc ratio est præparatorum nonnullorum officinalium tartari regenerati, terræ foliatæ tartari, & arcani tartari. Possent tamen etiam fieri styptica remedia dum terra aluminosa aceto solveretur & sudorifera dum alcalina volatilia illi ad punctum

ctum ſaturationis indantur, talis eſt ſpiritus Mindereri, doſis unciæ ſemis.

AQUA, *Hydrologorum* Aqua communis. Claſſis Aquarum ſimplicium. *Germ.* Waſſer. *Gallis* Eau. *Anglis* Water.

Quid aqua ſit? quæ eius ſint proprietates? omnibus ſcriptum philoſophis. Aquarum diviſiones dictæ WALLERIO, criteria HIERNE, MARGGRAF, & aliis. In corpus humanum effectus plurimis recenſiti medicis RIEGERO, SCHWERTNERO, HOFFMANNO, qui etiam de aqua, ut univerſali medicina, ſcripſit. De aquæ frigidæ ſalubritate ad firmandas laxas partes Anglorum nota experimenta ſunt; de eiusdem ad curandam hæmoptoen ſorbitione, Italorum, etiam *Illuſtr.* L. B. van SWIETEN confirmata. Gelidæ, aut aereæ conglaciatæ vis in congelatis membris perſpecta eſt; calidæ, maxime vero eius vaporis, in relaxandis contractis, & emolliendis duris partibus certa, ut inde paucis eius virtus perſpici poſſit.

Sed & cognita eſſe debent, tum in præſcriptionum, tum in experimentorum chemicorum ſcopum, ea quæ poſt alios, ratione ſolubilitatis ſalium in aqua, inſtituit tentamina *Cl.* SPIELMANN, quibus evincitur in calore qui Thermometrum ad quinquageſimum ſcalæ Fahrenheitianæ gradum ſuſtineret, aquæ deſtillatæ unciam unam diſſolviſſe

Terræ foliatæ tartari	- -	*grana* 470.
Salis Sedlicenſis	- - - -	384.
Sacchr. Thomæi	- - -	360.
Salis Epſomenſis	- -	324.

Salis Tartari	*grana*	240
Vegetabilis		212
Vitrioli albi		210
Salis Gemmæ		200
Sodæ		200
Ammoniaci		176
Communis		170
Mirabilis GLAUB.		168
Lotharingici		168
Digeſtivi SYLVII		160
Polychreſt. SEGNET.		137
Vitrioli cærulei		124
Viridis		80
Nitri depurati		60
Salis Polychreſt. GLAS.		40
Tartari Vitriolati		30
Mercurii Sublimati		30
Boracis		20
Aluminis		14
Salis volat. ſuccini		5
Arſenici		5
Tartari crudi		4
Cremoris tartari		3

Quanquam vero aqua determinatam unius ſalis portionem ſolum ſolvat, eadem iam priorem continens, & alium ſolvere valet, & tertium quin, & ſecundo etiam tertio ſale impraegnata novam iterum primi ſalis portionem ſolvere valet *Cl.* LEMERY *Acad. des Sciences* 1724.

Cæ-

Cæterum ea omnium maxime generalis antidotus habetur, quatenus sua fluiditate, penetrabilitate, & commiscibilitate plurima diluit, abluit, enervat, solvit, quale memorabile nobis exemplum de misero ex amore melancholico, haud parcam mercurii sublimati sumente portionem, aqua tepida epota curato, reliquit SYDENHAM. Ipsum arsenicum, indomabile venenum, aqua domari, glyres testantur, & acerrima alia venena aqua dilui, infringi, in omnibus experimentis est, ut dubium superesse non possit.

Est tamen etiam in hoc negotio aquæ sinceræ, & tepidæ potior præscriptio, tum quod aliis corporibus minus impraegnata prior, & tepida magis ventriculum subvertat, atque tamen per omnes insinuationis modos, haustu, clysmate, balneo, fomento, applicanda est. Frigidæ aliis in casibus non minor laus: ita epilepticos affusione copiosa aquæ frigidæ iuvari vidit SAUVAGES *Acad. des Sciences 1739.* & aquam glacie aut nive frigidissimam redditam tympaniticorum abdomini applicatam etiam potu concessam profuisse COMBALUSIER *Pneumatopath.* & infantum excoriationes non alia re certius & tutius percurari, quam linteis aquæ aut pluviali aut fluviali frigidæ intinctis, applicatis BOENNECKEN. Nec alia sunt contra Rheumatismos, doloremque ischiaticum potentiora quam balnea aquæ frigidæ præsidia, quæ etiam efficacissima imperato simul Kinæ usu in debilitate tam a pollutione nocturna quam a manustupratione inducta expertus *Cl.* TYSSOTUS *de morbis ex manustupratione.*

MEL *Offic. Zoologorum* Apum Productum Mel. Classis Insectorum. *Germ.* Honig. *Gallis* du Miel. *Anglis* Honey.

Saccharum animale odoratum, vocari productum hoc apum, resinoso-mucilaginosum, spissioris consi-

ſtentiæ, ſaporis dulciſſimi, odoris grati, coloris vel albicantis, vel pallide flaventis, vel etiam ſaturatioris, iure poſſet, licet etiam de eius natura controvertant plurimi; hi enim vegetabile productum, quod in nectariis florum iam mellitum fuerat, etiam plantæ, unde deſumptum, odorem ſervat, habent; alii & id concedunt, & in ventriculo apum digeſtum in mel verum tantum elaborari, caſte concludunt. Cœli ſudorem, ſyderum ſalivam, cœleſtem rorem, expreſſione metaphorica magis, quam naturali, dixit PLINIUS, quam tamen *Cl.* WALLERIO in HIERNE arridere video, qui etiam mel turgere ſpiritu mundi & acido univerſali, nec ad animale, nec ad vegetabile regnum referendum eſſe mira ſententia contendit *ibidem*, dum tamen ex melle ſaccharum candum cryſtalliſatum in omnibus experimentis educit BAUME *Elemens de pharmacie* p. 362. manifeſto vegetabilis materiei teſtimonio.

Quoniam vero ipſum mel virtutem illarum plantarum, ex quibus ab apibus gregariis colligitur, pertinaciter ſervat, intelligitur, cur ex gratis aromaticis plantis gratum, ex amaris amarum, ex venenatis venenatum, quorum plurima exſtant teſtimonia: ita DIOSCORIDES in Sardinia gigni mel amarum, quod apes inibi abſynthio veſcantur: Heracleæ in Ponto, quibusdam anni temporibus, propria quorundum florum dote, mel gigni, quod mentem alienaret, & ſudore perderet, PLINIUS; plantam vero, ex qua conficeretur, a caprarum pernicie *Ægolethon* nominat: tum in eodem Ponti ſitu, gente ſannorum ab inſania quod gignit mel, *maenomenon* fieri, idque contrahi flore rhododendri. PLINII obſervationem confirmavere R. P. LAMBERTI Miſſionarius in ſua *de Colchide Hiſtoria*, tum ipſe TOURNEFORTIUS *voyage du Levant*, & ægo-

ægolethron vocat chamærhododendram maximam, ponticam, meſpili folio, flore luteo, & rhododendron PLINII, Chamærhododendram ponticam, folio lauroceraſi, flore cæruleo, purpuraſcente.

Quæ vero ſymptomata venenatum mel inducat, XENOPHON, ut & DIODORUS SICULUS, docent. Decem mille hominum exercitus, ad Trapezuntum ſtativa habens, alveariis apum, in quibus multum mel collectum fuerat, indulſerat; ſed hi ſurſum deorſumque moti, & evacuati cum delirio; alii aliter affecti, ita tamen, ut, qui adhuc corpore conſtarent, non conſtarent mente: nam & hi ebriorum, alii maniacorum in morem agebant, ſtratis etiam humi aliorum corporibus, quaſi cadaveribus, non aliter, ac poſt cædes conſpicitur: Nullus tamen, quod mirandum, inde deſideratus: ſed vis veneni circa eandem horam ſequenti die, qua priori aſſumptum fuerat, fracta conſpiciebatur, ita ut poſt tres, quatuor dies, reſurgerent quidem, ſed quaſi violento medicamento purgante fatigati.

Præter plantarum, ex quibus colligitur mel, diverſitatem, unde mellis ſalubritas, odoris, & ſaporis differentia, pendent, adhuc magnum ratione coloris, conſiſtentiæ, puritatis, bonitatis, diſcrimen patitur. In omni ſpecie laudatur virgineum, nulla adhibita arte, ex favis diffractis, craticulæ impoſitis, defluxum; expreſſum, ceram redolens, deterius eſt; elutum, coctum, deterrimum, fuſcum, ad hydromel utile. Adulteratum farina, magis albidum eſt, vix odorum, glutinoſum. Conſiſtentia, color, odor, ſapor, aliarum fraudum criteria ſunt. Mel coctione amareſcit, & igne ut ſaccharum inflammatur. Sapo eſt, ſed aceſcens, aqua,

aqua, ſpiritu vini ſolubilis, fermenteſcens, exquiſitus ſapo, bilem reſolvens, balſamicus, pectoralis, nec inflammabilis, antequam fermenteſcat. ARBUTNOT. *An eſſay concerning the nature of aliments.*

USUS eius iam antiquis, tam in alimentis, quam medicamentis multus, etiam ad longævitatem ducens, teſte POLLIONE, & DEMOCRITO. Cadavera in melle ſepeliiſſe antiquiſſimos Babylonios HERODOTUS reliquit, & vegetabilia melle condita, veteres omnes officinæ. Adverſus venena linctum, & potum mel DIOSCORIDES laudat, utique abſtergens, demulcens, ſaponaceum, oleoſa aquoſis miſcet. Eſt autem abſtergendi mellis vis ſumma, ut etiam ab hoc multum comeſto fauces exaſperentur, alvus ſolvatur; unde faucibus, tonſillis muco obſitis, anginæ pituitoſæ, collutum gargariſatumque medetur, linctum & potum tuſſi, aſthmati obvenit, & cum ſuccis ſolventibus datum, hypochondriacam, & atrabiliariam ſaburram ſine calore liquat, & fundit; etiam lumbricos necat, quod & saccharum præſtat, RHEDI; licet vulgo credatur nutrire, & generare vermes.

Externe in ſordidis ulceribus egregium depurans, digeſtivum, ſaponaceum, antiputredinoſum mel, etiam in furunculis ſimilibusque tumoribus maturans, addita farina ſub cataplasmatis, aut emplaſtri forma adhibitum.

PRÆPARATA. Mel *deſpumatum*, quod licet ad extemporaneas præſcriptiones naturali deterius ſit, ad magnas tamen officinarum compoſitiones etiam huic, quod minus in fermentationem pronum, præfertur. Officinarum deſpumatio non optima eſt: quæ vaſe

vaſe fictili moderato calore lente peragitur, laudatiſſima L. B. van SWIETEN. Mel *coctum*, ut frigidum fragile fiat, ſuppoſitoriis aptum, & variorum baſis. *Aqua ſtillatitia*, acidum ſuo ſinu fovens per experimenta, pectoralis, diuretica. *Spiritus* ſaporis acris, penetrantis, acidi, cum alcalinis efferveſcens, ſi bonus, dicitur diureticus.

Oxymel ſimplex, abſtergens, incidens, antiputredinoſum, haud laudabiliter in officinis præparatum. *Oxymel ſquilliticum* ad compoſita ſpectat, & de ſquilla dicetur.

Hydromel cardiacum ſtimulans, reficiens, inebrians, vinoſum.

Compoſita alia ſub ſuis claſſibus ſunt. Ut mel *anthoſatum*, *Roſatum*, *Violatum &c.* quorum virtutes cognitis ſimplicibus patent.

OLEA Vegetabilium preſſa, Animalium fuſa, cocta; ad Præparata ſpectant. *Germ.* Oel. Fette. *Gallis* Huile. Graiſſe. *Anglis* Oil, Fat.

Corpus fluidum, lentum, inflammabile, aquæ minus permiſcibile, OLEUM: iisdem dotibus gaudens, magis conſiſtens, ex vegetabili, *butyrum*: ex animali *pinguedo* vocatur. Solidum, nec igne liquatum, *adeps*, liquatum *ſevum* dicitur.

Omne demulcens emolliens, laxans adeoque in caſu aſſumpti veneni indicatum, tum quia acrimoniam involvit, roſas partes demulcet, tum quia fibras omnes laxat, ſpasmos, & convulſiones a veneno rodente imminentes tollit. Utrumque quotidiana experimenta docent,

cent, & audaces hinc inde Agyrtarum, etiam venenum assumentium, processus.

Est etiam, ubi in determinata acrimonia immediate olea agunt; sic cum salibus alcalinis, & siccis, in saponem non amplius adeo nocuum confluunt, cum acidis potentioribus in pinguedinem concrescunt experimentis Parisiensium; cum calce plumbi consistunt, coagulantur, maxime pressa, *Exper. Pharmaceuticis* cum calce viva pressa spiritu vini solubilia redduntur iamque imperfecti saponis speciem constituunt, quod caustico debetur. MEYERS *Chymische Versucke von ungelöschten Kalch.* 1764.

Laudantur vero potissimum in hunc scopum olea recentia, ex vegetabilibus pressa, quia mitissima, & pluri aquæ commixta, nec ideo magis aut aquæ, aut spiritui vini miscibilia, GEOFFROY. *Acad. des Sciences* 1741. licet destillata etiam spiritu vini solvantur, IDEM. Ratio MACQUERO dicta est *Acad. des Sciences* 1745. Rancida vero etiam venena sunt. Similibus vero, ex partibus animalium pinguibus desumptis, omni via subministratis multum & assiduo, clysmate, fotu, embrocatione, oleoso potu, sæpe atrocissimi, ventriculi & intestinorum dolores, tum ab his, tum ab aliis causis orti tolluntur; his dolores cardialgici, colici, nephritici, menstruorum periodici, puerperarum tenesmoidei, sopiti. Pingue clysma sæpe excoriatis intestinis, dolenti hæmorrhoidi, vesicæ, utero, subvenit. Calidi omenti fotus quoties non profuit colicis, & puerperis? Embrocatione oleosa convulsiones prævertere in se ipso docuit GALENUS, & tepidi olei balneo convulsiones atrocissimas ex halitu veneni chemici obortas quievisse, & diuturnam aliam convulsionem oleo amygdalino dulci recenter presso loco cœnæ ad uncias duas sum-

ſumpto, *Cl.* MORGAGNI *de ſedibus, & cauſis morborum per Anatomen indagatis* T. I. *Epiſt. Anatom. Medic. X.*

Inter anthelmintica etiam, olea in experimentis diſcipulorum LANZONI, primaria viſa, *Acta Phyſic. Medic. Acad.* N. C. Vol. I.

OPIUM *Offic.* Regni Vegetabilis productum. *Botanicorum* Papaver. Claſſis Multi - ſtam. *Germ.* Schwartzer Mohnſaſt. *Gallis* Opium. *Anglis* Opium.

Planta, quæ hunc ſuccum per excellentiam ita vocatum, largitur, definitur Papaver *foliis ſimplicibus, glabris, inciſis* L. Multis in regionibus ſativa, imo etiam ſpontanea, in Aſia tamen maxime obvia, & eminenter narcotica, cuius rei magna in experimentis probatio, quod collectum ex Europæa planta opium, debilius longe, *Acta Edimburg.* extractum ignavius *Hiſt. de l' Acad. des Sciences* pronunciarint.

Veteribus ſuccus papaverinus iam duplex, primus ex inciſo papaveris ſcapo exſtillans, meconos opos, ſecundus ex tota planta contuſa extractus, priori ignavior, meconeium & meconium dicebatur. Opium noſtrum, ſitne verum opium veterum, aut ſolum horum meconium? multi plurimum diſputant; Opium lacrymatum nobis non eſſe, præter ſummos aliarum regionum Botanicos, Pariſienſes credunt. Contrarium vero evidentius KÆMPFERUS, & Edimburgenſes probant; ut, quia vel ſimplex, vel etiam ex lacrymato, & extracto conflari poſſit, quod nobis eſt opium, ſemper ſuccus e papavere orientali vel lacrymatus, vel extractus dici debeat.

In

In panes denſos nigricantes coactum ad nos adfertur, fractum ex fulvo nigrum eſt, aloes colore laudabile, odoris viroſi, ſoporiferi, caput tentantis, ſaporis amari, linguam urentis, inflammantis. Gummi-reſinoſa hæc ſubſtantia ſale tam acido, quam alcalino conſtans, etiam oleo conflatur, ob id inflammabilis: Magna parte in aqua, maxima ſpiritu vini ſoluitur. Exigua doſi ſumpta dolorem præſentem tollit, vel ſi non adeſt, talem voluptatis ſenſum, ut perfecta is, qui aſſumpſit, indolentia, animi tranquillitate, felicitate, fruatur, inducit, L. B. van SWIETEN. Doſi aucta ſomnum conciliat, maiori temulentiam facit, quale nimis certum Turcarum, & Perſarum experimentum eſt; adhuc maiori lethargum, DIOSCORIDES, imo cauſat apoplexiam, mortem, GALENUS & alii; & ita in hanc rem PLINIUS. „Sic ſcimus interemptum Licinii Cæcinæ Prætorii viri Patrem in Hiſpania Bavili, cum valetudo inpatibilis odium vitæ feciſſet, item plerosque alios;„ ut vel inde clarum ſit, quare deleterium omnibus habitum, calorem innatum exſtinguere, ſpiritus figere, conglaciare quaſi, in quarto gradu frigidum GALENO pronunciatum, licet per ſe tamen calidum ſit in experimento, & evidens, in ſola doſi ſalubritatis, aut lethalitatis punctum verſari, nec ideo unquam correctorio indiguiſſe, nec hodie egere.

VIS, qua GALENO tranquilla medicina dicitur, princeps eſt, dum manente doloris cauſa, doloris in mente ideam ſopit; facit id in omnibus doloribus ſpuriis partus, etiam doloribus poſt partum, arthriticis, rheumaticis, podagricis, calculoſis, colicis, cancroſis, ulceroſis, verbo chronicis & acutis, dum conſilium eſt inducias paciſci, ut aliis remediis doloris cauſa certius

tius ſuffecturo ægro tolli poſſit. Ex eadem eſt, quod ad conciliandum ſomnum in vigiliis nimiis laudetur, & feliciter adhibeatur, excepto caſu inflammationis topicæ in cerebro, de quibus omnibus legi debent *Illuſtr.* L. B. van SWIETEN Commentaria.

Laudaverunt præterea opium illis multum in caſibus celebre, ubi ſpirituum ataxiæ, ut in hyſtericis, hypochondriacis, in quibus non alium domitorem paſſionum hyſtericarum ſuccum, ut & motuum ſpasmodicorum convulſivorum habuit SYDENHAM, egregias & fere certas ſemper ab illo expertus virtutes: hinc etiam illis in caſibus, ubi a quacunque cauſa irritatis nervis omnia ſusque deque moventur, evacuationibus auctis, in caſu aſſumpti veneni, etiam vomitorio eiecti, cholera, hyperemeſi, dyſenteriis, tenesmo, ſic in cholera unum, duo grana opii in unc. IV. aquæ menthæ ſoluta cochleatim exhibentur, eadem in lacte ſolvuntur, & pro enemate iniiciuntur incantamenti inſtar tenesmum ſupprimentia, &c.

Item poſt omnes purgantium, vomitoriorum motus, ſemper exhibuit opiatum SYDENHAM. Neque tamen ſolum in his caſibus, ſed etiam in contrariis, ubi ſpasmodice conſtrictis partibus inimica corpori evacuanda, retinentur, ut in ſimili caſu aſſumpti veneni, conſtricto valide ventriculi orificio, & nihil dimittente, ſuppreſſis a conſtricto utero menſtruis, lochiis, aliis ab hac cauſa aliarum partium convulſionibus, aut demum ubi a quacunque cauſa irritata fibra multum tremit, vibrat, etiam convellitur, ut in tuſſi acri, inani, ferina, aſthmate, aliis morbis ſuffocativis; etiam illis, qui a retropulſa materie varioloſa arthritica exorti magnum timorem iniiciunt, his enim in circumſtantiis egregium

cardiacum eſt materiem ab interioribus ad exteriora
depellens.

Adhæc alvum ſupprimit, evacuationes omnes exce-
pta illa, quæ per cutim eſt, ſupprimit, ſanguinis etiam ni-
miam compeſcit, hinc in hæmorrhoidum, menſium,
lochiorum, aliis uteri excedentibus fluxibus, in hæmo-
ptoe, vomitu, & mictu cruento multum prodeſt, ma-
lum ſæpius ſuſpendens, raro tollens; ſed & prius ma-
gnum eſt. Quod quoniam vel maxime verum de illis,
quæ gravidas, parturientes habent, hæmorrhagiis uteri,
rei dignitas hucusque haud bene perſpecta poſtulat, ut
aliquantulum exactius tractetur.

In omni caſu hæmorrhagiarum gravidi uteri, opium
dandum in initio, donec hæmorrhagiæ cauſa, quæ ſæpe
medico abſtruſa, recte expiſcetur; quodſi intelligi non
poſſit, cum ignoti non poſſit eſſe rationalis curatio, vis ta-
men opii perſpecta ſit, medicamento inſiſtendum: ſi vero
intelligitur, ſoluta placenta etiam partum, ſive exacto na-
turæ incubatu maturum, ſive violato immaturum, inſta-
re, tunc, ni omnia ad extrema iam deducta ſint, medi-
camento locus amplius eſſe non poteſt, nec huic mu-
lieris ſalus concredi; quod ſi fit, in deſperationem de-
ducitur, & rapitur, quod nimium notum. Ne tamen
ego recta ratione id aliter obvenire poſſe intelligo! Po-
ne arteriæ ſolutionem mechanico inſtrumento dilata-
tam, ſanguinem pleno gurgite effundere: an qui opium
dat medicus, aut qui inſtrumentum aufert chirurgus,
medetur? quodſi etiam hoc ablato moriatur vulnera-
tus, quis in operationem mortem refundet? Chirurgia
non magis advenientem iam ex profuſo nimio ſangui-
ne mortem, quam medicina, propulſare poteſt. Qua-
re ſerio moneo, ne aliquis opio in hæmorrhagia uteri,
partui inſtanti, præſente, nimium fidens, neceſſariam
Chi-

Chirurgicam operationem negligat, & parturientem in mortem, cuius ipſe unica & ſola cauſa ſit, certo certius deducat, qualia adhuc recentia ſunt exempla.

Nec felicius eſt in ſuppuratoria Variolarum febre Opium in qua ſummopere damnoſum invictis argumentis probavit Naturæ in hoc morbo interpres TYSSOTUS *de variolis*.

Doſis opii a grano ſemis ad granum unum adulto, non aſſueto ſufficiens. Eſt tamen etiam ubi ſecundum circumſtantiarum rationem maiorem exhibere poſſis, vel priorem ſæpius repetere, ut in cholera, & aliis morbis, quibus bona totius corporis ſimul & ſemel funduntur; ita in cholera duo, tria grana opii in unciis tribus, quatuor, diluit, & cochleatim, donec turbæ ſedentur, exhibet L. B. van SWIETEN. Mirabile eſt, opio aſſuetos aliquantulum, a conſueta doſi nullum levamen experiri, ſed continuo augendam eſſe: mulierem nephriticam novit *Illuſtriſſ.* L. B. van SWIETEN, quæ omni bihorio quatuor granis conſtantem mixturam, & tales intra nycthemerum quatuor, ebiberet; tum melancholicis, ne ſibi violentas manus inferrent, quindecim grana pro doſi data; drachmas duas quandoque de die, & id per octodecim menſes, aſſumi absque noxa vidiſſe ſe, CLAUDERUS teſtatur *Miſcell. Natur. Curios.* Orientales drachmam ſæpe absque noxa ſumere KÆMPFERUS, PROSPER ALPINUS, unam vel duas drachmas familiares Turcis, & Perſis BELLONUS, quatuor uncias in experimento aſſumptas Bengalæ, ſola ablata mentis ratione, poſt ſomnum redeunte GARCIN, teſtantur.

Opii tamen liguritores triſtes, ſomnolentos, elingues, ſtupidos fieri, invenit KÆMPFERUS; tum non aſſue-

aſſuetos perimi maiori doſi, exemplo triſti iuvenis copthæ, Acta Pariſina; etiam muſculorum deglutitionis reſolutorum cum morte, Acta Edimburgenſia reliquere, ut merito antidotum quæſitum ſit. Proponuntur generalia, vomitoria, clysmata acria, interne acida, diaphoretica, externe ſinapismi. Virgo incautior decem grana opii devorans, in altum ſomnum quadraginta octo horarum incidens, vomitu mechanico excitato ſervata eſt, ex HALLERO SPROEGEL. Ex quibus omnibus patet, opium venenorum generale antidotum eſſe, quatenus omnes motus, turbas omnes, ne in nervum erumpant, ſopit, ipſum tamen etiam maiori quantitate ſumptum verum venenum eſſe.

PRÆPARATA. *Extractum* opii crudo purius, non efficacius ſed tutius. Habet *Eſſentia* vim grani unius in guttis decem. Compoſita vero ſunt plurima: hæc opium miris modis vexatum, corruptum, continentia, an ideo meliora? alia adeo exigua quantitate opium recipientia, ut ratione huius vix agant; mithridatii, vel diaſcordii drachma, pro doſi data, ne granum opii continet, quod fere theriaca habet. Qui opium purum, extractum, eſſentiam, ſeu laudanum liquidum SYDENHAMI, adhæc ſyrupum diacodii, vim grani unius opii in uncia continentem, habet, aliis carere ob vim opii facile poteſt.

Minime tamen reticendum eſt *Diacodii* ſyrupum ſæpe minus Medicorum intentioni reſpondere inefficacem hic loci deprehendi, etiam a TYSSOTO in Helvetia demulcentem potius quam narcoticum viſum, qualia etiam in Anglia SYDENHAMUS iam monuerat, hinc nec in eo abſolutam rectamque opii vim quærendam.

SAPO

SAPO VENETUS. Classis Artefactorum. *German.* Venetianische Seiffe. *Gallis* Savon de Venise. *Anglis* Venetian Saop.

SAPO quid sit, paucis exacte ita, ut una omnes sapones complectatur definitio, pronunciatum, quod ex triplici naturæ regno sapones naturales, qui arte factorum omnes dotes non habeant, demonstrentur, quod naturales sapones multum inter se, ut & arte facti, distinguantur, utrique quoad quantitatem principiorum, etiam eorundem naturam varient; quare quodcunque corpus aqua solubile abstergit, & pingue aquæ miscibile reddit, dici sapo posset, absque eo, ut principiorum hæc constituentium mentio fiat; cum enim in triplici naturæ regno diversum recipiatur pingue, diversus etiam sal ingrediatur, tum & aquæ diversa quantitas, & diversa præcedentium proportio sit, hac una definitione comprehendi non posse, perspicuum.

Divisionem saponum quod spectat, hos primo duplices esse tenendum, naturales & artefactos; naturales iterum ex triplici naturæ regno triplices, vegetabiles, animales, minerales; adhæc artificiales consistentia diversos, dispesci in solidos mediæ consistentiæ, & fluidos; eosdem ingredientibus discrepantes in fixos, semivolatiles, volatiles dividi; ita ut fixi ex oleo presso cum sale alcalino acri fixo in usum medicatum plerumque fiant; semivolatiles vel ex oleo presso, & sale alcalino volatili, vel ex sale alcalino fixo, & oleo æthereo; volatiles vero ex oleo æthereo, & sale alcalino volatili combinentur. In mechanicos vero usus loco olei etiam sevum, pinguedo balænarum, adhibentur, vix vero in perfectum saponem coguntur; at neque omnia olea etiam id patiuntur: oleum enim lini cum

 satu-

ſaturato lixivio alcalino nunquam cogitur, GEOFFROY *Acad. des Sciences 1741.* An quia frigore non denſatur hocce oleum? ut proponit IDEM.

Neque vero ultimo id ignorari debet ſalem mineralem æque ac vegetabilem ſaponem conſtituere poſſe, ſic dum ſalem ſodæ, dum Boracem oleo unguinoſo nuberet *Cl.* BRANDT *Schwed. Abhandl. 1756.* ſapones obtinuit.

Sapo Venetus autem eſt olei olivarum preſſi cum ſale alcalino, ex cineribus plantarum cum calce viva parato, adeo perfecta unio, ut aquæ mixtus absque ſeparatione partium diluatur, aeri expoſitus non madeſcat; poſtrema hæc duo etiam eiusdem criteria ſunt. Ex quibus ſalia alcalina acria, oleo nupta, in aqua ſoluta, iam tuto applicari corpori poſſe, quæ non ſine eroſione ante applicari potuiſſent ſola, oleum iterum horum ope aquæ miſcibile reddi, intelligimus.

Eſt vero & id tenendum, oleum ſali ita mixtum, aliis oleis non commiſceri amplius, nec flagrare igni admotum, licet æquabiliſſime in ſpiritu vini rectificato, minus æquabiliter in ſpiritu vini ſimplici, aqua pura, impura, vino, ſolvatur, quibus ultimis menſtruis ſub floccorum forma ſecedit, quod acidum maiorem affinitatem cum ſale alcalino habeat, quam cum oleo. In 180. libris ſaponis 50. libras ſalis alcalini, 115. libras olei olivarum, 15. libras aquæ contineri exiſtimat GEOFFROY citante HALES. Saponis alicantini unciæ duæ cum totidem drachmis, aceto deſtillato aliquantulum digeſtæ, 12. drachmas cum 54. granis olei olivarum limpidiſſimi largiuntur, GEOFFROY *Acad. des Scien. 1741.* cum acido vitriolico maiorem adhuc quantitatem in *Comment.* D. HARTLEY *miſſo*, IDEM.

VIRES

VIRES abstergentes primariæ; in casu assumpti veneni semper utilis aqua sapone veneto medicata; aqua enim licet omnia diluat, enervet, etiam salia solvat, olea non attingit, quod sapo facit: adhæc aqua sola citius præterlabitur, nec adeo detergit, ut sapone dives, quæ tum omnibus viis subministranda. Ob easdem vires, tum incidentes, laudatur in glutinoso spontaneo primarum viarum bili nuptus sapo; in viscerum abdominalium infarctu, obstructione, cum gummi ferulaceis: in saburra atrabiliaria acida, aliis morbis acido ortis, ut scorbuto, arthritide, rheumatismo, podagra, maxime vero in coagulato in primis viis lacte, infantum tumido abdomine, ob priores, & acido contrarias egregius, posteriori in casu semper deprædicatus *Illustr.* L. B. van SWIETEN. Forma pilularis commoda, ut grana sex, novem, plus minusve pro morbi indole sumi possint omni trihorio absente febre; periculosum enim eius usum non esse iam dudum experimentis Anglorum, & *Illustr.* L. B. van SWIETEN notum; infantibus granorum duodecim, viginti pondere, vel aqua simpliciter solutus, vel vitello ovi subactus, & dilutus aqua stillatitia, addito syrupo, prout e re videtur, vel cichorei, vel diacodii, cum lapidibus cancrorum exhibetur feliciter.

In calculo potens remedium magna dosi datum unciæ semis, unius, duarum de die pondere CAR. ALSTON *dissertation sur la chaux vive.* Convenientius est tamen unciam semis solum de die dare, maior enim alvum sollicitat, IDEM. Minime tamen reticendum, plerosque medicamento Dæ. STEPHENS, ut & lixiviis saponaceis usos, in phthisim, scorbutum, hæmorrhagias, dysenterias pertinacissimas incidisse, HUXHAM *essai sur les fievres.* Utique serum sanguinis

nis & urina horum ufu alcalina fiunt, per experimenta *Cl.* Virorum HARTLEY, & MORAND. Ultimo etiam id tenendum, obefitatis remedium effe per aliquot tempus fumptum drachmæ unius, duarum pondere, faponem, MALCOLM FLEMYNG *a difcourfe on the nature, caufes, and cures of corpulency, London.*

Externus non minus celebris faponis ufus in fomentis ad loca arthritide, rheumatismo, podagra vexata, meraca folutione facta in lacte, ad loca inflammata, mammas lacte coagulato induratas, nihil habetur efficacius: In dilutiore decocto vegetabilis appropriati, foluto fapone, pro iniectione ulcerum finuoforum, fiftularum mammarum a coagulato lacte, nihil pulchrius. Tum fpiritu lumbricorum, vel alio fimili, in unguenti fpeciem folutus fapo, eft in rheumaticis doloribus, aliis profundis, articulorum tumoribus, etiam extravafato fanguine, proficuus; ultimo etiam in formam fuppofitorii pro infantibus cogi poteft.

Cæterum inter generalia illa antidota, contra ea mala, quæ morfu illata funt ab animalibus venenatis, etiam plurimum laudatur fuctio, punctio, fcarificatio, Piedra de la ferpente lapis, quem in capite ferpentum Indiæ orientalis reperiri nonnulli tradunt, artefactum vero ex cornu cervi leniter ufto alii credunt: is vero vulneri applicatus, bibulus quafi, vulneri adhæret, ficque mirabiles effectus fefe obfervaffe teftatur HULTSTEDT. *Acta Acad. Suec.* Vol. XV.

BEZOARDICI LAPIDES utriusque Indiæ etiam a multis in cenfum verorum antidotorum recenfentur; at hi five in officinis genuini, quod rariffimum, five factitii, quod frequenter obvenit, ad hunc

fco-

ſcopum, ut ſuſceptum miasma per diaphoreſim expellant, parum apti, utileſque, conſenſu NEUMANNI, SLARE, ALLEYNE, CARTHEUSERI, & aliorum pæne omnium Medicorum deprehenſi ſunt. Equidem illi Bezoardici utriusque Indiæ lapides pretioſi, qui in officinis ſunt, de his enim hic loci potiſſimum agitur, quoniam hos non alios in Regum aut Magnatum Cimiliarchio reconditos, præſcribunt Medici, illi inquam plerumque inſulſi, inodori, terrei deprehenduntur, levi hinc inde eaque ſatis rara amaritie præditi, ut bonum ſuo tempore SCHROEDERUM ratione doſeos granorum trium ſcrupuloſum merito rideat ALLEYNE, qui a drachma ſemis etiam una horum, nullam efficaciam vidit: *it has the credit amongst the ignorant of doing what it never had any ſhare in* l. c. & CARTHEUSERUS illos qui exigua doſi efficaces putant, miratus, exclamat: ſed quam inanis fiducia, quam cæca opinio! „ubi quæſo famoſæ hæ virtutes in lapide Bezoardico tam „genuino quam factitio latent? quis unquam duo tria „quatuor quinque imo plura grana lapidis absque alio„rum miſcela exhibiti in febribus malignis ac morbis „ſimilibus, nondum ſcilicet imminente excretione cri„tica & ſpontanea abſente ſudatiuncula, imo apud ſanos „neglecto conſueto regimine, cui tanquam cauſæ aptiſſi„mæ ſudoris proruptio crebro tribuenda eſt, ſudorem „provocaſſe vidit? Næniæ profecto ſunt, ac Siculæ „gerræ quæ ratione deſtituuntur, nec ulla unquam ex„perientia vera probari poterunt. *Mat. Med. T. I. p. 194. 195.* Quarum rerum omnium teſtimonium iuxta ac experientia illos omnino pacatiores eſſe iubet, qui ex pauca innocui pulveris præſcriptione cæcum trahentes timorem & ægri ſalutem inflammatam, & totam artem peſſumdatam eſſe credunt boni; quod etiamſi in aliquo experimentulo viſum ſit, infauſum & nauſeoſum

& amarum fuiſſe, ſciri prius omnino debet antequam rectum iudicium feratur, an non antecedenter & continuo ex bile mota os amarum fuerit tum alia etiam amara & nauſeoſa declaraturum, quæ tamen non ſunt; ita certum eſt non aliam in Medicina rem maiori cautinio obnoxiam eſſe quam quidem experimenta.

Atque hæc Generalia Antidota ſunt, ſpecialia vero etiam cognoſcenda ex qualitate ſingulari ipſorum venenorum, quare de Venenis ex duplici capite agendum, primo quidem ut & innoteſcant, quatenus deleteria eſſe poſſint, tum ut noſcantur quatenus medicata obſervata ſint; ſtricte enim dicendo venenum nullum abſolutum & per ſe datur, omne reſpectivum eſt, & uti iam multa in remediorum cenſum deducta ſunt, ita ſpes eſt adhuc plura ſucceſſu temporis deduci poſſe: reliqui tamen hæc omnia in Claſſe ſuſpectorum, cum & infelices æque exſtent ac felices eventus & ſufficit nonnulla experimentis ſuſpecta declarata fuiſſe, ut cum his ſcrupuloſius mercandum ſit. Promittat ex auro potabili longævitatem Chemicus, ego continuo aurum in acido foſſili ſolutum horrendum venenum declaro.

CLAS-

CLASSIS PRIMA

VENENORUM ACRIUM.

EX MINERALIBUS.

COBALTUM *Offic. Mineralogorum.* Claſſis Semimetallorum. Cadmia Vitri Cærulei W. *German.* Kobolt. *Gallis* Cadmie. *Anglis* Braſs-Oar.

COBALTUM a Cobalis dæmonibus illis, ſeu metallicis virunculis forte derivatum, græcis cadmia, vaga omnino, & ad alias res ſignificandas etiam translata voce appellatur: ſemimetallum eſt pigmentarium, vitra & cryſtallos in cæruleum colorem commutans. Semimetallum vero eſſe in *Actis Suecicis* ex his rationibus docuit omnium primus *Celeber.* BRANDT:

1. Quod externa facie metallum referat.
2. Quod pondus habeat metallicum.
3. Quod igne fundatur, fuſum, dum refrigeratur, ſuperficiem convexam acquirat, quod diſtinctivum ſubſtantiarum metallicarum criterium.
4. Quod in aqua forti ſolvatur, & menſtruo colorem ex viridi flaveſcentem communicet; quod ſales alcalini hanc ſolutionem præcipitent, & nigrum

grum illi colorem concilient, dum alcali volatile illam læte rubicundam reddit.

Cæterum in omnibus acidis mineralibus ſolubile cobaltum eſt, CADET. *Memoires de Phyſ. & Mathematiq.* T. III. 1760. Solutum, atramentum ſympatheticum largitur, IDEM. Arſenico imprægnatum eſt, quod ab eo abſtrahi poteſt, & forma liquidi fumantis exhiberi, IDEM.

Multis in Europæ locis ſemimetalli huius mineræ adinveniuntur; fertiles his ſunt Bohemia, Misnia, Anglia & regiones aliæ, atque hæ vaporibus arſenicalibus mineræ ſæpe deleteriæ ſunt, & ipſum cobaltum vi erodente tanta pollet, ut ſæpe nudas foſſorum manus, & pedes exulceret, imo & chartam, qua incluſum fuit, eroſiſſe viſum, ut vel inde perſpicuum omnium animantium generi venenum præſentaneum eſſe. Puellæ porrigine laboranti cobalti pulverem inſperſit mater, at miſera poſt paucas horas rapta eſt, ex obſervatione HALLERI. Alios deleterios caſus cobalti *Acad.* N. C. Vol. V. recenſet.

Cæterum cobaltorum plurimæ eæque diſtinctiſſimæ ſpecies recenſentur mineralogis, ea vero, quæ ad ſmaltum conficiendum adhibetur, uſitatiſſima, eſt minera cobalti cinerea, granulis minoribus, ut & maioribus, fragilis, WALLERII, quæ etiamſi cum minera arſenicali confundatur, ab ea tamen aliis notis facile diſtinguitur. Hæc iam ſi uſtulatur, arſenico, quo impregnata eſt, avolante, exhibet terram cæruleum colorem largientem, verum cobaltum, quod zapheram, & ſmaltum conſtituat.

ZA-

ZAPHERA a ſapphirino colore dicta, nihil aliud eſt, quam uſtulatum & lævigatum cobaltum, idque purum, aut etiam dupla ſilicum pulveratorum quantitate commixtum, ope aquæ in lapidem friabilem concretum: hoc utuntur porcellaneis, & aliis vaſis pingendis Pictores.

SMALTA ſeu encauſtum, verum cobalti productum, vitrum eſt, cobalto calcinato, cum dupla, vel tripla ſilicum præparatorum, ſimili etiam cinerum clavellatorum quantitate, fuſum, larga frittæ copia denuo remixtum, fuſum, tum lævigatum in tenuiſſimum pollen, doliis incluſum, pictoribus, lotricibus, figulis inſerviens. Habetur adhuc ex cobalto Regulus.

Cæterum non omne cobaltum æque pulchrum encauſtum cæruleum largitur: in calcinatione arcanum eſt. Cobalti vero mineræ ita facile in hanc rem tentantur: funditur in crucibulo cobalti examinandi pars una, adduntur boracis duæ, aut tres, quæ prout vel magis, vel minus eleganter colorantur, criteria de minera adhibita ſuppeditant.

USUS MEDICUS vix ullus. Smalta in ceratum defenſivum cæruleum recipitur, non ſatis intellecto, nec adeo rationali ſcopo; eſt enim comminutum vitrum.

ARSENICUM. *Mineralogiae* Arſenicum Nativum ſimplex. Claſſis Naturalis Salium. *Germ.* Arſenic. *Gallis* Arſenic. *Anglis* Arſenic.

ARSENICUM ſubſtantia eſt *ſalina, fragilis, igne non inflammabilis, ſed fuſilis, cum rapacitate volatilis,* *fumo*

fumo albo, odore terribili alliato manifesta. Notas eius characteristicas rapax volatilitas, & odor alliaceus constituunt, non albus fumus, siquidem & zincum, & antimonium, & mercurius, eodem modo fumant.

Quod reliquas huius veneni proprietates spectat, scire iuvat, in omnibus liquidis solvi, aquosis, acetosis, spirituosis, oleosis, lixiviosis, diversa tamen liquidorum proportione, digestione, calore; in quindecupla aquæ quantitate tota die ebulliente solvitur, & evaporatione in crystallos flavas, pellucidas, irregularis figuræ, concrescit, in aere in colorem farinosum album commutandas.

Omnibus etiam metallis sociatur, varias his mutationes inducens, auro colorem cinereum, argento ex cinereo obscuriorem conciliat, cuprum dealbat, sed simul malleabilitatem illi tollit, stanno fusibilitatem demit, plumbum in vitrum, ferrum in nigram massam commutat, BRANDT, *Act. Vps.* In depuratione metallorum nobilium arsenicum formidatur; quæsitum diu remedium contra hostem est, & in ferro inventum in Galliis a D. GROSS.

Arsenici nativi plurimæ species sunt, quæ omnes nota characteristica cognoscuntur: præcipuas dicam.

RISIGALLUM & SANDARACHA *vel* REALGAR *Offic.* Arsenicum nativum purum, sulphure mixtum, rubrum vel flavum, *Mineralogiae* WAL. *Germ.* Rauschgelb. *Gallis* Orpin Rouge. *Anglis* Native Gellow, or Red Arsenic.

Est arsenicum nativum, licet & factitium tale sit: rubrum *Sandaracham*, flavum *Risigallum* proprie vocan-

candum esse, aliqui contendunt, quod parum interest, modo notetur, arsenicum nativum rubrum, sandaracha dictum, eo venenatum magis esse, quo rubicundius sit, venenatissimum semper flavum seu risigallum: pellucidum in Transylvania adinvenitur.

Mirum sandaracham iam veteribus notam, tam externo, quam interno usu praescriptam. DIOSCORIDES posteaquam ad externa multa laudasset, dicit: datur ex mulso purulenta tussientibus, suffitur quoque adversus veterem tussim, rapto per fistulam nidore, vocem expedit cum melle delincta, suspirosis cum resina in catapotio optime datur. HIPPOCRATES in uteri suffocatione cum tussi, sandarachae obuli pondus, id est grana duodecim, sulphuris, ignem non experti tantundem, & amygdalas tres vel quatuor repurgatas, commixta, & vino odorato exhibenda praecipit. *Realgar* utilem etiam proponit HELMONTIUS praeparationem, prudenter tamen abstinetur ab omnibus.

AURIPIGMENTUM *Offic.* Arsenicum Sulphure, & lapide spatoso, & micaceo mineralisatum, minera flavescente *Mineralogiae* W. *Germ.* Operment. *Gallis* Orpin. *Anglis* Orpiment.

AURIPIGMENTUM a colore aureo, quem ab eo mutuantur pictores, ita dictum, est proprie arsenicum veterum, quo calcinato parabant adeo illis notam sandaracham. Quod proprietates eius spectat: aegre accenditur, accensum flammam dat ex alba caeruleam, quae abit in fumum crassum, album, allium foetentem. Hic cultrum superpositum, pulchro spectaculo, albo-

alboluteo, ſubrubro, colore obducit. Poſt calcinationem quæ ſupereſt materies, arenoſa viridis conſpicitur.

Nativum inſipidum, interne etiam magna doſi animalibus datum innoxium, CELSO ad repurganda ulcera adhiberi; fauces eo repurgari, vocem ſonoram reddi, tuſſim compeſci PLINIO relatum, dum ab eius uſu DIOSCORIDES abſtinuit, & huic vim erodentem, urentem, reprimentem, depilatoriam adſcripſit; ſed licet ſandaracham, non auripigmentum, DIOSCORIDEM adhibuiſſe clarum ſit, ancipitem medicinam alii damnant. Fœminam pauca grana ad debellandam febrim aſſumentem, per triginta annos convulſionibus tentatam, *Illuſtr.* L. B. van SWIETEN.

Ex auripigmento fit atramentum ſympatheticum, ſeu liquor vini probatorius, admixta ſaturnina, quibus in mortalium perniciem dulcificari ſolet, prodens; is vero auripigmenti unciis duabus, calcis vivæ uncia una ſemis, pulveriſatis, & vix dimidio quadrante horæ in aliquot unciis aquæ coctis, conſtituitur WALLERIO, uncia una auripigmenti, unciis duabus calcis, PEYRE *Aſſemblé publique de la Societé Royale des Sciences de Montpellier 1749.* Cæterum etiam vinum plumbo adulteratum ſpiritu ſalis detegi poteſt. Eſt etiam idem atramentum ſympatheticum aceto lithargyrii detegendum.

Cum auripigmento & calce viva medicamentum pilos corporis auferens concinnatur, varia doſi plus, minusve tutum: tutiſſimum fit, ſi unciæ duodecim calcis vivæ, uncia una auripigmenti, unciæ octo amyli ſumantur, adiecta aqua paſta fiat applicanda, donec

ſic,

ſiccescat relinquenda, tum vero illico aqua calida abluatur.

ARSENICUM *Offic.* Claſſis Præparatorum Semimetallicorum Cobalti.

ARSENICUM in officinis triplex, nullum niſi arte factum, & pleruinque ex cobalto ſublimatione elicitum, licet tamen & ex farina arſenicali, & aliis arſenici mineris parari poſſit, habetur. Modum, ut in Hungaria paratur, in *Transact. Philoſoph.* Nro. 293. D. KRIEG dedit.

Album eſt cobalti fuligo, fortiſſimo igne in maſſam ponderoſam duram, vitream liquata, coloris externe calcis, interne vero vitri, ſaporis acris, & exedentis. Maximam vim in nitrum habet, ut quidem ex eo tanta facilitate acidum eiiciat, quanta id vitriolicum expellit, MACQUER *Acad. des Sciences 1746.* Acidum ita expulſum aquam fortem conſtituit cærulei coloris IDEM; caput mortuum vero elutriatum, evaporatum, ſalem, acido arſenici baſi nitri iuncto, neutrum, cryſtallis prismaticis quadrangulis, rectangulis regularibus conſiſtentem, ab arſenico fixato diverſum, IDEM, etiam ab ipſo hepate arſenicali, facto nitri fixi & arſenici ſaturato lixivio, diſcrepantem, IDEM.

Quanquam vero adeo vehementer ab arſenico impetatur nitrum, in ſalem marinum arſenicum nihil poteſt *Cl.* POTT, quod huic acidum ſalis adverſum, MACQUER *Acad. des Sciences 1748.* Equidem ablato acido viduæ baſi arſenicum nubit, & cum ea ſalem medium conſtituit priori ſimilem, IDEM *ibidem*; ſed neque cum ſale ammoniaco congreditur arſenicum, dum ſalem ammoniacum nitroſum cito petit, IDEM.

Citrinum una parte ſulphuris ad decem cobalti addita, mitificatum, mitius, haud ſecurius, & ad eandem cobalti duabus etiam ſulphuris additis partibus *rubrum*, non ideo tutius. Omne merito damnatur, album tamen ad veneficia frequentiſſimum, & crudeliſſimum, omni animanti venenum, quidquid hucusque laboraverint chemici, & fecerint audaces in corium humanum agyrtæ. Loquuntur clades aquæ *della Toffnina*, cuius antidotum inventum ſuccus citri, limoniorum. TACHENIUS ad extrema, inſpirata arſenicali aura, redactus, vix lacte, oleo, vulnerariis decoctis & eſu cymarum braſſicæ, & ſucco aurantiorum ſervatus eſt; & nuper omni bihorio decem grana bezoardici mineralis exhibendo, cum aqua hordei lacte diluta, & oleo olivarum, miſerum ſervavit de HENNE. *Iournal de Medecine, Chirurgie*. &c. T. IX. X. &c. Milites ſcabioſi decocto arſenici ſeſe abluentes, genitalium ſphacelo cum intolerabilibus doloribus, febre, vigiliis, ſiti obortis peſſime luêre, DEGNERUS. Arſenicalis pulvis cancro mammæ adhibitus, mulierem intra quinque dies crudeliſſime rapuit, FERNELIUS. De amuletis non minus funeſtæ hiſtoriæ ſunt; ut interno, & externo uſu lethale venenum merito, donec & ex hoc medicina inventa ſit, habeatur.

Remedio ſunt: lac, butyrum, ſuccus citri, limoniorum, decoctum radicis ſambuci cum lacte factum, addito butyro euphoriſton habent, *Acta Haffnienſia.* An alcalina certius domant? Poſſe ſalutarem reddi internum arſenici ſale alcalino domiti uſum, *Acad. Mogunt.* T. I. promittit. Si arſenici pars una, aquæ partes centum ſexaginta octo, ſalis tartari partes duodecim, miſceantur, continua ebullitione, ad dimidiæ aquæ conſumptionem coquantur, refrigeratis, evaporata

rata pars aquæ addatur cum momento ſpiritus vini; tum exhiberi medicamentum poſſe ad guttas triginta adultis, in febribus, nec noxam obſervari, EADEM aſſerit. Contraria ſunt STOERCKII noſtri experimenta.

LAPIS ARMENUS, & LAPIS LAZULI *Offic. Mineralogiae.* Claſſis Naturalis Lapidum, Ordo Vitreſcibilium. *Germ.* Armeniſcher Stein und Laſurſtein. *Anglis* Lapis Armenus & Lazuli. *Gallis* Pierre Armenienne & Pierre d'Azur.

Non niſi maturitate hi differunt lapides, cæterum ſimiles. Armenus friabilis magis, durior lapis lazuli florum cyani cærulei coloris, aureis argenteisque punctis, & venis exornatus eſt. Ex Armeno cæruleum montanum, ex altero ultramarinum præparatur, in uſus mechanicos. In pulcherrimis de hoc lapide experimentis ne veſtigium cupri, ſed pyritis martialis, invenit *Cl.* MARGGRAF. *Script. Chemic. Berol. 1761.*

VIS MEDICA, ALEXANDRO TRALLIANO ad imaginationes melancholicas, veratro albo utilior, & ſecurior, AETIO etiam ſacro morbo obnoxiis, & furioſis laudata, noſtri ævi experimentis non confirmata eſt: an ob cuprum merito ſuſpecta?

EX VEGETABILIBUS.

ACONITUM *Offic. Botanicorum.* Classis Multi - ſtam. *Germ.* Giffikraut. *Gallis* Aconit. *Italis* Aconito.

Omnes huius generis ſpecies ſuſpectæ ſunt, nec ipſum aconitum *ſalutiferum* B. periculo vacat; non obſervavit tamen in fele experiment. III. IV. SPROEGEL, *circa varia venena in variis animalibus*, dum anthoram ſemel ad drachmas duas, ſemel ad quatuor daret. Anthoram aconiti antidotum hi volunt, alii negant. Inter cæteras ſpecies & aconitum *Lycoctonum*, quod *foliis peltatis palmatis*, & aconitum *Napellus*, quod *foliorum laciniis linearibus*, *ſuperne latioribus*, *linea exaratis*, cognoſcitur, præcipue criminantur. Venenis iam DIOSCORIDI napellus accenſitus, WEPFERO, MEAD, in brutis, MATHIOLO in hominibus infamis viſus eſt; non deſunt tamen etiam mitioris effectus exempla, quale in experimento I. SPROEGEL, qualia etiam obſervavit LINNÆUS, ut inde merito quærat *Clariſſ.* Vir, an aconiti vis in ſeptentrione frigore dometur? an forte ſola deleteria vis in radice, non foliis, præcipue iunioribus, urticæ exemplo? Sed *Cl.* SPROEGEL experimentum primum in radice non ſemper eſſe evincit. Tentamina de his, diverſis in regionibus, in diverſa ætate plantarum reiteranda, dum interea merito omnes hæ ſpecies ſuſpectæ habentur.

Nuper

Nuper de hoc ut etiam de Stramoneo & Hyoſciamo nova experimenta protulit A. STOERCK, qui de his videndus.

ANACARDIUM *Offic. Botanicorum.* Claſſis Pauci-ſtam. *Germ.* Elephantenlaus. *Gallis* Anacarde. *Anglis* Malacca Bean.

Fructus compreſſus, aviculæ cordis figura, ex occidente allatus, recens liquorem unctuoſum nigricantem cauſticum, præfocantem, exſiccatus nullum continet. Alter priori ſimilis ex oriente allatus, putamen acerrimum, nucleo dulci nutriente, farctum habet. Uterque ſuſpectus eſt. Ad dementiam ducere RHASES reliquit, quod & alii confirmarunt, ut confectio anacardina merito culpari poſſit, & confectio ſtultorum nonnullis dicta ſit.

ANEMONE *Offic. Botanicorum.* Claſſis Naturalis Multi-ſtam. *Germ.* Anemon-Röslein. *Gallis* Anemone. *Anglis* Winde-flower.

Inter omnes, Anemone *Pulſatilla* botanicis dicta, quæ *foliis decompoſitis*, *pinnatis*, *flore nutante*, *limbo recto*, cognoſcitur, acerrima, quod applicata corpori veſicas excitet, etiam aqua ſtillatitia vomitum moveat, TOURNEFORT. Mitiſſima eſt Anemone *Hepatica*, quæ *foliis trilobis integerrimis* inſtructa vi adſtringente utilis habetur LINNÆO.

APIUM RISUS *Offic.* RANUNCULUS SCELERATUS *Botanicorum.* Claſſis Naturalis Multi-ſtam. *Italis* Apio Riſo.

Tota etiam Ranunculorum familia admodum ſuſpecta plurimorum experimentis habetur; & quidem Apium

Risus *Officinarum*, seu ranunculum *foliis inferioribus palmatis, summis digitatis, fructibus oblongis*, iam DIOSCORIDES multum damnavit, nec deest in *Ephem.* N. C. Decad. III. Anno II. exemplum criminationem DIOSCORIDIS abunde confirmans. Tum ranunculus *Flammula*, qui *foliis ovato-lanceolatis, petiolatis, caule declinato*, cognoscitur, acerrimus, vesicans, mendicis, ut hominum misericordiam in quæstum vertant, adhibitus. Ranunculus *Acris*, qui *caule erecto multifloro, folio pentagono, lobis sessilibus* cognoscitur, etiam in vesicatorium vocatus fuit; hoc sanatus arthriticus, quem frustra curassent FABRICIUS, & CAPIVACCIUS teste HALLERO. Est etiam ranunculus *Alpestris caule aphyllo, subunifloro, foliis subrotundis, semitrifidis*, acerrimus; arthritidem vesicatorio ex hoc ranunculo facto, curatam habet CONSTANT. *Med. Helv.* & ranunculo nemoroso vesicante brachium respondens dolenti denti, odontalgiam sæpius curatam WOLFF. *Ephem.* N. C. Decad. II. Anno I. Ranunculus *Thora foliis radicalibus cordato subrotundis, caulinis sessilibus, lanceolatis, integerrimis*, omnium venenatissimus.

Assumpto Apio Risus curationem præscribit DIOSCORIDES, vomitum, aquam mulsam, & lac liberalius epota, tum irrigationem, & perunctionem cum pinguibus.

APOCYNUM *Offic. Botanicorum* CYNANCHUM. Classis Pauci-stam. *Germ.* Hundstodt. *Italis* Apocino. *Anglis* Dogsbane.

Quæ canes, lupos, vulpes enecat in cibo data planta, Botanicorum Cynanchum *erectum, caule erecto, diva-*

divaricato, foliis cordatis, glabris habetur. An id etiam de aliis vel cynanchi, vel apocyni ſpeciebus verum? experimenta deſunt. Apocynum medicamentum ſurſum deorſum movens Ipecacuanhæ ſimile HARRIS habet.

ARNICA *Offic. Botanicorum.* Claſſis Naturalis Compoſitarum Radiatarum. *Germ.* Mutterwurtz Fall-Kraut.

ARNICA *foliis ovatis, integris, coniugatis*, vomitus, cardialgiam cum periculo movet BRESLAVIENSES, etiam valentioribus GMELIN *Fl. Sib.* Saturatius infuſum dolores acerbiſſimos facit, oleoſis vix domandos, ut in ſe ipſo expertus COHAUSEN, pugillo tamen uno, etiam duobus infuſa planta, pota potenter extravaſata reſolvit OMNIUM experimentis, ut ante aliquot tempus multum inclaruerit, & adhuc in febribus cum hæmoptoe, etiam exanthematibus enixe recommendet BRUCKNER *Select. Med. Francof.* T. I. & in paralyſi multiplici experimento in Noſocomio ſuo *Noſter* COLLIN.

ARUM *Offic. Botanicorum.* Claſſis Naturalis Palmarum. *Germ.* Aron. *Anglis* Wake Robbin. *Gallis* Pied de veau.

ARUM *foliis ſagittatis, cucullo recto* HALL. officinale, recens igneum exurens, maiori doſi noxium, etiam lethale. Ab infuſo foliorum vomitum cruentum STÆHELINUS: a maiori recentis radicis doſi cardialgia rapi iuvenem *Cl.* STOERK. Exſiccatum mitius vix periculoſum, quandoque effœtum. Recens coctione in aqua multum, in aceto in integrum miteſcit, ut etiam edule ſit, quod iam veteribus exploratum. Radicem ari

ari esculentam esse, imo folia aceto decocta mandi posse, THEOPHRASTUS, DIOSCORIDES reliquere. An inde nutriti milites Valeriani apud IULIUM CÆSAREM?

VIS MEDICA ad morbos a glutinoso spontaneo princeps, ventriculo, pulmoni, mucosis dicata, resolvens incidens, antifebrilis, etiam partibus paralyticis igneo stimulo tam interno quam externo usu utilis. Languidum paralyticum ventriculum restituit sæpe, asthmata desperata sustulit, externe ulcera sordida mundavit, in epithemate etiam arthritidi profuit. Medicamenti recentis in forma pulveris cum aliis præscripti dosis, granorum quinque decem, exsiccati scrupuli drachmæ semis. Convenientissima recentis est forma pilularis, extracto indicato & pulvere ari concinnata. Unciæ semis pondere vinis medicatis additur. Fœcula inutilis est officinis curæ. Pulvis Ari compositus in officinis egregius est.

Aro veneno acetum medicina est.

AZEDERACH *Offic.* MELIA *Botanicorum.* Classis Pauci-stam.

MELIA *foliis decompositis* MATTHIOLO multum criminatur, quod venenatissima stirps sit, cujus foliis interficiantur animalia, fructuum esu moriantur canes, quos nec aves attingant. Flores aperientes, obstructionibus utiles in infuso, aut decocto potos, lego in *Encyclopedie*, an satis tuto experimento? fructum pediculos interficere etiam relatum, *ibidem.*

CATAPUTIA Minor *Offic. Botanicorum.* EUPHORBIA. Claſſis Pauci-ſtam. *Germ.* Springkörner. *Gallis* Eſpurge. *Anglis* Garden Spurge.

Quæ hæc ſemina cataputiæ minoris officinis dicta largitur planta, Euphorbia eſt *inermis*, *foliis oppoſitis lanceolatis*, *umbella univerſali quadrifida*, *tetraphylla*, *reliquis dichotomis*. Succo lacteo acerrimo planta violentiſſime ſurſum deorſumque movet, non ſine periculo corroſionis, & gangrænæ. Eandem vim ſemina habent, a mulo-medicis ſæpe exhibita hydropicis.

VIS draſtica, cauſtica. An hæc ita laudatur a *Cl.* NORFOLD? *Recueil periodique d' obſervations &c.* in cancro mammarum irritis aliis efficax in unguento, quod ita paratur: Succus cataputiæ expreſſus in vaſe plumbeo ſoli exponitur, usque dum conſiſtentiam unguenti acquiſiverit, ita condenſatus cum mercurii dulcis præcipitati & plumbi nigri ana ſcrupulo uno miſcetur, & ad uſum reconditur. Mercurius dulcis vero obtinetur, ſi uncia ſemis mercurii dulcis cum libra una aquæ calcis vivæ miſcetur, & per duos dies in quiete ſervatur, quo facto mercurius in pulverem nigrum præcipitatur, qui ope filtri ab aqua ſeparatus, ſiccatur. Sed quæ eſt, quæ adhibetur cataputia? Succi condenſati miſcendi, quæ eſt doſis?

CATAPUTIA Maior *Offic. Botanicorum.* RICINUS Vulgaris. Claſſis Incomplet. *Germ.* Purgir-Körner. *Gallis* Ricin. *Anglis* Mexico Seeds.

RICINUS vulgaris, qui, *foliis peltatis*, *palmatis*, *ſerratis*, *petiolis glanduliferis*, cognoſcitur, officinis

 hæc

hæc ſemina largitur, quæ cataputiæ maioris ſemina dicuntur, quod vel ideo magis tenendum, quod etiam ricini maioris ſemina multis in officinis proſtent, cum prioribus non confundenda, quia ex alia planta, Iatropha nempe, foliis cordatis angulatis, deſumuntur; utraque tamen admodum ob exurentem acrimoniam, vim inflammantem, ſuſpecta eſſe debent.

VIS anthelminthica LINNÆO ſpecifica. Doſis ſcrupulus ſemis unus.

CHAMÆLEON Niger *Offic. Botanicorum.* ECHYNOPS. Claſſis Naturalis Compoſitarum. *Germ.* Schwartze Eberwurtz. *Gallis* Cameleon Noir. *Anglis* Black Chameleon.

ECHYNOPS *floribus faſciculatis*, *calycibus multifloris*, ſuccum inflammantis acrimoniæ habet, BELLONIUS, ut male carlinæ viribus accedere perhibeatur, DALE. Non eſt in uſu.

CHRISTOPHORIANA *Offic.* ACTÆA *Botanicorum.* Claſſis Multi-ſtam. *German.* Chriſtoph-Kraut. *Gallis* Herbe de St. Chriſtophle.

ACTÆA baccas nigras multum venenatas fert, etiam antiquitati ſuſpectas, quæ tamen in extractum redactæ ab ignaro pharmacopœo, & ſub extracti Hellebori HIPPOCRATIS nomine, repoſita, duodecim granorum pondere, puellæ præſcribuntur absque malo effectu SAUVAGES *Acad. des Sciences 1739.* Externe ad ſcabiem nonnullis habentur utiles.

CLE-

CLEMATIS *Offic. Botanicorum.* Claſſis Multi-ſtain. *Germ.* Waltreben. *Gallis* Herbe au geux. *Anglis* Climers.

Inter Clematidum plures ſuſpectas ſpecies, maxime *vitalba foliis pinnatis, foliolis cordatis, inæqualiter inciſo-ſerratis* definita, acerrima, & ad inurenda ulcera recepta, HALL. etiam podagricis pro veſicatorio applicata CHESNEAU.

COCCUM GNIDII *Offic. Botanicor.* THYMELÆA. Claſſis Naturalis Incompletarum. *Germ.* Klein Kellerhals Saamen. *Gallis* Garou. *Anglis* Spurge Olive.

THYMELÆA *floribus ſpicatis ſub foliis ellipticis, modice acuminatis, lævibus, mollibusve* HALLER, ſemen hoc officinis largitur, admodum urens, inflammatorium, exulcerans, præfocans, experimento *Illuſtr.* L. B. van SWIETEN. Sunt etiam in hac gente ſociæ ſuſpectæ; in thymelæa enim floribus inter folia acuminata lævia duraque poſitis, fervor, & venenum idem eſt HALLER. Huius cortex ſub nomine mezeraì officinis plerumque exhibetur. Peſſimum noſtræ plantæ effectum TRAGUS vidit, cum magno & diuturno ſanitatis detrimento in Dania exhiberi BUCHWALD, cruentam alvum facere DODONÆUS, reliquere.

USUS in hydrope illæſis viſceribus cautus, ad ſcrupulum ſemis, unum, GEOFFROY: folia in aqua frigida macerata drachmæ dimidiæ, vel unius pondere, infuſum dant æque purgans hydropicum.

COL-

COLCHICUM *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Liliorum. *Germ.* Zeitlosen. *Gallis* Mort au chien, colchique. *Anglis* Wildsaffron.

Venenata stirps præfocat experimento *Illustriss.* L. B. van SWIETEN. A radice ad necem purgatus rusticus LUDOVICI. Puella ventris torminibus ab assumpto veneno tertia die rapta, GARIDEL. Ex seminibus mors post horrendos vomitus in duabus puellis, PEYER; etiam gallinis lethale semen, *Acad.* N. C. Vol. X. Turcæ Colchici floribus in vino infusis ad stupiditatem inebriantur. An est in amuleto WEDELII ex colchico, & aliis confecto, laudata virtus? Cæterum legi potest de hac radice A. STOERCK libellus.

CORIARIA *Offic. Botanicor.* Classis Naturalis Incompletarum. *Germ.* Klein Mehlbaum. *Gallis* Blanche Putain. *Anglis* Waxfaring Tree.

CORIARIA, seu *Rhus myrtillifolia Monspeliaca* C. B. vim particularem epilepsiam omnibus animalibus inducendi habet, SAUVAGES *Acad. des Sciences 1730.* ex hoc LINNÆUS citat, negat vero repetito experimento *Cl.* MANETTI *Virid. Florentino.*

CORONA IMPERIALIS *Offic.* PETILIUM *Botanicorum.* Classis Naturalis Liliorum. *German.* Kaiser Cron. *Gallis* Couronne Imperiale.

PETILIUM *foliis caulinis*, venenata vi cicutæ par, succo acri, mordace, exulcerante, gangrænosum. WEPFERI observatione, & CAMERARII experimento infame habetur.

CYCLAMEN *Offic. Botanicorum* Classis Pauci-stam. *Germ.* Schwein-Brod. *Gallis* Pain de porceau. *Anglis* Sowbrede.

CYCLAMEN *foliis cordatis, corolla reflexa*, ob qualitatem acrem fervidam, quæ assatione ita perit, ut radix esculenta fiat, damnatur; audacioribus in succo purgandi scopo drachmarum duarum, triumve dosi, non satis tuto exhibetur; in usum externum cataplasmatis, ut etiam emplastri admittitur; vermes destruere, & scrophulis prodesse inunctum perhibetur.

CUCUMIS ASININUS *Offic.* MOMORDICA *Botanicorum* Classis Naturalis Incomplet. *Germ.* Esels Kürbs. *Gallis* Concombre sauvage. *Anglis* Wild Cucumber.

MOMORDICA absque cirrhis, officinis suam radicem, & extractum, quod Elaterium vocant, largitur. Vis in utroque liquida fundens, carnes liquans, drastica, periculosa, iam veteribus cognita; ut omnia purgantia, si essent valida, vocarent elateria, EROTIANUS. Cæterum elaterii parandi rationem DIOSCORIDES dedit optimam, idque post bimatum tantum exhibendum contendit. Scrupulum, recens sine noxa! ab *Illustriss.* L. B. van SWIETEN exhibitum, omnino abstulit.

USUS in morbis desperatis prudens, hydropicis illæsis visceribus egregius. Elaterii dosis periculosa est; a minori incipiendum, grano nempe uno, duobus ad quatuor. Scrupuli unius pondus LINNÆUS habet, forte error typographi? Radicis cucumeris asinini dosis maior, gran. decem, quindecim. Drachmam dimidiam pulveris dum vini Malvatici, vel Hispanici

nici unciis duodecim infunderet, & in tres potiones, tribus diebus mane ſumendas, divideret CAPIVACCIUS, multos curavit hydropicos.

Cæterum tamen ignorari minime debet, draſtica hæc purgantia rarius Hydropicos percurare, ſæpius vires deiicere, tumorem ipſum non emungere, & hac methodo profligatum ſæpiſſime redire, ut Artis Medicæ Principes diuretica purgantibus ſemper commiſceant.

DRACONTIUM *Offic. Botanicorum.* Claſſis Naturalis Palmarum.

DRACONTIUM *ſcapo breviſſimo, petiolo radicato, lacero, foliolis tripartitis, laciniis pinnatifidis,* LINNÆUS. Huius ſpatha, dum aperitur, fœtorem putridiſſimi cadaveris ſpargit, olfacientes attonitos, & catalepticos reddit, IDEM *in Hort. Cliff.*

ESULA *Offic. Botanicorum.* TITHYMALUS. Claſſis Pauci-ſtam. *Germ.* Teuffelsmilch. *Gallis* Tithymale. *Anglis* Wilde ſpurge.

Variis in officinis variæ Tithymalorum ſpecies in uſu ſunt: Holmiæ adhibetur Tithymalus *altiſſimus lævis, foliis ſub floribus ternis, cordatis, fructu verrucoſo,* HALLERI. Flensburgi, teſte BUCHWALD, tithymalus *foliis ad caulem ovatis, ſub floribus binis, cordatis, obtuſiſſimis, umbellæ radicis paucis, vagiſque,* HALLERI: Alibi tithymalus *foliis ad caulem linearibus, obtuſis, radicis umbellæ plurimis, petalis lunatis,* HALL. & tithymalus *foliis ad caulem cruciatis, lingulatis, ſub floribus cordatis, longe acuminatis, ſcutis bicornibus obtuſis;* & hic venenatiſſimus eſt.

Tota

Tota fere gens cauſtico ſcatens lacte, purgante vi infamis, acidis cicuratur, & in hydrope permittitur, BOERHAAVE. Officinæ radicem eſulæ habent, non nullæ præparant, & ſiccant, aliæ vix tantam curam adhibent. Doſis pulveris pro hydropico granorum decem, viginti quinque; corticis radicis decem, quindecim; in infuſo drachmæ unius, unius cum ſemiſſe, addito ſyrupo de ſpina cervina.

EUPHORBIUM *Offic. Botanicor.* TITHYMALUS. Claſſis Pauci-ſtam. *Germ.* Euphorbium. *Gallis* Euphorbe. *Anglis* Euphorbium.

TITHYMALUS *aculeatus, nudus, multangularis, aculeis geminatis*, inciſus lac fundit cauſticum inflammans, infelici in horto Lugduno-Batavo exemplo. Hæc lacryma exſiccata, non minus cauſtica, granuloſa, cavernoſa, in aqua, & ſpiritu vini rectificatiſſimo ſolubilis, gummi-reſinoſa eſt. Ardentiſſimum hydragogum interno non ſatis tutum uſu, etiam inter errhina infame.

USUS chirurgis ad cariem oſſium in pulvere utilis; emplaſtro exceptum euphorbium veſicans eſt. Oleum in tumoribus duris nobile, laudatum.

HELLEBORUS Niger *Offic. Botanicor.* Claſſis Naturalis Multi-ſtam. *Germ.* Schwartze Nieſſwurtz. *Gallis* Veratre Noir. *Anglis* Black Hellebore.

Veterum multa hellebororum laudatio, magna contemperata infamia eſt, etiam noſtris temporibus ex medicamenti incertitudine accumulata. Teſtimonia utrinque multum dubia ſunt, etiam contraria PAUSANIÆ,

& GA-

& GALENI. Utique compulſis omnium authorum locis, quid veterum helleborus, ignoratur, ut huic vel illi ex veteribus adſcripta laus non ſatis certa videatur; accedit, quod etiam eadem hellebori ſpecies in diverſis regionibus virtute variet: in Gallia adhibita, anglica valentior, BOULDUC *Acad. des Sciences.* Helleborus anglicus vix multum purgat, QUINCY.

Officinis noſtris hellebori nigri *ſcapo nudo, bifloro, foliis pedatis*, definiti radix, & fibræ receptæ ſunt, an purgantes? dubitat LINNÆUS, licet validiſſimum & vetuſtiſſimum purgans alii habeant; ſed etiam deſperato paralytico, in quo & nervi ob longius iam tempus collapſi exſtimulandi, & profunde impacta materies ſolvenda, extracti valida doſis ab *Illuſtriſſ.* L. B. van SWIETEN exhibita, alvum vix ſollicitavit; plurimum primo angi æger, ſingultire dein, vomere, & alvum ſemel deponere; levatus æger, non reſtitutus.

VIS alterans, ſolvens, princeps, emmenagoga chalybe potior, MEAD, QUINCY, & *Illuſtriſſ.* van SWIETEN obſervationibus, qui aquæ ſtillatitiæ Rutæ infundit; ad hæc in obſtructionibus, mania, melancholia, plurimorum experimento utilis. Doſis expiſcanda eſt, nec forte in omnibus locis eadem: Anglici hellebori grana quindecim, viginti, ſcopo alterante ſudorifero dedit QUINCY, grana quindecim ſcopo emmenagogo, fibrarum conciſarum hellebori gallici drachmam ſemis, in lactis uncia una ſemis ebulliendam IDEM; in infuſo drachmam unam, duas, etiam maiorem quantitatem, alii etiam unciam ſemis in decocto dant, quod egregium ad maniam medicamentum habent: In morbis apoplecticis, ſoporoſis, aliisque gravibus, a cauſa frigida dependentibus, vel hellebori decocto, vel extracto cum ſale gemmæ, aut colocynthide, feliciter

multi

multi utuntur, L. B. van SWIETEN. Externe ruſtici maiora armenta, transfixa cauda, & inditis huius radicis fibris, a multis morbis liberant: ſed etiam ſic purgat, WALÆUS.

Examen chemicum BOULDUC docuit, reſinoſam partem exiguam valentiſſimam, gummoſam abundantiorem purgantem quidem, tamen mitiorem: Extractum ſpiritu vini ſolo factum ſuſpectum eſſe debere, aquoſum malignum non eſſe ad ſcrupulum, & ultra exhibendum, quod & alii confirmant. Aqua ſtillatitia erat acris, BOULDUC, ſpirituoſa ad unum cochlear alvum duxit, HALLER, ad octo iuvenem efficaciſſime purgavit, BORRICHIUS. Virtus hellebori nigri omnium feliciſſime obtinetur, ſi groſſus eius pulvis cum ſale tartari teratur, trita in aere reliquantur, ut deliqueſcant, QUINCY. Tenue vinum in menſtruum additum helleboro, pulchrum ſolvens eſt, IDEM.

Varia variis in officinis hellebori nigri præparata habentur: Noſtræ ſolum *extractum* aquoſum poſſident, per ſe adhibendum doſi granorum duodecim, viginti, ſtimuli loco aliis addendum, doſi gran: quinque, decem.

HELLEBORUS Albus *Offic. Botanicor.* VERATRUM. Claſſis Natur. Liliorum. *Germ.* Weiſſe Nieſswurtz. *Gallis* Hellebore blanc. *Anglis* White hellebor.

VERATRUM *caule ramoſo*, eſt helleborus albus officinarum, diſtinctiſſimus a priori, ut, cur confundi, & eodem nomine inſigniri potuerit, mirandum ſit. Malignus eſt, & ex communi conſenſu noxius. Dum contunderetur helleborus albus, adſtantes purgati ſunt, BOY-

LE: Regius princeps a ſcrupulo hellebori albi aſſumpto intra trihorium convulſus periit., HELMONT: a ſcrupulo convulſiones motæ, *Ephem. Acad.* N. C. canis eadem doſi ad ultima deductus, WEPFERUS: ab hoc multi ſtrangulati, FALLOPIUS: etiam in diſcrimen ab admodum exigua doſi deductus in audaci experimento ipſe GESNERUS: Multos tamen in pratis plantam ſine noxa comedere HALLERUS vidit.

Chemia Helleborum absque aqua deſtillans, ſpiritum acerrimum, ſublimati corroſivi ſolutionem coagulantem, producit, BOULDUC. *Acad. des Sciences.* Tinctura ſpiritu vini facta, veneno noxia magis, HERISSANT. *Acad. des Sciences.*

USUS in epilepſia, mania, rarus, quod non ſatis tutus: ſed aceto cicuratur, & revocandum ad officinas eſt oxymel Helleboratum GESNERI.

HERMODACTYLUS *Offic. Botan.* IRIS. Claſſis Naturalis Palmarum. *Germ.* Hermodactylen. *Anglis* Hermodactyles.

IRIS *corollis imberbibus, foliis, tetragonis* L. an noxia dicta, quod primis botanicis colchici ſpecies haberetur? omnino videtur, nam veneni nullum exſtat exemplum. Recens bulbus, & vomitum, & alvum movet, adultior magis alterans eſt.

VIS ad reſeranda obſtructa in vaſis minimis celebris, in rheumatiſmo, amauroſi, conveniens laudatur. Etiam ineſt purgans: datur pulvis drachmæ ſemis, unius pondere. Dum infunditur, uncia ſemis præſcribitur. Arcanum ad morbos articulares hermodactylorum pulverem ab omni tempore multi habuere. Nuper

per adhuc cum aliis ut securum remedium, quo dolores arthritici levarentur, & sedarentur, præscriptum legimus in *Comment. Societ. Scient. Harlemensis* P. II. hoc modo: ℞. Polypodii, Hermodactyli. Rad. Bardanæ, Sarsaparill. ana uncias quatuor: Rasuræ ligni sancti uncias duas. His concisis mensuræ novem aquæ, tres vini albi, super affundantur, stent in digestione integra nocte, dein tribus horis leniter ebulliant, refrigeratum liquidum per incerniculum crinitum, densum, filtretur, residuis fæcibus de novo super affundantur aquæ mensuræ sex, vini duæ, ebulliant ad tertiæ partis remanentiam, decantetur liquor, priori affundatur, sumatur pro potu ordinario.

HIPPOMANE L. Classis Naturalis Incompletarum.

HIPPOMANE *foliis ovatis*, *serratis*, venenata dat poma, quorum venenum folia Ricinoidis Americanæ folio multifido T. domant, SENACO teste.

HYACINTHUS *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Liliorum. *Germ.* Mertzblume. *Gallis* Hyacinthe. *Anglis* Harebell.

Ex fabula magis, quam observatione, noxius dicitur multis; tamen inter hasce huius ordinis radices venenatas, hyacinthi *Narcissi Coronæ Imperialis* LINNÆUS numerat, & tulipæ, & Lilii ab omni suspicione absolvit, quod Tulipæ radix in Italiæ quibusdam locis, edulis, lilii martagonis in Sibiria in quotidianum alimentum cedat.

NIGELLA *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Multi-stam. *Germ.* Schwartz-Coriander. *Gallis* Barbue. *Anglis* Nigella.

NIGELLA *petalis subtricuspidatis, foliis subpilosis* cognoscenda, nonnullis suspecta habetur, licet luculenta desiderentur testimonia. Semina aromatica acria sunt, oleo, quod exprimi posset, plena, TOURNEFORT. Expressum oleum nardinum per errorem multi vocant.

USUS internus vix confirmatus: an devoratum fesqui drachmæ pondere semen per aliquot dies, rabiem caninam tollit? sternutatorium acre est L. B. van SWIETEN.

OLEANDER *Offic. Botanicorum* NERIUM. Classis Pauci-stam. *Germ.* Oleander. *Anglis* Oleandre Rose Tree. *Italis* Leandro.

NERIUM *foliis lanceolatis ternis*, repetitis etiam experimentis venenatum deprehensum est. Narcoticum, carum inducens, LINNÆUS *Vires Plant.* Una tamen species antidysenterica EIDEM audit. Oleander venenum alit, GODFREY *a Treasure of discoveries.*

RANUNCULUS. vide p. 37.

SCAMMONEUM vide Classem purgantium P. II. p. 225.

TAGETES *Botan.* Classis Nat. Compositarum-Radiatarum. *Germ.* Sammetblum. *Gallis* Oeillet d'Inde. *Anglis* Africane Marigolt.

TAGETES *caule subdiviso diffuso*, aliis flos Africanus, ut etiam Tunetanus dicta, odorem gravem, caput

put tentantem ſpargens, experimento DODONÆI multum infamis habita: ſed etiam experimentum repetens LEMERY criminari plantam non potuit, quam ultimo anodynam eſſe LINNÆUS pronunciavit.

THAPSIA *Offic. Botanicorum.* Claſſis Naturalis Umbelliferarum. *Germ.* Tapſia. *Italis* Tapſia. *Anglis* Deadly Carrots.

THAPSIA *fœtida, foliis multifidis, baſi anguſtatis,* cognoſcenda, radicem officinis concedit, periculoſum purgans. Salmanticenſes vetulas menſtruorum promovendorum cauſa cum periculo ſurſum, & deorſum moveri, CLUSIUS. In terra Attica pecudes incolas eam non tangere, peregrinas vero depaſcentes vel alvo ſoluta liberari, vel interire, iam THEOPHRASTUS edixit.

USUS in medicina externus olim multus, frequenti NERONIS experimento clarus, dum nocturnis graſſationibus converberatam faciem cum Thapſia, thure, & cera illiniret, ut ſequenti die contra famam cutem ſinceram circumferret, PLINIUS. Sugillata delere, in profundo latentia evocare, veteres omnes perhibent.

TIGLIÆ, ſeu TILLI GRANA *Off. Botanicorum* CROTON. Claſſis Incompletar.

CROTON *foliis ovatis, glabris, acuminatis, ſerratis, caule arboreo,* fert grana, cum periculo ſurſum deorſumve moventia, admodum ſuſpecta, cauſtica, mulo-medicis hinc inde frequentia: ad tænias cum effectu tamen uſus COHAUSEN, doſi granor. duor. trium.

TOXICODENDRON TOUR. RHUS LINN. Classis Natur. Fructiflorarum.

RHUS *radicans triphyllum, glabrum*, inter alias species IOSEPHO MONTIO *in Bononiensis scientiarum & artium Instituti Tomo III.* quod ne altori quidem optimo parceret, infame merito declaratum fuit. Mirum venenum planta habet; rudius contrectata, affricata corporis parti, pustulas nigras cum inflammatione, puritu excitat, brevi per totum corpus diffusas; lac magis venenatum est, lædit & ipse halitus: remedium malo nondum inventum; nata in pustulis & maculis suppuratio auxilio fuit: ad dolores leniendos decocto foliorum malvæ cum sambuci extremitatibus utiliter usus MONTIUS.

An decocta planta minus venenata? panis hac decoctione saturatus, felibus, gallinis, exhibitus innocuus, IDEM. Est adhuc in hoc genere venenatum Rhus *Vernix* fructu rhomboide, ipsa etiam, quæ ex inciso cortice exstillans crystallina lactea lacryma aeris contactu consistit nigra, vernix; tum Rhus *Toxicodendron* proprie dictum LINNÆO, de quo tamen nuper etiam retulit ex plurimis experimentis egregius ROSSI, nec totius plantæ succum nec illum lacteum, nec plantæ radicem ore assumptam, nec succum crurali venæ infusum canem interimere potuisse, vividumque perstitisse, etiam assumptis duabus radicis Toxicodendri unciis gallum. *De nonnullis plantis quæ pro venenatis habentur observationes Pisis.*

CLAS-

CLASSIS SECUNDA
VENENORUM
STUPEFACIENTIUM.

BELLADONNA *Offic.* ATROPA *Botanicorum.* Classis Pauci-stam. *Germ.* Dollkraut. *Italis* Bella donna. *Gallis* Morelle Marine. *Anglis* Dwale.

ATROPA *caule herbaceo*, *foliis ovatis*, *integris*, solanum furiosum maniacum etiam dictum est. Radicis minor dosis species vanas, duplicata mentis alienationes, quadruplicata mortem adfert, DIOSCORIDES. A folii recentis particula oculo apposita, pupillæ relaxatio, RAIUS, cæcitas, WEPFER. Baccæ vero primum maniacæ, dein lethales, & quidem præter experimenta MATHIOLI, LOBELII, adolescentulum unum mortuum ex esu duarum, triumve baccarum BODÆUS a STAPEL habet; chirurgus medico, ne comederet monenti, illudens, a tribus, quatuorve baccis comestis interiit. L. B. van SWIETEN. Lethalis baccarum alter effectus SCHUSTERO *Actis Phys. Med. Acad.* N. C. Vol. VI. descriptus est. Salus in vomitu, & aceto. Et hæc quidem huius plantæ infamia est.

Verum etiam in laudem illius nonnulla dici possunt: opposita est dirissimo cancro, & in eo malo speci-

cifica dicta, ALBERTI, quanquam non semper aut innoxio aut felici eventu, HEISTERUS, HALLERUS; Et licet in lectione inaugurali ephemeridem persanati carcinomatis ope Belladonnæ sistat LAMBERGEN, id non obvenit sine terrificis symptomatibus, ut dein non amplius remedio insisteret. Ultimo probavit novis experimentis eius vim GATAKER, & peculiari adversus cancrum virtute valere negavit, *Observations on the internal use of the solanum or Nicht-Shade 1757.*

Est tamen ubi etiam nuperrimis in experimentis bene cessit, VANDENBLOCK *Iournal de Medecine, Chirurgie &c.* T. XIV. 1761. & eo in casu utilis deprehenderetur, ubi cicutæ vis nulla esset, ut demum iudiciose concludat *Cl.* Vir, nullum specificum universaliter tale esse: cicutam ubi in cancro putredo, gangræna adesset, belladonnæ præferendam: belladonnam contra, ubi acrimonia corrodens adesset, etiam fungosa caro excresceret, cicutæ anteponendam: Belladonnam subiectis sensilibus, delicatulis, hystericis, hypochondriacis, sanguineis, biliosis, terrifica inducere symptomata, vertiginem, caliginem, aliarum evacuationum suppressionem, his vero pituitosos, melancholicos immunes esse, omnes oris faucium siccitate torqueri. Dosis grani unius, duorum: infunditur hæc in vasculo theato aqua pleno; primis diebus ieiuno stomacho vasculum tantum unum sumitur, dein si e re videatur duo, tria. Maiori etiam pondere datum medicamentum hocce fuit. Moniali cancrosæ a D. COLLIGNON ad drachmam de die in infuso *Iournal.* c. T. XIV. observat. I. *Cl.* MARTEAU vero ita præparatum exhibuit:

℞. Bel-

℞. Belladonnæ uncias quatuor, menthæ crispæ uncias duas, croci orientalis drachmas duas, minutissime concisa inde in matratium capacissimum, superaffunde spiritus vini libras duas, & spiritus volatilis cornu cervi sine calce eliciti unciam semissem, rite obturato pellicula ovina aut vitulina matratio, eandem pelliculam acu perfora, digere per quatuor dies balneo mariæ viginti quatuor gradibus ad thermometrum REAUMURII calido, cola, fortiter exprime, expressum liquorem pondera, quantumque e duabus libris desiderabitur, tantumdem spiritus vini expressis herbis superaffunde, cola denuo, fortiter exprime, utramque colaturam misce, gossypio filtra, vase rite cooperto. Tinctura datur in infuso theiformi botris mexicanæ, vel alterius plantæ cordialis ad guttas octo, quæ grano uni æquivaleant, sic sensim dosis augetur: ad grana undecim de die subministrata est ab authore, igitur data ad guttas octuaginta octo absque incommodo.

Cæterum iam olim baccarum succum in syrupum coctum GESNERUS dysentericis exhibuit, & infusum vinosum *Ephem.* N. C. Nonnulli infusis in spiritu frumenti baccis asthmata curant. Innocuas in cuniculi ventriculum intrusas baccas, & in venas iniectum succum, aqua dilutum, non infamem *Clariss.* MANETTI *Horto Florentino* testatur, vidit etiam in imum ventrem infusum succum insontem esse nec ullo inflammationis aut doloris signo perturbari, aut canes aut gallos aut pullos aut aviculas, dum horum oculi pluma succo madida tangerentur ROSSI l. c.

CASSAVA Amara, vel MANDIHOCA *Offic.* *Botanicorum* IATROPHA.

Radicis esculentæ succus venenatus experimentis HERBERT, qui dissertationem inauguralem de ea scripsit; planta nostris terris ignota, ut & venenum.

CICUTA *Offic. Botanicorum.* Classis Naturalis Umbelliferarum. *German.* Schirling. *Gallis* Cigue. *Anglis* Hemlock, or Common Hemlock.

CICUTA *maculata, caule maculato, seminibus subovatis striatis.* Huius plantæ confusæ admodum apud observatores descriptiones, scrupulum non exiguum ratione effectuum observatorum iniiciunt: iam enim hi medicamentum criminari, illi non adeo suspicere, alii omni scelere absolvere, ut ultimo plerasque de cicuta historias incertæ plantæ esse post TREWIUM pronunciarit HALLERUS. Sed ea dicamus, quæ propriora causæ sunt.

An omnibus in officinis adhibitæ cicutæ eædem? an officinales omnes venenatæ? quod non examinatum, licet causam diiudicare potuisset exploratum. Cicutæ in omnibus officinis adhibitæ eædem non sunt. In Anglia cicuta *maior* in usu est, DALE, eadem in Germania habetur. *Cl.* VOGEL *Mater. Med. aquaticam* GESNERI officinalem facit, an non ex LINNÆO scripsit? dum cicutam *maculatam* (quam ex LINNÆO conium vocat) non cicutam *aquaticam* GESNERI, inter plantas officinales Germaniæ recenset BLAKWELL. T. 451, & nunc aquaticam GESNERI Gottingæ officinalem non esse mihi relatum est; sed etiam cicuta *maior*

maior ſeu *maculata* adhibetur in Galliis, GEOFFROY, & in Auſtria: cicuta vero *aquatica* GESNERI ſeu *viroſa* LINNÆI, *umbellis folio oppoſitis*, *petiolis marginatis*, in Sueciæ officinas recepta eſt, LINNÆUS. Adhæc cicuta minor petroſelino ſimilis C. B. ut & cicutaria aquatica quorundam I. B. effectuum cicutæ multam partem tulere; prior tamen Ethuſa *cynapium* eſt Botanicorum, & alterius generis planta, poſterior Phellandrium *aquaticum* ab his duabus diſtinctum, & hodie etiam in noſtris officinis ex Chærophyllo *temulo* Botanicorum, quod caulem maculatam, ut cicuta maior, habeat, extractum parari & pro extracto cicutæ veræ divendi, certus novi, ut vel inde uni eidemque plantæ diverſarum effectus adſcriptos fuiſſe pateſcat.

Neque tamen id vel adeo mirabile videri poteſt, cum etiam hodie Materiæ medicæ ſcriptores cicutam *maculatam* cum *aquatica* GESNERI confundant. Quæ res vel ideo maxime notari meretur, quod ſic graviter in ſalutem proximi, ſi unam alteri ſubſtituerent, peccare & medicus, & Pharmacopœus poſſent, quod VOGEL capere non vult, ne proprium errorem videat, ſed etiam id illi per me licet.

Quod ſecundum ſpectat, venenatas omnes non eſſe, non ſolum mites, ſed etiam ſalutares de cicutis hiſtoriæ confirmant. Scrupulum unum, etiam drachmam ſemis radicis cicutæ in pulvere, vel infuſum drachma una etiam duabus factum, olim ad ſcirrhos viſcerum RENEALMUS propinavit: Drachmæ unius aſſumptæ doſi in iisdem morbis curationem abſolvi vidit ETMULLERUS. Repetito experimento certus unciam mediam dedit PETIVERIUS, & HENLEY integras quatuor uncias devoravit absque noxa *Transact.*

Phi-

Philoſoph. ſunt adhuc alia huius rei exempla, ut a crimine cicutam maiorem vere abſolveret *Cl.* MILLER in *Botanico officinali anglico, London 1722.*

An radix ſolum venenata? confirmat caſus HEE in *Act. Phyſico Med. Acad.* N. C. Vol. X. Etiam proprio experimento *Clariſſ.* STOERCK. Sed an etiam vernali tempore magis anceps pharmacum? dubitari poſſet. An inde excitati, cicutæ vim adverſus elephantiaſim RATHLAVW, adverſus ſcirrhos & cancros STOERCK noſter, noviſſime probarunt? Equidem poſterioris fide digniſſimæ obſervationes, & factæ curæ aliis hodie abunde regionibus confirmatæ, aureis libellis de virtute cicutæ exſtant, quibus neminem carere poſſe putem. Summatim vero utilem eſſe cicutam vulgarem induratis malis, ſcirrhoſis, ſcrophuloſis, quæ vel reſolvit, vel ad benignam ſuppurationem redigit, cancro limites ponere, etiam acre cancroſum emendare, & ichorem in bonum pus convertere, etiam ſanare fiſtulas, & ſinus, ut & alia ulcera claudere, conſolidare; cataractas incipientes ſolvere, earum progreſſus impedire, matratia ſicca planta farcta aquæ, vel lacti incocta, peſſimæ gangrænæ progreſſum inhibere, corruptum etiam a ſano ſeparare, ſimilia fomenta dolores podagricos non ſolum, ſed & podagricos tophos diſpellere, rheumatiſmum, arthritidem curare, obſervavit.

Præſcriptionis pilularum hic modus. ℞. Herbæ recentis cicutæ quantum vis, exprimatur ſuccus, iſque recens lentiſſimo igne in vaſe terreo ſæpius agitando, ne amburatur, coquatur ad ſpiſſi extracti conſiſtentiam, hoc extractum ſ. q. pulveris foliorum cicutæ in maſſam pilularem ſubigatur, ut fiant pilulæ granorum duo-

duorum. A minimâ doſi incipiendum ex prudentia ſuadet *Clariſſ.* Vir; mane, & veſperi pilulam unam, ſenſim aſcendendo, obſervato effectu, etiam ad drachmam unam, vel unam ſemis de die dedit. Hodie ad unciam ſemis multi vorant: ſuperbibitur infuſum thee, vel aliud medicatum: poteſt etiam pulvis radicis cicutæ, ſ. q. mucilaginis gummi tragaganthæ in pilulas redigi, ſed efficacius priori medicamentum, cautius dandum pronunciavit. Adhæc grana duodecim, viginti, extracti, aquæ ſtillatitiæ unc. ſex, duodecim, diluta, forma mixturæ propinari poſſunt, ipſa etiam cicutæ infuſio meraca in ſinus, fiſtulas, injici.

Reliquum eſt, ut in laudem tanti inventi, quale Vienna nullum novit, candidiſſimo Amico id dicamus, quod olim BOYLE. „I. Eſteem the diſcovering and „divulging uſeful things in phyſic, and the recom„mending good remedies, among the moſt extenſive „acts of charity, whereby a man becomes really mo„re ſerviceable to the World, than by building an „hoſpital.„ Quodſi & Tua hæc, erga proximum charitas livido petatur dente, an non noſcis id HESIODI:

Καὶ κεραμεὺς κεραμεῖ κοτέει, καὶ ἀοιδὸς ἀοιδῷ, καὶ πτωχὸς πτωχῷ.

CICUTA Aquatica GESNERI. CICUTA L. SIUM HAL. Claſſis Naturalis Umbelliferarum.

CICUTA hæc *viroſa umbellis folio oppoſitis*, *petiolis marginatis*, *obtuſis* LINNÆO, *pinnis laciniatis*, *pinnulis trifidis*, *nervo non folioſo*, HALLERO diſtinguen-

guenda, unanimibus fere omnium experimentis infamis, integro WEPFERO descripta libro est. Non est œnanthe cicutæ facie, succo viroso, crocante, ut ex MEADIO forte QUINCY, cui vires nostræ adscribit. Neque etiam observationes *Acad. Reg. Paris.* a D. IAUGON de funesta ex esu cicutariæ trium militum morte, de nostra hac planta esse videntur; essetne de œnanthe *fistulosa?* quæ foliis caulinis fistulosis, teretibus cognoscitur. A cicuta aquatica GESNERI pecudum luem Tornoæ LINNÆUS vidit: Et ex succo e foliis, & floribus expresso, in cuniculo ad semiunciam, & cane ad unciam dato, nullum effectum SPROEGEL. *Exper.* VIII. IX. E radicis vero succo vomitus, & tremores, non mortem, *Exper.* X. & e pulvere radicis salivæ viscidæ effluvium sequenti die in eodem cane. IDEM *Exper.* XI.

CICUTARIA Palustris Tenuifolia B. PHELLANDRIUM *Botanicorum.* Classis Naturalis Umbelliferarum. *Anglis* Cow-weed or Wild Cicely.

PHELLANDRIUM *foliis ad angulos ramosis definitum*, multum habitu, non infamia cicutis affine, medicatum plurimis habetur, scirrhis, cancris, etiam gangrænæ utile, BOERHAAVE, morbis malignis etiam KRAMMERO Patri opponitur. Seminum interne exhibendorum in abscessibus, ulceribus, dosim drachmam unam facit HEISTERI Filius *Acad.* N. C. Vol. V, quæ in initio nimia est. Quod phellandrium equis lethale & paraplegiam causet, LINNÆI est *in itin. West.* 46. testimonium; id bobus exquisitum pabulum *Ibidem* censetur. Tamen etiam huius extractum pro extracto cicutæ nostrarum officinarum datum, homini-

bus

bus nec obfuit, nec profuit, *the London cronicle for Iuin 1761.*

CICUTARIA Pannonica CLUSII vide T. 1. p. 34.

DATURA *Offic.* STRAMONIUM *Botanicorum.* Claſſis Pauci-ſtam. *Germ.* Stechapfel. *Gallis* Datura, pomme epineuſe. *Anglis* Thornapple.

STRAMONIUM *fructu erecto, calyce pentagono* cognitum, ſua officinis ſemina, ob vim caput tentantem infamia, largitur. Minima horum doſis inebriat, aliquantulum mediocris memoriam tollit, & inſaniam inducit, maior convulſionem, ſudorem frigidum, mortem infert. Funeſto errore ſæpe pro nigella divenditur, BRESLAVIENSES, & ita datum ad drachmam unam pharmacon fœminam occidiſſe, ex HALLERO SPROEGEL excitat. Poma in lacte cocta etiam vertiginem, aphoniam, cum ſenſuum abolitione, delirio feroci, & aliis peſſimis ſymptomatibus induxere, *Eſſays and obſervations before a ſociety of Edimburgh* Vol. II. Unciam ſemis ſeminum fere absque noxa devoravit canis, SPROEGEL *exp.* XIII; ne ideo minus ſuſpecta ſemina ſunt. Veneno medicina acetum.

DORONICUM *Offic. Botanicorum.* Claſſis Naturalis Compoſitarum Radiatarum. *Germ.* Gemſenwurtz. *Gallis* Doronic. *Anglis* Leopard's bane.

DORONICUM *foliis cordatis, obtuſis, radicalibus petiolatis, caulinis amplexicaulibus,* hodie vix in uſu

uſu eſt, licet adhuc in Anglia frequenter ad ciendos menſes in cerevifia, aut vino propinetur, BLAIR, etiam in noſtris Alpibus colicæ adhibeatur. Vaniſſimum illum rumorem, GESNERUM hac planta ereptum, maſcule refutavit HALLERUS. Sed quod ſuſpectum tamen LINNÆUS dixerit, repetenda experimenta ſunt.

DULCAMARA *Off.* SOLANUM *Botanicorum.* Claſſis Pauci-ſtam. *Germ.* Steigender Nacht-Schatten. *Gallis* Douce amere. *Anglis* Bitter-Sweet.

SOLANUM *foliis aliis trifidis, aliis ſimplicibus,* lignoſum, ſcandens, reliquis ſolanis mitius, magis ſaponaceum mundificans, diureticum. Innocuum medicamentum pronunciavit HALLERUS, quod multum deprædicavit in phthiſi, ubi nondum adeſſet humorum colliquatio, BOERHAAVE, etiam in contuſione IDEM, & in lue venerea & ictero LINNÆUS, qui & ſtipitum dulcamaræ doſim facit unciæ unius, duarum. Adhæc in arthritide BUCHWALD laudavit, & decoctum ex herba paratum in arthritide vaga multum præſtare, conſtantem experientiam eſſe, HAMNERIN *de viribus medicis plantarum indigenarum* aſſeruit.

HYOSCIAMUS *Offic. Botanicorum.* Claſſis Pauci-ſtam. *Germ.* Dollkraut. *Anglis* Henbayne. *Gallis* de la Hanebane.

HYOSCIAMI *foliis amplexicaulibus* radicem, herbam, & ſemina officinæ habent, & veterum, & recentiorum experimentis ſtupefacientia. De radicibus comeſtis tragicam admodum narrat hiſtoriam WEPFERUS,

RUS, hydrophobiam lethalem vidit, BARRERE. A foliorum manipulo ſemis enemati incocto, iniecto, placidus vir furere, & delirare cœpit. ETTMULLER. A ſolo vapore temulenti facti, BOERHAAVE & amicus, dum emplaſtrum pararent. A ſeminibus comeſtis deſipientiam MATTHIOLUS, vertiginem, deliria, ſomnum profundum STEDMANN. *Philoſoph. Transact.* viſus obſuſcationem, memoriæ eclipſin L. B. van SWIETEN proprio experimento: præſentem memoriam cum convulſionibus, *Eſſays and obſervations before a Society in Edimburgh* Vol. II. obſervarunt. Tum ab hyoſciami nigri ſemine in quatuor pueris, ſitis, vertigo, obſcuratio viſus, delirium furioſum cum profundo ſomno, SLOANE *ibidem* T. III. A fumo ſeminum combuſtorum mentis alienatio cum furore, imo etiam ab effluviis ſeminum eadem mala *Ephem. N. C.* viſa. Salus in vomitu. Tamen ex ſucco foliorum ad unciam integram cani dato, nulla perturbatio. *Cl.* SPROEGEL experimento XII.

USUS internus non cognita ſalutari doſi ſuſpectus, nec etiam externus tutus. Seminum vapor in dentem carioſum admiſſus, tum Actorum Haffnienſium, tum aliorum teſtimonio noxius. Oleum preſſum congeneribus efficacius, LUDOVICI, externo innocuum uſu.

LOLIUM *Offic. Botanicorum.* Claſſis Naturalis Graminum. *Germ.* Lulch. *Gallis* Zizanie. *Anglis* Darnel. *Italis* Loglio.

LOLIUM *ſpica ariſtata*, temulentum cognominatum eſt, ob dolores capitis, & temulentiam, quæ cauſat. A lolio temulentia, & ulcera iam GALENO

memorantur. Somnum, temulentiam, vertiginem ab eo CAMERARIUS obſervavit. Lolium cereviſiam temulentam reddit, LINNÆUS: hæc vis in pane, qui in annonæ caritate inde efficitur, perit, IDEM; non eſt venenata, IDEM.

LAUROCERASUS *Offic.* PADUS *Botanicorum.* Claſſis Naturalis Calycifloraruin. *Gallis* Laurier-ceriſe. *Anglis* Lauroceraſus.

PADI *foliis ſempervirentibus, lanceolato-ovatis*, aqua ſtillatitia per plurima experimenta lethalis, BROWNE LANGRISCH integro tractatu *a Courſe of experiments with the Lauro-ceraſus in order to inveſtigate its effects on animal bodies.* Similia etiam experimenta habet DU HAMEL. *Traité des arbres* T. I. Ex quibus omnibus concluſere ambo Clariſſimi Viri, ſemper in nervos venenum agere. Bolus, acetum, auxilio non ſunt: in lacte ſalus *Philoſoph. Transact.* Nro. 418. in quo gratiſſima & ſalubria incocta folia, L. B. van SWIETEN, etiam contra phthiſin laudata, LINNÆUS.

NUX VOMICA *Offic.* STRYCHNOS *Botanicorum.* Claſſis Naturalis . . . *Germ.* Krähenaugen. *Gallis* Noix Vomique. *Anglis* Vomick Nuts.

STRYCHNOS *foliis ovatis, caule inermi*, fructus, certiſſimum animalibus, canibus, felibus, glyribus venenum, aliis ut & homini dicitur innoxium: tamen a granis quindecim interemptam puellam FR. HOFFMANNUS habet; etiam temulentiam, & vomitum

tum ab electuario de ovo, quo recipitur, SORBAIT. Sed iam ante hos deleterium observavit fructum MATTHIOLUS. Contra hydrophobiam aliqui laudant cum amygdalis amaris, sed dosim, & utendi modum non addunt.

OENANTHE *Offic. Botanicorum*. Classis Naturalis Umbelliferarum. *Anglis* Hemlock-dropwort. *Gallis* Cigüe filipendule.

Etsi tota hæc familia suspecta sit, deleteria tamen maxime observata est œnanthe *foliis omnibus multifidis, obtusis, subæqualibus*, tum illa *cicutae facie, succo viroso crocante distinguenda*. Solo gustu mors hominibus, BOERHAAVE, STALPART van der WIEL. Contrita calido die inter digitos folia, naribus supposita vertiginem inducunt, L. B. van SWIETEN. In acetariis assumentes vix evasere, LOBELIUS. Ex octo iuvenibus triginta annorum hanc edentibus, quinque cum motibus epilepticis mortui, alii misere affecti, vix servati sunt, *Transact. Philosoph.* Nro. 238. item numero 480. alia fata habentur: Eximius chalcographus EHRET, dum plantam in aere incideret, vertiginem passus, *Ibidem*, tum plures alios hac planta raptos, alios in summum discrimen deductos, BLAIRS *Miscellaneous observations London 1718.* in quo libro etiam aliarum plurimarum plantarum infamia dicitur: & recentissime ex triginta septem militibus, radice pastis, unum solum desiderari vidit ROCHARD. *Iournal de Medecine, Chirurgie &c.* Tom. IX. & X.

POMA AMORIS *Offic. Botanicorum* SOLANUM. Classis Pauci-stam. *Germ.* Liebäpfel. *Gallis* Pommes d'amour. *Anglis* Love apples.

SOLANUM *caule inermi, herbaceo, foliis pinnatis, incisis,* cum tota gente suspectum, Italis sale, pipere, oleo conditum esitatur; comeditur etiam coctum, BAUHINUS, liberalius vero ingurgitatum periculo non vacat, IDEM. Aphoniam, apoplexiam, induxisse in observatis est. Nonnulli ad epiphoram, erysipelas, ignem sacrum, externe laudant.

SOLANUM *Offic. Botanicorum.* Classis Pauci-stam. *Germ.* Nachtschatten. *Gallis* Morelle. *Anglis* Night-Schade.

SOLANUM *foliis angulosis, undulatis, caule laevi,* pro atriplice in cibum sumptum, venenatum edidit effectum, *Comm. lit. Nor.* Etiam a baccis gallinas periisse, & convulsos pueros fuisse, monet BOERHAAVE. Cæterum tamen externo usu mite, inflammationi, paronychiæ, erysipelati, cancro, cataplasmatis forma admovetur; solano furioso interno usu præferendum, dosi prima grani unius in uncia una aquæ ferventis, post duas tres dies repetenda, & solum ad grana quinque, sex, augenda, GATAKER *l. c.* tunc illico desistendum, ni vel perspirationem, vel urinam, aut alvum medicamentum moveat: tali methodo hæmiplegia curata fuit, & quod urinam movet, etiam hydrops.

VENE-

VENENUM LAMASCENSE, & TICUNASCENSE. Coctione extractum ex plantis, ab incolis Americanis ad inficienda tela adhibetur. Ingeniosissimus mortalium, de la CONDAMINE, in itinere suo Americano primam huius mentionem fecit, dein experimenta satis periculosa instituit *Cl.* HERISSANT. Necat omnia quadrupedia, aves, carpiones, muscas; saluti saccharum, sal marinum, esse dicuntur: tamen saccharum fefellit in experimento *Transact. Philosoph.* Nro. 482. Sed esum animalium hoc veneno necatorum innocuum, de la CONDAMINE, L. B. van SWIETEN testantur.

CLASSIS TERTIA VENENORUM FOSSILIUM ACIDORUM.

Acida mineralia omnium cognitorum acidorum potentissima, & gravissima, concentrata, venena sunt caustica, cum corrosione, destructione partium viventium cito gangrænosa; quod quidem, quia multiplici hinc inde observatione innotuit, non probabo: Nec id inquiram an a gravitate horum specifica, eorumque rigiditate is absolute pendeat effectus, id vero tantum, quod iam sæpius dictum, & retinendum, in medium adferam: tres acidorum mineralium diversas species esse, acidum nempe vitrioli, acidum nitri, acidum salis: horum potentissimum vitrioli, quod data uncia una proprii spiritus drachmas quinque grana tria acidi largitur; secundo loco acidum nitri, quod simili dosi spiritus nitri, drachmas duas, grana viginti acidi; tertio salis, quod drachmam unam grana tredecim concedit, ut experimenta docuere HOMBERGIUM. *Acad. des Sciences 1700.* Veniunt igitur in censum huius classis

VITRIOLORUM Acida. *Spiritus & Oleum.*

Quæ ex vitriolo ad flavedinem calcinato, destillatione vel descensoria, vel laterali obtinentur: Et quidem spiritus nihil aliud est, quam acidum vitrioli maiori quan-

quantitate aquæ, oleum vero minori, ut ſub forma fluida appareat, contemperatum: glaciale enim, dum magis dephlegmatum eſt, & conſiſtit, dicitur.

ALUMINIS Acidum, Vitrioli idem.

SULPHURIS Acidum, quod flagrante phlogiſto ſolum obtinendum ſub campana, ſpiritus ſulphuris per campanam dicitur.

NITRI Acidum. Spiritus fumans, ſeu aqua fortis, verus nitri ſpiritus, vitrioli acido, baſi nitri ob maiorem affinitatem iuncto, in deſtillatione expulſus, ſolemne argenti menſtruum, & facile, dum duæ partes ſpiritus uni parti argenti ſuperfunduntur.

AQUA REGIA acido nitri, & ſalis, vel nitri, & ſalis ammoniaci contemperatis exurgens, recens argentum ſolvens, adulta non attingens, verum auri menſtruum. Alia de nitro dicta ſunt parte II. *de attenuantibus*.

SALIS Acidum. Spiritus acido vitrioli expulſus efficacior, terris bolaribus ignavior, ſemper tamen corroſivus, ſi purus eſt; alia de ſale Parte II. Acidis mineralibus aſſumptis, ſpes in oleoſis, mucaginoſis.

Quantumvis vero hæc acida mineralia per ſe venenata ſint, horrenda tamen magis evadunt, ſi glebæ metallicæ iuncta ſint: atque tales multæ metallorum ſolutiones habentur, ut auri, argenti &c.

AURUM *Omnium.* Classis Naturalis Metallorum Nobiliorum, *Mineralogiae* W. *Germ.* Gold. *Gallis* Or. *Anglis* Gold.

Metallorum ponderosissimum, simplicissimum, aqua regis solubile, AURUM est: adhaec nec elasticum, nec sonorum, nec aere, aqua, igne destruendum, licet admodum malleabile, & ductile, deprehenditur, simul etiam tenacissimum sub aqua bilance hydrostatica ponderatum vigesimam fere sui ponderis partem amittit. Aqua regia mediante calore solvitur solutione transparente. Solutio auri in acidis fossilibus horrendi saporis omnia erodit, BOERHAAVE, eiusdem notae etiam sal metallicum auri, aut crystalli solares habentur.

Solutio auri alcali volatili, fixo, aut terra absorbente praecipitata, exsiccata prudenter, *aurum fulminans* audit, quod pondere aurum in compositionem receptum superat, & in magna copia aquae lotum, omni sale purgatum, non amplius fulminat, etiam simplici fusione in aurum resuscitari potest, MACQUER, nec opus est illi reducendo corpora inflammabilia adiicere cum principium inflammabile non perdiderit SPIELMANN.

Hoc compositum vim fulminandi habet, quam tamen oleum vitrioli affusum inhibet, MACQUER, & sulphur Basil. VALENTINUS, & salis acidum ROLFINCK, & acetum SPIELMANN; quem vero sal ammoniacum in menstruo solvente receptum, aut alcali volatile ad praecipitationem adhibitum, constanter intendunt, WALLERIUS, & alcalina fixa supprimunt STAHL *fund.* an inde ratio virtutis fulminantis quaesita evidens? nuper primus patefecit non satis laudandus

dus Pharmacopæus MEYERS eam a caustico dependere, & nunc facile intelligimus affuso oleo vitrioli salis aut aceti acido, ipso addito sulphure causticum mutari, & vim fulminantem hoc mutato tolli.

Ignorari vero non debet hocce compositum non solum mediocri calore, sed etiam tritu, compressione validiori explodi, GAZETTE SALUTAIRE 1761. N. II. imo cum aliis pulveribus rudius tritum inflammari, HANNÆUS *ibidem* N. XLII.

Sed estne aurum fulminans medicina? facilis responsio. Aurum fulminans menstruis salibus gravidum suspectum, L. B. van SWIETEN, nec unquam Illi adhibitum salibus spoliatum omnibus, humanum corpus non mutat, nec ab eo mutabile metallum, tamen ut in officinis habetur præscriptum, quandoque miras anxietates fecit, periculosa etiam symptomata excitavit, ut non amplius in Anglia adhibeatur.

Croci, magisteria, radicales aliæ auri solutiones, in usum medicatum pariter vanæ sunt.

ARGENTUM *Omnium.* Classis Naturalis Metallorum Nobiliorum, *Mineralogorum*, W. *Germ.* Silber. *Gallis* Argent. *Anglis* Silver.

ARGENTUM *album, splendens, sonorum, elasticum, metallum*, in aqua forti crudum, in acidis vegetabilibus, aceti, succi citri, salis acetosellæ, præparatum solvitur, *Cl.* MARGGRAF, præcipitatum etiam sale alcalino, tum fixo cum sanguine confecto reseratur, tum volatili spiritus salis ammoniaci aquosi, IDEM.

Post aurum maxime ductile hoc etiam magis elasticum & sonorum & durum est; in igne perstans nec alteratur, nec ponderis diminutionem patitur, potissimum tamen arsenico & sale communi volatile redditur. Cæterum nec aquæ subiacet, in bilance hydrostatica unam undecimam fere ponderis sui partem amittit, spiritu nitri cum effervescentia & calore dissolvitur, solutione acerrima & cito deleteria. Sic etiam crystalli inspissatione ex hac paratæ, causticæ, lotæ sæpius, etiam dein siccatæ, adhuc amarissimæ, argentum hydragogum ANGELI SALÆ constituunt, vix tuti usus.

LAPIS INFERNALIS LUNÆ ex inspissata purissimi per ignem argenti meraca solutione, consistentiam nactus, aut etiam ex crystallis lunæ igne fusis, & in modulos coniectis exurgens, instar ignis caustici, corpus animale in escharam cito comburit, imo marmor destruit, WALLERIUS; est huius lapidis multus chirurgis usus, & quidem omnium:

1. Ubi cultri, aut ignis usum ita abhorrent ægri, ut his visis animo deficiant.

2. In omni casu, ubi tumor exstirpandus ob loci difficultatem ferro tentari non potest, etiam ubi polypi, scirrhi reliquiæ consumendæ, ulceris in profundo siti callus auferendus, cancri venerei medicandi.

3. In phlegmonibus œdematosis lente suppurantibus, in tumoribus inflammatoriis malignis, quibus materies caustica inclusa est, ut bubonibus venereis, pestilentialibus, tum & in aliis a venenatorum animalium morsibus exortis, ut ipsum in labiis vulneris hærens

rens venenum citius, quam in ſanguinem ſuſcipi poſſit, deſtruatur.

4. Etiam in carie oſſium; in carie enim, quam ignis curare non potuit, lapis infernalis eximio ſeſe uſu probavit. Cæterum nec id ignorari debet, ruptorio communi chirurgorum, & oſſibus ad albedinem calcinatis, commixtis, aquam marinam deſtillatione in vaſe convenienti dulcem reddi, & potabilem, hocque inventum eſſe IOSEPHI APPLEBY Angli.

In eundem cenſum aliorum metallorum, aut ſemimetallorum ſolutiones acidæ revocantur; ex his enim plurima in tribus his acidis ſolvuntur: ita oleum vitrioli, ſpiritus nitri, ſalis, diſſolvunt cuprum, ferrum, ſtannum, zincum, plumbum: oleum vitrioli, & ſpiritus nitri adhuc cobaltum, & alias arſenici mineras; referat ſpiritus nitri mercurium vivum, regulum antimonii, quem etiam ſpiritus ſalis ſolvit, & quæ alia chemia docet.

BUTYRUM ANTIMONII *Offic.* Claſſis Præparatorum. Ordo Semimetallorum.

BUTYRUM antimonii eſt regulus antimonii mediante deſtillatione acido ſalis corroſus, conſiſtens, potentiſſimum cauſticum, in ponendo gangrænæ, cariei limite multum chirurgis in uſu, aliquibus etiam arcanum; interne terribile venenum. Vide *Acad.* N. C. Vol. V. Cicuratur alcalinis, oleo tartari p. d. *Acad.* N. C. Vol. VII.

De Venenis Mercurialibus vide Mercurium, Parte II. *de ſialagogis*.

CLAS-

CLASSIS QUARTA.

VENENORUM ALCALINORUM.

Salia alcalina in genere in fixa, & volatilia, tum priora in naturalia mineralia, vel in artificialia, dividuntur. Alcalina fixa naturalia mineralia in fontibus medicatis Egranis, Pyrmontanis, Sedlizensibus, Spadanis, thermis Carolinis, Tœplicensibus, aliisque demonstrabilia, etiam ex terræ gremio eruuntur: docet minera boracis orientalis Indiæ, quæ sal alcali fixum sale culinari mixtum habet, POTT. *Observ. & animadvers. de Borace.* tum & in cellis efflorescit, *Cl.* MARGGRAF *script. chem.* p. 189. docet id aphronitrum. Hæcce salia alcalina mineralia, cum, aliis in his aquis nupta salubria, etiam separata, non uti lixiviosa, vel acria sint, vel caustica, in censum venenorum non veniunt: eductum enim ex sale communi alcali minerale MARGGRAFIO, & alias longe ab aliis alcalinis vegetabilibus distinctas dotes habuit, & acre non fuit. l. c. 170.

Et in genere quidem Minerale alcali ab alcali vegetabili distinguitur:

I. quod acre non sit dum causticam acrimoniam aliud semper habet.

II. quod in aere non liquescat.

III. quod crystallisatum crystallos exhibeat sali mirabili simillimos.

IV. quod

IV. quod cum vitrioli acido conſtituat ſal mirabile *Glauberi*, cum acido nitri Nitrum cubicum, ſal commune cum Acido ſalis.

V. quod cum acido vegetabili non faciat ſalem deliquium patientem ut terra foliata tartari ſolet, ſed cum acido aceti ſalem conſtituat medium, variis pro diverſa ratione factum cryſtallis, in aere ſiccis, in igne prioribus fixioribus, dum vegetabile acidum alcali minerali arctius quam lixivioſo nubit; tum demum cum cremore tartari ſalem exhibeat ſeignetti.

Minime tamen reticendum, quod iam dudum ſuſpicatus ſum alcali minerale etiam cauſticum igne fieri poſſe, & ſalem conſtituere iu aere deliqueſcentem; utrumque nuper qui novam Chemiæ facem intulit, & vulgarem Inſtitutionum Chemicarum theoriam longe ſuperavit laborioſiſſimus MEYERS, experimentis demonſtravit: ſcilicet primas, & aliquoties purificatas ſodæ cryſtallos alcali minerale mite, parum de ſulphure ſolvere, & hoc minorem magiſterii ſulphuris, quam alcali vegetabili, quantitatem obtineri; ultimum vero inſpiſſatum & cauſticum ſodæ ſalem maiorem largiri: ſalem cauſticum purum ſodæ difficulter cryſtalliſari: inſpiſſatum in aere humeſcere, quod antequam cauſticum adderetur, in ſoda non obſervabatur, ut igitur quaſi ipſa ſalis alcali vel facilis vel difficilis cryſtalliſatio ſolubilitasque a cauſtico dependere videantur.

Alcalina fixa artificialia, etiam lixivioſa vocata, tam ex animalium, quam vegetabilium partibus, etiam ex tartaro, fœcibusque vini, ut & nitro, ſimplici combuſtione in his, calcinatione, vel detonatione in illis paranda, alcalina ab herba kali, quæ hæc maximo fœnore

nore largitur, dicta sunt, licet tamen diversis in regionibus diversis ex plantis conficiantur: ita ex chenopodio Hispani, ex mesembrianthemo Ægypti, ex salsola Angli, tum ex vegetabilibus fere omnibus, maiori ex his, minori ex illis quantitate, pro suis experimentis chemici parant, vix ulla tamen in omnibus diversitate, si pura, quod ultimi ignis gradus eadem sint producta, BOERHAAVE; quamvis in quæstione prima, pro cathedra vacante Monspeliensi, aliter statuat *Cl.* VENEL. Atque hæcce forma vix cohærente, haud crystallina visuntur; docuere tamen raræ observationes *Act. Moguntinorum* T. I. qui etiam in crystallos cogi possint, tum spiritus salis ammoniaci additione, tum simplici, sed frequenti solutione colatione, inspissatione. Sal alcali minerale purum sola solutione & colatione crystallisari posse iam ante MARGGRAF docuerat.

Salium Alcalinorum fixorum, seu strictius lixiviosorum, hæ præcipuæ proprietates sunt:

1. Sicca, inodora, acria sunt, humescunt, in aere deliquescunt, & quadruplo fere ponderosiora redduntur, unde ex spiritu vini aquam attrahunt, & in ea facile solvuntur, etiam pertinaciter haustam retinent, nec omnem in calore ebullientis mercurii dimittunt.

2. Cum oleosis pinguibus commixta in saponem abeunt, peculiari tamen arte cum alcohole.

3. Etiam cum iisdem diutius digesta, tum igni fortiori exposita, volatilia fiunt. Convictio est in cineribus clavellatis, cum sevo in vase clauso tractatis: inde enim sal volatile, quod in neutro ingredientium erat, elicitur. Simile ex omni sale alcalino fixo, cui olei cuiuscunque duplum, vel triplum admiscetur, si

si subactis sublimatio instituatur, obtinetur; ita etiam volatilisatio salis tartari fit, & ex quocunque sapone aliquid salis volatilis per destillationem elicitur, WALLERIUS in HIERNE, imo si cum simplici terra tractantur olea, sublimatione sal volatile producitur.

4. Cum sale ammoniaco trita, adiecta aqua calida, odorem urinosum fundunt, *Cl.* MARGGRAF iam ex hoc criterio iudicavit, salem alcalinum fixum Rhinocerotis, qui illi examinandus ab Academia dabatur, salem alcalinum fixum non esse, *Acad. des Sciences de Berlin 1756.*

5. Præcipitant salia media in aqua soluta LEMERY *Ac. des Sciences 1727.* terras alcalinas in acidis solutas, non vero alcali minerale, contra WALLERIUM, & VOGEL, *Cl.* vir MARGGRAF *Script. Chem.* p. 171. Minerale vero id alcali æque efficaciter in priores agit, IDEM. p. 177.

6. Cum acido vitrioli in tartarum vitriolatum, nitri in nitrum regeneratum, salis communis in sal regeneratum abeunt, quæ alia alcalina non faciunt: alcali nitri cum acido vitrioli arcanum duplicatum vulgò, alcali minerale salis cum eodem sal mirabile GLAUBERI, alcali urinosum cum eodem sal ammoniacum secretum GLAUBERI facit. Item alcali minerale cum acido nitri nitrum cubicum, alcali volatile cum eodem nitrum flammans; alcali minerale cum acido salis sal commune, alcali urinosum cum eodem sal ammoniacum constituit.

7. In igne admodum fixa sunt, vehementiori tamen in fluorem rediguntur, & protractiori pro parte dissipantur:

pantur: cinerum clavellatorum unciæ quatuor per quinque horas uſtæ, amiſere integram unciam, IUSTI.

8. Gummoſa reſinoſaque omnia aperiunt corpora, tum & ſulphurea, quæ tamen non diu ſuſtinent ſoluta.

9. Cum alcali ſanguinis bovini præparata varia metalla ſolvunt, ut aurum, argentum, mercurium, zincum, bismuthum, *Cl.* MARGGRAF. *Scriptis Chemicis*, ultimo etiam omitti non debet, cum calce viva cauſtica magis fieri.

Hæ principes, aliæ aliis etiam communes dotes ſunt, effervescere enim cum acidis terrea, lapidea, teſtacea pariter, tum ſolutiones aluminis uſti, vitrioli albi, tartari emetici, præcipitare, adhæc etiam ſyrupum violarum movere, & viridi colore inficere ſolent.

PRINCIPIA horum I. multa terra, II. paucum ſal acidum, III. phlogiſton. Primum quidem ſale tartari alcalinorum, ſi bene præparatum ſit, principe, in meram terram abeunte, in experimento manifeſtum eſt: ſcire tamen etiam iuvat, impurum ſalem tartari, in aqua pura ſolutum, evaporatione facta ſal medium cryſtallinum ſæpius exhibuiſſe CARTHEUSERO, *Acta Mogunt.* T. I. Secundum ea tentamina declarant, quæ maiorem alcali fixi quantitatem ex iis educunt, quibus copioſior acidi vis, minorem ex illis, quibus aut nulla, aut de induſtria ablata, tum & illa, quæ commonſtrant ipſum nitrum fixum, aperto vaſe carbonibus præparatum, ex ſuperfuſo oleo vitrioli fumum emittere nitroſum, WALLERIUS in HIERNE. Tertium inde petitur, quod phlogiſto deſtituta corpora alcali fixum non ſuppeditent. Cæterum proportio dici non poteſt. Diverſitas horum maxima eſt in effectibus, etiam figura, ab

ab admixtis. Sal ſodæ aquæ forti admixtum, eam in aquam regis commutare viſum; ratio quæſita eſt in ſale communi, illi, ut & aliis ſæpius immixto, & inventa.

Salia alcalina fixa in uſum medicum adhibenda, eodem modo præparata omnia, pura, parum diſtincta ſunt, ut adeo magnus horum in diſpenſatoriis catalogus ſuperfluus; ſed ne officinæ, quem intendunt, ex diverſis ſalem alcalinum fixum parant, cum acido ſulphuris vitient, & ſalem medium potius moliantur, ſapore amaricante magis, quam urinoſo cognoſcendum, & cryſtallina forma diſcrepantem: Methodo TACHENIANA facti differunt omnes, *Acta Petropolit.* T. V. GMELIN, non ideo tamen ſpecificam virtutem plantarum, unde parata, aut retinent, aut habent, IDEM.

SAL TARTARI, alcalinorum fixorum princeps, ſola tartari puri calcinatione obtentus, non illico in minima aquæ quantitate ſolvitur, licet exſiccatus in aere deliqueſcat brevi, ex eoque continuo humiditatem attrahat, dum tamen neque in eodem totus ſolvatur, remanente ſemper aliqua portione etiam in cryſtallos cogenda, quæ ad ſalem communem magis quam ad tartarum vitriolatum inclinet SPIELMANN *Inſtit. Chem.* 1763.

Solutus in aere Tartari ſal OLEUM TARTARI per deliquium ſatis improprie officinis vocatur. Hoc liquamen alcalinum ex pauca attracta ex aere humiditate exurgens, acrius longe eſt, quam illud, quod ex plurima aeris humiditate etiam exigua aquæ quantitate confectum eſt; atque id ipſum ratione virtutis & doſis huius medicamenti conſiderandum eſt, quod etiam iam olim HENCKELIUS monuerat, prius tartari oleum acre magis Pharmacopæis recommendans.

VIS MEDICA deinde dicetur.

CINIS CLAVELLATUS COMMUNIS acido vitriolico impraegnatus, ſalis medii plurimas dotes habet, pro maxima tamen parte adhuc alcalinus eſt, BOERHAAVE, NEUMANN. In ſale centaurei minoris, hyſſopi, ſalviæ, & aliorum plurium, ſal commune repertum, in ſale fumariæ tartarus vitriolatus, in ſale agrimoniæ, chærophylli, ſalis urinoſi momentum, GMELIN, tum nuper in fœniculo nitri non parum & in Cochlearia ad ſalinos lacus creſcente multum ſalis marini invenit MEYERS l. c. Salia etiam fixa animalium, ſale communi, quod cubica eorum figura demonſtrat, impraegnata ſunt.

USUS aliorum alcalinorum.

SODA pariter multum impura & variis inquinata eſt; Alexandrina optima cenſetur, hanc Alicantina excipit, ultimo Carthaginenſis loco eſt. Genuina vix unquam ſale communi libera deprehenditur, ſæpiſſimeque ferro attenuati ſimo oneratur, ut etiam filtra cæruleo Berolinenſi gravida deprehendantur, & cryſtalli obtineantur transparentes ſaphyrinæ, dum vitrioli acore ſoda ſaturatur in ſalis mirabilis confectionem.

Ex hac per elixiviationem ſal ſodæ paratur minerale, CARTHEUSER *Act. Mogunt.* T. I. inſpiſſatione, cryſtalliſatione, cryſtallis nitidis, haſtularum triangularium figuram referentibus, KAHL *Diſſ. de Sale Sodæ.* priſmatum triangularium dimidiatorum, lateribus non acutis, *Cl.* MODEL. Sal ſodæ purum, non, ut ſalia alia lixivioſa, in aere deliqueſcit, nec humiditatem ex illo extrahit, CARTHEUSER, quod ſi facit, illi ſal commune ineſt, KAHL, ſed ſolum, uti alcalium fixorum mineralium

ralium natura exigit, in materiem friabilem delabitur, IDEM, igne fixum eſt; & aucto eius gradu liqueſcit, in aqua paulo tardius ſolvitur lixivioſis aliis, & maiorem quantitatem aquæ poſcit, IDEM.

Solutum cum omnibus acidis efferveſcit, & in ſal medium concreſcit: cum acido vitriolico in ſal mirabile GLAUBERI, CARTHEUSER, KAHL, cum aliis in alia abit, cum acido aceti vaſis vitreis deſtillati in ſpeciem terræ foliatæ, ſed alcali minerali factæ, quæ vera terra foliata tartari non ſit, etiam minus acris, minus pungens, ſaporis grati cum leni amaritie, in aere non deliqueſcat, & pulveris forma exhiberi poſſit.

Sal ſodæ purum acidis iunctum ab alcalinis fixis vegetabilibus præcipitatur facile, quod minus firmiter cohæreat, KAHL. Cum ſale ſodæ, & ſale ſedativo borax regeneratur. BARON d'HENOVILLE *in Tractatu de Principiis Boracis, Cl.* KAHL *laudata Diſſert.* & ſal ſodæ æque bene, ac ſal alcali vegetabilis ſulphur recipit SPIELMANN l. c.

VIS MEDICA ſalium alcalinorum fixorum, acidum domans, in morbis ab acido utilis, glutinoſa dividens in glutinoſo ſpontaneo: eſt in hydrope eximia, SYDENHAM, qui infundit cinerum geniſtæ libram unam, libris quatuor vini Rhenani. Externo uſu ſolutio ſalis tartari fomento applicata tumoribus lymphaticis, gelatinoſis ſcrophuloſis ſæpe, lacteis ſemper profuit; etiam hic ſal tumorum venereorum verus lapis lydius inventus, LEVRET.

Interno uſu ſal ſodæ aliis præferendum, lentius agit, & pulveriſari poteſt: doſis gran. quinque, decem, quindecim.

decim. Tinctura salis tartari in torminibus tenellorum ab acido, ad convulsiones usque increscentibus, ad guttas sex in lacte nutricis data, habetur anodyna DETHARTINGINIO *Ephem.* N.C. Eadem cum balsamo copaivæ maritata digestione, egregia in calculo & renum affectibus inventa: sic si tincturæ tartari unciæ uni semis, balsami huius drachmæ tres sensim instillentur, digerantur, & guttæ octo sumantur, mira sæpe præstat *Ephem. Decad.* 3. Anno 3.

Alcali fixum purum, venenum est rodens, causticum, inflammans, calce viva paratum acerrimum, venis susceptum sanguinem dissolvens, & in putredinem disponens. Salus ab acidis, oleosis. Sal tartari cum tripla copia calcis vivæ factus, in aquæ stillatitiæ florum rosarum, aut sambuci &c. tali quantitate solutus, ut solutio gustata nullum linguæ dolorem faceret, vel notabilem saporis molestiam, pulchri contra podagricos tophos, & exostoses, & alios difficiles tumores, effectus inventus L. B. van SWIETEN. *Comment.* T. IV.

SALIA ALCALINA VOLATILIA, etiam urinosa dicta, e triplici naturæ regno, vel putrefactione, vel igne elicienda in nostros usus, a prioribus ratione principiorum haud distincta sunt; horum enim sola eaque a prioribus recedens proportio, eam, quæ tum a mobilitate, aliis proprietatibus, & effectibus dependet, varietatem inducit: experimenta dicta sunt, nec tædiosa probatione opus, alcalina volatilia maiorem vim oleosi principii, fixa terrei habere.

Ex animalium omni parte putrefactio & ignis, ex vegetabilium omnis putrefactio, raro ignis, ex mineralibus ignis fere solus sal volatile producit. Insintne

natu-

naturaliter quibusdam ſubſtantiis vegetabilium? hi affirmant, alii negant; fracta ſinapi ſemina ſalem volatilem alcalinum ſpirant, cum aceto acerrimo trita efferveſcunt, BOERHAAVE, ſed etiam ſedi minoris ſuccus ſine igne volatilis ſalis alcalini indicia præbet, WALLERIUS in HIERNE, iſatis absque ignis adminiculo ſola fermentatione ſalem volatilem largitur, GEOFFROY *Acad. des Sciences 1717.* Eadem in ſanguine, urina, ſale foſſili ammoniaco, eſſe principia naturaliter, eſt in omnium experimentis.

In ſalibus alcalinis volatilibus etiam id, quod in alcalinis fixis, mirabile; ex diverſiſſimis enim ſubſtantiis, diverſis etiam præparationibus, iidem ſunt, nulla differentes nota, ſi ſublimatione defæcati, ut alcali volatile tantum unum, in rerum natura, quoties ſincerum; quod in quæſtione pro cathedra vacante propoſita, *an alcalina volatilia, e quacunque ſubſtantia eliciantur, ſint una eademque ſubſtantia*, etiam aſſumpſit *Cl.* ESTEVE. Unde officinarum multiplex in ſpiritibus, ut & ſalibus volatilibus peccatum, venia tamen dignum, quod exquiſitam *Cl.* GEOFFROY, & BOERHAAVE rectificandi methodum non adhibeant. Sal volatile ammoniaci omnium volatilium puriſſimum eſt, etiam fixa volatiliſans.

Specificæ horum volatilium dotes ſunt:

1. Quod volatiliſſima, etiam calore corporis fugacia reddantur.
2. Acidis mixta non ſal ſalſum, ſed volatile conſtituant.

3. Solutum mercurium ſublimatum in aqua, in pulverem album præcipitent puri, impuri in rubrum.

4. Solutionem cupri cæruleam reddant.

5. Olea ætherea in ceræ conſiſtentiam fere cogant.

Cæterum vi ignea, cauſtica, exulcerante, infamia, aſſumpta, diluentia, oleoſa, terreſtria, pinguia, acida poſtulant; diluta vero etiam medicamentoſa evadunt, ſudorifera, ſtimulantia, diſcutientia; quanquam humores lymphaticos gelatinoſos coagulent, *Acad. de chirurgie de Paris.* T. I. Sunt in gangræna ſphacelo venenata, PRINGLE *experiments upon ſeptic and antiſeptic Medicines.* ſpecifica in morſu viperarum *Acad. des Sciences 1747.* forte etiam in rabie, LE CAMUS. DARLUC, *Iournal de Medicine &c.* T. XIV. Avril. 1761.

USUS MEDICUS in affectibus ſoporoſis, apoplexia, aſthmate, aliis etiam morbis pituitoſis, paralyſi, convulſionibus, ab iisdem cauſis ortis, proficuus: item in omni cauſa acida; ſic & in podagra ab hac labe laudat WINTRINGHAM *Works London 1752.* T. II. *de Podagra, latine.* doſi exigua, cum vehiculo aqueo largiori ſemper, data, in eodem morbo ab hac cauſa dudum *Illuſt.* L. B. van SWIETEN exhibuit granor. VI. doſi in theato Saſſafras, omni mane bene tectis pedibus.

Sunt etiam, qui in ſcorbuto ſalia alcalina volatilia adeo ſpecifica habeant, ut corticem peruvianum in febribus, ſulphur in ſcabie, Mercurium in lue venerea. *Gazette Salut. 1762.* Nro. XLIII. ſed quia hæc ſententia non omnibus recepta eſt nec in omni ſcorbuti ſpecie recipi poteſt, de hac hic ulterius nihil dicemus.

Cæ-

Cæterum diversa salia alcalina volatilia diversis dosibus dantur.

Salis ammoniaci volatilis a granis duobus ad sex, aliorum impuriorum ad grana quindecim in vehiculi unciis tribus quatuorve dosis est; spirituum vero, ut salis ammoniaci, a guttis duabus ad guttas decem, aliorum paulo maior: Oleosorum balsamicorum, quod stimulantiora, longe iterum minor, ut salis oleosi SYLVII, & similium: oleoso-acidorum vero, ut liquoris cornu cervi succinati, guttarum decem, quindecim, viginti, triginta, liberalior. Externe etiam naribus admoventur excitandi fine.

CLASSIS QUINTA.

VENENORUM DRASTICORUM.

AES seu CUPRUM *Offic. Mineralogorum.* Ordo Metallorum post ignitionem liquescentium W. *German.* Kupfer. *Gallis* Cuivre. *Anglis* Copper.

CUPRUM *metallum est imperfectum coloris rubri, sonorum, ferro mollius, admodum ductile, in omnibus fere menstruis solubile, in aere, aqua, spiritibus, succis, oleis pressis,* quale memorabile exemplum *Cl.* MONTET *Acad. des Sciences 1750.* ut viride æris obtinuerit; patet etiam oleis stillatitiis, salibus alcalinis, acidis, & mediis, ut non immerito chemicis venus dicatur. Inter omnia tamen menstrua, quod præsentiam cupri indicet nullum est, quam sal alcalinum volatile cum aëre agens; experimentum attentione dignum est, si limaturæ æris phialæ inditæ superfundatur ad plenitudinem spiritus salis ammoniaci, vasque claudatur, spiritum nullo colore infici, aperto vase, demptaque spiritus aliqua portione, reliquam massam illico cærulescere; aliud phænomenon itidem satis curiosum est, cuprum acido solutum præcipitari salibus alcalinis exigua quantitate additis, maxima minime. Ratio adeo evidens, ut dici non debeat.

Inter reliqua vero metalla ferrum & cuprum hoc habent, quod dum una pars limaturæ horum, cum duabus salis ammoniaci miscetur, & igne urgetur, ut in con-

confectione florum salis ammoniaci martialium, & entis veneris obvenit, una saltem, licet minima salis ammoniaci portio in spiritum fugacem, & causticum salis ammoniaci concedat, ut addita calce solet; ratio genuina non satis laudando MEYERS dicta est, dum VOGELIUS solum phænomenon recenseret, nec rationem indigitaret. Cæterum inter manus tritum cuprum etiam odorum, & sapidum est, præ aliis metallis maxime sonorum, post aurum & argentum maxime ductile & malleabile, quod sub aqua bilance hydrostatica ponderatum nonam fere sui ponderis partem amittat.

PRINCIPIA sunt

1. Vitrescibilis brunno-rubra terra, specifica cupri vocata: convictio est in experimento speculi ustorii solaris.

2. Phlogiston. Calx æris addito phlogisto in verum æs resuscitata documento est.

3. Principium mercuriale, quod hydrargyrum ex hoc semper elicitum, multi statuunt, an evictum?

Venenata vi infame ab usu medico semper remotum fuit: Artifices hoc metallum tractantes asthmate, phthisi obnoxii deprehenduntur, quin in usus domesticos vasa ex cupro confecta stanno obducuntur, ne adeo facile solubilis salibus venus rodatur, noxiaque evadat. Horrendas ab hac strages omnes recensent: postremo damnavit QUELMALZ, & novissime eius noxas narrat COSNIER *Recueil periodique* T. III. & demonstravit *Cl.* TRAVIS cuprea vasa præcipuam in navibus scorbuti causam existere, licet vasis cupreis utentes metu liberare iam voluerit LEMERY *Acad. des Sciences*, tum nuper *Cl.* ELLER *Acad. de Berlin*.

Etiam rasuram cupri ad grana decem panis frustulo, cui butyrum esset illinitum, inspersam, & per tres continuos dies assumptam in morsu canum rabidorum, hydrophobiam arcere absque noxiis symptomatibus medicamenti, vidit *Cl.* COTHENIUS, dummodo læsio ante tres horas accidisset.

Ex cupro Adeptos efficacissima remedia parasse *Illust.* L. B. van SWIETEN asserit, artemque solam in eo esse, ut quodam menstruo, vel peculiari encheiresi, educatur ex cupro medicamentum, quod emeticum non sit, valide tamen corpus commoveat. Recenset talia in chemia BOERHAAVE, recensent &alii. Dum granum vitrioli Cupri in uncia media aquæ solutum per nares attraheretur, insecta, in sinubus frontalibus nidulantia dolores sævos, & vertiginem molestissimam producentia, enecta, & expulsa fuisse, vidit L. B. van SWIETEN *Comment.* T. IV.

Ens veneris BOYLEI, sunt flores salis ammoniaci venerei, seu sulphur anodynum vitrioli. Tincturam veneris cum sale alcalino factam summe aperientem, & diureticam, a guttis tribus ad viginti quatuor in oxymelle exhibitam, hydropicum curasse, NEUMANN, etiam externe adhibendam in gonorrhœa, cum præcautionibus infallibilem, QUINCY.

PRÆPARATA sunt

CALX ÆRIS seu CALX VENERIS vel CROCUS, est æs in calcem metallicam, vel in furno reverberii simpliciter, vel adiumento sulphuris, vitrioli, salis marini, in crucibulo magno igne exustum.

USUS

USUS internus, licet DIOSCORIDI laudatus, suspectus: externus ad reprimendam luxuriantem carnem, ad absumendos fistularum callos, ad stringendum plorans ulcus, adiectis aliis stipticis utilis, & forma unguenti commodus.

AERUGO calx est æris per acidum vegetabile corrosi, atque hæc factitia est; est enim & nativa alia, cuius non satis cognitum menstruum sit.

USUS externus idem escharoticus ingreditur unguentum ægyptiacum, viride apostolorum, Felic. Wurtzii: sed etiam contra luem veneream laudatam æruginem invenio *in Ephemeridibus* N. C. *Centur.* VI. Fit ex ærugine, improprie dicta *ærugo destillata*, seu sal veneris, dum ærugo soluta, inspissata, ad crystallisandum reponitur. Ex his crystallis spiritus æruginis seu *acetum esurinum* destillatur, particulis venereis, quod sedimentum demonstrat, dives, miris laudibus elatum, etiam contra epilepsiam laudatum *in Dispensatorio Brandeburg.* Sunt adhuc *flores* æris, *squamma* æris, æs *granulatum*, hodie haud usitata præparata.

AQUÆ CUPREÆ per se venenatæ sunt.

ANTIMONIUM seu STIBIUM *Off. Mineralogiæ* Classis Naturalis Minerarum. Ordo semimetallorum. *Germ.* Spiesglas. *Gallis* Antimoine. *Anglis* Antimony.

STIBIUM fibris capillaribus separatis, semimetallum est friabile, ponderosum, igne volatile, rapax; factitium omne est, quod in usus nostros adhibetur, licet & naturale sit. Quod vitrum largitur pallide flavescens, non hyacinthinum, ferro mixtum est, quale hodie

hodie ex Arvennia habetur, *Cl.* GEOFFROY *Acad. des Sciences* 1751.

PRINCIPIA. I. Sulphur. II. Pars metallica regulina: Primum quidem, quod prunis inſperſum antimonium odorem, & flammam ſulphuris communis præbeat: in aqua regis ſolutum verum ſulphur exhibeat: combuſtum ſpiritum largiatur acidum, ſpiritui ſulphuris per campanam ſimillimum, *Acad. des Sciences*, tum quod ſulphur vulgare regulo additum in fuſione iterum regeneret antimonium, ſatis ſuperque demonſtratum habetur. Verum ſulphur hoc a vulgari ſulphure vix diverſum eſt, BOERHAAVE. HOFFMANN. GEOFFROY.

Alterum principium regulus oſtendit. Sed adhuc ipſe regulus ſuo gaudet ſulphure metallico, quo ſi in integrum ſpoliatur, iners, non amplius virulentus eſt, actuandus tamen de novo addito phlogiſto, & adeo virulentum & emeticum iam conſtituens pharmacon, quam ille, qui nunquam calcinatus fuit. Eſt hoc phlogiſton, quod regulum facit, antimonio malleabilitatem tollit, & eius naturam velat. Quodnam metallum regulum Antimonii conſtituat? huc usque dici non potuit.

Calcinatus lente ſolari antimonii regulus pondere augetur *Acad. des Sciences* 1666. etiam augetur igne chemico, *Cl.* GMELIN in *Actis Petropol.* T. V. ita tamen, ut ultimo dubitet IDEM. Sed etiam in diverſis operationibus pondus diverſum eſt, *Cl.* SECONDAT. *Obſer. de phyſique & d'Hiſtoire Naturelle.* Quæſita phænomeni ratio eſt, nondum inventa. In bilance hydroſtatica ſe habent gravitates ſpecificæ aquæ, & reguli

guli antimonii non calcinati, ut 1000 ad 6200. aquæ & reguli calcinati, ut 1000. ad 4428. hinc gravitates ſpecificæ reguli non calcinati, & calcinati, ut 6200. ad 4428. IDEM. Verum etiam aliis phænomena diverſa viſa: antimonio igni expoſito ſolenne eſt decrementum pati. *Cl.* VOGEL in programmate *de incremento ponderis corporum calcinatorum Goettingæ 1753.* Repetenda experimenta ſunt.

Sed eſtne antimonium crudum venenatum? purum uſtulatum allii odorem non habet, HUXHAM. Antimonii crudi pulvere, ſe ſe rheumatismo, & quartana liberavit KUNKELIUS, in paralyſi, podagra, fluore albo, ſcabie, hodie alii feliciter exhibent, & in doloribus rheumathicis, arthriticis iſchiadicis, ſcorbuticis, antimonii effectus miratur *Clar.* COHAUSEN, & vidit HEINSENIUS *Nov. Act. Acad.* N. C. Vol. I. Contra ſcabiem ſuum, & cancrum armentorum, farinæ hordei remixtum, linguæ impoſitum, & loco affecto applicatum PROMPTUAR. HAMBURG. T. X. & ſanguinem purificare, & equos pinguefacere *Transact. Philoſoph.* Nr. 39. Teſtatur etiam HUNDERTMARK, antimonii crudi in curanda arthritide, ſi corpus bene præparatum fuerit, ſtupendam quandam, & quam vix quis niſi ipſe expertus, crederet, eſſe vim atque efficaciam, præcipue, ſi id cum calce certa quadam coniunxeris, eiusdemque per aliquod tempus continuaveris uſum; ſed cur arcanus? Adhæc innocuum BOERHAAVE, HOFFMANN, dicunt, etiam drachmæ unius pondere pro doſi HUXHAM. Arſenicale antimonio principium ineſſe, eius virulentiam inde dependere, demonſtratione aſſerentibus probandum.

Eſt tamen ubi ſummæ virulentiæ effectus edit, acido in primis viis ſtabulante ſolutum, unde ex pruden-

tia

tia minimam dosim, eamque adhuc triplo aut quadruplo absorbentium pondere temperatam, primo præscribendam PARISIENSES contendunt, experimento & periculo *Cl.* MALOUIN, qui antimonii crudi in vino digesti solutione austera, degustata vexatus fuit. Præscribitur etiam absque absorbentibus cum aliis; ita minimis dosibus cum cortice Winterano feliciter datur, COHAUSEN.

Solvaturne in aquosis, multa disputatio. Principia desunt, & nescio an surrogata in decoctis præscribentium satis fida observatio? Sed compulsis experimentis, veritas patebit: In decocto exhibendi antimonii crudi modum experimento improbavit MENGHINI in *Comment. Instit. & Acad. Bonon.* T. II. P. II. aqua enim ad tertiæ partis consumptionem cum antimonio cocta tantum pauxillum terræ calcareæ, nihil sulphuris continebat. Aqua solvit nihil, solvit nihil spiritus, HUXHAM. Saponacea plantarum aciditas in ambo principia agit, & levem tartarum emeticum extrahit, IDEM, etiam aqua pluvia, tum fluviatilis, in calore moderato digestionis, cum antimonio lactescit, & sulphur sapit, IDEM. Sic quæstio iudicata est. Quid? quod cum aqua diu tritum, agitatum antimonium, salem dederit acidum, *Chymie Hydraulique.*

USUS MEDICUS a minima dosi incipiendum præcipit, grana exhibens tria, quatuor, ad decem, viginti, cum lapidum cancrorum scrupulo, drachma semis: Valet in scabie, gonorrhœa, arthritide, morbis saturninis &c. in petia ligatum suspenditur in decoctis antivenereis, HOFFMANN.

PRÆ-

PRÆPARATIONES.

ANTIMONII VITRUM, antimonii calcinati cinis eſt, in vitrum fuſus, vehementiſſimum emeticum, quod cum vino digeſtum aqua benedicta RULANDI audit, addito ſaccharo inſpiſſatum ſyrupus emeticus ANGELI SALÆ. Aquæ huius benedictæ doſis a drachma una, duabus, ad unciam ſemis. Eſt eadem ſyrupi.

Hoc vitrum antimonii hyacinthinum colorem a ſulphure habet, quem in foco ſpeculi uſtorii calcinatum perdit, & innocuum evadit antimonium diaphoreticum HUXHAM. Tum ex vitri antimonii pulvere, cum oleo vitrioli fumante & aceto frigore concentrato, acetum lithargyrii, quod alteri compoſitioni ex ſulphure aurato antimonii, primæ, & ſecundæ præcipitationis, cum oleo papaveris ad ſufficientem ſolutionem cocto, ſeparatis, cum emplaſtro diapompholigos mixtis, unguentum nutritum confecit cancroſis utile *Cl.* IACOBI *Nov. Act. Acad.* N. C. Vol. I. Cicutæ extractum ſimplicius eſt.

ANTIMONII VITRUM CERATUM, paratur, dum ceræ flavæ drachmæ uni in cochleari ferreo fuſæ uncia una vitri Antimonii in pulverem tenuiſſimum redacti, additur, & totum leni igne liquatur, & ſpatula continuo actum per ſemi horam in pulverem tabacæ hiſpanicæ æmulum redigitur. In operatione nec ad ignis gradum attendendum, nec ad tempus reſpiciendum eſſe YOUNG, non bene.

USUS MEDICUS in dyſenteriis omnibus ſpecificus, omni ætati, conditioni, etiam prægnantibus, & pueris utilis: lactantibus, doſis granum ſemis, trium,

aut

aut quatuor annorum pueris, grana duo, tria, *Society of Edimburgh*, infantibus grana quatuor, adultis quinque ad decem, duodecim *ibidem*. Sed lactantibus, & aliis infantibus, cum circumspectione exhibendum, hi enim acido sæpius laborant. Difficile etiam admodum in aliis rectum doseos punctum assequi, PRINGLE edixit. Effectus violentos, & cautelas lege in *Actis Edimburg*. Ignorari vero non debet lapidum cancrorum pulverem huic additum violentos effectus plerumque præcavere, sicque tutissime in dysenteria exhiberi, nilque duarum triumve horarum spatio superpotandum esse, esse etiam ab omnibus acidis maxime abstinendum, hinc etiam admodum male cum oximelle dari, brevi nauseas, vomitum facturum non criticum.

In officinis asservatum de novo haud terendum, HUXHAM, nec cum aliis multum comminuendum, IDEM. Saccharo tamen, quod constanter admiscet, vim antimonii temperari, suspicatur *Cl.* BASTER *Comment. Societ. Scient. Harlemens.* p. II. In aliis morbis adhuc varii varie laudant, ad omnes alias evacuationes GMELIN, in hæmorrhagiis quibuscunque GEOFFROY *Acad. des Sciences 1745.* in colica Pictonum IDEM. Nuperrime etiam in epilepsia, & mania tentatum, cum successu quinquaginta vicibus exhibitum, *Gentleman's Magazine*, & quinque granorum dosim catharri suffocativi paroxysmum sustulisse observavit *Illustr.* BUCHNERUS *dissert. inaugur. de viribus vitri antim. cerati 1757.*

ANTIMONII REGULUS ex antimonio, vel per se sola fusione, vel salibus fusoriis additis factus, duplex, prior ex sola præparatione nomen habet, alter

ter a figura ſtellatus audit. Uterque potenter emeticus, aceto adhuc actuandus. Fiunt ex aliis antimonio additis, reguli alii: addita limatura ferri cum nitro martialis, ſtanni cum nitro iovialis, & his commixtis regulus metallorum, adiecto vero ſale communi cum ſale tartari medicinalis, vix certæ omnes efficaciæ. Regulus martialis de marte habens nihil, edulcoratus diaphoreticum martiale LUDOVICI audit, haud prioribus præſtantius. Similem proponit *Cl.* HUXHAM, ex antimonii puri partibus duabus, limaturæ ferri parte una, nitri puri parte fere una; ſcorias pulveratas edulcoratas efficaces habet in fluore albo & leucophlegmatia.

ANTIMONII HEPAR ex antimonii crudi, & nitri anaticis portionibus per detonationem exurgit. Hoc hepar edulcoratum, ſiccatum, CROCUS METALLORUM, ſeu terra ſancta RULANDI, audit, non ſemper bene præparata, ut tuto exhiberi poſſit; hinc in tanta præparatorum antimonialium incertitudine, longa edoctus praxi vinum emeticum ex puro elicitum vitro præfert HUXHAM, quod ſequenti modo faciendum ſuadet: Bene præparati vitri antimonii uncia una pulverata, infundatur libris duabus boni vini Hiſpanici albi calidi, digerantur decem, duodecim diebus, interdum concutiantur, ultimis diebus ſubſidentibus partibus, decantetur vinum, per chartam emporeticam coletur, vaſe clauſo ſervetur. Doſis pro infantibus unius, duorum annorum, a guttis decem ad triginta, pro adultis uncia ſemis, una, ad duas, ſcopo vomitorio; alterante vero, aperiente, & ſudorifero, adultis a guttis triginta, quadraginta, ad ſexaginta in ſero lactis, potu theiformi, idque bis vel ter de die in morbis cutaneis, inteſtinorum, viarum urinæ, & ner-

nervorum, præcipue in ſcorbuto frigido, aſthmate, leucophlegmatia, ictero, cephalalgiis rebellibus, vertigine, epilepſia, mania, febribus intermittentibus tergiverſantibus, catarrhalibus, etiam inflammatoriis, pulmonum ſuppreſſis ſputis, felici cum ſucceſſu ſæpius exhibuit Anglorum Æſculapius. Reiterata Viennæ experimenta ſunt, infuſione facta in vino Tocavienſi, ſcopo alterante guttæ ſex datæ, & hæ ſatis efficaces inventæ: nonne in vinis eſt differentia? etiam vis emetica increſcit pro tempore, quo infuſio potrahitur, BRADLEY *a Courſe upon the Materia Medica*.

ANTIMONIUM DIAPHORETICUM detonante tripla parte nitri ſupra unam antimonii producitur. Vera reguli antimonii calx nitro facta, & nitroſo ſale imprægnata, quæ ſi non abluitur, edulcoratur, ſtibium diaphoreticum, non ablutum audit, ſin contra, antimonium diaphoreticum, non abluto ignavius longe, quod lixivium evaporationi, & cryſtalliſationi traditum, præter alia manifeſtius docet, cum cryſtallos ſuppeditet nomine nitri antimoniati notas: Ne ideo tamen omnimode effœtum, quod acido nitri ſale adhuc dives inveniatur, atque id ipſum clarius hujus cum duabus ſaponis nigri partibus detonatio, flammaque *Acad. des Sciences*, auctum compoſiti poſt edulcorationem pondus, MEUDER, tum ex inſtillato vitrioli oleo rubri vapores *Cl.* VOGEL, declarant, obſervationes etiam practicæ confirmant. An ab aere arcendum antimonium diaphoreticum? qui vim emeticam illi conciliare perhibetur, BRADLEY *a Courſe of lectures upon the Materia Medica*, rara obſervatio!

An-

Antimonium diaphoreticum purgantibus mixtum, ſenſibiliter horum vires acuit, manifeſto in pulvere cornachini argumento, BOERHAAVE, abſorbens eſt IDEM, & diaphoreticum: doſis a granis decem ad quadraginta. Stibium diaphoreticum non ablutum incidens, expectorans, in glutine pulmonum utile, & in morbis cutaneis non ſpernendum. Doſis a granis decem ad triginta, etiam maior.

ANTIMONII AETHIOPS *Cl.* HUXHAM fit ex crudi antimonii tenuiſſime pulveriſati tribus partibus, depurati argenti vivi quatuor, & florum ſulphuris partibus duabus, in tenerrimum pulverem commixtis; laudatur in morbis cutaneis, obſtructis colli glandulis, defluxionibus. Doſis eſt a granis decem ad quadraginta.

TARTARUS EMETICUS diverſis in locis ex diverſis antimonii præparatis confectus, ex croco metallorum, & cremore tartari apud nos, operatione non in integrum probata, quod adhuc calidus liquor filtretur, & ad cryſtalliſationem reponatur, paratur. Cæterum ope cremoris tartari, & croci metallorum paratum, optimum putat *Cl.* ESTEVE in *Quaeſtione* IV. *pro vacante cathedra Monſpelienſi*, ſed ſolum ad ſiccitatem evaporandum, non vero cryſtalliſandum, quod imbecillior longe fiat, ſuadet IDEM. Sed etiam non cryſtalliſatus in aere quandoque humeſcere ſolet, quod non leve incommodum.

Reguli in diverſis tartaris emeticis quantitatem reſuſcitatione docuit in *Acad. des Sciences* GEOFFROY. Tartari emetici debiliſſimæ virtutis unciam unam, reguli drachmam unam, & grana octodecim, mediæ

virtutis drachmam unam cum semisse, maximæ drachmas duas, & grana decem continuisse visum, ut regulinæ partis in tartaro emetico dosis patescat.

Sed adhuc alia operationis momenta ignorari non debent; vitrum antimonii in pulverem impalpabilem redactum abundantius solvi grossiori, BAUME *Journal de Medecine* &c. *Avril 1761.* libras duas cremoris tartari solvere ex anatico pondere impalpabilis pulveris vitri antimonii, uncias viginti tres & drachmas sex, & suppeditare uncias tres sulphuris aurati, IDEM. Longa nimis ebullitione tartarum emeticum inertiorem reddi, HOFFMANNUS: Tartarum emeticum ebullitione antimonii crudi cum cremore tartari tentari posse, & sic confectum debilem admodum esse, GEOFFROY, in vase ferreo excoctum deliquescere, vix crystallisari, contra vero in vase argenteo, BAUME; anaticas partes cremoris tartari & vitri antimonii aquam viridem efficere, deficiente una citrinam fieri, IDEM. Nostratibus dosis granum unum ad tria per se, actuandorum aliorum causa granum semis, unum, adjicitur.

SULPHUR AURATUM ANTIMONII, nihil aliud est, quam sulphur antimonii alcali solutum, acido præcipitatum, regulo dives, idque obtinetur detonatione hepatis antimonii ex nitri, & antimonii æqualibus partibus conflati, vel scoriarum flavescentium reguli antimonii simplicis coctione, & præcipitatione per acetum, & id quidem sulphur antimonii auratum primæ præcipitationis vocant; dum vero denuo instillato aceto demittitur pulvis, is præcipitationis secundæ, & sic porro habetur.

Primæ,

Primæ, & secundæ præcipitationis sulphur auratum, violenter emeticum, tertiæ vero mitissimum, deprædicant in catarrho suffocativo præstantissimum, licet tamen etiam primæ præcipitationis tale confecerit ex regulo, nec vomitorium, nec purgans BRENDELIUS, & huius quidem encheiresis cardo in eo verti dicitur, ut ad confectionem reguli antimonii parva nitri quantitas sumatur, prioribus rebus non commisceatur, sed his superinjiciatur. Repetenda experimenta sunt, & quærenda inventorum ratio.

Cæterum virtus sulphuris antimonii aurati antivenerea probata in *Ephemerid. Acad.* N. C. KLAUNIG, & sulphur antimonii auratum ultimæ præcipitationis multum UNZERUS *Biblioth. Raison.* in catarrho suffocativo, in spasmis, convulsionibus, hypochondriacorum hystericarum, in tussi infantum, in febribus intermittentibus laudat.

Ex sulphure aurato antimonii, & calomel multoties sublimato alterantem suum pulverem in porrigine capitis, aliis morbis cutaneis, faciei, bubonibus, gonorrhœa, gran: quindecim de die partitis dosibus utilem, componit *Clar.* PLUMMER *Society of Edimburg.* T. I. in ischiade pertinaci, & morbis ex impuris, & viscidis humoribus *Nova Acta Acad.* N. C. Vol. V. laudant; non minoribus ornatur encomiis a *Cl.* WERLHOFF in *Act. Medic. Edimburg. speciminibus duobus, Hanoveranae 1735.* sed minori dosi dandum monet, a grano uno ad tria pro dosi, continuato per plures hebdomades usu, additis etiam pro re nata aliis, siquidem maiorem sulphuris antimonii dosin facile vomitum, calomelitis continuati salivam ciere dudum expertus sit; adhæc iam *Illustriss.* HU-

GONEM tineam chronicam, achores, ſcrophulas, ſimili medicamento ex ſuccino, exigua doſi mercurii dulcis, & ſulphure antimonii GLAUBERI, curaſſe, ita etiam martialia cum ſulphure antimonii miſcuiſſe HOFFMANNUM, & auctam horum efficaciam in morbis chronicis adinveniſſe, *Diſſert. Epiſtolari Actis nexa* p. 26. monet IDEM.

SULPHUR AURATUM ANTIMONII liquidum in *Actis Acad. Mogunt.* T. I. præparatum eſt, quod in leproſo profuiſſe dicitur.

KERMES MINERALE alias etiam pulvis carthuſianorum, eſt ſulphur antimonii auratum, alcali ſolutum, ſola ebullitione paratum, ſulphuri aurato antimonii ſimile, licet alia operatione paratum, HUXHAM: obtinetur, ſi antimonii crudi una pars, olei tartari p. d. una quarta, & duplum aquæ pluviæ per duas horas ebulliant, filtrentur, & de novo eadem quantitas aquæ & nitri fixi addatur, GEOFFROY *Acad. des Sciences.* Totum antimonium fere in kermes redigi poteſt, IDEM, & poſt ſeptuaginta octo vices adhuc extraxit IDEM, quod etiam repetens experimentum *Illuſtr.* L. B. van SWIETEN, ad finem demum perducere non potuit ita, ut nullum amplius kermes obtineret, ut ex facili in *Quaeſtione* VI. *pro Cathedra Medica Monſpelienſi vacante: an tota ſubſtantia Antimonii in Kermes Minerale verti poſſit?* affirmet *Clar.* ESTEVE. Drachma una ſic præparati, & edulcorati kermes mineralis continuit ſedecim, ſeptemdecim grana reguli, tredecim, quatuordecim grana ſalis alcalini, quadraginta, & quadraginta unum ſulphuris communis, in experimento *Cl.* GEOFFROY *Acad. des Sciences.* Maiori quantitate reguli imprægnatum, violentius emeticum,

ticum, coctione rectificandum in phiala ampla, nova aquæ, & olei tartari per deliquium doſi, IDEM; poteſt etiam kermes minerale fuſione parari, IDEM.

USUS MEDICUS in glutinoſis, pituitoſis, pulmonum affectibus, univerſalis, in pleuritide, peripneumonia ubi aut lentius ſputa procedunt, aut ſuppreſſa ſunt, in tuſſi ferina infantum cum ſpermate ceti eximius, in morbis cutaneis, aliisque ex emunctoriorum obſtructione ortis, in ipſis febribus autumnalibus, chronicis, HOFFMANNUS, ſunt, qui etiam in epilepſia, & ſpaſmodicis affectibus, vel a glutinoſo, vel a dyscraſia ſanguinis exortis, plurimum deprædicent: Infantibus granum unum cum lapidum cancrorum ſcrupulo uno, in tres doſes dividitur, etiam mellis unciæ ſemi immiſcetur, & de die propinatur: pueris eadem doſis bis de die datur. A granis duobus ad quatuor conceditur adultis, & diei naturalis ſpatio triginta ſex grana pleuritico dedit LEMERY filius: ſi vero kermes nauſeas facit, oleoſis, anodynis, balſamicis temperatur, quibus ſemper maritandus, HUXHAM. Scopo autem diaphoretico in morbis cutaneis omnium optime in vehiculo calido theiformi matutino tempore datur, HOFFMANNUS.

Verum adhuc ſcire iuvat a minori ſemper doſi incipiendum; variat enim multum medicamentum pro varia præparatione, HUXHAM, abſtinendum ab acidis decoctis, vel aceſcentibus, IDEM. Kermes mineralis drachmam unam cum farinæ liquiritiæ viridis optimæ drachmis ſex, exacte miſcet, & hunc pulverem granorum viginti, ad viginti quinque doſi, omni trihorio,

 aut

aut quadrihorio exhibet, & laudat in *Comment. Societ. Scient. Harlemens.* p. II. *Cl.* BASTER.

TINCTURÆ ANTIMONII variæ diverſis in officinis uſitatæ, nobis illa ZWOELFFERI ſolum habetur.

FLORES ANTIMONII cum ſale ammoniaco factos, in potu aquæ ſimplicis, per intervalla adhibito nitro antimoniato cum radice hellebori nigri, rabioſos plurimos ſanare, STEURLINUS *Ephemerid.* N. C. *Cent. I. Obſerv.* 84.

CLAS-

CLASSIS SEXTA

VENENORUM MECHANICORUM.

Quae acutis suis superficiebus solutionem continui efficiunt, partesque destruunt, venena mechanica dicuntur.

ADAMAS *Offic. Mineralogiae* W. Classis Naturalis Lapidum. Ordo Gemmarum. *Germ.* Demant. *Gallis* Diamant. *Anglis* Diamand.

Nullis remediis emendari rigidissimum hoc venenum posse, quod THEOPHRASTUM PARACELSUM e medio sustulit, discipuli asserunt; primum quidem verum, posterius forte dubium censeri potest. Alia exempla haud exstant.

ALUMEN PLUMOSUM.

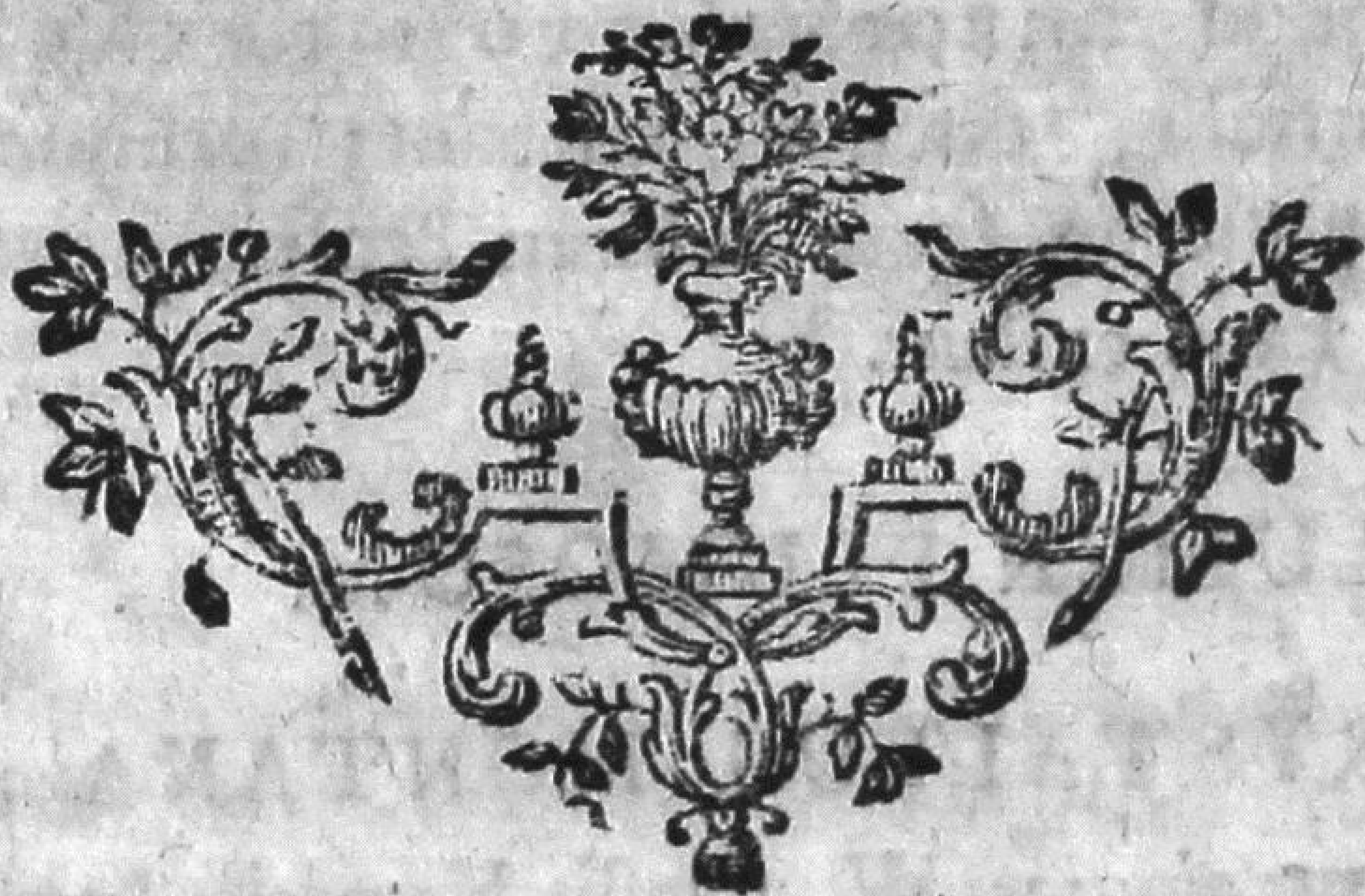
CRYSTALLUS MONTANA *Offic. Mineralogiae* W. Classis Naturalis Lapidum. Ordo Gemmarum. *Germ.* Bergkrystal. *Gallis* Crystale de roche. *Anglis* Crystal.

Grossiuscule contrita vulnerat, in pollinem redacta innocua est, MONTI proprio experimento: praepa-

rata inutilis; laudat tamen contra infantum epilepſiam CRUGERUS *Ephemerid. Acad.* N. C. violenter calcinata acidum bibit, quod igne non vexata reſpuit, GEOFFROY *Acad. des Sciences 1746.* Sed neque obſervare primum MONTIUS potuit *Bononiens. ſcient. & art. Inſtitut.* T. I. An tanto molimine quærendum remedium abſorbens?

VITRUM *Offic.* Claſſis Naturalis Artefactorum. Ordo Lapideorum. *Germ.* Glas. *Gallis* Verre. *Anglis* Glaſs.

Vitra ex lapide, vel arena vitreſcente cum ſale alcalino colliquatis conflata, diffracta ſuperficies inſtar cultrorum ſcindentes habent, unde etiam rudius trita corpus deſtruere aſſumpta poſſunt.

CLAS-

CLASSIS SEPTIMA VENENORUM EXSICCANTIUM &c.

CALX VIVA vide P. II. p. 145.

GYPSUM *Offic. Mineralogorum.* Claſſis Naturalis Artefactorum. Ordo Terreorum. *Germ.* Gips. *Gallis* Platre. *Anglis* Parget.

De lapide gypſeo, igne exuſto, præparatum hoc terreum, album, a calce admodum diſtinctum eſt; in aere enim non fatiſcit in pulverem, nec in aquam demiſſum effervescentiam excitat, ſed illico in lapidis ſpeciem, *plaſtrum* vocant, concreſcit, quod nulla calcinatione in priorem calcem redigi poſſit, *Cl.* IUSSIEU *Acad. des Sciences 1719.* & tamen huic calci nihil niſi aqua acceſſit. Gypſum noſtris viſceribus irreſolubile venenum eſſe, intelligimus ex ingenti totius Germanorum exercitus ſtrage, qui gypſo farinæ admixto periiſſe fertur. Salus in aceto. Podagricos dolores ſuos ſolo pulvere alabaſtrino leniiſſe, PAULLINUS, KELLNERUS, teſtantur.

PLUM-

PLUMBUM *Offic. Mineralogorum.* Claſſis Naturalis Metallorum. Ordo Molliorum ante ignitionem liqueſcentium. *Germ.* Bley. *Gallis* du Plomb. *Anglis* Lead.

Metallorum omnium cognitorum infimum, *maxime malleabile, non elaſticum, nec tinniens, coloris ex cæſio gryſei* PLUMBUM, fuſum in ſuperficie nebulam contrahit, quam adeo pertinaciter regenerat dum ablata eſt, ut etiam totum in hanc fatiſcat; hæc *calx plumbi* dicitur, quæ vehementiori igne flaveſcens *Ceruſſa Citrina*, intenſiori rubra facta *Minium*, & de novo maiori igne vexata, fluens, & refrigerata, *Lithargyrus* vocatur.

Ab aere, aqua, rubiginem non adeo facile contrahit plumbum, ut ferrum, & cuprum, ſed tantum magis nigreſcit, & temporis diuturnitate in ceruſſam vertitur; oleis non ſolvitur, licet ceruſſa, & minium oleis preſſis, oleo terebinthinæ, coctione ſolvantur, & balſamum ſaturni, vel verniſci conſtituant. Cæterum patet plumbum tum in coctione, tum in fuſione ſalibus alcalinis fixis, etiam ſine his adminiculis ſalibus urinoſis, ſpiritui ſalis ammoniaci, cum quibus in mucaginem albam deliqueſcit. Acida vero maxime hoc metallum reſerant, quod corrodunt in calcem, ſolvunt, unde plurima præparata ſaturnina fiunt dulcia, & in genere omnibus patet menſtruis plumbum etiam adipi.

Cæterum imperfectum hoc metallum odorem & ſaporem habens omnium molliſſimum eſt & ſub aqua bilance hydroſtatica ponderatum duodecimam fere ſui ponderis partem amittit.

PRINCIPIA

1. Terra vitrescibilis; docet vitrificationis facilitas.

2. Phlogiston, quod ex calcinatione plumbi manifestum, uti etiam cineris addito phlogisto resuscitatione.

3. Mercuriale, quod specifica plumbi gravitas, in igne fluxus, perniciosi vapores, mercurii ex plumbo eductio, confirmant; ut vel ex hoc posteriori principio venenati plumbi effectus clarius intelligantur, & iam facile dictu, cur huic metallo multum illaborantes colicam Pictonum, paralyses, contracturam, tabem patiantur: cur vasis plumbeis utentes, ut etiam vina nefaria arte per lithargyrium mangonizata sumentes, similibus afficiantur. In prophylaxi salus in pinguibus, oleosis: In curatione in lacte, emollientibus, nervinis, anodynis, ASTRUC. Acida obsunt. Externe lamellæ plumbi vel solæ, vel mercurio obductæ, cancris occultis a nonnullis imponuntur.

PRÆPARATA præcipua sunt:

MINIUM, calx plumbi igne reverberii in pulverem coccineum, cinnabari æmulum acta; atque in hac præparatione, & minii in plumbum reductione, duo satis curiosa obveniunt phœnomena, quod ponderis absoluti in calcinatione incrementum minium assumat, ex centenario viginti librarum WALLERIUS, decem librarum MULLER; id ipsum vero in reductione iterum amittat. Ignis, aut eius pabulum hoc augmentum facit, HIERNE, bene, quod hodie a caustico s. acido pingui repetit egregius Vir MEYERS.

Mi-

Minium ad ufus externos in unguenta, & emplaftra recipitur, ulceribus prurientibus, humidis, fcopo exficcante, refrigerante, conftringente, utile. Eft emplaftrum de minio officinis.

LITHARGYRUS fpuma plumbi femivitrificata, a purificatione metallorum refidua, a colore, quo ludit, vel auri, vel argenti, chryfitis, vel argyritis dicta, lævigatur, edulcoratur, exficcatur in ufus medicos; moderate exficcans, adftringens, ad loca excoriata, femorum intertrigines, laudatur. Proftat in officinis unguentum de lithargyrio, quod alias etiam nutritum audit, quia epuloticum, eft cum aceto lythargyrii & oleo olivarum factum; ad ambufta laudatur.

Cæterum & hic loci dici merentur ex lithargyrio, & aceto concinnata ea medicamenta, quibus egregius GOULARD rebelles urethræ morbos curavit, *in libello Memoire fur les maladies de l'urètre, & fur un remede fpecifique pour les guerir, a Montpellier 1751.* Recipit vero medicamentum lithargyrii totidem libras, quot pintas aceti, quæ in aheno per horam vel quinque horæ quadrantes, continuo, agitata fpathula lignea, ebulliunt: ab igne fepofita quiefcit materies, liquor fupernatans fedimento per inclinationem effunditur, & lagenis fervatur; huius uncia femis ceræ fufæ libræ uni continua agitatione incorporatur, mifcelæ debite factæ tenuia lintea in formam linguæ exfecta immerguntur, convoluta in candelulas effinguntur, urethræ infinuanda.

Sunt vero, quæ in hoc proceffu notes, plurima; primo quidem, lintea debere effe tenuis texturæ, Hollandica, extenfa, lente liquido, nec nimis calido, nec

ni-

nimis frigido immergenda, immerſa lente iterum & per gradus educenda, obducta rite, nec guttas amplius ſtillantia, ad refrigerandum reponenda, tum in obliquas linguas conſcindenda, longitudine varia, novem pollicum maxima; convolvuntur in candelulas exiguas, quæ carnoſitatibus ordinariis fundendis ſufficiunt.

Quodſi vero annoſiores, calloſæ etiam ſint, aut fiſtula perinæi ſtipatæ, actuari ſequenti medicamento candelulæ debent. Id vero recipit ceræ uncias ſex, præcedentis liquoris unciam unam ſemis, duas; Huic iam, ſub continua, ut prius, cum ſpatula agitatione, immiſcetur cera, tum remotis ab igne, ut prius, candelarum extremitatem tenuiorem aliqua altitudine immerge, refrigeratam inter duo marmora in cylindrum coge, & utere. Eſt adhuc candelularum ſimplicium, iis in caſibus præmittendarum, ubi urethra ſenſibilior, dolentior, formula alia, quæ præcipit, ut ceræ granulatæ libris ſex, ſevi vervecis libræ ſemis, fuſis, olei amygdalini ſine igne preſſi libra ſemis, agitata ſpatula commiſceatur ad perfectam miſcelam, ab igne remotis lintea ut prius intingantur.

Ex aliis conficere cereos docuit L'OLIVE Chirurgus Barcelonenſis; prima pro carunculis conſuetis formula eſt: ℞. Mercurii dulcis drachmas duas, antimonii crudi unciam ſemis, tutiæ præparatæ drachmam unam, rite mixta cum oleo amygdalarum redigantur in formam unguenti. Secunda pro durioribus: ℞. Pulveris ſabinæ drachmas quatuor, aluminis uſti drachmam unam, exacte miſcendo fiat pulvis ſubtilis, in quem cereus aqua gummi tragaganthi gravidus immergitur, qui ſiccus oleo amygdalarum oblinitur, & in urethram immittitur. Candelulæ D. GOULARD præferendæ ſunt.

CE-

CERUSSA, plumbi rubigo, seu acido rosa calx alba plumbi, aliis plumbi præparatis valentior, iam DIOSCORIDI vi refrigerante, excrescentias reprimente nota; est cosmeticum familiare mulieribus, nec longo usu tutum, nec, quod faciem magis denigret, & corruget, utile: Unguentum album simplex, aceto soluta cerussa, addita axungia exurgens, locis excoriatis, ambustis, prurientibus proficuum.

ACETUM SATURNI est acetum cerussa dives.

SACCHARUM SATURNI. Est *inspissatum in chrystallos saturni acetum*, verum sal plumbi, saporis dulcis, & adstringentis. Saccharum saturni ex cerussa factum facile crystallisatur, ex Minio aut Lythargyrio confectum vix si unquam rationem caustici suppeditat. MEYERS. l. c.

USUS externus chirurgis semper multus in purganda a maculis cute, ulcusculisque varii generis abigendis, BOERHAAVE *Chem*: tollenda partium inflammatione, IDEM; repercutit enim, & refrigerat in ophthalmia, ST. YVES; in ambustionibus, MICHAELIS; in coercendo scirrho, ne in cancrum eat, BOERHAAVE, HEISTERUS: at hodie cicuta felicius opitulatur. Saccharum saturni gangrænam partibus, quibus applicatum, sæpe inducit. QUESNAY *de la supuration*. Internus semper suspectus usus; datur tamen hinc inde sub finem in gonorrhœis. Sunt qui in phthisi laudent, sunt qui in febribus inflammatoriis cum camphora, nitro, aliis, extollant, vide HUNDERTMARK de *saccharo saturni*.

BAL-

BALSAMUS SATURNI. Est saccharum saturni oleo terebinthinæ solutum, in ulceribus sordidis, atque cancrosis utile, ETMULLER, IUNCKEN, imo & plumbi balsamum cum oleis expressis vel stillatitiis valere in his, BOERHAAVE in *Chem.* contendit.

PLUMBUM USTUM. Est calx plumbi cum sulphure, calcinatione parata, edulcorata, siccata.

STANNUM *Offic. Mineralogorum.* Classis Naturalis Metallorum. Ordo ante ignitionem liquescentium. *Germ.* Zinn. *Gallis* Etain. *Anglis* Tin.

Metallum imperfectum *cum livore splendens*, *fragile*, *sonorum*, *omnium levissimum* STANNUM, ut plumbum in calcem, vitrum, etiam in auras abit, accensum odorem sulphureum, alliaceum habet, aliis metallis, recipit vero omnia, ductilitatem demit immixtum.

Etiam hoc inter manus fricatum odorum, tum sapidum est & sub aqua bilance hydrostatica ponderatum unam septimam sui ponderis partem amittit.

PRINCIPIA sunt

1. Terra alba, alcalinæ indolis, OMNES, specificæ WALLERIUS in HIERNE, difficulter vitrescibilis, docet vitrificatio.

2. Principium sulphureum inflammabile, quod etiam per se absque addito inflammetur, GEOFFROY *Acad. des Sciences 1738.* quod cum nitro fuso detonet & destillatione sulphur addito vitrioli oleo largiatur. Cæterum vix non semper stanno arsenicum inest HENCKEL.

GEOFFROY, *Acad. des Sciences 1738.* licet de eius natura non ſit, datur enim etiam arſenico liberum, MARGGRAFF *Acad. de Berlin* T. III. ſed vix ad uſum communem tale adhibitum invenitur. Uncia ſemis ſtanni Indici vix non drachmam dimidiam arſenici continet, in Anglico maior, maxima in Saxonico eius proportio eſt. IDEM. *Acad. de Berlin.* Ut merito concludatur perpetuum vaſorum ſtanno obductorum uſum noxium eſſe, maxime ſi acida per noctem in his vaſis ſerventur. Stannum enim venale, ſemper plumbo infectum, acidis etiam debilioribus patet, tum ob plumbum, tum ob propriam ſubſtantiam, purum enim ſtannum etiam his ſolvitur, IDEM. Luculentiſſima experimenta ſtanni Indici, Anglici, & Germanici acido ſoluti, vide *Ibidem.*

USUS in medicina vix multus. Stanni puriſſimi raſi drachmam unam, bis de die cum conſerva vorandam, ad tæniam expellendam nonnulli laudant. Stanni raſi, coralliorum rubrorum, ana drachmam unam, cum conſerva abſynthii, bis de die ſumendam MEAD, & ſtanni pulverem ad unciam ſemis bis in die dari poſſe *Pharm. pauperum in uſum Noſocomii Edimburgenſis,* præcipit, tum contra tæniam primam PLATERI ſtanni unciam unam, theriacæ uncias quatuor pro prima doſi, pro ſecunda altero die exhibenda unciam ſtanni dimidiam, theriacæ uncias duas & pro tertia eandem quantitatem recommendavit & probavit ALSTON *Society in Edimburgh* Vol. V. P. I. In hac vero præſcriptione id ex utilitate & neceſſitate animadverto, *Cl.* virum theriacam Andromachi intelligere non poſſe, ſiquidem in prima doſi unciarum quatuor continentur opii grana viginti novem ad minimum, ipſo *Cl.* viro docente in commentario *de opio* eodem volumine contento, ſed intellige-

ligere theriacam Edimburgensem posse, quod, ne alii in errorem inducerentur, addi debuerat. Item militem leprosum brevi tempore scrupulo uno amalgamatis stanni, singulis diebus sumpto, curatum in nosoc: milit: Londinens. in *Recueil Period.* habetur. Datur etiam contra hydrophobiam, perperam tamen, L. B. van SWIETEN.

PRÆPARATIONES sunt:

SAL IOVIS. Crystalli calcis stanni aceto potentissimo solutæ, inspissatæ, inutiles.

MAGISTERIUM STANNI. Stanni pulvis acido solutus, alcali præcipitatus, absurdus.

ANTIHECTICUM POTERII calx antimonii iners cum calce stanni, omni absorbente deterior, periculosior, STAHL.

SYNOPIS seu RUBRICA FABRILIS *Offic. Mineralogor.* OCHRA. Classis Naturalis Terrarum Ferrearum. Ordo non mineralisatarum. *Germ.* Röthel Kreide. *Gallis* Craye Rouge.

OCHRA *rubra cretacea* WALL. Martialis, siccans, & adstringens est; vires in ea laudavit DIOSCORIDES emplasticas, conglutinantes, vulnerarias: Ovo sumptam, ut & clysmate iniectam, alvum sistere etiam reliquit. Usus hodie solum externus, & is parcus. Venenata qualitas experimentis non adeo confirmata est.

His adde venena alia molesta, glutinosa.

VEGETABILIA.

CYNOSBATI ſpongia *Offic.* ROSÆ Sylveſtris *Botanicorum.* Claſſis Naturalis Calycifloraruin. *Germ.* Dürre Hieſſen. *Gallis* Eponge d'Eglantier. *Anglis* Spunge of Heps.

CYNOSBATI ſpongia nidus inſectorum eſt, villoſus, hirtus, aqua maceratus tumidior, canum ordinarium venenum, quod aſſumptus expanſus ventriculi orificium ſuperare non poſſit, ſic anxietates, mortem inferat. Multi tamen etiam medicatum faciunt; experimenta deſunt. Fructuum dilutius decoctum in iſchuria, *in Actor. Helv.* Tom. II. laudat HOFERUS, dubio tamen, ut ipſe fatetur, experimento.

FUNGI. *Offic. Botanicorum* Claſſis Naturalis Cryptantherarum. *Germ.* Schwämme. *Gallis* Champignon. *Anglis* Mushrom.

FUNGORUM natura iam veteribus ſatis perſpecta fuit; teſtatur DIOSCORIDES, qui fungos alios noxios, alios eſſe eſculentos pronunciavit, & PLINIUS, cibo hoc ancipiti integras familias periiſſe, & iam tum veneni loco uſurpatos fuiſſe reliquit: Tum CLAUDIUM Cæſarem boleto interfectum narrat, NERONEMque Deorum bromam, ſeu eſcam, fungos vocare ſolitum, quia CLAUDIUS, cuius ſucceſſor NERO fuit, inter Deos, a fungo peremptus, eſſet relatus. Noſtrorum temporum monumenta plurimas de venenatis fungis ſtrages habent, imo ex ſolo odore venenati fungi convulſiones, & motus epilepticos, dein mortem, enarrat

rat FORESTUS, ab esu stultitiam IDEM testatur, dirissima mala alii. Salus a vomitu, saponaceis, mellitis, anodynis.

PSYLLII Semen *Offic.* Semen PLANTAGINIS *Botanicorum.* Classis Pauci-stam. *Germ.* Flohsaamenkraut. *Gallis* herbe aux puces. *Anglis* Flee seed.

PLANTAGO *caule ramoso erecto;* Nigrum, pulicibus simile semen, admodum mucilaginosum est. Vis venenata haud post DIOSCORIDIS sententiam certa, mucilaginosa ad loca excoriata, ambusta, ad rigidas, induratas partes emolliendas, utilis. Raro interne datur.

VISCUM QUERCINUM *Offic. Botanicor.* Classis Naturalis Incomplet. *Germ.* Eichel Mystel. *Anglis* Miseltoe of the oak.

VISCUM *Album, foliis lanceolatis obtusis, caule dichotomo, spicis axillaribus.*

Parasitus frutex ex fraxino, tilia, maxime quercu enascitur, delato in has arbores semine. Baccas habet candidas, transparentes, succo tenacissimo præditas, unde gluten aucuparium conficiatur, nobis indomabile venenum. Viscum emollire, discutere, extrahere parotidas, tubercula, cæterasque collectiones ad maturitatem ducere, resinæ & ceræ mixtum, DIOSCORIDES. Usus huius in medicina nullus, sed ligni ad epilepsiam plurimorum repetitis experimentis deprædicatur, & nuper adhuc sex epilepticos hoc remedio percuravit IACOBI.

Dosis in pulvere gran. triginta, etiam maior, omni trihorio, superbibendo uncias aliquot infusi eiusdem; laudatur infusum adhuc in arthritide, laxitate, solidorum languoribus *Act. Physic. Med.* N. C. Vol. I. In hystericis affectibus, & nervorum morbis, convulsione, paralysi, stupendi effectus, BRADLEY; in gravedine, morbis catarrhosis vis visci quercini errhina multum deprædicatur, *Act. Physic. Med. Acad.* N. C. Vol. VIII. Per os pota urinam turbidam reddit, & sudorem particularem excitat. *Ibidem.*

CLASSIS OCTAVA
VENENORUM HETEROCLITORUM ANIMALIUM.

ARANEA *Offic. Entomologorum.* Classis Naturalis Insectorum Apterorum. Ordo, pedibus pluribus, capite cum thorace unito, donatorum. *Germ.* Spinnerin. *Gallis* Araigne. *Anglis* Spider.

Venenatæne sint in nostris regionibus Araneæ? vix certis evictum experimentis: HARVÆUS nihil invenit, desunt aliorum tentamina: In araneæ punctura tamen, & hanc sequente gangræna, essentia castorei, & spiritus salis ammoniaci BORNERO laudantur. Ex telis sericea opera tentata in Galliis, non approbata REAUMUR, easdem ad recentia vulnera, sanguinis sistendi causa vulgus adhibet. De aranea viva ex amuleto suspensa in febre quartana, ut & de lapide araneæ, non certa fama est. De aranearum telæ accensæ, tumentes extus hæmorrhoides dissipante vapore, experimenta certiora. An quia sale volatili gaudet? Sed quibus dissipandæ, videndum.

TARANTULA araneæ species, cuius maxima in Apulia, Barbaria, Oriente, frequentia est, quæ sub canicula furiosa assultim aggreditur homines, & morsu pessime nocet, & cum lethalibus symptomatibus taran-

rantismum inducit, musica sanabilem. Ita quidem BAGLIVIUS, alii factum negant, & hunc morbum hodie Calabriam afficere, nomine *coccio maligno*, alii statuunt. Est adhuc aranea avicularia, quod aviculis insectis morsu diro serpentino minetur, dicta, haud tuta.

BUFFO *Offic. Amphibiolog.* RANA. Classis Naturalis Amphibiorum. Ordo Reptilium. *German.* Kroth. *Gallis* Crapaud. *Anglis* Toad.

RANA *Buffo* venenata est, tactu, halitu, potu, maxime vero verrucis lactescentibus, LINNÆUS. Cognoscitur corpore ventricoso, verrucoso, lurido fuscoque: Rana esculenta vero, corpore angulato, dorso transverse gibbo, abdomine marginato. Posterior recte in cibum, prior præpostere in medicinam vocatur, licet in pharmacopœa Leidensi æthiops animalis pulvis buffonis usti dicatur, & specificus contra variolas deprædicetur.

CANTHARIS *Offic. Entomologorum.* Classis Naturalis Insectorum Cleopterorum. Ordo Antennis setaceis. *Germ.* Spanische Mucken. *Gallis* Mouches Cantharides. *Anglis* Spanish Flies.

CANTHARIS *cæruleo-viridis*, *thorace teretiusculo*, *fœtens*, etiam nostrarum regionum incola, omnium temporum medicis suspecta, iam DIOSCORIDI infamis fuit, & septicum venenum, viis urinariis quam maxime infestum, plurimorum morte notatum, monumenta hodierna satis superque testantur. Omni insecti parti vis caustica urens, & capiti, & alis, & pedibus, & corpori.

Estne

Eſtne camphora huius antidotum? laudat GREENFIELD, multis perſuadet; ſuntne acida? ita TULPIUS & *in Acad. des Sciences* HOMBERGIUS, & hi ſuos fautores habent. At ſal illud cauſticum, quod reſinoſæ parti maxime ineſt, per experimenta nondum determinatum eſt, etiam poſt tentamina COCKBURN in *Tranſact. Philoſoph.* quid! quod etiamnum multi acidum habeant: an forte inde cum ſale alcalino dedit hydropico grana aliquot cantharidum GRAINGER? Mirum eſt, cantharides cum acidis foſſilibus efferveſcere diu, ſæpe etiam poſt annum concuſſo liquido efferveſcere de novo, nec unquam ſaturationis punctum aſſequi, aut eius productum dare. L. B. van SWIETEN. Cæterum cantharides ſanguinem coagulant multiplici experimento, *Cl.* VERATTI *Bononienſ. ſcient. & art. Inſtituti* T. II. P. I. ſerum vero ſanguinis non mutant; extractum veſicans non eſt, nec eſt veſicans ex infuſione reſiduus pulvis: Eſt tamen ubi extractum ſpiritu vini ſolutum rubefacit, IDEM *ibidem.* Sed neque arte chemica ex Cantharidibus obtentus ſal volatilis, ſeu extus ſeu intus detur proprias Cantharidum vires exerit PROBST *diſſert.* 1759.

Cantharidum libra una ſpiritus alcalini uncias tres cum dimidia, olei rufi drachmas ſex, ſalis volatilis uncias duas dimiſit in examine chemico SPIELMANN. l. c.

Internum uſum multi horrent, alii arcanum habent; GREENFIELD tuta praxis Anglis plurimis hodie probata eſt, etiam familiaris in ulceribus viarum urinariarum, harum calculis, in podagra, lepra ob vires diureticas & aliis morbis; tincturam cantharidum extemporaneo uſui proſtare in Noſocomio Regio Edimburgenſi video, & pulverem tenuiſſimum cantharidum, a granis

 quatuor

quatuor ad decem, in aceti optimi unciis duabus coctum, calide epotum, ſpecificum in hydrophobia a KRAMMERO *Commerc. Norimb. 1735.* laudari intelligo; ſed experimenta deſunt! Quatuor grana cum dimidio, demptis capite, alis, pedibus, cum totidem camphoræ, & conſervæ momento, duobus in bolis dedit in urinæ ſuppreſſione YOUNG, *Transact. Philoſoph.* Nro. 280. tum ibidem aliis in caſibus, ℞. cantharidum præparatarum Nro. III. Trochiſci e myrrha ſcrupulum ſemis, ſeminis Amei grana quatuor, Rob Cynosbati q. ſ. laudant & in hydrope alii infuſas, præſcriptione ſcrupuli unius in unciis quatuor, quinque vini diuretici, iuniperini, addito colaturæ ſyrupo ſimili aſſumptione dimidiæ unciæ pro doſi.

Externo uſu ad rubefaciendum, veſicandum, omnibus receptus pulvis revellendi ſcopo in apoplexia, lethargo, cephalalgia, hemicrania, anginis, doloribus arthriticis, iſchiadicis &c. Aſthmaticorum ſalutem in veſicatoriis ſemper invenit in ſubiectis pituitoſis & ſenibus KLAUNIG *Ephem.* N. C. Eadem delirantium hypochondriacorum certam medicinam eſſe, Anonymus Obſ. I. *Prod. Act. Havniens.* tum & in morſibus venenatis applicata veſicatoria laudantur *Act. Nov. Acad.* N. C. Vol. I. & crudeliſſimo rheumatiſmo inter ſcapulas nihil magis prodeſt, quam veſicatoria ſuperimpoſita, HUXHAM *de morbo Colico Damnoniorum;* etiam in ulceribus manantibus capitis exſiccatis, & inde orta epilepſia, mitiora, v. g. ex emplaſtri de meliloto vel laudano uncia una, veſicatorii drachma una, raſo capiti applicata laudat *Illuſtr.* L. B. van SWIETEN.

Cæterum Cantharides contuſæ rubefaciente, veſicante ſcopo varia doſi per ſe miſcentur paſtæ, fermento panis, emplaſtris variis, tali tamen proportione ut in

ſumma

ſumma ad emplaſtri unciam dimidiam Cantharidum drachmam, in media drachmam dimidiam, & in minima grana quindecim recte præſcripſeris. Ipſa vero veſicantia emplaſtra adplicantur diverſis corporis humani partibus, & ſuris, & femoribus, & brachiis, & nuchæ, & tergo inter homoplatas, quandoque etiam utrique proceſſui maſtoideo, & olecranio; quibus in caſibus ſuper varias corporis humani ſedes dari debeant, hæcque illa convenientior ſit, & reſcindi queat, ex iudicio practico peti debent:

Et indicantur

I ubi generali ſtimulo ad augendam ſanguinis circulationem opus.

II ubi retrocedentibus variolis orthopnœa, anxietas delirium, aut ſuppreſſa evacuatione alia mala oriuntur, hinc ubi in partem nobiliorem metuendus humorum decubitus.

III ubi decumbens iam in parte materia evocanda ut in fluxionibus rheumaticis, pleuritide &c.

Contra indicantur

I ex vehementia febrilis ignis.

II in ſopore variolarum, qui ex vi febris & turgore vaſorum oritur TYSSOT *de variol.*

III in vehemente ſuppurationis varioloſæ febre. IDEM.

Cæterum in hac tractatione id adhuc ſcire convenit ſimul emulſiones, vel decocta emollientia, mucilaginoſa, intus danda, ne viæ urinariæ, quas frequenter læ-

lædunt, offendantur, alias enim urina cum summo dolore redditur, & nonnunquam cum ea sanguis descendit, quibus rebus & lac & emulsiones antea dictæ pariter opitulentur, certissime vero eæ levamen ferant emulsiones, quæ cum camphora factæ BALDINGER *de militum morbis 1763.*

LACERTA *Off. Amphibiologorum.* Classis Naturalis Amphibiorum. Ordo Reptilium. *Germ.* Salamander. *Anglis* Lizard-Salamandre. *Gallis* Salamandre.

LACERTA *Salamandra* Europæ incola, cognoscitur *cauda tereti, brevi, digitis muticis, corpore poroso nudo:* In igne vivere antiquitus ferebatur; confirmaverat experimentis Eques CORVINUS. Sed *Cl.* MAUPERTUIS in *Acad. des Sciences* omnes risit. Animal corpore poroso lac fundit, quod igne in formam perlæ induratur, IDEM. Hoc lac acrimoniæ est stypticæ, & tithymalum animale vocat *Cl.* MAUPERTUIS, pro psilothro haberi LINNÆUS perhibet. Animal venenatum non est.

LACERTA *Gecko* in Indiis habitans, pedibus suis venenum exhalat in esculenta.

LEPUS MARINUS *Offic.* TETHYS *Syst. Natur.* Classis Naturalis Vermium. Ordo Molluscorum.

TETHYS *Leporina corpore rubro, margine membranaceo, auriculis duabus,* in mari mediterraneo habitans, gravidis ob fœtorem infesta PLINIO, GESNERO observata, alias venenum peculiare non alit.

SCOR-

SCORPIO *Offic. Entomologorum.* Classis Naturalis Insectorum Apterorum. Ordo pedibus pluribus, capite cum thorace unito, donatorum. *Germ.* Scorpion. *Gallis* Scorpion. *Anglis* Scorpion.

SCORPIO *Europaeus pectinibus octodecim dentatis, manibus ungulatis*, caudam sub aculeo mucronatam habet, venenatus, ictu non semper lethali *Acad. des Sciences 1731.* Vulneri oleum scorpionum applicatur, quod etiam in suppressione urinæ, dolore nephritico, illinitur lumbis, pubi, perinæo etiam iniicitur. Ignorari tamen non debet, multarum harum bestiarum venenum non in omnibus locis idem, sed varium, dici; scorpiones Italicos innoxios, magis tamen iis in Apulia periculosos, in Africa vero summe venenatos habet RHEDI, nec tarantulas æqualiter omni anni tempore venenatas BAGLIVIUS, & innocuam ictu viperam vidit CAMMERARIUS *in Dissert. Epist.* &c. Ultimo demum repetitis experimentis innoxios scorpiones MAUPERTUIS pronunciavit *Acad. des Sciences 1731.*

SERPENS *Offic. Amphibiologorum.* Classis Naturalis Amphibiorum. Ordo Serpentum. *German.* Schlange. *Gallis* Serpent. *Anglis* Snake.

Pessima tetraque animalia, horrendo veneno, in diversis diverso, gaudentia; quod humanæ stultitiæ cumulus, adhuc hodie divinis honoribus honestantur!

CROTALLUS *horridus* dictus, in America degens, venenatissimus est. Lædit etiam Dryinas, Durissus. Horridi antidotum Senega habetur.

CO-

COLUBER *Aſpis* nullo percepto dolore ſomnum inducere creditur, & ita periiſſe CLEOPATRAM noviſſimam Ægypti Reginam. An Galliarum illa aſpis veterum ſit, multa dubitatio. Sed etiam Coluber *Cherſea* venenatiſſimus, & morſu ſæpius lethalis in Suecia, LINNÆUS, ab aſpide non ſatis diverſus, IDEM. Ceraſtes tetanum, Seps, gangrænam, Dipſas inexplebilem ſitim, Preſter emphyſemata, faciunt. Coluber *Naia* Indiæ Orientalis omnium eſt venenatiſſimus. Antidotum Ophiorrhiza. Coluber *Vipera* Ægyptiis in officinis adhibitus etiam morſu lædit, ut *Berus*.

TORPEDO *Offic. Amphibiologorum* RAIA. Claſſis Naturalis Amphibiorum. Ordo Nantium. *Germ.* Zitter-Fiſch.

RAIA *Torpedo* proprie veneno emiſſo non nocet, ſed motu adeo ingrate tremulo, attacta ſtuporem facit. *Acad. des Sciences 1714.*

RAIA *Paſtinaca corpore glabro, aculeo longo, anterius ſerrato, in cauda apterygia*, cognoſcitur, ULYSSIS fato infamis. In cauda aculeum venenatum gerit piſcis, gangrænam immedicabilem, DIOSCORIDI deſcriptam, inducentem.

VIPERA *Offic. Amphibiologorum* COLUBER. Claſſis Naturalis Amphibiorum. Ordo Serpentum. *Germ.* Viper. *Gallis* Vipere. *Anglis* Viper.

COLUBER *ſcutis abdominalibus* CXLV. *ſquammis caudalibus* XXXVI. Hodie ex Italia ad nos pro uſibus medicatis allatus, hominem, aut alia animalia

non

non nisi læsus aggreditur, mordet, quod etiam a trunco solutum caput multo cum periculo fecit. Anatomen animalis, sedem veneni, RHEDI primus patefecit; morsu virus habent, & fatum dente minantur, pocula morte carent. Antidoton sal volatile viperarum invenit CHARRAS: Alcali volatile aliud oleo succini unitum profuit, IUSSIEU, *Acad. des Sciences* 1747. Oleum olivarum, *Philosoph. Transact.* deprædicatur, quod tamen inutile deprehensum in experimentis sociorum *Acad. des Sciences*. Axungiam viperæ etiam proponit MEAD.

VIS MEDICA iam antiquissimis temporibus nota: ab his theriaca Andromachi dicta; & duobus elephantiasi laborantibus poculum, in quo vipera extincta fuerat, epotum saluti fuit, GALENUS; & pertinacissimam lepram vino viperino sanatam, posteriori tempore vidit MEAD. Sed etiam ANTONIUS MUSA AUGUST medicus, cum incidissent insanabilia ulcera, viperas edendas dabat, miraque celeritate persanabat, teste PLINIO. Iuscula hæc emollientia sunt, inviscantia, alcalescentia, in causa acida proficua; nimis forte universaliter magnatibus omnibus recepta. Viperarum exsiccatarum pulvis absurdum pharmacon est. Trochisci insulsi. Sal volatilis viperarum tolerandus, alteri haud superior. Pinguedo morbis oculorum amica & salubris, in India orientali multi usus. HANS SLOANE *Acad.* N. C. Vol. X.

RABIOSORUM ANIMALIUM VENENUM etiam huc referendum; atque id mirabile venenum diversis animalibus rabidis proprium, corporibus etiam inanimatis inhærens, mortuum, viventibus communicari potest, & in universum morsu, vel levissi-

vissimo, per sola vestimenta adacto, tantum radente, & eliciente sanguinem, spiritu in pulmonem ducto, spumæ recentis, vel etiam iam dudum exsiccatæ contactu, labiis, linguave exceptæ, osculo rabidi, infectione instrumenti vel contrectatione vulneris, rerum infectarum, esu lactis carnisve animalis rabiosi &c. communicatur.

Antidotum certum nondum inventum; laudatur moschus, camphora, asa fœtida; multum extollitur pulvis antilyssus Anglorum, quem tamen minime *Illustr.* WERLHOFIUS probat, sic & mercurio elicita deprædicatur salivatio; & nuper casu fortuito se recommendavit acetum liberaliter haustum; cantharidum pulverem plurimi laudant a granis IV ad X in aceti optimi unciis duabus coctum, calide epotum KRAMERUS *in Commer. Norimberg*; quam vocat divinam medicinam CATANI *riflessioni Fisico-Mediche sopra di un nuovo antilysso. Napoli 1756.* Sic compositam exhibet:

℞. Pulv. piper. long. elec. drach. duas semis.
Canthar. optime pulverat. scrup. duos.
M. F. P.

Valet ad omnem morsum canis, aut alterius animalis rabidi, ita tamen, ut solum duabus, ad summum tribus vicibus consecutivis exhibeatur: & quidem granorum septem dosi, annum septimum ad decimum agentibus, granorum novem a decimo ad decimum octavum provectis, adultioribus vero granorum decem ad summum undecim: imperando simul ut duabus a singula medicamenti assumptione horis, scutella una alterave iusculi cicerum rubrorum ex tota eorundem substan-

ſubſtantia ſine ſale confecti, ſuperpotetur, ab omni vero carne maxime porcina abſtineatur. Illuſtris autem WERLHOFIUS *in Wichmanni diſſertatione* medicamentum ſequens maximi effectus & ſucceſſus comprobavit

℞. Canthar. granum unum.
Mercur. dulc. gran. unum ſemis.
Turbith. miner. gran. ſemis.
Camphor. grana decem.
Mucilag. Gummi Tragaganthi q. ſ. ut fiant Pilulæ.

Quæ ſumantur pro doſi, & repetantur ſingulis diebus per ſex ſeptimanas.

In aquam frigidam immerſio hydrophobiam ſæpe ſuſtulit, quam tamen hodie multiplici argumento, eoque convincente, improbat NUGENT. *An eſſay on the Hydrophobia*, vulneri vero a morſu canis rabidi facto ſalitum halecem per 24 impoſitum, dein aliquoties renovatum nonnulli recommendant; cauteriſare vulnus, idque profunde ſcarificare, & unguento mercuriali intingere alii ſolent.

Iratorum aliorum animalium, quibus in dente venenum, morſus lethales ſæpe viſos vix miramur, ſed etiam illorum, in quibus nullum eſt, ſtupemus. De morſu anatis irati venenato, & mortifero obſervationem communicavit LE CAT *in Recueil periodique d'obſervations de Medecine, de Chirurgie, & de Pharmacie Paris.* T. I. An vero ex ira animalis, an ex

ſimplici oris labii ſuperioris vehementi morſu & vellicatione, mors ruſtici? diſquiri adhuc poſſet. Iratus canis multos dente ſæpius, haud venenato vulnere, ferit.

VARIOLOSUM VENENUM adeo ſæpe generi humano funeſtum, dum in conſtitutione epidemica confluentes facit puſtulas, ſalutiferum evadit inoculatis multiplici & irrefragabili experientia, loquuntur Noſocomia Anglica, Gallica, Italica, & alia, integræ Regiones de ſervatis civibus lætæ, & hodie inoculatio Theologorum approbatione, principum iuſſu, civium voto ſecura eſt. De methodo inoculandi vero legendi Authores.

CLAS-

CLASSIS NONA VENENORUM SPECIE HALITUS PERIMENTIUM.

ARSENICALIUM AURA vide p. 33. &c.

CARBONUM accensorum in loco clauso VAPOR omnibus hominibus, & animalibus lethalis per plurimos tristes casus deprehensus fuit; an evaporat noxii aliquid de carbonibus? aeris supra carbones accensos undulatio, ponderis iactura, id suadent, cum ex carbonum libris sedecim vix libra una cinerum obtineatur, ut igitur illius noxii, quod causticum vocat MEYERS, libræ quindecim exhalent; atque id etiam in iisdem experimentis evidens est, quæ comprobant salis alcalini solutionem causticam reddi magis ardente aut recenter exstincto, iniecto carbone. Altera quæstio est, an id exhalans aeris elasticitatem destruat, hac destructa perimat, aut per se lethale sit? an illico ipsam captivat mentem? Natura huc usque dicta non est, effectus funesti tum ab his, tum a glebarum ustilium Belgis familiarium usu observati.

Remedio est aeris permutatio, adiungit venæ sectionem, vomitum, spirituosa LODBERG, FRIIS *Prod. Act. Havniens.* In omnibus suffocationis generibus, in quibus in pulmones sanguis congeritur, ut a fumo carbonum, & sulphuris, & candelæ, ab antrorum pestiferorum vapore, ab aere non renovato, a vapore

fodinarum carbonariarum, ex aere in pulmones vi inflato magnam spem alit *Maximus* HALLERUS *Element. physiolog.* T. III. exemplum addens ex *essays of a society at Edimb.* T. V. n. 55. *Phil. Trans.* n. 475. *Art.* XI. A frictione irritatione partium nervosarum, a corporis agitatione, volatilibus naribus admotis, venæ sectione, etiam aquæ frigidæ perfusione salus, teste *Cl.* BOUCHER *Iournal. Encyclop. Iulliet.* 1760. Præservationis scopus adimpletur salis in carbones ignitos veteri de more inspersione.

LITHANTRACUM VAPOR. Omnium infensissimus, maxime is, qui totam fodinam carbonariam obsidet; cum enim & accensum lumen, & ardentes carbones extinguat, eodem, ac in antlia pneumatica educto aere, phænomeno, respirantes illico afficit, & brevi extinguit.

Miseris remedium proposuit in *Actis Upsal.* 1740. TRIEWALD, vultque protractum in apertum aerem in ventrem reponendum, osque foramini, in terra effosso cespite patenti, obvertendum, cespite caput tegendum; inde ut plurimum levari, superstite sola quandoque capitis gravitate, asserit IDEM: iam in *Philosoph. Transact.* propositum legimus idem remedium. Etiam in *Actis Upsal.* alia, ut & in *Edimburgensibus* methodus curandi habetur.

Præter priorem hunc fodinarum carbonariarum vaporem, alter sub forma telarum aranearum visibilis, lampadis flamma inflammabilis, effectus tonitrui, & pulveri pyrio similes producens, observatur, de eoque sequentia experimenta in *Philosoph. Transact.* instituta habentur. Eques LOWTHER raro successu vesicam bovinam hoc vapore implevit, & Academiæ Londinensi misit; post mensem adaptato ex fistula tabacaria tu-

tubulo vesicæ orificio, & accensa candela admota, vapor sensim expressus inflammabatur, ut spiritus vini, nec, quam diu in vesica vapor superfuit, flamma extincta est; hac occasione arte similem vaporem produxit *Cl.* MAUD, dum uncias octo aquæ communis drachmis duabus olei vitrioli miscuisset, & in matratio longi colli his adderet limaturæ ferri drachmas duas; ex effervescentia enati vapores, vesica excepti inflammabantur ad candelam, ut priores, quæ res dein clarissimis viris, tum in naturam huius vaporis, causam motuum terræ, montium ignivomorum, ut & subterraneorum incendiorum, inquirendi ansam dedit.

Verum quia etiam hic fodinarum carbonariarum vapor lethalis est, qui lustrandus sit, in *Actis Upsal.* iterum edocet *Clar.* TRIEWALD. Iubet descendere aliquem in fodinam linteo madido obvolutum, tum in terram pronum baculo, cui in extremitate accensa candela alligata est, eum quærere locum, quo hic erumpit; quo invento flammam toto loco accendi tumultu horribili tonitruante, quo cessante aerem depuratum esse asserit. Ventilator SUTTONII hodie in Anglia, & Gallia in eundem scopum adhibetur.

Sitne lithantracum fumus utilis, ut contendit HOFFMANNUS? Sitne consumptionis in Anglia causa, ut plurimi alii statuunt? Carbonum fossilium fumum aptissimum purificando aeri, & huic elasticitatem conciliando, maxime si is humidus, & spissus fuerit, inde patescit, quod Halæ Magdeburgicæ scorbutus, febres exanthematicæ, malignæ, tum etiam phthisis, morbi admodum frequentes fuerint ante usum lithantracum in fodinis salinis huius urbis, ab illo vero tempore quo his copiose admodum utuntur, disparuerint quasi, HOFFMANN. *Opuscul. Phys. Chemic.* Aer vapori-

bus

bus ſulphureis ſcatens etiam phthiſicis plurimum utilis, ut Tabi montis prope Neapolim FROMOND *Rispoſta apologet.*

Octo libræ carbonum foſſilium ex Scotia allatarum, e retorta ferrea, igne per gradus aucto, dein vehementiſſimo, dedere ſpiritus volatilis urinoſi, odore ſpiritum fuliginis referentis, uncias tredecim, unciam ſalis volatilis unam, olei odore & colore olei petræ uncias ſex, URB. HIERNE l. c. *Tent.* IV. *de ſale volatili urinoſo in regno minerali.* Sed etiam acidum continent, IDEM *Tent.* V. licet neget *Cl.* POTT. veſtigia enim acidi in carbonibus & fuligine, demonſtrari poſſe in oleo, his in corporibus latente, WALLERIUS credit.

Ultimo nec id ignorari debet duum generum lithantraces eſſe, hos aut manifeſto ſulphure aut pyrite inſtructos, illos puriori bitumine infectos, quia accenſi ſulphurei nihil exhalent POTT *Send-Schreiben* 1760, & in univerſum in duas componi carbones hos foſſiles poſſe, in eam, quæ in combuſtione cineres, & eam, quæ ſcorias largiatur. LEHMANN. l. c.

AER DIU INCLUSUS. Etſi is iam per ſe omni viventi lethalis ſit, etiam flammam candelæ extinguat, ut triſtes primum caſus, iique numeroſiores, quam recenſeri poſſint, ſecundum tentamina, & experimenta phyſica evidentius commonſtrant, eſt tamen exhalationibus aliis inquinatus adhuc longe deterior & certius mortiferus. Quæ res quemadmodum claris ſtat experimentis, ita ſub diverſo capite ordinis cauſa dicenda. Sed cur demum ipſe concluſus, purus, adeo lethalis aer? an deſtruitur incarceratus? an illud adeo neceſſarium in illo emoritur vitæ pabulum? an perit elaſticitas? difficilis quæſtio.

AER

AER DIU CONCLUSUS ANIMALI EXHALATIONE GRAVIDUS. Si corporum animalium effluvia admodum corruptibilia ſint, docet aqua balneorum aliquantulum ſervata, cadaver olens, ARBUTNOT, *of air*, hæc aerem concluſum corrumpentia magis, maiorem ei labem conciliare debent. Aer puteorum, cyſtarum, cadavera continentium, quoties non ſubitas induxit mortes? Carcerum aer mortales ſæpe produxit ægritudines, ut amplo caſu, licet triſti, evincit BACO VERULAMIUS. Sepulturarum aer, maxime cavernarum ſubterranearum, in eccleſiis plurimis lethalis, numeroſis obſervationibus *Cl.* SAUVAGE *Act. Upſal.* 1742 *Cl.* HAGUENOT. *aſſemblée publique de la ſocieté Royale des ſciences de Montpellier* 1747. *Cl.* BRUHIER *de ſignis mortis*. Aer Xenodochiorum ab omni tempore admodum inſalubris deprehenſus, dum incluſus, unde varia conſilia corrigendi aerem Xenodochiorum a *Cl.* DU HAMEL proponuntur *Acad. des Sciences* 1758. & loco aperto, & aere perflato, Xenodochia ædificantur, & extra urbes, ſepulturæ exſtruuntur. Imo ne hodie quidem mortuus in eccleſiis ſepeliri unquam deberet; vide omni numero abſolutam diſſertationem *combien il eſt dangereux d'enterrer dans les egliſes*, *&* *d'habiter prés des cimetietes.* GAZETTE ſalutaire 1761. N. IX. X.

AER CONCLUSUS EXHALATIONIBUS MINERALIUM CORRUPTUS. Etiam admodum noxius eſt. In fodinis promontorii Bonæ Spei adeo teter exhalat vapor arſenicalis, ut nullum animal circum circa vivere poſſit. In Carniolia ex ſola hac cauſa morbi regnant epidemici. In inſula Ternata mons eſt ignivomus aerem mire corrumpens, & incolarum ſanitati infeſtus, BOYLE. Sulphurea ex lapicidinis ad aquas Pyrmontanas effluvia, aves interimunt, *Cl.* SEIP. *Trans.*

Philosoph. Nro. 448. Etiam a sulphureis exhalationibus vegetabilia infici, & gramen gregi id comedenti insalubre factum *Trans. Philos.* tum fodinarum aliarum noxiæ exhalationes recensentur *ibidem.* Etiam ad thermas Boulidou Perol sterilitatem camporum observari, nec sata crescere cerealia, & illa, quæ crescunt, venenato succo impraegnata deprehendi, *Cl.* HAGUENOT. *Assemblée publique de la societé Royale des sciences de Montpellier 1743.* An ad hunc, vel primum numerum, revocari debent pestifera illa effluvia in Grotto del Cane iuxta Neapolim? illa noxia putei Perol? HAGUENOT. l. c. putei Holsatiæ? quem describit *Cl.* HANNAEUS *Gazette Salut.* Nro. XLII.

CONCLUSUS FODINARUM AER, VAPOR. Qui etsi in antecedentibus pestifer pronunciatus, hic magis, quia conclusus, criminandus venit. Et quidem ut res clarius illustretur, in nonnullis fodinis quatuor vaporum species inveniuntur. 1. est communis dicta, quæ, accensæ candelæ flamma in orbem coacta, sensim dein extincta, cognoscitur: effectus huius in corpus humanum sunt, animi deliquia, convulsiones, suffocatio; raro mors, si aer externus concedatur. 2. est floris pisi, ob odorem sic dictus vapor, vix lethalis. 3. Omnium pestifera, forma sphærica, cute cincta, in summa fornicis parte magnis aditibus patente, suspensa, omnes suffocans diffusa; hæc igne lustratur accenso. 4. Species fulminans est, comburens, lethalis sæpe, & hæc fodinis carbonariis etiam familiaris est. *Trans. Philosoph.* Nro. 117. In fodinis Hungaricis similes lethales sæpe vapores observantur, ut quotidiana convincit experientia.

Saluti est tubus satis capax, & amplus, adversus loco, ubi is erumpit, ventilator, tormentum missile, sunt etiam alia. Igne non semper bene aer in fodinis lustratur, *Philosoph. Transact.*

FU-

FUSORIARUM PLUMBI FODINARUM VAPOR. Plurimis mortalibus lethalis, inductis post sævissima symptomata comate, aut apoplexia, WILSON. *Society of Edimb.* T. I. Aves occisas, necata pecora, circa has pabulum quærentia, IDEM. Præservativa remedia sunt, oleosa, pinguia fercula pro ientaculo, IDEM. curativa, vina emetica, purgantia, clysmata, IDEM.

FUMUS ACCENSI SULPHURIS. Omnia animalia respirantia necat; demonstravere hinc inde hanc veritatem incauti chemici, & doliarii; idem profitetur incruentum phaseanorum furtum: pulices ita necari, raro experimento BROWNE LANGRISH. *Experiments with sulphur.*

VINI FERMENTANTIS HALITUS gas sylvestre, quod ob vim heteroclitam capi non posset, HELMONTIO dictus, apoplexiam, morte absolutis fatuitatem, paralysin, hemiplegias, & alia mala causat imprudentius haustus, ut ubique locorum, ubi mustum in cellis vinariis fermentat, annua observatione confirmatur.

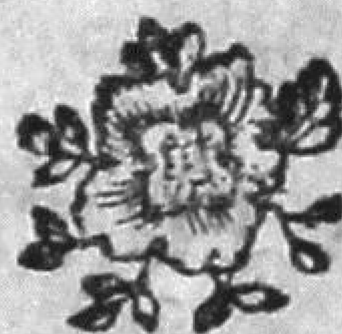
ATMOSPHÆRA ANIMALIUM PUTREFACTORUM. Cadaverum fœtor sæpe vomitus, febres excitavit, quod infinitis confirmatum exemplis. Hominum non sepultorum strages pestem teste LIVIO. *Ambros.* PAREO, fecere. Sed etiam ex ingenti locustarum acie, accumulata, putrescente, similia narrat DIODORUS SICULUS, & *Magni* POMPEII exercitum ex equorum non tumulatorum vi peste correptum, HISTORIA.

ATMOSPHÆRA PUTRIDARUM AQUARUM. Ex hac peste vexata SELENIS, quam EMPEDOCLES sustulit teste PLUTARCHO, dum continuum

illis defluxum conciliaret. Alia vide apud *Cl.* CLIFTON WINTRINGHAM. *a Treatise of Endemic diseases explainig the different Nature and proporties of airs, situations, soils, Waters, Diet, London 1752.*

ATMOSPHÆRA ÆDIFICIORUM RECENS EXSTRUCTORUM RECLUSA. Ex calce extincta, in ædificiis recenter exstructis, venenati aliquid exhalat; rheumatismos, arthritidem, & varia alia mala inde observavit CHENEAU, hemiplegiam immedicabilem L. B. van SWIETEN, alii alia.

ATMOSPHÆRA VEGETABILIUM NOXIORUM. Anagyridis nemora fœtidissima cephalalgiam sæpe induxere, LINNÆUS *de Viribus plantarum.* Dracontium odore intolerabile, IDEM. Lethalis etiam fungorum noxiorum odor, BOERHAAVE. Hippomane Europæos quam plurimos Surinamum appellentes solo halitu occidit, LINNÆUS. Iuglandis, sambuci umbræ, ex veterum traditione etiam nobis suspectæ sunt, & febrem synochum induxere, LINNÆUS, & gravis iuglandis umbra etiam alvum sistit, IDEM. Lini, & Cannabis effluvia, ut & maceratorum in aqua vegetabilium horum potum, lethalia esse, & ea instinctu naturali animalia omnia aversari *Cl.* NEUHOLD. *Nov. Act. Physic. Med. Acad.* N. C. Vol. III. Nerii flos cubiculo inclusus, morte dormientium sæpe infamis fuit, LINNÆUS *de Odoribus Medicamentorum.* Possent adhuc dici quam plurima.

MA-

MATERIA CHIRURGICA.

MATERIÆ CHIRURGICÆ
PRIMA CLASSIS.
REPERCUTIENTIA.

Exterius applicata Remedia, humores vel in vasis contentos, vel extra vasa effusos repellentia etiam ulteriorem impellendorum decubitum in parte adaucta solidorum in fluida actione, impedientia, REPERCUTIENTIA proprie dicuntur, licet quæ posterius efficiant, DEFENSIVA Chirurgis strictius vocentur.

INDICANTUR. *I.* In periodico in partem blandorum humorum decubitu, prophylaxios scopo. Sic gelu vitiatis partibus maturius nix applicatur: Continuus in oculos humorum affluxus ut impediatur, oculi aqua singulis diebus prudenter foventur, ALARY *dans la question proposée de l'Acad Royale de Chirurgie pour le prix de 1740 determiner les differentes especes des Remedes repercussifs &c.*

II. In

II. In doloribus, extenſionibus aponevroſeos, ligamentorum, nervorum, tendinum diſtenſionibus. Dolor dentium frigida quandoque tollitur, frigida ſæpe diſtortum membrum reſtituitur IDEM.

III. In anevriſmate vero, varice, applicata glacies ſæpe auxilio fuit.

IV. In prolapſu ani, uteri, poſt reductionem.

V. In vulneribus recentibus, ut inflammatio, fluxio, tumor, prævertantur; quam in rem ipſa continui ſolutio aqua aluminoſa ſæpe irroratur, etiam vicinæ partes repercutientibus muniuntur, IDEM.

VI. In inflammationibus recentibus, ut in phlegmone, apoſtemate, ophthalmia, odontalgia, angina, carbunculis, ambuſtione, *Cl.* KULBEL. *in eiusdem Quaeſtionis propoſitae Reſolutione.*

VII. In ſuppurationibus cancri, ægylopis, hæmorrhoidum cæcarum impediendis, IDEM. Suppuratio tamen in cancro externo, cicuta tentato, impedienda non eſt, quæ in interno cavenda.

VIII. In nimio humorum effluxu, ut in hæmorrhagiis, ulceribus continuo plorantibus.

CONTRAINDICANTUR vero *I.* In humorum acrium, malignorum decubitu, in tumore, vulnere, ulcere malignis, in carbone, bubone, tam peſtilentiali quam venereo, ſcabie, eryſipelate, podagra, intertrigine.

II. In decubitu critico.

III. In

III. In plethoricis, cacochymicis.

IV. In rheumaticis, arthriticis, podagricis doloribus, tum aliis vehementioribus QUESNAY. *de la suppuration.*

V. In omni inflammatione obfirmata ut etiam in idiopathica; si aliquid præcedentium vetat, KULBEL. in inflammatione maligna, QUESNAY, tum glandulosa, IDEM.

VI. In evacuatione nimia sanguinis, naturali, vel naturæ solemni, ALARY.

Sunt vero repercutientia ex multiplici, ratione qualitatis, materie deprompta, hæc refrigerando, illa adstringendo, tum & nonnulla anodyno effectu, repellunt, unde classis horum triplex.

I. REFRIGERANTIA.

EX REGNO AQUEO.

Aqua simplex frigida.
Nix.
Glacies.

EX REGNO VEGETABILI.

Acetosa.
Alsine.

Ana-

Anagallis.

Endivia.

Fabaria.

Lactuca.

Lens palustris.

Nymphea.

Portulaca.

Pomorum pulpa.

Sempervivum maius.
minus.

Sem. IV. frigidorum maior. } Pultes.
minor. } Emulsiones.

EX REGNO ANIMALI.

Albumen ovi.

Lac.

Lactis cremor.
Serum.

Sperma Ranarum.

Succus Cancrorum.

EX REGNO MINERALI.

Nitrum. }
Sal ammoniacum. } Soluta.
Plumbum. }

OFFI-

OFFICINALIA COMPOSITA.

Acetum ſimplex.
Oxicratum.
Emplaſtra. Diapompholig.
De ſpermate Ranarum.
Saturninum &c.
Unguenta. Album.
Alabaſtrinum.
Comitiſſæ.
De Ceruſſa.
De Lythargyrio.
Infrigidans GAL.
Populeum. &c.

II. ADSTRINGENTIA.

EX REGNO VEGETABILI.

Acacia. *Cort. Succus.*
Alchimilla.
Anſerina.
Balauſtiorum *Flores.*
Biſtorta.
Berberis.
Equiſetum.
Fructus, omnes immaturi.

EX REGNO ANIMALI.

Sepiæ atramentum.
      os.

EX REGNO MINERALI.

Alumina.
Bolus Armena.
      Bohemica.
Calces bibulæ adstringentes.
Cerussa.
Croci.
Cretæ.
Lapis Calaminaris.
      Hæmatites.
Lythargyrium.
Lutum fornacum.
Minium.
Saccharum saturni.
Thermarum martialium sedimentum terreum.
Terræ Sigillatæ.
      Albæ.
      Rubræ.
Terra pavimentorum nigra.
Tutia.
Viride Æris.
Vitriolum.
Vitrioli Colcotar.
      Terra dulcis.
Zinci flores.

OF-

OFFICINALIA COMPOSITA.

Olea. Liguſtrinum.
Myrtinum. &c.
Emplaſtra.
De Lapide Calaminari.
Diapalmæ.
Defenſivum.
Stypticum Crollii &c.
Unguenta.
De Lythargyrio.
Diapompholigos.
Vina.
Auſtera.
Rubra.
Vinorum Rubrorum Fæces.

III. NARCOTICA.

EX REGNO VEGETABILI.

Bella donna.
Crocus. Eius *praeparata.*
Hyoſciamus.
Papaver. *praeparata.*
Solanum.

OFFICINALIA COMPOSITA.

Olea. Hyosciami.
Papaverinum.

Emplastra.
De Cicuta.
Narcoticum Mynsichti.

Unguenta.
Anodynum.
Populeum compositum.

Et hæc quidem ea sunt, quæ potissimum in hanc causam recenseri possunt; est tamen iudicio in his omnibus chirurgico opus, cum enim in triplici hac classe nonnulla potentiora sint, sint & imbecilliora alia, quibus utendum, præsens casus semper instruere debet: Est ubi ex binis classibus diversa feliciter coniungas, tum ubi hæc potiora, illa deteriora observes: Sed hæc per regulas tradere nimis longum. Non reticendum tamen, quod iam olim HIPPOCRATES bene monuit, similia inveteratas inflammationes denigrare, tum quæ GALENUS edixit, vehementi iam in parte inflammata incuneatione facta, repercutientibus non amplius utendum esse, quibus & ea addi pulcherrima possunt, quæ in hos textus *Illustr.* L. B. van SWIETEN commentatur.

Narcotica quod spectat, ea quidem ex sua natura non adeo damnosa, modo sopito per hæcce dolori, non nimium fidat medicus, L. B. van SWIETEN, *Comment.* T. I. p. 366.

CLAS-

CLASSIS SECUNDA.

RELAXANTIA.

Quæ in fibris tenſionem, irritabilitatem, dolorem tollunt, easque elongant, RELAXANTIA habentur.

INDICANTUR vero hæcce.

I. Ubi maior in parte inflammata irritabilitas, elaſticitas nimia, aut vibratio, hinc ubi per repercutientia reſolutio ſperari non poteſt.

II. Ubi in parte nimia ſiccitas.

III. Ubi in eadem nimia rigiditas.

IV. Ubi nimia contractio.

Contraindicantur in contrariis.

Cum vero nonnulla relaxantium ſolum humectando, lia emolliendo, alia iterum temperando agant, etiam iorum triplex ſtatuenda claſſis eſt.

I. HUMECTANTIA.

Aqua moderate calida.

Aquæ Calidæ vapor.

Balneum.

Fomenta plantarum aquoſarum moderate calida.

Similia ſaponacearum plantarum.

II. EMOLLIENTIA.

EX REGNO VEGETABILI.

Vide T. II. p. 3. seq.

EX REGNO ANIMALI.

Adeps.

Axungiæ omnes.

Butyrum.

Medullæ.

Olea pressa.

Et hæc quidem pinguia circumspectius adhibenda, ut & emplastra his facta, quod fervidam inflammationem illico denigrent, alios casus vero potentissime iuvent, quod illico relaxant.

COMPOSITA OFFICINALIA.

Olea omnia mollia.

Unguentum de Althæa.

Populeum.

Emplastra.

Diachylum simplex.

De mucilaginibus.

III. Tem-

III. TEMPERANTIA.

EX REGNO VEGETABILI.

Farinæ
- Cerealium.
- Secalis &c.
- Leguminum
- Fabarum
- Lupinorum &c.

} coctæ in Aceto vel Lacte, decocto emollienti.

Furfures.
- Cerealium.

Pulpæ. Cassiæ
- Pomorum.

Mica panis.

EX REGNO ANIMALI.

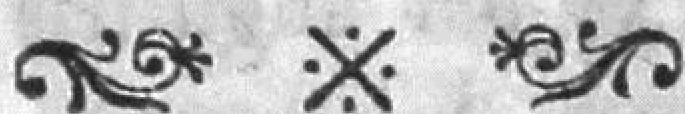
Lac.

Stercora animalium, Vaccinum &c.

Postrema huius ordinis remedia quandoque emollientibus, quandoque anodynis magis combinanda, ut sævities symptomatum leniatur. Omnia tamen relaxantia, præprimis emollientia, vix diu parti imposita, ne inde suppuratio certius cieatur, relinquenda; dolore, irritatione, tensione, remittentibus auferenda.

IV. ANODYNA.

Antea recensita. p. 147.

CLASSIS TERTIA.

RESOLVENTIA.

Quæ humores inter ſolida ſtagnantes in minores partes ſolvunt, inde obſtructionem, partis tumorem, motus impotentiam auferunt, RESOLVENTIA: quæ eosdem attenuant, dividunt, ATTENUANTIA, quæ diluunt, DILUENTIA ſtrictius dicuntur.

Materies his haud adeo diverſa, eſt tamen quæ magis in ſolida, eſt quæ in fluida magis agat ſalina.

INDICANTUR I. Prioribus ſecundum exigentiam applicatis, inflammatione tamen nondum reſoluta, etiam in phlegmone oedematoſa.

II. In oedemate.

III. Tumoribus cyſticis.

IV. Tumoribus ſcirrhoſis.

V. Tumoribus aereis.

VI. Obſtructionibus aliis.

Verum quia humoris profunde impacti reſolutio obtineri ſolum poteſt, vel elaſticitate, irritabilitate, tenſione ſolidorum minutis, ſi aucta ſint, vel ſolidorum actione adaucta, ſi imminuta ſit, vel demum adauctis diametris, ut obſtruens molecula tranſire, vel humorum minuta mole, ut per anguſtias tranare poſſit, in totidem claſſes hæcce diſtribuenda reſolventia ſunt;

cum

cum vero, quæ elasticitatem, irritabilitatem tollunt, tensionem in solidis minuunt, relaxantia, emollientia sint, eadem vasorum diametrum adaugeant, contrahi hæc duo capita in unum possunt.

I. RESOL. RELAXANTIA.

Ex Humectantibus.
Emollientibus.
Temperantibus.
Anodynis.

} conflata, priori capite dicta sunt.

II. RESOL. STIMULANTIA.

LENIORA.

EX REGNO VEGETABILI.

Apium.
Artemisia.
Betonica. *Herb. flores.*
Chamomilla. *Herb. flores.*
Chamæpitys.
Chærophyllum.
Cicuta maior. *interne, externe, omni forma.*
Daucus.
Fœniculum.

Hedera Terreſtris.
Hypericon. *Herb. flores.*
Marrubium.
Melilotus.
Sambuci *flores.*

FORTIORA.

Abſynthium.
Vulgare.
Romanum.
Aniſum.
Arnica.
Arum.
Aſarum.
Bryonia.
Carvum.
Coriandrum.
Cuminum.
Ebulus. *Folia, cortex.*
Eupatorium.
Hyſſopus.
Iris. *Rad. Succus.*
Imperatoriæ *Radix.*
Iuglandis folia.
Iuniperus. *Folia. Baccæ.*
Lavendula.
Lauri. *Fol. Baccæ.*
Lupulus. *Herb. Turiones.*
Maiorana.
Meliſſa.
Mentha.

Peta-

Petasitis.
Polium.
Pulegium.
Rosmarinus.
Ruta.
Sabina.
Thuya.
Sambuci *cort. med. Fol.*
Saponaria.
Semina IV. calida Maiora.
Minora.
Scordium.

EX REGNO ANIMALI.

Cantharides.

EX REGNO FOSSILI.

Alumen plumosum.
Arena calefacta oedemati applicata.
Ammoniacum sal. *Flores.*
Petroleum.
Salia fere omnia maxime, vero alcalina in morbis frigidis.

OFFICINALIA COMPOSITA.

Ex Gummatibus simplicibus. Ammoniaco. Bdelio. Euphorbio. Galbano. Opopanace. Sagapeno. } *Aceto Solutis.*

Ex

Ex aceti ſimplicis aut medicati vapore.
Oleis. Plantarum aromaticarum
Acrium.
Euphorbii.
Cucumeris aſinini.
Nicotianæ.
Philoſophorum.
Ceratis de cumino &c.
Emplaſtris
Diachylo.
De galbano.
De vigo ſimplice.
Cum mercurio.
Gummato.
Ireato.
Unguentis
De Artanita.
Neapolitano.

III. RESOL. ATTENUANT.

EX REGNO AQUEO.

Aqua.

EX VEGETABILI.

Debiliora in cauſa calida, vide *Refrigerantia.* 143.

Ci-

Cichorii.
Endiviæ.
Tragopogoni.
Taraxaci.
Scorzoneræ. *Decocta*, *succi.*
Sambuci flores &c. *infusi.*

EX VEGETABILI.

Fortiora in causa frigida.

Allium.
Alliaria.
Armoracia.
Beccabunga.
Cochlearia.
Cepa.
Eruca.
Erysimum.
Nasturtium.
Piperitis.
Porrum.
Raphanus. *Herb. Pulpa. Succus.*
Scordium.
Sinapi. *semina.*
Thlaspios *semen.*

EX

EX REGNO ANIMALI.

Serum lactis in inflammati resolutione utile.
Millepedes. *Pulvis, Succus*, in pituitoso magis.

EX REGNO FOSSILI.

Sales.
Ammoniacum.
Borax.
Nitrum.
Mercurius, & Mercurialia.

OFFICINALIA COMPOSITA.

Ex Camphora. Camphoratis plerisque
Mellitis.
Saccharatis.
Cineribus clavellatis.
Saponibus *tam liquidis quam solidis*, solutis.
Tartari *sale*. Oleo per deliquium.

Omnia hæc resolventia non omnibus conveniunt casibus, ut ingens pro indole morbi in his selectus. In inflammatione resolutio ut obtineatur, relaxantibus incidentia feliciter adduntur. Fortiora stimulantia oedemati, tumori cystico, aereo, scirrhoso, opponuntur. Incidentia stimulantibus fortioribus etiam iuncta in tumore aquoso, pastaceo præscribuntur, relaxantia potissimum in erysipelate.

CLAS-

CLASSIS QUARTA.

SUPPURANTIA.

SUPPURANTIA, ſeu pus moventia, etiam maturantia, & concoquentia aliis dicta, illa habentur auxilia, quæ ſuppurationem, vel arcentia, vel retardantia impedimenta removent, eaque, quibus puris generatio perficiatur, requiſita ponunt. Equidem aliter hæcce definiri non poſſunt, quod ipſa natura concoquat, & puris generatio a ſanitate ſuperſtite dependeat, BOERHAAVE, *Illuſtr.* L. B. van SWIETEN. Cum igitur ſuppuratio naturæ, non medicamenti, effectus ſit, totum quod arte fieri poteſt, eſt, ut tollantur illa impedimenta, quæ boni puris, vel in vulnere, vel in abſceſſu, generationem prohibent, reliqua natura ſibi ſemper ſufficiens perficit. IDEM.

Indicantur ubi omni reſolutionis ſpe excisa, tumor, calor, dolor, rubedo, & reliqua ſymptomata in parte inflammata augentur, non quidem ſumma cum velocitate, ſed continuo tamen incremento, IDEM. In hoc vero naturæ medicæ negotio, ſcrupuloſiori attentione opus, ut ea, quæ ſuperaddi debent auxilia, rite intelligantur. Eſt enim ubi iuvari non poſtulat: eſt ubi refrænari, eſt etiam ubi incitari velit, tum ubi quandoque binas poſtremas indicationes repletas deſideret; unde quatuor ſuppurantium Claſſes.

I. Quidem ubi natura ſibi ſufficit & pars ſolum ab aere externo arcenda, fovenda mollibus, humidis.

II. Ubi

II. Ubi relaxanda eſt eadem.

III. Ubi ſtimulanda.

IV. Demum ubi, & emolliri, & ſtimulari ſimul pars debet.

I. HUMIDA. MACERANTIA.

Dum artis auxilio, nec fræno, nec calcare indigens natura, carere poteſt, ſed inimicus ſolum arcendus aer eſt, calor, & humiditas in parte ſuppuranda conſervanda ſunt, quæ omnia ex moderamine ſymptomatum intelliguntur, tum demum hæc indicantur. Forma remediorum, fomenti, cataplasmatis.

EX REGNO VEGETABILI.

Acetoſa.

Armeniaca mala *cocta.*

Avena *cum aqua cocta, farina.*

Beta.

Braſſica.

Ceraſa.

Chondrilla.

Cichorium.

Dens leonis.

Endivia.

Fraga.

Hor-

Hordeum.

Lactuca.

Mercurialis.

Mora.

Parietaria.

Pomorum *pulpa.*

Raparum, *assatarum*, *coctarum* pulpa.

Secale *farina*, *panis.*

Spinachia.

Triticum.

Uvæ.

EX ALIIS.

Aquæ calidæ vapor.

Cera.

Pix.

Stercora animalium *blanda*, *humida.*

II. RELAXANTIA.

Quando tensæ in parte inflammata carnes, membranæ emolliendæ, humorum minuendus impetus, impacti acris rodens vis corrigenda, vel demum gangrænæ metus adest, indicantur, maxime autem in anthrace, furunculis, QUESNAY. In contusionibus nulla solutione continui facta, præsente magna inflammatione, dolore, urgentibus pervigiliis, & imminente partis suffocatione, GRASHUIS. His tamen sæpe re-

ſolventia miſceri debent, IDEM in quæſtione ab inclyta Academia Regia Chirurgica propoſita pro præmio 1746. *determiner ce que c'eſt que les remedes ſuppuratifs &c.* A ſpecie tamen relaxantium oleoſa, & oleis omnibus in vigore inflammationis pertinacis abſtinendum, ne pars nigreſcat citius, QUESNAY. Tum & hæc in parte corporis elaſtica ſcrupuloſius vitanda, ut in tendine, MUNNICKS, in nervo, IDEM, nec inflammato oſſi ſuperponenda, quia corrumpitur, HILDANUS, HEISTER. Sed huic irritantia conveniunt, ut euphorbium, ESCHENBACH, eadem in quæſtione ab *inclyta* academia regia chirurgica propoſita *Determiner ce que c'eſt que les remedes ſuppuratifs* &c. Forma horum, vaporis, fomenti, cataplaſmatis, unguenti, emplaſtri.

EX REGNO AQUEO.

Aquæ calidæ vapor.
Vapor decocti emollientis.

EX REGNO VEGETABILI.

Althæa. *Folia, Radix, Mucilago, farina.*
Alcea. *Folia, Radix, flores.*
Arabici *Gummi, Mucilago.*
Branca Urſina.
Caricæ pingues.
Ficus.
Lilii albi *Radix.*
Lini. *ſemen, farina, oleum.*
Malva.

Paſ-

Passulæ Maiores.
Minores.
Semina mucilaginosa
Cydoniorum.
Lini.
Psyllii.
Symphyti radix.
Verbascum.

EX REGNO ANIMALI.

Animalium stercora mollia.
Hominis.
Vaccarum.
Animalium pinguedines.
Anatis.
Caponis.
Porci &c.
Pinguia alia.
Butyrum.
Ceti sperma.
Lactis cremor.
Medullæ.
Vitellus ovorum.

Pus ipsum maxime suppuratorium, MONRO *Society in Edimburg*. Vol. V. P. I. & in carie ossium sicca gangrænosa utile balsamum, IDEM, unde etiam partium glandulosarum suppuratio exspectanda, & cruda nunquam incidenda glandula est, ut aliqui inflammatis mammis faciunt.

OFFICINALIA COMPOSITA.

Gummata

Ammoniacum } oleo
Bdelium }
Galbanum &c. } *soluta.*

Olea varia Pressa

Amygdalarum dulcium.

Lini.

Olivarum.

Raparum.

Cocta, emollientia, quæ cæterum a Chirurgis laudantur, inutilia sunt.

Oleum ceræ.

Unguenta

Altheæ.

Basilicon.

Populeum.

Cataplasmata, de mica panis cum lacte.

Herbar. acescent. sub cin. assat.

Emollientium.

Emplastra

Diachylon simplex.

De Gummatibus.

Mucilaginibus.

Malacticum.

De spermate ceti.

III. STI-

III. STIMULANTIA.

Indicantur *I.* ubi inflammatione non resolvenda natura exstimulanda, ut incitato parum motu felicius succedat suppuratio, praecaveatur scirrhus L. B. van SWIETEN, ubi in parte suppuranda tensio nulla adest, sed potius indolentia, ESCHENBACH *in quaestione de suppurantibus pro praemio ab Inclyta Academia Regia Chirurgica proposita.*

II. In inflammatione oedematosa.

III. In inflammatione in gangraenam tendente, ex causa maligna principium vitale debilitante, QUESNAY. l. c.

IV. In inflammatione in gangraenam terminata, ESCHENBACH Q. c.

V. In glandulosis obstructionibus, non resolubilibus, nec tamen scirrhosis, GRASHUIS. Q. c.

In hac ampla remediorum messe magna delectus esse cura debet, exigua tamen illi, qui naturam inflammationis, intensitatem eius, & aliorum morborum conditionem exactius introspexerit. Sic rubefacientia, & corrosiva huius speciei, partibus gangraenosis iam tutius, quam adhuc inflammatis admoventur, ut & tumoribus saccatis, excrescentiis carnosis, fistulosis, ulceribus suppurandis.

Forma varia cataplasmatis, unguenti, pulveris.

EX VEGETABILIBUS.

Abrotanum. *Herb.* } Summit.
Absynthium. *Herb.* }
Alliaria.
Allii bulbus. *assatus, coctus.*
Aristolochiæ radix.
Cepa, *cocta, assata.*
Cicuta, magis resolvens, minus calida.
Cortex medianus
Ebuli,
Sambuci.
Crocus.
Iuniperi *baccae.*
Ruta.
Seminum IV. Calidorum Maiorum } farina.
Minorum } cocta.
Sinapi *farina.*

EX ARTEFACTIS.

Camphora.
Farinæ melle subactæ.
Olea stillatitia.
Salia
Ammoniacus.
Borax.
Terebinthina.

OFFICINALIA COMPOSITA.

Oleum. Euphorbii.
Myrrhæ per deliquium.

Unguenta
Basilicum.
Maturativum.

Emplastra
Diabotanum.
Diachylum cum gummatibus.
De galbano crocatum.
Vesicatorium.

FORTISSIMA RUBEFACIENTIA.

Alumen ustum.
Ari Radix.
Bryoniæ Radix.
Cantharides.
Euphorbium.
Fermenta animata.
Olea Empyreumatica
Cornu cervi &c.

Oleum Philosophorum.
Tartari per deliquium.

Spiritus acidi concentrati.
Sulphuris.
Vitrioli &c.

Spiritus salis ammoniaci.
Butyrum antimonii.
Lapis infernalis.
Lapis causticus.
Mercurius sublimatus.

IV. EMOLLIENT. IRRITANTIA.

Indicantur potissimum in inflammatione partium glandulosarum, siquidem hæc in his in scirrhum ex facili transit, L. B. van SWIETEN, QUESNAY.

Forma unguenti. Emplastri. Cataplasmatis.

EX VEGETABILIBUS LENIORA.

Gummi

Ammoniacum Bdelium. Galbanum Opopanax Sagapenum &c.	Soluta aceto magis, vitello ovi minus stimulantia.

EX ALIIS ACRIORA.

Caseus putridus.
Fel taurinum.
Fermenta.
Olea Rancida.
Sapo niger.
Theriaca.

COMPOSITA OFFICINALIA.

Emplastra

Diabotanum.
Diachylon cum gummatibus.
Divinum.
Ireatum.

Tum

Tum medicamenta Nro. II. & III. varia combinata forma, huc faciunt omnia.

Et hactenus quidem de omni suppurantium medicamentorum specie actum est; est tamen adhuc de his in genere tenendum, suppurantia a digestivis non adeo distincta esse, suppurantia maturando abscessui indicari, digestiva abscessui rupto, ulceri maturando impendi, utrinque, ut pus bonum laudabile fiat, imponi. Quoniam tamen etiam digestiva alio capite chirurgis recensentur, ea hic subnectere lubet.

I. DIGESTIVA EMOLLIENTIA.

SIMPLICIA.

Propolis.

Adipes *liquatae*.

COMPOSITA.

Unguentum.

Altheæ.

Basilicum.

II. BALSAM. STIMULANTIA.

SIMPLICIA.

Balſama,

Copayvæ.

Peruvianum.

Opobalſamum.

Terebinthina.

COMPOSITA.

Balſamum Arcæi.

Tinctura Aloes.

Myrrhæ.

COM-

III. ADSTRINGENTIA.

SIMPLICIA.

In Mat. Med. T. II. dicta.

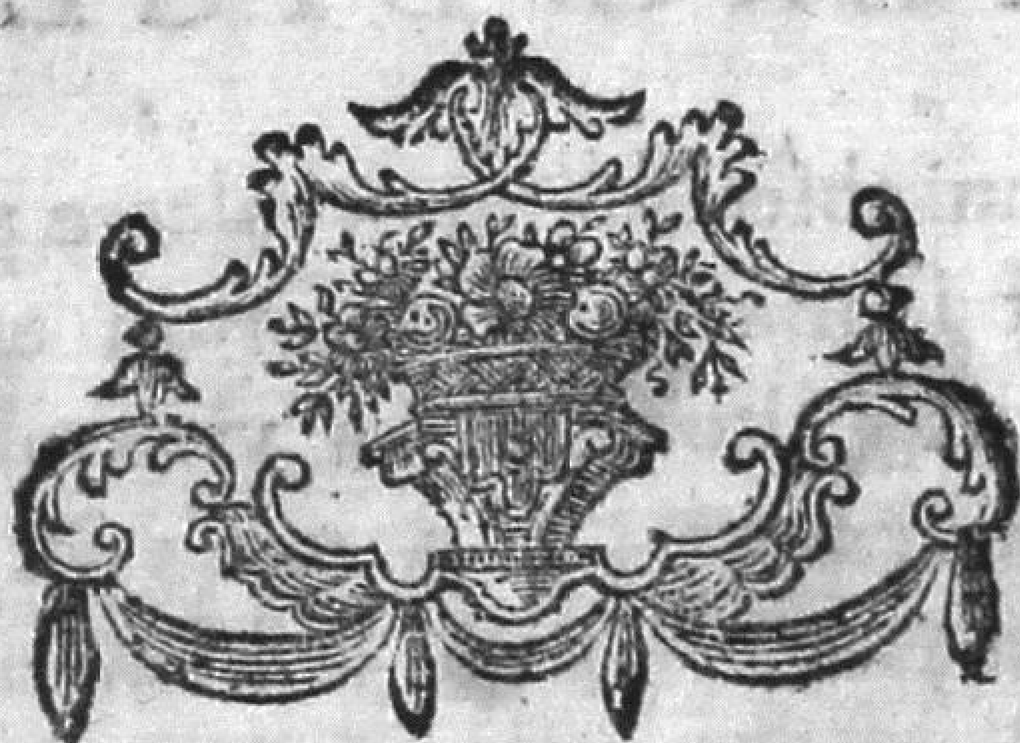
COMPOSITA.

Mel Rosatum.

Aqua Calcis, potius siccans.

IV. ESCHAROTICA.

Vide rubefacientia fortiora sub tertia suppurantium specie. Cæterum hæc partibus nervosis applicari non debent; quæ enim has mordent; non raro convulsiones ciere solent.

CLAS-

CLASSIS QUINTA.

DETERGENTIA.

DETERGENTIA, detersiva, etiam mundificantia, ea dicuntur remedia, quæ ex vulnere purulento, vel ulcere, omnia auferunt obstacula, ut vulnus coire, ulcus compleri possit. Verum cum hæcce obstacula tam ab ipso pure vel qualitate, vel quantitate peccante, quam a corruptis vasorum, & mortuis extremitatibus ponantur, medicamenta detergentia his obveniant necesse est, ut vel inde multiplex horum classis, & varia forma intelligantur. Indicantur vero detergentia in omni ulcere, excepto cancroso, in quo lenientia solum conveniunt, FLEURANT *dans la Question pour le prix 1746. determiner ce que c'est que les Remedes detersifs &c.*

I. DETERG. DIGESTIVA.

Hæc in omni abscessu rupto, ulcere primis statim diebus, ut seminortua vasorum extrema, superficiem ulceris constituentia, a vivis abscedant partibus sicque reddantur puræ, L. B. van SWIETEN, indicantur. Non est tamen his diu insistendum omnium consensu, siquidem marasmum, & carnem fungosam inducunt, LOUIS *dans la Question proposée des detersifs 1746.* maxime, si ex solis emollientibus pinguibus

bus constent. Et in integrum his abstinendum, si ulcus vividam firmam carnem habet, si digestiva in ulcere dolorem causant, & mordent, FLEURANT Q. c. Quæ vero forma lavamenti præscribantur, sequentia sunt:

Absynthium.
Alliaria.
Enula Campana.
Hedera terrestris.
Hypericon.
Hyssopus.
Marrubium.
Mentha.
Pulegium.
Veronica.
Virga aurea &c.

Quæ forma unguenti.

PINGUIA EMOLLIENTIA.

Albumen ovi.
Axungiæ.
Olea pressa.
    infusa.
    cocta.
Pinguedines.
Seva.

BALS. LIQUIDA STIMULANT.

Copayvæ.
De Mecha.

Pe-

Peruvianum.
Terebinthina &c.

BALS. SICCA STIMULANTIA.

Myrrha.
Olibanum.
Styrax.

Eſt ubi pinguia ſolum, ſed raro, eſt ubi hæc cum balſamis varia inter ſe commiſcentur proportione, ut iam maior vis emolliens, iam ſtimulans maior, pro ipſius ulceris conditione habeatur. Sic ex balſamo nativo quocunque, vitello ovorum, & melle, digerens tale medicamentum optimum conficitur, L. B. VAN SWIETEN. Si ulceris ſuperficies rubere, puris imminui quantitas incipiat, eſt ab oleoſis abſtinendum, ut & digeſtivis aliis ſtimulantibus.

OFFICINALIA COMPOSITA.

Syrupi.	Abſynthii Enulæ. Hederæ Terreſtris. Hyſſopi &c.	in unguenti formam cum melle acti.

Unguenta.
Apoſtolorum.
Baſilicum.
Digeſtivum &c.

Sapones aqua ſoluti, oleo, ſyrupo, unguento mixti, unguenti vel lavamenti formæ inſerviunt, & efficaciter omnino detergunt.

II. DE-

II. DETERG. IRRITANTIA.

Irritantia tum ulceribus immittuntur, dum a prioribus non ſatis excitata natura, mortuarum a vivis ſeparationem fibrarum efficere haud potuit, hinc ulcus mundatum non fuit. Acriori itaque ſtimulo opus. Et quidem præter balſama priora, quæ minuta ſolum pinguium quantitate, etiam digerentia irritantia ſunt, formæ lavamenti inſerviunt

EX REGNO AQUEO.

Aquæ minerales ſalinæ, & ſulphureæ, quæ diverſis in regionibus variæ nobis ſunt:

Aquæ Egranæ
Carolinæ
Badenſes } in lotione, embroca.

Formæ huic, vel alteri, unguenti nempe, famulantur

EX REGNO VEGETABILI.

Antiſcorbuticæ, omnes acres plantæ.
Perſicaria urens.
Ruta.
Sabina.
Scordium &c.

EX ANIMALI.

Urina vel ſimplex, vel virtute præcedentium dives.
Bilis animalium.

EX

EX FOSSILI.

Alumen. Etiam adſtringens.
Sal Ammoniacum. }
Borax. } Mordacia.
Marinum. }
Vitriolum, etiam adſtringens.

OFFICIN. SIMPLIC. COMPOSITA.

Mel }
Saccharum. } Leniora.
Sapo.
Tinctura
Aloes.
Myrrhæ.
Aqua phagadænica.

FORTISSIMA.

Alcalinorum ſalium lixivia.
Alumen uſtum.
Calx æris.
Viride aeris.
Mercurius præcipitatus Ruber.
Sublimatus corroſivus.
Lapis infernalis.
Unguentum Ægyptiacum.

Quæ omnia variis inter ſe modis pro caſus neceſſitate combinantur. Notandum, corrodentia hæcce ultima, ulceri ſordido rebelli, etiam fungoſa carne luxurianti, tantum convenire, his novam inflammationem, & ſuppurationem moveri, eſſe igitur ſemper his detergen-

gentia digeſtiva mollia ſuperponenda, ut eo facilius eſchara ſecedat.

III. DET. ANTIPUTREDINOS.

Sæpe etiam ex ulcere fœtidus ichor manat, colore nigro lintea inficiuntur, inſtrumenta tinguntur; tum quæ putredini reſiſtant, indicantur, LOUIS. Hæc vero multum variant pro indole & natura ulceris, a cauſa ſpecifica exorti; ita in venereo ſemper mercurialia his adduntur, in ſcorbutico ſuccus citri, gummi laccæ tinctura aluminoſa, ſpiritus ſalis marini, in cancroſo vis cicutæ commiſcetur, in ſcrophuloſo oxymel ſquilliticum, & alia, antiputredinoſis balſamicis iunguntur.

Forma varia eſt.

EX SIMPLICIBUS.

Acetoſellæ *Succus.*

Aurantiorum Acidorum. } *Succi.*
Citri }
Lemoniorum }

Acetum.

Omphacium. *Simul adſtringens.*

Tartarus, acidus, & ſalinus.

EX COMPOS. OFFICINALIBUS.

Acetum Rutaceum. *ſimul vulnerarium.*
Theriacale. *Stimulans.*

Mel Roſatum.

Oxymel simplex.
Squilliticum. *Incidens, stimulans.*
Oleum Terebinthinæ.
Spiritus Vini. *Coagulans.*
Camphoratus.
Salis marini } *Simul caustici.*
Nitri dulcis. }
Tincturæ
Aloes } *condientes.*
Myrrhæ }
Gummi laccæ, spirituosa.

Et hæc quidem præcipua horum materies est, non tamen in omni putrido ulcere conveniens omnis, quod spiritus vini in ulceribus cerebri, cerebrum a corruptione haud præservet, QUESNAY. *Memoir. de l'Acad. de Chirurgie* T. I. bene vero oleum terebinthinæ, balsamum commendatoris, IDEM. adhæc in carie ossis cariosi tinctura Aloes sæpe alvi profluvium suscitavit. *Alex.* MONRO. *Society in Edimb.* Vol. V. P. I.

CLAS-

CLASSIS SEXTA

EXSICCANTIA.

Quæ nimiam partis humiditatem abſorbent, partemque ſicciorem reddunt, EXSICCANTIA, Indicantur

I. Dum plurimo, & nimis tenuì humore vulnus, ulcus madet. L. B. van SWIETEN.

II. Dum alia corporis humani ſana pars incommodo conſtanter ſudore perfunditur: ſed his rebus multo opus iudicio, ut, an ſiccare conveniens, intelligatur.

III. In pertinaci vaſis rupti, diſciſſi, ſanguinis, ſeri, lymphæ fluxu, aut ſtillicidio.

Contraindicantur vero

I. In punctura, CHARMETTON in Quæſtione ab inclyta Academia Regia propoſita pro præmio 1748. *Determiner ce que c'eſt que les Remedes deſſicatifs, & les cauſtiques.*

II. In ulcere veteri, annoſo.

III. In ulcere quocunque inflammato, ſicco, dolente, NANNONI, in eadem quæſtione pro præmio 1748.

Cum vero perpetua illa, & moleſta humoris transſudatio vel ex tenuitate humoris per partem fluentis,

 vel

vel ex debilitate partis humores haud coercentis oriatur, exſiccantium duo generalia conſtituentur genera, hæc humores, illa ſolida corrigentia, inſpiſſantia nempe, & adſtringentia, quorum priora interno dicata uſui magis, in Materia Med. T. II. dicta, hic haud repetam, cum de unica horum diviſione ſolum dicturus ſim, de coagulantibus nempe, tum de adſtringentibus. Verum quia in recenti, nimio humore perfuſo, ulcere, ſæpe nec evidens fluidorum tenuitas, nec certa ſolidorum relaxatio criminari poteſt, proin operoſa hac curatione opus non ſit, medicamenta exſiccantia ratione effectuum in ſequentes claſſes diſtribuo.

I. EXSICC. BIBULA.

Hæc indicantur I. dum nec in fluidis, nec in ſolidis multa labes, ſed ex ſolo fotu extravaſati, maceratione leniori, ancipites ulceris recentis extremitates elaterem ſuum amiſere quodammodo, ut impulſum viribus cordis humorem non coercere amplius, nec in vaſa lateralia ſufficienter impellere poſſint.

II. Ubi completo bonis avibus ulceri, cicatrix inducenda, CHARMETTON.

III. Ubi in oſſium carie incommodus ex oſſium cellulis humoris proventus Alex. MONRO, *Society in Edimburg* T. V. P. I.

Inter hæc ſunt

Plumaceola ſimplicia, } fumis aromaticis imbuta
Raſa, } ſicca.

Spongia præparata.

Hæc

Hæc vero cum lævia, porosa, sicca sint, ex extremitatibus hiantium vasorum humidum bibendo, & in se attrahendo, ulceris liberant superficiem, siccioremque reddunt, ut haud continuo amplius maceratis, puncta contactuum augeantur, cohæsio increscat, impulsis resistentia fluidis maior ponatur, coerceantur fluida arctius, & per lateralia vasa distribuantur felicius, sic demum totus compleatur hiatus. Nec repugnarem bibulos terrestrium pulveres in hanc classem revocanti, qui si impalpabiles sint, in parte molli indicantur, L. B. van SWIETEN, in ossea minus, *Cl.* MONRO. Ex hoc censu sunt

Cancrorum lapides *praeparati.*
Corallia rubra *praeparata.*
Ossa *calcinata*, præcedentibus magis bibula, sed etiam magis caustica caute applicanda.

II. EXSICC. ADSTRINGENTIA.

In solidis suppuratione maceratis debito maior, quam quæ simplici humidi absorptione emendetur laxitas, medicamenta, elementa fibrarum arctius compingentia, coadunantia requirit; quæ quoniam etiam imperspirabilem partem reddunt, ob id duplicem indicationem explent. Inter hæc usitatiora sunt

Aqua frigida in recenti ulcere proficua, CELS.
Aqua aluminosa.
Bolus.

Calaminaris lapis.
lapidis *praeparationes*.
Pompholyx.
Tutia.
Hæmatites Lapis.
Plumbi *praeparata*.
Cerussa.
Minium.
Lythargyrus.
Saccharum saturni.
Terra Aluminis.
Zinci flores.

OFFICINALIA COMPOSITA.

Unguenta.
Album simplex.
Ad ambusta.
Comitissæ.
De Lythargyro.
De Minio.
Nihili.
De Tutia. Simul Anodynum.
Emplastra.
Album coctum.
Diapalmæ.
De Lapide calaminari.
Defensivum.
Saturninum.
Stypticum.
Triapharmacon.

III. EXSICC. AROMATICA.

Indicantur, dum ſtimulo opus, ut ſolutæ fibræ vis prior infundatur.

EX SIMPLICIBUS.

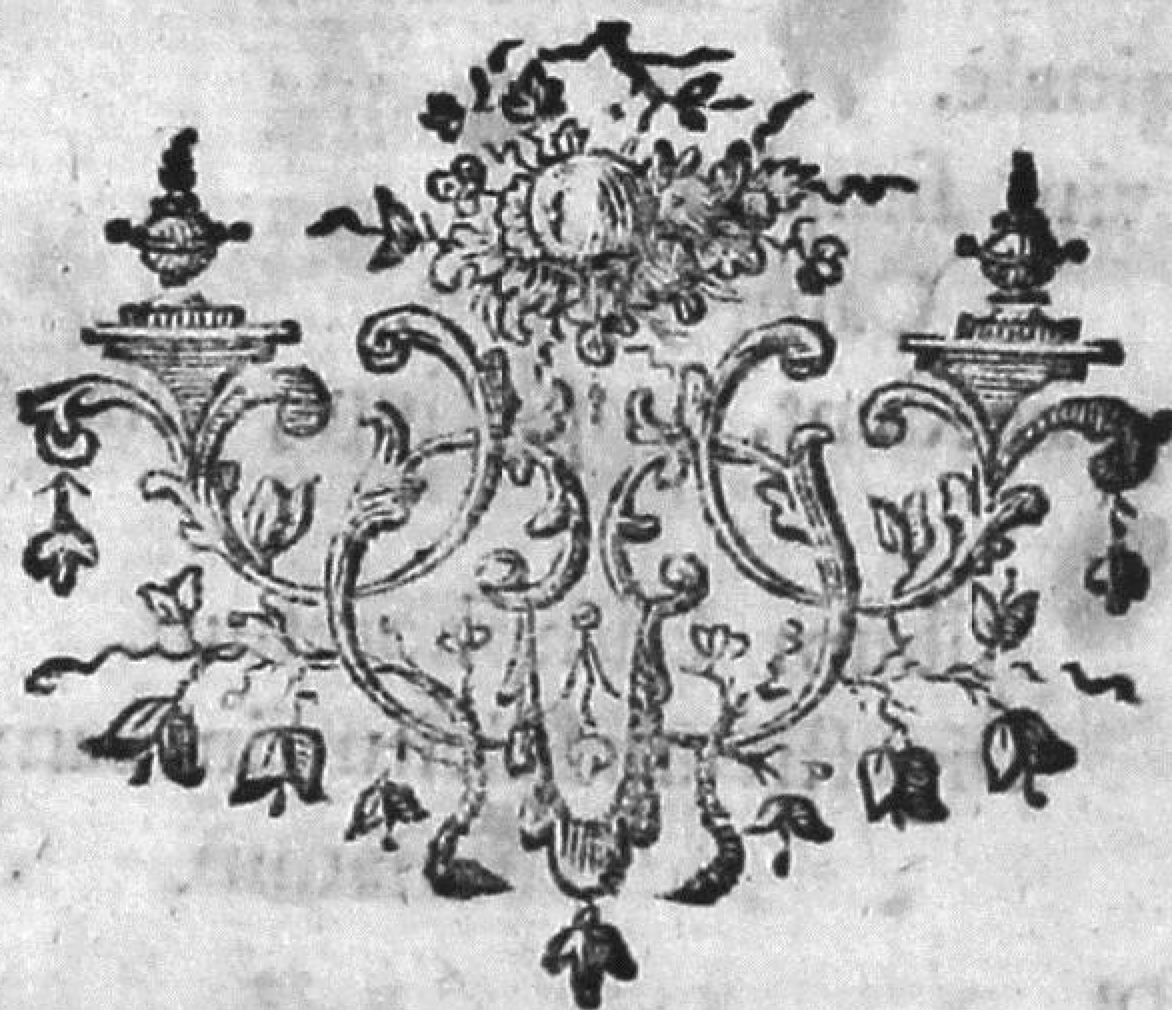
Camphora.
Colophonia. Lenior.
Gummi.
Elemi.
Iuniperi.
Myrrhæ.
Tacamahaca.
Maſtiche.
Olibanum.
Sarcocolla.
Styrax.

EX COMPOS. OFFICINALIBUS.

Aquæ vulnerariæ.
Lac Virginale.
Spiritus vini ſimplex.
Camphoratus.
Tinct. præcedent. ſimplicium, aliæ Aromatic.
Unguenta.
Album Camphoratum.
Digeſtivum ſpiritu vini camphorato &c. animatum.
Emplaſtra
Divinum.
Gryſeum.
Oxicroceum. &c.

Feliciter admodum hæcce prioribus iunguntur. Sic in ſpiritu vini alumen ſolvitur bono effectu, alia aliter combinari poſſunt. Ex his vero omnibus, a quarta Claſſe ſuppurantium nempe, huc usque recenſitis, facile patet:

Quid cenſendum de ſarcoticis ſit, & quæ eligenda: cum enim ea, quæ regenerationi carnis deperditæ favent, SARCOTICA merito habeantur, & ſuppurantium, ſeu digeſtivorum omnes ſpecies, omnes detergentium, tum demum, & exſiccantium huic famulentur, ea ſarcotica eſſe clarum, hinc, ut hæc multiplicia, calida, frigida, humida, ſicca, emollientia, adſtringentia, ſic & illa eſſe evidens. Non datur igitur ullum medicamentum univerſale vel digeſtivum, vel detergens, vel exſiccans, minus adhuc ſarcoticum, ut materia chirurgica a multis inutilibus liberari poſſit. In arte ſalutari perpetuo ſummum erit cognitio exacta morbi, huic ſoli remedium facile; nec obſtant ſpecifica.

CLAS-

CLASSIS SEPTIMA

CAUSTICA.

Quæ urunt, rodunt, consumunt partes corporis humani, quibus applicantur, CAUSTICA dicuntur. Hæc vero duplicia sunt, actualia vel potentialia: priorum etiam in cadaver actio est, ignis enim omnia consumit: posteriorum solum in corpus vivens: funestum hinc omen, dum non urunt amplius vesicatoria.

Duæ potentialium, de quibus hic unicus sermo, classes constituuntur.

I. Rubefacientium.

II. Cathereticorum, seu escharoticorum vel ruptoriorum est. Quibus in morbis quæque indicentur, sub speciebus dicetur.

I. RUBEFACIENTIA.

Quæ maiori ad partem corporis, cui applicata fuere, concitato per stimulum, quem habent, humorum affluxu, rubere partem faciunt, RUBEFACIENTIA, Epispastica; quæ pustulas, aut vesicas excitant, VESICANTIA, vel vesicatoria appellantur.

Indicantur. *I.* In avertenda in partem nobilem, vel irritabilem humorum fluxione: ſic in oculorum, dentium, auricularum morbis, locis retro aures, vel nuchæ agglutinantur, CHARMETTON, licet in dolore dentium vehementiori arteriæ temporali nonnulli, alii maxillæ angulo imponant.

II. In evocando impacto ex parte quadam humore, ut in iisdem morbis, tum in doloribus rheumaticis, arthriticis, iſchiadicis, &c. An conveniant in morſu venenato? bonus ab his effectus obſervatus in *Act. Nov. Acad.* N. C. quem haud placere video CHARMETTON. an recte?

III. In revocando humore repulſo, ut in podagra retropulſa &c. ulceribus manantibus capitis exſiccatis, & inde maiori orto malo, epilepſia &c. L. B. van SWIETEN. Sed tum parti, unde repulſus humor, applicanda ſunt.

Contra indicantur vero in bubone venereo, tumore ſcrophuloſo, CHARMETTON. Forma varia ſolida, cataplasmatica, emplaſtica.

EX VEGETABILIBUS.

Allium.
Arum.
Cyclaminus.
Clematis.
Eſula.
Euphorbium.
Flammula.
Piper.
Pyrethrum.

Ra-

Ranunculi.
Raphanus Rusticanus.
Ruta.
Sinapi.
Staphysagriæ semen.

EX ANIMALIBUS.

Cantharides.
Stercus Columbarum.

EX COMPOS. OFFICINALIBUS.

Fermentum Panis.
Emplastrum Vesicatorium.

Si ablata a vesicante facta vesica, effuso humore, siccare consilium, primo mollia, pinguia digestiva, dein exsiccantia imponuntur; si partem attracto humore ulterius perfundi opus, leniora rubefacientia, digestiva stimulantia admoventur; & hæc quidem omnia pro intentione medentis varia esse solent.

II. CA-

II. CATHAERETICA
SEU
ESCHAROTICA.

Hæc fibras corporis omnes, tam cutaneas, quam carneas, & alias destruunt.

Indicantur *I.* Si fungosa in ulcere haud sensibili caro, coalitum impedit.

II. Si carnis vegetatio, vel excrescentia, ultra æquabilem partis sensibilis naturaliter constitutæ superficiem emineat, ut in morbis palpebrarum, ficu, verruca, ectropio, in morbis oculorum, encanti, pterygio completo; in morbis narium, oris, ani, partium genitalium utriusque sexus, CHARMETTON. Q. C.

III. In gangræna humida, applicatis incassum optimis & indicatissimis spirituosis, IDEM.

IV. In tumore frigido ex congestione humorum orto, scirrhoso quocunque, etiam glandulari indolente, tum bubone venereo, pestilentiali, scrophuloso, tumore critico maligno, IDEM. Alias indicationes vide in T. III. de argento, ubi de lapide infernali sermo.

Contra indicantur *I.* In morbis complicatis, ut in ulceribus malignis, maxime cancrosis. CHARMETTON.

II. In venereis, pestilentialibus, scrophulosis, iuncturas, tendinosas ligamentosasque partes, vel etiam glan-

glandulosas inflammatas, duras, inæquales, vicinis adhærentes, o cupantibus. IDEM.

III. In ulceribus carie exceptis, in his etiam cariem auferre intento IDEM.

IV. In magnis Polypis.

LENIORA.

Euphorbium
Iris florentina
Sabina.
Cineres clavellati.
} Ex Veget.

Alumen ustum.
Borax
Calx viva.
Calx veneris.
Ærugo.
Ochra.
Vitriolum album.
Cyprinum.
} Ex fossil.

COMPOSITA OFFICINALIA.

Aqua Phagadænica.
Balsamum Martiatum.
Oleum Tartari p. d.
Unguentum Ægyptiacum.

FORTIORA.

Arsenicum album.

A multis chirurgis adhibitum verum venenum est, quod hoc scopo applicatum totius corporis tremorem induxit MONRO. L. c. quare raro & caute adhibendum.

Au-

Auripigmentum.
Realgar.
Mercurius præcipitatus Albus.
Ruber.
Sublimatus corrosivus.

Et hæc sæpe salivationem induxere MONRO L. c.

Spiritus acidi concentrati.
Nitri.
Salis.
Vitrioli.

Hi vel puri, vel gleba metallica divites applicantur, sed substantia metallica impraegnati ossium cariei adhibiti, violentos dolores, sæpe convulsiones causavere. MONRO. l. c.

Butyrum Antimonii.
Lapis causticus.
Infernalis.

Et horum quidem omnium, & pro conditione partis, cui applicanda, & pro aliarum circumstantiarum ratione, forma, lenitas, activitas, variare multum solent. Tutissime vero omnium applicari potest lapis infernalis: Reliqua enim ulceri adhibita in totam eius superficiem agunt æqualiter, lapis autem infernalis singulis punctis potest applicari, L. B. van SWIETEN.

CLAS-

CLASSIS ULTIMA

DEPLENTIA CHIRURGICA.

Etiam alia ſunt ad deplendum ſeu evacuandum conſtituta chirurgica, alia medica auxilia; priora hic recenſenda, maxime hirudinum ſuctione, phlebotome, ſcarificatione, fonticulis, ſetaceis, veſicantibus, quibus tam abdominis quam thoracis paracentheſim, cranii perforationem addere poſſes, complentur; poſteriora iam Tomo II. huius operis dicta ſunt.

HIRUDO *Offic.* Syſt. Naturæ. Claſſis Naturalis Vermium, ordo inteſtinorum. *Germ.* Blut-Igel. *Gallis* Sangsue. *Anglis* Leech.

HIRUDO *Medicinalis* RAY, hirudo depreſſa fuſca, lineis flavis dorſalibus ſex, intermediis immaculatis, ſubtus cinerea nigro maculata, *Cl.* LINNÆO definitur, ut facile a *Sanguiſuga,* quæ marginem lateralem flavum gerit, diſtinguatur. Utriusque iconem nobis ſervavere Acta STOCKH. 1757. N. 4. F. 1. 2. 3. 4.

Medicinalis hirudo princeps hæmorrhoidalium ſector venarum vermis, plus una vice ſeſe ſanguine ingurgitare valet, & hæc quidem, quæ cæteris omnibus vituperio animantibus intemperantia eſt, huic laudem conciliat, ut demum etiam vitia aliquam gloriam conſequantur! & ob ingluviem ſanguiſugo modeſtiori & una ſolum

ſolum vice ſanguine ſeſe obruente, præferatur. Haud tamen reticendum, ſanguine ſemel potum, etiam poſtridie vacuum, minus ſæpe guloſum deprehendi, & ſegnius venam, quam iterato reſpuit, pertundere, & lentius, quaſi prioris culpæ conſcium animal, inebriari: ſive vero vel de hac, vel alia de cauſa torpidus & deſes ſit vermis, eſt vero ſæpe de lævi, ſtimulari in obſequium & crapulam poteſt, etiam abſterſione partis, lactis, ſanguinis illitu allici: iamque parti cui applicatur inſiſtere, radicari firmius, & longo gurgite ſanguinem bibere paraſiticus incipit, quo ſatur, ſeſe ſæpe a loco ipſe dimittit, ſæpe tamen adhuc pertinacius adhæreſcit: at tum divelli non debet, eſt enim in hac re periculum, ſed ſale, cinere, aut alio pulvere acri conſpergi, ſic enim facile abſcedit. Eſt etiam ubi largiori depletione opus ſit, tumque huic cauda abſcinditur, & iam pleno rivo per vulnus, ſuctus ſanguis profluit, nec tamen aut ideo citò animal moritur, aut a partis complexu remittit; tantusne eſt amor potus? quaſi diſciſſi corporis interitum diluere hacce voluptate aut vellet aut poſſet animal!

Vulnus a verme illatum triquetrum, ſæpe diu adhuc ſanguinem ſtillat, etiam poſt duodecim horas, & meticuloſis timorem incutere poſſet, ob id deligandum, ut venarum ſectiones ſolent, dum prius, aut aceto, aut vino, aut ſpiritu vini ablutum fuit.

USUS CHIRURGICUS ab omni tempore ad venas hæmorrhoidales deplendas multus & utilis, quod ab ipſo loco affecto, ſanguis evocetur *Cl.* QUESNAY *Traité de la ſaignée,* etiam morbis oculorum adhibitus, hirudinibus oculorum exteriori angulo appoſitis, *Cl.* PRINGEL angulo interiori carunculæ, IAMES *Dict. Uni-*

Univerſ. Gingivis, linguæ inferiori parti, genis in dolore dentium; in tumore pedum oedematoſo, plantis pedum, in podagra cum tumore aquoſo vehementer inflammato ſub malleolo, & pedum digito maximo, *Cl.* GISLER *Act. Reg. Suec.* T. XX. a *Cl.* KAESTNERO *edit.* etiam in dolore crurum a diuturna febre relicto, tentatis incaſſum aquis mineralibus, remediis aliis, imo electricitate, IDEM. Sunt qui etiam eryſipelati, cancro apponant, IDEM *ibidem.*

Ex propoſito inſtituta Chirurgica operatio, qua vas rubrum venoſum ut ſanguis effluat, ſecatur, PHLEBOTOME; qua aperitur arterioſum, ARTERIOTOME appellatur. Utramque immenſa ſæpe utilitas, ſæpe etiam irreparabile damnum ſequitur, quod cum per omnes caſus dicere nimis longum, quibus quæque rebus inſtituendæ ſint, quibus non poſſint, artis Magiſtri cum alii, tum maxime in abſoluto de venæ ſectione tractatu *Cl.* QUESNAY conſuli debent, qui ut quidem de multis caſibus pulcherrima memoriæ prodidit, ita de graviditate exquiſite judicavit, morbum graviditatem non eſſe, nec propaga tionis humanæ ſpeciei ſecuritatem ſcalpello, aut commendaſſe, aut concredidiſſe naturam videri, perraram adeoque occaſionem occurrere, qua gravidæ in venam dimitti ſcalpellum debeat, cujus judicio & ego accedo, tum quod absque phlebotomo feliciter animalia utero gerant & pariant, & ipſa humana ſpecies, ante uſum hujus inſtrumenti haud magis miſerande, graviditate defuncta ſit.

SCARIFICARI pars corporis dicitur, dum vel ſimplici ſcalpello, vel machina pluribus ſcalpellis in-

ſtructa cutis conſcinditur; Simplici ſcalpello plerumque Chirurgi utuntur, cum ad profundas illas ſcarificationes, incisiones vocant, ut partes tenſæ, infarctæ in ſumma inflammatione convulſionem, gangrænam minante, relaxentur, QUESNAY, in ipſa gangræna ut vivarum actio excitetur, OMNES, tum ad eas ad paniculum adipoſum uſque factas, quas mollis, pellucidus lymphaticus ſcroti, femorum, crurum, pedum tumor poſtulat, ut emacietur, DIONIS *Cours d'Operations.* In ultima vero hac curatione ſcire juvat, plagas ſcalpello factas, gangræna ſæpe vitiari, LA FAYE *dans lés notes*, ob id vino rutaceo, corticis peruviani decocto vel in initio fovendas, myrrha, aloe, accenſis vaporandas, tum ſpiritu vini camphorato, unguento de ſtyrace, ubi iam vitium adeſt, obliniendas.

Scalpellum vel ſimplex vel compoſitum ſuperficiariis illis ſcarificationibus, quibus ſanguinem e parte evocare intentio, maxime admovent: is vero abundantius extrahitur, ſi conſciſſæ parti, CUCURBITA linamento ardente rarior, aut ſine omni flamma, ſolius machinulæ pneumaticæ beneficio, quod L. B. van SWIETEN & adhibet & probat, exquiſite ita adaptetur, ut recte impreſſa inhæreſcat, tum enim multo ſanguine impletur; ſin minus, novo vel eodem linamento ardens cucurbita, iterum iterumque applicatur, donec ſatis factum fuerit. Auxilii hoc genus in locum venæ ſectionis multis ſuffectum, etiam diris morbis a ſanguine natis oppoſitum fuit, ut cephalaeæ, apoplexiæ, nervorum reſolutioni, marcori, & inexpugnabili dormiendi neceſſitati, conciſa occipitii cute, *Cl.* WALTER *Diſſert. de ſcarificat. occipitis*; & ante hunc iam dudum in morbo herculeo occipitium incidere & cucurbitas admovere, etiam occipitium ferro

can-

candente adurere, ex veterum doctrina jussit CELSUS, & in omni morbo, ubi deobstruens sanguis immediate evocari potest, valet cucurbitis excepta scarificatio, *Cl.* QUESNAY.

FONTICULUS, quod quasi ab ipso fonte mala materies fluere crederetur, dictus, est, vel ferro scindente vel caustico ad paniculum adiposum usque erosum ulcus, quod piso, globulo quocunque alio immisso, vinculo ad id accommodato valentius adstringente, coire impeditur. Corporis sedes his opportunæ fonticulis sunt summum caput, fontanellam locum chirurgi vocant, & hic in desperata cephalalgia eligitur, PLATNER *Instit. Chirurg.* Opportunior in nucha sedes est inter alteram, tertiamque colli vertebram, maxime lippientibus & ex levissima causa opthalmia laborantibus, PLATNER, quibus fonticulus sæpe profuit, L. B. van SWIETEN. *Comm.* T. I. Excitatur quoque in brachio inter deltoidem & bicipitem, & in femore supra genu ad quartum circiter digitum, inter musculum vastum & gracilem, tum in crure ad quartum digitum infra genu, inter musculum soleum & gastrocnemium externum, PLATNER, rarius inter costas, quod dum tamen factum esset in latere vomica affecto sputo cessante, æger servatus est, WILLIS.

SETACEUM nomen a setis traxit, quod olim chirurgi pilis ex equorum caudis ad id uterentur. Hic vero est setaceorum excitandorum modus; vel digitis vel forcipe, arrepta cum paniculo adiposo cutis elevatur, latiore acu, scalpello trajicitur, filum crassius intortum, vel linteum vel vitta in vulnere relinquitur, quotidie per vulnus ducitur, pure infecta pars abscinditur, recens etiam digestivo illinitur. Valet in lip-

pitudine, oriente ſuffuſione, etiam amouroſi, PLATNER & OMNES OCULARES CHIRURGI, in moleſtiſſima cephalalgia, RUYSCHIUS, L. B. van SWIETEN, in ſtupore poſt apoplexiam manente, LA MOTTE *Traite complet de Chirurg.* in memoria læſa ex lapſu, MEDICAL ESSAYS, Vol. V. p. I.

VESICATORIA dicta p. 122.

PARACENTESIS abdominis, thoracis, ſcroti, ut & cranii perterebratio, quibus & aqua & ſanguis & pus & alius quilibet humor evocatur, maioris momenti operationes, cautelas requirunt plurimas, & ex propriis fontibus peti debent: conſule maxime *Illuſtr.* L. B. van SWIETEN commentaria.

INDEX

INDEX RERUM.

A.

INDEX RERUM.

Alu-

INDEX RERUM.

Selte-

INDEX RERUM.

B.

Bal-

INDEX RERUM.

Brassi-

C.

Car-

Co-

D.

Dicta-

E

G

H

M

N

O

Osteo-

P

Per-

Pœo-

R

Ru-

S

Seca-

Sul-

U V

INDEX RERUM.

Vi-

Z

